

වතුරාජ්‍ය සත්‍යය අවබෝධයට ධර්ම දේශනා

වහවෙවිනා
සදහම් ප්‍රකාශන

නිවන්හට හව ගිමන් දෙසු සදහම් නිවන්

පූජ්‍ය කිරිඳිගොඩ ආරාමානන්ද හිමි

මහමෙව්නා සදහම් ප්‍රකාශන

නිවන්නට නව ගිමන් - දෙසු සදහම් නිවන්

ශ්‍රී බු.ව. 2550 ක් වූ දරුතු මස

© පූජ්‍ය කිරිඳිගොඩ සදාභානන්ද හිමි

පරිගණක අකුරු සැකසුම,
පිටකවර නිර්මාණය සහ ප්‍රකාශනය

මහමෙව්නා සදහම් ප්‍රකාශන

මහමෙව්නාව නාවනා අසපුව

වඩුවාව, පොල්ගහවෙල.

දුර / ෆැක්ස් : 037 2244602

ඊ මේල් : asapuwa1@sltnet.lk

වෙබ් අඩවි : www.mahamevna.org

www.gautamabuddha.org

මුද්‍රණය

ඉලේෂන් ඔෆ්සෙට් (පුද්.) සමාගම

කටුනායක ගුවන්තොටුපල,

මිනුවන්ගොඩ පාර, ආඬිඅම්බලම.

දුර : 011 2254490 / 2254636

දූසබලසේලපේපහවා හිබ්බානමහාසමුද්දූපරියනීතා
ආට්ඨිංග මහීහසලිලා ජීනවචනහද්දි චිරං චහතුති

දූසබලයන් වහන්සේ තමැති ශෛලමය ජර්වනයෙන් පැන නැගී
අවා වහා හිටින නම් වූ වහා සාගරය අවසන් කොට ඇති
අර්භය අෂ්ඨාංගික මාර්ගය නම් වූ සිහිල දිය දැහැන් හෙබි
උතුම් ශ්‍රී මුඛ ඔද්ධ වචන ගංගාව (ලෝ සතුන්ගේ සෑයර දුක නිවීමේන්)
බොහෝ කල් ගලාබැසීනා සේකවා !

(සමායනන සංයුත්තය - උද්දාන මාර්ග)

හැඳින්වීම

සංසාර දුකට වැරී දුකින් සිටින පිරිසකට කළ යුතු ලොකුම උපකාරය වන්නේ සසර දුකින් මිදීමට උපකාර කිරීම පමණි. ඒ හැර අන් සියළු උපකාරයන් තාවකාලික වූ හිස් දේවල් පමණි. සසර දුකින් මිදීමට ඇති එක ම මඟ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය යි. සීල - සමාධි - ප්‍රඥා වශයෙන් දියුණු කර ගත යුතු ඒ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ජීවිතයට ගලපා ගැනීමට නම් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළ උතුම් සූත්‍ර දේශනා මතෙවින් ඉගෙන ගත යුතුය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් විවිධ අවස්ථාවල දී විවිධ පුද්ගලයන් උදෙසා දේශනා කොට වදාළ උතුම් සූත්‍ර දේශනා 10 ක් මේ පොතෙහි ඇතුළත් වේ.

මෙහි ඇතුළත් “මහා ධම්මසමාදාන” සූත්‍රයෙන් වර්තවත් ජීවිතයක් ඇති කර ගැනීම පිණිස වටිනා උපදෙස් රාශියක් විස්තර වේ. ඒ දිවි පැවැත්වීම් අතරින් මෙලොව දුක් ලැබෙන පරලොවත් දුක් ලැබෙන ජීවිතයත්, මෙලොව සැප ලැබෙන විතෙත් පරලොව දුක ලැබෙන ජීවිත පැවැත්මත් බැහැර කළ යුතු දෙයකි. මෙලොව දුක් ලැබුණත් පරලොව සැප ලැබෙන, මෙලොවත් පරලොවත් සැප ලැබෙන දිවි පැවැත්වීම් උදාර ජීවිත වේ.

කෙලෙස් නැසූ රහතන් වහන්සේලා හැර කෙලෙස් සහිතව මරණයට පත් වෙන සියළු දෙනා ම දුගතියට යන්නේ ද යන ප්‍රශ්නයට පිළිතුරක් වශයෙන් දේශනා කොට වදාළ “සෝපාදිසේස” සූත්‍රයෙන් මාර්ග ඵල අවබෝධයෙහි ඇති වටිනාකම පැහැදිලි කර දෙයි. පුද්ගලයන් සසර දුකට වැටෙන්නේ අවිද්‍යාව නිසා ම ය. අවිද්‍යාව දුරු කොට විද්‍යාව උපදවා ගැනීම ගැන වදාළ “අවිජ්ජා පහාණ” සූත්‍රය අපේ සංසාර ගැටළුව පිළිබඳව කියා දෙයි.

ධර්මය කථා කිරීම සියළු දෙනා සමඟ කළ නො හැකිය. ධර්මයට කැමැති කෙනා ම දහම් කථාවට සවන් දෙයි. ධර්මයට අකැමැති අය සමඟ දහම් කථාවට යාමේ දී කෝපය, ද්වේෂය, අප්‍රසාදය පළ කරයි. මේ ගැන කියා දෙන්නේ “දුක්කථා” සූත්‍රයෙනි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ

විසින් ගයා ප්‍රදේශයේ දී දහසක් ජට්ල පිරිස උදෙසා ගින්න උපමා කොට දේශනා කොට වදාළ **“ආදිත්ත පරියාය”** සූත්‍රය ඇසීමෙන් ඒ දහසක් ජට්ල පිරිස උතුම් අරහත්වයට පත්වුණි.

ගෞතම බුද්ධ ශාසනයේ විශ්වාසවන්ත අශ්‍රී සැමී යුවලක් ලෙස ප්‍රසිද්ධියට පත් වූ නකුලමාතා හා නකුලපීතා දෙපලගෙන් වයෝවෘද්ධ නකුල පියාණන් අරඹයා දේශනා කොට වදාළ **“නකුලපීත”** සූත්‍රයෙන් කය ලෙඩ වීමේ දී සිත ආරක්ෂා කරගන්නා ආකාරය පැහැදිලි කර ගත හැකිය.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බෝසත් අවධියේ පටන් ජීවිතයේ අසිරිමත් සිදුවීම් පිළිබඳවත්, පටිච්ච සමුප්පාදය පිළිබඳවත් **“අච්ඡරය අද්දනු”** සූත්‍රයෙන් දැන ගත හැකිය. පස්වග මහණුන් අරහත්වයට පත් වූ **“අනත්ත ලක්ඛණ”** සූත්‍රය පංච උපාදානස්කන්ධයෙහි අනාත්ම බව ඉතාම හොඳින් පැහැදිලි කර දෙන වටිනා සූත්‍ර දේශනයකි. ඉසිපතන මිගදායේ දී දේශනා කොට වදාළ මේ දේශනය හිතර හිතර සිහි කළ යුතු දේශනයකි.

කාමාසුව, හවාසුව, අවිජ්ජාසුව යන ආසුව කෂය කිරීමෙන් ආසවක්ෂය ඤාණය ලැබීම ධර්මාවබෝධය යි. ආසුව කෂය කිරීම පිණිස අනුගමනය කළ යුතු වැඩ පිළිවෙල **“සබ්බාසව”** සූත්‍රයෙන් ඉතා හොඳින් පැහැදිලි වේ. සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළ ආර්ය සත්‍ය බෙදා දැක්වීම ඇතුළත් **“සච්ච විභංග”** සූත්‍රය කියවීමෙන් ආර්ය සත්‍යය සතර පිළිබඳව මනා අවබෝධයක් ලබා ගත හැකිය.

ඉතාමත් ශ්‍රද්ධාවෙන් යුක්තව මේ පොත ඔබ අතට පත් කරන්නේ සංසාර දුකින් හිදුනස් වීමට උපකාරයක් වශයෙනි. විබැවින් මේ දේශනා ඉතාම සැලකිල්ලෙන් යුතුව කියවා ඉගෙන ගෙන ජීවිතයට පුරුදු කරගන්නට උත්සාහ කරන්න. සියළු දෙනාට ම මේ ගෞතම බුදු සසුනේ දී ම උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමට හැකි වේවා!

ඔබ සැමට තෙරුවන් සරණයි!

පෙළගැස්ම

1-1.	මෙලොවටත් පරලොවටත් හොඳම සමාදන් වීම - මහා ධර්මසමාදාන සූත්‍රය	07
2-2.	ආර්ය ශ්‍රාවකයින් හඳුනාගනිමු - සෝපාදිසේස සූත්‍රය	35
3-3.	අඳුරු ලොවින් නික්මීමට - අවිජ්ජා පහාණ සූත්‍රය	57
4-4.	කරන්නට දුෂ්කර කථා - දුක්කථා සූත්‍රය	91
5-5.	නිවන්නට හව ගිමන් දෙසු සදහම් නිවන් - ආදීත්ත පරියාය සූත්‍රය	110
6-6.	නිරෝගී සිතක රහස - නකුලපීතු සූත්‍රය	128
7-7.	සැබැවින් ම අසිරිමත්ය ඒ සම්බුදු සම්ඳන් - අවිජ්ජා අබිභූත සූත්‍රය	147
8-8.	මිගදායේ ඇදහැලුණු අමාවැස්ස - අනත්ත ලක්ඛණ සූත්‍රය	183
9-9.	හැම කෙලෙස් නසන්නට දෙසු සදහම් - සබ්බාසව සූත්‍රය	195
10-10.	ලොවට විවර වූ සොඳුරැනම දහම - සච්ච විහංග සූත්‍රය	229

මෙලොවටත් ජරලොවටත් හොඳම සමාදාන වීම

-මහා ධම්මසමාදාන සූත්‍රය-

ශ්‍රද්ධාවන්ත ජිත්වතුනි,

අපි දැන් ඉගෙන ගන්නේ මජ්ඣිම නිකාය ට අයිති සූත්‍ර දේශනාවකි. මේ දේශනාවේ නම මහා ධම්මසමාදාන සූත්‍රය. මේ දේශනාවෙන් ඉදිරිපත් කරන කරුණු හරිම සුන්දර යි. සරල යි. සරල උපමාවලින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා අපි කවුරුත් හිතපු හැකි පැත්තකි. මේ දේශනාව කරන දවස්වල බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටියේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේ. චූළ බුදුරජාණන් වහන්සේ හික්ෂුන් වහන්සේලා අමතලා මෙන්න මේ කාරණය වදාළා.

මගේ පරම පැතුම මෙය යි !

"පින්වත් මහණෙනි, බොහෝ සෙයින් ම ලෝකයේ ඉන්න මිනිස්සු මෙන්න මෙවැනි දෙයක් තමයි කැමති. මෙවැනි දෙයක් ඉලක්ක කරගෙනයි ඉන්නේ. හැම තිස්සේ ම කැමති (අහෝ වත අහිට්ඨා අකන්නා අමනාපා ධම්මා පරිභාය) අනේ.... අපට දුක් කරදර කම්කටොලු නම් සිද්ධවෙන්නට එපා! අපේ මේ තියෙන දුක් කරදර කම්කටොලු හැතිවෙලා යන්ට ඕනෙ කියල තමයි බොහෝ දෙනෙක් කල්පනා කරන්නේ, හිතන්නේ, පතන්නේ, කැමති වෙන්නේ. (ඉට්ඨා, කන්නා, මනාපා ධම්මා) අනේ... අපට

හොඳ සැප ලබාදෙන දේවල් ම දියුණු කරගන්න තියෙනව නම්, කොයිතරම් හොඳ ද? මේක තමයි කවුරු ගත්තත් කල්පනා කර කර ඉන්නෙ.”

බුදු රජාණන් වහන්සේ වදාළා, “ඒ වුනාට මහණෙනි, ඒ උදවිය ඒ විදිහට කල්පනා කළාට, (කොයි විදිහට ද? ‘අනේ අපට දුක් කරදර කම්කටොලු නම් ඒපා. මේ තියෙන කරදර කම්කටොලු ටික ඉක්මනට ඉවර වෙලා යන්න ඕනෙ. සැනසිල්ලේ සැප සේ සුවසේ වාසය කරන්න ලැබෙන්න ඕනෙ’ කියල) හිතුවාට, පැතුවාට ඒ අයට දුක් කරදර ම යි තියෙන්නෙ. දුක් පීඩා ම යි බහුල වශයෙන් තියෙන්නෙ. ඒවා අනිෂ්ඨ, අකාන්ත, අමනාප දේවල් නම් වැඩෙනව. නමුත් බොහෝ දෙනෙකුට ඉෂ්ඨ, කාන්ත, මනාප වූ සැනසිල්ල ඇතිවන කරුණු නම් වැඩෙන්නෙ නැතැ. දුක් කරදර කම්කටොලු ඇතිවන දේවල් නම් එකතු වෙනව. මොකද මේකට හේතුව?” කියල. බුදුරජාණන් වහන්සේ හික්ෂුන් වහන්සේලාගෙන් අසා වදාළා “මහණෙනි, මොකක් ද මේකට හේතුව?” කියල.

මෙන්න නියම ශ්‍රාවකයා....

බලන්න ඒ කාලෙ වැඩ හිටපු ස්වාමීන් වහන්සේලා හැම තිස්සෙ ම කල්පනා කළේ ශාස්තෘ ගෞරවය නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ ගෙන් ම ඒකට උචමනා කරන කාරණය ගන්නයි. අතින් දාන්නෙ නෑ. “ භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මං ඔය ගැන මෙන්න මෙහෙමයි හිතන්නෙ” කිය කිය පණ්ඩිත කතාවල් නෑ.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේට අර ස්වාමීන් වහන්සේලා කියා හිටියා, “(හඟවං මූලකා නො භන්තේ ධම්මා) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ ධර්මය මුල් කරගෙන තමා අපි ඉන්නෙ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කරගෙනයි ධර්මය තියෙන්නෙ. (හඟවං නොත්තිකා) අපගේ මේ ධර්මය තියෙන්නේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නායක කරගෙන යි, (හඟවං පටිසරණා) අපගේ මේ ධර්මය තියෙන්නේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිලිසරණා කරගෙන යි.”

අන්ත බලන්න ශ්‍රාවකයා කල්පනා කරපු විදිහ. “(සාධු වත භන්තේ හගවන්තං ඒවං පටිභාතු ඒතස්ස භාසිතස්ස අත්ථෝ) ඉතිං.... ස්වාමීනී, ඔය වදාළ කරුණෙහි අර්ථය භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ම අර්ථ වටහාගෙන අපට වදාරන සේක්වා! එතකොට අපි ඒ විදිහට මතක තබාගන්නම්” කියල අර හික්ෂුන් වහන්සේලා කිව්ව. එතකොට බලන්න

හැම තැනක ම ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩ සිටිනවා. ධර්මය තියෙනවා. ශ්‍රාවකයා ඉන්නවා. හොඳ ලස්සනට මේවයිත් ඒක අපිට දැක්වීමට ලැබෙනවා. උන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔහුන පැහැදිලි කරල දෙනවා.

හඳුනාගන්න අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා...

“(ඉඬ හික්කවේ අස්සුතවා පුට්ඨපණෝ) ඔහුන ඉන්නවා අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයෙක්. (අරියානං අදස්සාච්ච) ආර්යන් වහන්සේලා අඳුන්වේ නෑ. (අරිය ධම්මස්ස අකෝච්චො) ආර්ය ධර්මය තේරුම් ගන්න දක්ෂ න් නෑ. (අරිය ධම්මේ අච්චිනෝ) ආර්ය ධර්මයේ හික්මෙන්නෙත් නෑ. (සප්පුරුසානං අදස්සාච්ච) සත්පුරුෂයන්ව අඳුනන්නෙ නෑ. (සප්පුරුස ධම්මස්ස අකෝච්චො) සත්පුරුෂ ධර්මයට දක්ෂ නෑ. (සප්පුරුස ධම්මේ අච්චිනෝ) සත්පුරුෂ ධර්මයේ හික්මෙන්නෙ නෑ.”

කරන්න ඕනෙ දේ දන්නෙත් නෑ, කරන්න ඕනෙ නැති දේ දන්නෙත් නෑ...

මේ කියන්නෙ කවුරු ගැන ද? අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා ගැන. අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයාට වුණේ මොකක් ද කියල මෙන්න තියෙනවා. (සේවිතඛිබ්බේ ධම්මේ න ජානාති) සේවනය කළ යුතු දේවල් දන්නෙ නෑ. (අසේවිතඛිබ්බේ ධම්මේ න ජානාති) සේවනය නො කළ යුතු දේ මොනවාද කියල දන්නෙත් නෑ. (අභජිතඛිබ්බේ ධම්මේ න ජානාති) භජනය කළ යුතු දේ මොනවාද කියල දන්නෙ නෑ. (අභජිතඛිබ්බේ ධම්මේ න ජානාති) භජනය නො කළ යුතු දේ මොනවාද කියල දන්නෙ නෑ.

මෙන්න අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා කරන දේ...

සේවනය කළ යුතු දේ නො දන්නා හිසා, සේවනය නො කළ යුතු දේ නො දන්නා හිසා, භජනය කළ යුතු දේ නො දන්නා හිසා, භජනය නො කළ යුතු දේ නො දන්නා හිසා අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා මොකද කරන්නේ?

සේවනය නො කළ යුතු දේ සේවනය කරනවා. සේවනය කළ යුතු දේ අනභරිනවා. භජනය කළ යුතු දේ භජනය කරන්නෙ නෑ. භජනය නො කළ යුතු දේ භජනය කරනවා. ඒ හිසා මොකද වෙන්නේ? අර දුක්, කරදර, කම්කටොලු සියල්ල වැඩිවෙව් යනවා මිසක්, අඩුවීමක් නම් නෑ. සැපත, සංතෝසය, සැනසිල්ල, ඉෂ්ඨ, කාන්ත, මනාප දේවල් තිබුන නම්, ඒවා ඔක්කොම දේවල් නැතිවෙලා යනවා.

ධර්මය ඇහුනත් අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජන නම්....

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෘථග්ජනයාට පාවිච්චි කරනව 'අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජන' කියල. සාමාන්‍යයෙන් අශ්‍රැතවත් කියන වචනයේ තේරුම 'නො ඇසු' කියන එක.

දේවදත්ත පෘතග්ජන ද? නැත්නම් ආර්ය ශ්‍රාවක ද? පෘතග්ජන යි. එතකොට දේවදත්තට බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මය අහන්න හම්බවනා ද? නැද්ද? අහන්න ලැබුන. මතක තබාගෙන හිටියෙ නැද්ද? මතක තබාගෙන හිටිය.

භික්ෂුන් වහන්සේලාට කිව්වා, "මගේ ප්‍රභට එන්න, නිවන් මග පෙන්වන්නම්..." මතකද ඔබට ඒක. දේවදත්ත මතක තබාගෙනත් හිටිය ධර්මය. අනුන්ට කිව්ව. නමුත් එයා කවුද? අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයෙක්. අන්න අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා ගැන හිතන්න හොඳ අවස්ථාවක් ඒක. එයා ධර්මය දන්නව, නමුත් ඒ ධර්මය කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවට ආවෙ නෑ. කළයාණ මිත්‍රයා අඳුනගන්න බැරව ගියා.

නිවනට කෙටි මගක්....

අලුත පැවිදි වුනු භික්ෂුන් වහන්සේලා පන්සියයක් හිටිය ධර්මය ඇහුවට තාම හරියට ධර්මය අනුවෙච්ච නැති. ශ්‍රද්ධාවට එන්න එපැයි කළයාණ මිත්‍රයා අඳුනගන්න. දේවදත්ත අර ස්වාමීන් වහන්සේලාට කතාකරල කිව්වා, "දැන් වැඩක් නෑ ශ්‍රමණ ගෞතමයන් වහන්සේගෙන්. ලාභ සත්කාර වලට අනුවෙලයි ඉන්නෙ. සම්පූර්ණයෙන් ම ලාභ සත්කාර පැත්තෙ යන්නෙ" අර අලුත පැවිදි වෙච්ච ස්වාමීන් වහන්සේලාට යි මේ දැන් කියන්නෙ. ඒගොල්ලන්ට මේක ඇත්ත වගේ. දැන් කවුරු ගැන ද මේ දේවදත්ත හඳුන්වා දෙන්නෙ? බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැන.

දේවදත්ත කියනව "මේ ධර්මය අවබෝධ කරගන්න කෙටි ක්‍රම තියෙනව මං ප්‍රභ. ඒ කරුණු පහ මම කිව්ව ශ්‍රමණ ගෞතමයන් වහන්සේට. පිළිගත්තෙ නෑ." කිව්ව. "මහණ වෙච්ච අයට ඉක්මනින් ධර්මය අවබෝධ කරන්න නම්, පාංශුකුල සිවුරු විතරක් පාවිච්චි කරන්න කියන්න කිව්ව. ශ්‍රමණ ගෞතමයන් වහන්සේ ඒකට කැමති වුනෙත් නෑ. තුන් සිවුර විතරක් ම පාවිච්චි කරන්න මං ඉල්ලීමක් කළා. ඒ කැමති වුනෙත් නෑ. පිණ්ඩපාතෙන් විතරක් යැපෙන්න කියල හියෝග කරන්න කිව්ව. ඒක කළෙත් නෑ. වෘක්ෂ මූලිකව විතරක් වාසය කරන්න කිව්ව. ඒක කලෙත් නෑ. චළවළුයි බතුයි විතරක් වළඳන්න කියල ඉල්ලා හිටිය.

ඒක කළෙන් නෑ. ඒ නිසා ශ්‍රමණ ගෞතමයන් ළඟ ඉඳලා නිවන් දකින්නට හිතන්න වපා. මං ඔබට පෙන්වා දෙන්නම් කෙටි මාර්ගය.”

පාඩම් හිටියට පෘථග්ජනභාවය නැති වෙන්නෙ නෑ...

වයා දන්නව ඉතින් ඇස අනිත්‍යයි, කණ අනිත්‍යයි යි කියන්න. පාඩම් කරල නෙ තියෙන්නෙ. දේවදත්ත පිරිස චිත්තකරගෙන ගියා. අර නික්මුන් වහන්සේලා පන්සිය ම වට වෙලා ධර්මය අහන්න බලාපොරොත්තුවෙන් ඉන්නෙ අන්ධබාල පෘතග්ජනයෙකුගෙන්. අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයෙකුගෙන්, ආර්ය දර්ශනය දැක්කෙ නැති, ආර්යයන් වහන්සේලා හඳුනාගත්තු නැති, ආර්ය ධර්මයට අදක්ෂ, සත්පුරුෂ ධර්මයට අදක්ෂ, ආර්ය ධර්මයේ නො හික්මෙන, සත්පුරුෂ ධර්මයේ නො හික්මෙන. දේවදත්ත බද්ධ වෙටයෙන් යුක්තයි. ඊර්ෂ්‍යාවෙන් යුක්තයි. ලාමක ඉච්ඡාවෙන් යුක්තයි. දැන් වයා තමා පෙනී හිටියෙ අර පිරිසෙ ගැලවුම්කාරයා වගේ. අර ස්වාමීන් වහන්සේලා පිරිසත් මේකට අනුවනා.

පෘථග්ජනයෙකුට අනුවනොත් ඉවරයි....

දැන් බලන්න අපේ හිතේ යෝනිසෝ මනසිකරයත් තියෙනව. අයෝනිසෝ මනසිකාරයත් තියෙනව. යෝනිසෝ මනසිකාරය තියෙන කෙනා වුනත්, අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයෙකුට අනුවනොත් අයෝනිසෝ මනසිකාරයට වැටෙනව.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේටයි මොග්ගල්ලාන මහරහතන් වහන්සේටයි කතා කළා. “සාර්පුත්ත මොග්ගල්ලාන ඇයි බලාගෙන ඉන්නෙ? දේවදත්ත අලුත පැවිදි වුනු නික්මුන් වහන්සේලා පන්සියක් එක්කන් ගිහින් ඉන්නව. විපතට පත්වෙන්න ඉස්සෙල්ල එක්කන් එන්න” කිව්ව.

වෙනස අඳුනගන්නෙ ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් ම විතරයි...

ඉතින් උන්වහන්සේලා ගිහින් ධර්මය දේශනා කරලා එක්කගෙන ආවා. මේකෙන් පේනවා අපට පෘතග්ජනයාව හොයන එකක් ලේසි නෑ. විභෙදම් පෘතග්ජනයෙක් ව හඳුනගන්නෙ කවුද? ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක්.

ආර්ය ශ්‍රාවකයා ආර්ය ශ්‍රාවකයවත් අඳුනගන්නව. පෘථග්ජනයාවත් අඳුනගන්නවා. පෘථග්ජනයාවට ආර්ය ශ්‍රාවකයා හොයන්නත් බෑ. පෘතග්ජනයා හොයන්නත් බෑ.

දැන් බලන්න ඒ දේවදත්තගෙ සිද්ධියෙන් අපට ජේනවනෙ මේක කොච්චර බරපතල ද කියලා. පෘතග්ජනයාව අඳුනගන්න තියෙන්නෙ ක්‍රියාවලි. මොකක්ද ක්‍රියාව? චියා සේවනය කළ යුතු දෙය දන්නෙ නෑ. භජනය කළ යුතු දෙය දන්නෙ නෑ. භජනය නො කළ යුතු දෙය දන්නෙ නෑ. නො දන්නා නිසා මේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනයා මොකද කරන්නේ?

- සේවනය නො කළ යුතු දේ සේවනය කරනවා.
- සේවනය කළ යුතු දේ අතහරිනවා.
- භජනය කළ යුතු දේ භජනය කරන්නෙ නෑ.
- භජනය නො කළ යුතු දේ භජනය කරනවා.

ඒ නිසා දුක්, කරදර, කම්කටොලු පීඩාවල ඉවරයක් වෙන්නෙ නෑ. අවසානයක් වෙන්නෙ නෑ. යහපත සැනසිල්ල ලැබෙන දේවල් ඔක්කොම ටික චියාට අහිමි වෙලා යනවා. අනිෂ්ඨ, අකාන්ත, අමනාප දේවල් රැස් වෙනවා. බලන්න එතකොට මේ පෘථග්ජන බව කොයිතරම් අනතුරුදායක ද කියලා.

ඔබ ඒ අනතුරෙන් අන්මිදෙන්න...

චිහෙනම් අපි හොඳට තේරුම් ගන්න ඕනෙ අපි පෘතග්ජනයෝ නො වී ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයන් බවට පත්වෙන්න. මෙන්න ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා. “(සුභවා ඛෝ හික්ඛවේ අරිය සාවකෝ) පින්වත් මහණෙනි, ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා (අරියානං දස්සාවි) ආර්යන් වහන්සේලාව අඳුනනවා. (ආර්ය දර්ශනය කියන්නෙ ඒකයි.) (අරිය ධම්මස්ස කෝච්චෝ) ආර්ය ධර්මයට දක්ෂයි. (අරිය ධම්මේ සුචරිතෝ) ආර්ය ධර්මයෙහි හික්මෙනවා. (සප්පුරසානං දස්සාවි) සත්පුරුෂයන් වහන්සේලාව අඳුනනවා. (සප්පුරස ධම්මස්ස කෝච්චෝ) සත්පුරුෂයන්ගේ ධර්මයේ හික්මෙනවා.” මේ ලක්ෂණ තියෙන්නේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාගේ ධර්මය ශ්‍රවණය කරල යෝනිසෝ මනසිකාරයේ යෙදෙන කොට මෙයාට ඇතිවෙනවා ශ්‍රද්ධාව. ශ්‍රද්ධාව ඇතිවුනා ම අන්න කරුණු ටික තේරුම් ගන්නවා. මොනවාද තේරුම් ගන්න කරුණු?

“(සේවතබ්බේ ධම්මේ පජානාති) සේවනය කළ යුතු දෙය මේකයි කියලා දැනගන්නවා. (අසේවතබ්බේ ධම්මේ පජානාති) සේවනය නො කළ යුතු දේ මේකයි කියලා දැනගන්නවා. (භජිතබ්බේ ධම්මේ පජානාති) භජනය කළ යුතු දෙය මේකයි කියලා දැනගන්නවා. (අභජිතබ්බේ ධම්මේ පජානාති) භජනය නො කළ යුතු දෙය මේකයි කියලා දැනගන්නවා.”

කළහණ මිත්‍රයන් නිසා ම යි....

දැන් මෙයා කාරණාකාරණා දන්න මනුස්සයෙනෙ. ඒකට මුල් වුනේ මොකක් ද? කළහණ මිත්‍රයන් ඇසුරින් සද්ධර්මය ශ්‍රවණය ලබනව. ඒ නිසා ම තමයි වියා ආර්යයන් වහන්සේලා ව අදහගන්නෙ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වාරිකාවේ වඩින අතරේ රාත්‍රීකාලයේ නවාතැන් ගන්න ඕනෙ වුනා. උන්වහන්සේ කෙලින් ම වැඩිය කුඹල් හලකට. ඒ කියන්නෙ වළං හදන මුදලාලි කෙනෙකුගේ වළං දාන ශාලාව. ඒ ශාලාව හිස්වෙලා තියෙන කොට ඕනෙ කෙනෙකුට නවාතැන් දෙනව. බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩම කරලා කුඹල්කරුගෙන් අහනව, "පින්වත, මං අද රැට අර ශාලාවෙ හිටියට කමක් නැද්ද?" කුඹල්කරු කියනවා, "පින්වත් ශ්‍රමණයන් වහන්ස, කලින් ආපු තව හික්ෂුවක් ඉන්නව. වියාගෙන් අහල බලන්න. වියා කරමිනි නම් ඉතින් මගෙන් ප්‍රශ්නයක් නෑ" කියල.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ශාලාවට වැඩිය. ඇතුලෙ එක්කෙනෙක් ඉන්නව. බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනව, "පින්වත් හික්ෂුව, මමත් අද රැට මෙහෙ නැවතුනාට කමක් නැද්ද?" "ආ... කමක් නෑ. ඔය ඉඩතියෙන්නෙ ඉන්න" කීව්වා.

කුඹල් හලේ දී හමු වූ පින්වතා...

බුදුරජාණන් වහන්සේ ශාලාව ඇතුළට ගිහිල්ල පැදුරක් තිබුන පැදුර වලාගෙන වාඩිවුනා. වාඩිවෙලා ඉතින් භාවනා කරන්න පටන් ගත්තා. අර හික්ෂුවත් පැත්තක ඉඳල භාවනා කරනව. බුදුරජාණන් වහන්සේ භාවනාවෙන් නැගිටල සක්මන් කළා. චිතකොට අර හික්ෂුවත් නැගිටල සක්මන් කරනව පැත්තකින්.

ආයෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ වාඩිවුනා ම බුදුරජාණන් වහන්සේට හිතුනා මෙයා හරි තැන්පත්. තමන්ගේ පාඩුවෙ ඉන්න කෙනෙක්. කලබල නෑ. මං මෙයාගෙන් විස්තර පොඩ්ඩක් අහන්න ඕනෙ කියල. බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා,

"පින්වත් හික්ෂුව, ඔබේ නම මොකක් ද?"

"මිත්‍රයා, මට කියන්නේ පුක්කසාති කියලා."

"පින්වත් හික්ෂුව, ඔබ කවුරුන් උදෙසා පැවිදි වුන කෙනෙක් ද?"

“මිත්‍රයා, සැවැත් නුවර වැඩ සිටිනවා අරහන් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ නමක්. ශාකස කුලයෙන් හික්මිලා පැවිදි වෙලා වැඩ සිටිනවා ගෞතම කියල. උන්වහන්සේ හිසා පැවිදි වෙච්ච කෙනෙක්. මම හරි කැමතියි උන්වහන්සේගේ ධර්මයට.”

“පින්වත් හික්මුව ඔබ ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේව දැකල තියෙනවද?”

“අනේ නෑ මිත්‍රයා. මං දැකලා නෑ බුදුරජාණන් වහන්සේව.”

“පින්වත් හික්මුව, ඔබට ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේව දැක්කා ම අඳුනගන්න පුළුවන් ද?”

“මිත්‍රයා මට අඳුනගන්න බෑ.”

‘යෝ ධම්මං පස්සති - සෝ මං පස්සති’

චතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේට අවබෝධ වුනා මේ කෙනා මේ පැවිදි වෙලා තියෙන්නෙ තමන් වහන්සේ උදෙසා. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා “පින්වත් හික්මුව, ජීවිතය ගැන මාත් ඔබට කරුණු ටිකක් කියන්නද?” කියලා. “හොඳයි” කිව්වා.

දැන් කරුවලේ බුදුරජාණන් වහන්සේ එක පැදුරක වාඩිවෙලා. මෙයා එක පැදුරක වාඩිවෙලා. දැන් ඔන්න කියාදෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ ජීවිතය ගැන. ‘මේකෙ මම කියල ගන්න දෙයක් නෑ. මගේ කියල ගන්න දෙයක් නෑ. මගේ ආත්මය කියල ගන්න දෙයක් නෙවෙයි තියෙන්නෙ. මෙතන තියෙන්නෙ ධාතු ස්වභාවයක්.’ උන්වහන්සේ විස්තර කරගෙන කරගෙන යනකොට මේ පුක්කුසාතිට අවබෝධ වුනා. අනාගාමී ඵලයට පත්වුනා. ධර්මය අවබෝධ වෙච්ච ගමන් එවේලෙම බිම දිගාවෙලා වැඳ වැටුනා.

“අනේ, ස්වාමීනී භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මගෙන් වරදක් වුනා. මම දැනගෙන නෙවෙයි මිත්‍රයා කිව්වෙ. මේ වැඩියෙ මගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ යි” කරුවලේ ම අඳුනගත්තා. චතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේව අඳුනගත්තු ගමන් ඒ ඇතිවෙන ගෞරවය වලක්වන්න බෑ. දැක්කද ඒ ගෞරවය. ඒක ස්වාභාවික එකක්. බුදුරජාණන් වහන්සේ මාගේ ශාස්තෘන් වහන්සේය කියල ඇතිවන ගෞරවය වළක්වන්න බෑ.

කළුතණ මිත්‍රයා අඳුනා ගන්නේ ධර්මය දැකීමෙන් ම යි

චතකොට අපට ජේනව ධර්මය අවබෝධ කරගැනීමෙන්

කළුකෘත මිත්‍රයාට අඳුනගන්නවා. අන්ත දැක්කනේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් වෙච්ච ගමන් (අරියානං දස්සාමි) ආර්යයන් වහන්සේ අඳුනාගන්නා. සත්පුරුෂයන් වහන්සේලාට අඳුනගන්නවා. මොකද හේතුව ඒකට? ආර්ය ධර්මයට දක්ෂයි. ආර්ය ධර්මයේ හික්මෙනවා. දැන් වියා ධර්මය අහලා බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරවය ඇති වුනේ නැත්නම් ඒකෙ තේරුම මොකක්ද? ධර්මය අවබෝධ වුනේ නැත කියන කරුණ.

ඉර පෘච්චත් කරුවලේ නම්...?

කළුකෘත මිත්‍රය යි, සද්ධර්ම ශ්‍රාවණය යි කියන මේ බාහිර අංශ දෙක පිහිට වෙන හැටි හොඳට තේරෙනව ධර්මය අල්ලන කෙනාට. ඉරපායල හැකි වික්කෙනා කරුවලේ ම නම් කොහොමද පේන්නෙ වියාට. වියාට පේන්නෙ නෑ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනාවෙ පෙන්වා දෙනවා ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා ආර්යයන් හඳුනනවා. සත්පුරුෂයන් හඳුනනව. ආර්ය ධර්මයට දක්ෂයි. සත්පුරුෂ ධර්මයට දක්ෂයි. ආර්ය ධර්මයෙහි සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි හික්මෙනව. දැන් මෙයා දන්නවා සේවනය කළ යුතු දේ මේකයි කියල. සේවනය නො කළ යුතු දේ මේකයි කියල දන්නව. හපනය නො කළ යුතු දේ මේකයි කියල දන්නව. හපනය කළ යුතු දේ මේකයි කියල දන්නව.

දුක් අඩුවෙන්නෙ මෙන්න මේ නිසයි...

ඒ දන්න නිසා වියා මොකද කරන්නෙ?

- සේවනය නො කළ යුතු දේ අතහරිනවා
- සේවනය කළ යුතු දේ සේවනය කරනවා.
- හපනය නො කළ යුතු දේ හපනය කරන්නෙ නෑ.
- හපනය කළ යුතු දේ හපනය කරනව.

විතකොට මොකද වෙන්නේ? සේවනය නො කළ යුතු දේවල් සේවනය නො කරන නිසා, හපනය නො කළ යුතු දේවල් හපනය නො කරන නිසා දුක් කරදර කම්කටොලු පීඩා ඔක්කොම අඩුවෙලා යනව. සේවනය කළ යුතු දේ හපනය කළ යුතු දේ හපනය කරන නිසා සැපය සැනසිල්ල ලඟා කරගන්නා වූ කරුණු වැඩිවෙලා යනවා.

ධර්ම සමාදන් වීම් හතර

රීළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, “පින්වත් මහණෙනි, ධර්ම සමාදන් වීම් හතරක් තියෙනවා.” බුදුරජාණන් වහන්සේ බුදු නුවණින් දැනගෙන මේ දේශනා කරන්නෙ. මෙන්න ඒ හතර.

- වර්තමානයේ දී දුක සේ වාසය කරනව.
මරණින් පස්සේ දුක් විපාක විඳවනව.
- වර්තමානයේ දී සැප සේ වාසය කරනව.
මරණින් පස්සේ දුක් විපාක විඳවනව.
- වර්තමානයේ දී දුක සේ වාසය කරනව.
මරණින් පස්සේ සැප විපාක ලැබෙනව.
- වර්තමානයේ දී සැප සේ වාසය කරනව.
මරණින් පස්සේ සැප විපාක ලැබෙනව.

මෙතනදී වර්තමානයේ දී කියල කිව්වේ මේ ජීවිතයේ දී කියන වක. ඕක තමයි සමස්ත ලෝකයේ මිනිස්සුන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය හතරට බෙදන විදිහ. බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ වක වකක් විස්තර කරනවා.

කරන කළට පව් මිහිර ය මී සේ....

“පින්වත් මහණෙනි, මොකක්ද මේ වර්තමානයේ දුක සේ වාසය කරමින්, මරණින් පස්සේ දුක් විපාක විඳිනවා කියන්නෙ? (තං අවිද්ඵං අවිජ්ජාගතෝ යථාභූතං නප්පජානති) මේ පුද්ගලයා අවිද්‍යා සහගත පුද්ගලයෙක්. ඒ කියන්නේ චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ මොකවත් අවබෝධ වෙව්ව නැති වක්කෙනෙක්. මේ නිසා මෙයා ජීවිතයේ යථාර්ථය මොකක් ද කියලා දන්නෙ නෑ. වයා දන්නෙ නෑ මම මේ මේ දේවල් පුරුදු කළොත් මට මේ ජීවිතෙන් දුක්විඳින්න වෙනව. මට මරණින් පස්සේ ආයෙමත් ලැබෙන්නෙන් දුක විතර ම යි කියලා වයා දන්නේ නෑ. මේක දන්නේ නැති නිසා මේ අවිද්‍යා සහගත පුද්ගලයා වර්තමානයේ දුක ලැබෙන මරණින් මතුත් දුක්විපාක ලබාදෙන දේවල් සේවනය කරනව. දුරු කරන්නෙ නෑ.

(විද්ඵං විජ්ජාගතෝ යථාභූතං පජානති) ආර්ය දර්ශනයට පැමිණිව්ව කෙනා මේක දන්නවා. මෙලොව ජීවිතයේ මේ මේ දේවල් තියෙන්නේ දුක පිණිසයි. මේවා කරගෙන ගියොත් පරලොවත් දුක කියලා අර ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දන්නවා. වයා දන්නා නිසා, ඒ

දේවල් සේවනය කරන්නේ නෑ. ඒවා දුරුකරනවා. පළවෙනි ධර්ම සමාදානය ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දුරු කරනවා. ඒවා සේවනය නොකරන නිසා ම දුක් කරදර කම්කටොළ පීඩා ඇත්නම් ඒවා දුරුවෙලා ගිහිල්ලා සැපය සැනසිල්ල ආරක්ෂාව ලැබෙන දේ ම තමා හිමිකරගන්නෙ.

මතු දුක ලැබෙනා - දේ නොම කරනා...

ඊළඟට දෙවෙනි ධර්ම සමාදානය. මේ ජීවිතේ සැප සේ වාසය කරනවා. මරණින් පස්සේ දුක් විපාක විඳව විඳවා ඉන්න තියෙනවා. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා මේක දන්නවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පාවිච්චි කරන්නේ (විද්වා විජ්ජාගනෝ) අවබෝධයට පැමිණිවිච්චි ශ්‍රාවකයා මේක දන්නවා. ඒ නිසා මේ ජීවිතේ සැප තිබුනට මරණින් මත්තේ දුක් විපාක ලබන්නට තියෙන නිසා වයා ඒක සේවනය කරන්නේ නෑ. වයා ඒක අත්හරිනවා. ඒ නිසා ම වයාට දුක් කරදර කම්කටොළ යමක් ඇත්නම් ඒක හැතිවෙලා යනවා. සැප සතුට සොම්නස හිමිකර ගන්නවා. ඒකට හේතුව මොකක් ද? (ඒවං හේතං නික්ඛවේ හෝති යවා තං විද්දසුනෝ) වහෙම තමයි කියනවා ජීවිතාවබෝධය ලබාගත් කෙනා.

අද දුක වින්දන් හෙට සැප ලැබෙන නිසා....

ඒ වගේ ම තුන්වෙනි ධර්ම සමාදානය මෙලොව ජීවිතය දුකසේ වාසය කරනවා. හැබැයි පරලොව ජීවිතේ සැප ලබාගන්නවා. මේක දන්නවා විද්‍යාවට පත්වෙවිච්චි එක්කෙනා. ආර්ය සත්‍යයට පැමිණිවිච්චි එක්කෙනා මේ කාරණය දන්නවා. දන්න නිසා වයා ඒක සේවනය කරනවා. අත්හරින්නෙ නෑ. මේ ජීවිතේ දුක තිබුනත් වයා විඳගෙන ඉන්නවා පරලොව ජීවිතේ සැප ලබාගන්නවා. ඒකට හේතුව තමයි වයා ජීවිත අවබෝධයෙන් යුක්තයි.

මෙලොවත් සැප - පරලොවත් සැප...

හතරවෙනි ධර්ම සමාදානය තමයි මෙලොව ජීවිතයේ දී සැප සේ වාසය කරනවා. පරලොව ජීවිතයත් සැප විපාක විඳිනවා. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා මේකත් ඒ ආකාරයෙන් ම දන්නවා. අවබෝධයට පැමිණුන කෙනා (විජ්ජාගත) දන්න නිසා වයා ඒක සේවනය කරනවා. අත්හරින්නෙ නෑ. ඒ නිසා ම වයාට දුක් කරදර තිබුන නම් ඒ සියල්ල හැතිවෙලා යනවා. සැප සතුට සැනසිල්ල උදාකරගන්නවා.

අපි මෙතෙක් වෙලා ඉගෙන ගත්ත ධර්ම සමාදාන හතර තමයි,

- වර්තමානයේ දී දුක සේ වාසය කරනව.
මරණින් පස්සේ දුක් විපාක විඳවනව.
- වර්තමානයේ දී සැප සේ වාසය කරනව.
මරණින් පස්සේ දුක් විපාක විඳවනව.
- වර්තමානයේ දී දුක සේ වාසය කරනව.
මරණින් පස්සේ සැප විපාක ලැබෙනව.
- වර්තමානයේ දී සැප සේ වාසය කරනව.
මරණින් පස්සේ සැප විපාක ලැබෙනව.

දැන් මේ හතර ම දන්නෙ නෑ අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා. ඒ නිසා වියා මේ ජීවිතයේ ත් දුක් ලැබෙන පරලොව ජීවිතයේත් දුක් ලැබෙන යමක් ඇද්ද, ඒක සේවනය කරනව. මේ ජීවිතයේ සැප දෙයක් අත් ද ඒකත් කරනවා. මේ ජීවිතයේ දුක සේ හිටියත් පරලොව සැප ලැබෙන දේ තියෙනවා. ඒවා කරන්නේ නෑ. මේ ජීවිතයේ ත් සැප ලැබෙන පරලොව ජීවිතයේත් සැප ලැබෙන දේ තියෙනව. ඒවා කරන්නෙත් නෑ. ඇයි ඒ? දන්නෙ නැති නිසා.

නමුත් ඔය හතර ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දන්නා නිසා ඔහු මේ ජීවිතයේ දුක් ලැබෙන පරලොව දුක් ලැබෙන දේ කරන්නෙ නෑ. මේ ජීවිතයේ සැප විඳගෙන ඉඳල පරලොව දුක් ලැබෙන දේත් කරන්නෙ නෑ. මේ ජීවිතයේ දුක් විඳ විඳ හිටියත්, පරලොව සැප ලැබෙනව නම් වියා ඒ දේ කරනව. මේ ජීවිතයේ සැප විඳිමින් පරලොවත් සැප ලැබෙන දේ කරනවා.

1. වර්තමානයේ දී දුක සේ වාසය කොට, මරණින් මතු දුක් විපාක විඳීම

දැන් මේක බුදුරජාණන්වහන්සේ විස්තර කරනව. මෙන්න මේකයි කියනව මේ ජීවිතයේ දුක් විඳිමින් පරලොව ජීවිතේ දුක් විඳීම.

කෙනෙක් ඉන්නව සතුන් මරණව. ප්‍රාණාඝාත කරනව. මනුෂ්‍ය ඝාතන කරනව. මේවා කරන්නෙ වියා දුක සේ. දැන් අපි දන්නව ත්‍රස්තවාදීන් සමහර අවස්ථාවලදී ඝාතන වලට කාන්තාවන්ගේ බෝමිඩ බැඳලා පිටත් කරනවා. සතුටින් හිනාවෙව්ද යන්නෙ? නෑ. ඇඬූ කඳුළුත් යන්නෙ. දුක සේ යන්නෙ. ගිහිල්ල ප්‍රාණාඝාත කරනව. මනුෂ්‍ය ඝාතන

කරනව. මොකද වියා ගෙවල් වලට වෙලා සැනසිල්ලේ සැප සේ වාසය කරලද? ඔය තියෙන දෙයක් කාලා බීලා. නෑ. කැලෑවලට ගිහිල්ලා මදුරුවෝ තල තල දුක සේ ඉන්නෙ. දුක සේ ගිහින් තමයි ඔය මරන්නෙ. චිතකොට වියා ඒ ක්‍රියාව කරද්දින් දුක සේ වාසය කරනව.

සොරකම දුක සේ කුමටද?

සමහරු ඉන්නව සොරකම් කරනව. ඒ හොරකම නිසා, ඒ හේතුවෙන් වියා දුක සේ වාසය කරනව. සමහරු සතුන් මරනව, මිනී මරනව. හොරෙන් හැරගි හැරගි දුක සේ තමයි මේවා කරන්නෙ. ඔන්න අනුවෙලා හිරේ විලංගුවේ දානව. දඬුවම් දෙනව. චිතකොට වියා ප්‍රාණාසාතය මුල් කරගෙන දුක සේ වාසය කරනව. ඔන්න සොරකම් කරනව. හැරගි හැරගි ගිහිල්ල බයෙන් බයෙන් අමාරුවෙන් ඔන්න සොරකම් කරනව කොහොම හරි. මේ සොරකම අනුවෙනව. ඊට පස්සෙ මෙයාව අරන් ගිහින් ගහනව තලනව දඬුවම් දෙනව. චිතකොට මොකද වෙන්නෙ? වියා දුක සේ ගිහින් සොරකම් කළා. ඒ හේතුවෙන් ම වියා දුක් දොම්නස් විඳිනව.

බයෙන් බයෙන් ගිහින් - බයෙන් ම ඉන්නවා...

සමහරු ඉන්නව අනාවාරයේ හැසිරෙනව, බයෙන් බයෙන් හැරගි හැරගි. මේක අනුවෙනව. ඊටපස්සේ ඒක මුල් කරගෙන වියා නොයෙක් දුක් දොම්නස් වලට භාජනය වෙනව. දුක්විඳිනව. ඒ තමයි මේ ජීවිතේ දුක සේ ජීවත් වීම මේ ගොඩට අයිති විශාල පිරිසක් ලෝකෙ ඉන්නව.

වචනය වරද්දගෙන නැති ප්‍රශ්න හදාගන්නවා...

තව සමහරු ඉන්නව බොරු කියනව. දුක සේ ගිහිල්ලා බොරු කියනවා. ඔන්න ඊටපස්සේ බොරුවෙන් ප්‍රශ්න හටගන්නව. ආයෙත් වියා ඒකට මැදිවෙලා දුක් විඳිනව. සමහරු දුක සේ ගිහිල්ලා කේලාම් කියනව. ඊටපස්සේ කේලම ඇවිස්සිල ගිහිල්ල මහා දුක් කරදර කම්කටොලු වලට භාජනය වෙනවා.

සමහරු පරුෂ වචන කියනව. ඊටපස්සේ නැති ප්‍රශ්න හදාගෙන ගුටිකාල අතපය කඩාගෙන දුක් විඳිනවා. චිතකොට මේ දුක සේ ජීවත් වීම කියන එක වර්තමානයේ නැද්ද? තියෙනවා.

ඊළඟට තමා අනුන්ගේ දේවල් දැකලා හුල්ලනවා. හුල්ල හුල්ලා දුක සේ වාසය කරනවා. ඊට පස්සේ මොකද කරන්නේ? අනුන්ගේ දේවල් උනුලන්නෙ නෑ. ඊර්ෂ්‍යාව ඇතිවෙනව. අනේ මේවා මට ගන්න ඇත්නම්... කියල හිත හිතා. ඒවා විනාශ කරන්න කල්පනා කරනවා. දුක සේ වාසය කරනවා, තරහෙන්.

ඒ හින්දම ඒක මුල්කරගෙන වියා කයින් අකුසල් කරනව. වචනයෙන් අකුසල් කරනව. සිතීන් අකුසල් කරනවා. තරහෙන් හටගත්තු අකුසල් වලින් වියා තව තවත් දුක් විඳිනව.

අපි විතරයි ඉන්න ඕනෙ....

ඊළඟට මෙයා මිත්‍යා දෘෂ්ටිය නිසා දුක සේ වාසය කරනව. මිත්‍යා දෘෂ්ටිය නිසා දුක් විඳිනව. දැන් අපි ගත්තොත් වර්තමාන ලෝකෙ ඔය සමහර ආගම් තියෙනවා, ඒ ආගම් වල අයගේ අදහස ඒ ආගම් වල අය විතරයි ඉන්න ඕනෙ. අනිත් අය මැරෙන්න ඕනෙ. බෝම්බ පුපුරුවන්නෙ, ඔය විනාශ කරන්නෙ.

මේ බලන්න මිත්‍යා දෘෂ්ටිය නිසා දුක සේ දුක් රැස්කරනවා. චිතකොට මේ ජීවිතය දුක සේ වාසය කරල (කායස්ස සේදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උප්පජ්ජති) කය බිඳී මරණින් මතු අපාය දුර්ගතිය යි කියන නිරයේ තමයි ගිහින් උපදින්නෙ.

ඒ ධර්ම සමාදානයට කියනව මෙලොවත් දුක සේ වාසය කරන පරලොවත් දුක් විපාක විඳින ධර්ම සමාදානය. අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනකා දන්නෙ නෑ ඒක. වියා ඒක සේවනය කරනව. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දන්නව. වියා ඒක සේවනය කරන්නෙ නෑ. අත්තර්නව.

2. වර්තමානයේ දී සැප සේ වාසය කොට, මරණින් මතු දුක් විපාක විඳීම

තව කොටසක් ඉන්නව බොහෝ ම සැප සේ ප්‍රාණඝාත කරනව. සතුන් මරනව. සමහර අම්මලා ඉන්නව, දැරුවො ලැබෙන්න චිතකොට මාසෙ දෙක වෙනකොට, ඔන්න ගිහින් මරනව. ගිහින් කියපුවා ම කියනව, “අන්න... මට දහදාහක් දෙන්න, මං මරලා දාන්නම්” කියනවා. මරනව ඉතින්. චිතකොට වියා ඒක කරන්නෙ සතුටින්, සැප සේ. එනමෙ කරලා ඒකෙන් සල්ලිත් උපයනව. උපයලා සැප සේ වාසය කරනවා. කරන්නෙ නැද්ද එනෙම? කරනවා.

පර පණ නැසීම සැප සේ කරන උදව්‍ය

සමහරුන්ට කියනව අනවලා මරන්න ඕනෙ මං උඹට ලක්ෂයක් දෙනව. සැප සේ ගිහිල්ල මරනව. ඒ කරල ලක්ෂයක් ගන්නව. සැප සේ ඉන්නව. මනුෂ්‍ය ඝාතන කරල සැප සේ ඉන්නව.

සමහර ඉන්නව සොරකම් කරල ඔන්න ඉඩම් ගන්නව. පත්තර වල තියෙන්නෙ ඔය රට යවනවය කියල. මිනිස්සුන්ගෙන් සල්ලි ගන්නව ලක්ෂ ගණන්. ජපානෙට යවන්නම්, ඉතාලි යවන්නම් කිය කිය. ඒ කරල ඒ සල්ලි වලින් ඉඩම් ගන්නව. හෝටල් වල ගිහිල්ල කකා බිබී ඉන්නව. මේ... සොරකම් කරනව සැප සේ වාසයත් කරනව. මෙලොව ජීවිතය වයා ඒකෙන් තමා සැප විඳින්නේ. කොමිස් ගන්නව, කොමිස් අරන් මොකද කරන්නේ? තට්ටු ගණන් විශාල බිල්ඩින් ගනනව ලොකු යානවාහන ගන්නව. හෝටල්වල ගිහින් කකා බිබී ඉන්නව. විදේශ සංචාර වල යනව. ඔක්කෙම මේ සොරකම් කරන සල්ලි කොමිස් ගැහිලි වලින් උපයන සල්ලි. එහෙම හැද්ද ලෝකෙ? අන්න බලන්න අදත් ඒක ලෝකෙ තියෙනව.

ආනවාරයේ හැසිරීමෙන් සැප සේ වාසය කිරීම...

ඊළඟට සමහරු අනාවාරයේ හැසිරෙනව. හොඳට සල්ලි හම්බ කරනව. අනාවාරයේ හැසිරෙනාට පස්සේ උසස්වීම් ලැබෙනව. සම්මාන හම්බවෙනව. බොහෝම ලොකු සභාවල් වලට කැඳවනවා. ප්‍රධානත්වය දරනව. මහා සංවිධානවල සභාපති වෙනව. අනාවාරයේ හැසිරලා වයා සැප සේ වාසය කරනවා ඒකෙන්. වයා අනාවාරයේ හැසිරෙනවානම් ලෝකෙ වටේ එක්කන් යනව යාළුවො. සචාරිවල ගිහිල්ලා හොඳ හෝටල් වල කකා බිබී ඉන්නව. දැන් මොකක් ද වයා කරන්නෙ මේ? අනාවාරයේ හැසිරීමෙන් සැප සේ වාසය කරනව. බලන්න අපගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දැකපු විදිහ. ඒක තමා දෙවෙනි ධර්ම සමාදානය.

බලන්න.... ලෝකෙ වැඩි ඔය දෙක තමයි. වැඩිත් නෙමෙයි ලෝකයේ තියෙන්නෙ ම ඔය පළවෙනි එකයි, දෙවෙනි එකයි තමා.

බොරු කියන්නෙ තෑගි ගන්නද?

ඊළඟට බොරු කියනව. බොරු කිව්වාම තෑගි දෙනව. සැප සේ වාසය කරනව බොරු කියලා. කෙනෙක් කියනව, "දැන් උඹ මේකට හොර සාක්කි දෙන්න ඕනෙ. මං උඹට ලක්ෂ පහක් දෙනව" කියලා.

ඉතින් ගිහිල්ල හොර සාක්කි දෙනව. දිල චික පරද්දවනව. පරද්දල චිලක්ෂ පහ ගන්නව. එහෙම කරන අය නැද්ද? ඉන්නව. අදත් ඒ ලෝකෙ එහෙමයි. බලන්න ඩුදුරපාණන් වහන්සේගේ අවබෝධය.

සැප සේ ඉන්න නම් ඕන විදිහක්....

බොරුවෙන් ජීවත් වෙනව. ඊටපස්සේ සැප සේ වාසය කරනවා. ඊළඟට කේලම් කියනව. මෙතනින් කියන දේ අහගෙන ගිහිල්ලා එතන කියනවා. එතකොට එතනින් සලකනව හොඳට කන්න බොන්න දිල. සලකලා කියනවා "ආයෙ ඇවිත් කියපං විස්තරේ. ආයෙ දෙන්නම්" කියල. ඊට පස්සේ මොකද කරන්නේ? එතනින් අහගෙන ඇවිත් මෙතෙක්ට කියනව. මෙතනින් කියක් හරි ගන්නව. එහෙම සලකනව.

මේ ලෝකෙ තව අයට කියනව මෙහෙම, "අරයට ගිහින් පරුෂ වචනයෙන් බැනල වරෙන් උඹට දෙන්නම් ගාණක්" කරන්නෙ නැද්ද? කරනව. දැන් ඔය පාතාලෙ කියන එක එහෙමමනෙ තියෙන්නෙ.

හිනා වෙවි සතුටින් ඉන්න අය...

ඊළඟට හිස් වචන. ඔන්න ගොඩක් මිනිස්සු රැස්කරල කියනව අද මං හිනස්සනව කියල. ඉතින් මිනිස්සු මොකද කරන්නේ? යනව හිනාවෙන්න. හිකම් හිනස්සන්නෙ නෑ. සල්ලි වලට. එතකොට ටිකට් අරන් යන්නෙ. ගියාම අරය මොකද කියන්නෙ? විහිළ කතා කිය කියා හිනස්සනව. සම්ප්‍රජපලාපයෙන් සැප සේ වාසය කරනව. හොල්මන් කටා කියනව. විහිළ කතා කියනව. එතකොට මිනිස්සු සංතෝසෙ වැඩිවෙලා සල්ලි දෙනව. තෑගි දෙනව හිනැස්සුවා කියල. අන්න ලෝකයේ තියෙන දේවල්.

ඊළඟට අනුන්ගේ දේවල් දිහා බලල ඒවාට ආස කර කර සැප සේ වාසය කරනව. ඊළඟට ද්වේෂය හිසා සැප සේ වාසය කරනව. කොහොමද ද්වේෂය හිසා සැප සේ වාසය කරන්නෙ? ද්වේෂය මුල් කරගෙන වියා පළිගන්නව. ද්වේෂ සහගතව ඉඳල අනුවෙන්නෙ නැති වෙන්න ඉඳල පළිගන්නව, හින්දා කරනව, කැලෑ පත්තර ගහනව. එහෙම කරල අරය පෙලල සංතෝස වෙනව.

දෙයියන්ගෙ කැමැත්තනෙ...

මිත්‍යා දෘෂ්ටියෙන් සතුටු වෙනව. මිත්‍යා දෘෂ්ටිය හිසා සතුටු වෙන අය කොච්චර ඉන්නවද මේ ලෝකෙ. සැප සේ වාසය කරන අය

"දෙවියන්ට මම කිව්ව... කිව්ව... කිව්ව... දෙයියෝ ඉතින් දෙයියන්ගේ කැමැත්ත කළා" කියල හිතල සතුටින් ඉන්නව. කොච්චර ඉන්නවද ඒ වගේ අය.

මෙලොව සැප සේ හිටියට....

බුදු රජාණන් වහන්සේ වදාළා ඒගොල්ලො මේ ජීවිතේ සැප සේ වාසය කරනව. (සෝ කායස්ස හේදා පරම්මරණා) නමුත් ඒ පුද්ගලයා කය බිඳී මරණින් මතු (අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උප්පජ්ජති) අපාය දුර්ගතිය විනිපාත නම් වූ නිරයේ තමා ගිහින් උපදින්නෙ.

ලෝකයේ ඉන්නෙ ඔය කොටස් දෙක. ලෝකයේ ඉන්නෙ අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජන පිරිස ද? ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවක පිරිස ද? අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයොනෙ ඉන්නෙ. ඔය දෙක තමයි ලෝකෙ ඉන්නෙ.

කොටසක් දුක සේ වාසය කරගෙන දුක් වීඳ වීඳ ඉඳල මැරල දුගතියේ යනව. අතින් අය සැප විඳින්න ගිහිල්ලා පංච දුෂ්චරිතයේ දස අකුසලයේ යෙදී යෙදී ඉඳල මරණින් මත්තෙ දුගතියේ යනව. ඔච්චරයි ලෝකෙ තියෙන්නෙ.

3. වර්තමානයේ දී දුක සේ වාසය කොට, මරණින් මතු සැප විපාක විඳීම

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා තව ධර්ම සමාදානයක් තියෙනවා. හැබැයි මේ ජීවිතේ වාසය කරන්නට තියෙන්නෙ දුක සේ. පරලොව මරණින් මතු සැප සේ වාසය කරනවා.

ඒ තමයි කෙනෙක් ඉන්නවා සත්තු මරන්නෙ නෑ. සතුන් මැරීමෙන් වැලකී වාසය කරනව. එයත් සතුන් මරන්න හවුල් වුනොත් සමහර විට සැප සේ ඉන්නට පුළුවන්. හැබැයි එයා ඒකට හවුල් වෙන්නෙ නෑ. ඒ නිසා දුක සේ වාසය කරන්න වෙනව. නමුත් ප්‍රාණාඝාතයට හවුල් වෙන්නෙ නෑ. අන්ත එයා ධර්මය අල්ලන කෙනෙක්.

දකින්නට දුර්ලභ 'මනුෂ්‍යයෝ'....

ඔන්න සොරකම් තියෙනව ලේසියෙන් සොරකම් කරන්න පුළුවන්. කාත් කවුරුවත් දන්නෙත් නැතිව අත්සනින් චිතරක් එයාට ගන්න පුළුවන් ලක්ෂ ගණන් භොරකම් කරල. කාටවත් අනුවෙන්නෙ නැති වෙන්න එයාට සොරකම් කරල සැප විඳින්න පුළුවන්. නමුත් එයා

ඒක කරන්නෙ නෑ. ඒක නො කර වියා දුක සේ වාසය කරනව. අන්න ඒ පුද්ගලයා දුර්ලභ කෙනෙක්. ලේසියෙන් කෙනෙකුට එහෙම දෙයක් කරන්න බෑ. දුර්ලභ ගණයේ මනුෂ්‍යයෙක් ඒක කරන්නෙ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක්.

අනාවාරයේ හැසිරෙන්නෙ නෑ. වියා ඒ හිසා දුක් කරදර තියෙනව. හරියට උසස්වීම් දෙන්නෙ නෑ. හිවාඩු දෙන්නෙ නෑ. ගමන් බිමන් විශේෂ පහසුකම් මොකුත් දෙන්නෙ නෑ. සුදුසුකම් වලට අනුව උසස් වීම් කිසිවක් දෙන්නෙ නෑ. තැනක් ලැබෙන්නෙ නෑ. හැම තිස්සේ ම කැපීලි කෙටිලි තමා වියාට තියෙන්නෙ. මොකද හේතුව? අනාවාරයේ නො හැසිරීම. නමුත් වියා ඒ දුක් දුක සේ ධාරගන්නව. වියාට දුකක් තියෙන්නෙ. නමුත් ඒක විඳගන්නව. නැත්නම් වියාට ලේසියෙන් පුළුවන් රට සචාරී යන්න, කෑම බීම, ඉඳුම් හිටුම්, හෝටල් ගාස්තු ඔක්කොම දෙනවා, නමුත් වියා ඒකට යන්නෙ නෑ. දුක සේ වාසය කරනව අනාවාරයේ හැසිරෙන්නෙ නැතිව.

අරයන් කරනවා, මෙයන් කරනවා, ඇයි අපි විනරක්..?

මේක තෝරගන්නෙ කවුද? ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා. ඇයි? ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාට විතරයි කම්පා නො වී ඉන්ට පුළුවන්. අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයට බෑ. කම්පා වෙනව. එක දවසක් ඉඳියි. දෙකක් ඉඳියි. තුන්වෙනි දවසෙ තව පෘතග්ජනයෙක් ඇවිත් කියනව, "මෝඩ වෙන්න වීපා. මේ ලැබෙන අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජන ගනින්න. මේ අවස්ථාව අතහරින්නට වීපා. ඔය කවුරුත් කරන්නෙ. අර අහවලාත් කරන්නෙ. මෙයන් කරන්නෙ. අරයන් කරන්නෙ. උඹ මොකද?" කියල අහනව. ඊට පස්සෙ මොකද වෙන්නෙ. අන්න අරයගෙ අර හොඳ ගතිය නැතිවෙලා වියා ඒ ගොඩට වැටෙනවා.

මේ අසත්පුරුෂ ආශ්‍රය හරි භයානක වීකක්. හොයාගන්නට බෑ. හොරකමත් එහෙමයි. ඔන්න හොඳට හොරකමක් නො කර ම ඉන්නව මුල් කාලෙ. බයටත් වීකක්. නමුත් අසත්පුරුෂයන්ගෙ ඇසුර හිසා මොකද වෙන්නෙ. "මේවා කවුරුත් කරනව. ඕක ඔව්වර ගණන් ගන්න දෙයක්ද? අසවලත් කරනව. අන්න අසවලත් කරනව. උඹත් ඔය කීයක් හරි අරගනින්න" කියනව.

"ආ.... එහෙනම් කමක් නෑ" කියල අන්න වයන් වැටෙනව ඒ ගොඩට. ටික කාලයක් යන කොට වියා තමයි ඒකෙ විශාරද වෙන්නෙ.

බොරු හෝ කියන නිසා....

බොරුවත් එහෙමයි. ඔන්න ඉස්සෙල්ලා ම එන්නෙ බොරු කියන්න බය අය. පහුවෙද්දී එයත් එහෙම යි.

නමුත් මේ කෙනා එහෙම නෙවේ. මෙයා විද්‍යෝගෙන ඉන්නව. සොරකම් කරන්නෙ නෑ. සොරකම් හෝ කිරීම නිසා දුක් විඳිනව. සමහර විට මෙයා වැඩ කරන ආයතනයේ පිරිස සොරකම් කරන පිරිසක්. දැන් මෙය හොරකම් කරන්නෙ නෑ. අර පිරිස මෙයාට බය යි. ඊට පස්සේ මෙයාට කැපිල්ල දානව. රස්සාවෙන් අස්කරන්න බලනව මෙයාව. මෙයා වෙන වෙන ප්‍රශ්න වලට දානව. මෙයා මාරුකරනවා. ඉන්න තැනින් පහලට දානවා. නමුත් මෙයා අඬ අඬ දුක සේ හරි ඒක කරනව. බොරු හෝ කීම නිසයි එයාට සැපක් ලැබෙන්නෙ නැත්තෙ. නමුත් එයා බොරු කියා ලබා ගන්නා සැපට වඩා බොරු හෝ කියා ලැබෙන දුකට කැමති වෙනව.

කේලමෙනුත් වැළකිලා....

එයාට කේලම් කිව්වොත් හොඳට හොයාගත හැකි ගානක්. හිතගත හැකි, කිට්ටු වෙන හැකි. පාටිවලට යන හැකි. තෑගි හම්බවෙනවා. ඒ ඔක්කොම පුළුවන් කේලම් කිව්වොත් කිට්ටුවෙලා. නමුත් මෙයා කේලම් කියන්නෙ නෑ. මෙයා මෙයාගෙ පාඩුවේ අයිත්වෙලා ඉන්නව. කේලම් හෝ කියන නිසා මෙයා කොන් වෙනව. නමුත් එයා ඒ කොන් වෙලා විඳින දුක විඳිනව. කේලම් කියල ලබාගන්න දේ ලබාගන්නෙ නෑ. දුක සේ වාසය කරනව.

පරුෂ වචනයෙන් වලකිනව එය. කවුරුහරි ඇවිත් බහිනව මෙයාට. දැන් මෙයාට එක පරුෂ වචනයක් කිව්වොත් ඔක්කොම නතර කරන්න පුළුවන්. ඒත් එයා මොකුත් හෝ කියා හිතඬව ඉන්නව. දුක සේ වාසය කරනවා.

හිස් වචන එපා ම යි....

ඊළඟට හිස්වචන කිව්ව නම් බොහෝ සැප සේ වාසය කරන්නට පුළුවන් අවස්ථාව තියෙනව. දැන් කාර්යාලවල විහිළු කතා කිය කිය ඉන්නව නම් හරි තැනක් තියෙනවනෙ. හැමතිස්සෙ ම හිනස්ස හිනස්ස ඉන්නව නම් එයා වටේ තමා පිරිස ඉන්නෙ. ඒ මොකවත් නැතිව පාඩුවේ ඉන්නව කියලිකො බණ පොතක් වත් බලාගෙන විවේක වෙලාවට. අර සම්පජ්චලාප කිය කිය ඉන්න අය එයාව උපහාසයට ලක්කරනව,

හින්දුවට ලක්කරනව. මේකෙන් වියාට දුකක් ලැබෙනව. නමුත් වියා දුක් විඳ විඳ ඉන්නව සම්පස්ඵලාප ගොඩට යන්නෙ නැතිව. අන්න බලන්න ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා.

අනුන්ගේ දෙයට කුමටද ආසා?

ඊළඟට අනුන්ගේ දේවල් වලට වියා ආසා කරන්නේ නෑ. දුක සේ වාසය කරනව. වියාට තරහ යන අවස්ඵාවලේ වනව. ඒ අවස්ඵාවල දී වියා තරහා නො ගෙන දුක සේ ඉන්නවා.

මට එක දවසක් ලියුමක් වචල තිබුන දුර අත පලාතක කෙනෙක් වියාට මහත්තයත් ගහනවලු. මහත්තයාගේ අම්මත් ගහනවලු. මහත්තයාගේ නංගිත් ගහනවලු. වියා ලියල තිබුන මට වියා ගෙයක් වැහෙන්න පිටි කොටල ඇති කියල. නමුත් තරහක් නෑ. තරහකින් තොරව ලිපිය ලියල තිබුන. එතකොට දුක සේ වාසය කරල තියෙනව වියා තරහකින් තොරව.

සිංහලත් මතක නෑ...

ඊළඟට සම්මා දිට්ඨියෙන් යුක්තයි. වියා සම්මා දිට්ඨියෙන් යුක්තව දුක සේ වාසය කරනව. අපි කියමු ඔන්න කෙනෙක් යනව මැද පෙරදිග රස්සාවකට. ගියාම වියා තෙරුවන් සරණ ගිය එක්කෙනෙක් කියල කට්ටිය දැනගන්නව. දැනගෙන වියාට දීමනා දෙන්නෙ නෑ. හින්දු අපහාස කරනව.

නමුත් තව කෙනෙක් ඉන්නව ලංකාවේ දී තෙරුවන් සරණ ගියපු එක්කෙනෙක්. අන්න වියා සැප විඳීම පිණිස සම්මා දිට්ඨිය අතහර්නව. අතහරල මිච්ඡා දිට්ඨිය වැළඳගන්නව. ටික දවසකින් ඔන්න මෙයාගෙ අඳුමත් වෙනස් වෙලා. හොල්මනක් වගේ ඔන්න ඉන්නව කලුපාට ඇඳගෙන, මුණත් වහගෙන. අතින් දවසෙ බලන කොට සිංහලත් මතක නෑ. එහෙම අය ඉන්නවනෙ. එහෙ ඉඳලා මෙහෙ එනකොට ආයෙ එනව සාර්ය ඇඳගෙන. සැපය පිණිස මේ කරන්නෙ. එහෙ ගියාම අහනවා "ආ.... උඹ බොද්දි ද?" "නෑ... නෑ.... මම ක්‍රිස්තියානි" කියනව.

මීන දුකක් විඳින්න ලැස්තිය

නැබැඳි සමහරු ඉන්නව "නෑ... මම තෙරුවන් සරණ ගිය කෙනෙක්" එහෙම කියන අය ඉන්නව ඕනෙ දුකක් විඳින්න ලැස්ති වෙලා. සැලකිලි සම්මාන මොකුත් හම්බවෙන්නෙ නෑ. දුක සේ ඉන්නව සම්මා

දිවියේ හේතු කරගෙන. ලංකාවෙන් දැන් දැන් ඒ තත්වේ තියෙනව. සමහර තැන් වල උසස්වීම් හම්බවෙන්නේ නෑ බෞද්ධ වීම නිසා. ලංකාවේ දැන් උදාවෙලා ඒ අවාසනාවන්ත තත්වය. එතකොට සමහර ඉස්කෝලවලට ප්‍රමාදී දාගන්ට බෑ බෞද්ධ නිසා. ඉතින් ඒ දෙමව්පියෝ මිත්‍යාදෘෂ්ටිය වැළඳගන්නව ප්‍රමාදීන්ට උගන්නල සැප ලබා දෙන්න. මරණින් මත්තේ දුගතියේ සම්මා දිවියේ තියෙන කෙනා එහෙම කරන්නේ නෑ. එයා දුක සේ වෙන මොකක් හරි කරනව. සම්මා දිවියේ අතහරින්නේ නෑ. එහෙම කරන කෙනා මරණින් මත්තේ සැප විපාක ලබනව. ඒක තමයි මේ ජීවිතයේ දුක සේ වාසය කිරීම. පරලොව දී සැප විපාක ලැබීම. දැන් බලන්න ඒකත් ටික දෙනයි හේද කරන්නේ? බොහෝම සුළු පිරිසයි පරලොව සැප විපාක ලබන්නේ.

4. වර්තමානයේ දී සැප සේ වාසය කොට, මරණින් මතු සැප විපාක විඳීම

තව කොටසක් ඉන්නව මේ ජීවිතයේ දීත්, සැප සේ වාසය කරනවා. මරණින් මතු ත් සැප විපාක ලබනව.

එයා මේ ජීවිතයේ දී සතුන් මැරීමෙන් වැලකී වාසය කරනව. මේකෙන් එයා ලොකු සැපක් සතුටක් ලබනව. සතුන් මැරීමෙන් වැලකී වාසය කිරීම නිසා පිරිස අතර මෙයා ලොකු ගෞරවයකට පිළිගැනීමකට ලක්වෙනව. ඊළඟට මෙයා සොරකමින් වලකිනව. සොරකම් නො කරන නිසා මෙයන් එක්ක ව්‍යාපාර කරන්න ගණුදෙනු කරන්න පිරිස වැඩිවෙනව. ඒ නිසා ම මහා ධනවත් කෙනෙක් බවට පත්වෙලා සැප සේ වාසය කරනවා.

මහා වර්නයකින් යුතු ජීවිතයක් ගෙවනවා.

ඊළඟට මෙයා අනාවාරයෙන් වැළකී සිටිනවා. අනාවාරයෙන් වැලකී සිටීම නිසා මෙයා ස්වාමියාගේ ගෞරවයට භාජනය වෙනව. දරුවන්ගේ ගෞරවයට භාජනය වෙනව. ස්වාමිපුරුෂයෙක් ඉන්නව අනාවාරයෙන් වැලකිල. ස්වාමි දියණියගේ ගෞරවයට භාජනය වෙනව. දරුවන්ගේ ගෞරවයට භාජනය වෙනවා. ආයතනයක ඉන්නව ප්‍රධානියෙක් අනාවාරයෙන් වැළකුණු. අනිත් ආයතන ප්‍රධානීන් කල්පනා කරනව මෙයාට ඕන එකක් කරන්න පුළුවන්කම තියෙද්දී මෙයා ඉතාමත් වර්තවත් ජීවිතයක් ගෙවනව. ගෞරවය ලබනව. සැප ලබනව. එයා අනාවාරයෙන් වැලකීම නිසා සැප සේ වාසය කරනව. හැබැයි දුර්ලභයි මේ අය.

සමාජයේ ගෞරවයට පාත්‍ර වෙනවා

ඊළඟට බොරු හෝ කීම නිසා සැප සේ වාසය කරනවා. වියා බොරු කියන්නෙ නෑ. බොහෝ දෙනෙක් කැමතියි වියත් චක්ක ගණුදෙනු කරන්න. වියත් චක්ක කතා බස් කරන්න. වියාගෙන් උපදෙස් ගන්න. වියාට ආරාධනා කරනව. වියා සැපසේ වාසය කරනව බොරු හෝ කීම නිසා. ඒ වගේ ම කේලාමී හෝ කීම නිසා සැප සේ වාසය කරනව. ගුණවතුන්ගේ සමාජයේ වියා හරි ප්‍රිය යි. වියාට සලකනව හොඳට.

පරුෂ වචන කියන්නෙ නෑ. ඒ නිසා ම වියාව කීර්තිමත් වෙනව. වියාගෙ ගුණය කවුරුත් කථා කරනව. වියාට සලකන්නට පටන් ගන්නව. සැප සේ වාසය කරනව.

හිස් වචන කතා කරන්නෙ නෑ. ඒ නිසා වියාව ගෞරවනීය තත්වයකට පත්වෙනව. සැප සේ වාසය කරනව. අනුන්ගේ දේවල් වලට වියා ආස කරන්නෙ නෑ. ඒ නිසා සැප සේ වාසය කරනව. වියා මෙහිත්‍රිය හොඳට පුරුදු කරනව. ඒ අවෙරී චිත්තය නිසා සැප සේ වාසය කරනව. වියාට හොඳට හින්ද යනව. සනීපෙට ඇතැරෙනව. දෙවියන්ටත් ප්‍රිය යි. මිනිසුන්ටත් ප්‍රිය යි. හදිසි අනතුරුවලින් වියා පුදුම විදිහට වැලකෙනව. වියාගේ පෙනුමත් පැහැපත්. වියා කාටත් ප්‍රියමනාප වෙනව. සැප සේ වාසය කරනව මෙත් සිතින්.

මිසදිටු බවින් අන් මිදී....

සම්මා දිට්ඨියෙන් යුක්තයි. ඒ නිසා ම වියා හොඳ පිළිගැනීමකට ලක්වෙනව. සැපසේ වාසය කරනවා. වියා ලෝකයේ ගෞරව බහුමානයට ලක්වෙනව. වියාට මිනිස්සු උදව් කරනව. වියා මිනිස්සුන්ට උදව් කරනව. සැපසේ වාසය කරනව.

ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා මේ ආකාරයෙන් මේ ජීවිතයේ දී සැප සේ වාසය කරනව. වියා මරණින් මතු පරලොව ජීවිතයේත් සැප විපාක ලැබෙනව.

බුදුරජාණන් වහන්සේට ම පමණයි...

බලන්න අපගේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ විග්‍රහයන්. හරි ආශ්චර්යමත් දේශනා. සම්මා සම්බුදුවරයන් වහන්සේලාට මිසක් ලොකෙ වෙහ කාටවත් මේවා මේ විදිහට කියන්නට බෑ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දැන් මේ ධර්ම සමාදාන හතරට උපමා හතරක් වදානවා. මෙන්න ඒ උපමා.

විෂ දාපු තිත්ත ලබු.....

තිත්ත ලබු ගෙඩියක් තියෙනව හලාහල විෂ දාපු. ජීවත් වෙන්නට කැමති, මැරෙන්න අකමැති සැප කැමති දුක කැමැති නැති මනුෂ්‍යයෙක් මෙතෙන්නට එනවා. මෙයාගේ අතට මේක දෙනව. දීලා කියනවා,

“එම්බා පුරුෂය, මේක හලාහල විෂ දාපු තිත්ත ලබු ගෙඩියක්” කියල මේක පෙන්නල කියනව. “මේ බලපන්, හැබැයි නුඹට කැමති නම් මේක පානය කරන්න පුළුවන්. හැබැයි මේක පානය කරද්දී නුඹ කිසිසේත් සතුටක් විඳින්නෙ නෑ. මේ බලාපන් මේකෙ පෙනුමෙ හැටි. කැනයි. මේ බලාපන් සුවඳ නෑ. ගඳයි. රස නෑ. හැබැයි නුඹ කැමති නම් පානය කරන්න. පානය කළොත් එක්කො නුඹ මැරලා යාවි. එහෙම නැත්නම් මාරාන්තික දුක්වලට පත්වෙවි.”

සැමදා දුකසේ....

අර පුද්ගලයා මේක අහන්නෙ නෑ. මෙයා අර විෂ මිශ්‍ර තිත්ත ලබු ගෙඩිය දිය කරල පානය කරනවා. පානය කරල එක්කො එයා මැරෙනව. නැත්නම් මාරාන්තික දුකකට පත් වෙනව.

අන්න ඒ වගේ කියනව අර පළවෙනි ධර්ම සමාදානයේ යෙදෙන කෙනා. මොකක් ද ඒ? මේ ජීවිතෙත් දුක සේ වාසය කරන, පරලොව ජීවිතෙත් දුක් විපාක ලැබෙන එක. වියා පානය කරද්දී සතුටක් නෑ. සැපක් නෑ. අර තිත්ත ලබුගෙඩියට හලාහල විෂ යොදල තියෙන්නෙ. ඒක පානය කරන්න කිව්වට රසවත් නෑත. මිහිරක් නෑ. හලාහල විෂ කියන්නෙ දරුණු විෂක් දාපු දේ.

මාරාන්තික විෂ සහිත සුමිහිරි පානය...

ඊළඟට දෙවැනි එක තමයි මෙලොව බොහොම සැප සේ වාසය කරනව. මරණින් මත්තේ දුක් විපාක විඳිනව. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ඒක මේ වගේ දෙයක් කියලා.

හයානක විෂ යෙදූ ප්‍රණීත බීමක් තියෙනව. බොහෝම රසවත්. අතට සුවඳ හමනව. බොහොම පෙනුමයි. බලන්නත් ලස්සනයි. හැබැයි මේ බීමට හලාහල විෂ දාලයි තියෙන්නේ.

මෙතෙන්ට විනවා මනුෂ්‍යයෙක්. මැරෙන්නට අකමැති, ජීවත් වෙන්න කැමති, සැපය කැමති දුකට අකමැති මෙයාට මේ බීම භාජනය දෙනව. දිලා කියනවා, “විම්බා පුරුෂය, මේ බලාපත් මේ ප්‍රණීත බීමක්. නුඹට මේක පානය කරද්දී ඉතාම මිහිරි රසයක් දැනේවි. සිත් ඇදගන්නා සුවඳක් දැනේවි. හැඩැයි මේක විෂ මිශ්‍ර කරලයි තියෙන්නේ. නුඹ මේක පානය කරද්දී රස බව හැඳිනව. සුවඳ හමන බවත් හැඳිනව. මේක හොඳට පෙනුම තියෙන බවත් හැඳිනව. නමුත් නුඹ මේක පාවිච්චි කළොත් මරණයට පත්වේවි. විහෙම නැත්නම් මාරාන්තික දුක් වේදනා විඳව විඳවා සිටීවි. නුඹ කැමති නම් පානය කරන්න.” කියනව.

රසයට, පෙනුමට රැවටී හලාහල විෂ බොති...

විතකොට ඒ පුද්ගලයා ඒ අවවාදය සලකන්නෙ නෑ. වියා වසඟ වෙනව අරකෙ සුවඳට, මිහිරි රසයට, පෙනුමට. වියා පානය කරනව. අන්න වියා පානය කරල එක්කො මැරෙනව. නැත්නම් මාරාන්තික විපතකට පත්වෙනව. අන්න ඒ වගේ තමයි කියනව මෙලොව ජීවිතය සැප සේ වාසය කරනව. පරලොව තිරයේ.

විහෙම බැලින්නම් මේ වගේ යුගයක මං හිතන්නෙ ආයෙමත් මනුස්ස ලෝකෙ, දිව්‍ය ලෝකෙ ඉපදෙනව කියන එක නම් ආශ්චර්ය අද්භූත කාරණයක්. ඇයි? මේ යුගයේ තියෙන්නෙ තිත්ත ලබ්බි පැණි බීම යි විතරයි. අනිත් ඒවා ගැන කතාවක් නෑ.

පෙනුම අයහපත් - ප්‍රතිඵල යහපත්...

ඊළඟට තුන්වෙනි එක මෙලොව ජීවිතය දුක සේ වාසය කරනව. හැඩැයි පරලොව සැප විපාක ලබනව. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ඒක මෙන්න මේ වගේ.

“පින්වත් මහණෙනි, මේ ගව මුත්‍ර වල අරළු දාලා නොයෙක් බේත් වර්ග දාලා හඳුපු පුතිමුත්ත හේසප්පයක් තියෙනව. අරළු බුළු නෙල්ලි දාපු තිත්ත පානි දාපු බෙහෙත් ඖෂධයක්. මෙතනට විනව පාණ්ඩු රෝගියෙක්. ඒ පාණ්ඩු රෝගියා ආවට පස්සේ මේ බේත පෙන්හල කියනව ‘විම්බා පුරුෂය, මේ බේත බලාපත් මේක බොහොම වටින ඖෂධයක්. හැඩැයි බලාපත් මේ බේතේ හැටී. පෙනුම නෑ. ගඳ විනව ඇතට. කිසිම රසයක් නෑ. නුඹ කැමති නම් මේක බොන්නට පුළුවනි. හැඩැයි මේක බොන කොට නුඹට ආස හිතෙන්නෙ නෑ. සිත ගන්නෙ නෑ. මේකෙ පෙනුම ගැනවත්, රසය ගැනවත්, සුවඳ ගැනවත් නුඹේ

සිත පහදින්නෙ නෑ. හැබැයි නුඹ මේක පානය කළොත් ඔය ලෙඩ සුවවෙනව."

අමාරුවෙන් අමාරුවෙන් හරි බිච්චොත් හොඳ වෙනවා

චියා මොකද කරන්නේ? ඛේත අයිත් කරන්නේ නෑ. දුරු කරන්නෙ නෑ. "අනේ චියා" කියල අත්හරින්නෙ නෑ. "අමාරුවෙන් හරි මම මේක බිච්චොත් මං සනීප වෙනව" කියල චියා අමාරුවෙන් අමාරුවෙන් හරි අර ඛේත පානය කරනවා.

ඛේත පානය කළා ම කාලයක් යනකොට චියා සම්පූර්ණයෙන් ම සුවපත් වෙනව. ඒ වගේ කියනව මෙලොව ජීවිතේ දුක සේ වාසය කරන පරලොව ජීවිතයේ සැප විපාක ලබන කෙනා. දැන් මේ අවබෝධය තියෙනව නම් මනුෂ්‍යයින්ට....

සල්ලි තිබීමට අවබෝධය කොහොම දෙන්නද?

සමහරු ඉන්නව චියාල කියනව, "අර බලන්න අහිත් ආගම් වල අයට හොඳට සල්ලි තියෙනව. අපි මේ සිල් රැකගෙන ඉන්න ගිහිල්ල දුක සේ ඉන්නව" කියල. චියාට මේ ගැන අවබෝධයක් නෑ. චියා දන්නෙ නෑ සල්ලි තිබුනට චියාල පානය කරන්නෙ හලාහල විෂ මිශ්‍ර පැණි බීම කියල දන්නෙ නෑ. ඒක ඉවරවෙන අවස්ථාව හොයන්න බැනෙ.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ විස්තර කරනව මේ ජීවිතේ සැප සේ වාසය කරන, පරලොව ජීවිතයේ සැප විපාක ලබන හතරවෙනි ධර්ම සමාදානයට උපමාව.

පෙනුමත් හොඳයි - ප්‍රච්චලත් හොඳයි

මී පැණි, ගිතෙල්, වෙඬරු ආදිය එකට යොදවලා ඉතා ප්‍රණීත වූ ආකාරයේ ඖෂධ පානයක් හදල තියෙනව. මෙතෙන්ට එනව ලේ බඩ යන්ට හැදිවිච් රෝගියෙක්. එතකොට මෙයාට කියනවා, "එම්බා පුරුෂය, මේ බලාපත්. මේ ගිතෙල්, මී පැණි, වෙඬරු ආදිය දමල බොහොම ප්‍රණීත විදිනට හදාපු දෙයක් මේ. අතටත් සුවඳ එනව. මිහිරි රසයෙන් යුක්තයි. මේක කොච්චර ලස්සන ද? පානය කරද්දි නුඹ හරියට සතුටු වේවි. ඒ වගේ ම මෙය පානය කලා ම නුඹ සනීප වේවි."

චතකොට චියා සනීප වේවි. චතමකට චියා මොකද කරන්නේ? මේක අහල පානය කරනවා. පානය කරද්දී චියා රසයෙනුත් සතුටු වෙනව. පැහැයෙනුත් සතුටු වෙනව. සුවඳිනුත් සතුටු වෙනව. ඒ වගේ තමයි මෙයා මෙලොව ජීවිතේ සතුටින් වාසය කරල පරලොව ජීවිතයේ සැප විපාක ලබනව.

මෙන්න මෙලොවත් පරලොවත් ඉහළ ම සමාදානය....

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා, “පින්වත් මහණෙනි, මෙලොව ජීවිතයේත් සැප සේ වාසය කරමින් ඉන්නේ. පරලොව ජීවිතයේත් සැප විපාක ලබයි ද, මෙන්න මේ ධර්ම සමාදාන හතරින් අග්‍ර ම දේ” කියල.

මේක දන්නව නම් චියා හරියට වලාකුළු පහවෙව්ව සරත් කාලෙ, පායන කාලෙ, අහසෙ සූර්යයා නැගිලා අඳුරු ලොව විලිය කරල බබලන්නේ යම් සේ ද, අන්න ඒ වගේ කියනව ඒ හතරවෙනි ධර්ම සමාදානය.

ඒ කෙනා මේ ලෝකයේ සියලු ආනායාමික බ්‍රාහ්මණයින්ගේ සියළු මතවාද මැඟිගෙන බබලන කෙනෙක් වෙනව. දීප්තිමත් කෙනෙක් වෙනව. ප්‍රභාෂ්වර කෙනෙක් වෙනව. මේ හතරවෙනි ධර්ම සමාදානය.

කොයිතරම් කියල දන්නද උපමාව බලන්න. කොයිතරම් ලස්සනද? චතකොට මේක අවබෝධ කරන්න පුළුවන් වෙන්නෙ නුවණ තියෙන කෙනාට, හොඳට කල්පනාව තියෙන කෙනාට.

හොද්දෙ දාපු හැන්ද ද? රස බලන දිවක් ද?

ධර්මය ඉගෙන ගන්න ඕනෙ අර වෑංජනේ හැන්ද දැමීම වගේ නෙවෙයි. මුල ඉඳල කටපාඩම් කරගෙන, නෝට් ගහල හරිගස්සගෙන, ඒවා ඔක්කොම වචනෙන් වචනෙ ලියාගෙන සන්ධි සමාස වෙන්කරල, ඔක්කම දැන් හදල තියෙනව. හැබැයි යෝනිසෝ මහසීකාරය නෑ.

ඉරිසියාව ආවද ඉරිසියාවට යටවෙනව. තරහ ආවද තරහට යට වෙනව. වෛරය ආවද වෛරයට යටවෙනව. ක්‍රෝධය ආවද ක්‍රෝධයට යටවෙනව. ප්‍රශ්න ආවම ප්‍රශ්න වලට යටවෙනව මිසක් චියා ප්‍රශ්න යට කරන්නෙ නෑ. චියාට නොයාගන්න බෑ මේක. චතකොට චියා හොද්දෙ දාපු හැන්ද වගේ.

අපිට වුවමනා කරන්නේ ඒක නෙවෙයි. ඒ දන්න කාරණා වියා අර්ථ වශයෙන් අවබෝධ කරගත්ත නම්, අන්න වියා තමයි කියනව වෘංජන රසය දන්න දිවක් වගේ කෙනා. වියාට එතකොට ඒ පොඩි දේ පවා පිවිතේ අවබෝධ කරන්න හේතු වෙනවා.

ඉස්සර මාස් පතා වැඩසටහන් තිබුන ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේ කොහේවත් මාස් පතා වැඩසටහන් කළා කියල අහල තියෙනව ද? නෑ. රහතන් වහන්සේලා කොහේවත් මාස් පතා වැඩසටහනක් කළා ද? නෑ. වාරිකාවේ වඩිද්දී ඒ ගමන් එක පළාතක මිනිස්සුන්ට ධර්මයක් කියලා දෙනව අහමිබෙන්න. ඒ මිනිස්සු ධර්මය ගත්ත. ප්‍රගුණ කළා. ච්ච්චරයි.

අන්න බලන්න එතකොට යෝනිසෝ මහසිකාරයෙන් නේද මේක කරන්න තියෙන්නේ. ඒ නිසා මාස් පතා නෙවෙයි දිනපතා වැඩසටහන් කරල ධර්මය කිව්වත් අයෝනිසෝ මහසිකාරයෙන් නම් ඉන්නෙ අවබෝධ කරන්න බෑ.

හර දේ අඳුන ගන්න ඔබ දක්ෂ වෙන්න ඕනෙ...

ඉතින් මේ නිසා අපි මේක හොඳට තේරුම් ගන්න ඕනෙ. අපිට බාධා පිණිස පැවතිලා තියෙන්නෙ අපේ මේ එක එක මතිමතාන්තර. දැන් ඔය සමහරු කියනවා "අපි මේ පින්කරනවා.... පින්කරනවා... අපිට ම යි මේ කරදර ගොඩ. අන්න බලන්න අසවල් අසවල් අය සැප සේ වාසය කරනව" කියල. නමුත් ඒ ඔක්කොම නැති වෙලා යනව. වියා මේ **ධම්ම සමාදාන සුත්‍රය** හරියට අහල තිබුන නම් ඒ ප්‍රශ්න ඔක්කෝම විසඳෙනව.

එතකොට අපිට ජේනව **කලාණා මිත්‍රයන්ගේ ඇසුරින්, සද්ධර්ම ශ්‍රවණය** කරන්න ඕනෙ. නැත්නම් දැනගන්න බෑනෙ. **යෝනිසෝ මහසිකාරයේ** යෙදෙන්න ඕනෙ. නැත්නම් මේක හොයන්න බෑ. ඊට පස්සේ තමන් ම තමන්ගේ සිල්වලටත් බැන බැන තමන් ම තමන්ගේ ගුණවලටත් ගරහ ගරහා තමන් දන්නෙ නෑ.

අපට ම මේවා වෙන්නෙ....

"අනේ අපි මේ හොඳට ඉන්නව. අපිට ම යි මේ වැරැද්ද. මටත් හිතෙනව මේවා අතෑරලා දාන්න" එහෙම කියන අය ඕනෙ තරම් ඉන්නව. එතකොට අපිට ජේනව මොකද හේතුව කියල. වියාට

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ගැන අවබෝධයෙන් ම ඇති වුන පැහැදීමක් නෑ.

පින්වතුනි, මේ අවබෝධයෙන් ම පැහැදීම ඇතිවෙනවා කියන කාරණය නුවණ තියෙන කෙනෙක් ම යි කරන්නෙ. මේ ධර්මය කියන එක බුද්ධිමත් මිනිසුන්ගේ බුද්ධිය උරගා බලන විස්මිත ගලක් වගේ. හරියට ම අල්ල ගත්තොත් හරි. නුවණක්කාරය ම යි මේක තේරුම් ගන්නෙ.

නුවණ තියෙන කෙනා කවුද? කොහෙද ඉන්නෙ කියන එක ධර්මය ම තේරුම් ඇරගෙන වටහා ගන්න ඕනෙ මිසක් වෙන කෙනෙක්ට බෑ. බුදුරජාණන් වැඩසිටියා නම් සොයාපි. බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකට විතරයි ඒක විෂය වෙන්නෙ. ඉතින් ඒ නිසා ධර්මය ම යි සේවනය කරමින් පුරුදු කරන්න තියෙන්නෙ.

පැහැදිලි ලෙස පිරිසිදු ලෙස දෙසූ සේක සිරි සදහම්

ඉතින් ඒ නිසා ඔබ බොහොම සන්තෝස වෙන්න වසර 2550 කට කලින් වදාළ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය... මේවා තේරෙන්නේ නැද්ද? මේ තේරෙන්නෙ. දැන් බලන්න මේක නො තේරෙන දෙයක් බවට පත්කරල. ඕව මොනවද? පරමාර්ථ සත්‍යය කිය කිය පටලෝනව. දැන් බලන්න මේකෙ එහෙම නෑනෙ. මේක කොච්චර සත්‍යයක් ද? කොච්චර පැහැදිලි ද?

ඉතින් ඒ නිසා ඔබ අවබෝධ කරගන්න ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෙක් බවට පත්වෙලා, ආර්යයන් වහන්සේලා ව හඳුනන, සත්පුරුෂයන් වහන්සේලා හඳුනන, ආර්යයන් වහන්සේලාගේ සත්පුරුෂයන් වහන්සේලාගේ ධර්මයට දක්ෂ, ආර්ය ධර්මයේ සත්පුරුෂ ධර්මයේ හික්මලා, සේවනය කළ යුතු දේ හඳුනාගෙන, සේවනය නො කළ යුතු දේ හඳුනාගෙන, හපනය කළ යුතු දේ හඳුනාගෙන, හපනය නො කළ යුතු දේ හඳුනාගෙන. සේවනය කළ යුතු දේ සේවනය කරමින, සේවනය නො කළ යුතු දේ සේවනය නො කර අත්හරිමින්, හපනය කළ යුතු දේ හපනය කරමින්, හපනය නො කළ යුතු දේ අත්හරිමින්, ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශාසනය තුළ ලබාගන්නා වූ උදාරතර ජීවිතාවබෝධය ලබාගෙන මේ ගෞතම බුදු සසුනේ දී ම උතුම් වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කරගැනීමේ පරම දුර්ලභ භාග්‍ය උදාවේවා!

ෂාදු ! ෂාදු !! ෂාදු !!!

ආර්ය ශ්‍රාවකයින් හඳුනාගනිමු

-සෝපාදිසෝස සූත්‍රය-

ශ්‍රද්ධාවන්ත ජිනවතුනි,

වෙසක් පුන් සඳ පායා නැගෙන වෙසක් පුන් පොහෝ දිනය අප සියලු දෙනාට ම ඉතාමත් ම වටිනා ම දවසක්. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පරිනිර්වාණයෙන් පසු ආරම්භ වූන අපගේ අලුත් අවුරුද්ද තමයි බුද්ධ වර්ෂය. ඉතින් වෙසක් පුන් පොහෝ දිනය ඊයේ පසුවුනා. මේ වෙසක් පුන් පොහෝ දිනයේ තමයි සැදැහැවතුන්ගේ අලුත් අවුරුද්ද ආරම්භ වන්නේ. ඉතින් මම මේ පින්වතුන්ට ඉතාම වටිනා ධර්මයක් අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේගේ ධර්මයක් පහදා දෙන්න යි බලාපොරොත්තු වන්නේ.

බුදු සසුන බැබළේවා !

පින්වතුනි, වෙසක් කාලේ චිතවා හැමතැන ම අපිට දකින්න ලැබෙන්නේ බුදු සසුන බැබළේවා ! කියල දැන්වීම් ගහලා තියෙනවා. නමුත් බුදු සසුන බබළවන කෙනෙක් නෑ. හැම අවුරුද්දේ ම සිරිතක් වශයෙන් අපි ඒවා කරගෙන යනවා. වෙසක් චිතකොට ඕනින මතක් වෙනවා, හොල්මන් කටා ටික. ඕලුබක්කො ටික මතක්වෙනවා. වෙස් මුණු ටික මතක් වෙනවා. මේ වගේ බොළඳ දේවල් පස්සේ දුවනවා මිසක් නුවණ පාවිච්චි කරලා අවබෝධයකින් කටයුතු කරන්නේ සුලු පිරිසයි. ඊළඟට හරිගස්සගන්නවා දන්නැල්. කෑමට අමතරව කිසිදෙයක් නුවණට ගන්නේ නෑ. බඩට චීතරයි කල්පනා කරලා තියෙන්නේ.

සතර අපායෙන් නිදහස් නො වුන ජීවිත...

නමුත් පින්වතුනි, කෙලෙස් සහිතව මරණයට පත්වෙන සියලු දෙනා ම මරණයට පත්වන්නේ ප්‍රේත ලෝකයෙන් මිදිලා නොවෙයි, තිරිසන් ලෝකයෙන් මිදිලා නොවෙයි. නිරයෙන් මිදිලා නොවෙයි. ඒ අනතුර ඇතිවයි. මෙන්න මේ කටාව සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේට ප්‍රකාශ කළාට පස්සේ අන්‍ය ආගමික පිරිසක් සාර්පුත්ත භාමුදුරුවෝ බුදු රජාණන් වහන්සේ ළඟට මේ පණිවිඩය අරන් ගිහින් කිව්වා, භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්ස, මේ අන්‍යාගමික පිරිස මෙන්න මෙවැනි කතාවක් කියාගෙන යනවා.

හැබැයි පින්වතුනි, ඒකෙන් එකක් ජේනවා, එකල හිටපු අන්‍යාගමික පිරිස දැන් ඉන්න උදවියට වඩා ටිකක් ගැඹුරින් ජීවිතය ගැන හිතලා තියෙන බව. බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කාරණයේ දී සාර්පුත්ත භාමුදුරුවන්ට ප්‍රකාශ කළා, පින්වත් සාර්පුත්ත, ඕය බාල වූ අව්‍යක්ත වූ අන්‍යාගමික පිරිස කවුද? ඒ පිරිස කොහොම ද දන්නේ මේ කෙලෙස් සහිත අය කියලා. ඒ පිරිස කොහොම ද දන්නේ මේ කෙලෙස් රහිත අය කියලා. ඒ පිරිස කියන්නේ චිහෙම සොයන මිම්මක් නැහැ. අන්න එතනදී පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දුන්නා කෙලෙස් තියෙද්දී මරණයට පත්වුනත්, සතර අපායෙන් මිදිවිච අය ගැන.

සම්පූර්ණයෙන් ම නිදහස් රහතන් වහන්සේලා පමණයි

දැන් අපි දන්නවා, රහතන් වහන්සේලා උන්වහන්සේලා පිරිහිවන් පානවා. උන්වහන්සේ ලෝකයේ කොහෙවත් උපතක් කරා යන්නේ නෑ. හේතුව නැති වෙච්ච නිසා. පටිච්ච සමුප්පාදය අභාවයට ගිය නිසා. භව පච්චයා ජාති භවය නිසා උපදිනවා කියල කියන දේ සිද්ධ වෙන්නේ නෑ. මේ නිසා රහතන් වහන්සේලා සම්පූර්ණයෙන් නිදහස්.

එක් වරක් පමණක් උපදින අනාගාමී උතුමන්...

අනාගාමී උතුමන් වහන්සේලාට යම් ප්‍රමාණයට කෙලෙස් තියෙනවා. උන්වහන්සේලා ප්‍රභාණය කරන්නේ ඕරම්භාගිය සංයෝජන පහ විතරයි. උද්ධම්භාගිය සංයෝජන තියෙනවා. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙම දේශනාවේ දී පෙන්වා දෙනවා, අනාගාමී උතුමන් පස් දෙනෙක් ගැන. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෝ. ඒ තමයි,

- 1. අන්තරා පරිනිබ්බායි

- 2. උපහච්ච පරිනිබ්බායි
- 3. අසංඛාර පරිනිබ්බායි
- 4. සසංඛාර පරිනිබ්බායි
- 5. උද්ධංසෝතෝ අකතිට්ඨගාමී

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නා දේන්නේ ඒ උතුමන් අකතිටා බඹ ලොව දක්වා ම ගොස් එහිදී පිරිනිවන් පාන බවයි. ඒ කෙලෙස් සහිත අය උපදින අයුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නා දෙනවා. සාර්පුත්ත මේ පස්දෙනාම සතර අපායෙන් මිදිවිච පස් දෙනෙක්. කෙලෙස් සහිතව සිටියා වුනත්.

මෙලොවක් වරක් පමණක් පැමිණෙන සකදාගාමී උතුමන්

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නා දෙනවා, ඒ වගේ ම සාර්පුත්ත තරාගත ශ්‍රාවකයෝ ඉන්නවා, (සීලේ පරිපුරකාරී) සීලය, (සමාධිං මත්තසෝකාරී) පමණට අනුව සමාධිය වඩන, (පඤ්ඤාය මත්තසෝකාරී) ප්‍රඥාව ඒ අවබෝධයට අනුව ම වැඩී තියෙන. ඒ තමයි සංයෝජන ධර්ම තුනක් ප්‍රභාණය කොට, රාග - ද්වේෂ - මෝහ තුනී කරගත් සකදාගාමී උතුමන් පිරිස. සකදාගාමී ශ්‍රාවකයෝ තුළ තව කෙලෙස් තියෙනවා. නමුත් ඒ සකදාගාමී ශ්‍රාවක පිරිසත් (සතිං දේව ඉමං ලෝකං ආගන්ත්වා) එක වරක් පමණක් මේ කාම ලෝකයට පැමිණිලා දුක අවසන් කරනවා. ඉතින් ඒ සකදාගාමී පිරිසත් සිටින්නේ නිරයෙන් මිදිලා. තිරිසන් ලෝකයෙන් මිදිලා. ප්‍රේත ලෝකයෙන් මිදිලා.

සතර අපායෙන් සදහට ම මිදුණු සෝතාපන්න ශ්‍රාවකයින්

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නා දෙනවා, සෝතාපන්න ශ්‍රාවකයින් තුන් නමක් ගැන. එක ශ්‍රාවකයෙක් ඉන්නවා, සෝතාපන්න වෙච්ච, අපි දන්නවා සෝතාපන්න වෙනවා කියන්නේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට පැමිණෙනවා කියන එකයි. සෝත කියන්නේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය. ආපන්න කියන්නේ පැමිණෙනවා.මේ ධර්මය පිලිබදව යෝනිසෝ මනසිකාරය නැති උදවිය කතන්දරයක් කියාගෙන යනවා කණට ධර්මය වැටෙන නිසා සෝතාපන්න වෙනවා කියලා. දෙයක් එවැනි බුදුරජාණන් වහන්සේ කාටවත් කොහේදිවත් දේශනා කරලා නැහැ.

හඳුනාගනිමු සෝතාපන්න ශ්‍රාවකයා...

සෝතාපන්න කියන්නේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට පැමිණෙනවා. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට පැමිණෙන්නේ **සම්මා දිට්ඨියට පැමිණීම තුළින්** අන්න ඒ සම්මා දිට්ඨිය තුළින් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට පැමිණීම නිසා සංයෝජන තුනක් ප්‍රභාණය කරලා තියෙනවා. **සක්කාය දිට්ඨි, ච්චිකච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස.** ඉතින් මේ සෝතාපන්න ශ්‍රාවකයා ඒ තම තමාගේ ජීවිතය තුළ වැඩෙන සමාධිය ප්‍රඥාවේ ප්‍රමාණයට උන්වහන්සේලා සීලය සම්පූර්ණ කරන පිරිසයි.

සම්මා දිට්ඨියේ ප්‍රඥාවේ ප්‍රමාණයට වෙනස්කම් අනුව ඒ ශ්‍රාවකයා ආත්මභාව හතක් පරම කොට ගෙන ඒ කියන්නේ ආත්මභාව හතක් ඇතුලත දෙව්ලොවත් මිනිස් ලොවත් සැරසරා දුක් අවසන් කරනවා. අන්න ඒ ශ්‍රාවකයා සතර අපායෙන් මිදිව්ව කෙනෙක්.

සියල්ලෝ ම සතර අපාය ඉක්මවා ගියා...

පින්වතුනි අපි දන්නවා, රහතන් වහන්සේ තමයි සම්පූර්ණයෙන් ම නිකෙලෙස්. සෝතාපන්න කෙනාටත් ඉතිරි සංයෝජන තියෙනවා. සංයෝජන හතක් තියෙනවා. සකදාගාමී කෙනාටත් සංයෝජන හතක් තියෙනවා. ඒකෙන් දෙකක් විතරක් තුනී වෙලා. අනාගාමී කෙනාට සංයෝජන පහක් තියෙනවා. රහතන් වහන්සේට තමයි සංයෝජන හැරුණේ. චිතකොට සංයෝජන තිබුනට විබුදු ආකාරයට කෙලෙස් සහිතයි කියලා සම්මතයට පැමිණුනාට මේ ශ්‍රාවක පිරිස සතර අපායෙන් නිදහස් වෙව්ව පිරිසක්.

ඊළඟට පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතන පැහැදිලිව පෙන්වා දෙන්නේ **(සබ්බේ තේ සග්ගපරායනා)** ඒ සියලු දෙනා ම සුගතියේ උපදිනවා. වහෙනම් පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනාව තුළින් අපට ඉතා ම පැහැදිලි දෙයක් කියනවා. ඒ තමයි සංසාරගත සත්වයා සතර අපායේ වැටෙන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. නිරයට යන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. තිරිසන් ලෝකයට යන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. ජේත ලෝක වල උපදින ස්වභාවයෙන් යුක්තයි.

වහෙනම් ඒ ස්වභාවයෙන් යුක්ත හැරුණම් සත්වයෝ, බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතනදී විලිඳුවී කරනවා මහණෙනි, මේ මේ පිරිසත් ඉහත පෙන්වා දුන් ශ්‍රාවක පිරිසට අමතරව සතර අපායෙන් මිදිලා කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ සතර අපායෙන් මිදුනා කියලා,

මේ සුත්‍රයේ දී පැහැදිලිව පෙන්වා දුන්නේ සෝවාන්, සකදාගාමී සහ අනාගාමී පිරිස. රහතන් වහන්සේ ගැන කතාකරන්නෙ නෑ. මේකෙ තියන්නෙ කෙලෙස් තියෙන උතුමන් ගැන. රහතන් වහන්සේ ඒකාන්තයෙන් ම සියලු භවයන්ගෙන මිදුන උත්තමයන් වහන්සේ නමක්.

සක්විති රජ වුනත්...

ඉතින් පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය, උන්වහන්සේ පැහැදිලිව ම උපමාවකින් පෙන්වා දීලා තියෙනවා මෙන්න මේ විදිහට.

මහණෙනි, සක්විති රජුරුවෝ, අපි දන්නවා සක්විති රජු වෙන්න බෑ නිකෙලෙස් කෙනෙකුට. සක්විති රජුරුවන්ටත් තියෙනවා දෙතිස් මහා පුරුෂ ලක්ෂණ. ඒත් පෘථග්ජන කෙනෙක්. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා වක්‍රවර්තී රාජ්‍යය කරලා, ඒකේ විපාක හැරියට දිව්‍ය ලෝකෙ ඉපදිලා නමුත් වියා පෘථග්ජන කෙනෙක් වශයෙන් නම්, සිටින්නේ දිව්‍ය ලෝකයෙන් චුතවෙලා නිරයේ යන්න පුළුවන්. තිරිසන් යෝනියේ යන්න පුළුවන්. ශ්‍රේත ලෝකයෙන් යන්න පුළුවන්. සතර අපායේ යන්න පුළුවන් කියලා විස්තර කරනවා.

ඒත් සෝනාපන්න ශ්‍රාවකයා නම් සතර අපායේ යන්න නෑ

අන්න ඒ දේශනාවේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලි කලා මහණෙනි ඒ වුනාට මේ වදා වේල අමාරුවෙන් හොයාගෙන අනුභව කරමින් සිටින තර්ථාගත ශ්‍රාවකයා පෘථග්ජන භාවයෙන් මිදිවිච ආර්ශ ශ්‍රාවකයා වියාගෙ මරණයෙන් මත්තේ සුගතියේ උපදිනවා නමුත් ඒ සුගතියෙන් චුතවෙලා නිරයේ යන්නේ නෑ. තිරිසන් ලෝකයේ යන්නේ නෑ. ශ්‍රේත ලෝකයේ යන්නේ නෑ. අපායේ යන්නේ නෑ.

මේ කරුණු වලින් පින්වතුනි අපට පැහැදිලිව පේනවා සාමාන්‍ය සත්වයා වහෙම නම් නිරයේ යනසුළයි. ශ්‍රේත ලෝකයේ උපදින සුළයි. අපායේ උපදින සුළයි. මේ අවබෝධය කාගෙද? බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අවබෝධය මතක තියාගන්න. වෙන කෙනෙක් කීවා නම් කියන්න තිබුණා. “හා හා... ඔය අපි බයකරන්න කියන කතාවක්” කියලා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේට ඒ ජාතියේ ආශාවන් නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ අරහත්. නිකෙලෙස් හදමඬලක් තිබුණු උත්තමයෙක්. සම්මා සම්බුදු කෙනෙක්. උන්වහන්සේ පිරිස් පිරිවරාගෙන සතුටු වුන කෙනෙක් නොවෙයි. ලාභ සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා වලින් උද්දාමයට පත්වුන

කෙනෙක් හෙවෙයි. ලාභ සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා වලින් මත්වුන කෙනෙක් හෙවෙයි. උන්වහන්සේ ඒ සියල්ල අතහැරපු කෙනෙක්. නෙළුම් කොළයක වතුර බින්දු රඳාපවතින්නේ නෑ වගේ. උන්වහන්සේගේ සිතේ ඔය කිසිවක් රැඳෙන්නේ නෑ. මනුෂ්‍ය වර්ගයා කෙරෙහි පතළ මහා කරුණාවෙන් ම යි, මේ අතේත හෙළිදරව් කළේ.

පෘතග්පත ජීවිතය අනතුරු සහිත ම යි...

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලිව දේශනා කළා මේ පෘතග්පත ජීවිතය අනතුරුදායකයි කියලා. දැන් අපට ඒක පැහැදිලිව ම කල්පනා කරලා තේරුම් ගන්න පුළුවන් එකක් තියෙනවා. සාමාන්‍යයෙන් මේ බෞද්ධයෝ යැයි කියාගන්නා මිත්‍යා දෘෂ්ටිකයෝ රාශියක් සිටින්නේ මේ රටේ. කතා කළාට පස්සේ අපිත් හොඳ බෞද්ධයෝ කිය කියා මිත්‍යා දෘෂ්ටිය පස්සේ ම දුවන්නා වූ පිරිසක් සිටින මේ රටේ මරණයට පත් වුනාට පස්සේ පෙරේත ගොටු තියෙනවා.

මේ පෙරේත ගොටු තිබීමෙන් එකක් පැහැදිලි වෙනවා. මරණයට පත්වෙන එක්කෙනා සුගතියේ යනවා කියලා ජීවත් වෙලා ඉන්න අයගේ කිසිම පිළිගැනීමක් නෑ. ජීවත් වෙලා ඉන්න අයගේ පිළිගැනීමක් තිබුනා නම්, ඒ මැරුණු අය සුගතියේ යනවා කියලා කවදාවත් ම පෙරේතගොටු තියන්නේ නෑ. එහෙම නම් අපට ජේනවා ඒ මැරවීව එක්කකෙනා ජීවත් ව ඉඳිද්දී තිසරණය තුළ හෙවෙයි ඉඳලා තියෙන්නේ.

ශුද්ධා මාත්‍රයක් වත් තියෙනව නම්...

බුදුරජාණන් වහන්සේ උන්වහන්සේගේ බුදු මුඛින් දේශනා කොට වදාළා. අලගද්දුපම සුත්‍රයේ දී, යම් කිසි කෙනෙක් තමන් වහන්සේ ගැන ශුද්ධා මාත්‍රයක්, ප්‍රේම මාත්‍රයක් ඇති කරගත්තොත් සුගතියේ යනවා කියලා. අඩුගානේ එබඳු ආකල්පයක් වත් තිබිලා නෑ. ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, යම් කිසි කෙනෙක් මේ සද්ධාර්මය අවබෝධ කරලා, ධම්මානුසාරී වෙනවා නම්, එහෙම නැත්නම් සද්ධානුසාරී වෙනවා නම්, ඒ සියලු දෙනා ම ස්වර්ගගාමී වෙනවා කියලා. ඒ සියලු දෙනා ම ධර්මය අවබෝධ කරනවා කියලා.

එබඳු පිළිගැනීමක් වත් තිබිලා නෑ. නිකම් මුනිච්ඡාවට සරණ ගියපු ජනතාවට අර ඉරණම විතරයි තියෙන්නේ. මරණයෙන් මත්තේ පෙරේත ගොටු තියෙන ඉරණම විතරයි තියෙන්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය නියම විදිහට අවබෝධ කලා නම්, තේරුම් ගත්තා

නම්, අන්ත වී කෙනා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට තමන්ගේ හිත විවෘත කරගන්නවා.

අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනයාගේ විස්තරේ...

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ පෘතග්ජන කෙනා ගැන මෙන්න මේ විදිහට විස්තර කරලා තියෙනවා. අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා නිරන්තරයෙන් ම ධර්මශ්‍රවණය හෝ ලැබුණු චක්කෙතෙක්. (අරියානං අදස්සාචි) ආර්ය දර්ශනය හෝ ලැබුණු කෙනෙක්. (අරියධම්මස්ස අකෝච්චෝ) ආර්ය ධර්මයෙහි අදක්ෂයි. (අරියධම්මේ අච්චිතෝ) ආර්ය ධර්මයෙහි හික්මෙන්නේ නැති කෙනෙක්.

ආර්ය ධර්මය තමයි චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය. චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මයෙහි හික්මෙන කෙනා, ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා, චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මයට අදක්ෂ චක්කෙනා, චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මයේ හික්මෙන්නේ නැති චක්කෙනා, අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන කෙනා ගැන විස්තර කරන බුදුරජාණන් වහන්සේ "මහණෙනි මේ අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා ඕනෑම සංස්කාරයක් සැප වශයෙන් ගන්න පුළුවන් චක්කෙනෙක්. ඕනෑම සංස්කාරයක් ආත්ම වශයෙන් ගන්න පුළුවන් චක්කෙනෙක්. ආත්මය කියලා කියන්නේ තමන්ට ඕනෑ හැටියට යමක් පවත්වන්න පුළුවන් කියලා ගන්න දෘෂ්ටියක් ගන්න කෙනෙක්. ඕනෑම වෙලාවක මව මැරිය හැකි කෙනෙක්. ඕනෑම වෙලාවක පියා මරන්න පුළුවන් චක්කෙනෙක්. ඕනෑම වෙලාවක රහතනුන් මරන්න පුළුවන් කෙනෙක්. ඕනෑම වෙලාවක බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ලේ සොලවන්න පුළුවන් කෙනෙක්. ඕනෑම වෙලාවක සංඝ භේදය කරන්න පුළුවන් කෙනෙක්. ඕනෑම වෙලාවක ආගම වෙනස්කරන්න පුළුවන් චක්කෙනෙක්.

පෘථග්ජන දෝෂය ඉක්මවා ගියා...

චිතකොට යම්කිසි කෙනෙක් තමනුත් පෘතග්ජනයයි, පෘතග්ජනයයි කියලා කියනවා නම්, හඳුන්වාගෙන යනවා නම්, මතක තියාගන්න අන්න චියාත් ඉන්නේ ඒ ගොඩේ කියලා. චිතකොට විබද චක්කෙනෙකුට පුළුවන් ද බුද්ධ ශාසනය හඳුනාගන්න. විබද කෙනෙකුට පුළුවන් ද බුද්ධ ශාසනය බබුළුවන්න. විබද කෙනෙකුට පුළුවන් ද බුද්ධ ශාසනය දියුණුවට පත්කරන්න. විබද කෙනෙකුට පුළුවන් ද බුද්ධ ශාසනයෙන් ප්‍රයෝජනයක් ගන්න.

තමන් හැම තිස්සේ ම තමන් ගැන හඳුන්වලා දෙන්නේ තමන් පෘතග්ජනයෙක් හැටියට නම් පෘතග්ජනයාගෙන් අපට ඇති වලය කිම?

පෘතග්ජනයා අපට කුමකට ද? පෘතග්ජනයන්ගේ ධර්මය කුමකට ද? ඇයි පෘතග්ජනයා විස්තර වෙන්නේ (අස්සුතවා පුට්ඨප්පනෝ) අශ්‍රැතවත් කෙනෙක්.

පෞද්ගලික කථාවලින් අපට වැඩක් නැත...

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළා, සම්මා දිට්ඨිය ඇතිවන්නේ, කරුණු දෙකක් මත. මිත්‍යා දෘෂ්ටිය ඇති වන්නේත් කරුණු දෙකක් මත. සම්මා දිට්ඨිය ඇතිවෙන කරුණු දෙක තමයි, යෝනිසෝ මහසිකාරය යි, සද්ධර්ම ශ්‍රවණය යි. හැබැයි ඒ සද්ධර්මශ්‍රවණය තුළ තියෙන්න ඕනෙන් පෘතග්ජනයාගේ පෞද්ගලික කතන්දර නොවෙයි. එක එක්කෙනාගේ පෞද්ගලික දෘෂ්ටි නොවෙයි.

(සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පචේදේතේති) ස්වකීය ඤාණයෙන් සාක්ෂාත් කොට වදාරන්නා වූ ධර්මය. අන්න ඒ ධර්මය යි ශ්‍රවණය කරන්න ඕනෙ සද්ධර්ම ශ්‍රවණය හැටියට. ඔය එක එක්කෙනා කියන කයිකතන්දර නොවෙයි. ඒ සද්ධර්මය පවතින්නේ මතක තියාගන්න, දීඝනිකාය, මජ්ඣිම නිකාය, සංයුත්ත නිකාය, අංගුත්තර නිකාය, චූද්දක නිකාය, ආදී නිකාය ග්‍රන්ථ වල ඒ ශ්‍රී සද්ධර්මය පවතිනවා. ඒ සද්ධර්මයේ සඳහන් දේ ම යි බුද්ධ වචනය ඒක තමයි. සද්ධර්මය ඒ උතුම් ධර්මය ශ්‍රවණය කරලා, ඒ ධර්මයට අනුකූලව ම කල්පනා කරන එක්කෙනාට තමයි, නුවණ මෙහෙයවන එක්කෙනාට තමයි සම්මා දිට්ඨිය ඇතිවන්නේ.

මෙන්න මිත්‍යා දෘෂ්ටිය ඇති වෙන හැටි...

පින්වතුනි, ඒ වගේ ම යි මිච්ඡා දිට්ඨිය ඇතිවන්නේ. අයෝනිසෝ මහසිකාරයත් අසද්ධර්ම ශ්‍රවණයත් නිසයි. අධර්මය තමයි අපට කාලයක් තිස්සේ අසන්නට ලැබුනේ. පින් මදි, අපට පාරමිතා ඕනෙ, අපිට ත්‍රිපේතුක ප්‍රතිසන්ධිය ඕනෙ,

පින්වතුනි බුදුරජාණන් වහන්සේ වර්ෂ 45 ක් මුලුල්ලේ ධර්මය දේශනා කොට වදාළා, කිසිම කෙනෙකුට කියලා නෑ බොහොම කණගාටුයි, ඔයාට මට බණ කියන්න විදිහක් නෑ, මොකද ඔයාට පාරමිතා නෑ. බොහොම කණගාටුයි ඔයාට ත්‍රිපේතුක ප්‍රතිසන්ධිය නෑ. ඒ නිසා ඔයාට ධර්මය දේශනා කරන්න විදිහක් නෑ. පස්සේ කාලෙක බලන්නමි. එහෙම කාටවත් දේශනා කරල තියෙනව ද? අන්න ඒ ධර්මය ඇසුවට පස්සේ මොකද වෙන්නේ?

දුෂිත මනසකට ධර්මය අවබෝධ කළ හැකි ද?

පින්වතුනි, අපෝ වෙනවා. බුද්ධිය දුෂණය වුනාට පස්සේ වියාට මේ ධර්මය තේරෙන්නේ නෑ. ධර්මය කියන්න නදන කොට වාද කරන්න එනවා. රණ්ඩු කරන්න එනවා. ඒක කොහොම ද? මේක කොහොම ද? අරක කොහොමද? කියලා බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය කල්පනා කරන කෙනා විහෙම නෙවෙයි. බොහොම නුවණින් හිතනවා.

දැන් මම උදාහරණයක් කියන්නම්. බුද්ධි කාලේ වැඩිහිටියා පමිබුක කියලා රහතන් වහන්සේ නමක්. උන්වහන්සේ තමන් වහන්සේ ගත කරපු ජීවිතය ගැන අරහත්වයට පත්වුනාට පස්සේ ප්‍රකාශ කළා. ඒ විස්තරය ථේර ගාථාවල තියෙනවා. ඉතින් උන්වහන්සේ කියනවා, මම අවුරුදු පහස් පහක් මුලුල්ලේ ඇඳුම් නැතිව, මුළු ඇගේ ම හැමදාම මැටි ගාගන්නවා. ඒක තමයි තපස. තනි කකුලෙන් හිටගෙන ඉන්නවා. ඔංචිල්ලාවක් වගේ බැඳලා, ඒක උඩ කකුලක් තියාගෙන අනෙත් කකුලෙන් හිටගෙන ඉන්නවා.

ඊළඟට මොකද කළේ? හයිසෙන් කට ඇඳලා, උඩට මිනිස්සුන්ට කියනවා, මම මේ හුළං බොනවා කියලා. ඉතින් මිනිස්සු අහනවා, ඇයි ඉතින් ඔබ වහන්සේ තනි කකුලෙන් ඉන්නේ? මට මේ කකුල් දෙක ම බිම තියන්න බැහැ. මොකද, මගේ ගුණය මේ පොළොවට ඔරොත්තු දෙන්නේ නෑ. ඒ හිසයි මම මේ තනි කකුලෙන් ඉන්නේ. මිනිස්සුන් ව රැ වැට්ටුවේ නැද්ද? එතකොට මෙයා, මිනිස්සුන්ව රැවැට්ටුවා. මිනිස්සු ටික මොකද කළේ? බාහිර පෙනුමට කයි කතන්දර වලට රැවටෙන ජනතාවනෙ ඉන්නෙ. ඉතින් මේ පිරිස මොකද කළේ? දානෙ හදාගෙන පෝළුමේ යනවා.

තණ කොළ අග්ගිස්සෙන් වැළඳ දානය...

“අනේ ස්වාමීනි, මේ දානෙ බත් හැන්දක් අපෙන් වළඳන්න” කියලා. ඉතින් මේ පමිබුක ආජීවක මොකද කරන්නේ? තණ කොළ ගහක් අරන් හිට අර දානෙ වල ගාවලා දිවේ ගා ගන්නවා. ගාගෙන කියනවා, “ආ.... උඹලට පිත්. දැන් අරන් පලයල්ලා.”

ඊට පස්සේ මොකද කරන්නේ, රාත්‍රි කාලයට පොදු වැසිකිලියට ගිහිල්ලා, ඒ වැසිකිලියේ තියෙන අසුවී අනුභව කරනවා. මෙබඳු ආකාරයේ ජීවිතයක් අවුරුදු පහස් පහක් ගෙව්වා. අන්තිමේට ම බුදුරජාණන් වහන්සේ ව මුණගැහිලා තිසරණයේ පිහිටලා උන්වහන්සේ බුද්ධ ශාසනයට ඇතුලු වෙලා, සීල සමාධි ප්‍රඥා වඩලා කෙලෙස් ප්‍රභාණය කරලා අරහත් බවට පත්වුනා.

පාරමිතා පුරාගෙන ගියා ද?

කෝ පාරමිතා? බුදුරජාණන් වහන්සේ කිසිම කෙනෙකුට දේශනා කරලා නැහැ, ඕනෙ කෙනෙකුට බුදුවෙන්න පුළුවන්. ඕන කෙනෙක් මේ මං වගේ පාරමි පුරාගෙන ගියොත් එහෙම ඕනෙ කෙනෙකුට බුද්ධත්වයට පත්වෙන්න පුළුවන්.

මේ සමාජ සේවය කිරීම තමයි පාරමි කියලා ඔය ධර්මයක් වගේ තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ කිසිම කෙනෙකුට දේශනා කරලා නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලිව ම දේශනා කරලා තියෙනවා, මෙන්න මෙහෙම. “මහණෙනි මේ සංසාර ගමන මම මොහොතක්වත් වර්ණනා කරන්නේ නැහැ.” ඇයි පින්වතුනි, එහෙම වදාළේ? මතක තියාගන්න දැන් අපට තේරුනේ මේ ආර්ය ශ්‍රාවකයන්ගේ සංසාර ගමන අඩුවෙලා අඩුවෙලා යන හැටි. සෝතාපන්න ශ්‍රාවකයා ආත්ම හතකින් මේ ගමන අවසන් කරනවා.

පෘතග්ජන ජීවිතයේ සැබෑ අනතුර දුටුවා ද?

පෘතග්ජනයන් හැටියට නම් මේ සංසාරයේ යන්න තියෙන්නේ සක්කාය දිට්ඨියෙන් යුක්තව. යන්න තියෙන්නේ නිරයෙන් මිදිලා නැතිව, තිරිසන් ලෝකයෙන් මිදිලා නැතිව, ප්‍රේත ලෝකයෙන් මිදිලා නැතිව, අපායෙන් මිදිලා නැති ගමනක් තමයි මේ යන්න තියෙන්නේ. යම්කිසි කෙනෙකුට කවුරු හරි කිව්වොත්, “එහෙම නෑ... අපි සංසාරයේ යමු අනාගතයේ පහල වෙන මෙහි බුද්ධ ශාසනයේ ඉපදී එක ම ධර්ම මණ්ඩපයක දී හිටත් දැකමු” කියා.

මේක බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ද? ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය නොවෙයි. මේ එක එක්කෙනාගේ පෞද්ගලික මත. එබඳු එකක් පිළිඅරගෙන යම් කෙනෙක් ඒ අනුව ගියොත් ඒ කෙනාට යන්න තියෙන්නේ කොහොම ද? සතර අපායෙන් මිදිවිට ගමනක් ද? සතර අපායට වැටෙන ගමනක් ද? සතර අපායට වැටෙන ගමනක්.

සම්මා දිට්ඨිය කියන්නෙ මේකයි...

සතර අපායට වැටෙන ගමනක් ගමන් කරන පෘතග්ජන කෙනා මෙලොව ජීවත්වන්නේ ආධ්‍යාත්මික දියුණුවක් ඇතිව නොවේ. ආධ්‍යාත්මික දියුණුව සැලසෙන්නේ වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ වීමෙනි. සම්මා දිට්ඨිය ගැන විස්තර කළේ, (දුක්ඛේ ඤාණං), (දුක්ඛ

සමුදයේ ඥාණය.) දුක හට ගැනීම යනු ආර්ය සත්‍යයක් බවට තමන් තුළ ඇති ඥාණය (දුක්ඛ නිරෝධ ඥාණය) දුක නැතිවීම ආර්ය සත්‍යයක් බවට තමන් තුළ ඇති ඥාණය (දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදා ඥාණය) දුක නිරුද්ධ වීමේ ප්‍රතිපදාව කියන්නේ මෙන්න මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය යි කියලා තමන් තුළ ඇතිකර ගත් ඥාණය.

සත්‍ය ඥාණය ලබන්න නම්,

සද්ධර්ම ශ්‍රවණය යි, යෝනිසෝ මනසිකාරයේ උපකාරයෙන් අන්න ඒ ඥාණය තියෙනවා නම්, වියාට තියෙනවා සත්‍ය ඥාණය. ඊළඟට ඇති කරගන්න පුළුවන් කාත්‍ය ඥාණය. ඒ තමයි දුක වනාහි අවබෝධ කළ යුතුයි. පිරිසිඳ දැක්ක යුතුයි. දුක්ඛ සමුදය දුකේ හටගැනීම වනාහි ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. දුක්ඛ නිරෝධය දුක් නැතිවීම වනාහි සාක්ෂාත් කළ යුතුයි. දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී ප්‍රතිපදාව දුක් නැතිවන්නා වූ ප්‍රතිපදාව සීල, සමාධි, ප්‍රඥා වශයෙන් වැඩිය යුතුයි කියන මේ කාත්‍ය ඥාණය අන්න අර සත්‍ය ඥාණය ඇතිකරගත්තු එක්කෙනා ඊට පස්සේ දුක අවබෝධ වුනා නම්, අන්න ඥාණය සමුදය ප්‍රභාණය වුනා නම්, ප්‍රභාණය වෙච්ච බවට තියෙන ඥාණය කාත්‍ය ඥාණය, නිරෝධය සාක්ෂාත් කළා නම්, සාක්ෂාත් කළ බවට තියෙන ඥාණය, (කාත්‍ය ඥාණය) මාර්ගය වැඩුවා නම්, වැඩූ බවට තියෙන ඥාණය කාත්‍ය ඥාණය.

සීල - සමාධි - ප්‍රඥා වඩමින්...

මේ සත්‍ය ඥාණ, කාත්‍ය ඥාණය, කාත්‍ය ඥාණය යන මේ තිපරවට්ටිය ද්වාදසාකාරය ධම්ම වක්කපවත්තන සූත්‍රයේ දී අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ඉතාමත් පැහැදිලි ලෙස ඒ ගැන පෙන්වා දුන්නා. අන්න ඒ ආකාරයට බුද්ධිමය වශයෙන් යම්කිසි කෙනෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය කරා පැමිණෙනවා නම්, ඊට පස්සේ ඒ කෙනා ගැන තියෙන්නේ කොහොමද? (සීලේසු පරිපුරකාරී හෝති) සීලය පුරනවා. (සමාධිස්මිං මත්තසෝකාරී හෝති.) සමාධිය පමණට වඩනවා. (පඤ්ඤා මත්තසෝකාරී හෝති.) ප්‍රඥාවත් වඩනවා. ප්‍රඥාව කියලා කියන්නේ ආර්ය සත්‍යය අවබෝධ වීම යි.

පෘථග්ජන ජීවිතයෙන් නිදහස් වෙන්න කැමති නම්..

අන්න එබඳු ආකාරයෙන් ධර්ම ඥාණයක් ඇතිව මේ බුද්ධි ශාසනය තුළ පෘතග්ජන භාවයෙන් නිදහස් වෙන්න යම්කිසි කෙනෙක් කැමති නම්, අන්න ඒ කෙනාට යි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තියෙන්නේ.

ඒ අවබෝධය හැත්තම් මතක තියා ගන්න පින්වතුනි යන්න තියෙන්නේ, සතර අපායේ වැටී වැටී යන ගමනක්. සක්කාය දිට්ඨියට බැඳිවීව ගමනක්. පටිච්ච සමුප්පාදය අවබෝධ නොවීවීව ගමනක්. අඳුරේ අතපතගාගෙන යන ගමනක් මිසක් නුවණැස පහළ කරගෙන ප්‍රඥාලෝකය ලබාගෙන යන ගමනක් නොවෙයි.

සැබෑවට ම අවබෝධය ලබා දෙන ධර්මය...

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයෙන් තමයි අපව මේ තරම් හිරවුල් කරන්නේ. මේ ශාසනය තුළ පින්වතුනි, අපට පුළුවන් වෙන්න ඕනෙ, අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනයන් වෙන්නෙ නැතිව ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයන් වෙන්න. අවබෝධයෙන් යුක්තව තෙරුවන් සරණ ගියා නම් චියා ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා.

අන්න එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ කියන්නේ කවුද කියලා. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දන්නවා ධර්මය කියන්නේ මොකක් ද කියලා. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දන්නවා මාර්ග ඵල ලාභී ශ්‍රාවකයෝ කියන්නේ කවුද කියලා. අන්න ඒ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවක පිරිස රවට්ටන්න බෑ. ඒ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවක පිරිස තවත් කෙනෙකුට මුලා කරවන්න බෑ. ඒ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවක පිරිස මේ බුද්ධ ශාසනයේ නිවන් දකින පිරිසයි. අන්න ඒ පිරිසටයි මේ වෙසක් පොහෝ දිනය නියම වෙසක් පුන් පොහෝ දවසක් වන්නේ.

මේ උතුම් අවස්ථාව අහිමි කරගන්න එපා!

මොකද ඒ කෙනා තමයි ටිකෙන් ටික, සතර අපායෙන් මිදී මිදී තමන්ගේ ජීවිතය දියුණුව කරා ගෙනියන්නේ. අන්න එබඳු ආකාරයේ දියුණුවක් කරා තමන්ගේ ජීවිතය ගෙනියන්න පුළුවන්කමක් තියෙද්දී අපි දීර්ඝ ගමනකට සැරසෙනවා නම්, පින්වතුනි මේ තිසරණයේ පිහිටපු අපි කරන්නේ මේ උතුම් අවස්ථාව අහිමි කරගන්න එකයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළේ (බණේ වෝමා උපජ්ජමාමා) මේ ක්ෂණය මේ උතුම් මොහොත අතපසු වෙන්න දෙන්න එපා. මේ මිනිස් ලෝකය ලැබිවීව වෙලාවේ, මිනිස් ජීවිතය ලැබිවීව වෙලාවේ, කල්පනා කරන්න ශක්තිය ලැබිවීව වෙලාවේ, චතුරාර්ය චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය ලැබිවීව වෙලාවේ, අවබෝධ කරන්න කල්පනා කරන්න තියෙන්නේ. මිත්‍යාදෘෂ්ටික පිරිස් කියයි “යන්... යන්.... යන්.... මෙමඬු බුද්ධ ශාසනය මුණගැහෙන්න පුළුවනි. එකම ධර්ම මණ්ඩපයකින් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කරමු” කියලා.

මම බුදු වෙතකම් ඔයා ඉන්න...

ධර්මය පිළිබඳව හෝ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ දේශනාවන් පවා නො සලකා තමයි මෙබඳු ප්‍රකාශ කරන්නේ. තව පිරිසක් කියයි “ මම බුදුවෙනවා, චිතකොට අවබෝධ කරන්න ලැස්ති වෙන්න” කියලා. බුද්ධ ධර්මය අල්ප මාත්‍රයක් නො සලකා හරිමින් තමයි, එබඳු ප්‍රකාශන කරන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ කුමක් ද කියලා හියම විදිහට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තුළින් සලකා බැලුවා නම් කවදාවත් මෙබඳු දෙයක් සිද්ධ වෙන්නේ නෑ.

සරණ ගියේ මිත්‍යා දෘෂ්ටිය යි

පින්වතුනි මේ රටේ, මේ බෞද්ධයි කියා ගන්නා වැඩිපිරිසක් මිත්‍යා දෘෂ්ටිකයි. ඒ නිසා මේ පිරිස බොහෝ විට සරණ යන්නේ සුභ නැකැත්, සුභ නිමිති, කේන්දර, ග්‍රහ අපල, මේවා තමයි මේ අය සරණ යන්නේ. ඊලඟට ලග්න. මේ චිකත්වත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා නෙවෙයි. ඒ චිකත්වත් බුදුරජාණන් වහන්සේ අවබෝධ කළ දේවල් නෙවෙයි.

හිස් කබලේ අනාවැකිය...

මම උදාහරණයක් කියන්නම්. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය නුවණැති කෙනා ගන්න හැටි. **වංගීස** කියලා බ්‍රාහ්මණයෙක් හිටියා. මේ බ්‍රාහ්මණයා බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට ඇවිල්ලා කිව්වා “ස්වාමීනි, මට පුළුවනි, යම් කිසි කෙනෙක් මැරුණාට පස්සේ වියාගේ පරලොව ජීවිතය ගැන කියන්න. හැබැයි ඒකට මට හිස්කබලක් ඕනෙ” කිව්වා.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ හික්ෂුවකට කිව්වා අන්න අර හිස්කබල ගෙනල්ල දෙන්න මෙයාට කියලා. ඉතින් ලඟ හිටිය වෙනත් කෙනෙක් ගෙනල්ලා දුන්නා. මෙයා මේකට මන්තරයක් කියලා තට්ටු කළා. තට්ටු කරලා කියනවා ස්වාමීනි මෙන්න මෙයා අසවල් තැන උපන්නා. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ඒක හරි කියලා.

ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට කිව්වා “මට ඕනෙ කෙනෙක්ගේ හිස්කබලකට තට්ටුකරලා මට කියන්න පුළුවන් ඉපදිවිව තැන කියන්න” කියල කිව්වා . ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ හික්ෂුන් වහන්සේ හමකට කිව්වා “අන්න අර හිස්කබල ගෙනල්ල මෙන්න

මෙතනින් තියන්න” කියලා. ඒ හික්ෂුව හිස්කඩල ගෙනත් තැබුවා. “ වංගීස කියන්න බලන්න මේ හිස්කඩල අයිති කෙනා කොහෙද උපන්නෙ කියලා.” වංගීස මේ හිස්කඩලට තට්ටු කරනවා තට්ටු කරනවා ඉපදුන තැන හොයාගන්න බෑ.

ඉපදුනු නැත හොයාගන්න බෑ...

මේ වංගීස බ්‍රාන්මණයා කළබල වුනා. කලබල වෙලා කියනවා “ස්වාමීනී, මේක නම් හරි පුදුම වැඩක්. මෙව්වර කාලෙකට මට මේ ශාස්ත්‍රය බොරු වුනේ නෑ. නමුත් ඔබ වහන්සේ ඉදිරියේ මගේ ශාස්ත්‍රයේ වටිනාකමක් නැති දෙයක් බවට පත්වුනා. නො වටිනා දෙයක් බවට පත්වුනා. දැන් මම මේ හිස්කඩලට කොච්චර ගැහුවත් ඉපදිවීව තැන හොයන්න බෑ.”

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා “බ්‍රාන්මණය, මේ හිස්කඩල රහතන් වහන්සේ නමකගේ.” නුපදින ධර්මයෙන් තමයි මෙහෙම වුනේ. “මේ සංසාරයෙන් චිතෙර කරන ධර්මයක් තේද මේ? අනේ චිහෙනම් මටත් මේ ධර්මය කොච්චර හොඳ ද?” බුදුරජාණන් වහන්සේ කීවා “ ඔයා ඕවා අතාරන්න. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය අනුගමනය කරන්න” කියලා. ඉතින් ඒ කෙනා ධර්මයට පැමිණිලා, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය අනුගමනය කරලා, වංගීස රහතන් වහන්සේ නමක් බවට පත්වුනා.

මේ දහමට සම කළ හැකි කිසිවක් ලොව නැත...

ඊට පස්සේ බලන්න ඒ වංගීස රහත් වුනාට පස්සේ නැත්නම් ඒ වංගීස පැවිදි වුනාට පස්සේ දායක පිරිස් හිස්කඩල් අරගෙන උන්වහන්සේ පස්සෙන් ගියා ද? අනේ මේ අපේ චිත්තකොනා උපන්නේ කොහේද කියලා බලනවා ද? අපේ කෙනා ඉපදුනේ කොහේද කියලා පොඩ්ඩක් බලනවා ද කිය කියා හිස් කඩල් අරගෙන උන්වහන්සේ පස්සෙන් දිව්වා ද? නෑ. ඒ මොක ද? ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මය හා සමාන ධර්මයක් ලෝකයේ වෙන කොහෙවත් නැති බව සරණ ගියපු ශ්‍රාවකයා හොඳින් ම දන්නවා.

ඊළඟට ඒ වංගීස ස්වාමීන් වහන්සේ චිහෙම කවුරුත් වටකරගන්නෙත් නෑ. ඊට වඩා වටිනා ධර්මයක් මේ තථාගත ශ්‍රී සද්ධර්මය. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයෙන් සත්වයා සතර අපායෙන් මුදුවලා සංසාර ගමනින් චිතෙර කරවනවා. ඒ ධර්මය හා සමාන ධර්මයක් ලෝකයේ නෑ.

ඒත්... මේකෙන් ඇත්තක් තියෙනවා නේද?

ඉතින් දැන් කල්පනා කරන්න තියෙන්නේ පින්වතුනි, ඇත්තට ම ද අපි මේ ධර්මය සරණ ගියේ. ඇත්තට ම ද අපි බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ ගියේ. ඇත්තට ම ද අපි ඒ ධර්මයත්, ශ්‍රාවක පිරිසත් සරණ ගියේ. එහෙම සරණ ගියානම් අපිට වෙන වෙන මිත්‍යා දෘෂ්ටි තියෙන්න විදිහක් නෑ. "භා... භා... එහෙම කොහොමද" කියලා. "ඒකෙන් ඇත්තක් තියෙනවා නෙ. කාලයක් තිස්සේ කරගෙන ආව දේවල් නේද?" ඔහොම කතා කරන්නේ නෑ.

තිසරණයේ පිහිටපු අය සම්පූර්ණයෙන් ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය පිළිගන්නවා පමණක් නෙවෙයි, වෙන දෙයක් සරණ යන්නෙන් නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ ගියා නම්, වෙන දෙයක් සරණ යන්නේ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ ධර්මය සරණ ගියා නම්, වෙන දෙයක් සරණ යන්නේ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සඝ පිරිස සරණ ගියා නම්, වෙන ශ්‍රාවක පිරිසක් සරණ යන්නේ නෑ. අන්න ඒ කෙනා මෙලොව ජීවිත තුළ ආධ්‍යාත්මික දියුණුවක් කරා යන එක්කෙනෙක්.

ගිහි අයට මොන භාවනා ද?

අන්න ඒ කෙනා ගැන තියෙන්නේ වයා මරණයට පත්වුනාට පස්සේ ගිතෙල් කළයක් වතුරට වැටුනා වගේ. මැරීපාපනයකට ගිතෙල් දාලා තියෙද්දී ඒක වතුරට වැටුනොත් එහෙම වළං කටු ටික සියල්ල ම වතුර යටට යනවා. ගිතෙල් ඔක්කොම උඩට එනවා. අන්න ඒ වගේ ධර්මය අවබෝධ කළ කෙනා නමුත් ධර්මාවබෝධ කරන්න ජනතාව ලෂ්කි වෙනකොට "ච්චා... ච්චා..." කියලා. ගිහි අයට මොකට ද ඕවා. ගිහි අයට මොන භාවනා ද? ගිහි අයට මොන චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය ද? ගිහි අයට මොන පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය ද කියලා, අන්න මිත්‍යා දෘෂ්ටික පිරිස් මේ ධර්මයෙන් වළක්වනවා.

එතකොට මොකද වෙන්නේ, යම්කිසි විදිහකින් මේවා පිළිගත්තට පස්සේ ආයෙමත් සංසාරය නැමැති මහා සාගරයට වැටෙනවා. පෘතග්ජනභාවයෙන් තමයි ආයෙමත් මැරෙන්න වෙන්නේ. පෘතග්ජනභාවයෙන් මැරෙන එක්කෙනාගේ ජීවිතය අනතුරුදායකයි. පෘථග්ජනභාවයෙන් මැරෙන එක්කෙනාගේ පරලොව ජීවිතය ගැන ස්ථිරව ම කියන්න බෑ අපට.

සුවදායක මරණයක්...?

අපි කිව්වේ යම්කිසි කෙනෙක් ඉන්නවා පෘථග්ජනභාවයෙන්. වියා හොඳට සනීපෙට කාලා බීලා ඉන්න වෙලාවට මැරුණා කියලා. මේ ධර්මය ගැන ගැඹුරු දැනුමක් නැති අය අවබෝධයක් නැති අය කියයි "ආං.. අර විදිහට මටත් මැරෙන්න ඇත්නම් කොච්චර හොඳ ද" කියලා. කොච්චර අගේ ද කියලා. නමුත් ඒ කෙනා මැරිලා උපන්නේ නිරයේ නම්? ඒ කෙනා මැරිලා උපන්නේ තිරිසන් ලෝකයේ නම්? ඒ කෙනා උපන්නේ පෙරේත ලොකේ නම්? ඒක හොඳ මරණයක් ද?

පින්වතුනි, පුද්ගලයා මැරෙන ආකාරය දිනා බලලා, උපන් තැන හොයන්න බෑ. අපි හිතමු කෙනෙක් ලෙඩ දුක් හැදිලා බොහෝකල් දුක් විඳලා මරණයට පත්වුනා කියලා. හැබැයි වියා තිසරණයේ පිහිටපු ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් නම්, පෘතග්ජනභාවයෙන් මිදිවිච කෙනෙක් නම්, අන්න ඒ ආර්ය ශ්‍රාවකයා මරණයෙන් මත්තේ සුගතියේ යන්නේ. මේකට සාමාන්‍ය ජනතාව කියයි මේක නම් අපා දුක් ඇති මරණයක්. මේ දුක් විඳිල්ල නම් මට ලැබෙන්න වපා කියලා. මේ කතාවල් ඔක්කොම තියෙන්නේ ජීවිතය පිළිබඳ අර පළල් අවබෝධය නැති නිස යි.

මරණින් අනතුරුව අවසාන කටයුතු සිදු කිරීම...

මේ නිසා මොකද කරන්නේ මේ කය සාර වශයෙන් අරගෙන මරණයට පත් වුනාට පස්සේ ජයට ගන්න බලන්නේ පාංශුකුලය. ඔන්න එක එක භාමුදුරුවරු ගෙන්නවනවා, කියව ගන්න පුරාපේරුව. ඊට පස්සේ මොකද කරන්නේ දන්නෙ ම නෑ දවස් හතක් යනකොට පෙරේත ගොට්ට තියෙනවා. නමුත් මැරීවිච වෙලාවට ගුණ ගායනා කරනවා, අසවල් කෙනෙක්.... අසවල් කෙනෙක්.... සත්පුරුෂ දානපති, දානසාගර කියලා වර්ණනා කරලා ඉවර වෙලා දවස් හතේදී පෙරේත ගොට්ට දෙනවා. මෙබදු ආකාරයේ මිත්‍යා වැඩපිළිවෙලක් තමයි මේ රටේ තියෙන්නේ. ඉතින් මෙබදු මිත්‍යා වැඩපිළිවෙලක් අපි දිගට ම පවත්වාගෙන ගියොත් අපට මේ ධර්මයෙන් ප්‍රයෝජන ගන්න බැරිවෙනවා.

දරකඩකට කුමට ද සැලකිලි?

එහිසා පින්වතුනි, මේ පාංශු කුලය කියන්නේ මතක තියාගන්න මේක මහ සරුවට ගන්න වපා. නම්බුකාර දෙයක් නොවෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ මහානාම ශාක්‍ය කුමාරයාට වදාළේ "මහානාම, මැරුණාට පස්සේ මේ ශරීරය බල්ලො බළල්ලු කැවත් කමක් නෑ. මැරුණාට පස්සේ

මේ ශරීරයට පණුවො ගහල ගියත් කමක් නෑ. මැරුණට පස්සේ මේ ශරීරය දාපු තැන ම කුණු වෙලා ගියත් කමක් නෑ. මේකෙ වැදගත්කම තියෙන්නේ ශුද්ධාවෙන් දියුණු කරන ලද, සිලයෙන් දියුණු කරන ලද, ධර්ම ශ්‍රාන්තයෙන් දියුණු කරන ලද, ත්‍යාග සම්පත්තියෙන් දියුණු කරන ලද, චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය දියුණු කරන ලද සිතක් තිබුණා නම් අන්න ඒ කෙනා යි සුගතිය කරා යන්නේ.

එහෙමනම් මතක තියා ගන්න පින්වතුනි, ඔය ජයට පාංශු කුලය දෙනව කියල කියන්නේ පෘතග්ජන භාවයේ ම ලක්ෂණයක් තමයි. වෙන එකක් ඕනෙ නෑ. ඒ නිසා ජීවිතයට ඕනෙ කරන්නෙ මැරුණට පස්සේ ඒකෙ වැඩක් නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තියෙන්නේ (අපච්ඡිදා තධා අසේ චිරද්ධං) වැඩකට නැති දර කඩක් නම්, මේක ඊට පස්සේ පරම්පරා කථාව යි, අසවල් සභාවෙන් කථාව යි, අසවල් සභාවෙන් කථාව යි කියල ඔය කථා කියන්නේ දර කඩකට. එහෙම එකක් නෑ.

කෙළවරක් නොපෙනෙන සංසාරයේ...

මේක බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මයේ පැහැදිලිව විස්තර කරන්නේ සංසාර ගමනක් ගැන. කොච්චර දීර්ඝ ගමනක් ද මේ ගමන් කරලා තියෙන්නේ කියලා උන්වහන්සේ පැහැදිලිව ම පෙන්වා දෙනවා.

එක තැනක දී "පින්වත් මහණෙනි" කියල ලොකු කන්දක් පෙන්නුවා. පෙන්නලා කිව්වා, "මේ කන්ද දිහා බලන්න. මේ කන්දෙ තියෙන ඔක්කොම පස් ටික අරගෙන වෙරළ ගෙඩි තරම් ගුලි කරලා වෙන් කරලා එහෙම 'මේ මගේ මේ ජීවිතයේ අම්මා... මේ මගේ ගිය ජීවිතයේ අම්මා... ඊට ඉස්සර ජීවිතයේ අම්මා... මේ ඊටත් ඉස්සර ජීවිතයේ අම්මා' කියලා සංසාරයේ මුණගැහුණු මච්චිරු අවසන් වුනේ නෑ. මේ වෙරළ ගෙඩි තරමට ගුලි කරපු කන්ද අවසන් වෙලා යනවා."

මේ ධර්මය තියෙන්නේ එතෙර වෙන්නට යි...

එහෙනම් අපට පේනවා අපි මේ කී වතාවක් මැරුණු ජනතාව ද? කී වතාවක් උපන් ජනතාව ද? එහෙනම් මේ උපතත් මරණයත් අතර ගතකරන සුළු කාල පරිච්ඡේදය අපට වැදගත් වෙන්නේ බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ධර්මය හැටියට ගැනීමෙන් මිසක් වෙන දෙයක් හැටියට ගැනීම නොවෙයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළේ (කුල්ලුපමං නික්ඛවේ ධම්මං දේසිස්සාමි. නිත්තරණත්ථාය නෝ ගහනත්ථාය) "පින්වත් මහණෙනි, මා ඔබට මේ ධර්මය දේශනා කරන්නේ පහුරක් වශයෙන් ගැනීමට යි. ග්‍රහණය කර ගැනීමට නොවෙයි. විතෙරවන්නයි" මේ ආකාරයට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය අපි මේ ජීවිතයේ දී අත්වින්ද්‍රෙත් අන්න ඒ කෙනා තමයි බුද්ධ ශාසනයේ ප්‍රයෝජනය ගත් කෙනා වන්නේ. අන්න ඒ කෙනාට තමයි මේ ශාසනය වටින්නේ.

මේ බුද්ධ ශාසනයේ ප්‍රයෝජනය කාට ද?

අපි හිතමු පිරිසක් කල්පනා කරගෙන ඉන්නවා කියලා මෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේ පෘථග්ජන භාවයෙන් මිදෙන්න බලන්න ඉන්නවා කියලා. මෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේ ආර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරන්න හිතන් ඉන්නවා කියලා. ඒ අයට මේ ධර්මය වටින්නේ නෑ. විහෙතම ඒ අය සරණ යන්නේ මුහුණට. ඒ අතරින් මුළු හදවතින් ම නිසරණ සරණ යනවා නොවෙයි. අන්න ඒ ගොල්ලෝ මේ බුද්ධ ශාසනය ආරක්ෂා කරන්නේ නෑ. තව පිරිසක් කල්පනා කරනවා මහායාන ආගමේ තමන් බුදු වෙනවා කියලා. අන්න වියාටත් මේ ධර්මයෙන් වැඩක් නෑ. ඒ පිරිස මේ ධර්මය සරණ යන්නේ නෑ. තමන් වතුරාච්ඡාසනා තනියම අවබෝධ කරනවා කියලා කල්පනා කරපු පිරිස මේ ශ්‍රී සද්ධර්මය තුළින් මේ ශ්‍රී සද්ධර්මයෙන් ප්‍රයෝජනය ගත්තේ කවුද? මේ බුද්ධ ශාසනය තුළ ම දුකින් මිදෙන්නට කැමති කෙනයි.

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඇසුවා **ශ්‍රද්ධාව දැකිය යුත්තේ කොහේද කියලා.** ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දුන්නා **ශ්‍රද්ධාව දැකිය යුත්තේ සෝතාපත්ති අංග තුළයි කියලා.** මොනවද මේ සෝතාපත්ති අංග? සෝතාපත්ති අංග හතරක් තියෙනවා.

- බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ඇති නො සෙල්වෙන ප්‍රසාදය
- ශ්‍රී සද්ධර්මය කෙරෙහි ඇති නො සෙල්වෙන ප්‍රසාදය
- ආර්ය මහා සංඝරත්නය කෙරෙහි ඇති නො සෙල්වෙන ප්‍රසාදය
- ආර්යකාන්ත ශීලය

ආර්ය සත්‍යය හතරක්...

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තුළ තමයි, දුක ගැන (දුක්ඛ ආර්ය සත්‍යය), දුකේ හටගැනීම ගැන (දුක්ඛ සමුදය ආර්ය සත්‍යය), මේ

සසර දුකින් මිදීම ගැන (දුක්ඛ නිරෝධ ආර්ය සත්‍යය), සසර දුකින් මිදෙන මාර්ගය ගැන (දුක්ඛ නිරෝධ මාර්ග නිව්‍යාය පටිපදා ආර්ය සත්‍යය) කතා කරන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ කාලයේ ශ්‍රාවිකාවක් හිටියා සුප්පියා කියලා උපාසිකාවක්. ඒ කියන්නේ තරුණ කාන්තාවක්. ඒ තමයි සිවලි මහරහතන් වහන්සේගේ මව. සිවලි කුමාරයා ඉපදෙන්නට පෙර බොහෝ කාලයක් මව් කුසේ සිටියා කියලා ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. උදාහරණයක් ලෙස සඳහන් වෙනවා අවුරුදු හතයි, මාස හතයි, දවස් හතක් මව් කුසේ හිටියා කියලා. මම හිතන්නේ මේ ලෝක ඉතිහාසයේ ම මව්කුසක දරුවෙක් හිටපු වැඩිම කාලය තමයි මේක. මේ අම්මා සෝතාපන්න වෙච්ච කෙනෙක්.

මාගේ ස්වාමී වූ බුදු රජාණන් වහන්සේ....

මේ අම්මා කියනවා නිරන්තරයෙන් ම, "ඒකාන්තයෙන් ම සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දුකින් මිදුනු සේක. මේ දුකින් මිදුනා වූ ධර්මය පටිපත්‍ය සේක. ඒකාන්තයෙන් ම ඒ ආර්ය මහා සඟරුවනන් මේ දුකින් මිදෙන මාර්ගයට පිලිපත් සේක." මේ ආකාරයට කියනවා. (සුසුතං වත නිබ්බාණං) අනේ නිවන ම යි ඒකාන්ත සැප කියලා අඬනවා ඊදෙන කොට.

අන්ත බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශාසනයේ හිටිය සෝතාපන්න ශ්‍රාවිකාවක් දේවාල ගානෙ දිව්වෙ හැ; සෙත් කවි හදාගන්න දුවන්න පටන් ගත්තෙ හැ; හැකැත් කේන්දර බලන්න දුවන්න පටන් ගත්තේ හැ; කොඩි වල හයි ඇඳලා, කපුටෝ ඇඳලා චල්ලන්න පටන් ගත්තේ හැ. අන්ත බලන්න කොච්චර දියුණු මානසික තත්වයක් තිබුනද කියල.

මෙන්න දියුණු මානසිකත්වය...

අන්ත ඒ දියුණු මානසික තත්වය තමයි අපට ඕනෙ කරන්නේ. අන්ත ඒ දියුණු මානසික තත්වය තියෙන්නේ ශ්‍රද්ධාවේ. ඒ ශ්‍රද්ධාව තමයි සෝතාපත්ති අංග වල තියෙන්නේ. සාමාන්‍ය ජනතාවට අපි ශ්‍රද්ධාවන්ත පින්වතුනි කිව්වට, ඇති ශ්‍රද්ධාවක් හැ. අනුවෙච්ච වෙලාවට බුදුරජාණන් වහන්සේට බහිනවා. ඒ ධර්මය නිව්ලද කියල අහනවා. මොන මාර්ග වල ද කියලා අහනවා. සතර අපාය ඕවා කොහෙද තියෙන්නේ කියලා අහනවා. ඕවා ඔක්කොම මෙහෙ තියෙන්නේ කියලා

කියනවා. දිව්‍ය ලෝක, ප්‍රේත ලෝක, අපාය මේ ඔක්කොම තියෙන්නේ මෙහෙ කියල කියනවා. ඉතින් විබඳු ආකාරයේ මිත්‍යා දෘෂ්ටික ජනතාවක් තමයි පොදු වශයෙන් ඉන්නේ.

මළකඩ ඉවත් කරන්නට කාලයයි....

ඉතින් අපි දැන් කල්පනා කරන්න ඕනෙ ඔය විදිනට නම් නොවෙයි. අපිට මේ ලැබිලා තියෙන්නේ දුර්ලභ අවස්ථාවක්. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වලා දීලා තියෙන්නේ ක්‍රියාවට අනුව ඵලය ලැබෙනවා කියල. ඉතින් අපි ධාර්මිකව දිවි ගෙවමින්, යහපත් ක්‍රියාවල නියැලෙමින්, වැරදි-අඩුපාඩු වලින් මිදී, අපේ මේ ජීවිතය ටිකෙන් ටික දියුණු කර ගෙතියන්න ඕනෙ. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙන්නේ මළකඩ බැඳිවිච භාජනයක් ටික ටික අතුල්ලලා අතුල්ලලා පිරිසිදු කරනවා වගේ මේ වරදේ බැඳිලා නොමඟ යන හිත ටික ටික පුරුදු කරලා යහපත් මාර්ගයට ගන්න කියලා.

පසුතැවිලා හරියන්නේ නෑ...

ඉතින් පින්වතුනි, අන්න ඒ ආකාරයට අපට ශ්‍රද්ධාව තියෙනවා නම්, අපට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය විශ්වාස නම්, ඒ ආර්ය මහා සංඝ රත්නය විශ්වාස නම්, අන්න ඒවා තමයි විශේෂයෙන් ම ඕනෙ. දැන් බලන්න, මම ප්‍රකාශ කළා **ජම්බුක රහතන් වහන්සේගේ** විස්තරය. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ ඇති කර්ම කර්ම ඵල පිළිබඳ විස්තර දැනගත්තට පසුවත් ඉතින් වියා දුක් විඳ විඳ හිටියා නම්, "අනේ මම මිනිස්සු රැවැට්ටෙව්වා නේද? මම මේ මිනිස්සුන්ට වංචා කළා නේද? අප්පා! මගේ අතින් සිදු වූ කර්ම වල මහන" කිය කිය හිටියා නම්, මෙයාට කවදාවත් බෑ ධර්මය අවබෝධ කරන්න. ඒ කෙසේ සම්පූර්ණයෙන් ම වියාගේ අතීත ජීවිතයේ වැරදිවිච වීක අතෑරලා දාලා, ධර්මය විශ්වාස කරගෙන ධර්මයේ හැසිරෙන්න පටන්ගත්තා. ඒ වෙලාවේ ඉඳලා ප්‍රතිඵල තියෙනවා. අන්න ඒ වගේ අයට යි මේ ධර්මයේ ප්‍රයෝජන තියෙන්නේ.

ධර්මයේ ම හැසිරෙන්න...

මේ ධර්මය ඔබත් මනාකොට ඉගෙන ගන්න. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාව ම ඉගෙන ගන්න. අන්න ඒ ධර්මය ම පුරුදු කරන්න. ඒ ධර්මය අනුගමනය කරන්න. තිසරණ සරණ ගියාට පස්සේ වෙන දෙයක් ගැන කල්පනා කරන්න ව්‍යා. තිසරණ සරණ ගියාට පස්සේ

කල්පනා කරන්න තියෙන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ දෙයක් ලෝකයේ නෑ කියලා.

ඒකත් හොඳ දේවල් - මේකෙන් හොඳ දේවල්

දැන් ඉන්න මිත්‍යා දෘෂ්ටික පිරිස වහෙම හෙවෙයි කථා කරන්නේ. දැන් තමාට මොකක් හරි මිත්‍යා දෘෂ්ටියක් ඕනෙ නම්, මේකෙන් හොඳ දේවල් තියෙනවා, අපි මේ හොඳ දේවල් චිතරක් ගන්නවා. අපි අනිත් දේවල් අතරලා දානවා. ඒකෙන් හොඳ දේවල් තියෙනවා. මේකෙන් හොඳ දේවල් තියෙනවා. අරකෙ කථා කරන්නේත් බුද්ධාගම. මේකෙ කතාකරන්නේත් බුද්ධාගම. කන්න අවශ්‍ය වුනාට පස්සේ කබරගොයන් තලගොයා කියල මරණවා වගේ වැඩක් තමයි දැන් කරගෙන යන්නේ. ඔය වැඩ කරන කම් මේ රටේ බුද්ධ ශාසනය පිරිහීගෙන යනවා මිසක් බුද්ධ ශාසනය දියුණු කරන්න නම් බැහැ.

මෙන්න බුද්ධ ශාසනය...

මේ ශ්‍රී සද්ධර්මය තියෙන්නේ චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධයට ම යි. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දීලා තියෙන්නේ, **(සබ්බපාපස්ස අකරණං)** සියලු පව් හො කිරීමත්, **(කුසලස්ස උපසම්පදා)** කුසල් දහම් වල සිත පිහිටීමත්. මේ කියන්නේ මොකද්ද? සත්තිස් බෝධි පාක්ෂික ධර්ම. ඒ සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම දියුණු කර ගැනීම තමයි කුසලස්ස උපසම්පදා කියන්නේ. **(සචිත්තපරියෝදපනං)** හිත පිරිසිදු කරගැනීම. **(ඒතං බුද්ධානසාසනං)** මේ තමයි බුද්ධ ශාසනය.

සතර අපායේ යන්න අකමැති නම්...

මේ බුද්ධ ශාසනයෙන් අපේ ජීවිත වලට ප්‍රයෝජන ගන්න ඉතාම වටිනා දේශනයක් වන **සෝපාදිසේස සූත්‍රය** අද අපි ඉගෙන ගත්තේ. **අංගුත්තර නිකායේ නව වන නිපාතයේ.** පැහැදිලිව ම බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා සතර අපායෙන් මිදුණු පිරිස ගැන.

මේ පින්වතුන් සැප කැමති නම්, දුක පිළිකුල් කරනවා නම්, සසරේ වැටී වැටී ඇවිද ඇවිද යනවාට අකමැති නම්, සතර අපායේ වැටී වැටී යනවාට අකමැති නම්, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශාසනයට පැමිණ තිසරණයේ පිහිටනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ යනවා. ශ්‍රී සද්ධර්මය සරණ යනවා. ආර්ය මහා සංඝ රත්නය සරණ යනවා. සීල - සමාධි - ප්‍රඥා වඩන මාර්ගයට පැමිණෙනවා. ටිකෙන් ටික ටිකෙන්

ටික තමාගේ දුර්වලකම් අතහැර අතහැර හිවන් මගට බැස ගන්නවා. අන්න ඒ ජීවිතය තමයි අපි ඇතිකරගන්න ඕනෙ.

පෘථග්ජනනාවගේ අනතුර වටහාගන්න...

ඉතින් ඒ ජීවිතය අපි ඇතිකරගන්න නම්, අපි මේ පෘතග්ජනනාවගේ අනතුර දකින්නට ඕනෙ. පෘතග්ජනයේ හැටියට අපි තාම පෘතග්ජන නේ, අපි තාම පෘතග්ජනයයි නේද, අපි තාම මාර්ග වල ලබල නෑ නේද කියල ඔහොම කියන්න ව්‍යා. ඒක නින්දිත ආකල්පයක්. ඒක ලැජ්ජා නැති වචනයක්. ඒකෙ කිසිම ගෞරවයක් නෑ. නම්බුවක් නෑ. නින්දාවක් මිසක්. එහෙනම් කතා කරනවා නම්.

තමන් ගැන හඳුන්වලා දෙන්න තියෙන්නේ මෙන්න මෙහෙම. අපි ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෝ වෙන්න කැමති අය. අපි තෙරුවන් සරණ ගියපු ශ්‍රාවකයෝ. අපි පිළිසරණ යන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ විතරයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්මයේ තියෙන ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ තමයි අපි ගමන් කරන්නේ. අපි සරණ යන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක පිරිස. අපිට වෙන කවුරුත් ඕනෙ නෑ. මෙන්න මේ විදිහට කතා කරන්න. බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ ගිය ශ්‍රාවක පිරිස අන්න එබඳු ආකාරයට පත්වෙව්ව පිරිසක්.

සදාකාලික සැනසුම අත්විඳින්න...

දැනටත් මේ රටේ සිටිනවා බෞද්ධ යැයි කියාගත් පිරිසක්. නමුත් බහුතරයක් මිත්‍යා දෘෂ්ටිකයි. බහුතරයක් මේ මොකුත් දන්නෙ නෑ. ඒ නිසා සියලු දෙනා ම කල්පනා කළ යුත්තේ මේ ධර්මය අවබෝධ කරගැනීමටයි. ඉතින් පින්වතුනි අප අධිෂ්ඨාන කර ගන්න ඕනෙ අපේ ජීවිත වලට ආධ්‍යාත්මික ගුණ ධර්ම එකතු කරගෙන, බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ ගිය සැබෑම ශ්‍රාවකයෙක් වෙතවා කියල. අපත් මේ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ කරගන්නවා කියල අධිෂ්ඨානයක් ඇති කරගන්න. හැමදෙනාට ම මේ ගෞතම බුද්ධ ශාසනයේ දී ම පෘථග්ජනනාවගෙන් අත්මිදිල, සක්කාය දිට්ඨියෙන් අත්මිදිල, මේ අවිද්‍යා අන්ධකාරයෙන් අත්මිදී මේ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මයේ ආලෝකය ලබන්නට හැම දෙනාට ම හේතු වාසනා වේවා.

නැරූ! නැරූ!! නැරූ!!!

අඳුරු ලොවින් හික්මීමට

-අවිච්ඡාදන පහාණ සූත්‍රය-

ශ්‍රීදාමනින පිනවතුනි,

අද අපි ඉගෙන ගන්නේ සංයුත්ත නිකායේ හතර වෙනි කොටසට අයිති දේශනාවක්. මේක මතක තියාගන්න බොහොම ලේසියි. මේ දේශනාවෙ නම අවිද්‍යාව දුරු කිරීම ගැන වදාළ දෙසුම. ඒ කියන්නේ මේ දේශනාවේ නම 'අවිච්ඡාදන පහාණ සූත්‍රය'. මේ දේශනාව අපිට ගොඩක් වටිනවා. මොකද අපි තුලත් මේ අවිද්‍යාව තියෙන නිසා සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේ දී මේ දේශනාව වදාළේ.

චිත්තරා හික්මුවක් බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට පැමිණිලා වන්දනා කරලා වාඩිවෙලා මේ කාරණාව විමසුවා. ඒ හික්මුව බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඇහුවා, "ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, කෙනෙකුට අවිද්‍යාව දුරු වෙන්නෙ, විද්‍යාව පහල වෙන්නෙ කොයි විදිහට ජීවිතය දකින කොට ද, කොයි විදිහට ජීවිතය දැනගන්න කොට ද?" මොකක් ද අහපු ප්‍රශ්නය, කෙනෙකුට තමන්ගේ ජීවිතේ තුළ තියෙන අවිද්‍යාව දුරුවෙලා යන්නෙ කොයි ආකාරයෙන් මේ ජීවිතේ අවබෝධ කරන කොට ද, කොයි ආකාරයෙන් මේ ජීවිතේ දකින කොට ද කියලයි ඇහුවේ.

මෙන්න කරන්න තියෙන දේ...

ඉතින් මේකෙදි බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, "හික්මුව මෙවිචරයි මේකෙ කරන්න තියෙන්නේ. මොකක් ද?"

1. ඇස අනිත්‍ය වශයෙන් අවබෝධ කරන කොට, ඇස අනිත්‍ය වශයෙන් දැකි කොට අවිද්‍යාව දුරු වෙනවා. විද්‍යාව උපදිනවා.
2. ඇසට පෙනෙන රූප අනිත්‍ය වශයෙන් අවබෝධ කරන කොට, ඒ රූප අනිත්‍ය වශයෙන් දැකි කොට අවිද්‍යාව දුරුවෙනවා. විද්‍යාව උපදිනවා.
3. ඇසේ ඇතිවෙන විඤ්ඤාණය අනිත්‍ය වශයෙන් අවබෝධ කරන කොට අනිත්‍ය වශයෙන් දැකි කොට අවිද්‍යාව දුරු වෙනවා. විද්‍යාව උපදිනවා.
4. ඇස යි, රූප යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම ඇසේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය වශයෙන් අවබෝධ කරන කොට ඇසේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය වශයෙන් දැකිද්දී, අවිද්‍යාව දුරුවෙලා යනවා. විද්‍යාව පහල වෙනවා.
5. ඊළඟට ඇසේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නව නම්, යම්කිසි සැපක් වේවා, දුකක් වේවා, උපේක්ෂාවක් වේවා, අන්න ඒ ඇසේ ඇතිවන විඳීම අනිත්‍ය වශයෙන් අවබෝධ කරන කොට අනිත්‍ය වශයෙන් දැකි කොට අවිද්‍යාව දුරුවෙනවා. විද්‍යාව පහළ වෙනවා.”

හරිම සරල ක්‍රමයක්...

ක්‍රමය සරල නැද්ද? ඔව්වරයි තියෙන්නේ. ආයතන හයට ම බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔය විදිහට වදාළා. එතකොට මෙවැනි සරළ ක්‍රමයක් තියෙද්දී අපට මේ කරා යන්න බැරි අපි මේ ජීවිතේ ගැන කල්පනා කරන පිළිවෙලේ තියෙන අපැහැදිලි කම නිසා. අපි මේ ජීවිතේ තේරුම් ගන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදාළ ක්‍රමේට කල්පනා කරන්න ගත්තොත් අපට මේක විචිචර අමාරු වෙන්නෙ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දැන් මේකෙ පෙන්නුවෙ මොකක් ද?

1. ඇස අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
 2. කණ අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
 3. නාසය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
 4. දිව අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
 5. කය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
 6. මනස අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
1. ඇතැට පේන රූප අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.

2. කණට ඇතෙහි ගිවිසිල්ල අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
3. නාසයට ඇතෙහි ගිවිසිල්ල අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
4. දිවට ඇතෙහි රස අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
5. කයට ඇතෙහි පහසු අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
6. මනසට සිතෙන අරමුණු අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.

1. ඇසේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
2. කණේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
3. නාසයේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
4. දිවේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
5. කයේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
6. මනසේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.

1. ඇසේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
2. කණේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
3. නාසයේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
4. දිවේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
5. කයේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
6. මනසේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.

විඤ්ඤාණය ගැනත් අනිත්‍ය විඤ්ඤාණය බලන්න...

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා,

1. ඇසේ ස්පර්ශයෙන් හට ගන්නව නම් යම් සැප, දුක්, උපේක්ෂා විඤ්ඤාණය වුවා අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
2. කණේ ස්පර්ශයෙන් හට ගන්නව නම් යම් සැප, දුක්, උපේක්ෂා විඤ්ඤාණය වුවා අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
3. නාසයේ ස්පර්ශයෙන් හට ගන්නව නම් යම් සැප, දුක්, උපේක්ෂා විඤ්ඤාණය වුවා අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
4. දිවේ ස්පර්ශයෙන් හට ගන්නව නම් යම් සැප, දුක්, උපේක්ෂා විඤ්ඤාණය වුවා අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
5. කයේ ස්පර්ශයෙන් හට ගන්නව නම් යම් සැප, දුක්, උපේක්ෂා විඤ්ඤාණය වුවා අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.
6. මනසේ ස්පර්ශයෙන් හට ගන්නව නම් යම් සැප, දුක්, උපේක්ෂා විඤ්ඤාණය වුවා අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න.

ඔව්වරයි මේකෙ තියෙන ක්‍රමය. බුද්ධ දේශනාව චිත්තයේ අවසන්. චිත්තයට අපට පැහැදිලිව පෙනව බුදුරජාණන් වහන්සේ

ඉදිරිපත් කරන්නේ සංකීර්ණ ක්‍රමයක් නෙවෙයි. එහෙත්ම බොහොම සරල එකක් ඉදිරිපත් කරන්නෙ. නමුත් අපිට ඒ සරල බවට ප්‍රවේශ වෙන්න අමාරුයි. ඇයි අපි ගොඩනගාගෙන ඉන්නෙ සංකීර්ණ එකක්. මේ අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න නම් වියා බලන්න ඕනෙ කොහෙන් ද? තමාගෙන්.

අවබෝධ කර ගැනීම පිණිසයි. ග්‍රහණය කර ගැනීමට නොවේ.

එහෙමනම් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය මේ ලෝකයේ එක ම එක දේකට ගලපන්න පුළුවනි. ඒ කුමකට ද? තමාට පමණ යි මේ ධර්මය ගලපන්නෙ. තමාට මේ ධර්මය ගලපා බලන තුරු මේ ධර්මයෙන් ප්‍රයෝජනයක් ගන්න බෑ. තමාට මේ ධර්මය ගැලපුවොත් චිතරයි, මේ ධර්මයේ ප්‍රයෝජන ගන්න පුළුවන්. ඉතින් ඒක බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා වල පැහැදිලිව ම සඳහන් වෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ඔබට මතක ඇති "පින්වත් මහණෙනි, මේ ධර්මය මම ඔබට කියා දෙන්නේ, (කුල්ලුපමං චෝ තික්ඛවේ, ධම්මං දේසිස්සාමි තිත්තරන්ථාය නෝ ගහනන්ථාය) පහුරක් වගේ පාවිච්චි කරන්නයි. එතෙර ඒම පිණිස මිසක් ග්‍රහණය කරගැනීම පිණිස නොවෙයි." එහෙම නම් මේ ධර්මය පවා තියෙන්නේ එතෙර ඒමට පාවිච්චි කරන්නයි. ග්‍රහණය කරගැනීමට නොවෙයි.

මේ ධර්මයට සම්බන්ධ වෙන අපි අන්න ඒ පැහැදිලි ඉලක්කය තුළ රැඳී සිටින තාක් අපිට මේ ධර්මය කරා යන්න පුළුවන්. අපි මේ ඉලක්කයෙන් බැහැර වුනොත්, අපි කාටවත් ම මේ ධර්මය දියුණු කරගන්න බැරුව යනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මය අපේ ජීවිත තුළින් ම අපි ගලප ගලප බලන්න ඕනෙ. බාහිර අයගෙ ජීවිතයට අපි බලෙන් ගලපවන්න ගියොත් සමහරවිට ඒගොල්ලො තරහ වෙයි. අපට කරන්න තිබෙන්නෙ තමන්ගෙ ජීවිතයට ගලපන එක.

(නො) ගැලපීම.

නමුත් මේ රටේ තිබෙනව බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ගලපන්න පුරුදුවෙලා තමන්ට නෙවෙයි මොකේට ද? විද්‍යාවට. විද්‍යාවට ගලපන්න පුරුදුවෙලා තියෙනව. තමන්ට නෙවෙයි. ක්‍රමය හරි ද? වැරදි ද? සම්පූර්ණයෙන් ම වැරදියි.

පින්වතුනි, අපි ඉස්කෝල වල ගියා. ඉගෙන ගත්තා. විභාග ලිව්වා. ඔය සුද්දන්ගෙ පොත් කියෙව්වා. විද්‍යාව ඉගෙනගත්තා. කවදාවත් අපි ඒවා ඉගෙන ගත්තා කියලා සරණා යන්න ඕනෙ නෑ. අපි සරණා යන්නෙ මොකක් ද? බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය යි.

දැන් බලන්න අපි දන්නවා මේ රටේ අනභාගම් වලට අපේ බොද්ධ ජනතාව අනුවෙනව කියල අපට දැනගෙන්න ලැබෙනව. ඒ අනුවෙනෙන මිනිස්සු බුද්ධිමත් නිසා ද? මෝඩ නිසා ද? එහෙමනම් මේ මෝඩකම පිළිබඳ ප්‍රශ්නයක් තියෙන්නෙ. ඔන්න බලන්න කාලාම සූත්‍රය.

ලේසියෙන් රවට්ටන්න බැර අය....

කාලාම කියල තිබුන නියම් ගමක්. ඒකෙ මිනිස්සුන්ව හැඳින්වෙව්වත් කාලාම කියන නමින්. ඒ ගමේ මිනිස්සු මේ ලංකාවෙ බොද්ධියො වාගේ රවට්ටන්න පුළුවන් ජාතියක් නෙවෙයි. ඒ ගමේ මිනිස්සු බොහොම ඤාණාවන්ත පිරිසක් බව තේරෙනව.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ ගමට වැඩම කළා. වැඩම කරපු වෙලාවෙ ඒ මිනිස්සු රැස්වුනා. රැස්වෙලා බුදුරජාණන් වහන්සේව මුණාගැහෙන්න ගිහිල්ලා උන්වහන්සේ කෙරෙහි යම්කිසි විශ්වාසයක් ඇති වෙන්න ඇති මේ ගොල්ලන්ට. ඉතින් මේ ප්‍රශ්නෙ යොමුකළා. කීව්වා, "ස්වාමීනී, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ ගමට එනවා එක එක ආගම් වල මිනිස්සු. ඇවිල්ලා අපට තෑගි බෝග දිලා හිට කියනවා මේක තමයි ඇත්ත. අනෙක් ඒවා බොරු. ආ... එහෙම ද කියලා අපිත් අහනවා. ඒ අය ගියාට පස්සේ වෙන ආගමික කණ්ඩායමක් එනවා. ඇවිල්ලා කියනවා අර කියාපු එක බොරු. මේක තමයි ඇත්ත. ඒ ගොල්ලො ගියාට පස්සේ තව කණ්ඩායමක් එනවා. ඇවිල්ලා කියනවා අර දෙගොල්ලො ම කියාපු එක බොරු. මේක තමයි ඇත්ත කියලා. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අපි ඒ එකක්වත් පිළිගත්තෙ නෑ. අපිට සැකයක් ඇතිවුනා කවුද ඇත්ත කියන්නෙ, කවුද බොරු කියන්නෙ කියලා." මේ ගැන අපි බොහොම සැක කරනවයි කීව්වා, මේ ගොල්ලන් ප්‍රකාශ කරන දේවල් පිළිබඳව.

ඔබත් බුද්ධිමත් ද?

මිනිස්සු බුද්ධිමත් ද නැද්ද? අන්න බුද්ධිමත් මිනිස්සු. වර්තමානෙ ලෝකෙ මිනිස්සු ඉස්සර වගේ නෙවෙයි බුද්ධිමත් කිය කියා කීවාට ඒක මොන බොරු ද කියල තේරෙනව ඒ කාලාම සූත්‍රය කියවන කොට. බුද්ධිමත් මිනිස්සු අන්න ඒ අය යි. මේ කාලේ ටකරන් කැල්ලක් දිලා

කියනවා අරක බොර, මේක ඇත්ත. එතකොට වියා පිළිගත්තෙ මොකක් දිනා බලල ද? ටකරම දිනා බලලා. එතකොට ක්‍රමය හරි ද? එතකොට අපිට පේනවනේ මේ මිනිස්සු බුද්ධිමත් වෙලා නෑනෙ.

මෙන්න සැක කරන්න ඕනෙ නියම නෑන...

බුදුරජාණන් වහන්සේට කියා සිටියා, “ස්වාමීනී, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අපිට හරි සැක යි මේ ගැන. කවුද ඇත්ත කියන්නේ, කවුද බොරු කියන්නේ කියලා” බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, “කාලාමයෙහි, හරියට ම හරි කිව්වා. සැක කළ යුතු තැන ම යි මේ සැක කළේ. ඔය එක එක්කෙනා කියාගෙන ආවට ඕව පිළිගන්න එපා. (ම) තක්ක හේතු තර්කයට ගැලපුනා කියල පිළිගන්න එපා. (ම) නය හේතු න්‍යායට ගැලපුනා කියල පිළිගන්න ඕනෙ නෑ. (ම) අනුස්සවේන ඒ එක එක්කෙනා කියාගෙන ආවා කියල පිළිගන්න එපා. (ම) දිට්ඨි නිප්පධානක්ඛන්ති මතවාද වශයෙන් ගැලපුනා කියලා පිළිගන්න එපා. (ම) බබ්භරුපත්‍යාය බලාගෙන ගියා ම මේකත් හරිනෙ කියලා පිළිගන්න එපා. (ම) ඉතිකිරාය මේ විදිනට මේ විදිනට කියාගෙන ගියොත්නම් මේක තේරෙනව කියල පිළිගන්නත් එපා. (ම) පිටක සම්පදානේන මේවා අපේ පොත්වල තියෙන්නෙ මෙහෙමයි කිව්වට පිළිගන්න එපා. මේක කියන්නා වූ එක්කෙනා මහා පිළිගත්තු එක්කෙනෙක්. ඒ නිසා අපි පිළිගන්න ඕනෙ කියල එහෙම පිළිගන්න ඕනෙ නෑ. මේ අපේ ගුරුවරය යි මේ කියන්නේ කියලා එහෙම පිළිගන්න ඕනෙ නෑ” කියනව.

නිදහසේ හිතන්න...

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, “කාලාමයෙහි, ඔබ ම තේරුම් ගන්න නිදහස් පුද්ගලයෙක් හැටියට මෙන්න මේක. ඔබ නුවණින් විමසන්න මේක. කාලාමයෙහි, කෙනෙකුගේ හිතේ ඇතිවෙනවා, ලෝභය. මේ ලෝභය ඇතිවීම වියාටත් අනුන්ටත් යහපත පිණිස ද අයහපත පිණිස ද පවතින්නේ කියල. ඉතින් කාලාමයෙහි කල්පනා කරලා පිළිතුරු දෙන්න.” කියලා කිව්වා.

උන් ඔබෙන් ඇහුවොත් ඔබ කල්පනා කරලා මොකක් ද දෙන උත්තරේ. අයහපත පිණිස. කොහොම ද ඔබ ඒ තීරණයට එන්නේ. ලෝභය මුල්කරගෙන මිනිස්සු ප්‍රාණඝාතය කරනව. සොරකම් කරනවා. වැරදි කාම සේවනයේ යෙදෙනවා. මත්පැන් පානය කරනවා. බොරු කියනවා. කේලාම් කියනවා. පරුෂ වචන කියනවා. හිස් වචන කියනවා. වංචනික ලෙස අධාර්මිකව සල්ලි හම්බකරනවා. මේ ඔක්කොට ම හේතුව

මොකක් ද? අභ්‍යන්තරයේ තියෙන ලෝභය. චිහෙනම් ලෝභය කියන්නේ අහිත පිණිස, දුක් පිණිස පවතින එකක්.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, ඒක ඒ විදිහට බලනව මිසක්, මේ එක එක්කෙනා කිව්වට බලන්න ඒපා. තර්කට ගැලපුනා කියලා බලන්න ඒපා. බලන්න යහපත අයහපත සිද්ධවන ආකාරය.

හිතේ ඇතිවෙන ද්වේෂය යහපත පිණිස ද?

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනව කාලාමයන්ගෙන්, “කාලාමයනි, කෙනෙකුගේ සිතක ඇතිවෙන ද්වේෂය යහපත පිණිස ද, පවතින්නේ අයහපත පිණිස ද පවතින්නේ” කියලා හිතන්න කියනව. අන්න එහෙම නුවණින් විමසන කොට අපට තේරෙනව මේ ද්වේෂය හිසා මිනිස්සු මිනී මරනව, භොරකම් කරනවා, වැරදි කාමසේවනයේ යෙදෙනවා, බොරු කියනවා, කේලාම් කියනවා, පරූෂ වචන කියනවා, හිස් වචන කියනවා, අධාර්මික ජීවිත ගත කරනවා, මේ ඔක්කොම ඇතිවෙන්නේ මොකෙන් ද? හිතක ඇතිවෙන ද්වේෂයෙන්.

එතකොට හිතක ඇතිවෙන ලෝභය, ද්වේෂය හිතසුව පිණිස ද පවතින්නේ, අහිත පිණිස ද? අහිත පිණිස යි පවතින්නේ.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා විමසල බලන්න, “මේ හිතේ ඇතිවෙන මෝහය අහිත පිණිස ද පවතින්නේ, හිත සුව පිණිස ද” කියලා. එතකොට විමසල බලන්න තමන්ට හෙ ඉඩ දෙන්නෙ. තමන් නුවණින් විමසන කොට තමන් බුද්ධිමත් නම් තමන් අවබෝධ කරගන්නවා මේ ලෝභයත්, මේ ද්වේෂයත්, මේ මෝහයත් අහිත පිණිස, දුක් පිණිස පවතිනව මිසක්, යහපත පිණිස පවතින්නෙ නෑ.

හිතසුව පිණිස පවතින දේවල්....

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා, “කෙනෙකුගේ හිතේ ඇතිවෙනවා නම් ලෝභ නැතිකම, ඒක හටගන්නේ හිතසුව පිණිස ද, අහිත පිණිස ද” කියලා. හිත සුව පිණිස. ඇයි ඒ වෙනුවෙන් එයා ප්‍රාණඝාතය කරන්නෙ නෑ. සොරකම් කරන්නෙ නෑ. වැරදි කාම සේවනයේ යෙදෙන්නෙ නෑ. මත්පැන් බොන්න පටන් ගන්නෙ නෑ. බොරු කේලාම් කියන්නෙ නෑ. මේ මොකක්වත් නැති හිදුනස් ජීවිතයක් එයා ගෙවනව.

ඊළඟට අහනව “කෙනෙකුගේ හිතේ ද්වේෂය නැත්නම්, ඒක හිත සුව පිණිස ද? අහිත පිණිස ද?” ඉතින් කාලාම වාසීන් කිව්වා “ස්වාමීනි, හිතසුව පිණිස යි” කියලා.

“කෙනෙකුගේ මෝහය නැත්නම් හිතසුව පිණිස ද, අහිත පිණිස ද?” “හිතසුව පිණිස යි” එහෙම නම් කාලාමයෙහි, ඔන්න ඔය විදිහට බලන්න. මේ එක එක්කෙනා කියාගෙන ආවා කියලා බලන්න එපා. මේ තර්කයට ගැලපුනා කියලා බලන්න එපා. න්‍යායට ගැලපුනා කියලා බලන්න එපා. මේ තමන්ගේ මතයට ගැලපුනා කියලා බලන්න එපා. පොත් වලින් ආවා කියලා බලන්න එපා. බලාගෙන ගියාම මේකත් හරි නෙ අරකත් හරිනෙ කියලා බලන්න එපා. මේ කියන්නා වූ කෙනා සැලකිය යුතු කෙනෙක් නෙවෙද කියලා බලන්න එපා. බලන්න නිදහසේ මේක ගලපල තමාට. එතකොට තමා ම දැනගන්නවා මේ ධර්මය” කියලා.

බුද්ධිමතුන්ගේ තෝරාගැනීම...

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා තට්ටාගතයන් වහන්සේ මෙන් මේ ලෝක, ද්වේෂ, මෝහ නැති කිරීමට ධර්මය දේශනා කරන්නෙ. අලෝක, අදෝස, අමෝහ ඇතිකර ගැනීමට ධර්මය දේශනා කරන්නෙ. එව්වරයි කිව්වේ කාලාමවරු තෙරුවන් සරණ ගියා.

එතකොට අපිට පැහැදිලිව පේනවා බුද්ධිමත් මනුෂ්‍යයා මේ ධර්මය තෝරාගන්නේ බුද්ධිමත් පිලිවෙලකට යි. බුද්ධි හීන එක්කෙනාට තහඩු කැල්ලක්, සබන් කැල්ලක් දුන්නහ ම වියා ඕනෙ ධර්මයක් තෝරා ගන්නවා. එතකොට අපිට පැහැදිලිව පේනවා අන්ත එහෙම ධර්මයක් තෝරා ගත්තට පස්සේ අන්ත ඒ ධර්මය මා කිව්ව ඒක ගලපන්නෙ විද්‍යාවට නෙවෙයි. ඒක ගලපන්නෙ ආර්ථික විද්‍යාවට නෙවෙයි. සමාජ විද්‍යාවට නෙවෙයි. සංගීතයට නෙවෙයි. ගණිතයට නෙවෙයි. භූගෝලයට නෙවෙයි. ඒක ගලපන්නේ මොකේට ද? තමාට.

සිහිය පිහිටුවන්න පුළුවන් නම්....

තමාට ගලපන්න නම් තමා තුළ පිහිටුවන්න ඕනෙ විශේෂ දෙයක් තියෙනව. ඒකට කියන්නේ සිහිය. තමන් තුළ සිහිය පිහිටුවල තමයි තමන්ට මේ ධර්මය ගලපන්න තියෙන්නේ. තමන් තුළ සිහිය පිහිටුවා ගන්නෙ නැතිව මේ ධර්මය ගලපා ගන්න බෑ.

දැන් අපි ඉගෙන ගත්ත අවිජ්ජා පහාණ සුත්‍රයේ දී ඇස අහිතය වශයෙන් අවබෝධ කරන්න ඕනෙ කියලා, කණ අහිතය වශයෙන් අවබෝධ කරන්න ඕනෙ කියලා, මේවා අහිතය වශයෙන් අවබෝධ කිරීම ඉබේ සිද්ධවෙන එකක් නෙවෙයි. මෙය තමා විසින් ඉතාමත් කල්පනාකාරීව සිහිය පිහිටුවීමෙන් තමන්ගේ කය ගැන, තමන්ගෙ සිත ගැන, විඳිම් ගැන, මේ නැම දෙයක් ගැන ම සිහිය පිහිටුවීමෙන් ම තේරුම් ගන්න දේවල්.

චතකොට පින්වතුනි, අපට තිබෙන දුෂ්කරතාවය සිහිය පිහිටුවාගන්න තියෙන අමාරුව. සිහිය පිහිටුවාගන්න උපකාර වෙන තව දෙයක් තියෙනවා. ඒක නැතිවීමෙන් වෙන්නෙ. සිහිය පිහිටුවා ගන්න උවමනයි ධර්මයේ පෙන්නලා තියෙන විදිහට කල්පනා කිරීම. ඒකට කියන්නේ යෝනිසෝ මහසිකාරය. අන්න එහෙම කල්පනා කිරීමෙන් චිතරම යි මේ සිහිය පිහිටුවා ගන්න උවමනා කරන විදිහට මේ හිත සකස් කර ගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ. චතකොට යෝනිසෝ මහසිකාරයේ යෙදෙන්නේ නැත්තම් කෙනෙක් වයාට සිහිය පිහිටුවා ගන්න බෑ.

සිහිය වගේ ම විරියත් ඕනෙ.

සිහිය පිහිටුවා ගන්නෙ නැති කෙනෙක් වයාගේ මහසේ ස්වභාවය වයා කවදාවත් දකින්නේ නෑ. වයාගේ කල්පනාවේ හරි වැරැද්ද දකින්නෙ නෑ. වයාට තේරුම් ගන්න බෑ. එහෙමනම් වයාට තේරුම්ගැනීම පිණිස වයා කළ යුත්තේ සිහිය පිහිටුවා ගැනීම යි. සිහිය පිහිටුවා ගන්න යෝනිසෝ මහසිකාරෙ ඕනෙ හැබැයි ඒක තිබුනත් විරිය නැත්නම් බෑ. එහෙම නම් මේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ අපිට ඕනෙ ලොකු විරියක් ඕනෙ.

දැන් පින්වතුනි, අපි මේ ජීවත් වෙන්නෙ නිවන් අවබෝධ කරන්න බාධක කරුණු ගොඩක් එක්ක යි. ඒකට උපකාරක කරුණුත් එක්ක නෙමෙයි, අපි ජීවත් වෙන්නෙ බාධක කරුණුත් එක්කයි. ප්‍රඥාව උපදවන්න බාධක කරුණුත් එක්ක යි අපි ජීවත් වෙන්නෙ. සිහිය නුවණ දුර්වල කරන කරුණුත් එක්ක.

ලස්සර වාගෙ ම හිත විමසන්නේ....

එකක් තමයි මේ අපි ජීවත් වෙන්නෙ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පහස කියන මේවට ආසාවෙන් යුක්තවයි. ඒවට ආස කළා ම හිතේ ස්වභාවය මොකක් ද? ආසාකරන දේ පස්සෙ ම හිත අදිලා යන එක. හොඳට බලන්න හිතල දැන් අපි යමකට ආසා කළොත් ඒ ආසා කරපු අරමුණ විසින් අපිව ගිලගන්නව. ඊටපස්සේ අපේ හිතට ඒකම මතක් වෙනවා. ඒක ම මතක් වෙනව.

අපි කියමු ඕනින අපි මල් පැලයක් හිටවාගන්න කල්පනා කළා කියලා. ඊට පස්සේ අපි පාල ගියත් ඒ ජාතියෙ මල් ගහක් දැක්කොත් “ආ... මේක තමයි මම අර හොය හොය හිටිය මල් පැලේ” එහෙම කල්පනා කරනව මොකද අපි ඒකට කියන්නේ. **කාමච්ඡන්දය.** මේ වගේ ආස කරන දේට ම හිතට යනව මිසක් හිතට සිහිය නෑ අපිට. එතන

තියෙන්හේ මිව්ඡා සහි. සම්මා සහියට වන්න ඛෑ. චතකොට ඒක අපේ හිතේ ගොඩනැගිලි තියෙන බාධාවක්. ඒ බාධාව හඳුනාගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ සිහිය දියුණු කිරීමෙන් ම යි.

ඔබත් ද්වේෂය පිළිගන්නව ද?

ඊළඟ එක අපේ හිතේ ඇතිවෙන ගැටීම, තරහ, අමනාපය, ද්වේෂය. මෙන්න මේ ද්වේෂයත්, තරහත්, ගැටීමත්, අමනාපයත් අපේ හිතට ආවා ම ඒක ක්‍රියාත්මක වෙන්නෙත් නිවරණයක් හැටියට යි. නිවරණය කියල කියන්නෙ ඒත්ත දියුණුවට අපගේ බාධාවක් හැටියට ප්‍රඥාව දියුණු කර ගැනීමට බාධාවක් හැටියට අපේ නුවණ දුර්වල කරන දෙයක් හැටියට යි එය ක්‍රියාත්මක වෙන්නෙ.

ද්වේෂයක් කෙනෙකුගෙ හිතේ ඇතිවුනොත්, අපේ හිතේ ස්වභාවය තමයි, මේ ද්වේෂ සහගත අරමුණක් ආවතම ඒ අරමුණ හිතින් පිළිගන්න එක. පිළිඅරගෙන අපි මොකද කරන්නේ, ඊට පස්සේ ඊට අනුකූලව ඒක වර්ධනය වන ආකාරයට කල්පනා කරනවා. ඒකට මොකද්ද කියන්නෙ. අයෝනියෝ මනසිකාරයෝ යෙදෙනව. අයෝනියෝ මනසිකාරයෝ යෙදෙන්න යෙදෙන්න අපි අපේ සම්පූර්ණ ලෝකය තුළ මේ ද්වේෂය හැදෙන්න පටන් ගන්නව. චතකොට අපට පුළුවන් ද සිහිය පිහිටුවන්න. ඛෑ. අපට පුළුවන් ද නුවණ පිහිටුවන්න. ඛෑ. අපට පුළුවන් ද චීරිය පිහිටුවන්න. ඛෑ. මේ එකක්වත් කරගන්න බැරි තත්වෙකට අපි පත්වෙනවා අර නිවරණය හිසා. චතකොට මේවා අපේ හිතේ බාධක කරුණු හැටියට තියෙනවා.

ක්ෂණික අනහැරීම - ගෙන දෙයි සහනය

දැන් සමහර අය නම් ඉන්නව තරහක් ඇතිවෙන කරුණක් ආවාම කෂණයෙන් එයා ඒක අනහැරල දානවා. ඒක එයාගෙ වාසනාව. චතකොට එයාගෙ හිත තියෙන්නෙ එයාගේ හිතේ ඇතිවෙන ද්වේෂ සහගත අරමුණ මොකක් වගේ ද චතකොට. ජලයේ ඇඳපු ඉරක් වගේ. ඒක එක පාරට ම නැතිවෙලා යනවා. එහෙම අයත් ඉන්නවා.

සමහර කෙනෙකුගෙ හිතට ද්වේෂය ආවාම ඒක යලි යලි එයාට මතක් වෙනවා. මතක් වෙන්න මතක් වෙන්න එයා ඒකෙ ආදීනව දකින්නෙ නෑ. එයා ඒක අල්ල ගන්නවා. ඒක හිතේ පිහිටුවා ගන්නවා. ඒ අනුව කල්පනා කරනවා. චතකොට මොකද වෙන්නේ? ඒ ද්වේෂය ප්‍රභාණය වෙන්නෙ නෑ. හැබැයි එයා පහුවෙනකොට ආදීනව සලකන්න පෙළඹෙනවා. ආදීනව සලකලා බැහැර කරනවා. ඒකට ටිකක් කල් යන හිසා ඒක වැල්ලේ ඇඳපු ඉරක් වගේ.

ද්වේෂය ආදරෙන් වැළඳගන්නා අය..

සමහර කෙනෙකුගේ හිතේ ද්වේෂය වනව. වියාට මතක් වෙනව. මතක් වෙනකොට ඒ ද්වේෂය වැළඳ ගන්නව. වියා දැඩි ලෙස ඒකේ පිහිටුවා ගන්නවා. වියා ඒකට අනුව ම කල්පනා කරනවා. වියා ඒක ප්‍රභාණය කරන්න දන්නෙ නෑ. වියා ආදීනව සිහි කරන්නෙ නෑ. වියා හිතට ඇතිවෙන ද්වේෂය අහිත පිණිස, දුක් පිණිස පවතිනව හේද, එතකොට විබඳු ද්වේෂයක් දැන් මගේ හිතේ හට අරන් තියෙනව, මම ඒක බැහැර කරන්න ඕනෙ කියල හිතන්න තේරෙන්නේ නෑ වියාට. වියා ඒ ද්වේෂය ම පිහිටව පිහිටව ඉන්නව හරියට ගලේ කෙටුව ඉරක් වගේ.

බාධාව හඳුනාගන්න ඕනෙ...

එතකොට බලන්න අපේ ජීවිතය තුළ අපේ හිතේ ස්වභාවය ඕය ආකාරයට හැදිලා තියෙනවා. එතකොට මේවා මැඩගෙන ඕනෙ අපි සිහිය දියුණු කරන්න. නැතුව හිකම් සිහියෙන් ඉන්න සිහියෙන් ඉන්න කිව්වට හරියන්නෙ නෑ. දැන් අපිට හරි ලේසියි සිහියෙන් ඉන්න, සිහියෙන් ඉන්න කියලා කියන්න. නමුත් ඒක කරන එක්කෙනා තමයි මේ හිතේ ස්වභාවය ඒ තමාට උවමනා කරන ආකාරට නෙවෙයි හැදෙන්නෙ. තමාට ඕනෙ හැකි ආකාරයට ම යි හැදෙන්නෙ. ඒ කියන්නේ තමන්ට උවමනා ආකාරයට හදාගන්න අමාරැයි. ධර්ම මාර්ගයේ දී ගොඩාක් ම කෙනෙකුට බාධා පිණිස පවතිනවා. සමාධියටයි, ප්‍රඥාවටයි ගොඩාක් බාධා පිණිස පවතිනවා.

සරල ජීවිතයක් හිමිකර ගන්නොත්...

සමහර කෙනෙක් ඉන්නවා, බොහොම සරලව, ගෙදර දොර අතින් දේවල් ඔක්කොම අමතක කරලා සරළ ජීවිතයකට පත්වෙන්න පුළුවන්. ව්‍යාපාර කටයුතු ඔක්කොම කරගෙන සරළ වෙලා ඉන්න අය ඉන්නවා. එතකොට තරහ නැති කරගන්න පුළුවන් අය ඉන්නවා. ඒ කියන්නේ ඒක ගණන් ගන්නේ නැතිව හිතීන් අතහරිනවා.

ඊටත් වඩා බාධා පිණිස පවතින කරුණු දෙකක් මම දකිනවා. මේ සිහිය පිහිටුවා ගන්න බාධා තියෙන එකක් තමයි හිදිමත, අලස බව. එතකොට ඒක ප්‍රබල සාධකයක් හැටියට අපේ ජීවිත වල ක්‍රියාත්මක වෙනවා. භාවනා කරන්නේ නැතිව අපිට වෙන ඕනෙ එකක් කරන්න පුළුවන් හේද? වාඩිවෙලා භාවනා කරන එක ඇරෙන්න අනෙක් ඕනෙම එකක් කරන්න අපට ලේසියි. අරකට අපේ හිත යොමු වෙන්නෙ නෑ.

මෙහෙම ප්‍රශ්නය විසඳගන්න නම් බෑ..

ඒකට හිත යොමු වෙන්නෙ ඉක්මනින් ම පංච නීවරණ සංසිඳෙන කෙනා. ඉක්මනින් ම පංච නීවරණ සංසිඳෙන කෙනා ඉක්මනින් ම භාවනාවට යොමු වෙනවා. ඒ පිරිස ටිකයි ඉන්නේ. වැඩි පිරිසක් ඉන්නේ ඉක්මනින් පංච නීවරණ සංසිඳෙන්නේ නැති අය. අන්න ඒ කෙනා උත්සාහය, චීරිය, යෝනිසෝ මහසිකාරය ආදිය තුළින් ම යි මේ ප්‍රශ්නය විසඳගන්න ඕනෙ. මේ ප්‍රශ්නය දුටුවා විසඳන්න බෑ. භාවනා කරන ආසන මාරු කරල විසඳන්න බෑ. භාවනා පන්ති මාරුකරලා විසඳන්න බෑ. භාවනා කරන කුටිය මාරු කරලා මේ ප්‍රශ්නය විසඳන්න බෑ. ආරණ්‍යයෙන් ආරණ්‍යයට මාරු වෙලා විසඳන්න බෑ. එහෙම විසඳෙනවා නම් ඉස්සෙල්ලා ම විසඳන්නේ මට. එහෙම විසඳෙන්නෙ නෑ.

නුවණින් කල්පනා කළොත් නම් විසඳගන්න පුළුවන්...

ඒක විසඳෙන්නෙ කොහොමද? නුවණින් කල්පනා කරලම යි නුවණින් තේරුම් අරගෙනම යි. මෙතන හොඳ නෑ කියල වෙන තැනකට ගියා කියලා විසඳෙන්නේ නෑ. ප්‍රශ්නෙ එහෙමීම ම යි. දිව්වා කියලා විසඳෙන්නෙ නෑ. විසඳෙන්නෙ සිහිය පිහිටුවලා ම යි. නුවණ පිහිටුවලා ම යි. ඉතින් ඒක තේරුම් ගන්න කම් ම වියා දුවනවා. ඒක තමයි හැටි. අපට හිතෙනව මෙතන හිටියට හරි නෑ. මෙහෙ දේශගුණේ බලපාලා වෙන්න ඇති. එතන භාවනා කරන කොට හරියන්නේ නෑ. කෂම හරි නැතිව ඇති. ඔන්න වෙන තැනකට යනවා.

අපි කවදාවත් අපේ මූලික ප්‍රශ්නෙ හඳුනාගන්නේ නැතිව අපි බාහිර හේතු තමයි දකින්නේ චිත්ත දියුණුවට බාධක හැටියට. ඒකෙදි අපි නුවණින් විමසල ම තේරුම් ගන්න ඕනෙ.

මම කිව්වා ප්‍රධාන බාධක දෙකක් මම දකිනවා මෙම නීවරණයන්ගෙන්. එකක් තමයි නිදිමත - අලස බව. අනෙක් එක හිතේ විසිරීම. මෙන්න මේවා කවදාවත් දුටල බේරෙන්න පුළුවන් දේවල් හෝ ස්ථාන වෙනස් කරල බේරෙන්න පුළුවන් දේවල් හරි නෙවෙයි. තමන්ට හිතාමතා තමන්ම ඉවසගෙන තමන් ම නුවණින් කල්පනා කර කර තමන් නැගී සිටින්න ඕනෙ දෙයක්.

හිත හැදිලා තියෙන්නෙ අපිට ඕනෙ විදිහට නෙවෙයි...

දැන් බලන්න අපේ හිත සකස් වෙලා තියෙන්නේ සිහිය දියුණු කරන්න අනුබල ලැබෙන්න නෙවෙයි. එහෙනම් සිහිය දියුණු කරන්න

අමාරු වෙන්න යි. මේ ලෝකයේ සියලු දෙනා ම සිහිය දියුණුකරගෙන තියෙන්නේ මහන්සියෙන්, අමාරුවෙන්, උත්සාහයෙන්. ඉබේ සිහිය දියුණු වෙච්ච කෙනෙක් මට හම්බවෙලා නෑ. ඉබේ සිහිය දියුණු වෙනවා නම්, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරයි ද මෙහෙම.

මේ සටනින් පැරදුම නොව මරණය වේවා !

චක්කරා ලස්සන වනාන්තරයක දී බුදු රජාණන් වහන්සේ වදාළා, "පින්වත් මහණෙනි, මම කැමතියි මේ ආරණ්‍යයේ මෙන්න මෙවැනි තික්ෂුන් ඉන්නවා නම්. පළඟක් බැඳගෙන වාඩිවෙලා, අධිෂ්ඨානයක් ඇතිකරගෙන ඉන්නවා මාගේ ශරීරයේ මස්, ලේ වියැලේවා. සම් නහර ඇට ඉතුරු වේවා. මම මේ ධර්මය අවබෝධ කරන තුරාවට නැගිටින්නේ නෑ කියල පිරිය ගන්න අයට මම කැමතියි"

චිතකොට බලන්න, අප මේ උඩින් පල්ලෙන් අතගාලා අපි අපේත් වැඩ කරගෙන, ජාමේ බේරගෙන මේක කරගන්න හැදුවට චිතෙම චිකක් නෑ. මේකෙ තියෙන්න උත්සාහයෙන් සිහිය පිහිටුවල. උත්සාහයෙන් සිහිය පිහිටුවනවා කියන්නේ මේකයි. මොකද සිහිය පිහිටුවනවා කියන එක ඉබේ පිහිටන්නෙ නෑ. උත්සාහයෙන් පිහිටන්නෙ. හැබැයි ඒකෙදි වයාට පුළුවන්කම තියෙන්න ඕනෙ, හොඳට නුවණින් විමසන්න. නුවණින් විමසන්න පුළුවන්කම තියෙන්න ඕනෙ. අන්න ඒ නුවණින් විමසන්න පුළුවන්කම තියෙන උත්සාහයෙන් යුක්තව සිහිය පිහිටුවන්න කල්පනා කරන එක්කෙනා තමයි ටික ටික ඕනින කය කෙරෙහි සිහිය පිහිටුවා ගන්නවා. ඉරියව් පවත්වන කොට සිහිය පිහිටුවා ගන්නවා. හැම දේකට ම ඕනෙ සිහිය යි.

සිහිය නැන්නම්... කිසි දෙයක් බෑ...

දැන් අපි ගත්තොත් සිල් රකින්න සිහිය ඕනෙ ද? නැද්ද? සිහිය ඕනෙ. සිහිය ඇතිවෙන්න ඉන්ද්‍රිය සංවරය තියෙන්න ඕනෙ. ඉන්ද්‍රිය සංවරය නැතිව සිහිය පිහිටුවන්න බෑ. මම උදාහරණයක් කියන්නම්, අපි කියමු ඕනින ගෙදරක ශීතකරණයක් තියෙනව. මෙයා පුරුදු වෙලා ඉන්නවා, හවසට ආපු ගමන් ම මේක ඇරල මොනවද තියෙන්නෙ කියල බලල අරගෙන කවේ දාගන්න.

දැන් මෙයාට පෝය දවසක් ආවා. සාමාන්‍යයෙන් පෝය දවසට උදේ සිල් ගත්තා. හවස සිල් පවාරණය කළා. පවාරණය කරගෙන ඕනින ගෙදර ගියා. ගෙදර වෙනදා වගේ ම ගියා. මල්ල වීසි කළා පැත්තකට. ඇතුළට ගියා. ශීතකරණය ඇරියා. බැලුවා මොනවද

තියෙන්හේ කියලා. දාගත්තා කවේ. දැන් අපි කියමු වියා කල්පනා කළා දවසක්, හෑ... මම අද දවසේ සීලයක් රකිනවා කියලා. වියා සිල් සමාදන් වෙලා එනකොට විකාල භෝජනය ශික්ෂා පදයත් වියා සමාදන් වෙලා. කෙලින් ම යනව ගෙදර. දැන් වියාට අර පරණ පුරුද්ද එනවා. දැන් කවුද මෙයාට සිහිපත් කරල දෙන්නේ දැන් ඔයා සිල් සමාදන් වෙලා ඉන්නේ කියල. සිහිය පිහිටන්න ඕනෙ ඉන්ද්‍රිය සංවරයත් එක්ක. එතකොට යි මතක් වෙන්නෙ ආ... මම අද සිල් අරගෙන නෙ ඉන්නෙ. වියා ඒක එහෙමීම ම අතහැරලා දානවා. එතකොට ඒක වියාගෙ චීරයක් නෙවෙයි ද?

එතකොට බලන්න වියාට සිහිය තිබුනෙ නැත්නම්, කවේ දාගෙන හපල ගිල්ලට පස්සෙ මතක් වෙනව ආ... සිල් අරන්නෙ තියෙන්නෙ කියලා. වෙන දේවල් මම මේ කියන්නෙ. එහෙම නම් බලන්න සිහිය නැත්නම් අපිට වරදින්න තියෙන අවස්ථාවල් වැඩියි. මගේ පෞද්ගලික ජීවිතය තුළ මට මානසික කල්පනාවල් වැරදිලා තියෙනවා නම්, මගේ වචනය වැරදිලා තියෙනවා නම්, මගේ ක්‍රියා වැරදිලා තියෙනවා නම් ඒ හැම වෙලාවෙම සිහිය නැති වෙලාවක්. ඔබේ කොහොමද කියන්න. සිහිය තිබීවිච කිසිම වෙලාවක වැරදිලා හෑ.

අකුසලයෙන් හිත මුදව ගන්න.

හොඳට සිහිය පිහිටුවාගෙන ඉන්න වෙලාවක හිතට ඇතිවෙනව නම් අකුසලයක් ඒක ඒ වෙලාවෙ ම ප්‍රනාණය කරන්න පුළුවන්. හොඳට සිහිය පිහිටුවාගෙන ඉන්න වෙලාවක වචනය වරදින්න යනව නම් වචනය වලක්වන්න පුළුවන්. කයෙන් වළක්වන්න පුළුවන්. සිහිය නැති වෙලාවක නම් බෑ. ඔබත් බලන්න, ඔබේ අත්දැකීමත් ඒක ම හේද කියලා.

එතකොට බලන්න එහෙම නම් මේ සිහිය පුදුම විදිනට අපට අපේ ජීවිතයේ දී උපකාර කරනවා. එහෙමනම් අපි මේ නුවණින් සලක සලකා සිහිය පිහිටුව පිහිටුවා චීරය පිහිටුවමින් යන්න තියෙන්නෙ. එහෙම නම් මේක ගොඩනගන්න තියෙන්නෙ කවුරු තුළ ද? තමන් තුළ මේක ගොඩනගන්න තියෙන්නෙ.

මුළු ලොව ම වසා ගත් අවිද්‍යා අන්ධකාරය...

අවිද්‍යාව කියල කියන්නේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මහස, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පහස, අරමුණු, ඇසේ විඤ්ඤාණය, කණේ විඤ්ඤාණය, නාසයේ විඤ්ඤාණය, දිවේ විඤ්ඤාණය, කයේ විඤ්ඤාණය, මහසේ විඤ්ඤාණය, ඇහේ ස්පර්ශය, කණේ ස්පර්ශය,

නාසයේ ස්පර්ශය, දිවේ ස්පර්ශය, කයේ ස්පර්ශය, මනසේ ස්පර්ශය, ඇසේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම, කණේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම, නාසයේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම, දිවේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම, කයේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම, මනසේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම දුකක් බව දන්නෙ නෑ. ඕක තමයි අවිද්‍යාව. මේක අයිති දුකට බව, මේවා අනිත්‍ය බව දන්නෙ නැති එක තමයි අවිද්‍යාව. ඒ නිසා වියා ඒ කෙරෙහි ඇලී වාසය කරනවා, ඒ නිසයි ඒක ආයෙ ආයෙමත් හටගන්නෙ.

සංසාරෙන් අපි සමුගන්නා දා - ඒ ගමනත් අපි එකට යමු

මේක බාහිර කෙනෙක් තුළ බලෙන් ගොඩනගන්න යන්න එපා. බාහිර කෙනෙක් තුළ බලෙන් ගොඩනගන්නක් බෑ. ඒ නිසා කවුරුත් හිතන්න එපා, අපේ අම්මා, අපේ නාමිනේ, අපේ ළමයි, අපේ ආච්චි, සීය, මුත්තා ඔක්කොම එකට සතිපට්ඨානගත වඩාගෙන යන්. වෙයි ද? එහෙම වෙන්නෙ නෑ. සමහර විට පවුලේ එක්කෙනෙයි ඉතින් ඒ වගේ මේකත්. ඉතින් මේක බොහොම හොඳට සිතිය පිහිටුවන්න දක්ෂ එක්කෙනා විතරයි මේක දියුණු කරගෙන යන්නෙ. එතකොට මෙයා සිතිය පිහිටුවාගෙන වියා අවිද්‍යාව ප්‍රභාණය කිරීම පිණිස නුවණ හසුරුවන්ව. කොහොමද නුවණ හසුරුවන්නේ?

අවිද්‍යාව කියන එක. දන්නවා හේද? අවිද්‍යාව කියල කියන්නෙ දැන් අපි මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, හිත ගැන මේ කතා කරන්නෙ. දැන් මේ අනිත්‍ය වශයෙන් වියා ඒක දන්නෙ නෑ. වියා ඒ කෙරෙහි තියෙන ඇල්ම නිරුද්ධ වුනොත් වියා දුකෙන් නිදහස් වෙනවා. වියා ඒක දන්නෙ නෑ. ඒක ඉබේ සිද්ධවෙන්නෙ නෑ.

මෙන්න ඒකට යන්න ඕනෙ පාර...

ඒකට උවමනා මාර්ගයක් තියෙනව වඩන්න. ඒ තමයි ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය. ඒ නිසා මෙයා සම්මා දිට්ඨියට එන්න ඕනෙ. ඇවිල්ලා ඊට පස්සේ වියා වචනය සංවර කරගෙන, කය සංවර කරගෙන, ජීවිත පැවැත්ම යහපත් කරගෙන, සිතිය පිහිටුවාගෙන, චීරය ඇතුළු මාර්ගය සකස් කරගන්න ඕනෙ. වියා ඒක දන්නෙ නැත්නම් ඒකට කියනවා අවිද්‍යාව කියලා. එතකොට ඒ කාරණය සම්පූර්ණයෙන් ම දුරුවෙලා හරි පැහැදිලි අවබෝධයක් එනවා, අනිත්‍ය වශයෙන් වඩන්න පටන් ගත්තහම.

මම නම් දැන් හොඳට ම කළකිරිලයි ඉන්නෙ...

චතකොට අහිත්‍ය වශයෙන් මේ ජීවිතේ දැකින්න කල්පනා කිරීම, මේක මෙහෙම එකක්. දැන් අපි ගත්තොත් අහිත්‍ය වශයෙන් ජීවිතේ ගැන කල්පනා කරන කෙනෙක්. ඔබට හිතෙන්න පුළුවනි, ඒක මහා මුස්ජේන්තුවක් වෙන්න ඇති. මොකද ඒ හැම තිස්සෙ ම අහිත්‍ය යි... අහිත්‍ය යි... අහිත්‍යය යි... කිය කියා හිටියොත් හෙම මොකක්ද මේ ජීවිතේ දැකින්න තියෙන්න කියල. මෙහෙම කියන අය ඉන්නවනේ.

ලොවේ ඇති සුන්දරත්වය දැකින්න...

නමුත් බලමු රහතන් වහන්සේලා ගැන. ඔබ ටේර ටේරී ගාථා පොත බලන්න ඇති. එක රහතන් වහන්සේ නමක් කියනවා මං මේ ගංගාව ලඟට ආවට පස්සේ මං ගං තෙර දිහා බලාගෙන ඉන්නව. ගං ඉවුරේ පිපිවීව ලස්සන මල් සුළඟින් සෙලවෙනවා. ඒ මල් පෙති ගං ඉවුරට වැටෙද්දී හරි ලස්සනයි. මං එතන වාඩිවෙලා භාවනා කරනවා. එහෙම කියන්නේ මේ අහිත්‍ය වඩල. හිවන් අවබෝධ කරපු අය මේ.

එක රහතන් වහන්සේ නමක් කියනව මේ වනන්තරේ ඉන්නව ලස්සන කුරුල්ලො ජාතියක් මොණාරු කියල. මේ කුරුල්ලන් ගේ පිල් කළඹ හරි ලස්සනයි. බෙල්ල හිල් පාටයි. මේ ලස්සන කුරුල්ලො පාන්දර නැගිටලා මිහිරි හඬින් නාද කරද්දී මං ගල්ලෙනේ ඉඳගෙන වාඩිවෙලා ඒ හඬට ඇහැරිලා මං හිත එකඟ කරගෙන ඉන්නවා.

තව රහතන් වහන්සේ නමක් කියනවා, මේ වැස්ස ගලා ගෙන යන්නේ "ගල ගල" කියන හඬින්. මේ වෙලාවට ඇත්තු කුඤ්ච නාද කරනව. වනාන්තරේ හුදෙකලාවේ කූටියක ඉන්න මගේ හිත නිකම්ම කායානුපස්සනාවේ එකඟ වෙනව. මේ බලන්න හිත වඩපු අය.

අහිත්‍යය දැක්කම එයා කරන්නේ...

එහෙමනම් මේ ධර්මය අවබෝධ කරනවා කියන්නේ මේ ජීවිතේ පිළිබඳ තිත්ත වෙලා එයා හිකං අමුතු වෙලා කරකුට්ටං ගැනිලා යන එක්කෙනක් නෙවෙයි. මේක ජීවිතේ ධර්මය අවබෝධ කරනව. මොකක් ද චතකොට? එයා සතුටින් ඉන්නව අහිත්‍ය දේ අහිත්‍ය වශයෙන් ජේනකොට එයා කැමතියි ඒකට නො ඇලී ඉන්න. අහිත්‍ය දේ අහිත්‍ය වශයෙන් ජේනකොට, දුක් වශයෙන් ජේන කොට, අනාත්ම වශයෙන් ජේනකොට එයා කැමතියි ඒකට නො ඇලී ඉන්න. චතකොට අපි තේරුම් ගන්න ඕනෙ බොහෝ දෙනෙක් හිතාගෙන ඉන්නෙ අහිත්‍ය වශයෙන්

මේක දියුණු කරන්න ගියොත් ජීවිතේ චපා වෙයි. වැඩ කරගන්න බැරුව යයි. මෙකුත් කරගන්න බැරුව යයි. කඩාකප්පල් වෙයි. එහෙම නම් ඉස්සෙල්ලා ම ජීවිතේ කඩාකප්පල් වෙන්න ඕනෙ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ. එහෙමනම් ඉස්සෙල්ලා ම වගකීම් අත්හරින්න ඕනෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ. එහෙමනම් බුදුරජාණන් වහන්සේ තමයි මේක වදයක් කියලා අතහරින්න ඕනෙ. උන්වහන්සේ ජීවිතය පිලිබඳ පරිපූර්ණ අවබෝධයකින් හිටිය නිසා උන්වහන්සේ තරම් මං හිතන්නේ වෙන කවුරුවත් වගකීම් දැරුවා කියල. එව්වර වගකීම් පිළිගන්නා කියල. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ ජීවිතේ දිනා බලපු විදිහ උන්වහන්සේ බලන්න මේ ජීවිතය අවබෝධ කරපු කෙනෙක් නෙ.

මෙන්න වගකීම් දරපු හැටි....

එක්තරා හික්මුණියක් හිටියා කුමාර කාශ්‍යප රහතන් වහන්සේගේ අම්මා. එතුමිය විවාහ වෙලා හිටියෙ. දරු සම්පතක් ලැබෙන්න මව්කුසේ තියෙද්දී වියා දැනගෙන හිටියේ නෑ, හික්මුණියක් වුනා. දැන් ටික ටික මේ මාතාවගේ මව්කුස මෝරා එන කොට මේ හික්මුණියගෙ ප්‍රශ්න විසඳන්න දුන්න කාට ද? දේවදත්තට. දේවදත්ත ප්‍රභට එක්තරා හික්මුණියක් එක්කගෙන ගියා. "හා.. යං යං දේවදත්ත ගාවට. වියා දෙයි නියම විසඳුම." ගියා "ආ... උඹ පටන්ගත්ත නේද? පලයන් යන්න කියලා" එලෙව්වා.

අඬ අඬා ගිහින් බුදුරජාණන් වහන්සේට කිව්වා. බුදුරජාණන් වහන්සේ "හා.. පොඩ්ඩක් ඉන්න" කියලා විශාකාව කැඳව්වා. "විශාකා... මෙන්න මේ හික්මුණියගේ මේ කතන්දරේ සම්පූර්ණයෙන් ම හොයල බලල මට කරුණු කියන්න" කිව්වා. විසාකා ඔක්කොම විස්තරේ අහලා කිව්වා, "ස්වාමීනි, මේ හික්මුණිය ඉතා ම සිල්වත් කෙනෙක්. මේක මේ කලින් වෙච්ච සිද්ධියක්" කිව්වා. "ආ... එහෙම නම්, හික්මුණි ආරාමයේ තියල පෝෂණය කරන්න" කිව්වා. දරුවා ඉපදුනා. ඒ දරුවා තමයි, කුමාර කස්සප. එතකොට මේ කුමාර කස්සප පොඩ් කාලෙ හරි හුරතල්. දැන් මව් හික්මුණිය මොකද කළේ දරු සෙනෙහසින් හිටියා මිසක් අනිත්‍යය යි කියන කාරණය සිහි කළේ නෑ.

අවිද්‍යාව අවබෝධ කරගන්න දවසට....

දවසක් මේ පුංචි පුතා කුමාර කස්සප ස්වාමීන් වහන්සේ කල්පනා කළා, අම්ම නම් ධර්මය අල්ලන්නේ නෑ. අම්මා අල්ලන්න මාව. ආ... දැන් මම අම්මට දහම් කරුණක් උගන්වන්න ඕනෙ කියල

කල්පනා කළා. මේ වූටි ස්වාමීන් වහන්සේ පිණ්ඩපාතෙ වඩින කොට මේ මව් භික්ෂුණිය දැක්ක මේක. ළඟට ගිහිල්ලා මෙහෙම අල්ලන්න හැදුවා. “අම්මා කාවද මේ අල්ලන්න හදන්නෙ. යන්න යන්න” කිව්වා. අම්මාගේ හිත හොඳට ම තැලූනා. අනේ මගේ පුතා මට මෙහෙමද සලකන්නෙ වහෙනම් ඒක අනිත්‍යය යි. ඔන්න හිතට වැටුනා. ඊට පස්සේ ඒ භික්ෂුණිය මේක සිහිකරන්න පටන් ගත්තා. අවිද්‍යාව දුරු වුනා. විද්‍යාව පහළ වුනා. අපේ ජීවිත වල මේ අපි දුක් විඳින්නේ ඔය කරුණ අවබෝධ නොවිච්ච නිසා. අපේ ජීවිතයෙන් ඔය කරුණ අවබෝධ කරගත්ත දවසට අපිත් ඒ වගේ ලෝකය දිනා බලනවා.

වහෙම නම් අපේ මේ ජීවිතයට මේ අනිත්‍යය අවබෝධ කර ගැනීම අපි සාමාන්‍ය ජීවිතයේ සිහි කිරීමේ දී අපි තේරුම් ගන්න ඕනෙ මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මනස, අනිත්‍ය දෙයක් ය කියලා අපි තමා තුළට සිහිය පිහිටුවා ගන්න ඕනෙ. අපිට වෙලා තියෙන්නේ ඊට හාත්පසින් ම වෙනස් වකක්.

මගෙන් තොර ලොවක් නැත...

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, පැවිද්දෙක් වුනත් කල්පනා කළොත්,

**මමේව කත මඤ්ඤංතු - ගිහි පබ්බජිතා උභෝ
මමේව අභිවසා අස්සු - කිච්චා කිච්චේසු කිස්මිච්චි
ඉභිබාලස්ස සංකප්පෝ - ඉච්ඡා මානෝ ච වඩ්ඪිති**

භික්ෂුවක් කල්පනා කළොත් මම ම යි මේ ඔක්කොම කරන්න ඕනෙ. මම ම යි මේ ඔක්කොම කරන්න ඕනෙ. මම ම යි මේකේ ප්‍රධානියා වෙන්න ඕනෙ. ගිහි පැවිදි කවුරුත් මේක මගෙන් අහල යි කරන්න ඕනෙ කියලා. ලාමක ඉච්ඡා මාන්‍යයක් විතරයි වියාට වැඩෙන්න කියලා.

ඉලක්කය ප්‍රධානියා වීම ද?

චිතකොට බලන්න භික්ෂුවකටත් හානියක් ඒක. වහෙමනම් අපි කල්පනා කළ යුතුයි මේ ධර්ම මාර්ගයේ දී යම් යම් කරුණු පිළිබඳව අපි කටයුතු කරද්දී වුනත් අපේ ඉලක්කයක් තියෙන්න ඕනෙ. මොකක්ද ඉලක්කය, තැනක ප්‍රධානියා වීම හරි, ඊළඟට පිරිසක ප්‍රධානියා වීම හරි බලවතා වීම හරි නෙවෙයි, අපේ ඉලක්කෙ වෙන්න ඕනෙ මේ ලැබිච්ච අවස්ථාවේ සිහිය පිහිටුවාගෙන ධර්මය අවබෝධ කර ගැනිල්ල. මෙන්න මේ ඉලක්කය සපුරාගන්න කල්පනා කරන කෙනා දැශමෙන්

දැනමෙ හරි ඒ ඉලක්කෙ කරා යනවා. එහෙහිම අපි හොඳට ඒ නුවණ පාවිච්චි කරන්න ඕනෙ. මේ නිවන් මග ගමන් කරන්න සුදානම් වෙන කෙනෙක්.

මම කිව්වා අපිට ගොඩක් විට අපහසු වෙලා තියෙන්නේ සිහිය දියුණු කිරීම. සිහිය දියුණු කරලා අපි හැමතිස්සෙම බලන්න ඕනෙ මේ ඇස අනිත්‍යය යි. ඇයි ඇස අනිත්‍යය? ඇස හැදිලා තියෙන්නේ නාම රූප වලින්. නාම රූප පච්චයා සලායතනං. සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගන්න දෙයක්, ස්පර්ශය, විඳීම, සංඥා, වේතනා, මහසිකාර ආදී දේවල් වලින් හැදිවීව දෙයක් මේ ඇස. කණත් එහෙම හැදිවීව එකක්. නාසයත් එහෙම හැදිවීව එකක්. දිවත් එහෙම හැදිවීව එකක්. කයත් එහෙම හැදිවීව එකක්.

පිටස්තරයෙක් දිහා බලනවා වගේ බලන්න..

ඇස නම් අපට එහෙම හැදිවීව එකක් බව තේරුම් ගන්න හිතමි පුළුවන් වගේ. කණත් එහෙමයි. නාසයත් එහෙමයි. දිවත් ඒ වගේ ජේනවා. කයත් ජේනවා. හැබැයි හිත... අපි හිත වැළඳගෙන ඉන්නවා මම කියලා. අපි හිත වැළඳගෙන ඉන්නවා මගේ කියලා. අපි හිත වැළඳගෙන ඉන්නවා මගේ පැවැත්ම කියලා. මේ නිසා ම මේ හිත. අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න අපට තේරෙන්නෙ නෑ.

හිත දිහා බලන්න ඕනෙ පිටස්තරයෙක් දිහා බලනවා වගෙයි. පිටස්තරයෙක් දිහා බලන්නෙ යම් ආකාරයකින් ද පිටස්තර කැබෙන බිඳෙන දෙයක් දිහා බලන්නෙ යම් ආකාරයකින් ද, අන්න ඒ වගේ හිත දිහා බලන්න ඕනෙ. අන්න එතකොට තමයි තේරුම් ගන්නෙ

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දුන්නේ මේ හිතේ ස්වභාවය. (එන්දනං) එන්දනං කියන්නේ වහා සැලෙනවා. ඕනෙම සුළු කරුණක දී මේ හිතේ ස්වභාවය මොකක් ද වහා සැලෙන එක. වහා සැලෙන කොට හිත තමන් පිටස්තරයෙක් වගේ හිත දිහා බලන්න ඕනෙ. ආ.... මේ හිත මෙහෙම වෙන්නෙ. මම මෙහෙම වනවා කියන්නෙ නැතිව මේ ස්වභාවය මේකයි කියලා යම්කිසි දේකින් සිත සැලෙන කොට අන්න එතනදී තමයි අපට චුළුමනා හිදුහස්ව සිහිය පිහිටුවල සිත දිහා බලන්න. මේ හිත සැලෙන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි.

වතුරෙන් ගොඩගන්නු මාලුවෙක් වගේ...

(චපලං) මේ හිත වංචනිකයි. චපලයි. චපල යි කියන්නේ අපට උවමනා කරනව මේ හිත යහපත් මගේ හසුරුවන්න. අපට ඕනෙ

ආකාරයට නෙමෙයි හිත ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ. මේ හිත වපල යි. (දුරක්කඩ) අමාරුවෙන් රැකගන්න ඕනෙ. (දුන්නිවාරය) වරදින් මුදවා ගන්න තියෙන්නෙ අමාරුවෙන්. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා මේ හිතේ ස්වභාවය තමයි,

“වරපේව ටලේ බිත්තෝ - ඕකමෝකන උබිතතෝ”

එතකොට මේ මනසේ ස්වභාවය වතුරෙන් ගොඩගත්තු මාලුවෙක් ගොඩබිමෙන් තිබ්බ වගෙයි කියලා. එතකොට ගොඩබිම ඉන්න මාලුවාගේ ස්වභාවය මොකක් ද? එහාට මෙහාට දඟල දඟල ඉන්න එක. මෙන්න මේ වගෙයි කියනව මේ හිත. (පර්වන්ද තිදං චිත්තං) මේ හිත නොයෙක් ආකාරයට කැලඹී කැලඹී තියෙන්නෙ. ඒ නිසා මේ හිතේ සකස්වෙන දේවල් අපි බැහැර කරන්න ඕනෙ හොඳට සිහියේ පිහිටලා.

එතකොට මේ ඇහැරේ අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න ඕනෙ. කණත් අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න ඕනෙ. නාසයත් අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න ඕනෙ. දිවත් අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න ඕනෙ. කයත් අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න ඕනෙ. සිතත් අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න ඕනෙ.

ඇහට පේන රූපත් අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න ඕනෙ. අපට අමාරු දේවල් මේවා. ඇහැට පේන රූප අපි අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න පෙළඹිලා නෑ. අපි සිහිය පිහිටුවන්න ඕනෙ ඉතින් මේවා අනිත්‍ය දේවල් කියලා. කණට ඇහෙන ශබ්ද අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න ඕනෙ. අනිත්‍ය හොඳට තිබ්බ නම් කවදාවත් ඒක මුල්කරගෙන අපි අමුතු දෙයක් හිතේ හදා ගන්නෙ නෑ.

පොඩි දෙයක් වුනත් ඇති...

මට මතක විදිහට සෝණ මහරහතන් වහන්සේ වික්තරා අවස්ථාවක දේශනා කළා, “භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ, මේ ජීවිතය අවබෝධ කරපු නැති වික්කෙනාට, පුංචි දෙයක් ඇස් හමුවට පැමිණුනත්, ඒ අරමුණ විසින් වියාට යට කරනවා. ලොකු දෙයක් ගැන කවර කථා ද කියල. පුංචි දෙයක් කණට වැටුනත් වියාට වේදනා ඇතිවෙන ඒ පොඩි දේ විසින් වියාව යට කරනව. ලොකු දෙයක් ගැන කවර කථා ද කියල. පොඩි දෙයක් නාසයට දැනුනත් ඒ අරමුණ විසින් වියාව යටකරනවා. ලොකු දෙයක් ගැන කවර කතා ද කියලා. පොඩි රසයක් වියාගෙ දිවට දැනුනත් ඒ අරමුණ විසින් වියාව යටකරනව. ලොකු දෙයක් ගැන කවර කථා ද? පොඩි පහසක් වියාගෙ කයට වැටුනත් ඒ අරමුණ විසින් වියාව යට කරනව. ලොකු දෙයක් ගැන කවර කථා ද? ඒකට මිශ්‍ර වෙනවා.”

නෙලුම් කොළයේ නො රැඳ බිම වැටෙන දිය බිඳක් වන්න..

ඒ කියන්නේ දැන් අපි අපේ ජීවිතයේ අපි සිතිය පිහිටුවාගෙන අනිත්‍ය වශයෙන් දැකින්නේ නැත්නම් අපේ හිතේ ස්වභාවය මොකක් ද? ගන්න අරමුණුත් එක්ක එකතු වෙනවා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දීලා තියෙනවා මේ ධර්මය අවබෝධ කරන එක්කෙනාගෙ ස්වභාවය. අවබෝධ කරපු එක්කෙනාගෙ ස්වභාවය මොකක් ද? ධර්මය අවබෝධ කරපු එක්කෙනාගෙ ස්වභාවය බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දීලා තියෙන්නෙ,

**“උදබින්න යටාපි පොක්ඛරේ
පදුමං වාරි යථා න ලිජ්ජති
ඒවං මුනි නෝ ඵලිජ්ජති
යද්දං දීට්ඨි සුතං මුතේසුචා”**

(උදබින්න යටාපි පොක්ඛරේ) නෙලුම් කොළයක වැටිච්ච වතුර බිංදුවක් වගෙයි. (පදුමං වාරි යථා න ලිජ්ජති) නෙලුමක ගෑච්චිච වතුර බිංදුවක් වගෙයි. (ඒවං මුනි නෝ ඵලිජ්ජති) ඒ වගේ තමයි මුනිවරයා. (යද්දං දීට්ඨි සුතං මුතේසුචා) අනෙකුත් දැකින රූපෙ ගැන, කණට ඇහෙන ශබ්දෙ ගැන, නාසයට දැනෙන ගඳ සුවඳ ගැන, දිවට දැනෙන රසය ගැන, කයට දැනෙන පහස ගැන, මහසට සිතෙන අරමුණු ගැන පිහිටන්නෙ නෑ හිතේ.

ලොකු දෙයක් ආවත් යට වෙන්නෙ නෑ..

ඒක සෝණ හාමුදුරුවො වදළා. “අස් හමුවට ලොකු දෙයක් පැමිණුනත් ඒයා දැකින්නේ අනිත්‍යය විතරයි. කණට කොච්චර බලපතල ඒවා අනන්ත ලැබුනත් ඒක ඒ කණ ඔස්සේ ජීවිතයට උරා ගන්නේ නෑ. ඒක අනිත්‍ය වශයෙන් දැකලා එතනම ඉවර වෙනවා. නාසයට ලොකු දෙයක් ගඳ සුවඳක් දැනුනත් ඒක අනිත්‍ය වශයෙන් දැනගෙන එතනම ඉවර වෙනවා. දිවට ලොකු රසයක් දැනුනත් ඒක අනිත්‍ය වශයෙන් දැකලා එතනම ඉවර වෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ එක්තරා තැනක දේශනා කළා හොඳට සිතිය පිහිටුවාගෙන, හොඳට චීරය ඇතිව, හොඳට විදුර්ශනාවෙන් කල්පනා කරන භික්ෂුවක් ප්‍රණීත රස මසවුලෙන් යුතු ඇල් භාලේ බතක් පිණ්ඩපාතෙට ලැබිලා වැලඳුවා කියලා ඒ රසය විසින් වියාව යට කරන්නෙ නෑ කියල.

අද කළොත් අද දිනුම් !

චිතකොට අපට පැහැදිලිව පේනවා හැමතිස්සේ ම අපි මේ අරමුණු වලට යට වෙවී යට වෙවී අපි ඉඳල තියෙන්නෙ. අරමුණු වලට යට වෙවී යට වෙවී අපි මේ ජීවිතය ගෙවල තියෙන්නේ. පින්වතුනි, කවදද අපි මේක ජය ගන්නෙ. අපි ජය ගන්නේ සිහිය දියුණු කරපු දවසට. චීරිය දියුණු කරපු දවසට. නුවණ දියුණු කරපු දවසට. අපි කල්ප කෝටි ගණනක් ගෙව්වට පස්සෙ නම් මේක කරන්නේ අපි තුළට චද්‍රාට තමයි මේක ජයගන්නෙ. අද නම් මේක කරන්නෙ අපි අද තමයි ජයගන්නෙ.

මේ නිසා අපි හොඳට තේරුම් ගන්න ඕනෙ මේ ජීවිතයේ සිහිය පිහිටුවා ගැනීමේ වගකීම කවද ද ධාර ගන්න ඉන්නෙ. තමා විසින් ධාරගන්න ඕනෙ. මේකට මම කිව්වනෙ ධාදක කරුණු කීපයක්. ඔබට මතක ද ඒවා? ආසාව, තරහ, හිදිමත - අලසකම, සිතේ විසිරීම, සැකය.

මේ සිතත් හමා යන සැඩ සුළගක් වාගේ...

අපට බලපාලා තියෙනවා හිතේ විසිරෙන ගතිය. මේ හිතේ කලබල ගතිය ආවාම ගොඩක් දෙනෙකුට ඒක කරගන්නට බෑ. අපි ගත්තොත් ඔබට මතක ඇති ඔන්න අනුරාධපුරයේ අපේ වැඩසටහන වෙලාවේ සීයා කෙනෙක් හිටියා වැස්සෙ තෙම් තෙම්. ඒ සීයා සිත කලබල කරගන්නෙ නැතිව, ඔහෝ හිටියා ධර්මයට සවන් දිදී. පුතෙක් ඇවිල්ලා ඇද්දා, ඒ සීයාගෙ අතින්. "සීයෙ යන්, තෙමෙනව නේද?" කියලා. ඒ සීයා කියනවා, "ආ.... දැන් ද උඹට මාව තෙමෙනව මතක් වුනේ. මම අර කුඹුර කෙටුවෙ කාලයක් තිස්සෙ තෙම් තෙම්. ඒ කාලෙ උඹ මාව ඇද්ද ද කුඹුරෙන්. මම තෙම් තෙම් හරි මේක අහනව." කිව්වා. අන්න ඒ සීයා කලබල නෑ.

හැමදාම මුණ දෙන්න වෙන දේවල්....

කලබල වෙව්ව කෙනා ඉස්පාසුවක් නැතුව දුවනව මිසක් මේ ධර්මයට සිහිය පිහිටුවා ගන්න කල්පනා කරන්නෙ නෑ. ඉතින් ඒ නිසා අපි කල්පනා කරන්න ඕනෙ වැස්සත් පෑව්වත් ඕවා හැමදාම ලෝකේ තියෙන දේවල්. අපිට හැමදාම ඒවට මුණදෙන්න සිද්ධි වෙනවා. නමුත් සිහිය පිහිටුවනවයි කියන කාරණය ඉගෙන ගැනිල්ල හැමදාම කවුරුවත් උගන්වන්නෙ නෑ. ඒ නිසා ඒක තමයි දුර්ලභ දේ. දුර්ලභ දේ ලැබුනාම ඉන්න තැන මොකක් වුනත් කමක් නෑ, අපි මේක හිතට ගන්න ඕනෙ.

පින්වතුනි, අපි මේ යහ සංසාර ගමනේ දී අපි හොඳට සිහිය පිහිටුවාගෙන මේක හුවණින් බලන්නට ඕනෙ. අනිත්‍ය දේ අනිත්‍ය වශයෙන් බලන්න පුරුදු වෙන්න ඕනෙ. අනිත් එක මම ඔබට තව කරුණක් කියන්නම්. රහසක්... මොකක් ද? ඔබ මේ හිත දියුණු කරන කාරණය අඩබෙර ගහන්න යන්න වීපා. ඔබ මේ සිහිය පිහිටුවන එක හැමෝට ම “බලාපත්, දැන් මම උඹලා වගේ නෙවෙයි හොඳට සිහිය පිහිටුවාගෙනයි ඉන්නේ” කියලා කියන්න යන්න වීපා. මම හොඳට අනිත්‍ය වශයෙන් මේක විමසල බලනවා. මට හොඳට අනිත්‍ය වශයෙන් ප්‍රකටව පේනවා කියන්න යන්න වීපා. රහසක් වශයෙන් තබාගන්න. ඒක තමන්ගේ හෘද සාක්ෂිය විතරක් දැගන්නාම අරති. ඒක ලෝකෙට කියන්න යන්න ඕනෙ නෑ.

ගුණධර්ම තියෙන්නෙ දියුණු කරගන්න මිසක් ලෝකෙට පෙන්නන්න නෙවෙයි...

ඒ මොකද මම විහෙම කිව්වේ, අපි ලෝකෙට කිය කිය යනව කියමු. “ඔන්න උඹල වගේ නෙවෙයි මං හොඳට සිහියෙන් ඉන්නෙ. ආ.... මට විහෙම වරදින්නෙ නෑ. මං ඔක්කොම අනිත්‍ය වශයෙන් බල බල ඉන්නෙ” කියලා අපි පුරුසාරම් දොඩවනව කියමු. අපි ඒ හිත විශ්වාස කරල හේද ඒක කියන්නේ. අන්තිමට මේ හිත අපේ ප්‍රමාද දෝෂයකින් නො මඟ හිඟිල්ලා අපි වැටෙන තැන අපිට ම හොයන්න බෑ. විතකොට අර කට්ටිය ම අපිට ඔව්වම් කරන්න ගන්නව “ආං මහලොකුවට කිව්ව. දැන් කෝ?” වෙන්න බැර ද? හොඳම වැඩේ තමයි ඒකෙදි චිත්ත දියුණුව අභ්‍යන්තර කටයුත්තක් බවට පත් කර ගන්න ඕනෙ. මොකද හේතුව තමන්ගේ හිත දියුණු උනාහම් තමන්ගේ තියෙන ගුණධර්ම වලින් ලෝකෙට පිහිටක් වෙනවා ම යි.

අපි දියුණුයි කියලා ලෝකෙට පෙන්නුවා කියලා ලෝකෙට අමුතු සෙතක් ඒකෙන් වෙන්නෙ නෑ. අපි ඇත්තට ම දියුණු වුනොත් ඒකෙන් අපටත් පිහිටක් තියෙනවා. අපි ඇසුරු කරන අයට පිහිටකුත් තියෙනව. ඔක්කොට ම පිහිටක් තියෙනවා. අපි ඇත්තට ම දියුණු නො වී දියුණු වුනා කියලා කියාගෙන ගියා කියලා පිහිටක් තියෙනව ද? ඒ නිසා මේ ධර්ම මාර්ගය තියෙන්නේ තනිකරම හුදෙකලා දියුණුවක්.

තමන්ව හුවා දක්වන්නේ මොකුත් නැති අය...

දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ කාලයේ සමහර රහතන් වහන්සේලා ඉඳලා තියෙනවා කාටවත් ම බෑ රහතන් වහන්සේ නමක්

කියලා දැන්ගන්න. කවුරුවත් ම දන්නෙ නැ. යම් යම් සිදුවීම් වලදී තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නෙ මහණෙනි, අන්න අර හික්ෂුව මෙන්න මේ ආකාරයට හිත දියුණු කරලා තියෙනවා කියලා. චිතකොටයි සියලු දෙනා දන්නේ. චිතකොට අපිට පේනවා යාලුවොත් චිත්ත අසුරු කලා කියලා චිතෙම කියාගෙන යන්නෙ නෑ.

දැන් රහතන් වහන්සේලා - රහතන් වහන්සේලා අතරවත් චිතෙම චිත්ත දියුණුව ගැන කථා කරලා නෑ. කථා කරලා තියෙන්නේ ධර්මය ගැන යි. මම මෙන්න මෙහෙම වඩාගෙන ගියා ධර්මය. චිතකොට මට සමාධියක් ආවා. චිතකොට මම මෙන්න මෙහෙම මෙහෙම විදර්ශනාව වඩාගෙන ගියා. චිතකොට මට ප්‍රඥාව. දැන් මම හිදහස්. අයියෝ ඔබලාට තවම බැරවුනානෙ කියල චිතෙම චිත්ත නෑ මේකෙ. මේකෙ තියෙන්නේ ඒක තනිකර ම අභ්‍යන්තර කටයුත්තක්. ඒක අභ්‍යන්තර දියුණුවක්.

හුදෙකලා විවේකයේදී හනිවෙමුද ටිකක්....

චිතෙම චිත්ත අභ්‍යන්තරයෙන් මේක ගත්තහම තියෙන වාසිය තමයි තමන් හුදෙකලා වෙන හැම මොහොතක ම තමන්ට සිහියෙන් ඉන්න පුළුවන්. ඒක ලෝකෙට කියන්න ඕනෙ නෑ. තමන් හුදෙකලා වන හැම මොහොතෙ ම සිහියෙන් ඉන්නව.

බලන්න කල්පනා කරලා මේ ලෝකෙ මිනිස්සු ධනය නිසා කොච්චර හො මඟ යනව ද? රූපය නිසා කොච්චර හො මඟ යනව ද? කටහඬ නිසා කොච්චර හො මඟ යනව ද? දැන උගත්කම නිසා කොච්චර හො මඟ යනව ද? බුදුරජාණන් වහන්සේට කොච්චර ලස්සන රූපයක් තිබ්බ ද? හො මඟ ගියේ නෑනෙ. ඒ තරම් මානසික දියුණුවක් කාටවත් තිබුනෙ නෑ. චිව්චර මානසික බලයක් කාටවත් තිබුනෙ නෑ. හමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකේ දිහා කල්පනා කරපු පිළිවෙල අපිට තවම කිට්ටුකරන්න බෑ. චිව්චරට ම ඒක හිදහස්.

බැන්හත් එකයි - ප්‍රශංසා කළත් එකයි..

එක්තරා දවසක රජගහ නුවර ඉඳලා නාලන්දාව දක්වා බුදුරජාණන් වහන්සේ හික්ෂු සංඝයා පිරිවරාගෙන වඩිනවා. වඩින කොට ගුරුන්නාන්සේ යි, ගෝලය යි - ගුරුන්නාන්සේත් තාපසයෙක්, ගෝලයත් තාපසයෙක්. චිතකොට තාපස ගුරුන්නාන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට යි, හික්ෂු සංඝයාට යි බහිනවා හොඳට ම. ඒ ගොල්ලොත් ඒ එක්කම යනවා. ගෝලයා මොකද කරන්නේ ප්‍රශංසා කරනවා. ඔන්න රාත්‍රී

නවතැන් ගන්න සිද්ධ වුනා. රාත්‍රී නවතැන් ගත්තු වෙලාවෙන් බහිනවා. ගෝලයා රැන් ප්‍රශංසා කරනවා. මේ දෙන්නා පනුවදා පිටත්වෙලා ගියා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මොකවත් කිව්වෙ නෑ. වියාට හික්මුන් වහන්සේලා මොකුත් කිව්වෙත් නෑ. සද්ද නැතිව හිටියා. ගියාට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා, "මහණෙනි, අර ගුරුන්නාන්සේ බැන්නෙ. මේ ගැන අපි ධාරගන්න ඕනෙ නෑ. අපි බලන්න ඕනෙ බැනපු කරුණු අපි ළඟ තියෙනව ද කියලා. බලනකොට තේරෙනවා ඒ බැනපු කරුණු එකක්වත් අපි ළඟ නෑ. ඒ නිසා අපිට අදාල එකක් හෙමෙයි වියා කිය කිය ඉඳලා තියෙන්නේ. ඒ නිසා ඒකෙදි අපි හිදුනස්. ඒක අපිට වැඩක් නෑ. එතකොට ප්‍රශංසා කරපු එක්කෙනා ඒ ප්‍රශංසා කළේ අපේ තියෙන කරුණු වලට ද කියල බලන්න. බලනකොට තේරෙනව මේ කිව්වේ අපි තුළ තියෙන කරුණු ගැන ම තමයි. වියා ප්‍රශංසා කළත්, හැතත් ඒ ප්‍රශංසාවේ අමුතු දෙයක් නෑ කියල ඒකත් අතහරින්න" කිව්වා.

සැබෑ හික්මවීම කියන්නේ මේකට යි.

බලන්න එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ශ්‍රාවකයින් හික්මවල තියෙන පිළිවෙල. එහෙම කරන්න බෑ මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මහස අනිත්‍ය වශයෙන් නො වැඩු කෙනෙකුට, මේ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පහස, අරමුණු අනිත්‍ය වශයෙන් අවබෝධ නො කළ කෙනෙකුට එහෙම කරන්න බෑ. ඒක කරන්න පුළුවන් අනිත්‍ය වශයෙන් අවබෝධ කළ කෙනෙකුට ම යි.

ඒ නිසා පින්වතුනි, අනිත්‍ය වශයෙන් නුවණින් විමසන්න පටන් ගන්නා කොට, ආරම්භයේ දී අපි වචනයෙන් සිහි කරනවා අනිත්‍යය යි, අනිත්‍යය යි, අනිත්‍යය යි කියලා. නමුත් ඒ වගේ ම වියා පස්සේ නුවණින් විමසන්න ඕනෙ. දැන් සිහිය පිහිටුවාගෙන නම් ඉන්නෙ අනිත්‍යය යි අනිත්‍යය යි අනිත්‍යය යි කියලා මෙහෙති කරන දේ අනිත්‍ය වෙනවා මෙයාට පේනවා. පේන අවස්ථාවලි එනවා. එතකොට වියා නුවණින් විමසනවා. "මේ කාරණය මේ මේ කරුණු නිසා අනිත්‍ය වෙලා ගියා. එහෙම නම් මේකෙ මම කියලා හිතාගත්තට මගේ කියලා හිතාගත්තට තමාට ඕනෙ විදිහට පවත්වන්න ඕනෙ කියලා හිතාගත්තට එහෙම එකක් මේකෙ කරන්න බෑ" කියලා.

කය ගැන කෙනෙක් ඉක්මනට හිවැරදි වෙනවා. හැබැයි සිත ගැන හිවැරදි වෙන්නෙ නෑ. මොකද හිත ගැන අපි හැම තිස්සෙම

හිතාගෙන ඉන්නේ මම කියල ම යි. ඉතින් ඒ හිසා මේකට අපිට ලොකු වීරියක්, ලොකු නුවණක්, ලොකු සිහියක් ඕනෙ.

හැම වෙලාවෙ ම නුවණින් විමසන්න...

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙන්නේ ඒකයි, සිහිය දියුණු කර කර අපි හොඳට නුවණින් විමසන්න පටන් ගන්න ඕනෙ. මොකද කල්පනා කරලා බැලුවොත් හෙම අපේ ජීවිතවල යම් දියුණුවක් චුට්ටක් හරි ලැබිලා තියෙනව නම් දශමෙකින් හරි එහෙම ලැබෙන්නේ නුවණින් විමසීම නිසා. වෙන කරුණක් නිසා නෙවෙයි. නුවණින් විමසීම නිසා නම්, අපිට ලැබෙන්නේ ඒ නුවණින් විමසපු වෙලාවෙ අපි සිහියෙන් හිටි වෙලාවක්. අපි වීරිය පවත්වපු වෙලාවක්. අපේ හිතේ ශ්‍රද්ධාව තිබිවිච්ච වෙලාවක්. එහෙම නම් අපි හැමතිස්සෙම වීරිය පවත්වනවා නම්, හැම තිස්සෙ ම සිහිය පවත්වනවා නම්, අපි ඉරියව් ගැන, කන බොන වෙලාවට, අඳින පළඳින වෙලාවට, ඒ වගේ ම වැසිකිලි කැසිකිලි කරන වෙලාවට හැම තිස්සෙම සිහිය පවත්වන්න අපි කල්පනා කරනවා නම් අපිට හැම තිස්සේ ම ජීවිතාවබෝධයට අවස්ථාවක් සකස් වෙනවා.

තව කොච්චර කල් කල්දාන්න ද?

නමුත් ඒක අපි කල්දානවා නම් බෑ මට කරන්න බෑ. මට මේ වෙලාවක් නෑනෙ. මට කොහෙද විචේකයක්. මට කොහෙද මේකට අවස්ථාවක් කිය කියා අපි මගආර්යාට අපිට උවමනා නම්, අවස්ථාව ඕනෙ තරම් තියෙනව. අපි කවුරු හරි කෙනෙක් කිව්වොත් හෙම හරි කෑම, බීම, ඉඳුම්, හිටුම් සමඟ සිංගප්පූරුවට ටිකටි එකක් දෙනව සතියකට. කවුද යන්න කැමති කිව්වොත් විචේකය ඕනෙ තරම් තියෙනවා. මේක අපේ හිතේ අදහසට හිකම් ම ගැලපිලා යන්න නෑ. මේක අපි උවමනාවෙන් ම බලෙන් ම ගලප ගන්න ඕනෙ. කාලයක් ගියාට පස්සේ තමයි ටික ටික මේක හිතේ පිහිටන්නේ. ඒ නිසයි එකපාරටම කෙනෙක් මේ ධර්මයට ඇදිලා යන්න නැත්තෙ.

බුදු සසුන බැබළේවා !

හැබැයි නුවණ තියෙන එක්කෙනා මේ ධර්මය තේරුම් ගන්න කල්පනා කරනවා. ඒ නිසා පින්වතුනි, අපි කල්පනා කරන්න ඕනෙ මේ අවස්ථාවේ ප්‍රයෝජනය ගන්න තියෙන එකම ක්‍රමය සිහිය පිහිටුවා ගැනිල්ල.

බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් කෙනෙක් ඇහුවා, “භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්ස, මේ ශාසනය බොහෝ කාලයක් පවතින්න හේතු වන්නේ මොකක් ද” කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, “මේ ශාසනය බොහෝ කාලයක් පවතින්නට හේතු වන්නේ මාගේ ශ්‍රාවකයන් සිහියෙන් සිටීම.”

චතකොට සිහියෙන් ඉන්නවා කියලා කියන්නේ, කය ගැන සිහියෙන් ඉන්නව නම්, විඳිම් ගැන සිහියෙන් ඉන්නව නම්, හිත ගැන සිහියෙන් ඉන්නව නම්, මේ ආයතන වල පටුපාදනස්කන්ධ ආදීන් ගැන සිහියෙන් ඉන්නව නම්, බුද්ධ ශාසනය පවතිනව. එහෙම නම් අපිට මේ බුදුසසුන දියුණු කරන්න තියෙන එක ම දේ මොකක් ද? සිහියෙන් ඉන්න අපි පුරුදු වෙන එක.

ධර්මය ජීවිතයට ගලපා ගන්න...

මොකද අපි සිහියෙන් ඉන්න ඉන්න තමයි මේ ධර්ම කරුණු වල ප්‍රයෝජනය තියෙන්නේ. ධර්ම කරුණු ජීවිතයට ගලපා ගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ එහෙමයි. නැබැයි ධර්මය මතක තියෙන්න ඕනෙ. ධර්මය මතක නැතිනම් සිහිය පිහිටුවාගන්න ඒත් බෑ. වැටුනට පස්සේ නැගිහිටින්න බෑ ධර්මය මතක නැත්නම්. ධර්මය මතක තියෙනව නම් දහම් පාඨයක් මතක තියෙනව නම් ‘ආ... බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ විදිනට පෙන්වා වදාලා’ කියල සිහියට නගාගෙන ඊට පස්සේ ඊට අනුකූලව කල්පනා කරල වියා සිහිය දියුණු කරනව. ආයෙමත් එතනට එනව. ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලෙ මේ ධර්මය උවමනයි කියල. මේ ධර්මය අහල මතක තියාගන්න ඕනෙ. දරාගන්න ඕනෙ. චතකොට තමයි ආයෙ ආයෙ මෙහෙහි කරන්න පුළුවන් වෙන්නෙ.

දැන් ඔබ දන්නවා ඒ ධර්මය පොඩ්ඩ පොඩ්ඩ හරි උවමනා කරන කාරණාවල් මතකට ගන්න ඕනෙ. ඒ මතකට ගත්තාම තමයි, ඒක සම්පූර්ණයෙන් ම අපේ ජීවිතයේ සිහිය පිණිස උපකාර වෙන්නේ. එහෙම නැත්නම් ධර්ම කාරණා මතකයට ගන්න බැරිනම්, අපි වැටීව වෙලාවක, අපේ හිත නො මඟ ගිය වෙලාවක අපිට නැගී හිටින්න බෑ.

අපි කියමු අපිට මොකක් හරි ප්‍රශ්නයක් ඇති වෙලා අපි බලාපොරොත්තු වෙව්ව නැති විදිනේ ප්‍රශ්නයක් ඇතිවෙලා අපට බලවත් කම්පාවක් ආවා, පීඩාවක් ආවා, හිතේ දුකට කරුණක් යෙදුනා. දැන් අපිට කියන්න කෙනෙක් නෑ. අපිට බලන්න පොත පතකුත් ලඟ පාත නෑ. අහන්න බණ පටියකුත් නෑ. චතකොට පිහිට මොකක් ද? තමන්ට

ධර්ම කාරණාවක් මතක තිබුණා නම්, අන්ත ඒ මතක තිබිවිච දහම් කරුණ තමයි පිහිට වෙන්නේ. ඒ නිසා මේ ධර්මය මතක තබා ගෙන සිටීම කියල කියන්නේ ජීවිතයට පුදුම විදිහට පිහිට වෙන එකක්.

බාහිර අයගෙන් උපකාරයක් බලාපොරොත්තු වෙන්න එපා.

මොකද අපි බාහිර කෙනෙකුගේ උපකාරයක් හැම තිස්සෙම බලාපොරොත්තුවෙන් සිටියාට ඒ උපකාර නො ලැබෙන අවස්ථා අපට ඕනෙ තරම් තියෙනවා. ඒ වෙලාවට අපට පිහිට වෙන්නේ අපේ හිත තුළ ගොඩනැගිවිච එක. ඒ නිසා අපි හැමතිස්සෙ ම කල්පනා කරන්න ඕනෙ බාහිර කෙනෙගේ ඇඟේ චල්ලිලා මේක දියුණු කරන්න නෙවෙයි. චිහෙනම්? තමා තුළ සිහිය පිහිටුවාගෙන මේක දියුණු කරන එකයි.

තමා තුළ සිහිය පිහිටුවාගෙන දියුණු කරන දේ ඇතිකර ගත්තොත් මට උනත් ඉස්සර තිබුනෙ නෑ ඒ හැකියාව. මම මුල් කාලෙ හිතුවෙ ඔය ධර්මය කියාදෙන ස්වාමීන් වහන්සේලා අසුරු කළා ම හිතුවෙ චිහෙනෙයි. ඒ නිසා මම ඒ ස්වාමීන් වහන්සේලාගෙන් වෙන් වෙන්න කැමති වුනේ නෑ. මම හිතුවෙ ඒ ස්වාමීන් වහන්සේලා ලග ඉන්න ම ඕනෙ ධර්මය අල්ල ගන්න කියලා. පස්සේ පස්සේ මට තේරුම් ගියා නෑ... නෑ... මේකෙ තියෙන්නේ චිහෙනෙ නෙමෙයි. තමන් ට ඕනෙ තමන් විසින් ම ඇතිකර ගන්න දහම් දැනුම. මේ සිහියෙන් පිහිටුවා බලන එක යි. එදාට තමයි තමන් මේක නියම විදිහට අල්ලන්නෙ කියල. මේ ධර්මයෙ චිහෙනෙ එකක් තියෙන්නෙ.

කළණ මිතුරන් සමග නිති ඇසුර ද,

හැබැයි මේකෙදි කළණාණ මිත්‍රයො ඇසුරු කරන්න ඕනෙ. ධර්මය ශ්‍රවණය කරන්න ඕනෙ, ධර්ම සාකච්ඡා කරන්න ඕනෙ. ධර්මයේ හැසිරීම කියන එක හුදෙකලාව දියුණු කරගන්න ඕනෙ. හැබැයි ඒ දියුණුකර ගන්නකම් ම කළණාණ මිත්‍රයා කියන කෙනා නිරන්තරයෙන් ම උවමනයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාවක තියෙනවා පැවිදි වෙවිච ස්වාමීන් වහන්සේලාට පවා ධර්ම කරුණු, චිනය කරුණු විසඳගන්න තේරෙන්නෙ නැත්නම්, වියා තේරුම් ගන්න තුරාවට දිවි ඇති තෙක් ම වැඩිහිටි ගුරුවරු ගාව ඉන්න ඕනෙ කියලා. චිතකොට අපිට ඒකෙන් පැහැදිලිව පේනවා, කළණාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය වුවමනයි. නමුත් වුවමනා කරන්නේ තමන් ස්වාධීනව මේක ගොඩ නගා ගැනීමට යි.

තමා තුළින් දකින නිසා ඕපනයික වෙයි සදහම්...

ඉතින් ඒ නිසා ඒ අවස්ථාව අපි හොඳට හඳුනාගන්න ඕනෙ. මේ ධර්මය දියුණු කරන්න මේක ගොඩනගාගන්න අවස්ථාව අපි හොඳට හඳුනාගෙන අපි මේ සිහිය දියුණු කරන අවස්ථාව ලබාගන්න ඕනෙ. ඒක තමයි, ඕපනයික කියන්නෙ. "තමා තුළින් දකින නිසා ඕපනයික වෙයි සදහම්"

ඉතින් එහෙමනම් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරපු ධර්මය අපි තුළ සිහිය පිහිටුව පිහිටුවා තේරුම් ගන්න කල්පනා කළා ම තමයි ඇත්තට ම මේ ධර්මය අපි අවබෝධ කරන්නෙ. ඒ නිසා එහෙම නම් මේ ධර්මයේ සැබෑ ම සාක්ෂිකරුවා විය යුත්තේ කවුද? තමා ම යි. හැබැයි ඒ සාක්ෂිකරුවා තමා වෙතව මිස අනුන්ට කියල අනුන්ගෙන් ගන්න එපා ප්‍රශංසා.

අං තට්ටුවක් පැළඳගන්න ආස ද?

අපි කියනව කියලු තව කෙනෙකුට 'මෙහෙමයි මට මෙච්චර මෙච්චර සමාධිය වැඩුන' කියල. 'ආ... එහෙමනම් ඔයා දැන් සෝවාන් වෙන්න ඇති'. අර ප්‍රකාශය අහගන්න නේ ඒක කියන්නෙ. 'මම මෙහෙම කළා. මම මෙහෙම කළා. මට මෙහෙම මෙහෙම සමාධිය දියුණු වුනා. මම නුවණින් විමසගෙන යනකොට මේක නිකං වෙලා ගියා. අවබෝධ වෙන්න පටන් ගත්තා.' 'ආ... එහෙම නම් ඔයාට අසවල් ඤාණය ලැබිලා වෙන්න ඇති.' එතකොට ඒ කියන්නේ වියා මොකේට ද? අර අරක අහගන්න. ඊට පස්සෙ ඔටුන්න හම්බවුනා. දාගත්තා. ගියා. වැඩක් නෑ.

මෙන්න ධර්ම මාර්ගය දියුණු කරන අයගෙ හැටි...

එහෙම නෙමෙයි මේක කරන්න ඕනෙ. එක්තරා අවස්ථාවක තියෙනව උග්ග සිටුතුමා ගැන. බුදුරජාණන් වහන්සේ උග්ග සිටුතුමාගෙ ගුණ වගයක් කියනවා. උග්ග සිටුතුමා මේ වගේ මේ වගේ ගුණවලින් යුක්තයි කියල. ඉතින් භික්ෂූන් වහන්සේලා ඒ හත්ථාලවක උග්ග සිටුතුමා හම්බවෙලා කියනවා, "බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔබ ගැන ගොඩක් ප්‍රශංසා කළා." "අනේ ස්වාමීනි, එතන කවුරුත් හිටිය ද?" "කවුරුත් හිටියෙ නෑ" කියනව. "එහෙම කමක් නෑ" එතකොට භික්ෂූන් වහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මුණාගැහිලා කියනවා, "ස්වාමීනි, අපි උග්ග සිටුතුමා මුණ ගැහුනා. අපි එතුමට ප්‍රශංසා කළා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔබ ගැන මෙහෙම මෙහෙම කියනව යි කියලා. එතකොට වියා අහනව,

'ස්වාමීනී චතන කවුරුවත් හිටිය ද' කියල. 'කවුරුත් හිටියෙ නෑ' කියල කවිව ම 'චතෙනම් කමක් නෑ' කියනවා." චතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා "ආ.... චතෙනම් ඒකත් ඊළඟ ගුණේ හැටියට පිළිගන්න"කියල. අන්න ධර්ම මාර්ගය දියුණු කරන ආකාරය. චතකොට ඒ විදිහට තමයි මේ ධර්ම මාර්ගය දියුණු කරන්න තියෙන්නේ.

ඔබට රහසක් කියන්නම්...

මේක හරි ම ලස්සන විකක්. ඒක රහසක් නෙමෙයි. රහස කියන්නේ ඒක නෙවෙයි. රහස කියන්නේ අපි භවනා කළා කමටහන් ගත්තා. කමටහන අරගෙන අපි ඒක කියන්නෙ නෑ. ඒක කමටහන දෙන වික්කෙනා විතරයි ඒක අහන්නෙ. වෙන කෙනෙකුට ඒක අහන්න තහනම්. ඒක රහස් බණ. මේක චතෙම නෙමෙයි අපි චිලිපිට ධර්මය කටාකරනව. ධර්මය සාකච්ඡා කරනවා. දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේ සමාධිය විස්තර කරල තියෙන්නේ මෙහෙමයි කියල අපි විස්තර වශයෙන් කියනව. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රඥාව විස්තර කරල තියෙන්නේ මෙහෙමයි කියලා අපි කියනවා. දැන් අපි මේ විස්තරය චිලිපිට කියන්නේ. මේ ඔක්කොම අවිද්‍යාව ප්‍රභාණය කිරීමට විද්‍යාව උපදවා ගැනීමට වඩන්න ඕනෙ.

අපි ප්‍රාර්ථනා කළොත් අනේ අපේ අවිද්‍යාව දුරුවේවා. විද්‍යාව පහල වේවා. කිසි දවසක සිදු වෙයි ද? ඒක හරියට අපි අඳුරක ඉන්නව චිලියක් දල්වන්නෙ නැතිව චිලිය පත පතා. අපි අඳුරක ඉන්නව චිලියක් දල්වන්නෙ නැතිව, අඳුර දුරුවේවා කිය කියා. නමුත් අපි හිතා මතා චිලියක් ඇතිකර ගත්තොත් අඳුර ඉවරයි. ඒ වගේ මේ ධර්මය මාර්ගය දියුණු කිරීමේ දී අපි හිතා මතා සිහිය දියුණු කරන්න කල්පනා කරන්න ඕනෙ.

සැකයෙන් පිරි ලොවක් බව නිතර සිහින්න..

ඊළඟ වික තමයි සිහිය දියුණු කරන කෙනෙකුට උපකාර වෙනව සකමන් කරන කොට සිහියෙන් ඇවිදින වික. බොහෝ ගෙවල් දොරවල් වල සක්මන් මළු නෑ නෙව. සමහර ගෙවල් වල සාලෙ තියෙනව ලොකුවට. ඒවායේ පුළුවන් සක්මන් කරන්න ටිකක් පුරුදු වෙන්න. ගෙදර කට්ටියට ධර්ම ඥානය හොඳට තියෙනව නම්, ශ්‍රද්ධාව තියෙනව නම්, බණ භාවනා කරන්න වෙලාව සකස් කරගෙන තියෙනව නම්, මුළු ගෙදර ම කට්ටියට බාධාවක් නෑ. චතෙම නැත්නම් මේක රහසෙ තමයි කරන්න වෙන්නෙ. ඇයි බඩු ටික වුට්ටක් විහාට මෙහාට කරලා ටිකක්

සක්මන් කරන්න පටන් ගත්තොත් හෙම ගේ මැද්දෙ ප්‍රමයි බය වෙනවා. “ආ... අම්ම ගිහිල්ලා ආවා කියයි, අම්ම පටන් ගත්ත කියයි” හිතන්නෙ මේ සනීප හැතිවෙලා තමයි කියල.

ඒ තරම් ම සැකෙන් බලන්නෙ. ඒ තරම් ම විවිකිවිඡාවෙන් බලන්නෙ. ශ්‍රද්ධාවෙන් බලනවට වඩා තියෙන්නෙ විවිකිවිඡාව ම යි. ඒ නිසා අපි හොඳට තේරුම් ගන්න ඕනෙ, **විවිකිවිඡාව** කියන්නේ මොක්ක ද? සැකය. ඒ කියන්නේ **සක්කාය දිට්ඨිය** වගේ ම සංයෝජනයක්. සංයෝජනයක් කියන්නෙ බැඳලා තියෙනවා.

සුදු හරක යි - කලු හරක යි...

දැන් සංයෝජනයේ උපමාව මොකක් ද? පෙන්නල දෙන්නේ සුදු හරකයි, කලු හරකගෙයි උපමාවනෙ. සුදු හරකයි කලු හරකයි ගැටගහලා තියෙනව ලඟුවකින්. එතකොට සුදු හරක යනව හයිගෙන්. එතකොට කළු හරකට යන්න වෙනවා. මොකද ඒ බැඳලා තියෙන්නෙ ලඟුවකින්. කළු හරකා යනව හයිගෙන්. එතකොට සුදු හරකට යන්න වෙනවා. මොකද ඒ? ලඟුවෙන් බැඳලා තියෙන නිසා. එතකොට පිටින් පේන්නේ කලු හරකා සුදු හරකව ඇදගෙන යනව වගේ. සුදු හරකා කලු හරකාව ඇදගෙන යනව වගේ. නමුත් ඒ දෙන්නම ඇදගෙන යන්නෙ කමෙන්. කමේ ලිහපු දවසට දෙන්න දෙපැත්තට යනව හිදහසේ.

ඒවගේ විවිකිවිඡාව කියලා කියන්නේ කමේකට වඩා බැඳවිව එකක්. සැකය කියන්නෙ ඒ වගේ එකක්. අපි හොඳට දැනගන්න ඕනෙ මේවා හිවරණ හැටියටත් තියෙනවා, සංයෝජන හැටියටත් තියෙනවා. මේ හිතේ තියෙනවා. එතකොට මේවා හැතිවෙන ආකාරයට සිහිය පිහිටුවාගෙන, නුවණ දියුණු කරගෙන ධර්ම ඤාණය දියුණු කරගෙන ගමන් කරන්න තියෙන්නේ.

ඔබටත් පුළුවන් සිහිය දියුණු කරන්න...

මට තේර්ලා තියෙනවා මෙන්න මෙහෙම එකක්. කෙනෙකුට නුවණින් විමස විමසා කල්පනා කරන කෙනෙකුට විශ්මිත අවබෝධය (**පටිච්ච සමුප්පාදය**) පොත, අපේ බුදු සමීදු තවම වැඩවෙසෙහි (**සුත්ත නිපාතය**) පොත, ඊලඟට ඒ අමා නිවන් දුටු රහතන් වහන්සේලා (**ථේර ථේරී ගාථා**) පොත නිරන්තරයෙන් පරිශීලනය කරනව නම් වියාට සෑහෙන දුරකට සිහිය දියුණු කරන්නත්, නුවණ දියුණු කරන්නත් පුළුවන්.

දහම් දැනුම දියුණු කරගන්න පසුබට වෙන්න එපා...

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සුත්‍ර දේශනා බොහොමයක් ම උපකාර වෙනවා. මොකද අපි නිරන්තරයෙන් ම ඒ ධර්මයේ උපකාර ගන්න ඕනෙ. මට හොඳට මතකයි මට ධර්මඥානය හොඳට වැඩුනෙ කොහෙදිද කියල. මම සමහර ආරණ්‍ය වල ඉන්නකොට මගේ කුටියෙ තියෙන්නෙ පාත්‍රය යි, සිවුරු දෙක යි, වතුර එකයි විතරයි. එහෙ පුස්තකාල තියෙනවා පොත් තියෙන. මම ඒ පොතක් අරගෙන එනවා. අරගෙන ඇවිල්ලා භාවනා කරගනිමින් බොහොම නිදහසේ මම මේ පොත කියනවා. කියවලා මේ කරුණු මම සටහන් පොතක් තියාගෙන හිටියා, මම ඒකෙ තමයි සටහන් කරගන්නෙ. අවශ්‍ය දේවල් සටහන් කරලා ඒ සටහන් කරගත්තු දේවල් ආයෙ ආයෙ බලනවා. බලල ඒ පොත සතියක් විතර තියාගෙන ඉඳල හොඳට කියවල තමයි ඒ පොත් වහන්සේ ගිහිල්ලා තියල වෙන පොත් වහන්සේ නමක් අරන් එනවා.

එබඳු වැඩපිළිවෙලක් මම කාලයක් කරපු නිස යි මට යම්කිසි ධර්මඥානයක් වැඩුනෙ. ඔබ වුනත් යම්කිසි ධර්මඥානයක් ලබා ගැනීම පිණිස, නිවැරදි ස්මරණයක්, දහම් දැනුමක් ලබාගැනීම පිණිස ඒ වගේ යම්කිසි වැඩ පිළිවෙලක් කරන්න ඕනෙ.

අරකන් ඕනෙ - මේකන් ඕනෙ....

මේ කටයුතු කරන අතරෙ, පත්තරන් බල බල, ඊටින් බල බල, ධර්මයේ හැසිරෙන්න කල්පනා කලොත් කාලය මදි. මට තේරෙන හැටියට නම් කාලය හොඳට ම මදි. ඉතින් හොඳ ම දේ තමයි පත්තරයක් බලන්න අනිවාර්යයෙන් ම සිද්ධ වෙනව නම් විනාඩි පහකින් ඉවර කරන්න. විනාඩි පහකින් මාතෘකා ටික බැලුවා පත්තරේ අයිති කළා. පත්තරේ ඉවරයි එතකොට. එහෙම හැතිව පත්තරේ මුල ඉඳල බලල අහවල් අවිචු කන්තෝරුවේ ප්‍රසිද්ධ කරන ලදි කියන තැනට ම කියවන්න ලැස්ති වුනොත් එහෙම ඉවරයි. එහෙම කියවන අය ඉන්නව. අපි දන්න අය හිටිය. වැඩක් නෑ කරන්න, පත්තරේ මුල ඉඳල අග පිටුවේ ඒ කෑල්ල වෙනකම් ම කියනව. අපරාදෙ සම්පුප්පලාප. ඒ නිසා ඒක විනාඩි පහෙන් ඉවර කරන්න ඕනෙ.

විනාඩි පහෙන් ඉවර කරන්න...

රූපවාහිනි බලන ඒවා අනිවාර්යෙන් ම බලන්න ඕනෙ නම්, විනාඩි පහෙන් ඉවර කරන්න ඕනෙ. ඉවර කරලා විවේකය ලබාගන්න

ඕනෑම මේ ධර්මඥානය ලබාගන්න. අන්ත වියා තමයි දහම් දැනුම ඇති කර ගන්න.

මේක මතක තියාගන්න, මේකෙදි තමන්ගේ දක්ෂතාවය පුදුම විදිනට බලපානවා. මේ ධර්මය දියුණු කරගන්න. තමන්ගේ උත්සාහය පුදුම විදිනට බලපානවා. තමන්ගේ නුවණ පුදුම විදිනට බලපානවා. තමන්ගේ පින පුදුම විදිනට බලපානවා. පින හොයන්න බැර නිසා ඒක අතහරින්න. අතින් ඒවා තේරෙන දේවල් ටික. පිනේ ප්‍රමාණය හොයන්න බැ. මට පින් තියෙනවා ද, නැද්ද කියන කාරණය හොයන්න බැ.

මොකද නිවන් අවබෝධ කරන්න, විනයධර භික්ෂුණීන් අතර අගතැන් ලැබෙන්න පින තිබුණ පටාචාරා පිස්සියක් වගේ ඇඳුම් නැතිව පාලන දුටුගෙන ගියපු එක්කෙනෙක්. ඒ නිසා පින හොයන්න බැ. නමුත් පින බලපානවා. අපිට එකපාරට ම සිතිය පිහිටන්නෙ නෑ කියල අපිට සමාධියක් ඇතිවෙන්නෙ නෑ කියල යෝනිසෝ මනසිකාරයේ යෙදෙන්න අමාරුයි කියල පින නෑ කියන මතයට ආවොත් අපි මෝඩ යි.

පින නෑ කියල නම් හිතන්න එපා...

පින නෑ නෙමෙයි, අපි ඒකෙදි කරන්න තියෙන්නෙ අපි සිතිය පිහිටුවාගන්න තුරු මේක අතහරින්නෙ නෑ කියල හිතන එක. අපි පින නෑ කියල අතහැරියොත් හෙම අපි මේ ලෝකෙ මහ ම මහ මැටි මිනිස්සුන්ගේ ගානට අයිති වෙනවා. ඒ නිසා අපි හොඳට තේරුම් ගන්න ඕනෑම මේ ධර්ම මාර්ගයේ දී බාහිර මිනිස්සුන්ගෙන් පින අහන්න හොඳ නෑ. තේරෙන්නෙ නෑ. පින හොයන්නත් බැ. පින දකින්න ක්‍රමේකුත් නෑ. ඒ නිසා අපි මේ ධර්ම මාර්ගයේ දී පින කියන්නෙ පුදුම එකක්.

අනේ, ඔයා ඇපල් මලක් වගේ නෙමෙයි, වැස්ස කාලෙට උතුරන අසුවි වලක් වගේ....

අපි දන්නවනෙ මුගලන් හාමුදුරුවන් ව වසඟ කරගන්න ඇවිත් විමලාට වෙච්ච දේ. විමලා කියන වෙසඟන ආවනෙ මුගලන් හාමුදුරුවෝ වැඩසිටිද්දී දුගර නැටුම් දාගෙන. මුගලන් හාමුදුරුවෝ ඇහුවා "ආ.... මේ මොකද මේ? ඒයි ගැණියේ, ඒයි මෝඩි, ඔබ දන්නවද මේ ශරීරෙ නැටී. මේ ශරීරෙ වැස්ස කාලෙට උතුරුපු අසුවි වලක් වගෙයි" කිව්වා. නුවණ පිහිටුවපු අය අන්න ඒ විදිනට බලනවා කියලා කිව්වා. අහනවා "ඇ මෝඩියේ, උඹ හදන්නේ ආකාසයේ චිත්‍ර අඳින්න ද?" මෙහෙම අහන කොට අර විමලා කල්පනා කළා. කම්පා වුනේ නෑ. සැලකෙන නෑ. විමලා හරි එඬිතර කාන්තාවක්. කෙලින් ම කථා කළා, "මේ සමාජයේ මෝඩ මිනිස්සු ස්ත්‍රී ශරීරෙට වසඟ වෙන්නෙ මඬ වලේ ලගින් හරක් වගෙයි.

නමුත් තමුන්වහන්සේ මහා විර පුරුෂයෙක්. කොහොමද මේක ලැබුණේ?" කියල ඇහුවා. ධර්මය කිව්වා.

විමලාටත් පින පෑදුනා...

බලන්න විමලා කයින් ගණිකාවක් වුනාට මනස කොහොමද කියලා. විමලා හොයපු දේ තමයි චිතන තිබුණේ. මොකද ඒ? විමලා දන්නේත් නෑ විමලා විමුක්තිය කරා යන මනසක් තිබුන කෙනෙක් කියලා. විමලා කල්පනා කළා මමත් මේ මොකද්ද ඇඟක් විකුණා විකුණා යන එකේ තේරුම. මමත් මේ වගේ කෙනෙක් වෙන්න ඕනෙ. කෙලින්ම ගියා බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට. ගිහින් කිව්වා. ස්වාමීනී මට මුණිවරියක් වගේ නිකෙලෙස් සිතකින් ජීවත් වෙන්න ඕනෙ කියලා. හොඳයි කියලා මහණ කළා. රහත් භික්ෂුණියක් වුනා.

පසුතැවිලි විම අතහරින්න - කළ යුතු දේ කරන්න...

චිතකොට බලන්න මේ හිත දියුණු කරපු ආකාරය. වෙන කෙනෙක් වගේ යෝනිසෝ මනසිකාරය නැත්නම්, නෝපල් හිතක් නම් මහණ වෙලා කල්පනා කරයි "අයියෝ මම කරපු දෙයක්. මම ඒ කාලෙ ඉතින් දන්නෙ නැතිව අර උත්තමයන් වහන්සේට ගැන කරපු දෙයක් අප්පා..." කියල. එහෙනම් මනසින් වැටී වැටී පිස්සු හදාගන්නවා. දැක්කද ජය ගත්තු හැටි. මෙන්න මේ හිතේ තියෙන අභියෝග ජයගන්න වුවමනා විරියවන්න හිතක් ඕනෙ. විරියවන්න හිතක් තියෙන කෙනා තමයි මේක ජයගන්නෙ. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය අල්ලන්නේ අන්න එහෙම එක්කෙනා.

මමත් මේ බුදු සසුනෙ නිවන් සුව ලබන්නම්....

එහෙනම් අපේ කුසලතා මේ ධර්මය අවබෝධ කරගන්න බලපාන්නේ නැද්ද? සම්පූර්ණයෙන් ම බලපානව. ඒ නිසා පින්වතුන්ට මේ ධර්මය අවබෝධ කර ගන්න දුර්ලභ අවස්ථාවක් ලැබිලා තියෙනවා. ඒ දුර්ලභ අවස්ථාවේ අපේ හුස්ම ටික යන්න ඉස්සරවෙලා හොඳට සිහිය පිහිටුවා ගන්න, හොඳට නුවණ පිහිටුවා ගන්න. හොඳට චිත්ත ධොරිය ඇතිකරගන්න. තමන් තමන්ගෙ අභ්‍යන්තරයෙ පිහිටුවා ගන්න මේක කොහොම හරි කරගන්නව කියල. මේක කියන්න ඕනෙ නෑ. ඒ නිසා හැම කෙනෙකුට ම මේ ගෞතම බුදු සසුනේ දීම උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය වනා වනා අවබෝධ වේවා!

සාදු! සාදු!! සාදු!!!

කරන්නට දුෂ්කර කතා

-දුක්කථා සූත්‍රය-

ශ්‍රද්ධාවන්ත ජනවතුනි,

මේ වෙලාවේ අපි ඉගෙන ගන්නේ අංශුත්තර නිකායේ පස්වෙනි නිපාතයට අයිති දේශනාවකි. මේ දේශනාව වදාරන කාලයේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩසිටියේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේ. මේ දේශනාවේ නම “දුක්කථා සූත්‍රය” දුක්කථා කියන්නේ කථා කරන්න දුෂ්කරයි, කතා කරන්න අපහසුයි කියන අර්ථයෙන්.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වලා දෙනවා, “මහණෙනි, පුද්ගලයින් පස් දෙනෙක් ඉන්නවා, ඒ අය සමඟ ඒ ඒ කථා කරන්න දුෂ්කරයි” ඒ පුද්ගලයන් පස් දෙනා ගැන උන්වහන්සේ විස්තර කරනවා. ඒ වගේ ම (සුකථා) කථා කරන්න පහසු පුද්ගලයින් පස් දෙනෙකු ගැනත් විස්තර වෙනවා.

මෙන්න ඒ කථා කරන්න දුෂ්කර පස් දෙනා ...

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කථා කරන්න දුෂ්කර පුද්ගලයින් පස් දෙනා ගැන විස්තර කරනවා මෙන්න මෙහෙම.

- (අස්සද්ධස්ස භික්ඛවේ, සද්ධා කථා දුක්කථා) ශ්‍රද්ධාව නැති කෙනෙක් චක්ක ශ්‍රද්ධාව ගැන කථා කරන වික දුෂ්කරයි. ඒක දුක්කථාවකි.

- (දුස්සීලස්ස සීල කථා දුක්කථා) දුස්සීල කෙනෙක් චික්ක සීලය ගැන කථා කරන වික දුෂ්කරයි. ඒක දුක්කථාවක්.
- (අප්පස්සුතස්ස බාහුසච්ච කථා දුක්කථා) අල්පශ්‍රැත, ධර්ම ඤාණයක් නැති කෙනෙක් චික්ක විස්තර ඇතිව දහම් කරුණු කථා කරන වික දුෂ්කරයි. ඒක දුක්කථාවක්.
- (මච්ඡරියස්ස වාග කථා දුක්කථා) මසුරු අය චික්ක ත්‍යාගය ගැන කථා කරන වික දුෂ්කරයි. ඒක දුක්කථාවක්.
- (දුප්පඤ්ඤස්ස පඤ්ඤා කථා දුක්කථා) ප්‍රඥාව නැති කෙනෙක් චික්ක ප්‍රඥාව ගැන කථා කරන වික දුෂ්කරයි. ඒක දුක්කථාවක්.

මේ කාරණා පහ ඕනෙම කාලයක, බුද්ධි කාලයෙන්, මේ කාලයෙන් දැකින්න ලැබෙනවා. නැම කාලයකට ම පොදුයි.

ශ්‍රද්ධාව ගැන කථා කරන්න ඇයි මෙව්වර බය?

"(තස්මා ච භික්ඛවේ, අස්සද්ධස්ස සද්ධා කථා දුක්කථා?) පින්වත් මහණෙනි, කවර කරුණක් නිසා ද ශ්‍රද්ධාව නැති කෙනෙක් සමඟ ශ්‍රද්ධා කථාව දුෂ්කර? (අස්සද්ධෝ භික්ඛවේ, සද්ධා කථාය කච්ඡමානාය අභිසප්පති) අශ්‍රද්ධාවන්ත කෙනා සමඟ ශ්‍රද්ධාව ගැන කථා කලා ම, ඒ කෙනා (කුප්පති) කීපෙනවා, (ව්‍යාපප්පති) තරහා ගන්නවා, (පතිත්ථියති) ඊට විරුද්ධව නැගී සිටිනවා, (කෝපඤ්ච දෝසංච අප්පච්චයං පාතුකරෝති) කෝපයත්, ද්වේෂයත්, හොසතුටත්, පහළ කරනවා. මක් නිසා ද, (තං භි සෝ භික්ඛවේ සද්ධාසම්පදං අත්තනි න සම්පස්සති) තමන් තුළ ඒ ශ්‍රද්ධා සම්පත්තිය දැකින්නෙ නෑ. (න ච ලභති තතෝ නිදානං පිතිපාමුප්පං) ඒ කෙනාට ශ්‍රද්ධාව ගැන කථා කරන වෙලාවේ සතුටක් උපදින්නෙ නෑ. (තස්මා අස්සද්ධස්ස සද්ධා කථා දුක්කථා) එම නිසා ශ්‍රද්ධාව නැති කෙනෙක් ට ශ්‍රද්ධා කථාව දුෂ්කරයි."

මොකක් ද මේ ශ්‍රද්ධා කථාව...

අපි ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැන ගුණ කියනවා. මේ කරුණු නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ 'අරහං' වන සේක. 'සම්මා සම්බුද්ධ' වන සේක. 'ච්ඡ්චාවරණ සම්පන්න' වන සේක. 'සුගත' වන සේක. 'ලෝකච්චු' වන සේක. 'අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරථී' වන සේක. 'සත්ථා දේව මහුස්සානං' වන සේක. 'බුද්ධ' වන සේක. 'නගවා' වන සේක.

ඒ වගේ ම ධර්මයේ ගුණත් කියනවා. මේ ධර්මය මනා කොට දේශනා කරන ලද 'ස්වාක්ඛාත' ධර්මයක්. මේ කරුණු නිසා මේ ධර්මය 'සන්දිට්ඨික' යි. 'අකාලික' යි. 'ඵභිපස්සික' යි. 'මිපහසික' යි. 'පච්චත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤති' නුවණැති අයට මේ ධර්මය අවබෝධ කරගන්න පුළුවන්.

මේ විදිහට මේ ගුණ අපි ශ්‍රද්ධාවෙන් කියනවා. ඒ වගේ ම මේ මාර්ගචල ලාභී ශ්‍රාවක සංඝරත්නයේ ගුණත් කියනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවක සංඝයා 'සුපටිපන්න' යි. 'උපුපටිපන්න' යි. 'ඤායපටිපන්න' යි. 'සාමීච්චපන්න' යි කියල.

ශ්‍රද්ධාවේ පිහිටපු නැති කෙනෙක් ඉදිරියේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ගුණ කිව්වොත් එයා ඒ දේ බොහොම හොඳයි කියල අනුමෝදන් වෙන්නෙ නෑ. සමාදන් වෙන්නෙ නෑ. අහෝ නවත්තගන්න කියල ඒක ප්‍රතික්ෂේප කරනවා. ශ්‍රද්ධාව නැති කෙනාට ජේත්තේ අඩුපාඩු එතරයි.

ශ්‍රද්ධාව නැති කෙනාට ශ්‍රද්ධාව ගැන කියන කොට දරාගන්න බෑ. එයාට කේන්ති යනවා. එයා කුපිත වෙලා හතුරෙක් වගේ නැගී සිටිනවා. දොස් කියනවා. ඉන් පස්සේ එතන ඇතිවෙන්නෙ රණ්ඩුවක් එතරයි. ඇතැම් විට ඔබ මේ වගේ සිද්ධි වලට මුහුණ දීලා ඇති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ජීවමාන කාලයේදීත් මේ වගේ සිද්ධි ඇති වෙලා තියෙනවා.

මගෙ සම්බුදු සම්ඤ්ජන්ගෙන් - වෙන් වී වාසය නො කරමි

ධනඤ්ජනි කියල බ්‍රාහ්මණ පින්වතියක් තිටියා. හැම වෙලාවේ ම එයා අතින් කියවුනේ 'නමෝ බුද්ධාය' කියල. ධනඤ්ජනි බ්‍රාහ්මණයාට මේක ඇහෙන කොට කේන්ති ගිහින් දොස් කියනවා. ඒකට හේතුව ශ්‍රද්ධාව නැති කෙනාට ශ්‍රද්ධා සම්පත්තිය නෑ. දැන් මිත්‍යා දෘෂ්ඨි දරන අය ඉදිරියේ අපි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ගුණ කිව්වොත් ඒ කෙනා කැමති වෙන්නෙ නෑ. එයා ඒ දේ ඇහුවත් අහන්නෙ අපහසුවෙන්. චිත්ත පීඩාවෙන්. අහන දේ යටපත් කරලා වෙනත් දෙයක් කියන්න උත්සාහ කරනවා. ඒකට හේතුවත් ශ්‍රද්ධා සම්පත්තිය නැති බව. මේ ශ්‍රද්ධාව කියන්නෙ සම්පත්තියක්. ශ්‍රද්ධාව කියන්නෙ තමන්ට ලැබීලා තියෙන ධනයක්, වස්තුවක්, ලාභයක්.

ශ්‍රද්ධාව තියෙන කෙනාට ශ්‍රද්ධාව ගැන කියද්දී ඇති වෙන්නේ ප්‍රීතියක්. ධර්මය අහද්දී, කියවද්දී එයාට ඇති වෙන්නේ ප්‍රමුදිත බවක්. ඒකට හේතුව ශ්‍රද්ධාව.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ජීවමාන කාලයේ රහතන් වහන්සේ නමක් වුන අඤ්ඤා කොණ්ඩඤ්ඤ ස්වාමීන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ළඟට පැමිණිලා, සිරිපතුල් යුග සිඹ ගනිමින්, සිරිපා පිරිමදිමින් වදාළා, “ස්වාමීනි, මම අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤ, මම අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤ” කියල. මේකෙන් ප්‍රකට කරන්නේ ශ්‍රද්ධාව.

ඒ වගේ ම පිංගිය කියන බ්‍රාහ්මණයාගෙන් බාවර් කියන බ්‍රාහ්මණයා අහනවා. “පින්වත් පිංගිය, ඔබ කියනවා ඒ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ ගෙන් වෙන්ව වාසය කරන්නෙ නෑ කියලා”

පින්වත් වූ පිංගිය ඔබ - මොහොතක් හෝ ඵතූමන්ගෙන් වෙන් වී කල් ගෙවන්නෙ කිම?
ඒ ගෞතමයාණෝ ලොව - උතුම් පැණවතානෝ නම් කාලයකට අයිති නොමැති - මෙහිදී ම අත් දැකින්නට හැකි සදහම් පැවසුවා නම් - ලොවේ සිටින යම් කෙනෙකුන් ගෙවා දැමූ හැම තණ්හා - කෙලෙස් උවදුරුත් නැති කළ ඒ බුදු සම්පාණන් නම් - උන්වහන්සේ ගැන උපමා නැති නම්,

ඒ බාවර් තවුසා අහනවා, උන්වහන්සේගෙන් වෙන් වෙලා ඉන්නෙ මොකද කියල. ඒ වෙලාවේ පිංගිය මේ විදිහට උත්තර දෙනවා.

කාලයකට අයිති නොවන - මෙහිදී ම අත් දැකින්නට හැකි සදහම් පවසාලූ මං - ලොවේ සිටිවී ද කිසිවෙක් ගෙවා දැමූ හැම තණ්හා - කෙලෙස් උවදුරුත් නැති කළ ඒ බුදු සම්පාණන් ගැන - පවසන්නට නැත උපමා පින්වත් බමුණාණෙනි මම
ඒ බුදු සම්පාණන්ව දැකිමි - නිතරම මාගේ මහසින් ඒ බුදු සම්පාණන්ව දැකිමි - නිතරම මාගේ දෑසින් නොපමා වී මා වසමින් - දිව රැ දෙක්හිම වෙහෙසි රැ කල ගෙවමින් ඉන්නේ - ඒ උත්තමයන් හට වඳිමින් මාගේ සම්බුදු සම්පාණන්ගෙන් - වෙන් වී වාසය නො කරමි.

මුලු ලොව ම නැති වුනත් එක ම හඳවනක් අැන ඔබේ නාමයෙන්...

මේක තමයි ශ්‍රද්ධාවට පැමිණි කෙනාගේ ලක්ෂණය. නමුත් ශ්‍රද්ධාවට පැමිණෙන එකයි අපහසු. හිහි, පැවිදි දෙ කොටසට ම. ධර්ම කරුණු කටා කළ පමණින් ම ඒ කෙනාගේ ශ්‍රද්ධාව ප්‍රකට වෙන්නෙ

නෑ. ශ්‍රද්ධාව තියෙන කෙනා හැම වෙලාවේ ම ඉන්නේ තෙරුවන් පැත්තේ. ශ්‍රද්ධාව තියෙන කෙනා හොඳින් ම කෘත ගුණ දන්න කෙනෙක්.

පුරාණයේ ඉසිදන්න තමන්ගේ ශ්‍රද්ධාව ගැන මෙහෙම කීව්වා. මුළු ලෝකය ම එක පැත්තක උනත්, බුදුරජාණන් වහන්සේ එක පැත්තක නම්, එයා අන්න ඒ පැත්තෙ කියලා. හැබැයි ශ්‍රද්ධාව හැකි කෙනාට ඒක දුක්කරාවක්. ඒක ගැලපෙන්නෙ නෑ. ඒකට හේතුව ශ්‍රද්ධා සම්පත්තිය තමන් තුළ දැක්වීමට හැකි වීම යි.

නමුත් ශ්‍රද්ධාවන්ත කෙනාට නම් ශ්‍රද්ධා කරා ඇහෙන කොට කනට මිහිරියි.

සැදැහැති කතා - නෑසෙන නිසා...

මට මතකයි මම 1994 නිමාලයට ගියා. එතන සෘෂිකේෂ් වල පුටු කුටියක නවාතැන් අරගෙන හිටියා. ඒ ඉක්මනින් ම ධර්මය අවබෝධ කරගන්න කියල හො දැනුවත්කම නිසා ගිය ගමනක්. එහෙදී මට හැමදාම ඇහෙනවා, “බජන්”. ඒ කියන්නේ දෙවියන් ගැන කියවෙන ප්‍රශ්න ගායනා. එක දවසක් මගේ හිතට එකපාරට ම හිතූණා “මට ඇහෙන්නේ නෑහො බුද්ධිම සරණං ගච්ඡාමි කියන වචන ටික. මම බැරවෙලාවත් මැරුණොත් මට බුද්ධිම සරණං ගච්ඡාමි කියන වචන ඇහෙන තැනක උපදින්න ලැබෙයි ද” කියල. හො තේරෙන නිසා මම ඒ විදිහට හිතුවා. ඒක ඇතිවෙන්නෙ ශ්‍රද්ධාවන්තයාට. ශ්‍රද්ධාව හැකි කෙනාට එහෙම හිතෙන්නෙ නෑ. හරියට දේවදත්ත, කෝකාලික වගේ. දේවදත්ත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අවවාද පොඩ්ඩක්වත් ගණන් ගත්තෙ නෑ. ලාභය චිතරයි බැලුවේ. ශ්‍රද්ධාව තියෙන කෙනාට ශ්‍රද්ධා කරා සුකරා. හැකි කෙනාට දුක්කරා.

සැදැහැති කරා අසමින් - දෙසවන ද හුටු කරවමින් සැහැහෙන්න බුදු හිමි ළගින් - දහම ද අවබෝධ කරමින්

ශ්‍රද්ධාව ඇති පිරිසක් එක්ක කරා කරන්න ලැබීම අපේ ජීවිතයට ලැබෙන ලොකු ම ලාභය. විවෘත මනසක් තියෙනව නම්, අවංක නම්, සෘජු ගුණයකින් යුක්ත නම්, එයා සමඟ හොඳින් කරා බස් කරන්න පුළුවනි. අන්න ඒ වගේ අය උදෙසා තමයි බුදුවරු පහල වෙන්නේ. එයත් එක්ක ධර්ම කරාවේ යෙදෙන වෙලාවේ එයාට ශ්‍රද්ධාව ඇතිවෙනවා. (සද්ධා ජාතෝ උපසංකමති) ශ්‍රද්ධාව ඇති වුනාට පස්සේ එයා ධර්මය හොයාගෙන යනවා.

අපි තේරුම් ගත යුතුයි, මේ ශුද්ධාව නැති කම ජීවිතයකට මහා දිළිඳු කමක්. මහා අවාසනාවක්, මහා අලාභයක්, මහා නො ලැබීමක් කියලා.

ධර්ම කථාවේ යෙදෙන කොට ත් එහෙමයි. දවසක් මම එක පුද්ගලයෙකු සමඟ ධර්මයට ප්‍රශංසා කළා. එයා ඒකට විරුද්ධ වුනා. “ඔබ මොකද ඔය තරම් පැහැදෙන්නේ, ආනන්ද භාමුදුරුවන්ට වැරදුනා ද කවුද දන්නෙ” කියල. දැන් ප්‍රකට කරන්නෙ අශුද්ධාව. මම වැඩි ගාණක් හැකුව කීවා, “ආනන්ද භාමුදුරුවන්ට හෙමෙයි එහෙනම් වැරදිලා තියෙන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේට යි, මොකද උන්වහන්සේ තමයි මතක තබා ගැනීමේ හැකියාව අතින් අග්‍රස්ථානයේ ආනන්ද භාමුදුරුවන් ව තිබ්බේ” කියල. ඉතින් ඔය වගේ කියමන් කියන්නේ ශුද්ධාව නැතිකමෙන්. ඒ වගේ අයට ධර්මය කියන කොට හිතට අල්ලන්නෙ නෑ.

පොතෙන් එන්න එපා - එනව නම් අවබෝධයෙන්...

දවසක් එක ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් ඇවිදින් කීවා, “මම කැලේ ඉන්නේ, මට විදුර්ශනාව ගැන ගැටළු ටිකක් තියෙනවා, ඒවා අහගන්න. ඔබවහන්සේ මොකද ඒ ගැන කියන්නේ” මම කීවිවා, “සංයුත්ත නිකායේ තුන් වැනි කොටසේ පංච උපාදානස්කන්ධය විදුර්ශනා කරන හැටි තියෙනවා. සංයුත්ත නිකාය හතරවැනි කොටසේ සමායතන සංයුත්තයේ ආයතන වශයෙන් විදුර්ශනා කරන හැටි තියෙනවා, සංයුත්ත නිකායේ අභිසමය සංයුත්තයේ පටිච්ච සමුප්පාදය විදුර්ශනා කරන හැටි තියෙනවා, තවත් ඕනෙ නම් අභිසමය සංයුත්තයේ ධාතු සංයුත්තයේ විදුර්ශනාව තියෙනවා. ඔහ්න ඔච්චරයි මම දන්නෙ”

අර ස්වාමීන් වහන්සේ උත්තර දෙනවා, “නෑ... නෑ... මම එහෙම හෙමෙයි ඇහුවේ” කියලා. මම කීවිවා “මම ඔයට වැඩිය දෙයක් දන්නෙ නෑ. ඔබවහන්සේට ලොකු වැරදීමක් වෙලා” කියලා. උන්වහන්සේ කියනවා, “නෑ... නෑ... මට වැරදීමක් වෙලා නෑ” මම ආයෙමත් කීවිවා, “වැරදීමක් වෙලා තියෙනවා නම්, මේ පොත් කියවන්න. එතකොට හරියයි. මම වෙන මොකුත් කියන්නෙ නෑ” කියලා.

මේ වගේ අය සමඟ අපට ධර්ම කථාව කරගන්න බෑ. ශුද්ධාව නෑ. ශුද්ධාව නැති නිසා ම යි මම අර වගේ උත්තර දෙන්නෙ. අපේ වචනය අරගෙන පටලැවිල්ලක් හදාගන්නයි එන්නෙ. සමහර අය කියනවා, “පොතෙන් එන්න එපා, අවබෝධයෙන් කථා කරන්න” ඒකටත් හේතුව ධර්ම කථාවට ශුද්ධාව පිහිටුවා ගන්න බැරකම.

ආර්ය මහා සංඝරත්නය ගැන ත් චිතෙම යි. ඒ ගැන කථා කරන්න ගත්තා ම දොස් කියන්න පටන් ගන්නවා. හිත පහදවා ගන්නෙ නෑ.

කෝපි කාලෙ වගේ බැනෙ දැන්...

ඊළඟට බුදුරජාණන්වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා, දුස්සීල කෙනා කැමති නෑ සීලය ගැන කථා කරන්න. අහින් අය සීලයේ පිහිටනවට කැමති නෑ. එයා සමඟ සීලය ගැන කථා කළොත් ඒ කථා කරන කෙනා සමඟ තරහා වෙනවා, කීපෙනවා. හතුවරක් වගේ නැගීසිටිනවා. දුස්සීල කෙනා අගය කරන්නෙ, දුස්සීල කම ම යි. එයා කියනවා, “දැන් කාලෙ සිල් රැකලා මේ දේවල් කරන්න බෑ.” ඔබ අනලා ඇති මේ වගේ වචන. ඔහොම කරන්න බෑ. ඔහොම කරලා හරියන්නෙ නෑ. දැන් ලෝකෙ වෙනස් වෙලා. අලුත් ලෝකෙට හරියන විදිහට ඉන්න ඕනෙ.

සැ.යු: දුස්සීලයන්ගෙන් ප්‍රවේශම් වන්න!

සිල්වතෙක් තමයි හැම වෙලාවක ම සිල්වතෙක්ට අනුග්‍රහ කරන්නෙ. උපකාර කරන්නෙ. දුස්සීල කෙනා සිල්වතුන්ට උපකාර කරන්නෙත් නෑ. සිල්වතුන් බිහිකරන්න අවශ්‍යතාවයකුත් නෑ. දුස්සීල කෙනා කැමති අහින් අය දුස්සීල වෙනවා දැකින්නයි. මත්පැන් බොන පිරිසක් ලඟට, නො බොන කෙනෙක් ගියොත් අර පිරිස කැමති අර කෙනාත් අර තත්වයට පත්වෙනවට යි. බලහත්කාරයෙන් හරි මත්පැන් ටිකක් පොවන්නයි උත්සාහ කරන්නෙ. සතුන් මරණ කෙනා කැමති සතුන් මරණවට යි.

මම අහල තියෙනවා, ඉස්සර වැල්ලෙ දැල අදින වෙලාවට බලන් ඉන්න දෙන්නෙ නෑ. හිකම් ඉන්න දෙන්නෙ නෑ. බලෙන් හරි එකතු කරගන්නවා. අනාවාරයේ හැසිරෙන කෙනත් චිතෙමයි. තවකෙනෙක් ඒ දෙයින් වැලකිලා සිල්වත්ව ඉන්නවට කැමති නෑ. එයා කැමති ඒකට පොළඹව ගන්නයි. බොරු කියන කෙනා කැමති බොරු කියනවට. කේලාම් කියන කෙනා කැමති කේලාම් කියනවට. එරූෂ වචන කියන කෙනා කැමති එරූෂ වචන කියනවට. හිස් වචන කියන කෙනා කැමති හිස්වචන කියනවට.

මහමුහුදෙන් කුණු ගොඩට ගහනවා

හොඳින් හිතන්න ශ්‍රද්ධාවට පැමිණුන ගමන් ශ්‍රද්ධාවන්ත අය එකතු වෙනවා. අශ්‍රද්ධාවන්ත අය අයින් වෙනවා. සීලයට පැමිණුන

ගමන් චික්කො තමන් තනි වෙනවා. විහෙම නැත්නම් සීලවන්ත පිරිසක් එකතු වෙනවා. අර පරණ අය ආශ්‍රයට නැතිවෙලා යනවා.

දුස්සීල කෙනා ඉදිරියේ සීලය ගැන කථා කළොත් අර දුස්සීල කෙනා කෝප වෙනවා. කේන්ති ගන්නවා, හො සතුට ත්, අකමැත්ත ත්, ප්‍රකාශ කරනවා. දුස්සීල ධව කියන්නේ ජීවිතයට මහා අවාසනාවක්, පාඩුවක්, අලාභයක්.

එක වාගෙයි අපි දෙන්නා...

දුස්සීල කෙනා කැමති සිල්වත් කෙනා සිල්වත් කෙනෙක් නැටියට ඉන්නවට නෙවෙයි. වියා උත්සාහ කරන්නේ සිල්වතාත් පුළුවන් නම්, දුස්සීලයි කියලා සම්මත කරන්නයි. ගුණ දකින්න කැමති නෑ. කථාවක් හරි හදනවා, ඒක තමයි දුස්සීල කෙනාගේ ලක්ෂණය.

සිල්වතුන් ඇසුරේ - සැමදා සුවය ගෙන දේ

සිල්වතා මීට වඩා වෙනස්. වියා හිතන්නේ දුස්සීල කෙනෙක් දැක්කොත්, අනේ මේ කෙනා සිල්වත් වෙනව නම් කොයිතරම් හොඳ ද?" මෙයා යහපතේ හැසිරෙනවා නම් කියලා කැමති වෙනවා. නාග්‍රහවතුන් වහන්සේ ලඟට ආවා හොරු, නගර ශෝභිතියන්, මංකොල්ල කන අය මිනීමරුවෝ. ඇවිදින්න උන්වහන්සේ ළඟ පැවිදි වෙනවා. ඉන් පස්සේ ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවර ශීලයෙන් සංවර වෙලා, ධර්ම මාර්ගයේ හැසිරිලා නිවන් අවබෝධ කරනවා. දුස්සීල කෙනා සිල්වත් වෙනවා, සිල්වතුන්ගේ ඇසුරට පැමිණිලා. දුස්සීල කෙනෙක් දුස්සීල කෙනෙක්ගේ ඇසුරට ඇවිත් කවදාවත් සිල්වත් වෙන්නේ නෑ. වියා කැමති දුස්සීල ගොඩේ ම ඉන්නයි. සිලාදී ගුණධර්ම ගැන කථා කරලා සතුටු වෙන්න නෙමෙයි. අනිත් අයගේ දුස්සීලකම් හුවා දැක්ම දක්වලා "අසවලා මෙහෙමයි" කියලා, ඇසු දුටු විදිනට බොරුවක් හරි ගොතනවා. ඒ වගේ තමයි දුස්සීල කෙනා සතුටු වෙන්නේ.

සිල්වත් කෙනා විහෙම කරන්නේ නෑ. සිල්වත් කෙනා සිල් රැ කගෙන තමන්ගේ පාඩුවේ හිශ්ශබ්දව තමන්ගේ ගමන යනවා. ඒ නිසා සීල කථාව දුස්සීල කෙනාට අපහසු යි. විරුද්ධ යි. සීලයට කැමති නැහැ. වියාට ම ගැලපෙන අය හොයාගන්න යි කැමති. ඒක හරියට ධාතු ධාතු සංසන්දනය වෙනවා වගේ. හොඳට හොඳ එකතු වෙනවා. අසුවී වලට අසුවී එකතු වෙනවා. සුවඳට සුවඳ එකතු වෙනවා. දුගඳට දුගඳ එකතු වෙනවා.

දුසිල් අයගේ සිල් කොයිත් ද?

සිල්වතා සීලයට කැමති වෙන්න හේතුව වියා ගාව සීල සම්පත්තිය දැක්වන තියෙනවා. දුස්සීල කෙනාගේ සීල සම්පත්තියක් දැක්වෙන නෑ. සීල සම්පත්තිය නැති නිසා සීල කථාව ඇහෙන කොට කේන්ති යනවා. ඒ තුළින් තෘප්තියක්, සතුටක්, ප්‍රීතියක් ලබන්නෙ නෑ. ඒක තමයි දුස්සීල කෙනාගේ ස්වභාවය. බුදුරජාණන් වහන්සේ පිටමාන කාලයේ දී **වංචි මානවිකාව** වච්චා හින්දා කරන්න දුස්සීල අය. සිල්වත් අය අතින් වහෙම වෙන්නෙ නෑ.

දහම නො දුන් අය සිටින තුරා බහුශුභ බව ගැන නො හැකිය කථා

අල්පශුභ දහම් දැනුම නැති කෙනත් එක්ක බහුශුභ බව ගැන කථා **"බාහුසච්ච කථා"** දක්කථා වෙනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා මෙන්න මේවා කියලා කථා කළොත් දහම් දැනුම නැති කෙනෙක් එක්ක, වියාට කේන්ති යනවා. ඒ වගේ අය කියනවා "ඔව්වර ඉගෙන ගන්න ඕනෙ නෑ. එකක් එකක් ගානෙ අවබෝධ කරගෙන නෙමෙයි ධර්මය අවබෝධ කළේ. එක ගාථාවක පදයක් තිබුණොත් ඇති. ධර්මය ඉගෙන ගන්න ඕනෙ නෑ. භාවනා කරගෙන යනකොට ඉබේ අවබෝධ වෙනවා" ඔය විදිහට වියා පුළුවන් තරම් ඒකට විරුද්ධව කථා කරනවා. ඒකට හේතුව වියාට කේන්ති යනවා. දොස් කියන්න පටන් ගන්නවා.

බුද්ධ දේශනා ඒ විදිහට කථා කරන්න දෙන්නෙ නෑ. ධර්ම ඥානය නැති නිසා හිතමානයෙන් පෙලෙනවා. අන්න ඒ නිසා තව කෙනෙක් තමන් ඉදිරියේ ධර්මය කතා කරනවාට කැමති නෑ. වියා, තමන්ට ඕන ඕනෙ විදිහට අර්ථ කියන්න ගන්නවා. ඒකෙන් අපිට අදහස ගන්න පුළුවන් මෙයා බහුශුභ කෙනෙක් නොවෙයි කියල හිතමි ම හිතමි කතාවක් විතරයි කියලා. නමුත් පැය ගණන් කියන්න පුළුවන්. නමුත් දහම් කරනු හරි ටිකයි තියෙන්නෙ. අන්න ඒ කෙනා බහුශුභ බව ගැන කියන කොට කියෙනවා. තමන් තුළ ශුභ සම්පදා ධර්ම ඤාණය තුළින් ඇති කරගත්ත ශුභ සම්පත්තිය නෑ. වච නිසා වියාට දහම් කථාව තුළින් ප්‍රමෝදයක්, සතුටක් ලබන්නෙ නෑ. වියා කැමති තමන් ව හුවා දක්වන්න. දහම් දැනුම තියෙන පිරිසක් ඉදිරියේ වචනවලින් ජය ගන්න හදනවා. වහෙම බැර වෙන කොට හතුරෙක් වගේ නැගී සිටිනවා. නැගී හිටලා ප්‍රකට කරනවා අල්පශුභ බව. වච නිසා **(බාහුසච්ච කථා දක්කථා)** අල්පශුභ කෙනාට බහුශුභ කථාව දක්කථාවක්.

මසුරු මළ හැරදා - දන් දෙන්න සැමදා

මුළුතලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළා, (මච්ඡරියස්ස වාග කථා දක්කථා) මසුරු කෙනා සමඟ ත්‍යාග කර්ම වූ දුෂ්කර යි. ඒ කෙනා අනුමෝදන් වෙන්නෙවත් නෑ. මසුරු කෙනා දොස් කියනවා, “පිස්සුද, වැඩක් හැරිව විසදුම් කරනවා, දොර දන්දෙනවා වගේ දන්දෙනවා” කියල. අනුන්ට තමන් යමක් දෙන්නෙත් නෑ. දීම අනුමෝදන් වෙන්නෙත් නෑ. දන් දෙන කෙනෙක්ට දන් දෙන්න දෙන්නෙත් නෑ. දන් දෙන එක හෙලා දකිනවා.

නමුත් දන් දෙන අය ඉන්නවා, හරිම පුදුම විදිනට. දෙසැරයක් හිතන්නේ හැරිව අතහැරින අය ඉන්නවා. දීම ගැන සතුටු වෙන්නේ දෙන කෙනෙක් විතරයි. මසුරු කෙනාට සතුටු වෙන්න පුළුවන් කමක් නෑ. එයා දන්නේ රවට්ටගෙන කඩාගන්න, දන් දෙනවා කියල. මසුරු කෙනා එක්ක දන්දීම ගැන කර්ම කරන්න ගියපුහම විශාට බොහොම කේන්ද්‍රී යනවා.

අනේ මෙහෙම තණ්හාවක්...

අර ඉල්ලීස ජාතකයේ ඉල්ලීස සිටාණන්ට කැවුම් කන්න ඕනෙ වුනා. මෙයා දැන් කල්පනා කරනවා, කැවුම් කන්නත් ඕනෙ, කැවුම් කන්න විදිනක් නෑ. හැදවෙත් මාලිගාවේ සියලු දෙනාට ම දෙන්න සිද්ධ වෙනවා. මේ සිටුතුමා කැවුම් ගැන හිතලා ලෙඩ වුනා. සිටු දේවිය බොහොම අමාරුවෙන් ඇහුවා,

“අනේ ස්වාමීනී, කියන්න මොකක් ද?” සිටුතුමා කියනවා, “ ආසාවක් තියෙනවා, කියන්න විදිනක් නෑ” කියල. සිටු දේවිය යන්නමින් අහන කොට අහන කොට කිව්වා. “මට කැවුමක් කන්න ආසයි” කියලා. සිටු දේවිය උත්තර දුන්නා, “අනේ, සුළු දෙයක් නෙ. මම ඕනෙ නම් ජනපදයට ම කැවුම් හදන්නම්” ඒ වෙලාවේ සිටුතුමා කියනවා, “ ජනපදයට ම කැවුම් මොනව කරන්න ද?” ඉන්පස්සේ අහනවා, “ ජනපදයට ම නෙමෙයි, එහෙනම් අපි විදිය දෙපස අයටත් එක්ක කැවුම් හදමු” කියල. “විදිය දෙපස අයට මොනවා කරන්න ද?” කිව්වා. “ එහෙනම් විදිය දෙපස අයට ඕනෙ නෑ, මාලිගාවේ සියලු දෙනාට ?” “ මාලිගාවේ සියලු දෙනාට කැවුම් මොනවා කරන්නට ද?” “එහෙම නම් ඔබතුමාටත්, මටත්” සිටුතුමා කියනවා, “ඔබට මොනවා කරන්න ද?” දේවිය අන්තිමේදී කියනවා, “එහෙම නම් ඔබතුමාට විතරක් කැවුමක් හදල දෙන්නම්” කියල.

බුදු පුනෙකු පිඬු සිඟා වැඩිය මුත් දෙන්නට වේ යැයි සැක සිතලා....

ඉන්පස්සේ ලෑස්ති කරගන්න කිව්වා පිටි ටිකක් වෙන්න. මේවා ලෑස්ති කරගෙන මාලිගාවේ යටි මහලේ ඉඳන් උඩුමහලට එනකම් දොරවල් වැහුවා. කැවුම් හදන්න උඩුමහලේ ලෑස්ති කරගත්තා. ඒ වෙලාවේ එතන ජනෙල් ඇරලා තිබුණේ. බලනකොට මුගලන් මහ රහතන් වහන්සේ වැඩිම කරලා අහසේ වැඩ ඉන්නවා, ඉන්පස්සේ ඉල්ලීස සිටුතුමා කිව්වා.

“මෙහෙ මොනවත් දෙන්න නෑ. තියෙන තැනකට යන්න” කියල. රහතන් වහන්සේ උත්තර දුන්නා, “මේ විදිහට තියෙන තැනකට තමයි ආවේ. ඒ හිසා මම මෙතන ම ඉන්නම්” කියල. ඉතින් මේ විදිහට ස්වාමීන් වහන්සේව යවන්න උත්සාහ කරලා මෙහෙම හිතුවා. මේ ශ්‍රමණයා කෑම ආසාවෙන් ම ඉන්නවා කියලා, පුංචි කැවුමක් දීලා පිටත් කරනවා කියලා හිතලා සිටුතුමා ම හැන්දෙ අගට පිටි ටිකක් ඇරගෙන තාවිච්චියට දැමීමා. කැවුම විශාල වුනා. ඉන්පස්සේ හිතුවා මේක දෙන්න බෑ. ඒක අයිත් කරලා ඊළඟ එක. ඉස්සර වෙලා කැවුමට වඩා පිටි පොඩ්ඩක් දැමීමා, ඒක ඊටත් වඩා ලොකු වුනා. මේ විදිහට පොඩි කැවුමක් හදන්න උත්සාහ කරන කොට පිටි ටික ඉවර වුනා.

ඉන්පස්සේ කල්පනා කළා මේවයිත් පොඩි ම කැවු ම දීලා යවා ගමු කියලා හිතන කොට ම මේ කැවුම් ඔක්කොම එකක් වුණා. මෙහෙම දෙන්න බෑ අදිමු කියලා සිටුතුම යි, සිටුදේවිය යි, කැවුම කඩාගන්න දෙපැත්තට අදින්න ගත්තා. මෙහෙම කරන කොට කැවුම ගැන තියෙන තණ්හාව නැතිව ගියා. අන්න ඒ වෙලාවේ තමයි අතහැරියේ. මේ වගේ අය අදත් ඉන්නවා. ඒ අයට තණ්හාව නැතුව යන්නේ ඒ දේ පාවිච්චි කරන්න බැරි වෙතකොට. පුළුවන් වෙත කොට දෙන්නෙ නෑ.

මෙන්න නියම ත්‍යාගය...

ඒ මසුරු කෙනාට ත්‍යාගය ගැන කථාව දුක්කථාවක්. ඒක අහන්නවත් කැමති නෑ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළා ගිහි කළ උන්වහන්සේ වැඩි හිරිය මාලිගාව ගැන. අහිත් මාලිගාවල සේවකයන්ට දෙනෙ කාඩ් හොදි යි, හිවුඩු භාලෙ බතු යි. වයිත් තේරෙනවා බොහෝ තැන්වල තිබිලා තියෙන්නේ මසුරු පිළිවෙතක්. නමුත් සුදොවුන් රජතුමාගේ මාලිගාවේ සේවකයින්ට දුන්නෙ ඇල්භාලෙ බතුයි, රසට

උයපු මසුයි. එයිත් තේරෙනවා සුද්දෝධන රජතුමා ලෝභ නැතිව හිටිය කෙනෙක් කියල. එතනට ගැලපෙන්නේ ත්‍යාග කථාව. මසුරු කෙනාට ත්‍යාග සම්පදාව නෑ.

අපට යම්කිසි දෙයක් තව කෙනෙකුගේ යහපත උදෙසා අතහරින්න පුලුවන් නම් ඒක තමයි ත්‍යාග සම්පත්තිය. ත්‍යාග සම්පත්තිය තමන් තුළ නැත්නම් එයා ගාව මසුරුබවයි දකින්න ලැබෙන්නෙ. මසුරු කෙනා මසුරු බව අදහ ගන්නෙ පිරිමහනවා කියලා. සමහර තැන්වල අතට තමයි සීනි දෙන්නෙ. සීනි බෝතලේ තමන් ලඟ තියාගෙන. පස් දෙනෙක් ඉන්නවා නම්, හැන්දෙන් ටික ටික බෙදලා බෝතලේ අරන් තියාගන්නවා. මසුරු කෙනා සතුටු වෙන්නෙ තමන් ළඟ ගොඩ ගැනෙනවා දකින කොට. තමන්ගෙන් ඒ දේවල් අෂ් වෙලා හිස්වෙනවා දකින්න කැමති නෑ. මේ මසුරුකම කියන්නෙ ජීවිතයට මහා විශාල හානියක්, මහා අවාසනාවක්.

නමුත් ලෝබ නැති කෙනා හොඳින් දන් දීම ගැන කථා කරනවා. සතුටු වෙනවා. අනුමෝදන් වෙනවා, දන් දෙන්න කියලා දන් දෙන අයට ප්‍රශංසා කරනවා. කවුරු හරි දන් දුන්නා කියලා ආරංචි වුනොත්, ඒක අනුමෝදන් වෙනවා. මසුරු කෙනාට දන් දුන්නා කියලා ආරංචි වුනොත් දොස් කියනවා, “ඔය විදිහට දීලා, තමන්ට මොකද වෙන්නෙ. තමන්ට එකතු කරගත්තු දේ හේ ඉතුරු වෙන්නෙ” කියල.

නුවණැත්තා සහ නුවණ නැත්තා...

මිළඟට දුෂ්ප්‍රාඥයාට (පඤ්ඤා කථා දුක්කථා) ප්‍රඥාව රහිත කෙනාට, ප්‍රඥාව ගැන කථා කිරීම දුෂ්කරයි. ප්‍රඥා රහිත කෙනාගේ ලක්ෂණය තමයි, එයා හැම තිස්සෙ ම හිතන්නෙ නිත්‍යය යි කියල. අපි අනිත්‍යය යි කියල කිව්වොත් එයාට කේන්ති යනවා. දොස් කියනවා. අනිත්‍යය ගැන කතා කළොත් එයා අවුල් හදනවා. නිත්‍යය යි කීවොත් දුෂ්ප්‍රාඥ කෙනාට සතුටුයි. දුක ගැන කථා කළොත් එයාට තරහා යනවා. අනිත් අයට කියනවා, “අරයා ළඟට යන්න එපා, දුක ගැන කියනවා” කියල. අනාත්මය ගැන කීවාමත් එයා කැමති නෑ.

හේතු-ඵල රහිත කෙනා කැමති ගෙවල් දොරවල්, වතුපිටි, වගා ගැන, දේශපාලනය ගැන, යුද්ධ ගැන, නළු නිලියන් ගැන, ක්‍රිකට් ගැන ඇති තරම් කථා කරන්න පුළුවන්. නමුත් බැරවීමකින් වත් කියවුනොත් “ඇස අනිත්‍යය යි, කණ අනිත්‍යය යි” කියල, හෙමින් ම මඟ අරිනවා. තමන්ට ඇහුනෙ නෑ වගේ ඉන්නවා. හේතුව අනිත්‍යය කියන කාරණය තේරුම් ගන්න නම් ප්‍රඥාව තියෙන්නෙ ම ඕනෙ. නුවණින්

බලන්න වියාට ශක්තියක් නෑ. වියා මග හරිනවා. මෙහෙම කියනවා. “අපට වියා. අපි එන්නම් බැරි වුනා ම, එතකම් ඕවා අපිත් එකක් කරා කරන්න වියා” කියලා.

දැන් අනිත්‍යය භාවනාව කරන කොට බොහෝ අය දොස් කියනවා. මේ අනිත්‍යය ගැන කරා කරලා ජීවිත අවුල් වෙනවා. අසුභය කරලා ප්‍රශ්න ඇතිවෙයි. මේකට හේතුව දුෂ්ප්‍රාඥ කෙනාට ප්‍රඥා කරා දුක්කරා. වියා අනන්ත කැමති මේවා ගැන නෙමෙයි. සතුටින් ඉන්න එක ගැන. කාලා ඩීලා ඉන්න හැටි. මේක දුෂ්ප්‍රාඥ කෙනාගේ ලක්ෂණය.

නමුත් අනිත්‍යය ගැන කරා කළොත්, දුක ගැන, අනාත්මය ගැන කතා කළොත් හේතු-ඵල ගැන, ආර්ය සත්‍ය ගැන, කරා කරන්න ගන්න වෙලාවේ දි හතරෙක් වගේ හැගී සිටිනවා. එකට එක කරනවා. සම්පූර්ණ අප්‍රසාදය පල කරනවා.

මම දැන් හරි කළකිරීමෙන් නෙ ඉන්නෙ.

ප්‍රඥාව ගැන පෙන්නලා දීලා තියෙන්නේ, (අරියය නිබ්බේධිකාය සමන්නාගතෝ උදයත්ථ ගාමිණී පඤ්ඤා) ඇතිවීම, නැතිවීම ගැන අවබෝධ කරන ප්‍රඥාව.

කළකිරීම කියන වචනය සිංහලෙන් කිව්වාට, නිබ්බේධික කියන වචනයට සම්පූර්ණ අර්ථය තේරුම් යන්නෙ නෑ. කළකිරීම කියලා සාමාන්‍යයෙන් යොදන්නේ පටු අර්ථයකට. අපි කියනවා, “මම දැන් හරි කළකිරීමෙන් ඉන්නේ” අපි එයින් අදහස් කරන්නෙ වියා වීමක්, පීඩාවක්. නමුත් නිබ්බේධික කියන්නෙ, ඊට වඩා ගැඹුරු අර්ථයක් අවබෝධය තුල යථාර්ථය දැකීමෙන් නො ඇලී සිටින මට්ටමට ප්‍රඥාව දියුණු වීම වගේ. ඊට ගැලපෙන සිංහල වචනයක් නෑ. අපි ඒ කළකිරීම කියන වචනය යොදන කොට ප්‍රඥාව රහිත කෙනා අන්ත ඒකත් සමඟ ගැටෙනවා.

“අනේ අපිට කළකිරෙන්න ඕනෙ නෑ දැන් ම” කියනවා, වියාට ඒ වචනේ අර්ථය ගන්න බෑ. අනිත්‍යය යි, දුක යි, අනාත්ම යි කියලා හිතන්න හිතන්න ඇතිවෙන්නෙ අවබෝධයක් තුළ නො ඇල්මක්. එනිසා වියාට ඇතිවෙන්නෙ උපේක්ෂාවක්. වියාට ඒ වෙලාවේ වැඩෙන්නේ බොජ්ඣංගයක්. කළකිරීම කියන්නේ බොජ්ඣංගයක් නොවෙයි. බොජ්ඣංග කියන්නේ සති, ධම්මච්චය, චිරය, පිති, පස්සද්ධි, සමාධි, උපේක්ඛා. ඔන්න ඔතන තමයි නිබ්බේධය සම්පූර්ණයෙන් ක්‍රියාත්මක වෙන්නෙ. ඒ කියන්නෙ අවබෝධයක් තුළින් නො ඇලී සිටින මට්ටමට

යථාර්ථය දැකිනවා. ඔහුගේ ඔය මට්ටමට එන්නේ ප්‍රඥාවන්තයෙක් පමණයි.

ඇයි මේ තරම් හිතට අමාරු?

බුද්ධ දේශනාවල සඳහන්ව තිබෙනවා සතර අපාය ගැන, මේ විදිහට සත්තු වෙලා මැරුමේ කද්දී, ගලා ගෙනයිය ලේ සතර මහා සාගරයේ ජල කඳට වැටීයයි කියලා. දුක්දොම්නස් ගැන කයේ ස්වභාවය ගැන විස්තර වෙනවා, නමුත් ඒ දේ යථාර්ථයක් කියල මේක තේරුමේ නො ගත්ත කෙනාට මේවා ඇහෙද්දී පහර වදිනවා. හිතට අමාරුයි.

සමහර අය ඇවිත් කියනවා. “ස්වාමීන් වහන්ස, ඕවා කියවන කොට වපා වෙනවා” ඒ කියන්නේ වියාට ගැටීමක් ඇතිවෙනවා. නමුත් අවබෝධයක් ඇති වෙන්නේ මේ විදිහටයි. බුද්ධ කාලයේ දී සෝනාපන්න, සකදාගාමී, අනාගාමී වෙච්ච අය හිටියා. **විශාකා උපාසිකාව, අනේ පිඬු සිටුතුමා, බිම්බිසාර රජතුමා.** ඒ අය අවබෝධයෙන් හිටියේ. අවබෝධයට ආපු නැති දුෂ්ප්‍රඥා කෙනාට ප්‍රඥාව ගැන කථා කලා ම කිපෙනවා. චතුරාර්ය සත්‍යයට දොස් කියනවා. ඒකට හේතුව තමා තුළ ප්‍රඥා සම්පත්තිය දැකින්න නෑ.

මෙන්න තවත් පස් දෙනෙක්...

නැවත බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරනවා, තවත් පුද්ගලයන් පස් දෙනෙක් ඉන්නවා. ඒ පස්දෙනා ඊට හාත් පසින් ම වෙනස්.

- ❑ (සද්ධස්ස භික්ඛවේ, සද්ධාකථා සුකථා) ශ්‍රද්ධාව තියෙන කෙනෙක් එක්ක ශ්‍රද්ධාව ගැන කථා කරන එක පහසුයි.
- ❑ (සීලවතෝ සීල කථා සුකථා) සිල්වත් කෙනෙක් එක්ක සීලය ගැන කථා කරන්න පහසුයි.
- ❑ (බහුස්සුතස්ස බාහුසච්ච කථා සුකථා) බහුශ්‍රැත කෙනෙක් එක්ක බහුශ්‍රැත කථාව පහසුයි.
- ❑ (වාගවතෝ වාග කථා සුකථා) ත්‍යාගවන්ත කෙනා එක්ක ත්‍යාගය ගැන කථා කරන එක පහසුයි.
- ❑ (පඤ්ඤාවතෝ පඤ්ඤා කථා සුකථා) ප්‍රඥාවන්ත කෙනාට ප්‍රඥාව ගැන කථා කරන එක පහසුයි.

වින්න අපි ශුද්ධාව ගැන කතා කරමු...

උන්වහන්සේ විස්තර කරනවා "මහණෙනි, ශුද්ධාවින්න කෙනාට ශුද්ධා කතාව පහසුයි කියන්නේ මේ ගැන කතා කරන කොට කිපෙන්නෙ නෑ. ගැටෙන්නෙ නෑ. තරහා ගන්නෙ නෑ. හතුවෙක් වගේ නැගී හිටින්නෙ නෑ. කෝපයත්, නො සතුවත් පහල කරන්නෙ නෑ. ඒකට හේතුව තමන් තුළ ශුද්ධා සම්පත්තිය තිබෙනවා දකිනවා. ඒයා ප්‍රශංසා කරනවා, " ඒක හරි ලාභයක්, ඒයා බුදු රජාණන් වහන්සේ ගැන පැහැදිලි" කියල.

ශුද්ධාවින්න කෙනාට ශුද්ධාව ගැන කතා ඇහෙන කොට හරි ම ප්‍රීතියක් ඇතිවෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බුදුගුණ අහලා, දහම් ගුණ අහලා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝයා ගැන අහලා මහා සතුවක්, ප්‍රීතියක් ලබනවා. ඒකට හේතුව තමන් ලඟ ශුද්ධා සම්පත්තිය තියෙන එක.

සැදැහැ සිත් ඇති අයගේ - දහම් මග නැත මැකුණේ

(ශුද්ධාඡාතෝ උපසංකමති) ශුද්ධාව තියෙන කෙනා තමයි ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කරන්නෙ. ශුද්ධාව ඇතිවුනා ම තියෙන ලාභය තමයි, ශුද්ධාව ඇති කරගන්න උදව් කළ කෙනා හිතර මතක් කරනවා. ඒයාට විරුද්ධව යන්නෙ නෑ. දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේට විරුද්ධව කවුරු හරි යමක් කීවොත් ඒයා ඒක නිවැරදි කරනවා.

"ඔය විදිහට කරන්න ඒයා, පව් රැස් වෙනවා." නමුත් ශුද්ධා රහිත කෙනා නිවැරදි කරන්නෙ නෑ. ඒයා ඒකට තවත් මොහොතක් හරි කියනවා. ශුද්ධාවින්න කෙනා මීට හාත්පසින් ම වෙනස්. ඒයා කැමති තව කෙනෙකුගෙ යහපත ම යි. බැලුවොත් බලන්නෙ ගුණයක් ම යි. සාර්ථක මහ රහතන් වහන්සේ තමන් වහන්සේට ධර්මය ලබා දුන් අස්සඵ මහ රහතන් වහන්සේව සිහිකරපු හැටි සුත්ත නිපාතයේ 'සුභාසිත සූත්‍රයේ' මෙහෙම සඳහන් වෙනවා.

- සත්‍ය නම් සැබවින් ම - අමා සැප දෙන වදනකි
- සත්‍ය සදාතනික ලොව - පවතින දහමකි
- සත්‍යය හා අර්ථයේ - පිහිටි මුනිවරු
- නිරතුරුව ඒ දෙයම පැවසූ
- සැනසීම පිරිහිය - නිවන් සුව ලබා දෙන
- බසක් පවසත් ද මුනිවරු
- හැම දක් නිමා කරන - ඒ වචන බුදු සම්ඳුගේ
- සැබවින් ම ලොවේ ඇති අති උතුම් වචන වේ.

මේ ධර්මය ගැන වියාට ශ්‍රද්ධාව ඇති වෙන්නෙ නිරායාසයෙන් ම යි. ඒ වගේ ම තියෙනවා 'ධම්මනාවා සුත්‍රයේ' දහම් නැව ගැන.

**සුභාසිත දහම් පද - කියාදී ජීවිතයේ සාරය
දහම් දැනුමින් යුතු කෙනා - ලබයි හරවත් සමචත
යමෙක් සැතැසිව වසමින් - පමාවෙන් නම්
නො වැඩේ ඔහු තුළ - දැනුමත් නුවණත්
නැණවත් වූ කෙනෙක් ලොවේ - ඉගෙන ගනී නම් සදහම්
සක් දෙව්දුව පුදන ලෙසේ - හේ සදහම් ගුරුන් පුදයි**

ධර්මය කියා දන්න නම් යම් කෙනෙක් අන්න ඒ අය වියාව පුදනවා, ගෞරව කරනවා, සකු දෙවියන්ට වගේ. ඔන්න ඕකයි ධර්මය අවබෝධ වෙන කෙනාගෙ ලක්ෂණය.

**බොහෝ දහම් දැනුමෙන් යුතු - පිළිමි ලබන ගුරුවරයා
පහන් සිතින් යුතුව ඔහුට - මතු කර දෙයි සද්ධර්මය
නො පමා වී කෙනෙක් වඩාද - දහම් ගුරුන් ඇසුරු කලොත්
හොඳින් සවන් යුග යොමු කොට - සිරි සදහම් දැන ගනිමින්
නුවණැති හේ පිළිපදිනා - විට අසනා දහම් අනුව
වහ වැටහෙන සියුම් නැණැති - කෙනෙක් බවට හේ පත් වේ**

ධර්මය අවබෝධ වෙන්නෙ ධර්මය අවබෝධ කරන කෙනාට ගෞරව කළොත් ඒතරයි. අපට බොහොම පැහැදිලියි යම් කෙනෙකුට ශ්‍රද්ධාව ඇති වෙනවා නම්, වියාට උපකාර කරපු කෙනාට කෙලෙඹි ගුණ සලකලා අවසන් කරන්න බැරි බව.

සිල්වත් කෙනා කවුද?

මිළඟට තියෙනවා (සීලවනෝ සීල කථා සුකථා) සිල්වත් කෙනා වක්ක සීලය ගැන කථා කරන්න පුළුවන්. වියා බොහොම කැමතියි ඒකට. හේතුව තමයි ඒ පුද්ගලයා තුළ සීල සම්පත්තිය තියෙනවා. සීල සම්පත්තිය තියෙන කෙනා, සීලය නිසා තමාව හුවාදක්වන්නෙන් නෑ. අනුභව හෙලා දකින්නෙන් නෑ. නමුත් දුස්සීල කෙනා සීලයනිසා තමා හුවා දක්වමින් සිල්වත් උදවියට ගරහනවා. නමුත් සිල්වත් කෙනා තමන්ගෙ සීලය ආරක්ෂා කරගෙන පාඩුවේ ඉන්නවා.

දහම් පිළිසඳුරේ යෙදෙන්න දැනුම ඇති අයෙකු සමඟ

මිළඟට බහුශ්‍රැත කෙනා, බහුශ්‍රැත කථා ඇහෙන කොට බොහොම සන්තෝෂ වෙනවා. ඒකට හේතුව තමා තුළ 'සුභ සම්පද'

නිවිසීම. එම නිසා තමන් බොහොම කැමතියි. ධර්ම ආශ්වාදය ලැබෙන නිසා ශුද්ධාවන්ත, සීලවන්ත, බහුශ්‍රැත කෙනෙක් එක්ක ඕන තරම් කටා කරන්න පුළුවන් අර්බුද හටගන්නෙ නැතිව. ශුද්ධාව නැත්නම්, ශීලය නැත්නම්, බහුශ්‍රැත බව ආදිය නැත්නම් එතන අර්බුද හටගන්නවා.

තසාගවන්තයාව හඳුනාගන්න.

ඉන්පස්සේ (වගවතෝ වාග කතා සුකථා) තසාගවන්ත කෙනෙකුට පරිත්‍යාගය ගැන ඇහෙනකොට බොහොම සතුටුයි. අත්හරින කෙනාට අත් හැරීම ගැන ඇහෙන කොට හරිම සංතෝෂයි. අපිට හොඳින් තේරුම් ගන්න පුළුවන් මේ අත්හරින කෙනා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ කාලයේ ධර්මය කටා කරන කොට, ගිහි ජීවිතය අත හරිනවා. අතහැරලා වියාට ඉතිරි වෙන්නෙ කෙලෙස් විතරයි. අවසානයේ දී වියා කෙලෙස් අතහරිනවා, කෙලෙස් වල ආදිනව අවබෝධ කරලා.

තසාගවන්ත කෙනෙක්ට තසාග කටාව සුදුසුයි. එහෙම නැති කෙනෙක්ට කාටහරි පොඩ්ඩක් දුන්නොත් හැම තැන ම කියන්න ඕනෙ. නම ලියන්න ඕනෙ. කියන්න ඕනෙ. නැත්නම් වියාගෙ හිතට හරි නෑ. නම කීවේ නැත්නම්, ආයෙමත් දෙන්නෙත් නෑ. නමුත් තසාගවන්ත කෙනාට එහෙම නො වෙයි. නම කියන නො කියන එක ප්‍රශ්නයක් නො වෙයි. වියා ඒකෙන් අතිරේක දෙයක් බලාපොරොත්තු වෙන්නෙ නෑ. තසාගවන්තයාට තසාගය ගැන කටා ඇහෙන කොට බොහොම සතුටක්, ප්‍රීතියක් ඇතිවෙනවා. මමත් මේ විදිනේ තසාගවන්ත කෙනෙක්නේ කියලා.

මේ ධර්මය තියෙන්නේ කාට ද?

ඒ වගේ ම යි ප්‍රඥාවන්තයාට ප්‍රඥා කටා සුකථා. ඒක ඉතා පහසුවෙන් කරන්න පුළුවන්. ජීවිතාවබෝධය කරන කෙනෙක් අනිත්‍යය ගැන කටා කළොත්, හොඳින් ඇහුම්කම් දීලා ඉන්නවා. දුක ගැන කටා කළොත්, අනාත්මය තමා තුළ වසඟයේ පැවැත්වීමක් නෙමෙයි, හේතු එල දනමක් මේ තියෙන්නෙ කියල කටා කරන කොට හොඳින් ඇහුම්කම් දෙනවා. ඒක තමයි වියාගේ ස්වභාවය. ප්‍රඥාව තියෙන කෙනා ප්‍රඥාව දියුණු කරන්න කැමතියි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ධර්මය තියෙන්නේ ප්‍රඥාවන්ත කෙනාට මිසක් දුෂ්ප්‍රාඥ කෙනාට නො වෙයි. මෙතනදී ප්‍රඥාව කියන්නෙ පාඩම් හිටීම විතරක් නෙවෙයි. තමන්ව අවබෝධ කරන කෙනා මේ ධර්මය ඕපහයික නිසා තමන් තුළට පමුණුවාගෙන යි අවබෝධ කරන්නෙ. බාහිරට පෙන්නන්න නෙවෙයි. අනිත්‍ය දේ අනිත්‍ය හැටියට දැකලා, දුක්

දේ දුක් හැටියට, අනාත්ම දේ අනාත්ම හැටියට දැකිනවා.

එක තැනකදී බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇවිත් අහනවා “නාග්‍රහවතුන් වහන්ස, මේ ධර්මය ස්වාධ්‍යාත යි, සන්ද්‍රිඨික යි, අකාලික යි, ඒතිපස්සික යි, ඕපහයික යි, පච්චත්තං වේදිතඛිඛෝ විඤ්ඤුති කියනවා. මේකේ තේරුම මොකක් ද කියල. උන්වහන්සේ කියලා දෙනවා,

“පිත්චත් බ්‍රාහ්මණය, කෙනෙක් තමන් තුල ලෝභය හට ගන්නවා නම්, ලෝභය තමා තුළ හට ගෙන තියෙනවා දැකිනවා නම්, ද්වේෂය හටගන්නවා නම්, ද්වේෂය හට අරගෙන තියෙන බව දැකිනවා නම්, මෝහය හටගන්නවා නම්, මෝහය හටඅරගෙන තියෙන බව දැකිනවා නම්, එපමණකින් ම මේ ධර්මය ස්වාධ්‍යාත යි, සන්ද්‍රිඨික යි, අකාලික යි, ඒතිපස්සික යි, ඕපහයික යි, පච්චත්තං වේදිතඛිඛෝ විඤ්ඤුති වෙනවා.

ධර්ම මනසිකාරය කිරීමෙන්, උපන් ලෝභය ප්‍රභාණය වුනා නම්, උපන් ද්වේෂය ප්‍රභාණය වුනා නම්, උපන් මෝහය ප්‍රභාණය වුනා නම්, ඒ බව දැකිනවා නම්, එපමණකින් ම මේ ධර්මය ස්වාධ්‍යාත යි, සන්ද්‍රිඨික යි, අකාලික යි, ඒතිපස්සික යි, ඕපහයික යි, පච්චත්තං වේදිතඛිඛෝ විඤ්ඤුති වෙනවා.”

පච්චත්තං වේදිතඛිඛ විඤ්ඤුති වෙයි සදහම්

මේ ධර්මය දැකින්න තියෙන්නෙ තමාගේ හිතේ ඇතිවෙන පිරිසිදු අපිරිසිදු බව අවබෝධයෙන් ම යි. අනුන් තුළින් හෙවෙයි, තමන් විසින් තමන්ගේ ජීවිතය දිහා බලල යි. ඒ කොටස කරන්නේ ප්‍රඥාවන්ත කෙනෙක් විතරයි. තමන්ගේ ජීවිතය තුළින් බලනවා කියන එක පහසුවෙන් කෙනෙක් කරන්නෙ නෑ. ඒක කරන්න ප්‍රඥාවන්ත කෙනා.

අපි හොඳින් මතක තබා ගත යුතුයි, ධර්මය තුළින් විස්තර කරන්නෙ තමා තමන්ට පිළිසරණ කර ගන්නයි. ඒක තම තමන්ම යි කරගන්න තියෙන්නෙ. සංසාරේ අපි බැරවෙලාවත් නිරයේ, තිරිසන් යෝනියේ, ජේත ලෝකයේ උපන්නොත් මිළඟ ජීවිතයේ වැරදුනොත් තමන් ම යි කරගන්නන් ඕනෙ. යාලු මිත්‍රයෝ නෑ. කළයාණ මිත්‍රයෝත් නෑ. ඉඩකඩම් දේපලත් නෑ. වතුපිටි ත් නෑ. පිරිස ත් නෑ. කවුරුවත් නෑ. තමන්ට තමාවත් නෑ. ඒ අහතුරෙන් මිදෙන්න පුළුවන් එක ම අවස්ථාව තමයි මේ ලැබිලා තියෙන්නෙ. මේ අවස්ථාවේ තමන් තමන්ව රැකගත්තොත් ඒකයි තමන්ට තියෙන ලොකු ම රැකවරණය.

වාසනාව අවාසනාව තීරණය ඔබේ අතේ...

හොඳින් මතකයට ගන්න මේ ධර්මය ඉගෙන ගන්නේ තමාගේ ගැලවීම පිණිස යි කියලා. තමාව රැකගන්න අවබෝදයට අවා නම්, අන්න ඒ අය විතරයි මාර්ග වල ලබන්නෙ. ඒක හොඳින් ම පැහැදිලි යි. ඒ නිසා ඒ දුර්ලභ ප්‍රඥාව තමා තුළ පිහිටලා තිබුනොත් ඒක තමන්ගේ ම වාසනාව. එහෙම හැත්තම් ඒක තමන්ගේ ම අවාසනාව.

ඒ වාසනාව දියුණු කරගන්න අපිගාව තියෙන්න ඕනෙ **ශ්‍රද්ධා, සීල, ශ්‍රැත, වාග, පඤ්ඤා**. මේ පහ තමයි **සේඛ බල**. මෙන්න මේවා ඇතිකරගන්නයි මේ කියලා දෙන්නේ. ඒ සේඛ බල තියෙන කෙනා සමඟ මේ දේවල් කටා කරන්න පුළුවන්.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට බැසගත්ත කෙනෙක්, වයා සත්පුරුෂයෙක්, කෘතගුණ දන්න කෙනෙක්, ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෙක්. මේ දුක්කටා සුත්‍රයේ විස්තර වෙන්නේ සේඛ බල ගැන. **ශ්‍රද්ධා, සීල, ශ්‍රැත, වාග, පඤ්ඤා** තමන් ගාව තියෙනවා නම්, ඒ ගැන තමන් දන්නවා නම්, තමන් ඒ බව දකිනවා නම්, මේ ධර්මයේ හැසිරෙන්න. බාහිර සාක්ෂි ඕනෙ නෑ. බාහිර සාක්ෂි වලින් ධර්මය අවබෝධ කරන්න බෑ. බාහිර අයට අපි කවුද කියලා අවබෝධ කරන්න බෑ. කරන්න පුළුවන් කමකුත් නෑ. තමාට යි තමන් ගැන අවබෝධ කරගන්න තියෙන්නෙ.

එම නිසා ධර්ම මාර්ගය දියුණු කරගන්න, **ශ්‍රද්ධා, සීල, ශ්‍රැත, වාග, පඤ්ඤා** කියන පංච සේඛ බල දියුණු කරගෙන මේ ගෞතම බුදු සසුනේ දී ම උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමේ උතුම් දුර්ලභ භාග්‍යය උදාවේවා !

සාදු! සාදු !! සාදු !!!

නිවන්හට හව ගිමන් දෙසු සදහම් නිවන්

-ආදිත්ත පරියාය සූත්‍රය-

ශ්‍රද්ධාවන්ත ජිනවතුහි,

ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්ම සේවාව අසල පුන් පොහෝ දිනකයි ආරම්භ වුනේ. උන්වහන්සේ දේශනා කරපු ධර්මය කොටස් නවයකින් යුක්තයි. ඒ කොටස් නවයට කියනවා '**නවාංග ශාස්තෘ ශාසනය**' කියලා. මම ඔබට විය කෙටියෙන් හඳුන්වන්නම්, බොහෝ දෙනෙක් විය දන්නේ නැති නිසා.

නවාංග ශාස්තෘ ශාසනය...

උන්වහන්සේගේ ප්‍රධාන දේශනා සියල්ලට ම කියනවා '**සුත්‍ර**' කියලා. ඒ සුත්‍ර කියන කොටසේ ගාථා ආදිය නෑ. ධර්ම කරුණු විස්තර කෙරෙනවා. ඊළඟට සමහර දේශනා තියෙනවා උන්වහන්සේ ධර්මය දේශනා කරලා දේශනා කරපු ධර්මය හකුළවා ගාථාවකින් ප්‍රකාශ කෙරෙනවා. එතකොට දේශනාවකුයි, ගාථාව යි දෙක ම තියෙනවා. අන්ත ඒකට කියනවා '**ගෙය්ඨ**' කියලා. ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ යම් යම් ධර්ම කරුණු මාතෘකා අරගෙන විස්තර කරගෙන යනවා. ඒකට කියනවා '**වෙය්ඨාකරණ**' කියලා. දැන් දම්සක් පැවතුම් සුත්‍ර දේශනාව වෙය්ඨාකරණ සුත්‍ර දේශනාවක්. ඒකේ අන්තිමට තියෙනවා, "**ඉමස්මිඤ්ච පන වෙය්ඨාකරණස්මිං හඤ්ජමානේ ආයස්මතෝ කොණ්ඩඤ්ඤස්ස වරජං චිතමලං**" ආදී වගයෙන් මේ වෙය්ඨාකරණය වදාරන කල්හි කියලා.

සමහර අවස්ථාවල දී උන්වහන්සේ දේශනාවක් කරන්නේ නෑ. යම් යම් සිද්ධියක් උනාම උන්වහන්සේ ගාථාවක් වදාරලා හිඟ්ඟඛ්ද වෙනව. චතකොට දේශනාව බවට පත්වෙන්නේ ඒ 'ගාථා'. **ධම්ම පදය** වගේ අපට හම්බවෙන්නේ ඒවා. සමහර අවස්ථාවලදී උන්වහන්සේ ප්‍රසාද සංවේග ඇති වෙනකොට දැන් අපේ කට්ත් පිට වෙන්නේ "අයියෝ, අම්මෝ, අනේ, අපොයි" කියලා. ඒ වගේ බුදුරජාණන් වහන්සේට ප්‍රසාද සංවේග ඇති වුනා ම උන්වහන්සේගේ හදවතේ ඇති හැඳීම ගාථාවලින් පිටවෙනවා. ඒවාට කියනවා '**උදාන**' කියලා. ඒවත් ධර්මය ම යි. සමහර දහම් කරුණු උන්වහන්සේ තහවුරු කරලා ප්‍රකාශ කරනවා. මේක මෙහෙම වෙනව නම්, මේක මෙහෙම වෙනව නම් කියලා. ඒකට කියනවා '**ඉතිවුත්ත**' කියලා.

ර්ලඟට උන්වහන්සේගේ ජීවිතේ ආපස්සට බලලා අතීත ජීවිත තොරතුරු උන්වහන්සේ හෙළිදරව් කරනවා. ඒවාට කියනවා '**ජාතක**'. බුදුවරයන්ට චීෂය වන ආශ්චර්ය, අද්භූත දේවල් කියනවා. ඒවා හෙළිකරනවා. ඒවා '**අද්භූත ධම්ම**' ර්ලඟට සමහර දේශනා තියෙනවා ප්‍රශ්නය අහන කොට උන්තර දෙනවා. ඒවාට කියනවා '**වේදල්ල**' කියලා. චතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මය ඒ ඒ ශෛලීන්ට අනුව තමයි නවාංග ශාස්තෘ ශාසනය වෙන්නේ. ඉතින් අවුරුදු 45 ක් මුළුල්ලේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය. දැනට ඉතින් **18,000** ක වගේ දේශනා ප්‍රමාණයක් අපට වාසනාවට ලැබිලා තියෙනවා.

අති විශේෂ දේශනාවක්...

මහමෙව්නාව මගින් ක්‍රියාත්මක කරපු වැඩසටහන් මගින් සැදුහැරවතුන්ට චිකිත් චික සුභ දේශනා ශ්‍රවණය කරන්න ලැබෙනවා. අද මම ඔබට උගන්වන්නේ කලාතුරකින් අහන්න ලැබෙන චිකක්. මේ දේශනාව නිතර අහන්න ලැබෙන්නෙ නෑ. හැබැයි **මිහිදු මහරහතන් වහන්සේ** ලංකාවට වැඩම කරලා ඔබට මතකයි අර්ථධ ඇමතියා ප්‍රධාන සිංහල පිරිසක් පැවිදි කළා. චතකොට ඒ පැවිදි කරපු පැවිදි ස්වාමීන් වහන්සේලාට ඉස්සෙල්ලා ම කරපු දේශනාව. අපි දැන් මිහිදු මහරහතන් වහන්සේගේ ඒ දේශනාවල් අපි කථා කරන්නේ නෑනේ. හැම තිස්සෙම අපි අර '**චූලහත්ථි පදෝපම සූත්‍රය**' ගැන කථා කරමින් යනවා ඇර, ඉතුරු දේශනා ගැන වගක් නැතුව ඉන්නවා. දැන් මේ තියෙන්නේ ලංකාවේ ස්වාමීන් වහන්සේලාට මිහිදු මහරහතන් වහන්සේ පැවිදි කරලා හිට පළවෙනිව කළ ඒ දේශනාව.

අපි මග එල ලැබිය යුත්තේ ඇයි?

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනාව කලින් ම දේශනා කළේ. මේ සූත්‍ර දේශනාවේ නම 'ආදිත්ත පරියාය සූත්‍රය'. මේ දේශනාවේ විශාල ගැඹුරු කාරණාවක් විස්තර කෙරෙනවා. මේ ජීවිතය තුළ තිබෙන බරපතල ප්‍රශ්නයක් විස්තර කරනවා. විසඳමත් දේශනා කරනවා. ආදිත්ත පරියාය සූත්‍ර දේශනාවෙන්. මේ සූත්‍ර දේශනාව ඔබට ඉගෙන ගනිද්දී තේරේවි ඇයි අපි මගඑල ලැබිය යුත්තේ කියා. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය අනුගමනය කළ යුත්තේ ඇයි කියලා හොඳට තේරෙන දේශනාවක් මේ ආදිත්ත පරියාය සූත්‍රය.

ගිහි ගැහිම ගැන කියැවෙන ධර්මයක්....

ආදිත්ත කියන්නේ ගිහිගන්නවා. ගිහි ඇවිලුනාම ආදිත්ත කියලා කියනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, "පින්වත් මහණෙනි, මම ධර්මයක් දේශනා කරන්නමි, මේක ගිහි ඇවිලීමක් ගැන." මොකක්ද මේ ගිහි ඇවිලීම කියන්නා වූ ධර්මය. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා,

"පින්වත් මහණෙනි, ඇහෙන්න රූපයක් දැකලා, ඒ රූපය මතක තිසාගෙන ඒ රූපයේ නිමිති අරගෙන ඒ රූපය කෙරෙහි ආශ්වාදයෙන් ගැලී ඊට අනුකූලව විඤ්ඤාණය පවත්වනවාට වඩා හොඳයි ගිහිගත්තු රත්වෙව්ව යකඩ පතුරකින් ඇහැ අතුල්ලගන්න එක. මොකද හේතුව ඇහෙන්න රූපයක් බලලා රාග සහිතව විඤ්ඤාණය පැවැත්වුවොත්, (තස්මිඤ්ඤේ සමයේ කාලංකරෝපය) ඒ වගේ වෙලාවක පුද්ගලයෙක් මැරෙනවා නම් (ධාන මේතං විජ්ජති) මෙන්න මේක සිද්ධවෙනවා, එක්කෝ වියා නිරයේ උපදිනවා. එක්කෝ තිරිසන් ලෝකයේ උපදිනවා"

වසඟ වූ සිතක උරුමය...

විතකොට බලන්න මේ විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරීත්වය අපට ජේන්නෙ නෑ. දැන් අපි මේ බාහිර ලෝකයට වසඟ වෙලා ඉන්නවා. අපිට මේ ශාසනික කර්තව්‍යයේ බරපතලකම ජේන්නෙ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බුද්ධි වචනයේ අපි වටිනාකම හඳුනගන්නේ නැතුව.

විලාසිතාවක් වූ භාවනාව...

අපිට සමහර විට හිතෙන්න පුළුවන් හරි වැඩක්නෙ මේ, තරුණයෝ මහණ වෙනවා. හරි වැඩක්නෙ භාවනාව විලාසිතාවක් වෙලා. හරි වැඩක්නෙ ඔක්කොම මහණ වුනොත් මොකද වෙන්නේ. ඔක්කොම

මහණ වුනොත් දුක ඉවරයිනේ. ඉතින් හරි වැඩක්නෙ මේ භාවනා කරන්න පටන් අරන්නේ.

මේක කියන්නේ බුද්ධ දේශනාව ගැන අවබෝධයක් නැතිකමට. දැන් බලන්න මේ දේශනාවෙ තියෙන විශේෂත්වය. දැන් බලන්න අපේ හිත යම්කිසි රූපයක් දැක්කට පස්සේ අපි කියමු සරාගී වුනා කියලා. සරාගී හිතක් අපිට ඇතිවුනා, අපේ හිත ඒකට බැඳෙනවා ද? නැද්ද? අපේ විඤ්ඤාණය ඊට බැඳිලා ක්‍රියාත්මක වෙනවා ද? නැද්ද? බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ඒ වගේ වෙලාවක මැරුනොත් නිරයේ යනවා. ඒ වගේ වෙලාවක මැරුණොත් තිරිසන් ලෝකයේ උපදිනවා.

ඇසෙන හඬට බැඳුනොත්...

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, "මහණෙනි, කණින් ශබ්ද අහනවා. ඒ කණින් අහන ශබ්දයේ දී, අහන්නා වූ ශබ්දය මුල් කරගෙන රාග සිහිතව ඒකේ ආශ්වාදයක් පතාගෙන ලබා ගන්න හිතාගෙන විඤ්ඤාණය පවත්වනවා නම්, පින්වත් මහණෙනි, ඊට වඩා හොඳයි හාත්පස ඇවිලගත්තු ගිහිදැල් සහිත තියුණු යකඩ උලක් කණේ අතුල්ලන එක."

ඒ වගේ කණෙන් ශබ්දයක් අහලා ඒ ශබ්දයට රාගයක් ඇතිවෙලා ඒ ශබ්දයට ඇතිවෙච්ච රාගය පවත්වන්න ගියොත් ඒ බැඳිච්ච විඤ්ඤාණයෙන් යුක්තව ඉන්න වෙලාවක මැරුණොත් මේ ගති දෙකෙන් එකක උපදිනවා කියනවා. එක්කො නිරයේ යනවා. එහෙම නැත්නම් තිරිසන් අපායේ උපදිනවා. දැන් බලන්න මේ ධර්මයට ආපු නැති කෙනෙකුට මේ අනතුර නැද්ද? මේ ධර්මයට ආපු නැති අයට මේ අනතුර තියෙනවා.

සුවඳට ආසා හිනෙනවා...

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, "පින්වත් මහණෙනි, නාසයෙන් ගඳ සුවඳ ආඝ්‍රාහය කරනවා. නාසයෙන් ගඳ සුවඳ ආඝ්‍රාහය කරද්දී මේ සුවඳට හෝ ගඳට ඇතිවෙනවා රාගය හෝ ගැටීම. ඇතිවුනාට පස්සේ ඒ පුද්ගලයාගේ විඤ්ඤාණය ක්‍රියාත්මක වෙනවා, නාසයෙන් දැනගත්තු ගඳ සුවඳ අනුව." ඉතින් ඒකෙදී බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, (නිමිත්තස්සාද ගතිතං වා නික්ඛවේ විඤ්ඤාණං) ඒ නිමිත්තේ ආශ්වාදයට මුසපත් වෙලා විඤ්ඤාණය පවතිද්දී ඒ වගේ වෙලාවක මැරුණොත් නිරයේ උපදිනවා. එහෙමත් නැත්නම් තිරිසන් අපායේ උපදිනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, පින්වත් මහණෙනි, ඊට වඩා හොඳයි භාත්පස ගිහිගත්ත රත්වෙව්ව නියනකින් නහය අතුල්ල ගන්න එක. නහයට දැනෙන සුවඳෙ ආශ්වාදයට ගිජුවෙලා විඤ්ඤාණය පවත්වනවාට වඩා රත්වෙව්ව, ගිහිගත්තු නියනකින් නහය අතුල්ලන එක හොඳයි කියනවා.

රස නහර පිනා යයි - අපි ද අපායට යයි

ඊලඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, පින්වත් මහණෙනි, මේ දිවට රස දැනෙනවා. දිවට රස දැනුනට පස්සේ ඒ රසයට ගිජුවෙලා මේ විඤ්ඤාණය පවත්වන්න ගියොත් රසයට ගිජුවෙලා විඤ්ඤාණය පවත්වනවාට වඩා හොඳයි රත්වෙව්ව ගිහිගත්තු දැලි පිහියක් අරගෙන මේ දිව අතුල්ල ගන්න එක. මොකද හේතුව, ඒ දිවට දැනෙන රසයට ඇලිව්ව විඤ්ඤාණයෙන් යුතුව වාසය කරන්න ගියොත් වයා හිරයේ උපදිනවා, එහෙමත් නැත්නම් තිරිසන් අපායේ උපදිනවා.

ඊලඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, "පින්වත් මහණෙනි, කයට පහස ලැබෙනවා. කයට ලැබෙන්නා වූ පහසේ ඇති ආශ්වාදයට ගිජුවෙලා විඤ්ඤාණය පවත්වනවාට වඩා භාත්පස රත්වෙව්ව ගිහිගත්තු සැතකින් මේ ශරීරය රහිතවා නම්, රැහැලාදානවා නම් ඊට වඩා හොඳයි කියනවා. ආශ්වාදයට ගිජුවෙව්ව විඤ්ඤාණයක් පවත්වනවාට වඩා. ආශ්වාදයට ගිජුවෙව්ව විඤ්ඤාණයක් පැවැත්වීම හේතුවෙන් ඒ මොහොතේ වයා මැරුණොත් ඒ මොහොතේ වයා හිරයේ උපදිනවා. එහෙමත් නැත්නම් තිරිසන් අපායේ උපදිනවා.

නින්දට රැවටෙන්න එපා!

ඊලඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා. "පින්වත් මහණෙනි, ඇහැරගෙන ඉන්න වෙලාවෙ අකුසල් දේවල් කල්පනා කර කර ඉන්නවට වඩා, අසමගිය ඇතිවෙන දේවල්, බිඳෙන දේවල්, පිරිසේ සමඟිය කඩාකප්පල් වෙන දේවල් අකුසල් කල්පනා කර කර ඉන්නවාට වඩා නිදාගන්න එක හොඳයි" මේකේ කියනවා (**සොත්තං ඛෝ පනාතං භික්ඛවේ ජීවිතං වදාමි**) "පින්වත් මහණෙනි, නින්ද කියලා කියන්නේ ජීවිතයේ එල රහිත බව. (**මොහනං ජීවිතානං වදාමි**) නින්ද කියලා කියන්නේ ජීවිතයේ මුලා වෙව්ව බව. නමුත් ඒක හොඳයි කියනවා ඇහැරගෙන අකුසල විතර්ක කර කර ඉන්නවට වඩා.

ඔබත් මේ ගැටලුවෙන් බේරෙන්න...

දැන් පින්වතුනි, ඔබට තේරෙනවා ඇති බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මේ දේශනාවෙන් ආයතන හය ම සම්බන්ධ යි. ඇස ගැන කථා කළා. ඊළඟට කණ ගැන කථා කළා. නාසය ගැන කථා කළා. දිව ගැන කථා කළා. කය ගැන කථා කළා. මහස ගැන කථා කළා. මේ අනතුර තියෙන්නේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනශාට යි. අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනශා මේ අනතුර දන්නෙ නෑ. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඊට වෙනස්. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් බවට පත්වෙනවා ශ්‍රද්ධාවට පැමිණීමෙන්. ශ්‍රද්ධාවට පැමිණෙනවා ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේව සරණ යාමෙන්. ඊළඟට ශ්‍රී සද්ධර්මය සරණ යාමෙන්. **ශ්‍රද්ධානුසාර** වෙච්ච කෙනා ධම්මානුසාරී වෙනවා. **ධම්මානුසාරී** වෙනකොට අනිත්‍ය දේ අනිත්‍ය වශයෙන් බලනවා.

අනතුරෙන් අත්මිදෙන්නට නම්...

මේ ධර්ම මාර්ගයට පැමිණිවිච කෙනාට මේ අනතුර නෑ. මේ බලන්න, (තනු නික්බවේ, ශ්‍රැතවා අරිය සාවකෝ ඉතිපටිසංචික්ඛති) “ පින්වත් මහණෙනි, මේ කාරණය ගැන ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා මේ විදිහටයි කල්පනා කරන්නේ කියනවා. කොහොම ද? (ධීත්තති නාවතත්තාය අයෝ සලාකාය අදිත්තාය, සම්චජලිතාය, සම්පජ්ජාය, සපෝති භූතාය, චක්ඛු ඉන්ද්‍රියාය සම්චලිධ්ධං) මේ ඇහේ ගිනි ගත්තු යකඩ පතුරකින් මේ ඇහැ හුරනවාට වඩා මට මේ දේ කරන්න පුළුවන්. මොකක් ද? (ඉති චක්ඛුං අනිච්චං) මේ ඇස අනිත්‍යය යි. (රූපා අනිච්චං) රූප අනිත්‍යය යි. (චක්ඛු විඤ්ඤාණං අනිච්චං) ඇසේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍යය යි. (චක්ඛු සම්චස්සෝ අනිච්චෝ) ඇසේ ස්පර්ශය අනිත්‍යය යි. (යම්පිදං චක්ඛුසම්චස්ස පච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛම සුක්ඛංවාපි අනිච්චං) ඇසේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා වූ යම් සැප විඳීමක්, දුක් විඳීමක්, උපේක්ෂාවක් ඇද්ද වියත් අනිත්‍යය යි. අන්න ඒ විදිහට කල්පනා කරන කෙනාට අර විඤ්ඤාණයේ නිමිත්තේ ආශ්වාදයට ගිජුවෙලා පවතින්නේ නැතුව යනවා.

අපායෙන් නිදහස් වෙන්නෙ මෙහෙම යි.

දැන් බලන්න මේ ක්‍රමයෙන් තමයි අපායෙන් ගැලවෙන්න තියෙන්නේ. වතකොට අපිට පැහැදිලිව පේනවා අපිව මේ අපායෙන් නිදහස් කරනවා කියන එක දුකෙන් අපිව බේරගන්නවා කියන එක බාහිර කෙනෙක් විසින් කරන දෙයක් නෙමෙයි. ඒක කරන්න තියෙන්නේ කවුද? තමා ම යි. අපායේ උපත කරා ගෙහියනවා කියන එකත් බාහිර

කෙනෙක් කරන දෙයක් නෙවෙයි. තමා නො දන්නාකම නිසා මේ විඤ්ඤාණයේ ක්‍රියාකාරීත්වය ඒ විදිහට ම යන්න දෙනවා. චිතකොට තමයි මෙන්න මේක සිද්ධ වෙන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, ඇහෙන්න රූපයක් දැකලා, ඒ රූපයේ ආශ්වාදයට ගිජුවෙලා විඤ්ඤාණය පැවැත්තුවොත් මොකද වෙන්නේ. ඒ වෙලාවේ මැරුණොත් නිරයේ හෝ තිරිසන් යෝනියේ උපදිනවා කියනවා. නිරයේ හෝ තිරිසන් යෝනියේ උපතකට බර ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා ද? අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා ද? බලන්න මේ හයානක ඉරණමක් කරා යනවා අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෝ බවට අපි පත්වෙන්නේ අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයෝ වෙලා ඉන්නට නෙවෙයි. අපි මේ ශ්‍රාවකභාවයට පත්වෙන්නේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයින් බවට පත්වෙන්නයි.

දැන් බලන්න අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයාට තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ. ඊට වඩා හොඳයි කියනවා මොකක් ද? ඇහෙන්න රූපය දැකලා ආශ්වාදයේ ඇලෙලා විඤ්ඤාණය පවත්වනවාට වඩා හොඳයි කියනවා රත්වෙච්ච යකඩ පතුරකින් ඇහැ අතුල්ල ගන්න එක. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා එහෙම නෙවෙයි කියනවා, චිකෙදි බලන්නේ කොහොම ද? ඇස අනිත්‍යය යි.

මෙන්න ඇසේ යථා තත්වය...

ඇස අනිත්‍යය යි ද? ඔව්. අනිත්‍යය කියන ඇසේ ලක්ෂණ මොනවා ද? ඇස වයසට යනවා. ඇස ලෙඩ වෙනවා. ඇස ජරාවට පත්වෙලා මැරලා යනවා. අනිත්‍ය දේකට ද වෙන්නේ නිත්‍ය දේකට ද එහෙම වෙන්නේ. එහෙනම නම් ඇස අනිත්‍යය යි.

ඇසට පෙනෙන රූප අතර ඔබට දකින්නට ලැබෙනවා ද නිත්‍ය වූ රූප. නෑ. අපිට දකින්නට ලැබෙන්නේ අනිත්‍ය වූ රූපයක් ම යි. වෙනස් වෙන රූපයක් ම යි. නැසීයන රූපයක් ම යි. තමාගේ වසඟයට පවත්වන්න බැරි රූපයක් ම යි. චිතකොට ඒයා අවබෝධ කරගන්නවා, ඇසත් අනිත්‍යය යි, ඇසට පෙනෙන රූපත් අනිත්‍යය යි කියලා.

ඇහේ විඤ්ඤාණය කියලා කියන්නේ දැන් අපි ඇහැ යොමුකරන කොට යම්කිසි පැත්තකට ඒ යොමුකරන්නේ මනසිකාරයෙන්. මොකෙන්ද අපි එහෙනම් යොමුකරන්නේ? මනසිකාරයෙන්. මනසිකාරය කියන එක අයිති නාමයකට. මනසිකාරය යොමු කළා ම මේ රූපයේ ඡායාව ඇහැට වැටෙනකොට ම ඇහේ හටගන්නවා, විඤ්ඤාණය.

එතකොට මොකද වෙන්නේ? අහැරයි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙනවා. එකතුවෙලා මේ සිද්ධිය සිද්ධ වෙනවා. ඇලෙන හෝ ගැටෙන එක සිද්ධි වෙන්නේ. ඒ එකතු වීමට කියනවා ස්පර්ශය. එහෙම නම් මේ සිදුවීම දැක්වෙන නම් අපි තමා තුළ තමයි සිහිය පිහිටුවන්න ඕනෙ.

මොහොතින් මොහොත වෙනස් වෙන...

තමා තුළ සිහිය පිහිටුවලා ඇහෙන්න රූප බලද්දී ආශ්වාදයේ ගැලවීවි විඤ්ඤාණය ක්‍රියාත්මක වෙන හැටි තේරෙන්න පටන් ගන්නවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා එතකොට ඒ ඇහැරයි, රූපයයි, විඤ්ඤාණය යි එකතුවීමේ ස්පර්ශය නිත්‍ය ද, අනිත්‍ය ද? අනිත්‍යයි.

දැන් මේ පැත්ත බලලා මේ රූපේ පෙනිලා අනිත් රූපේ බලනකොට මේ ඇහැරේ අනිත්‍යයයි. රූපෙන් අනිත්‍ය වෙලා. විඤ්ඤාණයත් අනිත්‍ය වෙලා. ස්පර්ශයත් අනිත්‍ය වෙලා. විඳීමත් අනිත්‍ය වෙලා. මොහොතින් මොහොත වෙනස් වෙලා යනවා.

එතකොට ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඒක තමයි බලන්නේ. ඇහෙන්න රූපයක් දැක්කා ම ආශ්වාදයකට ගිජුවෙලා ඉන්නෙ නෑ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා. එයා බලන්නේ මේ සිද්ධියේ තියෙන අනිත්‍ය බව. මේ සිද්ධියේ තියෙන ඇත්ත තත්වය. බලද්දී එයා දකිනවා ඇහැරේ අනිත්‍යය යි. රූපත් අනිත්‍යය යි. ඇහේ විඤ්ඤාණයත් අනිත්‍යය යි. ස්පර්ශයත් අනිත්‍යය යි. විඳීමත් අනිත්‍යය යි. විඳීම කියන්නෙ ඇහෙන්න රූපයක් දැක්ද්දී ඇහැරයි රූපය යි විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙනවා. ඒ එකතු වෙනකොට අපි ගත්තොත් ඒ ස්පර්ශයේ තියෙන්නේ සැප විඳීමක් විදිනට නම් අපිට සැප විඳීමක් දැනෙනවා. එතකොට ඒ සැප විඳීම දැනෙන්නා වූ ස්පර්ශය නැති වෙවිව ගමන් විඳීමට මොකද වෙන්නේ. නැතිවෙලා යනවා. එතකොට ස්පර්ශය ඇතිවෙන්නේ දුක් විඳීමකට නම් දුක් විඳීම ඇතිකරවන දෙයක් නම් ස්පර්ශයේ තියෙන්නේ අපිට දැනෙන්නේ මොකක් ද? දුක් විඳීම දැනෙනවා. ඊළඟට දුක් විඳීම ඇතිවෙන ස්පර්ශය නැති වෙන කොට නැති වෙනවා.

විඳින දේ හරියට ම අඳුනගන්න...

අපි ගත්තොත් දැන් මෙහෙම එකක්. ඔන්න අපි කුණු වෙවිව සතෙකුගේ මළ සිරුරක් හෝ කුමක් හරි එකක් දකුණු පැත්තට ඔළුම හරෝලා බලනකොට තියෙනවා. ඔන්න ඇහැරයි, රූපයයි, විඤ්ඤාණයයි එකතු වුනා. එතකොට අපිට ඇතිවෙන්නේ සැප විඳීමක් ද, දුක් විඳීමක් ද? අපි අනිත් පැත්ත බලනකොට ලස්සන මල් ගොඩක් තියෙනවා.

සුවඳ හමනවා. එතකොට මොහොතින් ඒ දෙක වෙනස් වෙන්නේ නැද්ද අපිට. මොහොතින් ස්පර්ශය වෙනස් වෙනවා. මොහොතින් විඳීම වෙනස් වෙනවා. මොකද? මොහොතින් ඇහැරේ වෙනස් වුනා. රූපෙන් වෙනස් වුනා. විඤ්ඤාණයත් වෙනස් වුනා. මේ වගේ හැම මොහොතක ම වෙනස් වීම තියෙනවා. ඉතින් ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා මේක නුවණින් විමසනවා.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, "පින්වත් මහණෙනි, ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා මෙහෙමයි හිතන්නේ. කොහොම ද සිහිකරන්නේ? ගිහිගත්තු යකඩ උලකින් කණ අතුල්ලන ඕනෙ නෑ. එයා සිහිකරනවා. කණත් අහිතයයි. ශබ්දයත් අහිතයයි. විඤ්ඤාණයත් අහිතයයි. කණේ ස්පර්ශයත් අහිතයයි. කණේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්න සැප වේවා, දුක් වේවා, උපේක්ෂා වේවා යම් කිසි විඳීමක් හටගන්නව ද එයත් අහිතයයි කියලා ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා නුවණින් විමසනවා. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඕය විදිහට නුවණින් විමසද්දි අර හිමිත්ත ආශ්‍රයේ පවතින විඤ්ඤාණය වෙනස් වෙලා යනවා.

සියල්ලෝ ම සුගතියේ....

ඔබ දන්නවා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දීලා තියෙනවා, යමෙකුට සද්ධානුසාරී නම් යමෙක් ධම්මානුසාරී නම් ඒ ගොල්ලො සතර අපායේ යනවා ද? නෑ. **(සබ්බේ තේ සග්ගපරායනෝ)** හැම දෙනෙක් ම ස්වර්ග පරායන වෙනවා කියන්නේ හැම දෙනා ම සුගතියේ උපදිනවා. යමෙක් සෝතාපන්න වුනොත් අහිතය දේ අහිතය වශයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ අවබෝධයක් ඇතිකර ගත්තොත් එයා ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වලා දෙන්නේ කොහොම ද? සතර අපායෙන් සදහට ම නිදහස් වෙව්ව එක්කෙනෙක්. සතර අපායේ උපදින්නේ නෑ. අපට පේනවා ඒ විඤ්ඤාණය මාර්ගවල ලාභිත්ගේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට ධැසගත්තු කෙනෙකුගේ විඤ්ඤාණය අර පෘථග්ජන කෙනෙකුගේ විඤ්ඤාණය විදිහට අනතුරුදායක විදිහට සකස් වෙන්නෙ නෑ.

නාසය තුළින් අහිතය මතුකර ගනිමු...

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, තියුණු ආයුධයකින් තියුණු නියනකින් නහය අතුල්ල ගන්න එක පැත්තකින් තියන්න. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා කල්පනා කරනවා නහයත් අහිතයයි, ගඳ සුවඳත් අහිතයයි. නාසයේ විඤ්ඤාණයත් අහිතයයි. නාසයේ ස්පර්ශයත් අහිතයයි. නාසයේ ස්පර්ශයෙන් හට ගන්නා වු

යම් සැපක් වේවා, දුකක් වේවා, උපේක්ෂාවක් වේවා මේ විඳීමත් අනිත්‍යය යි.

දැන් බලන්න මේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා විමසන්නේ කුමක් ගැන ද? අනිත්‍යය යි කියන කාරණාව ගැන. එතකොට වියා තමාගේ ජීවිතයේ අනිත්‍යයත් බලනවා. බාහිර අනිත්‍යයත් බලනවා. මේ විදිනට නුවණින් බලද්දී බලද්දී ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා මේ අනිත්‍ය ලෝකයේ මේ අනිත්‍ය ඵම වලක්වන්න පුළුවන් දෙයක් නෙමෙයි, මේ අනිත්‍ය ඵම කෙරෙහි ඒ තුල ම ඇලලා වැඩක් නෑ. ගැටිලා වැඩකුත් නෑ. මේ කෙරෙහි අපේක්ෂාවෙන් සෝක කරලා වැඩක් නෑ. එහෙත්ම නියම විදිනට අනිත්‍ය අවබෝධ වෙන එක්කෙනාට ඇතිවෙන්නේ මොකක් ද? දරා ගැනීමේ ශක්තිය.

අට ලෝ දහමට නොවේ කම්පා...

දැන් ඔබ දන්නවා අනිත්‍යය සම්පූර්ණයෙන් ම අවබෝධ කරපු එක්කෙනාට කියන්නේ රහතන් වහන්සේ කියලා. අනිත්‍ය සම්පූර්ණයෙන් ම අවබෝධ කළොත් රහතන් වහන්සේට කියනවා නමක් තාදි කියලා. තාදි කියන්නේ අෂ්ඨලෝක ධර්මයට කම්පා නැති. අෂ්ඨ ලෝක ධර්මය කියන්නේ මොකක් ද? **ලාභ, අලාභ, යස, අයස, තිත්දා, ප්‍රශංසා, සැප, දුක.** මේකට තමයි සියලු ලෝක සත්වයා කම්පා වෙච්ඞි ඉන්නේ. කෙනෙකුට එක්කෝ ලාභයක් ලැබුණාම ලාභය අනියස වියා කම්පා වෙනවා. නොමඟ යනවා. ලාභ සත්කාර, කීර්ති, ප්‍රශංසා ඕරොත්තු දෙන්නේ නෑ. ඒකට කම්පා වෙච්ඞි ඉන්නවා.

සුප ව්‍යංජන සහිත ඇල්නාලේ බතටත් ඔව්වමි...

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් කොයිතරම් වෙනස් ද කියලා ඔබට මතක ඇති එක අවස්ථාවක **වේරංජා** කියන ගමේ වස් වැසුවා. බුදුරජාණන් වහන්සේයි, රහතන් වහන්සේලා යි වාරිකාවේ වඩිද්දී වේරංජා කියන ගමේ බ්‍රාහ්මණයා ආරාධනා කළා ඒ ගමේ වස් වසන්න. ඒත් වියාට අමතක වුනා. ඊට පස්සේ මොකද වුනේ වස් වසපු කාලේ දානෙ නෑ. වැහි කාලේ අශ්ව වෙළඳමේ යන පිරිසක් එතන හිටියා. මොකද වුනේ මේ ස්වාමීන් වහන්සේලාට යව හාල් දුන්නා. එතෙන්ට තමා පිණිසානේ වැඩියේ. වැස්ස කාලේ ඒගොල්ලාත් එතන තමයි හිටියේ. ස්වාමීන් වහන්සේලා වැඩියා යව හාල් මීටක් පාත්තරේට දානවා. ඉතින් ඒක අරගෙන ඇවිල්ලා වතුරේ පෙඟෙන්න දාලා අඹරනවා. ඊට පස්සේ පොඩි වංගෙඩිවල දාලා කොටනවා. රහතන් වහන්සේලා කොටලා පොඩි ගුලියක් වළඳනවා.

ආනන්ද භාමුදුරුවන්ගෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ආහනවා, මෝල් ගැටෙන ශබ්දයක් ඇහෙන්නේ මොකක් ද කියලා. ස්වාමීනී, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, හික්ෂුන් වහන්සේලා යව හාල් අඹරලා වළඳනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා “සාදු! සාදු! ආනන්ද, මේ කුල පුත්‍රයෝ දුෂ්කර දේ ජය ගන්නවා.” ඒ කියන්නෙ යව හාල් අඹරලා වළඳනවා. ලුණුත් නෑ. අඹරලා වළඳන්නේ දුකෙන් ද? අමතු සතුටකින් ද? එහෙනම් ආර්ය ශ්‍රාවකයින් ලාභයට කම්පා වෙන්නෙත් නෑ. අලාභයට කම්පා වෙන්නෙත් නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා අනාගතයේ දී දැනගත්තොත් රහතන් වහන්සේලා මේ වගෙයි වැළඳුවේ කියලා අනාගතයේ උදවිය සුප ව්‍යංජන සහිත ඇල්හාලේ බතටත් ඔව්වම් කරාවි.

ඇයි මේ ලෝකයේ මනුෂ්‍යයා ආහාරයට කම්පා නොවී ඉන්නේ කුමක් අවබෝධ වීමෙන් ද? අහිත්‍ය අවබෝධ වීමෙන්. සම්හරුන්ට ප්‍රශංසා ලැබෙන කොට ආපු ගමන මතක නෑ. ඒ කීර්ති ප්‍රශංසා එක්ක වෙන වෙන පාරවල් හදා ගන්නවා. වෙන වෙන ගමන් හදා ගන්නවා. කීර්ති, ප්‍රශංසා වලට රැවටෙනවා. රැවටිලා තමන් ඉහළින් සලකනවා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තුළ පේනවා ඒ කීර්ති, ප්‍රශංසාත් අහිත්‍යය යි. සම්හරු හින්දා අපකීර්ති එනකොට කම්පා කරනවා. ඒවාත් අහිත්‍යය යි.

ඔබේ ප්‍රභාත් බේරාගන්න....

බුදුරජාණන් වහන්සේ රජගත නුවර වැඩඉන්න කාලෙ සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ, මොග්ගල්ලාන මහරහතන් වහන්සේ සම්බන්ධ වුනා. එතකොට උන්වහන්සේලාගේ ශිෂ්‍ය පිරිස් මහණ වෙන්න ගත්තා. මහණ වෙන්න ගත්තා ම ධර්මයට විරුද්ධ පිරිසට මේක ඔරොත්තු දුන්නේ නෑ. ඊට පස්සේ මිත්‍යා දෘෂ්ටික පිරිස් මොකක්ද කරන්න ගත්තේ. හින්දා අපහාස කරන්න ගත්තා. “**(ආගනෝ සෝ මහා සමණෝ - මගධානං ගිරිබීජං - සංජෙයයකො නයෙත්චාන කිංසුධානි නයිස්සුති)** මේ කඳු වළල්ලේ මහා ශ්‍රමණයන් වහන්සේ ඇවිල්ලා ඉන්නවා. දැන් සංජයගේ පිරිසත් අරගෙන ගියා. දැන් ඉතින් කවුරු නම් ඇත්ත යාවි ද?”

හින්දා අපහාස කරන්න ගත්තා හික්ෂුන් වහන්සේලා පිඬුසිඟා වඩින කොට. බුදුරජාණන් වහන්සේට ගිහිල්ලා කිව්වා “ස්වාමීනී, හර වැඩෙන්නේ. පිඬු සිඟා වඩින්න විදිහක් නෑ. පිඬු සිඟා වඩිද්දී මිහිස්සු බහිනවා. මේ තරුණ ළමයි එක්කගෙන ගිහිල්ලා මහණ කරනවා කියලා.”

කරුණු දන්න අයට කවර කථා ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා මේ ගාථාව දෙන්න කියලා පිළිතුර විදිනට. මොකක් ද? “(නයන්ති චේ මහා වීරා - සද්ධම්මේන තථාගතා - ධම්මේන නය මානානං - කායචුසෝ විජානතා) මහා වීර වූ තථාගතයන් වහන්සේලා සද්ධර්මයෙන් ඔක්කොම කැඳවා ගන්නේ. (ධම්මේන නය මානානං) ධර්මයෙන් කැඳවා ගනිද්දී, (කාචුසොයා විජානතා) කරුණු දන්න අයට කවර කථා ද? මේ උත්තරෙත් නිශ්ශබ්ද වුනා සියලු දෙනා ම.

චිතකොට අපට ජේනවා අටලෝ දහමෙන් කමීපා නොවී ඉන්නේ කුමක් අවබෝධ වීම නිසා ද? අනිත්‍ය අවබෝධයෙන් තමයි ඒක වෙන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ විස්තර කරනවා “මහණෙනි, මේ කයට පහස ලැබුනට පස්සේ ඒ පහසට ගිජුවෙව්ව විඤ්ඤාණය පවත්වනවාට වඩා තියුණු වූ සැතකින් මේ කය රැහැලා දාන වික හොඳයි. නමුත් ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා හිතනවා ඒක විතෙම නොවුනාවේ. ඒක වැඩක් නෑ. ඒකාන්තයෙන් ම මේ කයත් අනිත්‍යය යි. පහසත් අනිත්‍යය යි. කයේ විඤ්ඤාණයත් අනිත්‍යය යි. කයේ ස්පර්ශයත් අනිත්‍යය යි. කයේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නවා නම් සැපක් වේවා, දුකක් වේවා, උපේක්ෂාවක් වේවා, යම් විඳීමක් ඒකත් අනිත්‍යය යි කියලා නුවණින් විමසන්න කියනවා. නුවණින් මෙහෙහි කරන්න කියනවා.

හිත ගැන මෙහෙම හිතන්න..

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, නිදාගන්න වික පැත්තකින් තියන්න. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා කල්පනා කරනවා, මම මේකම යි හිතන්නේ. (මනෝ අනිච්චෝ) මනසත් අනිත්‍යය යි. (ධම්මා අනිච්චා) මනසට සිතෙන අරමුණු අනිත්‍යය යි. (මනෝ විඤ්ඤාණං අනිච්චං) මනසේ විඤ්ඤාණයත් අනිත්‍යය යි. (මනෝ සම්චස්සෝ අනිච්චෝ) මනසේ ස්පර්ශයත් අනිත්‍යය යි. මනසේ ස්පර්ශයෙන් උපදිනවා නම් සැපක් හෝ දුකක් හෝ උපේක්ෂා වේදනාවක් ඒකත් අනිත්‍යය යි. අන්න ඒ විදිනට කියනවා ආර්ය ශ්‍රාවකයා විමසන්නේ.

දැන් බලන්න පෘථග්ජනගායෙහි, ආර්ය ශ්‍රාවකගායෙහි වෙනස. පෘතග්ජනගා රූපයට මුසපත් වෙනවා, චිතනින් චිතා දෙයක් කරන්න දන්නෙ නෑ. කණෙන් අපහන ශබ්දයට මුසපත් වෙනවා, නාසයට දැනෙන ගඳ සුවඳට මුසපත් වෙනවා, දිවට දැනෙන රසයට මුසපත් වෙනවා. කයට දැනෙන පහසට මුසපත් වෙනවා. පෘතග්ජනගාට ඒක ඉක්මවා යන්න බෑ. චිතකොට මොකද වෙන්නේ. දැන් මෙයාගේ විඤ්ඤාණය තියෙන්නේ අර මුසපත් වෙව්ව අරමුණ තුළ තමයි තියෙන්නේ.

චතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ඒ විඤ්ඤාණයෙන් කරන්න තියෙන්නේ කරුණු දෙකයි කියනවා. එක්කෝ හිරයේ උපත කරා යනවා. නැතිනම් තිරිසන් යෝහියේ උපත කරා යනවා.

ක්ෂණික කෝපය සිහ යට කරන හැටි....

එහෙනම් පින්වතුනි, දැන් චුට්ටක් හිතන්න. අපි සංසාරේ ගත කරපු ජීවිත වලදී ඤාති වෙච්ච අය, සහෝදර දෙමව්පියෝ වෙච්ච අය කොයිතරම් නම් හිරයේ ඇද්ද? කොයිතරම් නම් පිරිසක් තිරිසන් අපායේ ඇද්ද? අපි දන්නෙ නෑ. අපිට පේන්නේ මේ ලෝකේ චිතරනේ. අපි දන්නේ මේ ලෝකේ චිතරයි. අපි දැන් මැරෙන කොට අපේ පුද්ගලික ක්‍රියාකාරිත්වය සම්පූර්ණයෙන් ම ඉවරයි. අපිට දැන් හිතාමතා යමක් මෙහෙම වෙන්න ඕනෙ, මෙහෙම කරන්න ඕනෙ, මේවා අතාරින්න ඕනෙ කියල කරන්න පුළුවන්. නමුත් මේ විදිහට කරන්න පුළුවන් කරමක් නෑ, මරණාසන්න වෙනහොකට. චතකොට කරන්න පුළුවන් හැදිවිච දේට මුහුණ දෙන එක චිතරයි. ඒක මේ වගේ එකක්. ඔන්න දැන් අපි ගමු කෙනෙකුට අධික කෝපයක් එනවා. ඒ කෝපය විසින් වයාව යට කරනවා ද, හැද්ද? ඒ වෙලාවට වයා අනුන් කියන දේ අහන්නේ නෑ. දෙන අවවාදය හිතාගන්න බෑ. ඊළඟට තමන් ගන්න හදන තීරණයේ බරපතලකම තේරෙන්නෙ නෑ. හිතිවිච එක කරනවා. මේ ජීවත් වෙලා ඉඳිද්දී ඒරිය පවත්වන්න පුළුවන්කම තියෙද්දී, නුවණින් කල්පනා කරන්න පුළුවන්කම තියෙද්දී, මහස ච්චිර කෝපයෙන් මුසපත් වෙනවා නම් මරණාසන්නයේ දී අපේ ම ක්‍රියාවක් මතු වෙලා, ඒ ක්‍රියාව විසින් අපිව යටපත් කරගත්තොත්.

සෙවනැල්ලෙන් වැසී යන මිනිසා...

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වලා දෙනවා ඒක මෙහෙමයි වෙන්නේ කියලා. ඔන්න කෙනෙක් ඉන්නවා ගේක පිළිකන්නේ වාඩිවෙලා. චතකොට ඉර එක පැත්තකින් බැහැගෙන යනවා. ඉර බැහැගෙන යනකොට ගෙයි හෙවණැල්ල අර පිළිකන්නේ වාඩිවෙලා ඉන්න එක්කෙනාව වහ ගන්නවා. අන්න ඒ වගේ කියනවා අපි කරන්නා වූ කර්මය අපිව වහගන්න එක. චතකොට මේකෙන් ගැලවෙන්න පුළුවන්කම තියෙන්නේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාට පමණ යි.

බොහෝ දෙනෙක් හිතන්නේ මෙහෙමයි මට ප්‍රශ්නයක් නෑ ඕක. මම විසඳගන්නම් ඕක. ඕක මට හිතෙන තරම් බරපතල එකක් නෙමෙයි.

ඔට ඕක විසඳගන්න පුළුවන්. නමුත් ඕක විසඳගන්න පුළුවන් කිය කියා මොකද වෙන්නේ අපුමාදී වෙනවා ද? පුමාදී වෙනවා ද? පුමාදී වෙනවා. අන්තිමට ධර්ම මනසිකාරයේ හිතන්න බැරි විදිහට, ඊළඟට සිහිය පිහිටුවාගන්න බැරි විදිහට, චීරය පිහිටුවා ගන්න බැරිවිදිහට, සිත සකස් වෙවිච වෙලාවට මෙයාට කරන්න කිසිම දෙයක් නෑ.

සිහි නුවණ තියෙන වෙලාවේ මේක කරන්න ඕනෙ...

ච්චෙම නම් දැන් තමයි, අපිට සිහිය නුවණ තියෙන වෙලාවේ තමයි අපි මේවා පුරුදු කරන්න තියෙන්නේ. දියුණු කරන්න තියෙන්නේ. පින්වතුනි, ච්චෙම නම් හොඳට මතක තියාගන්න ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ අපිට මේ ධර්මය දේශනා කළේ කොච්චර පැහැදිලිව ද කියන එක අපිට පෙන්නුවා ආදිත්ත පරියාය සූත්‍රයේ දී. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාට හිතන්න කිව්වා මේ ආයතන හය ගැන. කොහොමද හිතන්නේ,

අඤ අනිත්‍යය යි. රූපය අනිත්‍යය යි. අඤේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍යය යි. ස්පර්ශය අනිත්‍යය යි. ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විදීම අනිත්‍යය යි.

කණ අනිත්‍යය යි. ශබ්දය අනිත්‍යය යි. කණේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍යය යි. කණේ ස්පර්ශය අනිත්‍යය යි. ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විදීම අනිත්‍යය යි.

නාසය අනිත්‍යය යි. ගඳ සුවඳ අනිත්‍යය යි. නාසයේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍යය යි. නාසයේ ස්පර්ශය අනිත්‍යය යි. ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විදීම අනිත්‍යය යි.

දිව අනිත්‍යය යි. රසය අනිත්‍යය යි. දිවේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍යය යි. දිවේ ස්පර්ශය අනිත්‍යය යි. ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විදීම අනිත්‍යය යි.

කය අනිත්‍යය යි. පහස අනිත්‍යය යි. කයේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍යය යි. කයේ ස්පර්ශය අනිත්‍යය යි. ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විදීම අනිත්‍යය යි.

මහස අනිත්‍යය යි. අරමුණු අනිත්‍යය යි. මහසේ විඤ්ඤාණය අනිත්‍යය යි. මහසේ ස්පර්ශය අනිත්‍යය යි. ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විදීම අනිත්‍යය යි.

මෙහෙම දැක්කොන්....

ඔය ටික හරියට කළොත් මෙන්න බලන්න වෙන දේ. දැන් ඔය අනිත්‍යය විමසද්දි විමසද්දි වැඩෙන්නේ ආර්ය අශ්ටාංගික මාර්ගය යි. ඇයි මේක කරන්නේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් නේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා සීලය දන්නෙ නැද්ද? ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා සීලය වඩන්නේ මාර්ග අංගයක් විදිනට. සමාධිය වඩන්නේ මාර්ග අංගයක් විදිනට. ප්‍රඥාව වඩන්නේ චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරගන්න ම යි.

හැබෑ ම කළකිරීම ඇතිවෙනවා...

ඒ නිසා මොකද වෙන්නේ? මේක තියෙනවා (ඒවං පස්සං නික්බවේ සුතවා අරිය සාවකෝ) ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඔය විදිනට හුවණින් බලද්දි,

ඇස කෙරෙහි කළකිරෙනවා. රූප ගැන කළකිරෙනවා. විඤ්ඤාණය ගැන කළකිරෙනවා. ස්පර්ශය ගැන කළකිරෙනවා. වේදනාව ගැන කළකිරෙනවා. මොකක් ගැන ද කළකිරුනේ? දුක ගැන යි කළකිරුනේ.

කණ ගැන කළකිරෙනවා. ශබ්ද ගැන කළකිරෙනවා. කණේ විඤ්ඤාණය ගැන කළකිරෙනවා. කණේ ස්පර්ශය ගැන කළකිරෙනවා. කණේ ස්පර්ශයෙන් ඇති වෙන වේදනාව ගැන කළකිරෙනවා. මොකක් ගැන ද කළකිරුනේ? දුක ගැන යි කළකිරුනේ.

නාසය ගැන කළකිරෙනවා. ගඳ සුවඳ ගැන කළකිරෙනවා. නාසයේ විඤ්ඤාණය ගැන කළකිරෙනවා. නාසයේ ස්පර්ශය ගැන කළකිරෙනවා. නාසයේ ස්පර්ශයෙන් ඇති වෙන වේදනාව ගැන කළකිරෙනවා. මොකක් ගැන ද කළකිරුනේ? දුක ගැන යි කළකිරුනේ.

දිව ගැන කළකිරෙනවා. රස ගැන කළකිරෙනවා. දිවේ විඤ්ඤාණය ගැන කළකිරෙනවා. දිවේ ස්පර්ශය ගැන කළකිරෙනවා. දිවේ ස්පර්ශයෙන් ඇති වෙන වේදනාව ගැන කළකිරෙනවා. මොකක් ගැන ද කළකිරුනේ? දුක ගැන යි කළකිරුනේ.

කය ගැන කළකිරෙනවා. පහස ගැන කළකිරෙනවා. කයේ විඤ්ඤාණය ගැන කළකිරෙනවා. කයේ ස්පර්ශය ගැන කළකිරෙනවා. කයේ ස්පර්ශයෙන් ඇති වෙන වේදනාව ගැන කළකිරෙනවා. මොකක් ගැන ද කළකිරුනේ? දුක ගැන යි කළකිරුනේ.

මනස ගැන කළකිරිවෙහෙය. අරමුණු ගැන කළකිරිවෙහෙය. මනසේ විඤ්ඤාණය ගැන කළකිරිවෙහෙය. මනසේ ස්පර්ශය ගැන කළකිරිවෙහෙය. මනසේ ස්පර්ශයෙන් ඇති වෙහ වේදනාව ගැන කළකිරිවෙහෙය. මොකක් ගැන ද කළකිරිවෙහෙය? දුක ගැන යි කළකිරිවෙහෙය.

නො ඇලෙන සිහ දුකින් නිදහස්...

දුක හටගන්න හේතු වෙච්ච දේ නැතිවෙහෙය. මොකක්ද ඒ? තණ්හාව. මේකේ තියෙහෙය කළකිරිවෙහෙය ම මොකක්ද වෙන්නේ (නිබ්බන්දං චිරප්පති) කළකිරිවෙහෙය ම ඇලෙන්නේ නැතිව යහව. මතක තියාගන්න අපි මේ ඒවා කෙරෙහි ඇලිලා ඉන්නවා නම් ඇලිලා ඉන්නේ ඒ කෙරෙහි කලකිරි නැති නිසා යි. කළකිරිවෙහෙය නම් ඇලෙන්නේ නෑ. අපි කළකිරිවෙහෙය නම් ඇසට ඇලෙන්නේ නෑ. කණට ඇලෙන්නේ නෑ. අපි කළකිරිවෙහෙය නම් නාසයට ඇලෙන්නෙත් නෑ. දිවට ඇලෙන්නෙත් නෑ. කයට ඇලෙන්නෙත් නෑ. මනසට ඇලෙන්නෙත් නෑ.

(නිබ්බන්දං චිරප්පති, විරාගා විමුච්චති) ඇලෙන්නේ නැතිවුනාට පස්සේ වියා ඒ ඇල්මෙන් බැහැර වෙහ කොට වියා ටික ටික නිදහස් වෙහවා. වියා විහෙහෙමි නිදහස් වෙහවා ඇසෙන්, කණෙන්, නාසයෙන්, දිවෙන්, කයෙන්, මනසෙන් නිදහස් වෙහවා. රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පහස, අරමුණු වලින් නිදහස් වෙහවා, ඇසේ විඤ්ඤාණයෙන්, කණේ විඤ්ඤාණයෙන්, නාසයේ විඤ්ඤාණයෙන්, දිවේ විඤ්ඤාණයෙන්, කයේ විඤ්ඤාණයෙන්, මනසේ විඤ්ඤාණයෙන් නිදහස් වෙහවා. ඇසේ ස්පර්ශයෙන්, කණේ ස්පර්ශයෙන්, නාසයේ ස්පර්ශයෙන්, දිවේ ස්පර්ශයෙන්, කයේ ස්පර්ශයෙන්, මනසේ ස්පර්ශයෙන් නිදහස් වෙහවා.

ඇසේ ස්පර්ශයෙන් හට ගන්නා විඳීමෙන් නිදහස් වෙහවා. කණේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීමෙන් නිදහස් වෙහවා. නාසයේ ස්පර්ශයෙන් හටගත් විඳීමෙන් නිදහස් වෙහවා. දිවේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීමෙන් නිදහස් වෙහවා. කයේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීමෙන් නිදහස් වෙහවා. මනසේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීමෙන් නිදහස් වෙහවා. බැඳීමී රහිත වෙහවා. අහස වගේ වෙහවා. නිදහස් වෙහවා. (විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණං හෝති) නිදහස් වුනා නම් නිදහස් වුනා කියලා අවබෝධය ඇතිවෙහවා. ඒක තමයි අරහත්වය.

මේ ජීවිතයේ අත්දැකිය හැකි ධර්මයක්...

ධුදුරපාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙහවා. විහෙම කෙනාට මේ නිවන් මග ඒ ජීවිතය තුළ ම සම්පූර්ණ වුනා කියලා. ආර්ය අෂ්ටාංගික

මාර්ගය සම්පූර්ණ වුනා කියලා දැනගන්නවා. දැන් මේ කටා කරන ධර්මය මේ ජීවිතයේ දී අපිට යන්නමින්වත් අත්දකින්න බැරි එකක් ද? පුළුවන්. මේ ජීවිතයේ දී යන්නම් හරි අත්දැක්කොත් එයා **සද්ධානුසාර** වෙනවා. යන්නමින් හරි ඊට වඩා ගැඹුරින් අත්දැක්කොත් එයා **ධම්මානුසාර** වෙනවා. එයා යථාර්ථවාදීව අත්දැක්කොත් **සෝනාපන්න** වෙනවා. තවත් ගැඹුරට අත්දැක්කොත් **සකදාගාමී** වෙනවා. තවත් ගැඹුරට අත්දැක්කොත් **අනාගාමී** වෙනවා. පරිපූර්ණ වශයෙන් ම අත්දැකුවොත් **අරහත්වය**ට පත්වෙනවා.

හිරයේ ගිහින් ශෝක කරන්න ඉඩතියන්න එපා...

අන්න අපට පේනවා කරන්න තියෙන්නේ මොකක්ද? මාර්ගයක් පුරුදු කිරීමක්, මාර්ගයක් ගමන් කිරීමක් නැතිනම් අපිට මේ බුද්ධ ශාසනයත් අපි අතින් මග ඇරලා යයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළේ **(ඛණ්ඩොම්මා උපප්පගා ධනානිතා සෝචං ති හිරයම්පි සමප්පිනා)** මේ ලැබිවිච්ච කණ්ණා සම්පත්තිය මග ඇරෙන්න දෙන්න එපා. මේ කණ්ණා සම්පත්තිය මග ඇරිවිච්ච අය හිරයේ ඉපදිලා ශෝක කරනවා. අනේ අපි බුදුවරුන්ගේ ශාසනවල ඉපදිලා හිකන් හිටියා කියලා. ඇයි හිරයේ ඉපදනා ම පේනවනේ අපි කොහෙන්නද ආවේ, මොනවද කළේ කියලා. අහිමි වුනේ මොනවද කියලා. ඔක්කොම පේනවා. “අනේ අපිට මේ ඔක්කොම නැතිවුනානේ” කියලා. “මේ ශාසනයට ඇතුලු වුනා නේද? තිසරණයට පැමිණිය නේද? ධර්මයේ හැසිරුනා නේද? ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේව අතැරලා අපි කොහෙද ගියේ” කියලා පස්සේ පසුතැවෙන්න වෙනවා. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරපු මේ ධර්මය දිනා බලනකොට අපිට මේ ධර්මය කරා යන්න පුළුවන්.

එහෙමනම් මේ අපේ විඤ්ඤාණය ඇසෙන්න රූප දැකලා ආශ්වාදයට ගිජුවෙලා පවත්වන්න හොඳ නෑ. කණේ විඤ්ඤාණය, නාසයේ විඤ්ඤාණය, දිවේ විඤ්ඤාණය, කයේ විඤ්ඤාණය, මනසේ විඤ්ඤාණය, අරමුණු ආශ්වාදයේ ගිජුවෙලා පවත්වනවා වෙනුවට අපි මොනවද කරන්න තියෙන්නේ. යථාර්ථය අවබෝධ කරගන්න එක යි. ඉතින් ඒ නිසා අපි කවුරුත් කල්පනා කරන්න ඕනෙ යථාර්ථය අවබෝධ කරගන්නා එක යි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ සූත්‍ර පහ ද?

මේ ආදිත්ත පරියාය සූත්‍රය හොඳට තේරුම් ඇරගෙන මතක තියාගන්න ඕනෙ. මොකද බොහෝ දෙනෙක් හිතාගෙන ඉන්නේ

බුදුරජාණන් වහන්සේ අවුරුදු 45ට දේශනා කරලා තියෙන්නේ සූත්‍ර පහක් විතරයි කියලා. කරණිය මෙත්ත සූත්‍රය යි, රතන සූත්‍රය යි, මහා මංගල සූත්‍රය යි, සිගාලෝවාද සූත්‍රය යි, වසල සූත්‍රය යි වෙන මුකුත් නෑ. මිහිදු භාමුදුරුවෝ ලංකාවට ඇවිල්ලා දේශනා කළේ වුල්ලන්ට්ටදෝම සූත්‍රය විතරයි. ඒක මිහිදු භාමුදුරුවන්ගේ එකක් කියලයි හිතාගෙන ඉන්නේ. ඒක කාගේ එකක් ද? බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරපු එකක්. ඔය පොඩ්ඩ විතරයි මිනිස්සු දන්නේ.

මිසදිටුවන් ගෙන් පුවේගම් වෙමු...

මේ බුද්ධ දේශනා අපි හොඳට ඉගෙන ගන්න ඉගෙන ගන්න තමයි අපිට ස්වාධීන වෙලා මේ එක එක්කෙනාගේ කයිකතන්දරවලට හසුවෙන්නේ නැතිව, කේන්දර වලට අනුවෙන්නේ නැතිව, නැකැත් වලට අනුවෙන්නේ නැතිව, මිත්‍ය දෘෂ්ඨිවලට අනුවෙන්නේ නැතුව, අපි පැහැදිලිව ම තිසරණයේ පිහිටලා ස්වාධීනව නැගී සිටින්න පුළුවන් වෙනවා. උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍යය තුළ රැඳී සිටින්න පුළුවන් වෙනවා. අටලෝ දහමට කම්පා නොවී, ජීවිතයක් ගොඩ නගා ගන්න පුළුවන් වෙනවා. මේ සියලු දේ කරන්න පුළුවන් වෙන්නේ පිටස්තර ශාසනයක නෙවෙයි. විභේනම් ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශාසනයේ දී ම යි. විභේනම් අපි කවුරුත් අදිටන් කර ගනිමු, මේ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මේ බුදු සසුන තුළ ම ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සැබෑ ශ්‍රාවක දරුවන් බවට පත්වෙලා උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කරගන්නවා කියලා.

සාදු! සාදු!! සාදු!!!

නිරෝගී සිහක රහස

-නකුලපිතු සූත්‍රය-

ශුද්ධාවන්ත පින්වතුනි,

අද ඉගෙනගන්න ලැබෙන්නේ සංයුත්ත නිකායේ නකුලපිතු කියන දේශනාව. මේ දේශනාවේ නම නකුලපිතු. පිතු කියන්නේ තාත්තා. නකුල පියාගේ දේශනය. වියාට තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ දේශනාව කළේ.

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකගේ ධර්මයක් අහන්න ලැබීම පුංචි පිනක් නෙමෙයි. දුර්ලභ ම පිනක් අපට මතුවෙලා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාවල මේ ලෝකයේ කලාතුරකින් අහන්න ලැබෙන දේවල්. ඒ කියන්නෙ සාමාන්‍ය ලෝකයේ කවදාවත් ම නො ඇල්ම ගැන කතා කරන්නෙ නෑ. කතා කරන්නෙ ඇල්ම ගැන. අතහැරීම ගැන නෙවෙයි, අල්ලා ගැනීම ගැන. නිවන ගැන නෙමෙයි කතා කරන්නෙ, පැවැත්මක් ගැන තමයි කතා කරන්නෙ. නැවැත්මක් ගැන නෙවෙයි. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් තමයි කලාතුරකින් ලෝකයට පහළ වෙලා මේ නිවන ගැන කියල දෙන්නෙ. මේ ධර්මය නැතිවෙච්ච කාලෙක මේ බණ පද මොකුත් නෑ. මේ ලෝකෙට අහන්න හම්බවෙන්නෙ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය දහ අට දහසකට ආසන්න දේශනාවල් තියෙනවා. ඉතින් අපට ඒවා ඉගෙන ගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් දේශනා කළේ කුමක් ද කියල පැහැදිලිව තේරුම් ගන්න අපට වාසනාව තියෙනවා.

දහම හො දැන රජකම කුමට ද?

ධර්මය නැති කාලයක, දහම්සොඬ කියල එක රජකෙනෙක් හිටියා. ඒ රජ්ජුරුවන්ට ආරංචි වුනා මෙන්න මෙහෙම. “බුදුරජාණන් වහන්සේලා කියල කොටසක් පහළ වෙලා තියෙනවලු. ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේලා ධර්මයක් කියල එකක් දේශනා කරල තියෙනවලු. මොකක් ද ඒ ධර්මය?”

ඔන්න ඒ වෙනකොට ලෝකෙ කවුරුත් ම දන්නෙ නෑ මේ මොකක් ද කියල. දැන් මේක අහගන්න, මේ ධර්මය අහගන්න දහම්සොඬ රජ්ජුරුවන්ට ආසාවක් ඇතිවුනා. හැමතැන ම අඬබෙර පතුරුවා හැරියා බණ පදයක් දන්න කෙනෙක් කියල දෙන්නවා කියල. කවුරුත් නෑ. ඊට පස්සේ පතුරුවා හැරියා බණ පදයක් කියල දන්නොත් මම මේ රාජ්‍යය ම වියාට දෙනවා. බණ පදයක් කියල දෙන්න කවුරුහරි සිටින්නවා කියල. කවුරුත් නෑ. එතකොට බණ පදයක් කියල රජකම ගන්නවත් බණ පදයක් දන්න කෙනෙක් නෑ.

ඊට පස්සේ දහම්සොඬ රජ්ජුරුවෝ මොකද කළේ, රජකම අතහැරියා. අත්හැරල කල්පනා කළා බණ පදයක් අහන්න නැති රජකම මොකට ද කියල. අතහැරල මහා චනාන්තරේකට ගිහිල්ල වනාන්තරේ ඇවිදගෙන යනවා.

ධර්මය වෙනුවෙන් ජීවිතය දෙන්න වුන් සුදානම්....

ඔහු දෙවියා දැක්ක මේ ආශ්චර්යවත් පුද්ගලයව. කවුද ඒ? බෝසතාණන් වහන්සේ. මේ ආශ්චර්යවත් පුද්ගලයෙක්. මෙතුමාට යම්කිසි පිහිටක් වෙන්න ඕනෙ කියල, ඒ කාලෙ දිව්‍ය ලෝකයේ තිබුන කලින් බුද්ධ ශාසන වලින් ඉගෙන ගත්තු එක බණ පදයක්. ඉතින් කල්පනා කළා මේ බණ පදය මෙයාට උගන්වන්න ඕනෙ කියල.

දවසක් වියා ආව යක්ෂයෙකුගෙ වේෂයෙන්. පාරෙ යනකොට මේ දහම්සොඬ රජතුමා අවා. ඉතින් ඇහුවා “කොහෙද මේ යන්නෙ” කියල. “මම මේ ධර්මය හොයාගෙන යන්නෙ, බුදුරජාණන් වහන්සේලාගේ බණ පදයක් සොයාගෙන යනවා.” ඉතින් අර යකා කිව්වා “මං දන්නව” කියල. කියපු ගමන් දහම්සොඬ රජතුමා කිව්වා “අනේ එහෙනම් කියල දෙන්න ඒක” “බෑ... බෑ... මට බඩගිහිස” කිව්වා. ඊට පස්සේ කිව්වා “ඉතින් මම මොකද කරන්න ඕනෙ” “මං ඉස්සෙල්ලා උඹව කනව” කිව්වා. ඊට පස්සේ කිව්වා “මාව කනව නම් මං කොහොමද බණ අහන්නෙ.”

ඊට පස්සේ ඒ යක්ෂයා කිව්වා "චිහෙම බෑ. චිහෙනම් උඹ හැගපන් අර කන්ද උඩට." දැනමිසොඬ රජ්ජුරුවන්ට කිව්වා. "මං පල්ලෙනා ඉන්නං. උඹ කන්ද මුදුනෙන් පහින වෙලාවට මම බණ පදේ කියන්නම්, උඹ ඒක අහගෙන ම මගේ කටට පැනපන්" කිව්වා. කැමති වුනා. ඊට පස්සේ මොකද වුනේ, කන්ද උඩට නැග්ගා. පහින කොට ශක්‍ර දෙවියා දිව්‍ය වේශයෙන් මෙයාව අල්ල ගත්තා. අල්ලගෙන වාඩි කරල අර බණ පදේ කියල දුන්නා.

බුද්ධ වචනයට ගරහන්න නම් එපා...!

මේකෙන් අපිට පේනව එබඳු කාලයක් මේ ලෝකවල එනව. ඒක ඇතිකරල දෙන්නෙ කවුද? ඒ විදිහට ධර්මය අතුරුදහන් කරල දාන්නෙ කවුද? මේ මිනිස්සු ටික ම එකතු වෙලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ශාසනය අතුරුදහන් කරල දානව ඒ ගිහි පැවිදි කොටස් ටික එකතු වෙලා. "ඒ බණ ඕනෙ නෑ; ඒ ධර්මය ඉගෙන ගැනීම ඕනෙ නෑ; ඕව තේරෙන්නෙ නෑ; අපිට ඕව ගැඹුරැයි; ඉතින් ඒ නිසා අපිට මේ විදිනෙදා ජීවිතයේ ජීවත් වෙන ආකාරය ඉගෙන ගත්තහම ඇති" කියල අර බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බුද්ධ වචනය හැල්ලුවට ලක් කරල ගරහලා පැත්තකට දානව. අපිට ලෞකික ජීවිතය ඉගෙන ගත්තහම ඇති කියල. අන්න ඒ පිරිස තමයි ශාසනය විනාශ කරන්නෙ.

ප්‍රතිඵල හො ලැබෙන්නෙ මාර්ගය විකෘති වීම නිස යි...

එතකොට දැන් මේ පින්වතුන් තේරුම් ගන්න, මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ ලංකාවට වැඩම කරල උන්වහන්සේ කල්පනා කළා නම්, දැන් මේ මං ලංකාවට ඇවිල්ල, මේවා පුරුදු කරල මේ මිනිස්සු ගෙවල් දොරවල් අතහැරල දායි. භාවනා කරන්න පටන් ගනියි. මහණ වෙන්න පටන් ගනියි. එතකොට මේ පවුල් අවුල් වෙනවා හේද කියල. චිහෙම කල්පනා කළා නම් අර රහතන් වහන්සේලා ගේ යුගයක් බිහිවෙයි ද? බිහිවෙන්නෙ නෑ.

දැන් අන්න ඒ විදිහට රහතන් වහන්සේ බිහිවෙන්නෙ නැත්තො මොකද? අන්න ඒ ආකල්පයේ තියෙන වැරැද්ද නිසා. ඒ මොකද දැන් ඒකෙ තේරුම තමයි, **ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය** අනුගමනය කරන පිරිස් නෑ කියන එක. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය අනුගමනය කරන පිරිස් ඉන්නවා නම්, රහතන් වහන්සේලා ඕනෙ තරම් බිහිවෙනවා කියන එක. එතකොට අපිට පැහැදිලිව ම පේනවා, ධර්මය මාර්ගය විකෘති වීම තමයි මේ ශාසනයේ විනාශයට හේතුව.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය අනුගමනය කළොත් ශාසනය ඛබලනවා...

තාවනාව ගැන කියන කොට කියාගෙන යනවා "ඔහොම කරගෙන යන්න. දැන් අවබෝධ වෙයි" කියල. එහෙම නම් ඉස්සෙල්ල ම අවබෝධ වෙන්නෙ හිමාලෙ ඉන්න තාපසවරුන්ට. ඇයි ඒ? ඒගොල්ලො පුදුම විදිහට ඒ වෙනුවෙන් කැපවෙලා ඉන්නව. නමුත් මම දන්නවා ඒ ගොල්ලන්ට කිසිම අවබෝධයක් නෑ. වයාලා ඉන්නෙ කිසිම අවබෝධයකින් නො වෙයි.

එහෙනම් බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකගේ ධර්මයක් ම පිරිසිඳුව පැහැදිලිව අපිට දැකගන්න ලැබිය යුතුයි. ඒ පිරිසිඳුව පැහැදිලිව ලබා ගන්නා වූ ධර්මය දුර්ලභ එකක්. ඒක හැමදාම අහන්න ලැබෙන්නෙ නැති එකක්. හැමතැනම අහන්න ලැබෙන්නෙ නැති එකක්. අන්න ඒ ධර්මය තමන්ගේ ජීවිතයට ටික ටික ගන්න දක්ෂ, නිහතමානී පුද්ගලයා මේ ශාසනයට කෙමෙන් කෙමෙන් ඇතුළු වෙනවා නම්, ඒ කියන්නෙ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට කෙමෙන් කෙමෙන් ඇතුළු වෙනවා නම්, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය පූර්ණත්වයට පත්වුනොත් ශාසනය ඛබලනවා. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය නැත්නම් ශාසනයක් නෑ. එතකොට ඛලන්න, බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකගේ ආකල්පය මේ දේශනාවෙන් හොඳට තේරුම් ගන්න පුළුවන්.

ජරාවෙන් දුකට පත්වෙලා කල් ගෙවන්නේ...

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ දවස්වල වැඩ සිටියෙ **හග්ග** කියලා ජනපදයක් තිබුන, අන්න ඒකෙ **සුංසුමාරගිරි** කියල නගරයක් තිබුන. ඒ නගරය ආසන්නයේ තිබුනා වනාන්තරයක්. ඒ වනාන්තරයේ නම **හේසකලා වනය**. ඒ වනාන්තරයේ තමයි ගොඩාක් රහතන් වහන්සේලා වැඩ සිටියේ.

ඉතින් ඒ කාලෙ ඒ ගමේ හිටියා නකුල කියල පවුලක්. **නකුලමාතා** (නකුල අම්මා), **නකුලපිතා** (නකුල තාත්තා) කියල පවුලක් හිටිය. මේකෙන් ඒ පියා ලෙඩ වුනා. වයසට ගිහින් ලෙඩ වෙලා අසනීප වෙලා. ඉතින් මේ පියා දවසක් අමාරුවෙන්, අමාරුවෙන් හැරුම් ටි ගගන හිමීට හිමීට ගියා කොහේට ද? හේසකලා වනයට, බුදුරජාණන් වහන්සේ ව බැහැදකින්න.

බුදුරජාණන් වහන්සේ බැහැදැකලා කියනවා, "අනේ ස්වාමීනි, මම දැන් හරිම වයසයි. මහළයි. මම දැන් ඉන්නෙ හැම තිස්සෙම ලෙඩ

දුකින්. මේ අසනීපය නිසා ම, මේ ලෙඩ දුක් නිසා ම මට බුදුරජාණන් වහන්සේ ව දැකගන්න ලැබෙන්නෙ නෑ. ඒ වගේ ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝරත්නය දැක ගන්න ලැබෙන්නෙත් නෑ. මට හැම තිස්සේ ම ලෙඩ දුක් හැදෙන නිසා” කියල. ඉතින් වැඳල කියනව “භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්ස, මට අවවාද කරන සේක්වා. භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්ස, මට අනුශාසනා කරන සේක්වා. ඒක මට බොහෝ කාලයක් හිත සුව පිණිස පවතීවි. අනේ භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මට අවවාදයක් කරන්න, අනුශාසනාවක් කරන්න, මට ගොඩාක් යහපත පිණිස පවතීවි.”

බිත්තර කටුවක් ය මේ (සොඳුරු) ශරීරය...

ච්ඡෙම කිව්වම බුදුරජාණන් වහන්සේ කියනව, “පින්වත් ගෘහපතිය, ඔයා ඔය කිව්වෙ ඇත්තක් ම යි. (ආතුරෝ භයං ගහපති කායෝ) මේ ශරීරය ලෙඩ වෙත එකක් ම යි. (අණ්ඩභූතෝ පර්යේනද්ධෝ) බිත්තර කටුවකින් වහල වගෙයි මේ ශරීරය තියෙන්නෙ.” දැන් බිත්තර කටුව කියන්නෙ ඉක්මනට බිඳෙන එකක් නේ ද? ඉක්මනට තුවාල වෙත එකක්. අන්න බිත්තර කටුවකින් වහපු ශරීරයක් මේ තියෙන්නෙ. “ඒ නිසා පින්වත, යමෙක් මේ කය පරිහරණය කරමින් මොහොතක් හෝ නිරෝගීකම ගැන උදම් අනනවා නම් (කිම්ඤ්ඤු ධාලුනා) මෝඩකම මිසක් වෙත මොකක් ද? (තස්මාතිහ තෙ ගහපති, ඒවං සික්ඛිතබ්බිං) ඒ නිසා ගෘහපතිය, ඔබ මෙන්න මේ විදිහට හික්මෙන්න (ආතුරකායස්ස මේ සතෝ) මගේ ශරීරය ලෙඩ වෙද්දි (චිත්තං අනතුරං භවිස්සතිති) මං හිත ලෙඩ කරගන්නෙ නෑ.” චිත්ත ච්ඡෙම පුරුදු වෙන්න කියනවා.

කයන් එක්ක ම ලෙඩ වෙයි ද ඔබේ හිත න්...

කොහොමද පුරුදු වෙන්න කියන්නෙ. ශරීරය ලෙඩ වෙද්දී සිත ලෙඩ කරගන්නෙ නෑ. අන්න ච්ඡෙම පුරුදු වෙන්න කියනවා. අපිට වගේ. අපිට ශරීරෙ ලෙඩ වුනාට හිත ලෙඩ වෙන්නෙ නෑ නේද? ඒක තමයි, ශරීරෙ මෙහෙත් ගැස්සෙන කොට හිත ලෙඩ වෙලා ඉවරයි. සාමාන්‍යයෙන් මේ ශරීරය ලෙඩ වීම නිසා ඒ එක්ක ම හිත ලෙඩ වීමෙන් තමයි අද්භූත විසඳුම් හොයන්න යන්නෙ අපි.

මෙහෙම බෙහෙත් හොයලා හරියනව ද?

ශරීරෙ ලෙඩ වෙත කොට ම ඔන්න කේන්දරේ ගන්නව අතට. දුවන්න පටන් ගන්නව. මේ මොකද? ඒ ශරීරෙ පිළිබඳව අවබෝධයක්

නෑ. ජීවිතය ගැන අවබෝධයක් නෑ. ඔහුන් ඊට පස්සේ ධාර වෙනවා පොල් පැලේකට. ඊට පස්සේ අඟල් හතරේ තහඩු වලින් කපපු මිනිස්සු, රූපෙට රූපයක් ධාර වෙනවා. ඊට පස්සේ හරක් පැටව් හිඳහස් කරන්න. එක හරක් පැටියෙකුට දෙන සල්ලි වලින් මුස්ලිම් මිනිහෙකුට පුළුවන් හරක් පැටව් දෙන්නෙක් ගන්න. එතකොට ඒ කුමේට පුරුදු වෙනවා.

නමුත් දන්නෙ නෑ තමන් මොකක් ද කරන්නෙ කියලවත්. ඔහුන් ඊට පස්සේ බලාපොරොත්තු වෙනව නාමුදුරු නමක් වඩම්මගෙන පිරිත් ටිකක් කියන්න. ඒත් ජීවිතය ගැන අහන්න නෙමෙයි. ඒ නිසා පටන් ගන්න තැන ඉඳල ඉවර වෙනකම් ම තියෙන්නෙ මුලාව විතරයි. අවබෝධයක් නෑ. ඉතින් ගිහින් මොකද කරන්නෙ පිරිත් ටිකක් කියල "නැහැ දැන් ඉතින් සනීප වෙයි" කියල ඒ හිතත් හදල ආයෙමත් අර රැවටිල්ලට ම හරිගස්සල කියල එනවා මිසක් කයේ ඇත්ත හෝ සිතේ ඇත්ත ගැන කතා කරන්නෙ නෑ. මේ නිසා මොකද වෙන්නෙ. කය ලෙඩ වෙන කෙනාගේ කය ලෙඩ වෙන්න ඉස්සර වෙලා සිත ලෙඩ වෙලා ඉවරයි.

මුලා වූ දිවිය අඳුරෙන් අඳුරට ම ...

ඊට පස්සේ මොකද කියන්නෙ. ඇත්ත කියන්නෙ නෑ. "සනීප වෙයි සනීප වෙයි" කිය කියා එයා මැරෙනකම් රවටිටනව අතගගා. ඊට පස්සේ මොකද වෙන්නෙ, ඒ රැවටිල්ලෙන් ම යි එයා මැරලා යන්නෙ. "මේ සත්‍යය හේද? මේ මැරල යන ජීවිතයක් හේද? මං මේකෙදි මේ හිත දියුණුව කරා ගෙන යන්න ඕනෙ මේවා අතහැරල" කියන මතේට එයාට එන්න දෙන්නෙ නෑ.

අපේක්ෂා සහිත මරණය - ගෙන දෙයි සැමට අසහනය

ඊට පස්සේ මොකද වෙන්නේ? එයා ලෙඩ වූනාට පස්සේ එයා වටේ ඉන්න අය ඒ රෝගියා දිහා බලාගෙන ඉතින් ඔහුන් අඩන්න ගන්නවා. එතකොට එයා කෙරෙහි තියෙනව ලොකු ඇල්මක්. "අහෝ, මට මේගොල්ලො ඔක්කොම දාල යන්න වෙයි හේද? මම ගියාට පස්සේ මට ඊට පස්සේ මොකද වෙන්නේ?" බැඳීමෙන් ඉන්නවා. එතකොට එයා මැරෙන්නෙ අපේක්ෂා සහිතව ද, අපේක්ෂා රහිතව ද? අපේක්ෂා සහිතව මැරල ගිහින් පෙරේතයෙක් වෙලා ගෙදරට එනවා. ඊට පස්සේ බහින්න ගන්නව "මේකා මළා. මැරලත් අපට සැහසිල්ලක් නෑ" කියල. මේ වගේ වැඩිපිළිවෙලක් තමයි මේ සාමාන්‍යයෙන් අපේ රටේ තියෙන්නේ.

සංසාරේ අපි ආපු හැටි මනක ද?

නමුත් වෙනත ඕනෙ දේ ඒක නෙවෙයි. වෙනත ඕනෙ දේ තමයි ඇත්ත කතා කරන එක. මෙහෙම එකක් ජීවිතයේ තියෙනවා. අපි මේ අළුතින් ම මැරෙන්න හදනව ද? කෝටි සංඛ්‍යාත වාරයක් මැරල. අපි සක්විති රජ වෙලා ඉඳල මැරුණු තැන්වල මිනිස්සු ස්ථූප බඳින්නත් ඇති. අපි බල්ලො බළල්ලු වෙලා ඉඳල මැරුණු කාලවල මිනිස්සු පැත්තකට විසිකරල දාන්න ඇති. අපි මාළුවෙලා සිටි කාලවල මළකුණු එහෙම ම දිරල යටට යන්න ඇති. කොච්චර වෙලා තියෙනව ද එහෙම.

ලෙඩ වුනත් මේ කය - නොවේ මගෙ හින ලෙඩ...

ඉතින් ඒ නිසා මේ ජීවිතයේ දී ලෙඩ වෙද්දී, යම් කිසි කෙනෙකුට පුළුවන් නම්, ලෙඩ වෙන ජීවිතය ලෙඩ වුනා, හිත ලෙඩ කරගන්නෙ නැතුව මම අවබෝධය කරා යනවා කියල. අන්න එයාටයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මය. ගුප්ත විදිහට ලෙඩ සනීප කරගන්න ලැස්ති වෙන අයට හම් මේ ධර්මය හරියන්නෙ නෑ. ඇයි ඒගොල්ලො කවදාවත් ඇත්තට මුණ දෙන්න බයයි. ඒ නිසා ඇත්තට මුහුණ දෙන්න කැමැති අයටයි මේ ධර්මය තියෙන්නෙ.

ඉතින් නකුල පියා ට අර විදිහට කිව්වට පස්සෙ මේක ඇත්ත. මේ ශරීරෙ තියෙන්නෙ ධිත්තර කටුවකින් වහපු එකක් වගේ. මේ වගේ ශරීරයක් පරිහරණය කරමින් නිරෝගීකම ගැන උදම් අනමින්, ඒක මෝඩකම මිසක් වෙන මොකක් ද? ඒ නිසා ඔයා පුරුදු වෙන්න, ශරීරය ලෙඩ වුනාට කමක් නැහැ, සිත ලෙඩ කරගන්නෙ නෑ කියල ඔයා පුරුදු වෙන්න කියල බුදුරජාණන් වහන්සේ උපදෙස් දුන්න.

දහම් පිළිසඳුරේ අසිරිය මුහුණිනු න් පෙනේ...

ඉතින් මේ නකුල පියාට හරි සතුටුයි. ඒ උපදේශයෙන් හරි ප්‍රීතියට පත්වෙලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ට වන්දනා කරල, ඊට පස්සේ පිටත් වුනා. ඊට එහා වැඩ සිටියා සාරපුත්ත හාමුදුරුවෝ. සැරියුත්ත හාමුදුරුවන් ව බලන්න පිටත් වුනා. ඉතින් මෙයා හරි සතුටෙන් හිනා වෙච්ච සැරියුත්ත හාමුදුරුවො ළඟට ගියා.

සැරියුත්ත හාමුදුරුවො කියනවා, "ආ... උපාසක උන්නැහේ, අද බොහොම ලස්සනයි. අද බොහොම හිනාවකින් ඔන්න එනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් වටිනා ධර්ම කතාවක් අහගත්ත නේද?" කියල ඇහුව.

අමෘතයෙන් අභිෂේක ලැබූ උපාසකතුමා...

ඉතින් උපාසක උන්තැනේ හිනාවෙවී කියනවා, “ස්වාමීනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ අද මට අමෘතයෙන් අභිෂේකයක් කළා.” බලන්න ඒ බණ පදේට වියා දෙන ගෞරවය. අපි මේ බණ පදයක් කිව්වම කොහොම ද? ඔහුන් වැඩේ. අරක කොහොම ද? මේක කොහොම ද? කියල අපිටත් සැර දානවා. දැන් දැක්කෙන ශ්‍රාවකයෙකුගෙ ලක්ෂණය. මේකෙ කියනවා “ස්වාමීනි, මම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය නැමැති අමෘතයෙන් අභිෂේක ලැබුවා” කියල. අර වූව් බණ පදය අහලා කොච්චර නම් සතුටක් ලබල ද? දැන් බලන්න ඒ උපාසක උන්තැනේ ඒ බණ පදේ අහල වහෙම සතුටක් ලැබුවා නම්, අපි බුද්ධ දේශනා කියක් අහල තියෙනව ද? අන්න බලන්න වෙනස.

ඉතින් අහනව සාරපුත්ත භාමුදුරුවෝ “කොහොමද ඒ අභිෂේක ලැබුවෝ?” කියල. “ස්වාමීනි, මම බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙහින මෙහෙම කිව්ව. මම දැන් වයස ෭෫. හරිම අසනීපෙන් ඉන්නෙ. දැන් මං ලෙඩා දුකා. මට හිතරම බුදුරජාණන් වහන්සේව හරි හික්ෂු සංඝයාව හරි බැහැ දකින්න එන්න ලැබෙන්නෙ නැහැ නෙව. ඉතින් අමාරුවෙන් මං මේ ඉන්නේ කියල කිව්ව. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, ‘පින්වත් උපාසකය, මේ ශරීරය කියන්නේ රෝගී වෙලා යන එකක්. මේ ශරීරය කියන්නෙ බිත්තරයක් වගේ එකක්. ඉතින් මෙවැනි ශරීරයක් පරිහරණය කරමින් කවුරුහරි නිරෝගීකම ගැන උදම් අනනව නම්, ඒක මෝඩකමක්. ඒ නිසා පින්වත් උපාසක උන්තැනේ, මෙහින මේ විදිහට පුරුදු වෙන්න. කොහොම ද, ලෙඩ වෙලා යන ශරීරය ලෙඩ වෙලා ගියාමේ. ඒත් සිත විතරක් ලෙඩ කරගන්නෙ නෑ කියල හිතන්න.’ ස්වාමීනි, මම ඔහුන් ඔහොමයි අමෘතයෙන් අභිෂේක ලැබුවේ” කියල කිව්ව.

නිරෝගී හිතක් ඇති කරගන්නෙ කොහොම ද?

එතකොට සාරපුත්ත භාමුදුරුවෝ අහනවා, “ඉතින් උපාසක උන්තැනේ, ඔයා කල්පනා කළේ නැද්ද අහන්න භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් ‘ස්වාමීනි, ලෙඩ වුන කයක් ඇති, කය ලෙඩවෙන කොට ම සිත ලෙඩ වෙන්නෙ කොහොම ද? කය ලෙඩ වෙන කොට හිත ලෙඩ හෝ ඒ තියාගන්නෙ කොහොම ද?’ කියල ඇහුවේ නැද්ද?” කියල. “ අනේ ස්වාමීනි, මට ඒක අහගන්න බැරුව ගියා” කියල කිව්ව.

“අනේ ස්වාමීනි, මං ඕනෙ දුරක ඉඳල එන්නම්, ඕකෙ තේරුම මට කියාදෙන්න” කියල කිව්ව. එතකොට කියනව “උපාසක උන්තැනේ, ඒක හොඳට අහගන්න” කියල.

මොකක් ද ලෙඩේ? ආ... මෙන්න බේන.

සාමාන්‍යයෙන් දැන් කාලෙන්ම අපි අහන්නේ කොහොම ද? “ඒ මොකක් ද ලෙඩේ? ඕකට හොඳයි අර කරු වක. අර බේත් හොඳයි. අන්න අර ඉස්පිරිතාලෙ ඉන්නව අසවල් දොස්තර මහත්තයා.” මේවා හේද අපි දැන් කතා කළොත් කතා කරන්නෙ. ඕකට අසවල් කරු බොන්ඩ අසවල් ලෙඩේ හැදුණු චිකිත්සකයා කියල අපි විහෙම කතා කරනව මිසක් කවදාවත් ඒ කතාව අවබෝධයක් කරා ගෙතියන්නෙ නෑ.

මෙන්න පෘතග්ජනයන්ගේ ලෝකය ...

මේක කියනවා, “ගෘහපතිය, ඔන්න අනගන්න කියනවා හොඳට. මෙන්න මෙහෙමයි කය ලෙඩ වෙනකොට සිත ලෙඩ වෙන්නෙ.”

උපාසක උන්නැහේ, පෘතග්ජන අය ලෝකෙ ඉන්නව. ඔන්න පෘතග්ජන අය කවුද කියල තෝරනව. (ඉඬ ගහපති) උපාසක උන්නැහේ, (අස්සුතව) පුට්ඨිප්පනෝ) සද්ධර්මය පිළිබඳ පැහැදිලි දැනීම නැති, අවබෝධයක් නැති, ධර්ම මාර්ගයට නො පැමිණුන කෙනා, පෘතග්ජන කෙනා, (අරියානං අදස්සාවී) ආර්ය දර්ශනය නො ලැබූ කෙනා, (අරියධම්මස්ස අකෝච්චෝ) ආර්ය ධර්මයට අදක්ෂ කෙනා, ඒ කියන්නේ වියා ආර්ය ධර්මය තේරුම් ගන්නෙ නෑ. ආර්ය ධර්මයට අදක්ෂ, ඊළඟට (අරියධම්මේ අච්චිතෝ) ආර්ය ධර්මයේ හික්මෙන්නෙ නෑ, පුහුණුවෙන්නෙ නෑ.

සිත ලෙඩ වෙන රහස මෙන්න...

අන්න ඒ විදිහට වියා ඉන්න හිසා (රූපං අත්තනෝ සමනුපස්සති) තමා කියල බලනව රූපය දිහා. ඔන්න කය ලෙඩ වෙන කොට සිත ලෙඩ වෙන රහස. දැන් වියාට ආර්ය ධර්මයක් නෑ; සත්පුරුෂ ධර්මයක් නෑ; ආර්ය ධර්මයක හික්මිලා නෑ; ආර්ය ධර්මයක් තේරුම් ගන්න දක්ෂ නෑ; සත්පුරුෂ ධර්මයක් තේරුම් ගන්න දක්ෂ නෑ. චිතකොට මොකද වෙන්නෙ. රූපය බලනව ආත්මයක් කියල. තමන්ගෙ වසඟයෙ පවත්වන්න පුළුවන් දෙයක් විදිහට තමයි රූපය දිහා බලන්නෙ.

තමන් කියල රූපයක් ආත්මයක් තියෙනව කියල ඊළඟට බලනව. (රූපවත්තංවා අත්තානං) රූපයෙන් තමයි තමාව හැදිල තියෙන්නෙ. සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත් රූපයෙන් තමයි තමා කියල දෙයක් හැදිල තියෙන්නෙ. ඒකෙන් ඊළඟට හිතනවා (අත්තතිව)

රූපය) තමා තුළ තමයි රූපය තියෙන්නේ. ඊළඟට හිතනවා (රූපස්මිංචා අත්තාන) රූපය තුළ තමයි තමා ඉන්නේ. මේ මොකක් ද මේ කියන්නේ. සක්කාය දිට්ඨිය.

ආහෝ!... කිම ද මේ රූපයට වූයේ...?

චිතකොට සක්කාය දිට්ඨියත් එක්ක තමයි මිනිස්සුන්ගේ කය යි, වචනය යි දෙක ම ලෙඩ වෙන්නේ. ඒ කියන්නේ කය ලෙඩ වෙනකොට සිත ලෙඩ කරගන්නේ මොකෙන් ඉන්න නිසා ද? සක්කාය දිට්ඨියෙන් ඉන්න නිසා යි.

ඊළඟට මොකද කරන්නේ (අහං රූපං රූපන්ති පරිසුට්ඨිට්ඨාසී හෝති) දැන් මෙයා කල්පනා කරනවලු මේ ශරීරය කියන්නේ සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත්තු ශරීරය කියලා මතක් කරන්නේ නෑ. චියා හිතන්නේ ශරීරය තමයි මම, මේ රූපය මගේ. එහෙම හිතාගෙන ඉන්න රූපය වෙනස් වෙනවා, ලෙඩ වෙනවා, ලෙඩ වෙලා වෙනස් වෙලා යනවා. වෙනස් වෙන කොට මොකද වෙන්නේ. චියා අඬන්න ගන්නවා. වැලපෙන්න ගන්නවා. “අනේ මගේ රූපයට මොකද මේ වුනේ?” කියලා. චිතකොට ඒක චියාගේ අවබෝධයක් නොවෙයි.

චියා රූපය දිහා බැලුවේ සක්කාය දිට්ඨිය තුලින්. චියා වෙනස් වෙන එකක් කියලා දැක්කේ නෑ. ඒ නිසා මොකද වෙන්නේ. ඒ රූපය වෙනස් වෙන කොට චියා අඬන්න ගන්නවා, ශෝක කරන්න ගන්නවා, වැලපෙන්න ගන්නවා, තැනි ගන්නවා, කේන්දරේ අරගෙන දුවනවා, බෝධි පූජා කරන්න දුවනවා, සෙත් කවි කියන්න දුවනවා, පූජා වට්ටි අරගෙන දුවනවා. මේ දුවන්නේ මොකක් බේරගන්න ද? වෙනස් වෙන ශරීරය වෙනස් නො වී තියාගන්න. ඒ මොකද? ඒ මම කියන ආකල්පයෙන් බලන්න පුරුදු වෙච්ච නිසා.

ඇයි මේ තරම් වේදනා...

ඊළඟට චියා බලනවා ශරීරය විතරක් නෙවෙයි, වේදනා. විඳිම් (අත්තනෝ සමනුපස්සති) විඳිම් ගැනත් හිතනවා. විඳිම් කියන්නේ සැප, දුක්, උපේක්ෂා විඳිම්. විඳිම් තමයි තමා. චිතකොට හිතනවා තමා විඳිම් වලින් තමයි හටගත්තේ කියලා. ඊළඟට හිතනවා තමා තුළ තමයි විඳිම තියෙන්නේ කියලා. ඊළඟට හිතනවා විඳිම තුළ තමයි තමා ඉන්නේ කියලා. අන්න සක්කාය දිට්ඨියේ ඊළඟ හතර. සක්කාය දිට්ඨියේ ආකාර කියක් තියෙනවා ද? විස්සක් තියෙනවා. ඒ විසි ආකාර සක්කාය දිට්ඨිය ප්‍රභාණය වුනොත් අන්න චියා තමයි සෝතාපන්න කෙනා.

චතකොට විඳීම ගැන රැවටිලා මුලාවෙලා ඉන්නෙ. එයා මොනවද කරන්නෙ? විඳීම මම කියල ගන්නව. මගේ කියල ගන්නව. චතකොට මේ විඳීම මම කියල ගත්තට මේ විඳීම වෙනස් වෙලා යනවා, අහිතය වෙලා යනවා, හැතිවෙලා යනවා. චතකොට මොකද වෙන්නේ? "මට ඉස්සර සැප ලැබුනා. දැන් මට ඒ සැප නැතෝ" කියල දුක් වෙන්න පටන් ගන්නවා.

ඊට පස්සේ මොකද වෙන්නේ? කය ලෙඩ වෙත කොට සිත ලෙඩ වෙනවා. ඇයි කය රිදෙනව නෙ. වේදනා ආවාම රිදෙනවා, කෑ ගහනවා "මේ විඳීම ගන්න කවුරුත් හැද්දෝ" කියල. ඔය අතේ පයේ වේදනාවල් වලට රෝහලට ගියා ම කෑ ගහන තාලෙ දන්නව ඇතිනෙ. බෙහෙත් කරන අය ඉන්නවනෙ. කොයිතරම් කෑගහනව ද මේ විඳීමක් ආවා ම. කය ලෙඩ වෙත කොට සිත ලෙඩ වෙන්නෙ හේතුවක් නිසා. මොකක් ද හේතුව? සක්කාය දිට්ඨිය නිස යි ඒක වෙලා තියෙන්නේ.

හඳුනාගන්නොත් ඔබ මා...

ඊළඟට සාරපුත්ත නාමුදුරුවෝ අර උපාසක උන්නැහේට කියනවා, ඒ වගේ ම අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා **සංඥාව** තමා කියල ගන්නව. සංඥාව කිව්වෙ අඳුනා ගැනීම. තමන් කියල ගන්නව. තමන් හැදිල තියෙන්නෙ හඳුනා ගැනීමී වලින්. තමන් ඉන්නෙ හඳුනා ගැනීම තුළ. හඳුනා ගැනීම තියෙන්නෙ තමන් තුළ. ඔන්න ඔය විදිහට ගන්නව.

එයා ඊට පස්සේ හිතනවා, "මේ හඳුනා ගැනීම මම, මගේ" ඔන්න ඒවා ඔක්කොම වෙනස් වෙලා යනවා. වෙනස් වෙලා යනකොට මොකද වෙන්නේ, අඬන්න ගන්නවා, වළපෙන්න ගන්නවා. ඔන්න කාලෙකට අපිට හොඳට කොණ්ඩේ තියෙනවා. ලෙඩක් දුකක් හැදිල මොකද වෙන්නෙ. කොණ්ඩේ යනව. අර ගිය කොණ්ඩේ ගැන හිත හිතා අතේ මගේ කොණ්ඩේට දැන් වෙච්ච දේ කියල ඔන්න අඬන්න ගන්නව. චතකොට එයා ශෝක කරන්නෙ හඳුනාගන්න දේ තුළ වෙනස් වීම හො දකින නිස යි. ඒකට හේතුව තමයි සක්කාය දිට්ඨිය.

ආදරණීය 'වේතනා' ද වෙනස් වෙයි...

ඊළඟට **සංස්කාර** (වේතනා). වේතනාත්මක ක්‍රියාවල් සිද්ධ වෙත කොට දැන් එයා හිතනව වේතනාව කියන්නෙ තමන්. එහෙම හැක්කම් හිතනව තමාව හැදිල තියෙන්නෙ වේතනා වලින්. හැක්කම් හිතනවා තමා ඉන්නෙ වේතනා තුළ. හැක්කම් වේතනාවල් තියෙන්නෙ තමා තුළ. එහෙම හිතාගෙන හිටියට අපි හිතාගෙන ඉන්න ආකාරයට වේතනා

වැඩ කරන්නේ නැතැ. චිතකොට මොකද වෙන්නේ මේ කල්පනාවල් වලට, චේතනා වලට. ඒවා ඔක්කොම ලෙඩ වෙනවා. කරගන්න බැරුව යනවා.

අපි කියමු ඇවිදගන්න ඕනේ වියාට. නමුත් ඇවිද ගන්න බෑ. වියාට කෑම කන්න ඕනේ. නමුත් කෑම කන්න බෑ. කතා කරන්න ඕනේ. කතා කරන්න බෑ. චිතෙම වෙන කොට මොකද වෙන්නේ, අඩන්න පටන් ගන්නවා. වැලපෙන්න පටන් ගන්නවා, "මම ඕනේ ඕනේ විදිනට කර කර හිටිය. දැන් ඒ කිසි දෙයක් කරන්න බැරෑ" කියල. චිතකොට චිතෙම කරන්නේ වියාට කිසිම අවබෝධයක් ඒ ගැන නැති හිස යි.

විඤ්ඤාණයටත් වියා රැවටෙනවා...

ඊළඟට විඤ්ඤාණය තමා කියල ගන්නව. ඒ කියන්නේ ඇතේ ඇතිවෙනව විඤ්ඤාණය, දැනීම. කණේන් ඇතිවෙනව දැනීම. නාසයෙන් ඇතිවෙනව දැනීම, දිවෙන් ඇතිවෙනව දැනීම, කයෙන් ඇතිවෙනව දැනීම, මනසින් ඇතිවෙනව දැනීම. ඒක තමා කියල ගන්නව. චිතෙම නැත්නම් මේ විඤ්ඤාණයෙන් තමයි තමා හැදිල තියෙන්නේ කියල ගන්නව. ඊළඟට හිතනවා විඤ්ඤාණය තුළ තමයි, තමන් ඉන්නේ කියල. මේ විදිනට කල්පනා කරන හිසා වියා හිතනවා විඤ්ඤාණය මම කියල. විඤ්ඤාණ මගේ කියල.

වියා මේ විඤ්ඤාණය වෙනස් වෙනවා කියල, හැසිල වැනසිලා යනකොට වියා ශෝක කරන්න ගන්නව. වැළපෙන්න ගන්නව. අන්න චිතෙමයි කියනව කය ලෙඩ වෙන කොට සිත ලෙඩ වෙන්නේ.

රෝග නිධානය - සක්කාය දිට්ඨිය යි

චිතෙම නම් මේ ලෝකේ යම්කිසි කෙනෙකුගේ කය ලෙඩ වෙනකොට ම සිත ත් ලෙඩ වෙනවා නම් ඒක සිද්ධිවෙන්නේ එක දෙයක් තුළින්. මොකක් තුළින් ද? සක්කාය දිට්ඨිය තුළින්. දැන් අපිට චුන්ත් කය ලෙඩ වෙන කොට සිත ලෙඩ වෙනව නම් ඒක සක්කාය දිට්ඨිය තුළින් වෙන එකක්.

චිතෙම නම් සක්කාය දිට්ඨිය අපි නැති කර ගත්තොත් කය ලෙඩ වෙන කොට ම සිත ලෙඩ නො වී ඉන්න පුළුවන්කම ලැබෙනවා.

ලෙඩ දුක් වලින් අත්මිදෙන්නට නම්...

ඔන්න සාරිපුත්ත භාමුදුරුවෝ කියල දෙනව, "පින්වත් උපාසකය, ඔන්න දැන් අහගන්න කය ලෙඩ වෙද්දි සිත ලෙඩ නො වී

ඉන්නෙ කොහොම ද කියල” දැන් තේරුම් ගන්න මේක කරන්න පුළුවන් **ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා** ට විතරයි. අන්න කය ලෙඩ වෙන කොට සිත ලෙඩ හො වී තියා ගන්න පුළුවන් ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාට පමණ යි.

ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාගේ ලක්ෂණ මොනවා ද? **(අරියානං දස්සාවි)** ආර්ය දර්ශනය තියෙනව. **(අරියධම්මස්ස කෝච්චෝ)** ආර්ය ධර්මයට දක්ෂයි. **(අරියධම්මේ සුචිතීනෝ)** ආර්ය ධර්මයේ හික්මෙනවා. අනන් ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා. දැන් අපේ රටේ වැඩිපුර ඉන්නෙ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෝ ද? අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයෝ ද? අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයෝ.

දැන් අප දන්නවනේ අපි පොඩ්ඩක් අසුභ භාවනාව කිව්වා ම අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා කලබල වෙනවා. ඒ ඇයි තමා හැටියට සලකල සක්කාය දිට්ඨිය පිහිටල. නමුත් පැහැදිලිව ම ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඒක ඒ ආකාරයෙන් ම තේරුම් ගන්නව. ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඒ ආකාරයෙන් ම තේරුම් ගන්නව කයේ ස්වභාවය මේක යි, හිතේ ස්වභාවය මේක යි, වැනසිලා යන ස්වභාවය මේක යි කියල. අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජනයා තේරුම් ගන්නෙ නෑ. කලබල වෙනවා. බය වෙනවා, ඒවා ඔය ධර්මය කියල ගරහනව.

කයේ තිබෙන අත්ත ගැන ම - පවතීවා නිතර සිතිය

සාර්පුත්ත හාමුදුරුවෝ පෙන්වලා දෙනවා, කය ලෙඩ වෙන කොට ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා සිත ලෙඩ හො වී තියාගන්නෙ කවුද? ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා. අන්න චිහෙනම් අපට ත් හොඳයි ඒක. මොකද අපේ කය ත් ලෙඩ වෙන කයක් හේද? අපේ කයත් රෝගී තත්වයට පත්වෙන, නොයෙක් ලෙඩ රෝග වලට භාජනය වන කයක්. අපිට කිසිම දුවසක බැහැ මේ කය කොයිතරම් මහන්සි ගත්තත් ලෙඩ හො වී තියාගන්න. ජරාවට පත් හො වී තියාගන්න බැහැ. මරණයට පත් හො වී තියා ගන්න බැහැ. ජරාවට පත්වෙනවා ම යි. මරණයට පත් වෙනවා ම යි.

උපන්නා නම් යම් කෙනෙක් මෙලොවේ...

මේවා අපිට හම්බ වෙන්නෙ කවිද්ද? අපි ඉපදෙන කොට ම යි. අපි මීට මොලොවගෙන ආවෙ සඳුන් ගැටයක් නොවෙයි. **ජරා මරණ** අතින් අරගෙනයි. චිහෙනම් ආයෙ ආයෙ උපදිනතාක් ම ජරා මරණ වලට මුහුණ දෙන්න සිද්ද වෙනවා ම යි. ඒක වලක්වන්න මේ ලෝක ධාතුවේ කෙනෙක් නෑ.

ඒ කියන්නේ ඉපදීම නැතිකරලා, ඉපදුනු නැති දවසට ගැටළුව ඉවරයි. එතකම් ම මේ පුශ්‍යයට අපිට මුහුණ දෙන්න වෙනවා.

එදා මෙදා තුර සංසාරේ අපි ආව ගමනේ දී...

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙනව සුත්‍ර දේශනා වල "මහණෙනි, නුඹලාගේ ශරීර වලින් මේ සංසාරේදී ගලා ගිය ලේ, සතර මහා සාගරයට වඩා වැඩියි" දැන් බලන්න අපිට ඕක තේරුම් ගන්න ඉද්ධාව ඕනේ නේද? ඉද්ධාව නැති අශ්‍රැතවත් පෘතන්ජනයෙක් මේක ඇහුව නම් අහයි ඔය මොකක් ද කියල. අන්න ඉද්ධාව ඕනේ කියන්නේ ඒකයි. අපි තේරුම් ගන්නව බුදුරජාණන් වහන්සේට ඤාණ තියෙනව කියල. "පුබ්බේ නිවාසානුස්සති ඤාණය, චුතුපපාත ඤාණය". ඒ ඤාණවල පිහිටල යි උන්වහන්සේ මේ ලෝකේ දිනා බලන්නේ.

ඉතින් උන්වහන්සේ එක තැනක කියනවා, "මහණෙනි, මේ සංසාරේ එළවෙලා, කුකුලො වෙලා ඉන්ද්‍රදේව, නුඹලාගේ ශරීර වලින් ගලා ගිය ලේ සතර මහා සාගරයට වැඩියි. ඒක හරියට තේරුම් ගන්න පුළුවනි, පටිච්ච සමුප්පාදය තේරෙන කොට. මේ ක්‍රියාව තමයි සිද්ධි වෙලා තියෙන්නේ. ඒ නිසා තමයි මේ දීර්ඝ සංසාරේ යන්නේ කියල.

රූපයේ සැබෑ තත්වය නුවණින් අවබෝධ කරන්න

එතකොට සාර්පුත්ත භාමුදුරුවෝ පෙන්වලා දෙනවා මේ ලෙඩ වෙන ශරීරය, ලෙඩ නො වී තියාගන්න නම් ශරීරය ලෙඩ වෙද්දී සිත ලෙඩ නො වී තියාගන්න නම්, එයා කවුරු විය යුතුයි ද? ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් විය යුතුයි. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා තමයි, ආර්ය දර්ශනය ලබනවා, ආර්ය ධර්මය තේරුම් ගන්න දක්ෂ යි, ආර්ය ධර්මයේ හික්මෙනවා. අන්න එයා මොකද කරන්නේ.

(හ රූපං අත්තනෝ සමනුපස්සති) රූපය තමා වශයෙන් ගන්න දෙයක් මේ රූපය තුළ නෑ කියල එයා දන්නව. ඇයි ඒ ධර්මය තුළ හික්මෙන නිසා. කොහොම ද ඒක දැනගන්නේ. අන්න එයා දැනගත්ත නම් මේ රූපය කියන්නේ සතර මහා භූතයන්ගෙන් හටගත්තු දේවල් මිසක් තමා නෙවෙයි. අන්න දක්ක ද එයා ධර්මයෙන් ගත්ත එක. ඊළඟට එයා ගන්නේ නෑ මේ රූපයන්ගෙන් තමන් නැදිල තියෙනව කියල. එයා දන්නවා මේ රූපය සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හැදුන දෙයක්. සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හැදුනු දෙයක් තුළ එහෙම එකක් නෑ.

ඊළඟට එයා ගන්නෙ නෑ (න අත්තනි වා රූපං) තමා කියල දෙයක් රූපයෙහි ගන්නෙ නෑ. මොකද එයා තමා කියල දෙයක් රූපයෙන් දැකින්නෙ නෑ. ඊළඟට රූපය තුළ (න රූපස්මිං වා අත්තනං) රූපය තුළ තමා කියල දෙයක් තියෙනවා කියල දැකින්නෙත් නෑ.

කිසිදු හරයක් නො දැකින පෙණා පිඬකි මෙය...

එයා දැකින්නේ සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හට ගත් රූප නැසී වැනසී යන දෙයක්. සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත්ත රූප චිතරයි. අන්ත චිතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නවල දෙනවා රූපය මොකක් වගේ ද? (ඒවන පිණ්ඩුපමං රූපං) පෙණා ගුලියක් වගෙයි කියනව මේ ජීවිතේ. දැන් අපිත් පෙණා ගුලියක් වගේ දැක්ක නම් මේ ජීවිතේ අපේ ගැටළුව විසඳෙන්න පටන් ගන්නව නේද? අපට පේන්නේ නෑනේ පෙණා ගුලියක් වගේ නේද? අපිට පේන්නේ කොහොම ද? තවම අපට පේන්නේ රූපය මම. පෙණා ගුලියක් වගේ දැක්ක දවසට අන්ත අපි විරාගී වෙනවා.

දුටුවා ද ඔබත් බුදු වරුන්ගේ දහමේ ඉලක්කය...

දැන් මේකෙ කියනව ඊළඟට මේ රූපෙ සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත් එකක්. දැන් ඔබ්න බලන්න මේ දර්ශනයට එන්නෙ අසුභාදී වඩන එක්කෙනා නේද? ඔය ධාතු මනසිකාරය වඩන එක්කෙනයි මේකෙ ඇත්ත දැකින්නේ. අන්ත එයා දැකිනව වෙනස් වෙන රූපේ වෙනස් වෙන කොට එයාට පුළුවන් රූපය ලෙඩ වෙද්දී සිත ලෙ කරගන්නෙ නැතිව ඉන්න.

අන්ත බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ඉලක්කය. ලෙඩ වෙච්ච කෙනාව අත ගගා රවට්ටි රවට්ටි ඉන්න එක නෙමෙයි. සාමාන්‍යයෙන් ලෙඩ වෙලා රවට්ටිලා අතගගා ඉන්න තාක් කල් එයාට ඉන්න තියෙන්නෙ රැවට්ටිලෙයි. සක්කාය දිට්ඨියෙ ම යි. අවසාන මොහොතෙදි වත් නිදහස් වෙලා ඉන්න ලැබෙන්නෙ නෑ.

“ඔයා බය නැතිව ඉන්න. ඔයාට සනීප වෙයි, ඔය ලස්සනට ඉන්නෙ” කියල මොකද කරන්නෙ. ආයෙ අතගගා එයාට රවට්ටින තාක් කල් එයා සක්කාය දිට්ඨියට යනව මිසක් බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක ගේ ධර්මයෙන් කිසි ම ප්‍රයෝජනයක් නැතිව තමයි මරණයට පත්වෙන්නේ. චිතකොට බලන්න සක්කාය දිට්ඨිය කියන්නේ කොයි තරම් අනතුරුදායක ද? සක්කාය දිට්ඨිය නැත්නම් කොයිතරම් වාසියක් ද? කය ලෙඩ වෙන කොට සිත ලෙඩ නො වී සිටින්න පුළුවන් නම්, එයාට කොච්චර දියුණුවක් කරා යන්න පුළුවන් ද?

විසිර යා දෙන් බොල් වී මිටක් සේ ...

එක දවසක් රහතන් වහන්සේ නමක් ඉන්න කොට, ඒ රහතන් වහන්සේගේ ඇඟට සර්පයෙක් වැටුනා. ඒ කියන්නෙ සර්පයෙක් දුෂ්ට කරල. එතකොට ඒ රහතන් වහන්සේ අනෙක් ස්වාමීන් වහන්සේලාට කියනවා, "මේ ශරීරය බොල් වී මිටක් වගේ විසිරලා යන එකක්. මාව ඔන්න ඔය අරන් ගිහිල්ල පිටිපස්සෙ තියෙන බංකුව උඩින් ජාන්ත" කියල. බලන්න බොල් වී මිටක් විසිරලා යනවා වගේ කියනවා මේ ශරීරය. ඉතින් පිටිපස්සෙ බංකුව උඩින් තිබ්බා. පිරිහිවන් පෑවා. අන්න බලන්න අවබෝධය තියෙන කෙනාගෙ ජීවිතය කොයි තරම් සාර්ථක ද?

අවබෝධ කළොත් වේදනාව - එය ලෙඩ දුක් වල නිමාව

දැන් වේදනාව තමා හැටියට ගත්තොත් ඇත්ත ම යි මේක අපට විසඳන්න බෑ. දැන් අපි දන්නවනෙ අර හික්මුන් වහන්සේ නමක් උල හිඳෙව්වනෙ හේද? අර හොරකමකට අහුවෙලා උල හිඳෙව්වෙ. එතකොට එයා වේදනාවක් තුළ හෙමෙයි ද හිටියෙ. වේදනාවක් තුළ. බුදුරජාණන් වහන්සේ එතෙන්නට සෘජුධියෙන් වැඩම කරලා. මේ පංච උපාදාන ස්කන්ධය අතාරන්න කිව්ව.

දැන් වේදනාව මම කියල දැක්ක නම් අතාරන්න පුළුවන් ද? බෑහේ. ඒ විඳීම හේතුවක් නිසා හටගත්තු වලයක් හැටියට දැක්ක නිස යි ඒක අතෘජුයෙ. අන්න එහෙනම් අපට පැහැදිලිව පේනවා අවබෝධයකට පැමිණිලා මිසක් මනුෂ්‍යයෙක් පූර්ණ ශාන්තියකට යන්නෙ නෑ වෙන ක්‍රමයකින්. එතකොට විඳීම තමා වශයෙන් ගන්නෙ නැත්තෙ ඇයි? එයා තේරුම් ගන්නවා විඳීම හටගන්නෙ ස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන්.

ඒ නිසා විඳීම ගැන හතර ආකාරයට ම රැවටෙන්නෙ නෑ. විඳීම තමා කියල ගන්නෙත් නෑ. තමා හැදිල තියෙන්න විඳීමෙන් කියල ගන්නෙත් නෑ. තමා තුළ විඳීම තියෙනවා කියල ගන්නෙත් නෑ. විඳීම තුළ තමන් ඉන්නව කියල ගන්නෙත් නෑ. මොකද ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යයෙන් නම් විඳීම හටගන්නෙ ස්පර්ශය හැතිවීමෙන් විඳීම හැති වෙනවා.

'එස්ස පච්චයා වේදනා'

එහෙනම් වේදනා එතකොට ශරීරයේ, එයා දකින්නේ එස්ස පච්චයා වේදනා. සක්කාය දිට්ඨියේ පිහිටපු චිත්තකොට එස්ස පච්චයා

වේදනා නෙවෙයි. "අයියෝ මට දනවෝ, රිදෙනවෝ" කිය කියා අඬ අඬා වැලපී වැලපී ඉන්නවා. මං දන්නව එක පිළිකා රෝගියෙක් හිටියා, බොහෝ අත. ඇඟ රිදෙන කොට, වේදනාව එනකොට යටිගිරියෙන් කැගහනව වියා. ඇඟෙනව හැතැපීම භාගයක් විතර. වියා තේරුම් අරගෙන හිටිය නම් මේක ස්පර්ශයෙන් ඇති වෙන එකක් කියලා විභෙම වෙන්නෙ නෑ.

ඒක කියල දෙන්න කෙනෙක් නෑ. ඇයි වියාව අත ගගා හුරතල් කරනවනෙ. ඇත්ත පෙන්නන්නෙ නැතිව. මොකද හේතුව? ඒ තරම් ම මේ සමාජය ධර්මයට බය යි. ධර්මය කතා කරන්නෙ නෑ. ධර්මයට විරුද්ධ මානසිකත්වයෙන් ඒක වෙන්නෙ. එතකොට ධර්මය අවබෝධ කරගත්තොත් වියාට පුළුවන් වේදනාව අවබෝධ කර ගන්න.

මිතුර, නො රැවටෙන්න මෙය නම් මිරිගුවකි

රිලගට සංඥාව. සංඥාව ගැනත් ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා රැවටිලා නෑ. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දන්නව සංඥාව ස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්නේ. එහෙනම් සංඥාව තමා කියල ගන්න කාරණයක් නෑ. සංඥාවෙන් තමා හැදිල තියෙනව කියල ගන්න කාරණයක් නෑ. තමා තුළ සංඥාව තියෙනවා කියල ගන්න කාරණයක් නෑ. සංඥාව තුළ තමන් ඉන්නව කියල ගන්න කාරණයක් නෑ. ස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් නම් සංඥාව ඇති වන්නේ ස්පර්ශය නිරුද්ධ වීමෙන් සංඥාව නැති වෙලා යනවා.

බලන් කඩතුරා හැර වේතනා

රිලගට සංස්කාර. ඒකත් විභෙමයි. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා දන්නවා, ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යයෙන් වේතනාව ඇති වන්නේ. ස්පර්ශය නැති වීමෙන් වේතනාව නැතිවෙනවා. එහෙනම් වියා ගන්නෙ නෑ වේතනාව තමා කියල. රිලගට වේතනාවෙන් තමා හැදිල තියෙන්නෙ කියල. වේතනාව තුළ තමන් ඉන්නව කියල ගන්නෙත් නෑ. තමන් තුළ වේතනාව තියෙනව කියල ගන්නෙත් නෑ. ඒ හිසා වේතනාව වෙනස් වෙද්දී වියා දන්නව මේ ස්පර්ශය වෙනස් වීමෙන් තමයි වෙනස් වෙන්නෙ කියල.

මායාව නිරුවත් කොට...

රිලගට විඤ්ඤාණය. විඤ්ඤාණයට මුලා වෙන්නෙ නෑ ආර්ය ශ්‍රාවකයා. විඤ්ඤාණයට මුලා වුනහම තමයි ඔය කියන්නේ විඤ්ඤාණය මරණින් මත්තේ යනවා. ඔය ආකාසයේ පාවෙනව. විඤ්ඤාණය එහාට

රිංගනව, මෙහාට රිංගනව කියල කියන්නෙ විඤ්ඤාණය මොකක් ද කියල දන්නෙ නැති නිසා.

ඒ නිසා වයා විඤ්ඤාණය එක්කො තමා කියල ගන්නවා. එහෙම නැත්නම් විඤ්ඤාණයෙන් තමයි තමන් හට අරන් තියෙන්නෙ. දැන් එහෙම මොකුත් නෑ. ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා **නාම රූප නිසා විඤ්ඤාණය ඇතිවෙනවා** කියල දන්නවා. නාම රූප දන්නව නේද? වේදනා, සංඥා, වේතනා, එස්ස, මහසිකාර කියන පහ තමයි නාම. සතර මහා භූතයින්ගෙන් හටගත්තු දේ තමයි රූප. මෙන්න මේ නාම රූපයන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ ප්‍රතිඵලයක් හැටියට තමයි විඤ්ඤාණය තියෙන්නේ. ඒ නාම රූප නැති වී යාමෙන් විඤ්ඤාණය නැති වී යනවා. නාම රූප වෙනස් වීමෙන් විඤ්ඤාණය වෙනස් වෙනවා. මේ දර්ශනය අවබෝධ කරගන්න කෙනා කය ලෙඩ වෙද්දී සිත ලෙඩ හො වී සිටින්නේ එහෙමයි.

බුදු සමීඳු නැති ලොවක් මට එපා...

දැන් බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයෙන් තොරව ඔය අවබෝධය ලබාගන්න මේ ලෝකයේ වෙන ක්‍රමයක් තියෙනව ද? අදුන් නෑ. ඊයෙ තිබුනෙන් නෑ. හෙටත් නෑ. යමෙක් කය ලෙඩ වෙද්දී සිත ලෙඩ හොවී ඉන්නව නම්, අවබෝධයක් තුළින් සිත ලෙඩ හොවී ඉන්නව නම්, වයා අනිවාර්යයෙන් ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ම පුරුදු කරන්න ඕනෙ. ඒ ධර්මය ම තේරුම් ගන්න දක්ෂ වෙන්න ඕනෙ. **(අර්යධම්මස්ස කෝවදු)** ඒ ආර්ය ධර්මයට දක්ෂ වෙන්න ඕනෙ. ආර්ය ධර්මය තුළ හික්මෙන්න ඕනෙ.

චිතකොට බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට දීල තියෙන්නෙ සුළු පටු දේවල් ද? ලෙඩ වෙන ජීවිතයක් තුළ ලෙඩ හො වෙන මහසක් අපිට දීල තියෙනවා. ඊළඟට අස්ථිර ලෝකයක් තුළ ස්ථිර දෙයක් බුදුරජාණන් වහන්සේ විතරයි දීල තියෙන්නෙ. වරදින ලෝකය තුළ හො වරදින දෙයක්, **ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය** බුදුරජාණන් වහන්සේ විතරයි දීල තියෙන්නෙ. මැරෙන ලෝකය තුළ අමරණීය ධර්මයක් බුදු රජාණන් වහන්සේ විතරයි දීල තියෙන්නෙ. උන්වහන්සේගෙන් ලැබිල තියෙන දේවල් අපට වචනයෙන් විස්තර කරන්න බෑ. අපට ඒවා වචනයෙන් වර්ණනා කරන්න බෑ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දීල තියෙන දේවල් දුක් විඳින ජීවිතයක් තුළ සැප සොම්නස ලබා ගන්න හැටි උන්වහන්සේ තමයි කියල දීලා

තියෙන්නෙ. දුකෙන් සැප කරා යන්න, ලෙඩ රෝග වල තියෙන ජීවිතයෙන් අපර අමර වෙන්න, වෙනස් වෙන ලෝකය තුළ වෙනස් නො වී ඉන්න අස්ථිර ලෝකය තුළ ස්ථිර වෙන්න, තාවකාලික ලෝකය සදාකාලික කරගන්න කවුද පෙන්නල තියෙන්නෙ. වෙන කවුරුවත් හෙවෙයි, බුදුරජාණන් වහන්සේ පමණයි.

සදාකාලික වූ සුවය සොයා යන්න ඔබ න්...

විභෙහමී තේරුම් ගන්න අපේ බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට දීලා තියෙන්නේ පුංචි දේවල් නොවෙයි. ලෝකෙ කාටවත් ම දෙන්න බැරි දේවල්. අපේ දෙමව්පියන්ට පුළුවන් වුනා ද අපට දෙන්න ඒවා. ලෙඩ වෙන අපට ලෙඩ නො වන දෙයක් දෙන්න පුළුවන් වුනා ද? ජරාවෙන අපට ජරා නො වන දෙයක් දෙන්න පුළුවන් වුනා ද? මැරෙන අපට අමරණීය දෙයක් දෙන්න පුළුවන් වුනා ද? අස්ථිර අපට ස්ථිර දෙයක් දෙන්න පුළුවන් වුනා ද? දුක් විඳින අපට දුක් නො විඳින දෙයක් දෙන්න පුළුවන් වුනා ද? ඒ ඔක්කොම දිල තියෙන්නෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ විතරයි.

විභෙමනමී බලන්න අපිට දැන් මේ දේශනාව අහනකොට තේරෙනව ඇති, බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්මයට පැමිණෙන බුද්ධිමත් ශ්‍රාවකයා ඒ ධර්මය අවබෝධ කරගෙන මේ සංසාර ගමන අවසන් කරන මාවතට පැමිනෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයෙ නිර්වාණය කියන්නෙ මන්දිරයක් නම්, ඒ මන්දිරයේ දොරටුව තමයි සම්මා දිට්ඨිය. සම්මා දිට්ඨියෙන් තමයි යන්න තියෙන්නේ ඇතුලට. වෙන ක්‍රමයක් නෑ. ඒ සම්මා දිට්ඨියට ආව නම් සක්කාය දිට්ඨිය නැතිවෙලා යනව. ආර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරගන්නවනෙ. ඉතින් විභෙම නම් ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මය අපට ත් වහා වහා අවබෝධ වේවා!

ආදා! ආදා!! ආදා!!!

කැබැවිත් ම අභිර්මත්ය ඒ කම්බුදු කම්ඳුන්

-අවිච්ඡේදය අද්දේහුන සුනුය-

ශ්‍රද්ධාවන්ත වන්වතුනි,

සසරේ ඇවිදගෙන ආපු, ඉපිද ඉපිද මැරෙමින් ආපු මේ ගමනේ දී මේ ලැබූ මනුෂ්‍ය ජීවිතය ලොකු වාසනාවක් උරුම කර ගත්තු විකක්. ඒ වාසනාව තමයි අපට ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැන අසා දැනගෙන උන්වහන්සේ ගැන චිත්ත ප්‍රසාදය ඇතිකර ගන්න පුලුවන් වුනා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා වික්තරා අවස්ථාවක දී, දිව්‍ය ලෝකයේ දෙව්වරු ආයුෂ ඉවර වෙලා වුන වෙනින ලංවුනා ම ඒ දෙව්වරු ඇඳගෙන ඉන්න දිව්‍ය සලු පිළි කිලුටු වෙනවා, මල් මාලා පරවෙනවා. ඇඟෙන් දහඩිය ගලනවා. දිව්‍ය සැපයේ හිත පිහිටන්නේ නෑ. චිතකොට අතින් දෙව්වරු දන්නවා දැන් මේ දෙවියා වුන වෙනිනයි යන්නේ. මේ දෙව්වරු මෙයාව වටකර ගන්නවා වට කරගෙන කියනවා, “දෙවිය, දැන් ඔබ වුන වෙනින ළඟයි. ඔබ දැන් යන්න ස්වර්ගයට.” චිතකොට දෙවියන් ස්වර්ගය කියලා සැලකුවා මිනිස් ලෝකය. ඊට පස්සේ දෙව්වරු කියනවා ඔබ ස්වර්ගයට ගිහින් උතුම් ම ලාභය ලබන්න. බුදුරජාණන් වහන්සේ තෝරලා දෙනවා ඒක,

උතුම් ම ලාභය ශ්‍රද්ධා ලාභය යි

“පින්වත් මහණෙනි, දෙවියන් උතුම් ම ලාභය කියලා සලකන්නෙ මනුෂ්‍ය ලෝකයට ආවට පස්සේ ඒ මිනිස් ලෝකයේ උපන් මිනිසා

බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි බලවත් චිත්ත ප්‍රසාදයක් ඇති කරගන්නවා නම්, ශ්‍රද්ධාව ඇති කරගන්නවා නම්, අන්ත ඒ ශ්‍රද්ධා ලාභය තමයි උතුම් ම ලාභය”

ඊළඟට ඒ දෙව්වරු කියනවා, “ඔබ ඒ උතුම් ම ලාභය ලබාගෙන ඒ උතුම් ම ලාභය තුළ ස්ථාවර වෙලා ඉන්න. මේ ලෝකයේ කිසි දෙවියෙකුට, මාරයෙකුට, බුන්මයෙකුට, ශ්‍රමණා බ්‍රාහ්මණයෙකුට වෙනස් කරන්න බැර විදිහට ඔබ ඒ ශ්‍රද්ධාව තුළ පිහිටන්න, ස්ථිරව පිහිටන්න.” චතකොට ඒ ශ්‍රද්ධාව තුළ ස්ථිරව පිහිටනවා කියන්නේ සෝවාන් වීම. ඔන්න ඔය කරුණු ටික තමයි, චුත වෙන්න ලං චුත දෙවියන්ට දෙව්වරු කියන්නේ.

දැන් අපිට ලැබිලා තියෙන දේවල්...

දෙවියන් විසින් ස්වර්ගය යැයි වර්ණනා කරන ලද මිනිස් ලෝකයේ දැන් අපි ඉන්නවා. දෙවියන් විසින් ලාභයක් ය කියල වර්ණනා කරන ලද ශ්‍රද්ධාවට දැන් අපි පැමිණිලා ඉන්නවා. ඒ ශ්‍රද්ධාව තුළ ස්ථාවර වෙන්න කියන කරුණට නුවණැති අය පැමිණිලා ඉන්නවා. පින්වත්නි, ඒ ශ්‍රද්ධාවේ ස්ථාවර වෙනවා කියන්නේ බුදු රජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි, ධර්මය කෙරෙහි, සංඝයා කෙරෙහි ඇති විචිකිචිඡාව නැතිවෙලා. අවබෝධයෙන් ම චිත්ත ප්‍රසාදය ඇතිවෙලා. මේ ධර්මය තුල යම්කිසි කෙනෙක් සෝවාන් වුනොත් චියාගේ ජීවිතේ දුක් වලින් සීයට අනූ නවය යි දඹම අනූ නවයක් ම ඉවරයි. එහෙම හිතන්න කාරණාවක් තියෙනවා. දවසක් බුදුරජාණන් වහන්සේ මුං ඇට තරමේ පුංචි ගල් කැට හතක් ජේලියට තිබ්බා. ජේලියට තියලා විශාල දැවැන්ත හිමාල පර්වත රාජයා ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා,

සෝවාන් වුනොත් විඳින්න තියෙන්නෙ මෙව්වරයි...

“පින්වත් මහණෙනි, මේ මුං ඇට තරමේ ගල් කැට හත වගේ කී ගුණයක් මේ මහා විශාල හිමාල පර්වතය විශාල දෑ කී ගුණයක් ලොකු දෑ” හික්ෂුන් වහන්සේලා පිළිතුරු දෙනවා “අනේ ස්වාමීනී භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අපට නම් මේක කොයිතරම් විශාල ද කියලා ප්‍රමාණ කරලා කියන්න බැහැ” කිව්වා. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, “ යම්කිසි කෙනෙක් සෝනාපන්න වුනොත්, චියා අවසන් කරපු දුක මේ මහා පර්වතය වගෙයි. චියාට විඳවන්න තියෙන දුක මේ මුං ඇට හත තරමේ ගල් කැට හත වගෙයි.”

චිතකොට සියයට ගණනින් බැලුවොත් චිතෙම සෝතාපන්න චුත කෙනෙකුට විඳවන්න තියෙන දුක, සියයට එකක් වත් නැති තරම්. චිතකොට බලන්න විබුදු දෙයක් මේ ඉපදි ඉපදි මැරෙමින් චිත ගමනේ දී අපිට ලබා ගන්න ඇත්නම්, ඒක අනෙක් සියලු දේවල් වලට වඩා අපේ ආරක්ෂාව පිණිස, අපේ රැකවරණය පිණිස අපට පිලිසරණ පිණිස හේතු වෙන්නේ නැද්ද? හේතු වෙනවා. මෙයින් අපට පැහැදිලිව පෙනෙනවා මේ ලෝකයේ අනෙක් මොනවා කළත් ස්ථිරව විසඳුම තියෙන්නේ මාර්ග වල ලැබීමෙන් විතරයි. වෙන කිසිම වෙලාවක අපට ස්ථිර විසඳුමක් කරා යන්න ලැබෙන්නේ නෑ.

මේ නිසා අපට ඒ සඳහා යන්න තියෙන දුර්ලභ මගක් පෑදුනා. ඒ තමයි ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ දේශනාවල් අහන්න ලැබෙනවා.

නවාංග ශාස්තෘ ශාසනය කියන්නේ....

පින්වතුනි, ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැන අපි දැන ගන්නේ බුද්ධ දේශනා වලින්. බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටිද්දී මේ දේශනාවල් කොටස් නවයකට පසක් වෙලා, ගොනු වෙලා තිබුණා. ඒ කොටස නවයට කියන්නේ **නවාංග ශාස්තෘ ශාසනය** කියල. ඒ තමයි **සුත්ත, ගෙය්ය, වෙය්යාකරණ, ගාථා, උදාන, ඉතිචුත්තක, ජාතක, අද්දාන ධම්ම, වේදල්ල**. ඉතින් මේවායින් දැන් අපි මේ නවාංග ශාස්තෘ ශාසනයට අයිති දේවල් කරා කරනවා.

සුත්ත කිව්වේ සූත්‍ර දේශනා. ගෙය්ය කියන්නේ ගාථා සහිත දේශනා. වෙය්යාකරණ කියන්නේ ගාථා නැති දේශනා. ගාථා වලට අයත් වෙන්නේ ගාථා වලින් ම කළ දේශනා. උදාන කියන්නේ ප්‍රසාද සංවේග අවස්ථාවල් වලදී බුදු මුඛින් නිරායාසයෙන් ම හිකුත් වන ධර්මයන්. ජාතක කියන්නේ උන්වහන්සේගේ පෙර ජීවිතය ගැන සඳහන් තොරතුරු. අද්දාන ධම්ම කියන්නේ බුදුවරුන්ට අදාල වූ ආශ්චර්ය අද්දාන දේවල්. වේදල්ල කියන්නේ ප්‍රශ්නෝත්තර ධර්ම සාකච්ඡා. මේවායින් තමයි, ඒ ධර්මය සමන්විත වෙලා තියෙන්නේ.

පුදුම සහගත දේවල්...

ඉතින් මේවායේ අවධානය යොමු නොවුනු කාරණයක් ගැන මතක් කරන්න මම කල්පනා කළා. ඒ තමයි අද්දාන ධම්ම - ආශ්චර්ය අද්දාන කරුණු. බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ජීවිතය හරි ආශ්චර්ය යි.

අද්භූත යි. පුදුම සහගත යි. පින්වත්නි, මේ ලෝකයේ පුදුම සහගත දේවල් කීයක් තියෙනව ද? අපෙත් අහන්න ඉස්සර වෙලා, පුදුම සහගත දේවල් හතක් ලු, අටක් ලු, පුදුම සහගත දේවල්. ඒත්තු දැන් තාප්පයක් බැන්නද. ඒකෙ පුදුම සහගත දෙයක් තියෙනව ද? ගලෙන් ගල තියලා ගොඩනගන්න බැරි මොකක් ද? ඕකෙ මොකක් ද තියෙන පුදුම සහගත දේ?

පුදුම සහගත දේ තමයි මේ හද කල්පයේ, මේ යුගයේ දෙතිස් මහා පුරුෂ ලක්ෂණ වලින් යුතු බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් මේ ලෝකයට පහළ වීම.

මෙන්න ඒ ආශ්චර්ය අද්භූත කරුණු...

ඉතින් උන්වහන්සේ ආශ්චර්ය අද්භූත කාරණා ගැන උන්වහන්සේ ම දේශනා කරනවා. **“ආශ්චර්ය අද්භූත ධම්ම සූත්‍රයේ”.** මජ්ඣිම නිකාය 3 කොටසේ තමයි ඒ දේශනාව සඳහන් වෙන්නේ. හික්ෂුන් වහන්සේලා විකතු වෙලා කතා වෙනවා,

“ආයුෂ්මතුනි, මේ බුදු රජාණන් වහන්සේලාගේ ස්වභාවය හරිම ආශ්චර්ය යි, මහා සෘද්ධිමත්. පුදුම සහගතයි. අද ඉන්න මේ කිසිවෙක් නො දන්නා කාලයේ වැලි තලාවෙන් වැසී ගිය අතීතයේ බුදු රජාණන් වහන්සේලා ගැන මතු කර කර අපේ බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා නොවැ. කවුරුත් දන්නෙ නැති අසිරිමත් දේවල්.” මේක අහගෙන හිටපු ආහන්ද භාමුදුරුවෝ කියනවා,

“(ආච්ඡර්යා වේව ආචුසෝ, තථාගතා අච්ඡර්යධම්ම සමන්නාගතා ච. අබිභූතා වේව ආචුසෝ තථාගතා අබිභූතධම්ම සමන්නාගතා චාති) ආයුෂ්මත්නි, තථාගතයන් වහන්සේලා ආශ්චර්ය යි, ආශ්චර්ය ධර්මයන්ගෙන් යුක්තයි. අද්භූත යි, අද්භූත ධර්මයන්ගෙන් යුක්තයි” ඉතින් මේ සිද්ධිය බුදු රජාණන් වහන්සේට දැනගන්නට ලැබුණා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, “ආහන්ද ඔබ ආශ්චර්ය අද්භූත කාරණා අහලා තියෙනවා නේද, තථාගතයන් වහන්සේ ගැන?” “විසේය, ස්වාමීනි. මම භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් තමයි ඒවා අහලා තියෙන්නේ.

පෙරුම් පුරා බෝසත් පුතු තුසිත පුරෙත් බැස...

මම අහලා තියෙනවා බෝසතාණන් වහන්සේ තුසිත දිව්‍ය ලෝකයේ ඉපදුනේ මහා කොට සිහි හුවණින් ම යි කියලා. තුසිත

දිව්‍ය ලෝකයේ වැඩ සිටියෙන් මනා සිහිනුවණින් ම යි කියලා. තුසිත දිව්‍ය ලෝකයේ ආයුෂ ඇති තාක් ඉඳලා ඒ තුසිත දිව්‍ය ලෝකෙන් වුන වුනෙන් මනා කොට සිහි නුවණින් ම යුක්තව වුන වෙලා අර මෂණියන්ගේ මහමයා දේවියගේ කුසේ පිලිසිඳ ගත්තේත් සිහි නුවණින් ම යි. ආශ්චර්ය අද්දතුන කාරණා පුදුම විදිහට ඒකරාශී වෙලා තියෙනවා, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ජීවිතය වටා. ඒ මෂණියන් දිනා බැලුවා, ඒ මෂණියන්ට ආයුෂ තියෙන්න ඕනෙ බෝසතාණන් වහන්සේ පිලිසිඳගත්තාට පස්සේ මාස දහය යි, දවස් හතක්. ඒවා ඔක්කොම ගානට එකතු වෙලා එන්න ඕනෙ.

මුල ලොව ම කමිපා වුනා...

බොහොම සිහිනුවණින් යුතුව බෝසතාණන් වහන්සේ ඒ මහමයා දේවියගේ කුසේ පිලිසිඳගත්තා. ඒ පිලිසිඳ ගන්න වෙලාවේ මේ ලෝකයේ මේ මහපොළුව කමිපා වුනා. ඝනාන්ධකාරයෙන් පිරි ලෝකාන්තරික නරකයේ පවා චිලිය විහිදිලා ගියා. ආශ්චර්ය නැද්ද? සැබැවින් ම ආශ්චර්ය යි.

ඒ මව් කුසේ පිලිසිඳ ගත්ත දවසෙ ඉඳලා ප්‍රකෘතියෙන් ම බෝසත් මාතාව පන්සිල් රකින කෙනෙක්. චතුම්සගේ අතින් සතෙක් මැරෙන්නෙ නෑ. සොරකමක් කරන්නෙ නෑ. වැරදි කාම සේවනයක් තබා පුරුෂයෙකු කෙරෙහි රාග සිතක් වත් හට අරගෙන නෑ. බොරු කියවෙන්නෙ නෑ. මත් පැන් මත්උව්‍ය අහලකවත් ගන්නෙ නෑ. ප්‍රකෘතියෙන් ම සීලවන්නයි. ආශ්චර්ය අද්දතුන දේවල් මේ.

මහමයා බීසොවුන් කුස දස මසක් ම වැස...

එතකොට ඊළඟ එක තමයි, මේ අම්මා, මේ බෝසත් මාතාවගේ කුසේ දරුවා වැඩෙද්දී, ඒ අම්මා දරු සුරතල් බලන්නේ දරුවා මව් කුසේ සිටිද්දීම යි. මව් කුසේ ඉන්න දරුවන් එක්ක මේ අම්මා කටා කරනවා. මේ අම්මත් එක්ක දරුවා කටා බස් කරනවා. දරුව ව සේනවා. අම්මා දරු සුරතල් බැලුවේ දරුවා මව් කුසේ සිටිද්දී, ආශ්චර්ය යි.

බෝසත් මාතාව තුළත් ආශ්චර්ය මතු වෙනවා...

එතකොට බලන්න, මේ බෝසත් මාතාව තුළත් ආශ්චර්ය ඇතිවුනා. ඒ ලුම්බිණි සල්වනයට ගියපු දවසේ සාල වනෝද්‍යානයේ සිරි නරඹමින් මේ අම්මා ඇවිදගෙන යද්දී මේ අම්මට තේරුණා අමුත්තක්. මෙ අම්මා හිරියේ සල් ගසක් ළඟ. මේ අම්මට සල් අත්තක් අල්ලාගන්න

මීනෙ වුනා. ඒ අම්මා අත ඉස්සුවා සල් අත්තකට. අත උස මදි. මොකද වුනේ? අත්ත පාත් වුනා. ආශ්චර්ය නැද්ද? ච්ච්චා තමයි ආශ්චර්ය.

සිහින් දිය දහරකින් බෝසතුන් නැහැවුනා...

ඒ වෙලාවෙ බෝසත් මාතාව සල් අත්ත පාත්වෙලා අල්ල ගෙන හිටගෙන ඉඳිද්දි බෝසතාණන් වහන්සේ මිහිස් ලොවට බිහිවුණා. ඒ මොහොතෙන් මහ පොළොව කම්පා වුනා. ලෝකය පුරා දෙවියන්ගේ දේවානුභාවය ඉක්මවා ගිය ආලෝකයක් පැතිරී ගියා. ඒ සැණෙකින් ම මේ දෙපැත්තෙන් දිය දහරා දෙකක් අහසට පැනනැග්ගා. උල්පතක් ඇති වුනා. එක පැත්තකින් අහසට වතුර පාර විදිනවා. රස්නෙ උල්පතක්, රස්නෙ වතුර. ඒ රස්නෙ වතුරෙන් මේ අම්ම යි, පුත යි නෂ්ටවෙනවා. මේ උල්පත් දෙක තිබ්බලා තියෙනවා පින්වතුනි අවුරුදු දහසක්. එතකොට “**හියුං සියන්**” කියන සංචාරක හික්ෂුව ක්‍රි.ව. 5 වැනි සියවසේ ලුම්බිණියට යද්දි ඒ උල්පත් දෙක තිබ්බලා තියෙනවා. මුලින්ම මහා බුන්මයා තමයි උන්වහන්සේව අතට ගත්තේ. ඊට පස්සේ සතර වරම් දෙව්වරු අම්මාගේ අතට බෝසත් පුතා දුන්නා.

වැඩියා සත් පියුම් මහින් මහා පුදුම ලෙස...

අම්මා දරුවා අතට ගන්න කොට දරුවා අතින් ලිස්සලා බිම හිටගත්තා. හිටගෙන මොකද කළේ? උතුරු දිශාවට පියවර හතක් ඇවිදගෙන ගියා. පියවර හතක් ඇවිදගෙන ගිහින් අහස දෙසට ඇඟිල්ල දිගු කරලා ගාථාවක් ප්‍රකාශ කළා.

**“අග්ගෝ හමස්මි ලෝකස්ස
පෙට්ඨෝ හමස්මි ලෝකස්ස
සෙට්ඨෝ හමස්මි ලෝකස්ස
අයමන්තිමා ජාති නත්ථි ආනි පුනබ්බවෝති”**

මේ වගේ මහා ගාමිනීර වූ ප්‍රකාශයක් මේ දරුවා කළා. මේක දැනුනේ මේ ලෝකයට විතරක් නෙවෙයි පින්වතුනි, රජතුමාට සම්බන්ධ රජ මාලිගාවට යන එන සෘෂි වරයෙක් හිටියා, **අසිත** කියලා. එදා මේ අසිත හිටියේ දහවල් කාලයේ ගත කරන්න ගිහින් **තච්චිසා දිව්‍ය ලෝකයට**. දැන් බලන්න ඒ කාලයේ මිහිස්සුන්ගේ තත්වය එතකොට. අසිත සෘෂිවරයා දහවල් කාලය විවේකයෙන් ගත කරන්න හිතාගෙන ගිහින් තිබුනේ **තච්චිසා දිව්‍ය ලෝකයට**.

දිවා විවේකය ගත කරන්නේ තච්චිසාවේ...

තච්චිසා දිව්‍ය ලෝකයට ගිහිල්ලා විවේකයෙන් ඉන්න කොට මහා ප්‍රීති සෝභාවක් ඇහෙනවා. බැලින්නම් දෙව්වරු දිව්‍ය සඵළු එතාට

මෙහාට කරකවමින්, විසිල් ගසමින් ප්‍රීති සෝෂා කර කර, හට හට ප්‍රීති උත්සවයක්. මේ අසිත සෘෂිවරයා ඒ දෙව්වරු ළඟට ගිහිල්ලා කියනවා, "පින්වත් දෙව්වරුනි, හරි පුදුමයි. මේ තරම් කලකට මා දැකලා හැ, සුර-අසුර යුද්ධයේ අසුරයන් පරදවා සුරයන් ජය ගත්ත දිනේදිවත් මා දැකලා හැ මෙවැනි ලොමු දහගැන්වෙන ආකාරයේ ප්‍රීති උත්සවයක්. මොකක් ද මේකට හේතුව?"

අර දෙව්වරු එක හඬින් කැ ගහලා කියනවා, "පින්වත මේ ලෝකයේ උතුම් ම මනෝක, මේ තුන් ලෝකය දකිනා දහමි ඇස, ලෝකයේ මහා අහර්ස මනුෂ්‍ය රත්නය අන්ත කපිලවස්තුවේ ලුම්බිණි සල් වනයේ පහළ වුනා. ඒ උන්වහන්සේ මේ මහා හඳු කල්පයේ ලෝකය විලිය කරන මහා බෝසතාණන් වහන්සේ සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත්වෙලා චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය හම් වු ධර්ම චක්‍රය ලෝකය පුරා පතුරුවා හරිනවා" කියලා හඬ නගලා කිව්වා. අසිත තාපසයා හරිම ප්‍රීතියට පත්වෙලා දිව්‍ය ලෝකයෙන් නික්මිලා සැණෙකින් මනුෂ්‍ය ලෝකයට ආවා.

දෙවිස් මහ පුරිස ලකුණින් යුතු බෝසත් බිලිඳු කුමරා...

ඇවිල්ලා කෙලින් ම ගියා රාජ මාලිගයට. "රජතුමනි, පුත්රවහක් ලැබුණා කියලා ආරංචියි. මමත් කැමතියි ඒ දරු සිඟිත්තාව බැහැදකින්හ." "හොඳයි, ස්වාමීනි" කියලා රජපුරුවෝ අරගෙන ආවා බෝසතාණන් වහන්සේ. බෝසත් කිරිකැටියා අරගෙන ආවා. අරගෙන ඇවිල්ලා පෙන්න කොට මේ පොඩි දරුවාගේ කකුල් ගිහිල්ලා රැඳිලා හිටියා අර අසිත සෘෂිවරයාගේ ජටාවේ. සෘෂිවරයා මේක හොඳ නිමිත්තක් කියල කල්පනා කරලා, "රජතුමනි, මගේ දෑතට දෙන්න ඔය දරු සිඟිත්තා" කියල සෘෂින් වහන්සේගේ දෑතට ගත්තා රන්වන් පාටින් බබලන නිල්වන් පාට ඇස් ඇති දරු සිඟිත්තා.

එකින් එක බැලුවා, මහා පුරිස ලක්ෂණ ජේනවා. නිල් පාට ලොකු ඇස් ඇති දරු සිඟිත්තෙක්. කිහි කැව්වා, පුංචි කට ඇරලා සිනාසුනා. උඩු ඇන්දෙ දත් විස්සයි. යටි ඇන්දෙ දත් විස්සයි. (විසති විසති සේන සුදන්තෝ) වූටි සිරිපතල් බැලුවා අතට අරගෙන. රෝස පාට සිරිපතල් (වක්ක වරංකිත රත්ත සුපාදෝ) සක් ලකුණින් යුතු සිරිපා යුග. පුංචි ඇඟිලි බැලුවා, පුංචි දිග ඇඟිලි. ඊළඟට බලන කොට බලන කොට ජේන්ත ගත්තා ටික ටික මහා පුරුෂ ලක්ෂණ. දරු සිඟිත්තා දිනා බලලා ප්‍රීතියෙන් හිනාවුනා. දරු සිඟිත්තා රජපුරුවන්ගේ අතට දුන්නා. ඊට පස්සේ අඬන්න ගත්තා.

රජීජුරුවෝ ඇහුවා, "සෘෂිතූමහි, ඇයි ඔබවහන්සේ හිනා වුනේ, ඇයි ඔබවහන්සේ ඇඳුවේ?" "රජතූමහි, මට මේ බුදු කෙනෙක් පහළ වෙලා චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය නම් වූ ධර්ම චක්‍රය පවත්වද්දී දුකින්න වාසනාව නෑ. මං චිතකොට මැරුවා. මං ඒ ගැන තමයි ඇඳුවේ" බලන්න කොයිතරම් ආශ්චර්යජනක ද?

කුමක් ද සැබෑ ම ප්‍රශ්නය...

ඒ සිද්ධාර්ථ කුමාරයා අවුරුදු 29 දී මේ මනුෂ්‍ය ලෝකයේ කිසි කෙනෙක් හිතන්නෙ නැති විදිහට ජීවිතේ ගැන හිතලා ඉවරයි. ඒ ගැන තේරුම් අරගෙනේ ඉවරයි. කාටවත් අවබෝධ නො වුන දේ මනුෂ්‍යයාගේ ප්‍රශ්න මොකක් ද කියලා අවබෝධ කරගෙනත් ඉවරයි. ඒ තමයි උපන් සත්වයා ලෙඩ වෙනවා, ජරාවට පත්වෙනවා, මැරෙනවා, කෝ මේකට විසඳුම? අවුරුදු 29 දී අහිනිකිමන් කළා.

ජන්තට කථා කළා. "ජන්ත අපි දැන් යන්න ඕනෙ, මේ ලෝක සත්වයාගේ විමුක්තිය උදෙසා. මට මේ මාලිගාවෙන් අවසර අරගෙන යන්න නෑ. මෙහෙම හරි මම යන්න ඕනෙ. දිවා රෑ දෙකේ ම හැම දොරටුවක ම දොරටු පාලයෝ රැකවල් ලා ගෙන ඉන්නවා." ඒදා රාත්‍රියේ දොරටුපාලයෝ හොඳට ම නිදි. අශ්වයා පිටේ නැගලා යන කොට අශ්වයාගේ කුර පොළොවේ වදිනවා ශබ්දය ඇහෙන්නෙ නෑ. ආශ්චර්ය නැද්ද? ආශ්චර්ය යි.

ඒ හැම දොරටුවක් ම වහලා තිබුනේ. ඒදා යන කොට දොරටු ඇරලා. අන්තිමේදී උන්වහන්සේ අනෝමා ගඟෙන් චිතෙර වෙලා ගිහි බන්ධන ඉවත් කරලා ශ්‍රමණයන් වහන්සේ නමක් බවට පත් වුනා. කාගෙවත් විසඳුමක් නෑ. විසඳුමක් නොයාගන්න තමන් ම වෙහෙස මහන්සි වුනා. දුෂ්කර ක්‍රියා කළා.

නිවන සොයා විඳිනා දුක කවුරුද දන්නේ...

අපි නම් වැඩිම වුනොත් කෑම නැතිව ඉඳියි දවස් පහක්, සතියක් ඊට පස්සේ අපිව කවුරුහරි එක්කරගෙන යන්න ඕනෙ. නැත්නම් අපිට ඇවිදගෙන යන්න බෑ. නමුත් බෝසතාණන් වහන්සේ චිතෙම ද? අවුරුදු 6 ක් දුෂ්කර ක්‍රියා කළා. කොච්චර ශරීරය කෙටිවූ වුනා ද කියන්නේ, බඩ අතගාද්දී කොඳු ඇට පේළිය අතට අනුවෙනවා. දැස් දෙක යටට ගිලුනා ළිං පතුලක තියෙන චතුර ටිකක් වගේ. මේ හිස් කබල සම්පූර්ණයෙන් ම වේලිලා ගියා. වේලිවිච ගස් ලබු ගෙඩියක් වගේ.

ආර්යයෝ මවිල් කුණු වෙලා අතට ආවා අතගාද්දී. අපේ වාසනාවට ලෝකයේ වාසනාවට බෝසනාණන් වහන්සේ ගේ අන්තිම ආත්මනාවය නිසා ජීවිත අන්ත්‍රාවක් සිද්ධ වුනේ නෑ. ඒකත් ආශ්චර්ය නැද්ද? ආශ්චර්ය යි.

බෝසතුන් බුදු වුනේ - මේ වෙසක් පොහො දිනේ...

වෙසක් පුන් පොහෝ දවසක් ආවා. උන්වහන්සේ කාටත් සොයා ගන්න බැර දෙයක් සොයා ගන්නා, ඒ තමයි මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මහස තියෙන කම් දුක තියෙනවා. මේකෙන් නිදහස් වෙන්න ඕනෙ. නිදහස් වෙන්න බෑ. නිදහස් වෙන්න දෙන්නේ නෑ කෙනෙක්. සේනා සහිත මාරයා. එහෙම කෙනෙක් ඉන්නා බව සොයා ගන්නා. අවබෝධ කරගන්නා. එයත් එක්ක කථා බස් කළා. හඳුනා ගන්නා. වෙසක් පුන් පොහෝ දවසේ ඒ සේනා සහිත මාරයාට පරාජයට පත් කළා. මේක ආශ්චර්ය දෙයක් නෙමෙයි ද? කොතරම් ම ආශ්චර්ය යි ද කියන්නේ උන්වහන්සේ සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත් වනු දා, සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත් වුනේ යම් රක්ෂයක් සෙවණේ ද, ඒ රක්ෂයට පවා බෝධිය බවට පත් වුනා. ඒ රක්ෂය පවා බෝධි රක්ෂය යන නම ලැබුනා. ඊට පස්සේ ඒ බෝධි රක්ෂයෙ පවා ආශ්චර්ය නැද්ද? ආශ්චර්ය තියෙනවා.

සිර මහා බෝ සම්ඳුන් වැඩ සිටිනා මේ පින් බිම...

මහින්ද මහරහතන් වහන්සේ පණිවිඩයක් යැව්වා සංසම්පන්න නික්ෂුණියත් එක්ක ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේගේ ශාඛාවකු ත් වඩම්මවන්න කියලා. **ධර්මාශෝක රජතුමා** තම දියණියට කීව්වා, "පින්වත් නික්ෂුණිය, අයිගණ්ඨිය පණිවිඩයක් එවලා තියෙනවා, ලංකාවට වඩින්න කියලා." "පිය රජතුමනි, මම යන්නම්" කීව්වා. **මොග්ගලීපුත්ත තිස්ස මහ රහතන් වහන්සේ** මුණගැහෙන්න ගියා. ගිහින් කීව්වා. "ස්වාමීනි, ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේගෙන් ශාඛාවක් එවන්න කියනවා, බෝධි ශාඛාවක් කොහොම ද යවන්නේ?"

රජ්ජරුවෝ රන් තහඩුවකින් පාත්‍රයක් නිම කළා. නිම කරලා දඹදිව ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේ යට ඒ පාත්‍රයට පස් දාලා සකස් කළා. රහතන් වහන්සේලා වැඩ සිටියා. ලංකා තලයේ බුද්ධ ශාසනය පිහිටනවා කියලා ප්‍රකාශයක් අපි අහලා තියෙනවා. මේ නිසා මේ දක්ෂිණ ශාඛාව සෘද්ධි බලයෙන් කැපිලා පිහිටවා කියලා. ඒ දක්ෂිණ ශාඛාව සෘද්ධි බලයෙන් කැපිලා ඒ පාත්‍රයේ පිහිටියා. ඊට පස්සේ ඒ දක්ෂිණ

ශාඛාව පාත්‍රය සමඟ අහසට පැන නැගේ. වලාකුලකින් වැහිලා ගියා, දවස් හතක්. ස්තූති පූජා පැවැත්වුවා. හත් වෙනි දවසේ ඒ බෝධීන් වහන්සේ පාත්‍රය සමඟ පහලට වඩිද්දී මුල් ඇදලා. අන්න ඒ බෝධීන් වහන්සේ තවමත් අනුරාධපුර උඩමළුවේ ජීවමානව වැඩ සිටිනවා. ආශ්චර්ය නැද්ද? ආශ්චර්ය යි.

දන්න ධාතූන් වහන්සේගේ ආශ්චර්යය...

බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිහිවන් පෑවා. ඒ හැම අස්ථියක් ම දැවිලා ගියා. දැවිලා ගිය අස්ථි අතර ඉතුරු වුනා අස්ථි. ඒවාට අපි කියනවා ධාතූන් වහන්සේලා කියලා. දන්න ධාතූන් වහන්සේ කලිඟු රට සැදැහැවත් බෞද්ධයින් ඒ දන්න ධාතූන් වහන්සේ නමක් වන්දනා කර කර ඉන්නවා. එක මිනිසා දෘෂ්ටික රජ කෙනෙක් හින්දා අපහාස කරන්න ගත්තා, මේ පිරිස එකවෙලා ඇටේකට වදිනවා, අරන් වරෙන් කිව්වා, ඕය දත් ඇටේ මම කුඩු කරලා පෙන්වන්න. දන්න ධාතූන් වහන්සේ වැඩැම්මුවා. මේ රජපුරුවෝ මොකද කළේ, ලොකු කුලු ගෙඩියක් අතට ගත්තා. කිණිහිර මත දන්න ධාතූන් වහන්සේ තිබ්බා. “අදින් පස්සේ උඹලා මේ ඇටේට වැඳලා ඉවරයි” කියලා අර කුලු ගෙඩිය උස්සලා ගැහැව්වා. අර දන්න ධාතූන් වහන්සේ ආදාහනයේ දී දැවුනු ඇටවලට අයිති දන්න ධාතූන් වහන්සේ, අර කිණිහිර ඇතුළට කිඳා බැස්සා.

රජපුරුවෝ කුළු ගෙඩිය විසි කළා. මවිල් කෙලින් වුනා. දාඩිය ගලන්න ගත්තා. මොකක් ද මේ ආශ්චර්ය? ඊට පස්සේ මල් සුවඳ දුම් පූජා කරා. කිණිහිර ඇතුළට ගිලා බැස්ස දන්න ධාතූන් වහන්සේ යළිත් අහසට පැන නැංගා. රැස් විහිදුවමින් වැඩ සිටියා. අන්න ඒ දන්න ධාතූන් වහන්සේ වැඩ ඉන්නෙත් ලංකාවේ. ආශ්චර්ය නැද්ද? ආශ්චර්ය යි.

සත් සමුදර කැළඹුනත් නො කැළඹුන බුදු පිළිම...

මෑත භාගයේත් මෙවැනි ආශ්චර්ය දේවල් දෙකක් වුනා. එකක් තමයි මහා සාගර රළ පෙළ මේ යකඩ කඳුන් පෙරල ගෙන, රේලි පිලි අඹරවාගෙන පෙරළි පෙරළි යනවා. මේ රළ පෙළ හිඟිල්ලා මුහුදට ආපසු යනකොට ගෙවල් දොරවල් බඩු මුට්ටු තිබ්විව තැනක් හොයාගන්න නෑ. නමුත් ඕය අතරේ මේ පාර අයිනේ හිටවලා තිබුණ පොඩි පොඩි මැටි බුදු පිළිම වහන්සේලා එහෙමම ම වැඩ සිටිනවා. මට ඉස්සර හිතුවන නෑ මේ බුදු පිළිම වල මෙවැනි ආශ්චර්යයක් තියෙනවා කියලා. පස්සේ අපට හිතන්න පැත්තක් විවෘත වුනා. මොකද ඒ? ආශ්චර්ය අද්භූත දේවල් ගැන අපේ අවබෝධය මදි කම.

බුදු රැස් විහිදී රට ම ඵලිය කළ...

චිතකොට ඔය වගේ ම ප්‍රභව දෙයක් වුනා. ඒ තමයි බුදු පිළිම වලින් රැස් විහිදුනා. සමහරු කිව්වා ඒක හිකන් රැස් කියලා. පිළිමේ 'බුදු' වෙන්හත්, රැස් විතරක් හිකන් 'රැස්' වෙන්හත් විදිහක් හැනේ. මට මේක ආරංචි වෙද්දී මම ලංකාවේ හිටියේ හැ.

මට ආරංචි වෙද්දී මම කිව්වා, "බොහොම හොඳ යි මේක. නමුත් බුදු රජාණන් වහන්සේව දකින්න තියෙන්නේ ධර්මයෙන් ම යි. හැබැයි ධර්මයෙන් දකින්න බැරවෙව්ව අයට හිත පහදවා ගන්න අවස්ථාවක් ලැබුණා." මං කල්පනා කලා මේ ගැන ඒස්තර වශයෙන්. මේක මාර බලයක් වත් ද? මං බැලුවා හැ.. හැ.. ඇයි ඒ? මාර බලවේගයකින් බුදු කෙනෙක් කෙරෙහි හිත පහදවන්න දෙයක් වෙන්හෙ හැ. මාර බලවේග හැම තිස්සේ ම තියෙන්නේ ඒ ශ්‍රද්ධාව විනාශ කිරීමට මිසක් ශ්‍රද්ධාව උපදවන්න හෙවෙයි. චිහෙම නම් මේක මාර බලවේගයක් හෙවෙයි.

දේවානුභාවය ඉක්මවා ගිය බුද්ධානුභාවය....

මේක දේවානුභාවයක් ද? හැ... හැ... දෙවියන්ගේ දේවානුභාවය ඉක්මවා ගියපු දෙයක්. බෝසතාණන් වහන්සේ ගේ ජීවිතයේ දී ත් සිදු වෙලා තියෙනවා. මව් කුසේ දරුවා ඉපදෙද්දී, දරුවා බිහිවෙද්දී. ඒ හිසා මේක දේවානුභාවයකුත් හෙවෙයි. මේක බුද්ධානුභාවය ම යි. නමුත් මේක හිතන්න වාසනාව තිබුණා අයට, ශ්‍රද්ධාවට චිත්ත වාසනාව තිබුණා අයට ඒක ගැටලුවක් හැ. ශ්‍රද්ධාවේ පිහිටන්න බැරවෙව්ව චක්කෙනා හැම තිස්සේම අහිත් චක්කෙනා කියනකම් බලන් ඉන්නවා, ශ්‍රද්ධාවේ පිහිටුවන්න. චිහෙම හැද්ද? අසවලා කියන දේ අනුව තමයි අපි මේක තීරණය කරන්නේ කියනවා. හැම තිස්සේම චක්කො මම කියන කම් බලාගෙන ඉන්නවා, හැතීනම් වෙන කෙනෙක් කියන චිකක් ගැන බලාගෙන ඉන්නවා. ශ්‍රද්ධාව කියන චික චිහෙම චිකක් හෙවෙයි. ඒක තමන්ගේ චිකක්. ඒක අනුන්ගේ චිකක් හෙවෙයි.

ඒ ප්‍රභව ආපු වාසනාවට පයින් ගහපු අයත් හිටියා. ඒ වෙලාවේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැන කල්පනා කරලා බුදු ගුණ ගැන හිත හිතා සතුටු වේනන තිබුණා අවස්ථාව බොහෝ දෙනෙක් අහිමි කරගත්තා. කරන්න දෙයක් නම්. මම නම් අහිමි කරගත්තෙ හැ. මගෙන් ඇනුව ම මම කිව්වා, මම හරියට සතුටු වුනා. බොහොම හොඳයි, මම අනුමෝදන් වෙනවා කියලා.

චතකොට මම හිටියෙ ලංකාවෙ නෙවෙයි. මා වටා හිටපු බෞද්ධ සැදැහැවතුන්ට මම කිව්වා, බොහොම සතුටු වෙන්න කියලා. මේක ආශ්චර්යයක් කිව්වා. චතකොට මෙහෙම හිත පහදවාගන්න පුලුවන් එක්කෙනා හිත පහදවාගන්නවා. නවාංග ශාස්තෘ ශාසනයේ තියෙන මේ ආශ්චර්ය අද්දහුන ධර්ම ගැන කාටවත් මතක් වුනේ නෑ, මතක් වුනා නම්, කිසි දවසක ඒකෙදි සිතේ මොහොතකට හරි අපැහැදිමක් ඇති වෙන්නෙ නෑ.

සදා මට දැනේවා බුදු සුවඳ මේ බිමේ...

මම කිව්වා චතකොට කෙනෙකුට කවුරු හරි මට කියනවා නම් තමුන්නාන්සේ සරණ ගිය ශාස්තෘන් වහන්සේ නාමයෙන් තමයි, අපි මේ මැටි ගුලිය තියල තියෙන්නේ, ඊට පස්සේ ඒක තවදුරටත් මැටි ගුලියක් නෙවෙයි. ශාස්තෘන් වහන්සේගේ නාමයෙන් වෙන් කරපු පූජනීය වස්තුවක්. එහෙම වෙන්නෙ හැද්ද? හොඳට බලන්න හිතලා.

දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේ නාමයෙන් තමයි ඔය බුදු පිළිම වෙන් කරලා තියෙන්නේ. ඉතින් මිනිස්සු **අරහං, සම්මා සම්බුද්ධ** ආදී ගුණ කිය කියා වඳිනවා. බුදු පිළිම වලින් බුදුරජාණන් වහන්සේව දකින්න බෑ. නමුත් ගුණ සිහි කරනවා නේ ද වියා. ඒ ගුණ සිහිකරන දේට අපි අපහාස කළොත් අපි ගැරහෙව්වොත් චතන තියෙන්නේ අපේ ශ්‍රද්ධාව පිළිබඳ ගැටලුවක්.

පැහැදිලි ශ්‍රද්ධාවකට පැමිණිය යුතුයි

කෙනෙක් හිතන්නේ අපි ප්‍රඥාවන්ත වුනොත් ඇති. ශ්‍රද්ධාවන්ත වෙන්න ඕනෙ නෑ කියලා. එහෙම නෑ ශ්‍රද්ධාව කියන්නේ මෝඩ කමක් නෙවෙයි. ශ්‍රද්ධාව කියන්නේ සෝතාපත්ති අංගයක්. සෝතාපන්න වෙච්ච කෙනෙක් තුළ පිහිටන දෙයක්. අර දෙව්වරු කතාවුනේ මනුෂ්‍ය ලෝකෙට එන්න. ශ්‍රද්ධා ලාභය ලබන්න.

වැරදනු ශ්‍රද්ධාව...

ශ්‍රද්ධාව වෙන්කරලා පෙන්වනවා, ශ්‍රද්ධා දෙකක්. මොකද්ද ඒ ශ්‍රද්ධා දෙක? **අමුලිකා ශ්‍රද්ධාව, ආකාරවතී ශ්‍රද්ධාව.** අමුලිකා ශ්‍රද්ධාව කියන්නේ කවුරු හරි කෙනෙක් කියනකම් බලාගෙන ඉන්න එකක්. ආකාරවතී ශ්‍රද්ධාව කියන්නේ තමන්ගේ අවබෝධයෙන් ම ඇතිවුන එකක්. අන්න ඒ ආකාරවතී ශ්‍රද්ධාවට පැමිණුන කෙනා අනිචාර්යයෙන් ම ප්‍රඥාවට යනවා. ඒ හිසා නුවණින් කල්පනා කර කර සතුටු වෙන්න

ඕනෙ. ඒ නිසා බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ගැන කථා කරද්දී, දැන් ඔය මම බටහිර රටවල ගියා ම සුද්දොත් එක්ක කථාකරන්න ලැබෙනවා. අනේ, ඒ කවුරුවත් මේ විද්‍යාව සරණ ගිහිල්ලා නෑ. දැන් මම ඕස්ට්‍රේලියාවට ගිහිල්ලා තියෙනවා, චිංගලන්තයට ගිහිල්ලා තියෙනවා, කැනඩාවට ගියා. ඔය සුද්දොත් එක්ක අපි කථා කරනවා. එහෙම එකක් නෑ. මේ ඉලෙක්ට්‍රෝන, නියුට්‍රෝන, හයිඩ්‍රජන් සරණ ගිහිල්ලා නෑ. ඒවා සරණ ගිහිල්ලා තියෙන්නේ මෙහෙ, ලංකාවේ අය. ඒ මොකද හේතුව? යටත්විජිත මානසිකත්වය. මේ යටත්විජිත මානසිකත්වය විසින් අපට දීලා තියෙනවා මේ ලෝකයේ සියලුම අවබෝධ, තීරණ සියල්ල ම ගන්න පුළුවන් බටහිර රටවල මිනිස්සුන්ට යි කියන එක.

දැන් බලන්න ඔය විද්‍යා විෂය හදාරන ළමයි එහෙම. ඒ ළමයි නිකම් ඇඹරිලා ගිහිල්ලොත් තියෙන්නේ විද්‍යාවට. සරණ ගිහිල්ලොනෙ තියෙන්නේ. ඇයි මේ යටත්විජිත මානසිකත්වය. ඒකයි හේතුව. ඒ රටවල මිනිස්සුන්ට ඒ විදිහේ මානසිකත්වයක් නෑ. ඒ මිනිස්සු ගණන් ගන්නේ නෑ ඒක. තඹේකට ගණන් ගන්නේ නෑ ඒ විද්‍යාව. ඒ රටවල මිනිස්සු බලාගෙන ඉන්නේ විශේෂ දෙයක් වෙනකම් තේරුම් ගන්න. මෙහෙ තමයි ඔය ඔක්කොම තියෙන්නේ. ඒකට හේතුව තමයි ඒ රටවලට අයට ඊළඟ පරීක්ෂණයේ දී ඒවා වෙනස් කරන්න වෙනවනෙ.

මෙන්න ඒ වැරදුනු තැන...

අපට වැරදුනේ අර සයන්ස් කියන වචනය අපි පරිවර්තනය කරපු විදිහ යි. සයන්ස් කියන වචනයට අපි දියු සිංහල වචනය මොකක් ද? විද්‍යාව. අන්න වැරදිවීව තැන. සයන්ස් කියන වචනයට දෙන්න තිබුණේ ඒක නෙවෙයි. 'අසම්පූර්ණ පරීක්ෂණය' කියලා. දැන් අපි විද්‍යාව ගැන පරීක්ෂණ කළා මෙව්වර කල්. දැන් අපි පරීක්ෂණ කරලා ඉවරයි. ආයෙත් අපට කරන්න පරීක්ෂණයක් නැහැ කියලා කවුරුවත් කියනව ද? අද කියන එක ඊළඟ පරම්පරාවට එන්නේ සැකෙන් එක්ක. ඒක එහෙම යන එකක්. අවිනිශ්චිතයි. ඒ වගේ එකක්.

සැබෑ විද්‍යාව හඳුනාගන්න...

අම්බට්ට සූත්‍රයේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ අම්බට්ට මානවකයාට විද්‍යාව හඳුන්වලා දෙනවා. විජ්ජා වරණ දෙකෙන් මෙන්න විද්‍යාව කියලා විද්‍යාව ගැන හඳුන්වලා දෙනවා, "අම්බට්ටය, තථාගතයන් වහන්සේ මේ සත්වයන්ගේ අතීත ජීවිත කල්ප ගණන් ආපස්සට බලනවා, කල්ප ගණන් ආපස්සට විමසා විමසා බලනවා, ඒ බලන ඤාණයට කියනවා

පුබ්බේතිවාසානුස්සති ඤාණය. ඒක පළවෙනි විද්‍යාව. ඊළඟට තථාගතයන් වහන්සේගේ දෙවෙනි විද්‍යාව මේ සන්වයන් කර්මානුරූපව චුත වෙන ආකාරයත්, කර්මානුරූපව උපදින ආකාරයත් අවබෝධයෙන් ම දකිනවා. මේක **චුතුපපාත ඤාණය.** දෙවෙනි විද්‍යාව. තථාගතයන් වහන්සේගේ තුන්වෙනි විද්‍යාව තථාගතයන් වහන්සේ තමා තුළ හටගත්තා වූ, කාමාශ්‍රව, භවාශ්‍රව, අවිජ්ජාශ්‍රව මේ සියලු කෙලෙසුන් සම්පූර්ණයෙන් ම ක්ෂය කරලා දාලා ප්‍රඥාව උපදවා ගන්නවා. ඒක **ආසවක්ඛය ඤාණය.** ඒක තමයි තුන්වෙනි විද්‍යාව." ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාළා මේ විද්‍යාවට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ වූ, ප්‍රණීත වූ විද්‍යාවක් ලොව නැත කියලා. අන්ත විද්‍යාව. එහෙම නම් විද්‍යාවලි තියෙන්නේ එකයි. ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් අවබෝධ කරගන්නා ලද විද්‍යාව යි.

පරික්ෂණ - නිරික්ෂණ හා අවබෝධය

අන්ත විද්‍යාව කියන වචනය ගැලපෙනවා. මොකද? ඒකේ පරික්ෂණයක් තියෙනවා, නිරික්ෂණයක් තියෙනවා, නිගමනයක් නෑ. අවබෝධයක් තියෙනවා. ඔන්න වෙනස. නිගමනය කියලා කියන්නේ තර්කානුකූලව ගොඩනගන්නා වූ නිශ්චිත අදහසක්. හැබැයි ඒ නිගමනය සැක සහිත එකක්. ඊළඟ පාර වෙනස් වෙන එකක්. ඒක විද්‍යාවේ තියෙන්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ තියෙන්නේ නිගමනයක් නෙවෙයි, අවබෝධයක්. ඒ අවබෝධය සාක්ෂාත් කරන එකක්. චිතකොට මේක තමයි නියම විද්‍යාව. මේ විද්‍යාවට සමාන කරන්න පුළුවන් විද්‍යාවක් ලෝකයේ නෑ. ඉතින් මේ ගැන නේ හිත පහදවා ගන්න තියෙන්නේ.

බුදු ගුණ හෝ දකින ගුණ මකුවෝ....

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මේ ආශ්චර්ය අද්භූත දේවල් ගැන අපි හිතනවට වඩා බුද්ධානුභාවය තියෙනවා. හැබැයි මේක තේරුම් ගන්න බැරි අය බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලෙන් හිටියා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලෙන් හිටියා, බුදුරජාණන් වහන්සේ කවුද කියලා හඳුනාගන්න බැරි වුන අය.

මොකද හේතුව? මේ බුදු රජාණන් වහන්සේව අඳුරගන්න, මේ ධර්මය අඳුරගන්න මේ මාර්ගය දියුණු කරන්නේ සත්පුරුෂයෙක් නේ. යෝනිසෝ මනසිකාරය කරන්න ඕනෙ නේ. නුවණින් මෙහෙහි කරන්න ඕනෙ.

මම හොඳට තේරුම් අරන් තියෙනවා කරුණු තුනක් එකට තියෙනවා. යෝනිසෝ මනසිකාරය, සත්පුරුෂකම, කෙළෙහි ගුණ මේ තුන

තියෙන්හේ එකට. යමෙක් තුළ යෝනියෝ මහසිකාරය තියෙනවා නම් එයා සත්පුරුෂයෙක්. යමෙක් තුළ සත්පුරුෂකම තියෙනවා නම් එයා කෙළෙහි ගුණ දන්නවා. යමෙක් කෙලෙහි ගුණ දන්නවා නම්, එයා සත්පුරුෂයෙක්. සත්පුරුෂයෙක් නම් යෝනියෝ මහසිකාරයේ යෙදෙන කෙනෙක්. මේ තුන වෙන් කරන්න බෑ. මේ තුන එකට තියෙන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේ හිටියා බුදුරජාණන් වහන්සේ කවුද කියලා අඳුනාගන්න බැරි වුන අය. උන්වහන්සේට උපස්ථාන කළා, පිටිපස්සෙන් ගියා, අපි මේ පසුතැවෙනවා අපිට මේ උන්වහන්සේව දැක ගන්න බැරිවුනා නෙව. බුදු මුඛින් බණ පදයක් අහගන්න බැරිවුනා නෙව. උන්වහන්සේ පසුපසින් මොහොතකට හරි යන්න බැරිවුනා නෙව කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පිටිපස්සෙන් ම ගියා උන්වහන්සේලඟ මහණ වෙච්ච එක්කෙනෙක්. **සුනක්ඛත්ත**. බුදුරජාණන් වහන්සේට උපස්ථාන කළා.

පස්සෙන් ගියන් වැඩක් නැහැ...

සුනක්ඛත්ත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පිටුපසින් යන ගමන් මේ පැහැදීමක් නෑ. පිටුපස්සෙන් යන කොට ජේතවා ගල්තලාවක නිරුවත් තාපසයෙක් ඉන්නවා වාඩිවෙලා. දැන් ඒ පැත්ත බලාගෙන බෙල්ල ඇල කරගෙන "අන්න රහතන් වහන්සේලා, අන්න රහතන් වහන්සේලා". දැක්කනේ පිටිපස්සෙන් ද මේ යන්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්ක මේ හිස් පුද්ගලයාගේ මේ සිතුවිල්ල. බුදුරජාණන් වහන්සේ නැවතුනා. සුනක්ඛත්ත දිනා බැලුවා. "සුනක්ඛත්ත, ඔබත් මේ සිවුරක් පොරවගෙන ශ්‍රමණ ශාක්‍ය පුත්‍ර වූ භික්ෂුවක් හැටියට ලෝකය ඉදිරියේ පෙනී ඉන්නවා නේද?" "ඇයි ස්වාමීනි, එහෙම කිව්වේ?" "ඇයි ඔබ දැන් හිතුවනේ අර පුද්ගලයාව දැකලා අන්න රහතන් වහන්සේලා". එතකොට මේ සුනක්ඛත්ත අහනවා, "ඔබවහන්සේ අනුන්ගේ අරහත්වයට ඉරිසියා ද?" දැන් බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේව අඳුරගෙන තියෙන හැටි. බුදුරජාණන් වහන්සේ කියනවා "හිස් පුරුෂයෝ, මට මේ කාගෙන් අරහත්වයකට ඉරිසියා කරන්න උවමනාවක් නෑ. නමුත් ඔය **කෝරක්ඛත්තිය** කියන තාපසයාට වෙන දේ. තව දවස් හතයි ඔය පුද්ගලයා ජීවත් වෙන්නේ. හත්වෙනි දවසේ කාලා වැඩිවෙලා ඉස්මුරුත්තා හැදිලා මැරෙනවා. මැරෙනට පස්සේ **ධීරනත්තම්බක** කියලා සොහොනක් තියෙනවා. ඒකට විතරයි මේ පුද්ගලයාගේ මල සිරුර ඇදගෙන යන්න පුළුවන් වෙන්නේ. මෙයා මැරලා ගිහිල්ලා උපදින්නේ නිරයේ. පුලුවන්නම් ඵදාට මළමිනියට තට්ටු කරලා අහන්න, මළමිනිය උත්තර දෙයි" කිව්වා.

අසාරේ සාරමනිනෝ - සාරේ වාසාර දස්සිනෝ...

බලන්න මේ බුද්ධානුභාවය තේරුනේ නැති අය හිටියා ඒ කාලයේ. ඉතින් මොකද කලේ පිටිපස්සෙන් මෙයා නිශ්ශබ්දව කරබාගෙන යනවා. දැන් මේ යන්නේ පැහැදිලි නෙවෙයි. දැන් පිටිපස්සෙන් ගිහිල්ලා හෙමිනිට පැන්නා. පැනලා ගියා කෝරක්කිත්තිය ව හොයාගෙන. කොරක්කිත්තියට හොයාගෙන බොහෝම ගරු සරු ඇතිව ලඟින් වාඩි වුනා. වාඩි වෙලා කිව්වා, "මං මේ තමුන්නාන්සේව හොයාගෙන ආවේ වැදගත් කාරණාවක් කියන්න" "මොකක් ද?" කියලා ඇහුවා. "තමුන්නාන්සේ පරිස්සමෙන් කන බොන ඒවා කන්න බොන්න ඕනේ" කියලා කිව්වා. "ඇයි?" කියලා ඇහුවා. "තමුන්නාන්සේ ගැන අනාවැකියක් කිව්වා, ශ්‍රමණ ගෞතමයන් වහන්සේ. ඒක වෙන්න දෙන්න ඒපා. ඒක බොරු කරන්න ඕනේ" කිව්වා. "ඒ මොක්ක ද?" කියලා ඇහුවා.

"තමුන්නාන්සේ තව දවස් හතෙන් කාලා වැඩිවෙලා ඉස්මුරුත්තෙ හැදිලා මැරෙනවා කිව්වා. වෙන්න දෙන්න නම් ඒපා" කිව්වා. එතකොට කෝරක්කිත්තිය "විහෙමනම් හරි, මම බලා ගන්නම්" කිව්වා. එතකොට කෝරක්කිත්තිය තීරණය කළා, නොකා ඉන්න. ඉතින් නොකා ඉන්නවා. හත්වෙනි දවස ආවා. මිනිස්සු ප්‍රණීත හෝපන හදාගෙන ඇවිල්ලා අර කෝරක්කිත්තිය ඉස්සරහා තියලා කිව්වා, "අද නම්, තමුන්නාන්සේ බිංදුවක් හරි මේකෙන් වළඳන්න ඕනේ" කියලා. කෝරක්කිත්තිය දිවේ ගැවා, ටිකක් රහයි. කල්පනා කළා, කොහොමත් මැරෙන එකේ කාල මැරුනහම මොකද කියලා.

මළ මිනියන් කටා කළා...

ඊට පස්සේ හොඳට කෑවා. කාලා කාලා වැඩිවෙලා ඉස්මුරුත්තාව හැදිලා මළා. මැරුනට පස්සේ වෙත කොහේටවත් ගෙනියන්න බැ.බීරන්ත්තම්බක කියන සොහොන පැත්තට විතරයි අරගෙන යන්න පුළුවන්. ගිහිල්ලා සොහොනේ දැමීමා. දැන් හැන්දෑවේ සුනක්කිත්ත හොරෙන් ගියා. කොහෙට ද ගියේ? සොහොනට. මළමිනියට තට්ටු කළා. "කෝරක්කිත්තිය, කොහෙද උපන්නේ?" මළමිනිය නැගිට්ටා. නැගිටලා කිව්වා "මම අසවල් නිරයේ උපන්නා" කියලා ආයෙමත් වැටුණා. ඒත් මේ කෙනාට තේරෙන්නේ නෑ බුදු කෙනෙකුගේ ආශ්චර්යය. සිවුරු පිටින් වෙත ආගමකට ගියා. එකල එසේ නම් මෙකල කවර කටා ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටිද්දීත් එහෙම තත්වයක් තිබුනා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟ උපස්ථාන කර කර හිටියා බුදු රජාණන්

වහන්සේ අඳුරගන්න බැරි අය. අසත් පුරුෂයාට අඳුරගන්න බැ. මතක තියාගන්න ඕනෙ අපි යෝනිසෝ මනසිකාරයේ නො යෙදෙන තාක් ලෝකෝත්තර සම්මා දිවිධියට වන්න බැ. ඒ තාක් අපට අනතුරක් තියෙනවා. ලෝකෝත්තර සම්මා දිවිධියට පත් වුනහම අනතුරක් නැ.

නිවනට කෙටි මගක්....

දැන් හොඳට බලන්න අර දේවදත්ත කරපු වැඩේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශාසනය කෙරෙහි පැහැදිලිව හිටපු පන්සිය නමක් වසඟ කර ගත්තේ. එතකොට හැම කිස්සේම දේවදත්තත් පෙනී සිටියා, මනුෂ්‍යයන්ගේ විමුක්තිය වෙනුවෙන් කියලා. ඒ පෙනී හිටියේ බොරුවට. මනුෂ්‍යයෙකුට විමුක්තියක් දෙන්න වියාට ඕනෙ කමක් නැ. වියාට ඕනෙ කම තියෙන්නේ පිරිස තමුන්ගේ පැත්තට අරගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේට පහර ගන්න. ඊට පස්සේ අර පන්සිය නම අරගෙන රජගහ නුවර රැඳුනේ නැ. ඇතට ගියා. කොහෙට ද ගියේ? ගයා ශීර්ෂයට ගියා. එතන ඉඳලා කිලෝ මීටර් පහහක් ටිතර දුර ගිහිල්ලා.

දැන් ඒ පන්සිය නම හොඳට බණ අහගෙන ඉන්නවා. බණ කියනවා දේවදත්ත. දැන් මේ පිරිස අහගෙන ඉන්නවා. හැබැයි මේ පිරිසට මාර්ගවල ලැබීමේ වාසනාව තියෙනවා. වැරදුනේ කවුරු කියන්නේ බණ හෙව කියලා හිතපු එක. ඊට පස්සේ දැන් මේගොල්ලෝ වාඩි වෙලා අහගෙන ඉන්නවා දේවදත්තගේ බණ. දැන් දේවදත්ත දහ අතේ පොරොන්දු දෙනවා දේවදත්තගේ මාර්ගය තමයි හරි. දේවදත්ත කියපු විදිහට කළොත් තමයි නිවන් දකින්න පුළුවන් වෙන්නේ. හැබැයි මේ පිරිසට හැබෑවට ම නිවන් දකින්න පුළුවන් පිරිසක්.

ඒ මහාකරුණා ගුණය නිසා බේරුණු ජීවිත...

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අනතුර දැක්කා. දැකලා සැරියුත් මුගලන් මහරහතන් වහන්සේලාට කථා කරලා කිව්වා, “සාරිපුත්ත, මොග්ගල්ලාන, අර පන්සිය නම විනාශ වෙන්න ඉස්සර වෙලා ඉක්මනට ගිහිල්ලා බේරගන්න” කියලා. ඇයි දේවදත්තගේ ඉලක්කය මොකක් ද? මේ ස්වාමීන් වහන්සේලාගේ හිතේ තියෙන ශුද්ධාව නැතිකරලා, බුදුරජාණන් වහන්සේට චිරඤ්ඛ මෙහෙය වන්න. නමුත් ප්‍රභට අඬගහගෙන කියන්නේ බණ.

ඇත වඩිනවා දැක්කා සාරිපුත්ත, මොග්ගල්ලාන. දැකපු ගමන් හිමි හිමි හැකි සතුටක් ඇතිවුනා. ජීවියෙන් කෑ ගහලා කිව්වා. “අන්න

ශ්‍රමණයෙහි, බලවී, අන්ත සාරිපුත්ත මොග්ගල්ලානගන් ශ්‍රමණ ගෞතමයන් අතහැරලා මා කරා පැමිණෙන අයුරු. බලවී මහණෙනි, තව ඊක දිනකින් අසු මහා ශ්‍රාවකයන් ම මා කරා පැමිණෙන අයුරු” කිව්වා.

මාන්තය කියන්නේ මිනිස්සුන් නැති කරන දෙයක්...

චිතකොට මේ දේවදුත්ත හිතාගෙන ඉන්න දේ නෙමෙයිනෙ. හිතේ තියෙන අසත්පුරුෂකමක මහත. ඊට පස්සේ ඔන්න සැරියුත් මුගලන් මහ රහතන් වහන්සේලා වැඩියා. “ආ... වඩින්න වඩින්න, සාරිපුත්ත” කියලා දකුණු පසින් හිඳවා ගත්තා. දකුණත් සවි. මොග්ගල්ලාන මේ පැත්තෙ වැඩ ඉන්න. වමත් සවි. දැක්කනේ මේ මාන්තය කියන එක, මනුෂ්‍යයාට කොයිතරම් හානිකරනවා ද? මේ ලාභ සත්කාර හිසා උපන්න මාන්තය හිසානේ මේ ඉස්මුරුත්තාව හැදුනේ. ඊට පස්සේ මොකද වුනේ?

“මේ සාරිපුත්ත, මගේ පිට ස්වල්පයක් ගිලන් වෙලා, මම ඊකක් සැතපෙනව.” දැන් මෙයා රඟපාන්නේ කවුරු විදිනට ද? බුදුරජාණන් වහන්සේ විදිනට. ඉතින් මේ වගේ රෝගී අය හැම කාලෙක ම ඉන්නවනේ. ඉතින් හාන්සි වුනා. හොඳට ම හින්දට වැටුනා.

සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේ ධර්මය කියනවා, අන්ත බලන්න ධර්මය. සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ ධර්මය කියනවා. අර ස්වාමීන් වහන්සේලා අහගෙන ඉන්නවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව පිහිටියා. ධර්මය කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව පිහිටියා. ආර්ය මහා සංඝරත්නය කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව පිහිටියා. සෝතාපත්ති අංග පිහිටියා. සෝවාන් වුනා අර පන්සිය නම ම.

ඊට පස්සේ සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේ කිව්වා, “ආයුෂ්මත්ති, අපි දැන් පිටත් වෙනවා” සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේයි, මොග්ගල්ලාන මහරහතන් වහන්සේයි පිටත් වෙනකොට අර පන්සිය නමට රැඳිලා ඉන්න බෑ. ඇයි ඒ? තෙරුවන් කෙරෙහි මුල් බැස ගත් ශ්‍රද්ධාවකට පැමිණිලා ඉවරයි. අඳුරාගත්තා මේ අපි හිටියේ අසත්පුරුෂයෙකු ළඟ. අසත්පුරුෂයෙකුටයි හේත්තු වෙලා හිටියේ වැරදි ක්‍රමයකට. පන්සිය නම ම ආපසු ගියා.

කුණු සමග එකතු වුනු කුණු

කෝකාලික ඇවිල්ලා බැලුවා. කෝ හිශ්ශබ්දයි. ජේන්න නෑ පිරිස. සද්ද බද්ද මොකවත් නෑ. කෝ මේගොල්ලෝ කියලා. කෝකාලික

ආවා බලන්න. කවුරුත් නෑ. අනෙක යනවා, සාරිපුත්ත - මොග්ගල්ලාන මහරහතන් වහන්සේලා. අර පන්සිය නමත් අනෙක වඩිනවා පේනවා.

දේවදත්තට කථා කළා. නිදි. හෙල්ලුවා නිදි. වැලමිටෙන් අන්තා පපුවට “හැගිටපිය” කියලා. හැගිටලා අසේ පිහදාලා බැලුවා. කවුරුත් නෑ. කෝ කියලා ඇහැව්වා මගේ සඟ පිරිස. අන්න ගියා කිව්වා. චිතකොට ම ලේ වමනෙ දැමීමා. අන්න වැරදුනා. චිතන ඉඳලා මරණයට පත්වෙනකම් ම ලෙඩ වුනා. බලන්න මේ ධර්මය අල්ලන්න බැරවුනා ම වෙන දේවල්.

මේ නිසා පින්වත්නි, බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය කරා යන එක සත්පුරුෂයෙක් කරන එකක්. යෝනිසෝ මනසිකාරය තියෙන කෙනෙක් කරන එකක්. කෙලෙහිගුණ දන්නා කෙනෙකුගේ විෂයක් ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය.

හේතු ඵලදහම විමසමු...

ඉතින් ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේලා මේ ධර්ම මාර්ගයට පැමිණෙන්න උපකාර කරගන්න එකක් තමයි, ‘සම්මර්ෂණ ඤාණය’. සම්මර්ෂණ ඤාණය කියන්නේ හේතු ඵල ධර්මයන් නුවණින් විමස විමසා බැලීම. ඒ සෑම බුදු රජාණන් වහන්සේ නමකට ම ඒ සම්මර්ෂණ ඤාණයට උපකාරී වන්නේ ඒ කලින් ඇති කර ගන්න විද්‍යාව. ඒ තමයි පුබ්බේ නිවාසානුස්සති ඤාණය තුළින් බලද්දී තමයි කෙළවරක් නැති සසර ගමනක්නේ මේ යන්න තියෙන්නේ කියල පේන්නේ. කෙළවරක් නෑ මේ සංසාර ගමන ආපු විදින. ඊට පස්සේ චුතුපපාත ඤාණය පහළ වුනා ම පේනවා මේ සත්වයෝ ඔක්කොම උපදිනවා, කර්මානුරූපව වුන වෙනවා. මේකෙන් කෙළෙවරක් නෑ.

අන්න එතෙකොට ඇතිවෙනවා, මේ මොකද මේ වුනේ (කිව්වං වතාය ලෝකෝ ආපන්නෝ), අහෝ මේ ලෝක සත්වයා දුකට වැටිලා ඉන්නේ; (ඡායති ච) උපදින්නේ ද වේ; (පීරති ච) දිරන්නේ ද වේ; (මීයති ච) මිය යන්නේ ද වේ; (චචති ච) වුතවන්නේ ද වේ; (උප්පජ්ජති ච) යළි යලිත් උපදින්නේ ද වේ; (අඵච පණිමස්ස දුක්ඛස්ස නප්පජානාති ජරා මරණස්ස) නමුත් මේ ලෝක සත්වයාට මේ ජරා මරණ දෙකෙන් අත්මිදීමක් ගැන දැනුමක් නෑ. දන්නෙ නෑ. (කුඨස්සු නාම ඉමස්ස දුක්ඛස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤායිස්සති) කවර දුක නම් මේ ජරා මරණ දුකින් නිදහස් විමක් මේ සත්වයන් හට ලැබේවි ද? ඔන්න සම්මර්ෂණ ඤාණය තුළින් ඇතිවෙන, පහලවෙන හැඟීම.

කුමක් ඇති කල්හි ද මේ ජරා මරණ ඇතිවෙන්නේ?

ඊට පස්සේ නුවනින් විමස විමසා බලනවා, (කිසිමිං සති ජරා මරණං හෝති) (කිං පච්චයා ජරා මරණං?) මේ ජරා මරණ ඇති වන්නේ කුමක් ඇති කල්හි ද? කුමක් ප්‍රත්‍යයෙන් ද? එහෙනම් පින්වතුනි, අපටත් ඒ විදිහම යි වෙන්නේ. ජරා මරණ ඇතිවන්නේ කුමක් හේතුවෙන් ද කියලා නුවණින් විමසන්න නම් අපට අවබෝධයක් තියෙන්න ඕනෙ ජරා මරණ ගැන. ජරා මරණ ගැන අවබෝධයක් ඇති වුනොත් තමයි මේ යළි යළි ජරාවට පත් වීම ගැන, යළි යළිත් මරණයට පත්වීම ගැන අකමැති වෙන්නේ.

විසඳාගන්න ජරාව...

ජරාව කියලා බුදු රජාණන් වහන්සේ තෝරලා දෙනවා, (ජරා) වයසට යාම, (ජීරණතා) හොඳට ම ජරාවට පත් වීම, (ඛණ්ඩිච්චං) දුර් ආදිය කැඩී යාම, (පාලිච්චං) කෙස් ආදිය පැසීයාම, (වලිච්චනා) හම රැළි වැටීම, (ආයුනෝ සංභානි) ආයුෂය පිරිහී යාම, (ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකෝ) ඉන්ද්‍රියන් මෝරා යාම. මේක අපි මුහුණ දීලා තියෙන ප්‍රශ්නයක් නෙවෙයි ද? අපි මුහුණ දීලා තියෙන, අපට බේරෙන්න බැර, ක්‍රම ක්‍රමයෙන් අපේ ජීවිත ජරාව කරා යනවා. අපට එකෙන් බේරෙන්න බෑ.

මරණයත් තේරුම් ගන්න...

ඊළඟට මරණය. (යා තේසං තේසං සත්තානං තම්භා තම්භා සත්ත නිකායා) ඒ ඒ සත්වයන්ගේ ඒ ඒ සත්ව නිකායන්ගෙන් (චුති) චුත වෙනව, (වචනතා) චුත වෙන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි, (අන්තරදානං) අතුරුදහන් වෙනවා, (හේදෝ) බිඳී යනවා, (ඛන්ධානං හේදෝ) පංච උපාදාහස්කන්ධය බිඳී යනවා, (කළේඛරස්ස නික්ඛේපෝ) මෘත ශරීරය බැහැර කරනවා, (පීචිතින්ද්‍රියස්සු පච්චේදෝ) ජීවිතය නැමැති ඉන්ද්‍රිය සිඳී යනවා, මේක තමයි මරණය.

මේ දෙකට ම අපි මුහුණ දීලා නැද්ද? මේ දෙකට අපි විතරද මුහුණ දීලා තියෙන්නෙ. ලෝකයේ සිටින්නා වූ සියලුම සත්වයන් මුහුණ දීලා තියෙනවා. එතකොට මේකෙන් අපිට බේරෙන්න පිළිවෙලක්, මේක අවබෝධ කරගැනීමෙන් විතරයි ගන්න පුළුවන්. අපි මේ ලෝකෙන් ඉල්ලා සිටිනවා කියමු, "අනේ, අපිව ජරා මරණ වලින් නිදහස් කරලා දෙන්න" කියලා. පුළුවන් ද කාටවත් ඒක කරන්න. බෑ.

එක ග්‍රහයෙක් හො කිය ම මාරුවෙලා...

ඉස්සර නම් අපි ඉල්ලා සිටියා නවග්‍රහයින්ගෙන්. දැන් ඒකත් කරන්න බෑ. දැන් අට ග්‍රහයින්ගෙන් ඉල්ලන්න වෙලා තියෙන්නේ. අර කලින් එකත් දැන් හරියට ම තෝරගන්න බෑ. දැන් නවයෙන් එක්කෙනෙක් අයිත් වුනා නෙව.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා මේ ජරා මරණ අවබෝධ කරන හැටි. මේක හේතු නිසා හටගත්තු දෙයක්. කුමකින් ද මේ ජරා මරණ හටගත්තේ? ඉපදීම නිසා. හොඳ සිහියෙන් නුවණින් තේරුම් ගත්තොත් අපිට ජරා මරණ ඇතිවෙනවා, උපදින තාක් ම. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, (ජාතියා බෝ සති පච්චයා ජරා මරණං නෝති) ඉපදීම ඇති කල්හි ජරා මරණ ඇති වේ. (ජාති පච්චයා ජරා මරණං) ඉපදීම හේතුවෙන් ජරා මරණ ඇති වේ.

ඉපදීම ඇත්නම් යම් තැනක

එතකොට උපදින විධි හතරක් තියෙනවා. ධිත්තර අස්සේ උපදිනවා. දැන් අපි ගනිමු ධිත්තර අස්සේ යමෙක් උපදී ද වියා ලබා ගන්නේ මොකක් ද? ජරා මරණ නෙමෙයි ද? ජරා මරණ තමයි ලබා ගන්නේ. (ජලබුජව) මව්කුසකින් යමෙක් උපදී ද වියා ලබා ගන්නේ ජරා මරණ ම යි. (සංසේදජ) මදුරුවන්, කීටයන්, පණුවන් ආදිය උපදිනවා. ඒ ගොල්ලෝ ලබාගන්නේ ජරා මරණ ම යි. (ඕපපාතිකව) උපදිනවා, දෙවියන් - නිරිසතුන් - ප්‍රේතයන් ආදී සතුන්. ඒ අය ලබා ගන්නේ ජරා මරණ ම යි.

එහෙනම් මොන විදිහට උපන්නේ ජරා මරණ කරා ම යි යන්න තියෙන්නේ. මෙන්න මේක අවබෝධ වුනොත් අපිට ජරා මරණ ගැන කළකිරෙනවා, ඉපදීම ගැනත් කළකිරෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා ඉපදීම ගැන කල්පනා කිරීමේදී අපිට මේ බාහිර ලෝකයෙන් ඉල්ලලා "අනේ උපදින්න ඒපා" කියලා ලබන්න පුළුවන් ද? බෑ. "අනේ අපිව අසවල් තැන උපද්දවලා දෙන්න" කියලා ලබන්න පුළුවන් ද? බෑ. ප්‍රාර්ථනා කරලා ලබන්නත් බෑ. ඒක සිද්ධ වෙන්නේ හේතුවක් නිසා. මේ හේතුව හැඳෙනකම් ම ඵලය හැමති දේ හැඳෙනවා.

අවබෝධයෙන් ම විසඳ ගත යුතු ඉපදීම...

හැබැයි මේ හේතු ඵල වල තියෙන ස්වභාවයක් අපි අනිවාර්යයෙන් ම අවබෝධ කරගන්න ඕනෙ. මොකක් ද? හේතුව සකස්

වන තුරු එලය සකස් වෙන ස්වභාවයක් ඇද්ද, හේතුව නිරුද්ධ වන විට එලය නිරුද්ධ වන ස්වභාවයකින් යුක්තයි. ඔන්හ ඔය අවබෝධයට තමයි අපි යන්න ඕනෙ.

චතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේලා පහළ වෙලා අපට දේශනා කරන ධර්මයේ විස්තර කරනවා මේ ඉපදීම, **අණ්ඩජව** උපන්නත්, **ජලබුජව** උපන්නත්, **සංසේදජව** උපන්නත්, **ඕපපාතිකව** උපන්නත්, මේක ඉබේ වෙන එකකුත් නෙවෙයි. මේක තමන්ගේ කැමැත්තට වෙන එකකුත් නෙවෙයි. මේක බාහිර කෙනෙකුගේ අභිමතය පරිදි වෙන එකකුත් නෙවෙයි. මේක සිද්ධ වෙන්නේ හේතුවක් නිසා. කුමක් ද හේතුව?

ඉපදුනේ ඇයි?

(හවේ බෝ සති ජාති හෝති) (හව පච්චයා ජාති) හවය ඇති කල්හි ඉපදීම වේ. හවය හේතු කරගෙන උපදී. විභෙතම් මේ ලෝකේ ඉපදීම කියලා දෙයක් ඇති වෙන්නේ හවය නිසා. දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉපදීම විස්තර කර දෙන්නේ (යා තේසං තේසං සත්තානං තම්හි තම්හි සත්ත නිකායේ) ඒ ඒ සත්වයන්ගේ ඒ ඒ සත්ව නිකායෙහි (ජාති) යම් ඉපදීමක් ඇද්ද, (සඤ්ජාති) විශේෂ ඉපදීමක් ඇද්ද, (ඔක්කන්ති) මව් කුසක බැස ගැනීමක් ඇද්ද, (අභිනිබ්බත්ති) විශේෂයෙන් ඉපදීමක් ඇද්ද, (බන්ධනං පාතුභාවෝ) පංච උපාදාන ස්කන්ධයන්ගේ පහළ වීමක් ඇද්ද, (ආයතනානං පටිලාභෝ) ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මනස යන ආයතන්ගේ ප්‍රතිලාභයක් ඇද්ද, මේක තමයි ඉපදීම. චතකොට ලෝකයේ ඉපදීම කියලා එකක් දකින්න තියෙන්නේ හවය නිසා.

මෙන්න ඒ හවය...

ආනන්ද භාමුදුරුවෝ ඇහුවා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන්, “ ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, හවය හවය කියලා කියනවා. (කිත්තාවතානු බෝ භන්තේ හවෝ හෝති) ස්වාමීනි, මේ හවය ඇති වෙන්නේ කවර කරුණු මත ද?” ලස්සනට විස්තර කරනවා මේ හවය කියන වචනය. හොඳට හිවැරදි කරගන්න ඕනෙ තැනක්. පින්වතුනි, චිත්ත ඉඳලා සම්පූර්ණයෙන් ම හිවැරදි වෙනවා. මේක අංගුත්තර නිකායේ තුන්වෙනි නිපාතයේ මේ **හව සූත්‍රය** තියෙන්නේ. හරි ලස්සනට විස්තර කරනවා බුදු රජාණන් වහන්සේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා, “(කාම ධාතු වේපක්කඤ්ඤ ආනන්ද, කම්මං නාභවිස්ස අපිනුබ්බෝ කාම භවෝ පඤ්ඤායෙනාති)

ආහන්දය, කාම ධාතුවේ විපාක පිණිස කර්මයක් සකස් වෙන්නේ නැත්නම්, කාම භවයක් තියෙනවා ද?" "(නේ නේතං හන්තේ) නැතැස්වාමිනි" කාම ධාතුවේ විපාක පිණිස කර්ම සකස් වීමෙන් තමයි කාම භවය. ඊට පස්සේ බුදු රජාණන් වහන්සේ ඒක තව විස්තර කරනවා විතරින් නවත්වන්නෙ නෑ. "(ඉති ඛෝ ආහන්ද කම්මං ඛෙත්තං) මේ ආහන්ද කර්මය කුඹුරයි. (විඤ්ඤාණං ඛිජං) විඤ්ඤාණයයි පැළවෙන දෙය. (තණ්හා සිනේහෝ) තණ්හාව තමයි වතුර. (අවිජ්ජා නිවරණානං සත්තානං තණ්හා සඤ්ඤෝජනානං) අවිද්‍යාවෙන් වැසී ගිය, තණ්හාවෙන් බැඳී ගිය සත්වයින්ගේ (හීන ධාතුයා විඤ්ඤාණං පතිට්ඨිතං) හීන ධාතුවේ තමයි විඤ්ඤාණය පිහිටියේ. (හීන ධාතුයා පත්තනා පතිට්ඨිතා) හීන ධාතුවේ තමයි ප්‍රාර්ථනාව පිහිටියේ. (ඒවං ඛෝ ආයතිං පුනඛිඛවාහි නිඛිබත්ති හෝති) ඒ ආකාරයටයි ආයෙමත් භවයක් හැටියට උපදින්නේ" කියනවා.

පැළවුනොත් සංසාරෙට...

දැන් අපට පැහැදිලිව පේනවා මේ භවය කියන වචනය අපි මේ හිකම් ම හිකම් අහලා ඉවර කළ යුතු එකක් නෙවෙයි. ඒක සම්පූර්ණයෙන් ම උපතක් සම්බන්ධයෙන් සියලු දේ සකස් කරන්නේ භවය විසින්. භවය ඇති කල්හි තමයි ඉපදීමක් තියෙන්නේ.

දැන් අපි ගත්තොත් ඒ දේශනාවේ තියෙනවා (කම්මං ඛෙත්තං) කර්මය තමයි කුඹුර. (විඤ්ඤාණං ඛිජං) විඤ්ඤාණය තමයි ඛිජය. පැළවෙන දේ. (තණ්හා සිනේහෝ) තණ්හාව තමයි වතුර. දැන් හිතලා බලන්න අපි පොළොවේ වලක් හැරුවා. ඛිජයක් ඒ වලට දැමීම. පස් වලින් වැහැව්වා. දැන් පොළව තියෙනවා. ඛිජය තියෙනවා. දැන් පැළවෙන දේට අනිවාර්යයෙන් ම තම දෙයක් ඕනෙ. වතුර දානවා. එතකොට මොකද වෙන්නේ, පොළොව තෙත් වෙනවා. ඛිජය තෙත් වෙනවා. අර වතුරෙන් තෙත් වෙන ඛිජය පෙඟෙනවා. පෙඟනට පස්සේ ඛිජය ටික ටික අර පොළොවට මුල් අදිනවා. ඊට පස්සේ ඒ මුල් ඔස්සේ පෘථිවි සාරය ඇදලා ගන්නවා. අර තෙත හිසා. ඊට පස්සේ ඛිජය වැඩෙන්න ගන්නවා.

බිත්තර කට්ට ඇතුළේ ගෙවුන අපේ ජීවිතය...

මෙන්න මේ විදිහයි අපේ ජීවිතත්. (අවිජ්ජා නිවරණානං) අවිද්‍යාවෙන් වැහිලා තියෙන්නේ අපි සම්පූර්ණයෙන් ම. අවිද්‍යාවෙන් වැහෙනවා කියන්නේ සුලුපටු වැහිල්ලක් නෙමෙයි. බිත්තර කටුවක් වගේ. දැන් බිත්තරේ වළියට ආපු කොටසක් හෑනේ. බිත්තරය සම්පූර්ණයෙන් ම කටුවෙන් වැහිලනේ තියෙන්නේ. දැන් බිත්තරේ ඇතුළේ තියෙන්නේ

ගොරෝසු දෙයක් හෙවෙයි. ඇතුලෙ නියෙන මොලොක් දේට පුළුවන් ද කටුව බිඳගෙන ච්ලියට එන්න. බෑ. එතකොට බිත්තර කටුව බිඳගෙන ච්ලියට එන්න නම් මොකක් ද කරන්න ඕනෙ. ඒ බිත්තරය උණුසුම් කර කර, කිකිලි රකිනවා. රකින කොට ඒ බිත්තර ඇතුලෙ මොකද වෙන්නේ? අර මොලොක් දෙයින් ටික ටික සතා හැදෙනවා. අන්නිමේ දී ඒ බිත්තර කටුව ඇතුලෙ ඒ සතා හොඳට මෝරනවා. මේරුවට පස්සේ අවස්ථාවක් එනවා තවදුරටත් බිත්තරය ඇතුලේ ඉන්න බැරි. එතකොට ඒ සතා ම බිත්තර කට්ටි බිඳගෙන ච්ලියට එනවා.

ඒ වගේ තමයි අපේ අවබෝධය. එතකොට අපි සමථ විදුර්ශනා තුලින්, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය තුළින්, සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම ප්‍රගුණ කිරීමෙන් තවදුරටත් අවිද්‍යාවට ඉඩක් නැතිව යනවා. අන්න එහෙමයි මේක වෙන්නේ.

කර්මය සකස් වෙන හැටි...

එතකොට මේ අවිද්‍යාවෙන් වැසුණු, තණ්හාවෙන් බැඳුණු සත්වයන් තුළ තමයි මේ හීන ධාතුව - කාම ධාතුවේ විඤ්ඤාණය පිහිටියා ම, පැතුම පිහිටියා ම, චේතනාව පිහිටියා ම, විපාක පිණිස කර්ම සකස් වෙනවා. මනුෂ්‍ය ලෝකයේ විපාක පිණිස කර්ම සකස් වෙලා තිබුණා. එතකොට කාම භවයේ හෙමෙයි ද අපි උපන්නේ? කාම භවයේ උපන්නේ. සමහරැන්ගේ විපාක විඳින්න කර්ම සකස් වෙනවා අරූප භවයේ. අරූප ධාතුවේ විපාක විඳින්න කර්ම සකස් වුණා ම අරූප භවයක් හටගන්නවා. එතකොට උපදින්නේ අරූප ලෝකයේ. රූප ධාතුවේ විපාක පිණිස කර්ම සකස් වුනා ම උපදින්නේ රූප ලෝකයේ.

එහෙනම් අපට පේනවා උපදින්නේ කුමකට අනුව ද? භවයට අනුව. භවය හේතුවෙන් උපදින්නේ. බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ නිරවුල් කරන දේවල් අපි හරියට පැහැදිලිව තේරුම් ගන්න දවසට තමයි, අපි අවබෝධ කරන්නේ.

දැන් මේ භවය නිත්‍ය දෙයක් ද? අනිත්‍ය දෙයක් ද? අනිත්‍ය දෙයක්. හේතූන්ගෙන් හටගන්න දෙයක් ද? හේතූන්ගෙන් හටගන්න දෙයක් ද? හේතූන්ගෙන් තොරව හටගන්න දෙයක්. මොකක් ද මේ භවය හට ගන්න හේතුවුන කාරණාව?

ඇයි මේ භවයක් හැඳුනේ?

(උපාදාන පච්චයා හවෝ) (උපාදානෝ බෝ සති හවෝ හෝති)

උපාදාන ඇති කල්හි භවය ඇත. උපාදාන හේතුවෙන් භවය ඇතිවේ. මොකක් ද මේ උපාදාන? උපාදාන කියක් තියෙනවා ද? හතරක් තියෙනවා. කාම උපාදාන, දිට්ඨි උපාදාන, සීලබ්බිත උපාදාන, අත්තවාද උපාදාන.

ලස්සන දේට යි කවුරුත් කැමති

කාම උපාදාන කිව්වේ කාමයන්ට ඇති බැඳීම. මේ බැඳීම කියන්නේ සුලු පටු එකක් නෙමෙයි. නිරවෙලා, ගැට ගැහිලා, සම්පූර්ණයෙන් ම ඒකට ඇදිලා ගිහිල්ලා ඉන්නේ. මොකක්ද මෙතන කාමය කියන්නේ? (ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පිය රූපා කාමුප සංහිතා රජනියා චක්ඛු විඤ්ඤෙය්සා රූපා) ඇතින් දකින රූප තියෙනවා, ඉෂ්ඨ - කාන්ත - මනාප - කාමෝපසංහිත ප්‍රිය ස්වරූපයේ - කෙලෙස් හටගන්න. අන්න ඒ රූපයට තමයි වියා බැඳෙන්නේ. දැන් අපි ඒවාට තමයි ආසා කරන්නේ. ඒ ආසා කරන දේට තමයි හිත බැඳිලා යන්නේ. ඒ වගේ ප්‍රිය මනාප ශබ්ද වලට බැඳිලා යනවා. ප්‍රිය මනාප සුවඳ වලට බැඳිලා යනවා. ප්‍රිය මනාප රසයට බැඳිලා යනවා. ප්‍රිය මනාප ස්පර්ශයට බැඳිලා යනවා. ඒවා තමයි, කාම උපාදාන.

දිට්ඨි උපාදාන කියන්නේ නොයෙකුත් දෘෂ්ටි වලට බැඳිලා යාම. සීලබ්බිත උපාදාන කියන්නේ නොයෙකුත් සීල වුරු වලට බැඳිලා යාම. අත්තවාද උපාදාන කියන්නේ මම ය, මගේ ය , මගේ ආත්මය ය කියන හැඟීමට බැඳිලා යාම. කාම උපාදාන සම්පූර්ණයෙන් ම ප්‍රභාණය වෙන්නේ අනාගාමී වීමේ දී. දිට්ඨි උපාදාන, සීලබ්බිත උපාදාන සෝතාපන්න වීමේ දී සම්පූර්ණයෙන් ම ප්‍රභාණය වෙනවා. අත්තවාද උපාදාන ප්‍රභාණය වෙනවා අරහත්වයේ දී. චතකොට උපාදාන හතර ම නිරුද්ධ වුනොත් (උපාදාන නිරෝධා භව නිරෝධෝ) උපාදාන නිරුද්ධ නම් භවයක් නෑ. භවය නිරුද්ධයි. භවය නිරුද්ධ නම් උපදින්න සකස් වෙන්න දෙයක් නෑ. උපදින්නේ නෑ. උපදින්න දෙයක් නැත්නම් ජරා - මරණ දෙකක් කොයින් ද?

ඉතින් අපි මේ නිසා හොඳින් මේක අවබෝධ කරගන්න ඕනේ. මේක තමයි මෙතන සිද්ධි වෙන රටාව කියලා. ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වලා දෙනවා, උපාදාන ඉබේ හටගන්නේ නැහැ. ඒකත් අනිත්‍ය වූ දෙයක්. හේතූන් නිසා හටගන්න දෙයක්. හේතු නිරුද්ධ වීමෙන් නිරුද්ධ වෙලා යන දෙයක්. මොකක්ද උපාදාන හට ගැනීමෙහි හේතුව. තණ්හාව.

තව එකසැරයක් - ඔබ දැකගන්නට ඇත්නම්...

ඇතින් රූප දකින කොට රූප කෙරෙහි තණ්හාව ඇති වෙනවා. කණින් ශබ්ද අහන කොට ඒ ශබ්ද කෙරෙහි ආසාව ඇති වෙනවා. නාසයෙන් ගඳ සුවඳ විඳින කොට ඒ ගඳ සුවඳ කෙරෙහි ආසාව ඇති වෙනවා. දිවෙන් රස බලද්දී ඒ රස කෙරෙහි ආසාව ඇති වෙනවා. කයින් පහස ලබද්දී ඒ පහස කෙරෙහි ආසාව ඇතිවෙනවා. මහසින් අරමුණු ලබද්දී ඒ කෙරෙහි ආශාව ඇති වෙනවා.

දැන් ඔහින අපි පාරෙ යනවා කියමු. පාරේ යනකොට ලස්සන කෙනෙක් ඉස්සරහට එනවා. අපි මේ හිතන්නේ ගහක් ගලක් දැක්කා වගේ ද? නෑ. එයා දැක්ක ගමන් අපේ හිතට එන්නේ මොකක් ද? "ආ.... ලස්සන" ඔහින හිතට එනවා. දැන් අපිට සිහිය නෑ. අපි දකින්නේ මොකක් ද? එයාගේ ලස්සන. දැන් අපි ගහක් ගලක් දැක්කා වගේ ඔහේ යනව ද? නෑ. අපි ඒක දැක්කේ ඇහෙන්න. ඇස් දෙකෙන් දැකපු රූපයට ආශාවක් ඇතිවුනා. එතකොට රූපය අරමුණු වුනේ මොකේට ද? ඇස් දෙකට. ඇස් දෙක ඔස්සේ තමයි අපි මේ රූපය අරමුණු කරගන්නේ. දැන් අපි කෙලින් බලාගෙන යද්දී ඒ දැකපු පුද්ගලයා ඉස්සරට හමිබවුනා. අපි යනකොට එයාව පහුවෙනවා. ඊට පස්සේ ඔලුවට මොකද වෙන්නේ? අපේ ඔලුව හැරෙනවා. ඇයි? ඇස් තියෙන පැත්තට ඔළුව. එතකොට ඇස් දෙකෙන් අපි හරවන්නේ මේ. එතකොට ඔලුව හැරවෙනවා. එතෙම හේද වෙන්නේ. ඇයි අපි ඇස් දෙක හරවන්නේ? අර අරමුණ ඇහැට ඕනෙ නිසා. ඊට පස්සේ අපි බලනවා. කවුරු හරි ඇවිල්ලා හොල්ලනවා එයාව. දන්නේ නෑ එයා. ඇයි ඒ? වසඟ වෙලා. අන්න ඒ වගෙයි තණ්හාව.

කණ පිනවන මිහිර...

මිහිරි ශබ්ද ඇහෙනවා අපිට. මිහිරි ශබ්ද ඇහෙන කොට අපි මොකද කරන්නේ? කණට තමයි ඇහෙන්නේ, ඒත් ඔලුව හරවනවා වගේ අපි මොකද කරන්නේ? කණ හරවනවා ශබ්දයට. වෙන්නේ හැද්ද මේක. සුවඳ දැනෙනවා නහයට. නහය අරගෙන අපි යනවා. කිට්ටු කරනවා සුවඳට. වෙන්නෙ හැද්ද මේක. ඒ අරමුණ ගන්න වෙන්නේ ඒක. එතකොට අපිට ප්‍රණීත කෑමක් පේනවා අපි සල්ලි හැතත් බලාගෙන හරි ඉඳලා කෙළ හරි ගිලිනවා.

මේ වගේ අපි ඇහෙන්න දකින රූපයට සිත ඇදිලා යනවා. කණෙන් අහන ශබ්දයට සිත ඇදිලා යනවා. නාසයෙන් දැනෙන ගඳ

සුවඳුට සිත ඇදීලා යනවා. දිවට දැනෙන රසයට සිත ඇදීලා යනවා. කයට දැනෙන පහසට සිත ඇදීලා යනවා. සිතට සිතෙන අරමුණු වලට සිත ඇදීලා යනවා.

ගැලවෙන්න ලේසි නෑ...

මේකෙන් ගැලවෙන එක අමාරු හිසා තමයි, බෝසතාණන් වහන්සේ දුෂ්කර ක්‍රියා කරද්දී මාරයා ඇවිල්ලා කිව්වනේ, මේකෙන් ගැලවෙන්න හදන්න එපා. මේක ලේසියෙන් ගැලවෙන්න බැරි එකක් කියලා. දුෂ්කර ක්‍රියා කරන එක නවත්වලා පින් කරන්න කිව්වා. බුදු කෙනෙක් පහළ වෙලා පෙන්නලා දෙන තුරු ගැලවෙන්න බෑ. උන්වහන්සේට තිබුණා අසාමාන්‍ය වීරියක්. උන්වහන්සේ දන්නා හොඳ උත්තරයක්. මගේ මේ වීරිය කොයිතරම් බලවත් ද බලන්න. මගේ මේ ශරීරය පිසදාගෙන හමන සුළඟට පුළුවන් අර ගලා බසින හදියේ ජල කඳු වියලවා හරින්න කියලා. දැන් බලන්න කොහොම වීරියකින් ද මේක අවබෝධ කළේ කියලා.

මේ තෘෂ්ණාව කියන්නේ අහිතය එකක්. හිතය එකක් නෙවෙයි. හේතු හිසා හටගන්න එකක්. හේතු නැතිවීමෙන් නිරුද්ධ වී යන එකක්. හටගන්න දේවල් වල තියෙන ස්වාභාවික ලක්ෂණයක් ඒක. යමක් හටඅරගෙන තියෙන්නේ යම් යම් හේතූන්ගෙන් ද, ඒ හේතූන් නිරුද්ධ වීමෙන් තමයි ඒ දෙය නිරුද්ධ වෙලා යන්නේ. මේක තමයි ඒකෙ තියෙන ස්වාභාවික නියාමය.

තණ්හාවටත් හේතුවක් තියෙනවා...

මේ තෘෂ්ණාව හටගත්තේත් හේතුවක් නිසයි. තෘෂ්ණාව හටගන්න හේතු වුනේ විඳීම. (වේදනය බෝ සති තණ්හාය හෝති) විඳීමක් තියෙන නිසයි තණ්හාව හටගන්නේ. (වේදනා පච්චයා තණ්හා) වේදනාව ඇති කල්හි තණ්හාව ඇත. මේකෙදි අපි තේරුම් ගන්න ඕනෙ වේදනාව කියන වචනය නෙවෙයි, විඳීම කියලයි.

වේදනාව කියන වචනය අපි සාමාන්‍යයෙන් කථා කරන්නේ එක්කෝ පීඩාවකට, දුකකට. “මේ කොන්දෙ වේදනයයි, මගේ බඩේ වේදනාවක් තියෙනවා” ඒකත් විඳීමක් තමයි. නමුත් මෙතන විඳීම කියන්නේ සම්පූර්ණයෙන් ම සැප වේවා, දුක් වේවා, මධ්‍යස්ථ වේවා තියෙන විඳීම. ඒ විඳීම බුදු රජාණන් වහන්සේ තෝරා දීපු හැටියට මතක තියා ගන්න ඕනෙ. උන්වහන්සේ විඳීම විස්තර කළේ ඇසේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම, කණේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම,

නාසයේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම, දිවේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම, කයේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම, මනසේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා විඳීම. ඔය විදිහටයි අපි මතක තියාගන්නත් ඕනෙ.

විඳින දේ තුළ පවතින අවිද්‍යාව...

චතකොට අපිට තේරෙනවා විඳීම ගැන කියන කොට විඳීම ගැන සම්පූර්ණ තේරුම් ගැනිල්ලක් කරනවා නම් ඒ විදිහට මතක තියා ගත්තොත් විතරයි, ඒක කරන්න පුළුවන් වෙන්නේ. මේ විඳීම කියන්නේ ඊළිමක් පමණක් නොවෙයි. චතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ මේ විඳීම නිත්‍ය දෙයක් හැටියට ද? අනිත්‍ය දෙයක් හැටියට ද? අනිත්‍ය වූ විඳින දෙයක් හැටියට තමයි. ඇයි ඔබට මතකද හවය විස්තර කරන තැන කිව්වා අවිද්‍යාවෙන් වැහිලා, තණ්හාවෙන් බැඳිලා. ච්භෙම නම් මේ වැඩපිළිවෙල වැහිලා තියෙන්නේ. ඒ නිසා තමයි තණ්හාවෙන් බැඳුනෙ. අවිද්‍යා සහගතව තමයි අපි විඳින්නේ. චතකොට මොකද වෙන්නේ? විඳින දේ ගැන අවබෝධයක් නැති නිසා ආශාව ඇතිවෙනවා. චතකොට බැඳිලා යනවා. බැඳිලා ගිහින් හිතීන් ක්‍රියාකරන කොට විඤ්ඤාණය පැළවෙනවා. උපතක් කරා යන්න ඕක තමයි හේතු වෙන්නේ.

චතකොට බුදු රජාණන් වහන්සේ අපට මනා කොට පැහැදිලි කරලා පෙන්වලා දෙනවා මේ විඳීම තමයි ඇලියාමට හේතුව. හොඳට කල්පනා කරලා බලන්න වින්දනයක් නැත්නම් ආශාවක් නැහැ. ආශාවක් හටගන්නෙ වින්දනයක් ඇති දේ ගැන ම යි.

ඇයි මේ වේදනා?

ඊළඟට මේ වින්දනය ඉබේ හටගත්තු එකක් ද? නෑ. නිත්‍ය දෙයක් ද? නෑ. අනිත්‍ය දෙයක්. කුමක් නිසාද වින්දනය හටගන්නේ. ස්පර්ශය නිසා. ස්පර්ශය කිව්වේ හය ආකාර ස්පර්ශය යි. ඒ තමයි, ඇසේ ස්පර්ශය, කණේ ස්පර්ශය, නාසයේ ස්පර්ශය, දිවේ ස්පර්ශය, කයේ ස්පර්ශය, මනසේ ස්පර්ශය.

ස්පර්ශයක දී කරුණු කීයක් එකතු වෙලා ද තියෙන්නේ? කරුණු තුනක් එකතු වෙලා. ඇහේ ස්පර්ශය කියන්නේ නිකම් එකක් නෙමෙයි. ඇහැ යි, රූපය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම. කණේ ස්පර්ශය කියන්නේ කණ යි, ශබ්දය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම. නාසයේ ස්පර්ශය කියන්නේ නාසය යි, ගඳ සුවඳ යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම. දිවේ ස්පර්ශය කියන්නේ දිව යි, රසය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම. කයේ

ස්පර්ශය කියන්නේ කය යි, පහස යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම. මනසේ ස්පර්ශය කියන්නේ මනස යි, අරමුණු යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම. එකතුවෙලා තියෙන්නේ විද්‍යාව පහළ කරගෙන හෙවෙයි. අවිද්‍යා සහගතව.

එකතු වුනාට පස්සේ විඳිනවා. විඳින දේට අනුවෙනවා. එතකොට මෙහෙම දෙයක් අපේ ජීවිතේ සිද්ධ වෙනවා කියන අවබෝධය ම කොච්චර වටිනවා ද? මොකද කවදා හරි දවසක අපි ජීවිතෙන් එතෙර වෙනවා නම්, එතෙර වෙන්නේ නො දන්නා ජීවිතයක් තුළින් ද? දන්නා දක්නා ජීවිතයක් තුළින් ද? දන්නා දක්නා ජීවිතයක් තුළින්.

ස්පර්ශයත් ඉබේ ඇතිවුනේ නෑ...

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නා දුන්නා. මේ ස්පර්ශය ඉබේ හටගත්තු එකක් නෙමෙයි. මේ ස්පර්ශය අතිත්‍යය යි, හේතූන් නිසා හටගත්තේ. මොකක් ද ස්පර්ශය ඇතිවීමට හේතුව? ආයතන හය. (සළායතන පච්චයා ඵස්සෝ) ආයතන හය තමයි, ඇස - කණ - නාසය - දිව - කය - මනස.

දැන් මම කියන්නම් ඔබට මේක තේරුම් ගන්න පුළුවන් තවත් ක්‍රමයක්. අපි ගතිමු ඇහැර. ඔන්න මොකක් හරි වෙලා අපේ ඇහැර අන්ධ වුනා. අන්ධ වුනාට පස්සේ පේන්නේ නෑ. එතකොට ඇහැර නැහැර. ඇහැර නැත්නම් රූප වලට ඇහැර ගෝචර වෙනව ද? නෑ. රූප ඇහැරට ගෝචර වෙන්නෙ නැත්නම් ඇසේ විඤ්ඤාණය හටගන්නවා ද? නෑ. ඇහැරට රූප ගෝචර වෙන්නෙ නැත්නම්, ඇහේ විඤ්ඤාණය හටගන්නෙ නැත්නම්, ඇහැර යි, රූපය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීමක් වෙනවා ද? නෑ. එහෙමනම් අපට පේනවා සජීවී ඇහැරක් තියෙන්න ඕනෙ. ඒක යි ආයතන කියන්නේ.

කණත් එහෙමයි. මොකක් හරි අනතුරක් වෙලා කණ බිහිරි වුනා. දැන් කණ තිබුනට සජීවී කණක් නැහැර. එතකොට මොකද වෙන්නේ? ශබ්ද කණේ වැදුනට සජීවී කණක් නැත්නම් මනසත් එක්ක කණේ සම්බන්ධය පවත්වන්න ක්‍රමයක් නෑ. කණේ විඤ්ඤාණය හටගන්නෙ නෑ. බලන්න ශබ්දය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වෙන්නෙ නෑ. එහෙමනම් අපට හොඳට තේරෙනවා ස්පර්ශය හටගන්නේ ආයතන හය නිසා ම යි.

මෙන්න ඒ සෙවිල්ල...

මේ ආයතන හය අපට ලැබුනේ ඉපදුනා ම. ඉපදුනා ම ලැබුනේ

අඝ - කණ - නාසය - දිව - කය - මනස කියන මේ ආයතන හය යි. පොඩි කාලේ තේරෙන්නෙ නැති කාලේ අපි විනෝද වෙන්නේ මොනවයිත් ද? වූ කරලා වූ තලනවා. එහෙම තමයි පොඩි කාලේ සතුටක් ලැබුවේ. බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා වල තියෙන කරුණු මේ කියන්නේ. ඊට පස්සේ උන්වහන්සේ දේශනා කරනවා මෙයා ටික ටික ලොකු වෙනකොට වූ තැලිල්ල හවත්වනවා. ඊට පස්සේ සෙල්ලම් බඩු හොයනවා. සෙල්ලම් කරන්න. සෙල්ලම් තුළං පෙනි, සෙල්ලම් ගොන්නු හොයනවා. ආයෙ සෙල්ලම් බඩු හොයන කාලේ වයාගෙන් අයිත් වෙලා මෙයා මහත් වෙලා එනකොට මොනවද හොයන්නේ? ඇසෙත් දකින්නා වූ ප්‍රිය මනාප වූ රූප හොයනවා, කණෙන් අසන්නා වූ ප්‍රිය මනාප වූ ශබ්ද හොයනවා, නාසයෙන් ආක්‍රාණය කරන්නා වූ ප්‍රිය මනාප වූ ගඳ - සුවඳ සොයනවා, දිවෙන් විඳින්නා වූ ප්‍රිය මනාප වූ රස හොයනවා, කයට දැනෙන්නා වූ ප්‍රිය මනාප වූ පහස සොයනවා. එහෙම වෙන්නෙ නැද්ද?

බලන්න හරිම ලස්සනයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා ඊට පස්සේ වයා ඒකට තමයි අනුවෙලා ජීවත් වෙන්නේ. ඊට පස්සේ ඒකට මුසපත් වෙනවා. දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය අහන එක්කෙනා තේරුම් ගන්නවා මේ ඇහැ, කණ, නාසය, දිව, කය, මනස තමයි ස්පර්ශයට හේතුව. එතකොට මේ ස්පර්ශ අභිත්‍යය යි.

අවබෝධ කළ යුතු ධර්මය මෙය යි...

අපට විශේෂයෙන් ම අවබෝධ කරගන්න තියෙන කාරණාව තමයි මේ අභිත්‍යය. ඒ තමයි හේතු සකස් වෙනකොට හට ගන්නා ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. හේතු නිරුද්ධ වෙනකොට නිරුද්ධ වන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. (යං කිඤ්චි සමුදය ධම්මං - සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං) යම් කිසි දෙයක් හටගන්නා වූ ස්වභාවයෙන් යුක්තයි ද, ඒ සියල්ල නිරුද්ධ වෙන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. ඕනි ඕතෙත්ටයි එන්න ඕනෙ.

නමුත් බොහෝ දෙනෙකුට වෙන්නෙ ඕක නෙවෙයි. විඤ්ඤාණ වල පැටලෙනවා. සංස්කාරවල පැටලෙනවා. පැටලි පැටලි ඉතින් ඉන්නවා. අවබෝධයක් කරා යන්නෙ නෑ. අපේ ඉලක්ක වෙන්න ඕනෙ අන්න එතනට එන්න යි. ඒ තමයි “යං කිංචි සමුදය ධම්මං - සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං” ඒක තමයි (ධම්ම වක්ඛු) දහම් ඇස. එතනට එන්නෙ නැතිව පැටලෙනවා. පැටලිලා පටිච්ච සමුප්පාදය ඔහොම නෙමෙයි අපි විශේෂ දේවල් දන්නවා කියලා. ඕනි සංස්කාර පටලවා ගන්නවා. විඤ්ඤාණය

පටලවා ගන්නවා. නාම-රූප පටලවා ගන්නවා. පැටලිල්ල තුළ විතරයි වියා ඉන්නේ. මම අර කියාපු තැනට එන්නේ නෑ වියා.

ලොවේ අති තතු එලෙසට...

මේකේ ස්වභාවය තමයි, හේතු සකස් වෙත කොට සකස් වෙවී යන ස්වභාවයෙන් යුක්ත වීම. හේතු නිරුද්ධ වෙත කොට නිරුද්ධ වී යන ස්වභාවයෙන් යුක්ත වීම. මෙන්න මේ "ධම්මධීති - ධම්ම නියාමනා" මේක තමයි, අවබෝධ කරගන්න තියෙන්නේ. චිතකොට තමයි මේ ශ්‍රාවකයා ප්‍රඥා සම්පන්න වෙන්නේ. ප්‍රඥාසම්පන්න ශ්‍රාවකයෙක් වීම හේ මේකේ අපට තියෙන ඉලක්කය. චිතනටනේ අපි යන්න ඕනේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා මේ ආයතන හය නාම-රූප හේතුවෙන් හට අරන් තියෙන්නේ. මොනවද මේ නාම-රූප. **වේදනා, සංඥා, චේතනා, ඵස්ස, මහසිකාර** මේවා තමයි **නාම**. දැන් බලන්න විඳීම, හඳුනාගැනීම, චේතනා කියන මේ තුන ම හටගෙන තියෙන්නේ කුමක් ප්‍රත්‍යයෙන් ද? ස්පර්ශයෙන්. අන්න ඒ හිස යි හතරවෙනියට ස්පර්ශය ආවේ. ස්පර්ශය යම් තැනක ද එතැන විඤ්ඤාණය නැද්ද? විඤ්ඤාණයෙන් තොර ස්පර්ශයක් කොයිත් ද? චිතකොට මේ හතරේ ම ක්‍රියාකාරීත්වයට හේතුව මහසිකාරය. මහස කියන දේ මේවායේ ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ නැත්නම් මේවා මුකුත් හැදෙන්නේ නෑ.

සැබෑ ම ආරක්ෂාව හඳුනාගන්න...

බලන්න මේක පැහැදිලි කරන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මයේ බොහොම ලස්සනට කරුණු තියෙනවා. උන්නාහ කියන බ්‍රාහ්මණයා ඇවිදින්න ප්‍රශ්න කරනවා, "ස්වාමීනී, මේ වෙන් වෙන් ගෝවර විෂය ඇති, වෙන් වෙන්ව ගෝවර විෂය අනුභව කරන, ඒකේ තේරුම ඇහෙන්න කරන්නේ දැක්මේ කෘතිය. දැක්ම විතරයිනේ ඇහැට කරන්න පුලුවන්. චිතකොට ඇහැට ආවේණික දේ තමයි දැක්ම. කණට ආවේණික කෘතිය තමයි ඇසීමේ කෘතිය. නාසයට කරන්න පුළුවන් ගඳ සුවඳ දැනීම, දිවට කරන්න පුළුවන් රස දැනීම, කයට කරන්න පුළුවන් පහස දැනීම. දැන් මේ විකිනෙකට වෙන් වූ දේවල් තමයි මේ විකිනෙකට සිද්ධ වෙන්නේ. මේ වෙන් වෙන් වශයෙන් විෂය ලබන මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය කියන මේ පහට තියෙන පිළිසරණ මොකක් ද කියලා ඇහැව්වා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළිතුරු දන්නා මේ පහට තියෙන පිළිසරණ තමයි මහස. අන්න බලන්න ඇහෙන්න රූප දැක්ක ම හිතේ මතක හිටින්නේ ඒකනේ. කණෙන් ශබ්ද ඇසුවා ම හිතේ මතක හිටින්නේ

ඒක යි. මහස පිලිසරණ වෙච්ච මහසිකාර ප්‍රත්‍යයෙන් තමයි මේවා තියෙන්නේ. මහසට තියෙන පිලිසරණ මොකක් ද? සිහිය. සිහිය නැත්නම් ඉවරයි.

සිහිය නැත්නම්...

අපේ මේ කෙරුවාවලේ ඔක්කොම තියෙන්නේ සිහිය තියෙනකම් විතරයි. ධර්මයේ කියන්නේ සිහිය පිහිටුවාගන්න. සිහිය දියුණු කරන්න. සිහිය ම වඩන්න. බලන්න මහසට පිලිසරණ දියුණු කරන හැටි. කොච්චර වටිනවා ද? ඉතින් මේ වේදනා, සංඥා, චේතනා, චිස්ස, මහසිකාර තමයි නාම. රූපය කිව්වේ සතර මහා භූත ත්, සතර මහා භූතයින්ගෙන් හටගත්තු දේවලුත්. මේ දෙකේ සංකලනයෙන් තමයි, නාම-රූප කියන සංකලනයෙන් තමයි, පටිච්ච සමුප්පාදයක් සකස් වෙන ආකාරයේ ඇස කියන එකක් හැදෙන්නේ. ඒ නාම-රූප කියන සංකලනයෙන් තමයි, පටිච්ච සමුප්පාදයක් සකස් වෙන ආකාරයේ කණක් හැදෙන්නේ.

දැන් මේ ධර්මය තුළ පටිච්ච සමුප්පාදය හැදෙනවානේ. මේ පටිච්ච සමුප්පාදය කියන හේතු එල ධර්මතාවය හැදීගෙන යනවා. මේ හැදෙන දේවල් ඔක්කොම අහිතය දේවල් හේද? එතකොට මේ දේවල් ඔක්කොම හැදෙන්නේ හේතුඑල ධර්මතාවය තුළින්. ඒකට කියන්නේ 'පටිච්ච සමුප්පන්න'.

එතකොට පටිච්ච සමුප්පන්න දේක තියෙන ලක්ෂණය මොකක් ද? අහිතය. එතකොට නාම-රූප කියන්නේ පටිච්ච සමුප්පන්න දෙයක්. එතකොට බලන්න ඇහැ නාම-රූප වලින් නම් හැදිලා තියෙන්නේ, ඇහේ නාම රූප තියෙනවා. කණේ - නාසයේ - දිවේ - කයේ - මහසේ නාම රූප තියෙනවා. මෙ නාම රූපයන්ට හේතුව මොකක් ද?

මෙන්න මෙහෙමයි නාම රූප ඇතිවෙන්නේ...

(විඤ්ඤාණය බෝ සති නාම රූපං හෝති) (විඤ්ඤාණ පච්චයා නාම රූපං) විඤ්ඤාණය ඇති කල්හි නාම රූප ඇත. දැන් අපි දන්නව අර ස්පර්ශය ගැන කතා කරන කොටත් විඤ්ඤාණය තියෙනවා. දැන් අපි බලමු හිතලා ඇහැ අන්ධ වුනොත් ඊට පස්සේ එතන ස්පර්ශයක් උපද්දවන්න පුලුවන් ද? බැහැ. විඳීමක්? බැහැ. සංඥාවක් ? බැහැ. චේතනා? බැහැ. මුකුත් බැහැ. එහෙනම් ඒ ඔක්කොට ම හේතු වෙන්නේ ඇහැ යි, රූපය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම. ඒ ඔක්කොම ඇතිවෙන්නේ, නාම රූප, මහසේ සම්බන්ධයෙන්. ඒකයි මේ හය

ආකාරයක විඤ්ඤාණය ගැන අපි මේ අහස පොළොව ගැටලුන් වගේ පැටලෙන්න ඕනෙ නෑ. මේකෙ තේරුම් ගන්න තියෙන්නේ මේවා අනිත්‍යය යි.

හේතු සකස් වීම නිසා සකස් වෙන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි. හේතු නිරුද්ධ වීම නිසා නිරුද්ධ වෙලා යන ස්වභාවයෙන් යුක්තයි කියන එක අපේ ඉලක්කය කරගන්න ඕනෙ. (යං කිංචි සමුදය ධම්මං - සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං) ඒක තමයි දැනම අප. එතන තමයි අපි ඉලක්ක කර ගන්න ඕනෙ.

අවිද්‍යා සහගත සංස්කාර තේරුම් ගනිමු...

එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා සංස්කාර ප්‍රත්‍යයෙන් තමයි විඤ්ඤාණය ගටගන්නේ. සංස්කාර ඇති කල්හි තමයි විඤ්ඤාණය තියෙන්නේ. **කාය සංඛාර - වචි සංඛාර - චිත්ත සංඛාර.**

කාය සංඛාර කිව්වේ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස දෙකට; වචි සංඛාර කිව්වේ චිතක්ක විචාර දෙකට; චිත්ත සංඛාර කිව්වේ සංඥා වේදනා දෙකට. සමහරු මේක පටලවා ගන්නවා මෙතන සංඛාර කියන්නේ කර්මයට කියලා. නමුත් පැහැදිලිව **චිතංග සූත්‍රය** ඇතුළු පටිච්ච සමුප්පාදය විස්තර කරන මුල් සූත්‍ර වල ලස්සනට කාය සංස්කාර, වචි සංස්කාර, චිත්ත සංස්කාර කියලා විස්තර කරනවා. දැන් අපි ගනිමු, අපි ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කරනවා. අපි කය ගැන අවබෝධයකින් ද ඉන්නේ? විද්‍යාව පහළ වෙලා ද ඉන්නෙ කය ගැන. කායානුපස්සනාව සම්පූර්ණ වෙලා ද? කායානුපස්සනාවේ මනාකොට සිත පිහිටලා සප්ත ඛෝජ්ඣංග වඩලා විද්‍යා විමුක්ති පහළ වෙලා ද? නෑ. අවිද්‍යා සහගතව කය පවත්ව පවත්වා තමයි, අපි මේ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කරන්නෙ. අවිද්‍යා සහගත නැද්ද එතකොට අවිද්‍යා සහගත යි, අවිද්‍යා සහගතව වචනය පවත්ව පවත්වා තමයි චිතක්ක විචාර කරන්නෙ. අවිද්‍යා සහගත නැද්ද? අවිද්‍යා සහගතයි. අවිද්‍යා සහගතව තමයි අපි සිත පවත්වන්නේ. එතකොට මේ චිත්ත සංස්කාර සිත හා බැඳිලා තියෙනවා. එතකොට හඳුනාගන්න දේ තුළ අවිද්‍යාව නැද්ද? විඳින දේ තුළ අවිද්‍යාව නැද්ද? තියෙනවා.

අවිද්‍යාව නැතිවෙන්න නම්...

අවිද්‍යාව ප්‍රත්‍යයෙන් හට ගන්න කොට සංස්කාර විඤ්ඤාණය අවිද්‍යා සහගත යි. එතන ඉඳලා දිගට ම අවිද්‍යා සහගත වැඩ පිලිවෙලක් තියෙන්නෙ. අපි කියමු කෙනෙක් **කායානුපස්සනා, වේදනානුපස්සනා, චිත්තානුපස්සනා, ධම්මානුපස්සනා** කියන **සතර සතිපට්ඨාන**ය මනා කොට

සිත පිහිටෙව්වා. අවිද්‍යාව පෝෂණය කරන වැඩේ දැන් නවත්තලා තියෙන්නෙ. අවිද්‍යාව පෝෂණය වෙන්නෙ නෑ දැන්. කොහොම ද ඒ සතරසතිපට්ඨනේ මනාකොට සිත පිහිටෙව්වා. අවිද්‍යාව පෝෂණය වෙන්නෙ පංච නිවරණ වලින්නෙ. දැන් සතර සතිපට්ඨානයේ මනාකොට සිත පිහිටවුපු ගමන් අවිද්‍යාව පෝෂණය වීම නවතිනවා. ඊටපස්සේ මොකද කරන්නේ ඒයා **සප්ත බොජ්ඣංග ධර්මයන් සති - ධම්මච්චය - වරය - පිති - පස්සද්ධි - සමාධි - උපේක්ඛා** මේ සප්ත බොජ්ඣංග ධර්මයන් මනා කොට වඩනවා. වඩන කොට වඩන කොට මොකද වෙන්නේ? **දුක් නම් වූ ආර්ය සත්‍යය පිරිසිඳ දක්නවා. දුක් සමුදය ආර්ය සත්‍යය පිරිසිඳ ප්‍රත්‍යාණය කරනවා. දුක් නිරෝධය නම් වූ ආර්ය සත්‍යය සාක්ෂාත් කරනවා. දුක් නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා නම් වූ ආර්ය සත්‍යය සම්පූර්ණ කරනවා.** එතකොට මොකද වෙන්නේ? අවිද්‍යාව බිඳගෙන විද්‍යාව පහළ වෙනවා. ආශ්‍රවයන් ක්‍ෂය වෙනවා. පටිච්ච සමුප්පාදයෙන් නිදහස් වෙනවා. දුකෙන් නිදහස් වෙනවා. විද්‍යා විමුක්ති ලබාගත්තට පස්සේ අවිද්‍යාව නෑ.

පටිච්ච සමුප්පාදය නිරුද්ධ වෙලා යන හැටි...

අවිද්‍යාව නැත්නම් අවිද්‍යාව ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්න සංස්කාර මුකුත් තියෙනව ද? දැන් රහතන් වහන්සේලා වැඩ ඉන්නවා. එතකොට රහතන් වහන්සේ හුස්ම ගන්නෙ නැද්ද? හුස්ම හෙලන්නෙ නැද්ද? හඳුනා ගන්නවා, විඳිනවා, කථාබස් කරනවා. නමුත් පටිච්ච සමුප්පාදය නැතැ. ඇයි ඒ? පටිච්ච සමුප්පාදය තියෙන්නෙ කොහොම ද? අවිද්‍යාව හේතුවෙන් සංස්කාර ඇතිවෙනවා. සංස්කාර හේතුවෙන් විඤ්ඤාණය ඇතිවෙනවා, විඤ්ඤාණය හේතුවෙන් නාම - රූප ඇතිවෙනවා, නාම රූප හේතුවෙන් ආයතන හය ඇතිවෙනවා, ආයතන හය හේතුවෙන් ස්පර්ශය ඇතිවෙනවා. ස්පර්ශය හේතුවෙන් විඳීම ඇතිවෙනවා, විඳීම හේතුවෙන් තණ්හාව ඇතිවෙනවා, තණ්හාව හේතුවෙන් උපාදාන ඇති වෙනවා, උපාදාන හේතුවෙන් භවය ඇතිවෙනවා, භවය හේතුවෙන් උපදිනවා, ඉපදීම හේතුවෙන් ජරා - මරණ - සෝක - වැළපීම් - දුක් - දොම්නස් - සුසුම් හෙලීම් ඇතිවෙනවා.

එතකොට ජරා මරණ නැතිවෙන්නේ ඉපදීම නිරුද්ධ වෙනකොට. ඉපදීම නිරුද්ධ වෙන්නේ භවය නිරුද්ධ වෙනකොට. භවය නිරුද්ධ වෙන්නේ උපාදාන නිරුද්ධ වෙනකොට. උපාදාන නිරුද්ධ වෙන්නේ තණ්හාව නිරුද්ධ වෙනකොට. තණ්හාව නිරුද්ධ වෙන්නේ වේදනාව නිරුද්ධ වෙනකොට. වේදනාව නිරුද්ධ වෙන්නේ ස්පර්ශය නිරුද්ධ වෙනකොට. ස්පර්ශය නිරුද්ධ වෙන්නේ ආයතන හය නිරුද්ධ

වෙනකොට. ආයතන හය නිරුද්ධ වෙන්නේ නාම රූප නිරුද්ධ වෙනකොට. නාම රූප නිරුද්ධ වෙන්නේ විඤ්ඤාණය නිරුද්ධ වෙනකොට. විඤ්ඤාණය නිරුද්ධ වෙන්නේ සංස්කාර නිරුද්ධ වෙනකොට. සංස්කාර නිරුද්ධ වෙන්නේ අවිද්‍යාව නිරුද්ධ වෙනකොට.

සියල්ලෙන් ම මිදුණු ඒ සොඳුරු සිත...

අන්ත බලන්න, රහතන් වහන්සේට පටිච්ච සමුප්පාදය නිරුද්ධයි අවිද්‍යාව නිරුද්ධ නිසා. මෙන්න මේ විදිහටයි සියලු දුක් දොමිනස් ම නිරුද්ධ වෙලා යන්නේ. එතකොට අපි අවබෝධ කරගන්න තියෙන්නේ හේතූන් නිසා හටගන්නා වූ යම් දෙයක් ඇත් ද, හේතු නිරුද්ධ වීමෙන් ඒ සියල්ල නිරුද්ධ වෙනවා කියන එකයි.

එතකොට පටිච්ච සමුප්පාදයේ මුල් කොටස විතරක් අල්ලගෙන දැගල දැගල හිටියොත් අවිද්‍යා පච්චයා සංඛාරා කියල නිරෝධය ගැන කතා කරන්නෙ නැතිව එයාට පටිච්ච සමුප්පාදය අවබෝධ කරන්න වෙන්නෙ නෑ. ඊට පස්සේ එයා පැටලි පැටලි ඉඳී. විඤ්ඤාණය මොකක් ද? සංස්කාර මොකක් ද? හවය මොකක් ද? කියල.

රහතන් වහන්සේ මරණින් මතු ඉන්නවා ද? නැද්ද?

එහෙම බලද්දී අවිද්‍යාව සම්පූර්ණයෙන් ම නිරුද්ධ වෙච්ච පටිච්ච සමුප්පාදය නිරුද්ධ වෙච්ච රහතන් වහන්සේට මරණයෙන් මතු ඇත නැත කතාවල් ගලපන්න පුළුවන් ද? එකක්වත් ගලපන්න බෑ. මොකද යමකින් මනිනවා ද, ඒ මනින්න ඕනෙ එකක්වත් එතන නෑ. ඒකයි රහතන් වහන්සේගේ ස්වභාවය මනින්න බෑ කියන්නේ. ප්‍රමාණ කරන්න බෑ කියන්නේ. ඇයි රහතන් වහන්සේ පිරිනිවන් පාන්නේ පරලොව දී නෙමෙයිනෙ. මෙලොව දී යි පිරිනිවන් පාන්නේ.

නිව් ගිය පහණ...

(කිණං පුරාණං) පැරණි කර්ම ක්ෂය වූවා (නවං නත්ථි සම්භවං) අලුතින් කර්මයන්ගේ සම්භවයක් නැත. (විවරත්ත වත්තා ආයතිංකේ නවසම්මං) අනාගතයට කිසි හවයක් කෙරෙහි සිත ඇල්ලීමක් නැහැ. (තේ ඛිණ ඛිපා) ඒ රහතන් වහන්සේලාගේ ඛිපය ක්ෂය වෙලා, අන්ත විඤ්ඤාණය නැමැති ඛිපය පැලවෙන්න ඛිපයක් නෑ. (අචිරුජ්ඣි ඡන්දා) තෘෂ්ණාව උදුරා දාල තියෙන්නෙ. (නිබ්බන්ති ධීරා) ඒ ප්‍රඥාවන්ත රහතන් වහන්සේලා නිව් යනවා (යට්ඨ අයං පුද්දපො) මේ පහණ වගේ.

කොයි තරම් සුන්දර ද බලන්න මේවා අහන්න ලැබීම පවා. මේවා අහන්න වත් ලැබෙන්නේ කියෙත් කී දෙනාට ද? අහන්න ලැබීමත් කොයිතරම් දුර්ලභයි ද?

සැබැවින් ම අසිරිමත්....

ඒ නිසා මේ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ තමයි මේ ලෝකයේ තියෙන එකම එක ආශ්චර්ය. ඒකාන්තයෙන් ම ඒ බුදු රජාණන් වහන්සේ ආශ්චර්ය යි. ඒ බුදු රජාණන් වහන්සේ වදාළ ධර්මය තමයි මේ ලෝකයේ තියෙන ආශ්චර්ය වූ අද්භූත වූ ධර්මය. එකම එක ධර්මය. ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා තමයි මේ ලෝකයේ ආශ්චර්ය රහතන් වහන්සේලා. මේ අසිරිමත් තුණුරුවන් ලැබුන වෙලාවේ මේ ධර්මය අහලා චිත්ත ප්‍රසාදය ඇතිකරගන්න ඕනෙ, මේ ලෝකයේ කිසි දෙවියෙකුට, මාරයෙකුට, බ්‍රහ්මයෙකුට, ශ්‍රමණ - බ්‍රාහ්මණයෙකුට මගේ මේ ශ්‍රද්ධාව අල්ප මාත්‍රයක් වත් සොලවන්න බෑ කියන අවබෝධය ඇතුළුවයි. ඒ නිසා මේ පින්වතුන් සියලු දෙනාට ම මේ ගෞතම බුදු සසුනේ දී ම චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ වේවා.

නැදු! නැදු!! නැදු!!!

මහජායේ ඇදහැලුණු අමාවැස්ස

-දූෂිතීන් ලක්බණ සූත්‍රය-

ශ්‍රී ලංකාවේ විනිවිදී,

මේ සූත්‍ර දේශනාව 'පඤ්චවග්ගීය සූත්‍රය' නමින් සඳහන් වෙලා තියෙනවා. පඤ්චවග්ගීය කිව්වේ පස්වග මහණුන් උදෙසා වදාළ දේශනා හිසා.

පස්වග මහණුන් උදෙසා දේශනා කරපු දම්සක් පැවතුම් සූත්‍ර දේශනාවේ දී විස්තර වෙන්නේ අන්ත දෙකට වැටෙන්නේ හැතිව ඒ භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවේ ගමන් කරලා ධර්මාවබෝධය කළ ආකාරය. ඒ අවබෝධ කරපු ධර්මය තමයි චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය.

ඊළඟට වදා කොණ්ඩඤ්ඤ ස්වාමීන්වහන්සේ සෝතාපන්න බවට පත්වුනා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ආර්ය ශ්‍රාවකත්වයට පත්වුනා. කොණ්ඩඤ්ඤ ස්වාමීන් වහන්සේ ධර්ම අවබෝධ කරනවත් සමඟ ම දස දහසක් ලෝක ධාතුව ම කම්පා වෙලා ගියා.

රහතන් වහන්සේලා බිහිකළ දම් දෙසුමක්...

ඉතින් මේ පස්වග මහණුන් වහන්සේලා ඒකතු කරලා පස්දෙනා වහන්සේලා උදෙසා මේ අනන්ත ලක්බණ සූත්‍රය දේශනා කළා. මේ ධර්ම දේශනාව අවසන් වෙනවාත් සමඟ ම ඒ ස්වාමීන් වහන්සේලා පස් නම

ඉතිරිවෙන්නේ. රෝගී තත්ව වලට පත්වුනා ම මරණාසන්න වෙලා මැරෙන බව කීවා ම අඬනවා. මේක තමයි සාමාන්‍ය හිතක තියෙන පොදු ලක්ෂණය. මේ ඔක්කෝම තියෙන්නේ තේරුම් ගැනීමේ ප්‍රශ්නයක් නිසා. තේරුම් ගත්ත නම් ප්‍රශ්නයක් නැහැ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, **(රූපං භික්ඛවේ අනත්තා)** මේ රූපයට ස්ථිර පැවැත්මක් නැහැ. **(රූපං ච හිදං භික්ඛවේ, අත්තා අභවිස්ස)** "පින්වත් මහණෙනි, බැරවෙලාවත් මේ රූපයට ස්ථිර පැවැත්මක් තිබුන නම්, **(තස්මා රූපං ආබාධාය සංවත්තති)** මේ රූපය කවදාවත් මේ විදිනේ පීඩාකාරී දෙයක් වෙන්නේ නෑ. උන්වහන්සේ දේශනා කරනවා, මේ රූපයට ස්ථිර පැවැත්මක් තිබුන නම්, මේ විදිනේ පීඩා ඇතිවෙන්නේ නෑ. **(න ච ලබ්භති රූපේ)** එහෙනම් ලැබෙන්න ඕනෙ මෙහෙම **(ඒවං මේ රූපං හෝතු)** මාගේ රූපය මේ අකාරයට යි පවතින්න ඕනෙ කියලා **(ඒවං මේ රූපං මා අහෝසී ති)** මාගේ රූපය මෙහෙම වෙන්න එපා කියලා තමන්ට ඕනෙ විදිනට ඒක කරන්න පුළුවන් වෙන්න ඕනෙ. අපට පුළුවන් ද ඇසට, කණට, නාසයට, දිවට, කයට මේක කරන්න. බැහැ. අපට පුළුවන් ද රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පහසට මේක කරන්න. බැහැ. ඒ වෙනස්වෙන එක මේ ලෝකේ කාටවත් නවත්වන්න බැහැ. ඒ වෙනස් වෙන්නේ මොක ද? ස්ථිර වූ දෙයක් නැති නිසා. අන්ත අනාත්මයක ලක්ෂණ.

අපට ඕනෙ විදිනට ලබන්න බෑ.

ඊළඟට උන්වහන්සේ දේශනා කරනවා, **(යස්මා ච ඛෝ භික්ඛවේ රූපං අනත්තා)** යම් කරුණකින් මහණෙනි, මේ රූපය අනාත්ම වෙනව ද, යමක් නිසා මේ රූපය ස්ථිර නැති ද, **(රූපං ආබාධාය සංවත්තති)** ආබාධ පිණිස පවතිනවා **(න ච ලබ්භති රූපේ)** රූපය ලබන්න බැහැ. **(ඒවං මේ රූපං හෝතු)** තමාගේ මේ රූපය මේ විදිනට වෙන්න ඕනෙ කියලා ලබන්න බැහැ. **(ඒවං මේ රූපං මා අහෝසීති)** මාගේ මේ රූපය මේ විදිනට වෙන්න එපා කියලා ලබන්න බැහැ. මේ අනාත්මය නිස යි. නොයෙකුත් ආකාරයේ රෝග පීඩා මේ ශරීරයට වැළඳෙන්නෙ. ශරීරය ලෙඩ වෙවිච වෙලාවට මේක අනාත්ම දෙයක් කියලා අපේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනව නේද? මේක මේ විදිනට වෙන්න එපා කියලා ලබන්න බැරි බව ප්‍රකාශ කරලා තියෙනව නේද? ඒ නිසා මේ විදිනේ ශරීර අපි අතරින් ඕනෙ කියලා සිතේ අවබෝධය ඇති කරගත යුතු යි.

වේදනාවත් අනාත්මයි.

ධුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා ඒ වගේ ම (වේදනා තික්ඛවේ, අනත්තා) පින්වත් මහණෙනි, වේදනාව ද අනාත්ම යි. සැප, දුක, උපේක්ෂා විඳිම් වලත් ස්ථිර වූ දෙයක් නැහැ. රූපය සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත්තු නිසා ස්ථිර වූ දෙයක් නැහැ. වේදනාවේ ස්ථිර වූ දෙයක් නැත්තේ ඇයි? වේදනාව අස්ථිර ඇයි? ස්පර්ශය නිසා හටගත්තු එකක් නිසා.

ස්පර්ශය කිව්වේ,

- ඇහැර යි, රූප යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම - ඇසේ ස්පර්ශය
- කණ යි, ශබ්ද යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම - කණේ ස්පර්ශය
- නාසය යි, ගඳ සුවඳ යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම - නාසයේ ස්පර්ශය
- දිව යි, රසය යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම - දිවේ ස්පර්ශය
- කය යි, පහස යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම - කයේ ස්පර්ශය
- මනස යි, අරමුණු යි, විඤ්ඤාණය යි එකතු වීම - මනසේ ස්පර්ශය

ස්පර්ශයේ හැටියට තමයි විඳීම නියෙන්නේ...

ඒ එකතු වෙච්ච දේ තුළ සැප තිබුණොත්, වේදනාව සැප යි. ඒ එකතු වෙච්ච දේ තුළ දුක තිබුණොත් වේදනාව දුක යි. එකතු වෙච්ච දේ තුළ මධ්‍යස්ථ භාවය තිබුණොත්, වේදනාව මධ්‍යස්ථ භාවය යි. අපේ ජීවිතයේ අනන්ත කායික මානසික වේදනාවලට ඇතිවෙනවා නේද? අපිට කවදාවත් හිතෙනව ද මේක මේ ස්පර්ශයෙන් හටගත්ත එකක් කියලා. අපට හිතෙන්නේ කර්ම විපාකයක් කියලා. කර්ම විපාකයක් කියලා හිතෙන්නේ මොන වෙලාවට ද? අපිට විඳින්න ඕනෙ අනේ මේ කර්මයක් නේ කියලා හිතෙන්න. අපි තේරුම් ගත්තොත් මේ වේදනාව ස්පර්ශයෙන් හටගත්තු එකක්. ස්පර්ශය නැති වී යාමෙන් නැති වී යනවා කියලා. අපි වටහාගන්නවා වේදනාවට ආත්මයක් නැති බව.

අපට ඕනෙ හැටියට පවත්වන්න බැර අනාත්ම නිස යි.

එහෙනම්, ඇසේ හටගත්ත වේදනාවට ආත්මයක් නෑ. කණේ හටගත්ත වේදනාවට ආත්මයක් නෑ. නාසයේ හටගත්ත වේදනාවට ආත්මයක් නෑ. දිවේ හටගත්ත වේදනාවට ආත්මයක් නෑ. කයේ හටගත්ත වේදනාවට ආත්මයක් නෑ. සිතේ හටගත්ත වේදනාවට ආත්මයක් නෑ.

ඒ කියන්නේ ස්ථිර දෙයක් නැහැ. හේතුවක් නිසා හටගත්තු ඵලයක් විඳීම කියන්නේ. හේතුව වෙනස් වෙන කොට ඵලයත් වෙනස් වෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා “පින්වත් මහණෙනි, යම් හෙයකින් මේ වේදනාව ආත්මයක් වුනා නම්, අපට පුළුවන් වෙන්න ඕනෙ සැප වේදනාවක් ආවහම මගේ වේදනාව ඔහෙම ඉන්න, වෙනස් වෙන්නෙ නැතිව ඉන්න කියලා නවත්වගන්න. දුක් වේදනාවක් එනකොට අනේ එන්න චපා කියලා නවත්වා ගන්න.” එහෙම කරන්න පුළුවන් ද? ඔප.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා යම් කරුණක් නිසා මේ වේදනාව අනාත්මයි ද ඒ නිසයි මේක ආබාධ පිණිස පවතින්නේ. කොච්චර වද වේදනා විඳිනව ද කිව්වොත් මනුෂ්‍යයෝ ගොඩාක් ම විඳින්නේ කායික දුක් නෙවෙයි, මානසික දුක්. හුලු දෙනෙකුට වෙලා තියෙන්නේ තේරුම්ගන්න බැහැ මානසික දුක් විඳින්නේ කියලා. ඒ නිසා හැම තිස්සෙ ම පිලිසරණ හොයන්න හදන්නේ බාහිරින්. කවදාවත් පිලිසරණක් නැහැ. මේ වේදනාවේ ස්ථිර දෙයක් නැති නිසා කිසි දවසක මේ සැප වේදනාව මෙහෙම වෙන්න, දුක් වේදනාව යන්න කියලා, ලබන්න බැරි බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා.

හඳුනාගන්නේ අනාත්ම දෙයක්...

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා **(සඤ්ඤා භික්ඛවේ, අනත්තා)** පින්වත් මහණෙනි, හඳුනාගන්න දේට ස්ථිර වූ පැවැත්මක් නෑ. හඳුනාගන්න සෑම දෙයක් ම අනාත්ම දෙයක්. ඇතින් අපි මේ දක්වා යමක් දැක්ක ද වෙනස් වෙන දේවල් අපි දැකලා තියෙන්නේ. කණින් අපි මේ දක්වා යමක් ඇහුව ද, ඒ අහපු සෑම දෙයක් ම වෙනස් වෙනවා. අපි හඳුනාගන්න ශබ්දය වෙනස් වෙන එකක්. නාසයට දැනෙන ගඳ සුවඳ ඔස්සේ යමක් අපි හඳුනාගත්ත ද වෙනස් වෙන දෙයක් හඳුනාගත්තේ. දිවට දැනෙන යම් රසයක් හඳුනාගත්ත ද, වෙනස් වෙන දෙයක් හඳුනාගත්තේ. කයට දැනෙන යම් පහසක් හඳුනාගත්ත ද, ඒ සෑම පහසක් ම වෙනස් වෙන එකක්. හිතට දැනෙන යම් සිතුවිල්ලක් හඳුනාගත්ත ද, ඒ සෑම සිතුවිල්ලක් ම වෙනස් වෙලා ගියා. සංඥාවට ආත්මයක් නෑ. සංඥාවට ස්ථිර දෙයක් තිබුනා නම්, මේ හඳුනාගන්න දේවල් වෙනස් වෙන්න චපා, ඔහොම ඉන්න කියලා අපිට හොඳ හොඳ දේවල් තියාගෙන නරක දේවල් ඔක්කෝම අයිත් කරන්න පුළුවන් වෙන්න ඕනෙ. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා හඳුනාගන්න දේවලට ස්ථිර පැවැත්මක් නැහැ. ස්ථිර පැවැත්මකින් තොර දේවල් මේ ඔක්කෝම අපි අල්ලාගන්නේ.

අවිදු අඳුරෙන් ඵලියට ඵන්හට උත්සාහ කරමු...

පින්වතුනි, මේ ධර්මය තනිකර ම වැහිලා තියෙන්නේ මේ අවිදුනාව නිසා. අපි දැන් ධර්මය අහලා මොකක් ද කරන්න හදන්නේ. හිතේ තියෙන අවිදුනාව බිඳලා දමන්න. හිතේ සකස් වෙලා තියෙනවා හැම තිස්සෙ ම අපි නොමග ගෙනියන දේවල්. ඒක මැද්දේ තමයි අපි මේ ධර්මය අහලා හිත දියුණු කරගන්න හදන්නේ.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, (සංඛාර) **තික්ඛාවේ අනත්තා**) සංඛාර අනාත්ම යි. සංඛාර කිව්වේ මොනවා ද? විපාක පිණිස කර්ම සකස් වීම. විපාක පිණිස කර්ම සකස්වීමට මුල් වුනේ මොකක් ද? චේතනාව. ඒ කියන්නේ ඇසට පෙනෙන රූපය අල්ලගෙන කණට ඇසෙන ශබ්දය අල්ලගෙන නාසයට දැනෙන ගඳ සුවඳ අල්ලගෙන, දිවට දැනෙන රසය අල්ලගෙන, කයට දැනෙන පහස අල්ලගෙන සිතට සිතෙන දේවල් අල්ලගෙන මේ චේතනාව ඇතිවෙනවා. මේ චේතනාවේ තියෙනවා පුදුම විදිහට පණ දිලා වැඩ කරන්න පුළුවන් හැකියාවක්. මහසේ ඒ ක්‍රියාකාරීත්වය හැද්ද? මහස තුළ චේතනාව එකතු වෙලා තියෙන්නේ. අපි යම් කිසි දෙයක් හිතමින් ඉන්නවා. හිතමින් ඉන්න දේ තුළ ද්වේෂය තියෙනවා නම්, ඒක බලවත්ව ක්‍රියාත්මක වෙනවා දැනෙන්නේ හැද්ද? දැනෙනවා. ඒක චේතනාව මුල් කරගෙනයි වන්නේ. මෝහයත් විභෙම ම යි. අපිට ඇතිවෙනවා භයක්, භයක් ඇතිවෙව්ව ගමන් බලවත්ව ක්‍රියාත්මක වෙනවා. මම කියන අදහසත් එක්ක යි භය තියෙන්නේ. මේ චේතනාව ඇති කරන කර්ම, සංඛාර සකස්වෙලා තියෙන්නේ සංසාරේ නවත්වන්න නෙවෙයි සංසාරේ ගෙනියන්නයි. දැන් මේ වෙනකොට අපි එක එක්කෙනාගේ ජීවිත වල සංඛාර මොන විදිහට සකස් වෙලා ඇද්ද? බඹලොවට? දෙව්ලොවට? ඒ දෙකෙන් එකකට යන්න බලන්න. ආයෙත් මේ මනුස්ස ලෝකෙට ආවොත් මේ ආත්මෙදි ඇතුණු ධර්මය ලැබෙන එකක් නැහැ.

පාර්ථනා කරලා ලබන්න පුළුවන් දෙයක් නෑ...

සංස්කාර සකස්වෙන්නේ මේ ජීවිතයේ දී නොයෙක් විදිහට. මීට කලින් ජීවිතයක අපිට සංස්කාර සකස් වුණා. සකස් වෙලා අපි මව් කුසක හිටියා මාස ගාණක්, එළියට ආවා. අපිට අපේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය කර්මාණුරූපව හැඳුනා. අපට පුළුවන් ද අපේ ඇස මේ විදිහට වපා. මේ කොණ්ඩය මේ විදිහට වපා, සම මේ විදිහට වපා. හොඳ ලස්සන ඇස්, දිග කොණ්ඩා, පැහැපත් සමක් මීනෙ කියලා

පාර්ථනා කරලා බලන්න. බැහැ. සංස්කාර සකස්වෙලා තියෙන විදිහටයි අපට මේ දේවල් ලැබෙන්නේ.

අනාත්ම නිසයි මේක මේතරම් භයානක...

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා "මේ සංස්කාරවල ආත්මයක් නැහැ. සංස්කාර වෙනස් වෙලා යන විකක්. ඒ නිසා මාගේ සංස්කාර මෙසේ වේවා කියලා වෙනස් කරන්න බැහැ." කෙනෙක් කරපු අකුසල කර්මය බලවත් නම් බුදුරජාණන් වහන්සේටවත් බැහැ වියාව ඒකෙන් බේරගන්න. ඒකට හොඳම උදාහරණය තමයි, **අජාසත්ත රජතුමා**. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය අහලා ගියාට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ තික්ෂුන් වහන්සේලාට කියනවා, "පින්වත් මහණෙනි, බලන්න අවාසනාවක මහත, පාප මිත්‍රයන්ට අනුවෙලා කරගත්තු දෙයක්. පාප මිත්‍රයින්ට අනුවෙලා පියා මැරීමේ පාප කර්මය සකස් කර නො ගෙන හිටියා නම් අද මෙතැනදී මේ ආසනයේ දී ම මාර්ග ඵල ලබන කෙනෙක්". ඒ වගේ සංඛාරයක් හැදුනොත් ඉවරයි. ඒකෙන් මේ පෘතග්ජන ජීවිතේ තියෙන භයානකකම. කර්මය මොන විදිහට හැදෙයි ද කියලා කියන්න බැහැ. දැන් චිත්ත චිත්ත මනුස්සයෝ පින් පවි විශ්වාසයක් නැහැ. සසර ගමනක් ගැන අහලා නැහැ. කර්මය ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ වහන්සේගේ ධර්මය අහලා නැහැ.

ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා සංස්කාර අනාත්මයි. ආත්මයක් නැහැ. ආත්මයක් තිබුණා නම්, පුළුවන් වෙන්න ඕනෙ අනේ මං දන්නෙ නැතිවයි ඕක කළේ. ඔහොම වෙන්න විපා. විහෙම විකක් නැහැ.

මේ තරම් පුංචි දෙයක් වත් ස්ථිර වුනා නම්...

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරනවා විඤ්ඤාණයේ පැවැත්මක් නැහැ. ස්ථිර වූ දෙයක් නැහැ. විඤ්ඤාණයේ පැවැත්මක් තිබුණා නම් මගේ විඤ්ඤාණය මෙහෙම වෙන්න ඕනෙ කියලා වෙනස් කරන්න පුළුවන් වෙන්න ඕනෙ. විහෙම කරන්න බැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා වික්කරා අවස්ථාවක ඉතාම කුඩා දූවිලි ස්වල්පයක් ගෙන නියපොත්ත මත තියලා "පින්වත් මහණෙනි, මේ බලන්න මේ දූවිලි ටික දිනා. මොන තරම් පුංචි ද?" තික්ෂුන් වහන්සේලා ප්‍රකාශයක් කළා "ඉතාමත් ස්වල්පය යි ස්වාමීනි" කියල. "පින්වත් මහණෙනි, මෙන්න මේ තරම් වත් ආත්මයක් තිබුණා නම් ගැලවිල්ලක් නෑ" විහෙම තිබුන නම් මේ බණ භාවනා වල, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ගමන් කිරීම කිසිම

වැඩක් නැතැ. නමුත් එහෙම එකක් නැති නිසා හේතුව නැති වුනා ම එලය නැතිවෙලා යනවා. ඉතින් අපි මේ පරිහරණය කරන රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන පංච උපාදාන ස්කන්ධයත් එහෙම යි.

අපේ ජීවිතත් මෙන්න මේ වගේ...

උන්වහන්සේ මේ ක්‍රියාකාරීත්වය පුදුම ලස්සනට විස්තර කළා. උන්වහන්සේ පෙන්වා දුන්නා, විඤ්ඤාණය ගහක් වගේ කියලා. පොළොව සරු නම් පොළොවට හොඳට වතුර වැටෙනවා නම්, පොළවේ යම්කිසි බීජයක් රෝපණය කළා ම මොකද ඒ බීජයට වෙන්හේ? බීජය ඉස්සෙල්ලා ම මුල් අදිනවා. මුල් අදිලා සාරය උරා ගනිමින් පැළයක් හැටියට වැඩෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා ඔහින ඔය වගේ සිදුවීමක් මේ ජීවිතය තුළ සිද්ධ වෙනවා.

උන්වහන්සේ පෙන්වනවා, ආශාව (තණ්හාව) කියන්නේ ගහකට වතුර වගේ දෙයක්. රූප, ස්පර්ශයෙන් හටගත්තු විඳීම - සංඥාව - සංඛාර පොහොර තියෙන පස් වගේ. පැළවෙන්නේ මොකක් ද? සිත (විඤ්ඤාණය) පැළවෙන්නේ කොහේද? හවයේ.

මෙන්න මේ ක්‍රියාකාරීත්වය නවත්වන්න නම් මොකද කරන්න ඕනෙ. ගස් මරන්න ඕනෙ. ගස් මරන්න ඕනෙ නම් මොකද කරන්න ඕනෙ. වතුර නොදා ඉන්න ඕනෙ. වතුරු දාන්නේ නැතිවෙවිච්ච ගමන් මොකද වෙන්හේ? ගස් වැඩෙන්නේ නෑ.

අහිතය නම්, දුක නම්, වෙනස් වෙනවා නම්....

ඉතින් උන්වහන්සේ අහනවා, "පින්වත් මහණෙනි, මොකක්ද ඔබ මේ ගැන හිතන්නේ? මේ රූප කියන්නේ හිතය දෙයක් ද? අහිතය දෙයක් ද?" මොකක් ද මේ පින්වතුන් හිතන්නේ?

රූප කියන්නේ අහිතය දෙයක්. අහිතය දෙයක් තුළ මොකක් ද හදල දෙන්නේ? සැපක් ද? දුකක් ද? දුකක්. දුකක් හදල දෙන්නේ. යමක් අහිතය නම්, ඒ අහිතය වූ, දුක් වූ දෙය මම ය, මාගේ ය, මම වෙමි, මාගේ ස්ථිර පැවැත්මයි කියලා ගත්තොත් හරි ද? වැරදියි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා, "වේදනාව; සැප, දුක්, උපේක්ෂා වේදනා හිතයය ද, අහිතය ද?" කියලා. "අහිතයයි ස්වාමීනි" "යමක් අහිතය නම්, සැප යි ද, දුක යි ද?" "දුක යි ස්වාමීනි" "යමක්

අනිත්‍ය නම්, දුක නම්, ඒක මම කියලා, මගේ කියලා, මගේ ආත්මය කියලා සැලකීම හරි ද? "වැරදියි ස්වාමීනි"

උන්වහන්සේ අහනවා "හඳුනාගන්න දේවල් නිත්‍යය ද, අනිත්‍ය ද?" කියලා. "අනිත්‍යයි ස්වාමීනි" "යමක් අනිත්‍ය නම්, සැප යි ද, දුක යි ද?" "දුක යි ස්වාමීනි" "යමක් අනිත්‍ය නම්, දුක නම්, ඒක මම කියලා, මගේ කියලා, මගේ ආත්මය කියලා සැලකීම හරි ද?" "වැරදි යි ස්වාමීනි"

ඊළඟට උන්වහන්සේ අහනවා, "සංස්කාර නිත්‍යය ද, අනිත්‍ය ද?" කියලා. "අනිත්‍ය යි ස්වාමීනි" "යමක් අනිත්‍ය නම්, සැප යි ද, දුක යි ද?" "දුක යි ස්වාමීනි" "යමක් අනිත්‍ය නම්, දුක නම්, ඒක මම කියලා, මගේ කියලා, මගේ ආත්මය කියලා සැලකීම හරි ද?" "වැරදි යි ස්වාමීනි"

නැවතත් උන්වහන්සේ අහනවා, "විඤ්ඤාණය නිත්‍යය ද, අනිත්‍ය ද?" කියලා. "අනිත්‍යයි ස්වාමීනි" "යමක් අනිත්‍ය නම්, සැප යි ද, දුක යි ද?" "දුක යි ස්වාමීනි" "යමක් අනිත්‍ය නම්, දුක නම්, ඒක මම කියලා, මගේ කියලා, මගේ ආත්මය කියලා සැලකීම හරි ද?" "වැරදියි ස්වාමීනි"

කොහේ නිබුන් මේ රූපය නම් අනාත්මයි

අන්න ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා යම්කිසි රූපයක් අතීතයේ නිරුද්ධ වුනා ද, යම්කිසි රූපයක් තාම හට නොගත් අනාගතයේ ද තියෙන්නේ, වර්තමානයේ හටගත් යම් කිසි රූපයක් ඇද්ද, තමා යයි සලකන යම්කිසි රූපයක් ඇද්ද, තමාගෙන් බාහිර යම්කිසි රූපයක් ඇද්ද, ගොරෝසු වූ යම්කිසි රූපයක් ඇද්ද, සියුම් වූ යම්කිසි රූපයක් ඇද්ද, යහපත් යැයි සැලකෙන යම්කිසි රූපයක් ඇද්ද, අයහපත් යයි සලකන යම්කිසි රූපයක් ඇද්ද (සබ්බං තං රූපං) ඒ හැම රූපයක් ම, (නේතං මම) මගේ නොවෙයි, (නේසෝ හමස්මි) මම නොවෙයි, (න මේසෝ අත්තා) මගේ ආත්මය නොවෙයි කියලා (ඒව මේතං යථා භූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං) ඔන්න ඔය ආකාරයෙන් මේකේ ඇත්ත තත්වය නුවණ දියුණු කර කර බලන්න" කියනවා. ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පාර

කෙහේ නිබුන් මේ විඳිමන් අනාත්මයි

ඊට පස්සේ උන්වහන්සේ පෙන්වනවා යම්කිසි වේදනාවක් අතීතයේ නිරුද්ධ වුනා ද, තාම හට නොගත් අනාගතයේ ද තියෙන්නේ, වර්තමානයේ හටගෙන ඇද්ද, තමා යයි සලකන, තමාගෙන් බාහිර

යයි සලකන, ගොරෝසු වූ, සියුම් වූ, යහපත් යැයි සැලකෙන, අයපහත් යයි සලකන (සබ්බං තං වේදනා) ඒ හැම වේදනාවක් ම, (හේතං මම) මගේ නොවෙයි, (හේසෝ භමස්මි) මම නොවෙයි, (හ මේසෝ අත්තා) මගේ ආත්මය නෙවෙයි කියලා (ඒව මේතං යථා) භූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දුට්ඨබ්බං) ඔන්හ ඔය ආකාරයෙන් මේකේ ඇත්ත තත්වය නුවණ දියුණු කර කර බලන්න”

හඳුනාගන්න ඳින් අනාත්මයි.

“යම්කිසි හඳුනාගැනීමක් අතීතයේ නිරුද්ධ වූනා ද, තාම හට නො ගත් අනාගතයේ ද තියෙන්නෙ, වර්තමානයේ හටගෙන ඇද්ද, තමා යයි සලකන, තමාගෙන් බාහිර යයි සලකන, ගොරෝසු වූ, සියුම් වූ, යහපත් යැයි සැලකෙන, අයපහත් යයි සලකන (සබ්බං තං සඤ්ඤා) ඒ හැම හඳුනාගැනීමක් ම, (හේතං මම) මගේ නොවෙයි, (හේසෝ භමස්මි) මම නොවෙයි, (හ මේසෝ අත්තා) මගේ ආත්මය නෙවෙයි කියලා (ඒව මේතං යථා) භූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දුට්ඨබ්බං) ඔන්හ ඔය ආකාරයෙන් මේකේ ඇත්ත තත්වය නුවණ දියුණු කර කර බලන්න”

ස්ථිර දෙයක් නැති වේනනා...

“යම්කිසි සංස්කාරයක් අතීතයේ නිරුද්ධ වූනා ද, තාම හට නො ගත් අනාගතයේ ද තියෙන්නෙ, වර්තමානයේ හටගෙන ඇද්ද, තමා යයි සලකන, තමාගෙන් බාහිර යයි සලකන, ගොරෝසු වූ, සියුම් වූ, යහපත් යැයි සැලකෙන, අයපහත් යයි සලකන (සබ්බං තං සංඛාරා) ඒ හැම සංස්කාරයක් ම, (හේතං මම) මගේ නොවෙයි, (හේසෝ භමස්මි) මම නොවෙයි, (හ මේසෝ අත්තා) මගේ ආත්මය නෙවෙයි කියලා (ඒව මේතං යථා) භූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දුට්ඨබ්බං) ඔන්හ ඔය ආකාරයෙන් මේකේ ඇත්ත තත්වය නුවණ දියුණු කර කර බලන්න”

දියුණු කරන ලද නුවණින් බලන්න විඤ්ඤාණය දෙස...

ඊට පස්සේ උන්වහන්සේ පෙන්වනවා “යම්කිසි විඤ්ඤාණයක් අතීතයේ නිරුද්ධ වූනා ද, තාම හට නො ගත් අනාගතයේ ද තියෙන්නෙ, වර්තමානයේ හටගෙන ඇද්ද, තමා යයි සලකන, තමාගෙන් බාහිර යයි සලකන, ගොරෝසු වූ, සියුම් වූ, යහපත් යැයි සැලකෙන, අයපහත් යයි සලකන (සබ්බං තං විඤ්ඤාණං) ඒ හැම විඤ්ඤාණයක් ම, (හේතං මම) මගේ නොවෙයි, (හේසෝ භමස්මි) මම නොවෙයි, (හ මේසෝ අත්තා) මගේ ආත්මය නෙවෙයි කියලා (ඒව මේතං යථා) භූතං සම්මප්පඤ්ඤාය

දට්ඨබ්බං) ඕනින ඕය ආකාරයෙන් මේකේ ඇත්ත තත්වය හුවමාරු දියුණු කර කර බලන්න” කියලා.

මේක තමයි නියම කළකිරීම කියන්නේ...

ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා, “(ඒවං පස්සං භික්ඛවේ) පින්වත් මහණෙනි, මේ ආකාරයට බලන විට, (සුතවා අරියසාවකෝ) ලොවීතුරු දහම අසා දැනගත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා, රූපය ගැන දැනගන්න කොට (රූපස්මිම්පි නිබ්බන්දති) රූපය වීජා වෙනවා. සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගත් දේ වීජා වෙනවා. (වේදනායපි නිබ්බන්දති) වේදනාවන් වීජා වෙනවා. (සඤ්ඤායපි නිබ්බන්දති) හඳුනාගන්න දේවල් වීජා වෙනවා. (සංඛාරේසුපි නිබ්බන්දති) සංස්කාරත් වීජා වෙනවා. (විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බන්දති) හිතත් වීජා වෙනවා.

ඒකේ තියෙන ඇත්ත දැකිණි දැකිණි වීජා වෙනවා. වීජා වෙන්න වෙන්න ඇල්ම නැතිවෙනවා. ඇල්ම නැතිවෙච්ච ගමන් හිදහස් වෙනවා. හිදහස් වෙච්ච ගමන් දැනගන්නවා රූපයෙන් හිදහස් වුනා. වේදනාවෙන් හිදහස් වුනා. සඤ්ඤාවෙන් හිදහස් වුනා. සංස්කාරයෙන් හිදහස් වුනා. විඤ්ඤාණයෙන් හිදහස් වුනා කියලා.”

සියල්ල අවසන්...

නො දැනී යාම නෙවෙයි මේ කියන්නේ. ඇල්ම නැතිවුනා. අවබෝදයක් නිසා තණ්හාවෙන් හිදහස් වීම. රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ බැඳලා තිබ්බේ මොකෙන් ද? තණ්හාවෙන්. තණ්හාවෙන් හිදහස්වීම යි මේ කියන්නේ. හිදහස් වෙච්ච ගමන් අවබෝධ වෙනවා ආයේ උපදින්න විධියක් නැහැ. ඉපදීම ඉවරයි. බුන්මවාරි වාසයේ කෙළවරට ගියා. ඉතින් මුකුත් කරන්න දෙයක් නෑ කියන පූර්ණ අවබෝධයකට වීජා පත්වෙනවා.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනාව දේශනා කරලා, අවාසානවනවාත් චක්ක ම, කොණ්ඩඤ්ඤ, චප්ප, හද්දිය, මහානාම, අස්සපි කියන ඒ මහා පුණ්‍යවන්ත ස්වාමීන් වහන්සේලා පස් දෙනා ම උතුම් වූ අරහත්වයට පත්වුනා.

සිහිකරනා බණ පද හැම තේරුමේ යන විට...

පින්වතුනි, මේ ධර්මය මොන තරම් ජීවමාන ධර්මයක් ද? මෙවැනි ජීවමාන ධර්මයක් අහමින් ඒවා පුරුදු කරමින් ජීවිතයේ නො

පෙනෙන ලෝකයක් කරා යන්න අපි කොච්චර මෝඩ ද? මේ ධර්මය අපට තේරෙන්නේ නැත්නම් අපි කොයිතරම් අවාසනාවන්ත ද? ඒ නිසා මතක තිසාගන්න ඕනෙ අපේ බුද්ධිය හසුරුවාගෙන මෙය කෙළවරක් කළ යුතුයි. මේක බාහිර කෙනෙකුට කරන්න පුළුවන් එකක් හෙවෙයි. ඒ නිසා මේකෙ උවමනා කරන්නේ දියුණු කරන්න වටහා ගැනීමේ ශක්තිය ම යි. වටහා ගැනීමේ ශක්තිය වැඩි වෙන්න වැඩිවෙන්න අවබෝධ කිරීමේ හැකියාව වැඩියි. මේ ඔක්කොම අයිති **ධම්මානුපස්සනාවට**.

ධර්මයෙහි පැහැදිලිව පෙන්වනවා මේ ක්‍රමයට නැවත නැවත අහන්න. නැවත නැවත පුරුදු කරන්න. නැවත නැවත දරාගන්න. දැන් බලන්න අපි නොයෙක් විදිහට අහන්නේ එක ම ධර්මයක් නේ ද? අන්න ඒකයි මේ ධර්මයේ තියෙන ආශ්චර්ය. ඒ අහන හැම දවසෙම අපට චුට්ටක් හරි වැඩිපුර අවබෝධ වෙන්නේ නැද්ද? අපට ටිකක් හරි අවබෝධ වෙනවා දවසින් දවස. ඒකයි මේ ධර්මයේ තියෙන ලක්ෂණය. එහෙනම් මේ ධර්මය පුරුදු කිරීම තුළින් අවබෝධය ලබගෙන මේ ගෞතම බුද්ධ රාජ්‍ය තුළ දීම මේ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය වන වහා අවබෝධ වේවා!

හැදූ හැදූ!! හැදූ!!!

හැම කෙලෙස් නසන්නට දෙනු සදහම්

-සබ්බාසව සූත්‍රය-

ශ්‍රද්ධාවන්ත පින්වතුනි,

අපේ ජීවිතේට අනතුරු සිදු කරලා කිලුටු කරල දාන කෙලෙස් ජාතියක් තියෙනවා. ඒ කෙලෙස් හිසා ලෝකෙ සත්වයා විනාශ වෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, අපට ඒ කෙලෙස් වලින් අත්මිදිලා ජීවත් වෙන ආකාරය. ඒ පිලිබඳව සඳහන් වෙන විස්තරයක් මේ දේශනාවට ඇතුලත් වෙලා තියෙන්නේ. මේ සූත්‍ර දේශනාවේ නම 'සබ්බාසව සූත්‍රය'. මේ සූත්‍ර දේශනාව ඇතුලත් වෙන්නේ 'මජ්ඣිම නිකාය - 1' කියන උතුම් ග්‍රන්ථ රත්නයට.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා ආශ්‍රව තුනක් ගැන. ඒ තමයි 'කාමාශ්‍රව, භවාශ්‍රව, අච්ඡේදාශ්‍රව'. මේ ආශ්‍රවයන් තමයි අපට අනතුරු සිදු කරන්න මුල් වෙන්නේ. ඒකකොට නුවණ මෙහෙයවලා ඒකෙන් බේරෙන ආකාරය තමයි මේ බුද්ධ දේශනාවේ සඳහන් වෙන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර පේතවනාරාමයේ වැඩ සිටිද්දී ස්වාමීන් වහන්සේලාට (සබ්බාසවසංවරපරියාය වෝ භික්ඛවේ, දේසිස්සාමි) "පින්වත් මහණෙනි, ඔබට සියලුම ආශ්‍රවයන්ගෙන් බේරී සිටින ආකාරය කියල දෙන්නම්" කියල දේශනා කරනවා.

උන්වහන්සේ දේශනා කරපු ආකාරයට අපි හිටියොත් අපට ඒ ආශ්‍රවයන්ට ගොදුරු වෙලා විනාශය කරා යන්නේ නැතිව ඉන්න

පුළුවන්කම තියෙනවා. ඉතින් ඒ ගැන උන්වහන්සේ අපට පැහැදිලිව ම දේශනා කරනව.

වටිනාම දේ මොකක් ද?

අපි දන්නවා විශේෂයෙන් ම බුදු කෙනෙකුගේ නුවණ මේ ලෝකෙ තියෙන අනෙක් ඥානයන්ට වඩා වෙනස්. මේ ලෝකෙ අවශේෂ මනුෂ්‍යයින්ගේ දැනුම, බාහිර පොත් පත්, අනෙකුත් දේවල් ආශ්‍රයෙන් ගොඩ නැගෙන අවබෝධයකින් තොර දැනුමක් තමයි බොහෝ විට තියෙන්නේ. ඉතින් ඒ දැනුම හිතර වෙනස් වෙනව.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වයස අවුරුදු 35 දී බෝධිමූලයේ දී, සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත්වුණා. ඒ සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත් වුණු මොහොතේ ඉඳුල, උන්වහන්සේ ගේ දැනුම සාමාන්‍ය ලෝකෙ තිබෙන දැනුමට වඩා විශේෂ වකක්. ඒ කියන්නේ උන්වහන්සේ තමන්ගේ අවබෝධයෙන් ම යි ඒ ධර්මය දේශනා කරන්නේ. ඉතින් අවුරුදු හතළිස් පහක් මුළුල්ලේ වැඩ සිටිය උන්වහන්සේ සියළු අභියෝග, සියළු කම්කටොළ, සියලු පරිසර මැද උන්වහන්සේගේ බුද්ධ කෘත්‍ය කරගෙන ගියේ මේ ධර්ම දේශනා වලින්. ඉතින් ඒ සෑම දේශනාවක ම තියෙන්නේ උන්වහන්සේ ගේ අවබෝධය.

යෝනිසෝ මනසිකාරයේ නැත්නම් බෑ...

උන්වහන්සේ අවබෝධයකින් තොරව එක වචනයක්වත් පාවිච්චි කරල නෑ. ඒ නිසයි මේ ලෝකෙ බාහිරින් ලැබෙන දේවල් අතර බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ ධර්මය අග්‍ර වෙන්නේ. ඒකට හේතුව ඒ තරම් අවබෝධයෙන් කතා කරපු කෙනෙක් අපට මුණ ගැහෙන්නේ නෑ. ඉතින් හොඳට පැහැදිලියි ඒ බුද්ධ දේශනා අපි ඉගෙන ගනිද්දී. ඔබට හොඳට ම පැහැදිලි වේවි මේ **සබ්බාසව සුභ්‍රය** බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන ආකාරය බැලුවාම උන්වහන්සේ කොයිතරම් අවබෝධයකින් ද, කොයිතරම් කරුණාවකින් ද, මේ දේශනා අපට කියා දෙන්නේ කියල.

මේ ලෝකයේ මනුෂ්‍යයන්ට, දෙවියන්ට බාහිරින් ලැබෙන වටිනා ම දේ තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය. ඒ වගේ ම තමයි බාහිරින් ඒක කොච්චර වටිනා දෙයක් වුනත් අභ්‍යන්තරක වශයෙන් අපි සුදුසුකම් ලබල නැත්නම්, ඒ බාහිර වටිනාකමින් අපට ප්‍රයෝජන ගන්න බෑ. ඉතින් ඒක බුද්ධ දේශනාවේ පැහැදිලිව ම තියෙනව. ඒක අපි ඔබට කියල දෙන්නෙ. උන්වහන්සේ ඒක උපමාවලින් දේශනා කරනවනේ.

හැන්ඳක් හෝ වී දිවක් වෙන්න

අපි කොයිතරම් දහම් දැනුම ලබාගෙන සිටියත්, දවස මුළුල්ලේ දහම් දැනුම ලබාගෙන සිටියත්, ඒ අභ්‍යන්තර සුදුසුකම හැරෙනම් හොඳ්දෙ දායු හැන්ඳක් වගේ. කවදාවත් ඒ හැන්ඳට ව්‍යංජන රස දැනෙන්නෙ හෑ.

නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනව, අභ්‍යන්තර සුදුසුකම තියෙන කෙනා දිවක් වගේ. එයා ක්ෂණයකින් මේකෙ රස දැනගන්නව. ඉතින් අභ්‍යන්තර සුදුසුකම තියෙන්නෙ කාටද කියන එක කාලයක් යනකොට තමයි තේරෙන්න පටන් ගන්නෙ. එක පාරට ම හොයන්න බෑ. ධර්මය අල්ලන එක්කෙනා, හැකි කෙනා කාලයක් යන කොට තමයි ඔප්පු වෙන්නෙ.

ඉතින් මේ ධර්මය අල්ලන එක්කෙනාගෙ අභ්‍යන්තර සුදුසුකම තමයි **යෝනිසෝ මහසිකාරය**. යෝනිසෝ මහසිකාරය කියන එක අපි හොඳට තේරුම් අරගෙන තියෙන්න ඕනෙ. සාමාන්‍ය අර්ථය තමයි 'නුවණින් විමසීම' කියන එක. ඒකට තව කොටසක් එකතු කරගන්න ඕනෙ. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ ධර්මයට අනුව නුවණින් විමසීම කියල. එතකොට විතරයි අභ්‍යන්තර සුදුසුකම නියම විදිහට පිහිටන්නෙ. ඊට පස්සේ එයාට මේ ධර්මය තේරුම් ගන්න පුළුවන් වෙනව.

දන්නා කෙනාටයි දකිනා කෙනාටයි...

දැන් බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනාව පටන් ගන්නේ කොහොමද කියල.

"(ඡානතෝ අහං නික්ඛවේ, පස්සතෝ ආසවානං ඛයං වදාමි) පින්වත් මහණෙනි, මේ ආශ්‍රවයන්ගේ ක්ෂය වීම ගැන කියන්නෙ දන්න කෙනාටයි, දකින කෙනාටයි. **(නෝ අඡානතෝ, නෝ අපස්සතෝ)** හෝ දන්නා, හෝ දකින කෙනාට හොවෙයි."

ඒ කියන්නේ හොඳ අවදියෙන් ඉන්න කෙනාට, දන්න කෙනාට, දකින කෙනාට තමයි මේ ආශ්‍රව ක්ෂය වීම දේශනා කරන්නෙ. කුමක් දන්න කෙනාට ද, කුමක් දකින කෙනාට ද? මේ සූත්‍රයේ දී විස්තර කරනවා, **(යෝනිසෝ ච මහසිකාරං, අයෝනිසෝ ච මහසිකාරං)** මෙන්න මේ දෙක. යෝනිසෝ මහසිකාරය මොකක් ද කියල දන්න කෙනාට යි, දකින කෙනාට යි, අයෝනිසෝ මහසිකාරය මොකක් ද කියල දන්න කෙනාටයි, දකින කෙනාටයි තමයි ආශ්‍රව ක්ෂය කිරීමට දක්ෂතාවයක් ලැබෙන්නෙ.

එකක් විතරක් දැනගෙන ඉඳල මදි...

එතකොට එහෙමනම් වියා යෝනිසෝ මනසිකාරය විතරක් දැනගෙන ඉඳල හරියන්නෙ නෑ. වියා අයෝනිසෝ මනසිකාරය තුළ වන හානිය, අයෝනිසෝ මනසිකාරය තුළ වෙන විපත, අයෝනිසෝ මනසිකාරය හිසා වියා කොහෙටද අරගෙන යන්නෙ කියල වියා දන්නා දැකිනා කෙනෙක් වෙන්න ඕනෙ.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා කුමක් ද මේ දන්නා දැකිනා දෙය. **“පින්වත් මහණෙනි, අයෝනිසෝ මනසිකාරයේ යෙදෙන කෙනාට නූපන් ආශ්‍රව උපදිනව, උපන් ආශ්‍රව වැඩෙනව. එතකොට වියා දන්නා දැකිනා කෙනෙක් වෙන්න ඕනෙ. යෝනිසෝ මනසිකාරයේ යෙදෙන කෙනාට නූපන් ආශ්‍රව උපදින්නෙ නෑ. උපන් ආශ්‍රව නැතිවෙලා යනවා.”**

එතකොට අයෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් වෙන මේ විනාශයත්, යෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් වෙන යහපත ත්, කියන මේ දෙක ම දන්නා දැකිනා කෙනාට තමයි මේ කෙලෙස් නැසීම ජයගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ. වෙන කෙනෙකුට කරන්න පුළුවන් කමක් නෑ.

දියුණුවෙන ක්‍රම හත යි

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙලෙස් නසන්න තියෙන ක්‍රම, මේ ආශ්‍රව වර්ධනය වෙන්න නො දී ආශ්‍රව ප්‍රභාණය කිරීමට තියෙන ක්‍රම හතක් මේ දේශනාවෙදී පෙන්වල දෙනවා.

01. අත්ටි හික්බවේ, ආසවා දස්සනා පහාතබ්බා

පින්වත් මහණෙනි, ආශ්‍රවයන් තියෙනවා දර්ශනයෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. (දර්ශනයෙන් කියන්නෙ දැක්ම. දැක්ම කියන්නෙ අවබෝධය)

02. අත්ටි ආසවා සංවරා පහතබ්බා

සංවර වීම තුළින් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනවා.

03. අත්ටි ආසවා පටිසේවනා පහාතබ්බා

නුවණින් විමසා සේවනය කිරීම තුළින් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනවා.

04. අත්ටි ආසවා අධිවාසනා පහාතබ්බා

ඉවසීමෙන් මුහුණදීලා, ඉවසීමෙන් දරාගෙන ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනවා.

05. අත්ටි ආසවා පරිවර්තන පහතබිබා

තේරුම් අරගෙන දුරු කිරීමෙන්, ඇසුරු නො කර අත්තැරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනවා.

06. අත්ටි ආසවා විනෝදන පහතබිබා

දුරු කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනවා.

07. අත්ටි ආසවා භාවනා පහතබිබා

සමට-විදුර්ගනා භාවනා තුළින් සජීව බොජ්ඣංග දියුණු කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනවා.

නිරයට යන්නේ...

චිතකොට මේ ආශ්‍රව කියල කවිවෙ අපි කරදරේ වැටෙන දේවල්. අපි විනාශ වෙන දේවල්. අපි අනතුරේ වැටෙන දේවල්. අයහපත සිදු වෙන දේවල්.

නිබ්බේදික පරියාය සූත්‍රයේ ආශ්‍රවයන්ගේ ලක්ෂණ ගැන විස්තරයක් තියෙනවා.

- (අත්ටි නික්බවේ ආසවා නිරය ගාමිණියා) සමහර ආශ්‍රව තියෙනවා ඒ ආශ්‍රව තමන්ගේ සිත තුළ පවත්වාගෙන ගියොත් නිරයෙ ගිහින් තමයි නවතින්නේ. ඒ ආශ්‍රව විසින් නිරයට චික්කරගෙන යනවා.
- (අත්ටි ආසවා පෙත්ටිවිසය ගාමිණියා) ඒ ආශ්‍රව විසින් තමාට ප්‍රේත ලෝකයට චික් කර ගෙන යනවා.
- සමහර ආශ්‍රව තියෙනවා ඒ ආශ්‍රව තමා තුළ තිබීමෙන් තිරිසන් අපායට චික් කර ගෙන යනවා.
- සමහර ආශ්‍රව විසින් මිහිස් ලෝකයට චික් කර ගෙන යනවා.
- සමහර ආශ්‍රව විසින් දිව්‍ය ලෝකයට චික් කර ගෙන යනවා.

මේ හැම දෙයක් ම වෙන් වෙන් මුල් වෙන්වෙන ආශ්‍රව. මේ ආශ්‍රව කෙනෙකුගේ සිතේ හැරිනම් 'ආසවක්බය' නම් වියා පිරිනිවන් පානවා. එහෙම නම් ආශ්‍රව තිබීමෙන් තමයි මේ සත්වයාගේ සංසාර ගමන දිගින් දිගට පවතින්නේ.

දර්ශනයෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව

දර්ශනයෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව ගැන දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා.

“පින්වත් මහණෙනි, මේ කරුණේ දී අසත්පුරුෂයාට, අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජන කෙනාට හඳුනා ගන්න” කියනවා. අශ්‍රැතවත් කියන්නේ ශ්‍රැවණයෙන් ලැබිය යුතු දේ ලබාගෙන නෑ. කොච්චර ධර්මය ඇහුවත් වැඩක් නෑ වියාට. ශ්‍රැවණයෙන් ලැබූ දේ හැටියට පළමුවෙන් ම ශ්‍රද්ධා සම්පත්තියට එන්න ඕනෙ. ශ්‍රැවණයෙන් ලබා ගත යුතු දේ ලබා ගන්නෙ නැති කෙනා කොච්චර ඇහුවත් ශ්‍රැතවත් හෙමෙයි අශ්‍රැතවත්.

චතකොට අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජන කෙනා (අරියානං අදස්සාවි) ආර්යයන් වහන්සේලාට අඳුනන්නෙ නෑ. (අරියධම්මස්ස අකෝච්චෝ) ආර්ය ධර්මයට දක්ෂ නෑ. (අරියධම්මේ අච්චිනෝ) ආර්ය ධර්මයෙහි හික්මෙන්නෙ නෑ. (සප්පුරසානං අදස්සාවි) සත්පුරුෂයන් වහන්සේලාට අඳුනාගන්න බෑ. (සප්පුරසධම්මස්ස අකෝච්චෝ) සත්පුරුෂ ධර්මයට දක්ෂ නෑ. (සප්පුරස ධම්මේ අච්චිනෝ) සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි හික්මෙන්නෙ නෑ. චතකොට මෙයා තමයි අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජන කෙනා.

චතෙම නම් අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජන කෙනා අසත්පුරුෂයෙක් ම යි. අරිය සත්පුරුෂයාට අඳුනගන්නෙ නෑ. සත්පුරුෂ ධර්මය අඳුනගන්නෙ නෑ. සත්පුරුෂ ධර්මයේ හික්මෙන්නෙ නෑ. චතකොට වියා අසත්පුරුෂයෙක් ම යි.

හිතන්න ඕනෙ මොනවද කියල හිතාගන්න බෑ...

ඉතින් ඒ අසත්පුරුෂ කෙනා මෙහෙහි කළ යුතු, මහසිකාර කළ යුතු, සිහිනුවණින් විමසිය යුතු දේවල් දන්නෙ නෑ. ඒ හිසා ම ඒ කෙනා ඒ දේවල් හිතට ගන්න දක්ෂ නෑ.

රිළඟට මෙහෙහි නො කළ යුතු දේ දන්නෙත් නෑ. ඒ හිසා මේ කෙනාට මේ දේවල් තෝරා බේරා ගන්න බැරුව මෙහෙහි කළ යුතු දේවල් මෙහෙහි කරන්නෙ නෑ. මෙහෙහි නො කළ යුතු දේවල් මෙහෙහි කරනවා.

හඳුනාගන්නොත් ඔබ මා...

මට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාවක් හමුවුණා. ඒකෙ බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ආනන්ද නාමුදුරුවෝ අනභව. “ස්වාමීනි,

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අසත්පුරුෂයාට සත්පුරුෂයාට හඳුනාගන්නට පුළුවන් ද? අසත්පුරුෂයාට අසත්පුරුෂයාට හඳුනාගන්නට පුළුවන් ද?" කියල. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ "බැහැර ආනන්ද" කියල දේශනා කරනවා.

එතකොට අසත්පුරුෂයා සත්පුරුෂයාට බැහැර කරනවා අසත්පුරුෂයා කියල. අසත්පුරුෂයා ඇසුරු කරනව සත්පුරුෂයා කියල. ඒ තුළින් තවත් විනාශයට යනව.

සත්පුරුෂයා එහෙම නෙවෙයි, සත්පුරුෂයා හඳුනාගන්නවා මෙන්න අසත්පුරුෂයා මෙන්න සත්පුරුෂයා කියල වෙන් වෙන් වශයෙන් හඳුනාගන්නවා.

නො කළ යුතු දේ කරන නිසා....

ඉතින් අශ්‍රැතවත් පෘතග්පත කෙනා, මෙහෙති කළ යුතු දේවල් කරන්නෙ නෑ. මෙහෙති නො කළ යුතු දේ දන්නෙත් නෑ. මේ නිසා මෙහෙති කළ යුතු දේවල් මෙහෙති නො කිරීමෙනුත් මෙහෙති නො කළ යුතු දේවල් මෙහෙති කිරීමෙනුත්, නූපන් කාමාශ්‍රව උපදිනවා. උපන් කාමාශ්‍රව වැඩෙනවා. නූපන් භවාශ්‍රව උපදිනවා. උපන් භවාශ්‍රව වැඩෙනවා. නූපන් අච්ඡාශ්‍රව උපදිනවා. උපන් අච්ඡාශ්‍රව වැඩෙනවා.

මේ අනතුරු සිදුවෙන්නේ මෙහෙති නො කළ යුතු දේ මෙහෙති කරන්නට යාමෙන් ම යි. ඒ ගැන ඒයාට හොයා ගන්න බෑ. යෝනිසෝ මනසිකාරය චුට්ටක් හරි තියෙනව නම් කෙනෙකුට බේරෙන්න පුළුවන්.

අසුවී පිරවූ කළය

දැන් අපි දන්නව බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට මාගන්දියාගෙ අම්ම යි, තාත්තා යි මාගන්දියාට එක්ක ගෙන ගියා. මාගන්දියාගෙ අම්මට යි තාත්තට යි නුවණ තිබුනානෙ. අම්ම යි, තාත්ත යි ඉස්සරහ පොදුවේ ශරීරය ගැන කිව්වෙ. වියාගෙ ශරීරය ගැන විතරක් නෙවෙයි කිව්වෙ. 'මේ ශරීරය කියන්නෙ අසුවී පුරවපු කළයක් වගේ එකක්' කියල බුදුරජාණන් වහන්සේ කිව්වෙ. එතකොට අර අම්ම යි, තාත්ත යි නුවණ තිබුණ නිසා ඉදිරියට ප්‍රශ්න කළා.

"ඉතින් ඔබ වහන්සේ එහෙනම් මේ ශරීරය අනන්තරල දිව්‍ය ශරීරයක් පතනව ද?" කියල ඇහුවා. කලබල වෙන්නෙ නැතිව ඊට පස්සේ කෙමෙන් කෙමෙන් ප්‍රශ්න අහගෙන ගියා. මේ අම්ම යි, තාත්ත යි දෙන්න ම ධර්මය අවබෝධ කළා.

දුව අයෝනිසෝ මහසිකාරයේ යෙදෙන්න පටන් ගත්තා. ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට කරන්න තියෙන හැම හින්දාවක් ම, හැම අපහාසයක් ම, කළා. සෑහීමකට පත්වෙන්නෙ නෑ. ඒකට හේතුව දිගින් දිගටම තියෙන්නෙ අයෝනිසෝ මහසිකාරය. අන්තිමට මොක ද කළේ, බුදුරජාණන් වහන්සේට පහදින්නෙ කවුද ඒ අයටත් වෙර කළා. ඒ අයව හරවගන්න බැරවෙන කොට ඒ අයව මරන්න තීරණය කළා. ඊට පස්සේ පිරිස යොදවලා **සාමාවතී බිසව ඇතුළු පන්සියක්** ගෙයක් ඇතුළට දාලා ගිහි තියල මැරුවා.

එතකොට ගින්නට මැදිවුන ඒ පන්සිය ම මහසිකාර හො කළ යුතු දේවල් මහසිකාර කරන්නෙ නෑ. මෙහෙති කළ යුතු දේ මෙහෙති කරනව. ඇයි ඒ ඔක්කොම ශූන්‍යවත් අර්ථය ශ්‍රාවකයෝ. යෝනිසෝ මහසිකාරයේ යෙදෙනව. ඒ අය අමු අමුවේ පිවිටිලා මැරුණා. ඒ පිවිටුනේ කය විතරයි. තමන් හදවතේ දියුණු කරපු ධර්මය පිවිටිල ගියේ නෑ. සියලු දෙනා ම මාර්ග වල ලැබුවා. ඕකට තමයි කියන්නෙ **'ධර්මයේ හැසිරෙන කෙනාට ධර්මය විසින් ආරක්ෂා කරනව'** කියල. කවුරුවත් දුගතියේ ගියේ නෑ.

මෙහෙතට ආවොත්...

එතකොට ඒක තමයි මෙහෙති කළ යුතු දේවල් මෙහෙති කිරීමේ දක්ෂකම. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, මෙහෙති කළ යුතු දේවල් මෙහෙති කරද්දී නූපන් ආශ්‍රව උපදින්නෙ නෑ. උපන් ආශ්‍රව ප්‍රභාණය වෙලා යනවා.

- නූපන් කාමාශ්‍රව උපදින්නෙ නෑ.
- උපන් කාමාශ්‍රව ප්‍රභාණය වෙලා යනවා.
- නූපන් භවාශ්‍රව උපදින්නෙ නෑ.
- උපන් භවාශ්‍රව හැඩවෙලා යනවා.
- නූපන් අච්ඡේදාශ්‍රව උපදින්නෙ නෑ.
- උපන් අච්ඡේදාශ්‍රව ප්‍රභාණය වෙලා යනවා.

ඒ ප්‍රභාණය වෙලා යන්නෙ නුවණින් මෙහෙති කරන්න පුළුවන් වුනා ම. නුවණින් මෙහෙති කරන්න බැරි කෙනා අයෝනිසෝ මහසිකාරයෙ යෙදෙන කොට වියා හැම තිස්සෙ ම ඉන්නෙ ශ්‍රද්ධාව තුළ හෙමෙයි, සැකය තුළ යි. අයෝනිසෝ මහසිකාරයේ යෙදෙන කෙනා බුදුරජාණන් වහන්සේ ව පිළිගන්නේ නෑ. උන්වහන්සේ ගේ ධර්මයවත් පිළිගන්නෙ නෑ.

ලෝකික සම්මාදිට්ඨියන් යෝනිසෝ මහසිකාරය නිසා...

සාමාන්‍යයෙන් යෝනිසෝ මහසිකාරයෙ යෙදෙන කෙනෙක් ඉක්මනින් චන්ද්‍රා ලෝකික සම්මා දිට්ඨියට. ලෝකික සම්මා දිට්ඨිය කියන්නේ,

මෙලොව පරලොව පිළිගන්නවා, පින් පව් පිළිගන්නවා, හොඳ හරක පිළිගන්නවා, යම්කිසි හොඳක් හෝ හරකක් හෝ කර්මයක් කළොත් ඒක තමන්ට ආපසු කරකිලා චන්ද්‍රා කියල පිළිගන්නවා, ඕපපාතික සත්වයන් උපදිනව කියල පිළිගන්නවා, ජීවිතාවබෝධය ඇති කර ගත්තු ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් මේ ලෝකයේ හිටිය කියල අවබෝධ කරගන්නව.

මේ පිළිගැනීමත් එක්ක තමයි, එයාට යෝනිසෝ මහසිකාරයට එන්න පුළුවන් වෙන්නෙ. ඒ කියන්නේ එයාට ශ්‍රද්ධාවට එන්න පුළුවනි. එහෙම නැත්නම් එයා ශ්‍රද්ධාවට එන්න නෑ. අයෝනිසෝ මහසිකාරයේ ම ඉන්නව.

මෙන්න මෙහෙමන් හිතෙන අය ඉන්නවා...

මම අතියේ හිටිය ද කවුද දන්නෙ, නැද්ද කවුද දන්නෙ, අනාගතයේ මම ඉඳියි ද කවුද දන්නෙ, නැද්ද කවුද දන්නෙ, කොහෙට වෙලා ඉඳියි ද කවුද දන්නෙ, කොහෙ ගියා ම මොකෝ, වර්තමානයේ අපි මෙහෙම හිටියට අපි කොහෙත් ආව ද කවු ද දන්නෙ. අපි කොහේ යනව ද කවුද දන්නෙ. ඒක මොකට ද අපිට.

ඔහොම කියන අය නැද්ද? ඉන්නව. ඔය ඔක්කොම ඇතිවෙන්නෙ මොකෙන් ද? අයෝනිසෝ මහසිකාරයෙන්.

මින් එකකට අයිති වේය ඒ මිසදිට්ඨිය...

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා අයෝනිසෝ මහසිකාරයේ යෙදෙන්න ගියහම ඒ පුද්ගලයා මේ දෘෂ්ටි භයෙන් එකකට වැටෙනවා කියල.

- 01. මට වෙනස් නොවන ස්ථිර වූ ආත්මයක් තියෙනව.
- 02. මට එහෙම ස්ථිර වූ ආත්මයක් නෑ. ඒකෙන් එයා වැටෙන්නෙ උච්ඡේද දෘෂ්ටියට.
- 03. මට ආත්මයක් තියෙනව. මේ ආත්මය තුළ ඉඳල තමයි මම අනාත්මය දකින්නෙ.

- 04. අනාත්මය තුළ ඉඳුල තමයි මම ආත්මය දකින්නෙ
- 05. ආත්මය තුළ ඉඳුල තමයි ආත්මය දකින්නෙ. අනාත්මය තුළ ඉඳුල තමයි අනාත්මය දකින්නෙ.
- 06. පින් පවි විපාක දෙනව නම් මේ ඔක්කොම ඒ මේ ආත්මය නිත්‍යය යි. වෙනස් වෙන්නෙ නෑ.

මේ වගේ දෘෂ්ටි ගත වීම විතරයි අයෝනිකෝ මනසිකාරයේ යෙදෙන අශ්‍රැතවත් පෘතග්ජන කෙනාට තියෙන්නෙ කියල බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා.

සතර අගතියෙන් තොර මොහොතක් නොමැත මා දුටුවේ...

දෘෂ්ටි ගත වුන කෙනා හැම මොහොතෙම ඉන්නෙ සතර අගතියෙ. ඡන්ද, දෝෂ, භය, මෝහ කියන සතර අගතියට වැටිල ඉන්නෙ. ඒ නිසා ඒ දෘෂ්ටියට ම අනුවෙලා පැටලි පැටලි යනව. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වල දෙනවා,

(දිට්ඨි සංයෝජන සංයුත්තෝ භික්ඛවේ, අස්සුතවා පුටුප්පනෝ) මේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන කෙනා දෘෂ්ටි බන්ධනයේ බැඳිල ඉන්නෙ. ඒ කියන්නෙ නිවැරදි අවබෝධයකට එන්න පුළුවන් කමක් නෑ. හැම තිස්සෙ ම වයා පටලැවී පටලැවී යනව. ඒ නිසා ජාති, ජරා, මරණ, සෝක වැළපීම්, දුක්, දොම්නස්, සුසුම් හෙලිම් වලින් වියාට හිදුනස් වෙන්න බෑ කියනව.

හඳුනාගන්න ඒ සොඳුරු සන්පුරුෂයා...

ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ආර්ය ශ්‍රාවකයා ගැන දේශනා කරනවා, ඒ කියන්නේ ශ්‍රවණයෙන් ලබා ගත යුතු දේ ශ්‍රද්ධා සම්පත්තිය ලබා ගත් කෙනා. එතකොට ඒ ශ්‍රද්ධාවට තමයි කියන්නෙ, (සද්ධනති තටාගතස්ස ඛෝධිං) තටාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ අවබෝධය තමයි ඒ කෙනා අදහාගන්නෙ. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ අවබෝධයෙන් ම අදහන කෙනා අනිච්චාර්යයෙන් ම මේ ධර්ම මනසිකාරයට එනවා ම යි.

ඒ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා (අරියානං දස්සාවි) ආර්යන් වහන්සේලාව අඳුනනව, (අරියදම්මස්ස කෝවිදෝ) ආර්ය ධර්මයට

දැක්ෂයි, (අරියධම්මේ සුවිනීතෝ) ආර්ය ධර්මයේ හික්මෙනවා, (සප්පුරසානං දස්සාවි) සත්පුරුෂයන් වහන්සේලාව අඳුනාගන්නවා, (සප්පුරසධම්මස්ස කෝච්චෝ) සත්පුරුෂ ධර්මයට දක්ෂයි, (සප්පුරසධම්මේ සුවිනීතෝ) සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි හික්වෙනවා. අන්ත ඒ අය දන්නවා, මේවා තමයි මෙහෙති කළ යුතු දේ, මේවා තමයි මෙහෙති නො කළ යුතු දේ කියල.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, මෙහෙති නො කළ යුතු දේ මෙහෙති කරන්න ගියොත් මොකද වෙන්නෙ කියල. **කාමාශ්‍රව, භවාශ්‍රව, අච්ඡේදාශ්‍රව** වැඩෙනවා. ඒ හිසා ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයන් ඒ මෙහෙති නො කළ යුතු දේ මෙහෙති කරන්නෙ නෑ.

හිතනව නම් හිතන්න වතුරාර්ය සත්‍යය ම පමණක්....

මෙහෙති කළ යුතු දේවල් මෙහෙති කළොත් ආශ්‍රවයන් ප්‍රභාණය වෙනවා. එක දවසක් බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්ක. මේ හික්ෂුන් වහන්සේලා **කාම සංකල්ප, ව්‍යාපාද සංකල්ප, විහිංසා සංකල්ප** වල යෙදිල වාසය කරනවා. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩම කරල අහනවා, "මොනවද ඔය දැන් කතා කර කර හිටියෙ" කියල. ඉතින් උන්වහන්සේලා කියනවා "ස්වාමීනි, අපි මේ කතා කර කර හිටියෙ වැඩකට නැති දේවල්" කියල.

එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, "මහණෙනි, මේ ජීවිත අවධෝධය පිණිස සියල්ල අතහල පැවිදි වූ ඔබ ඕව කතා කරන එක සුදුසු නෑ. ඔබ කල්පනා කරන්න ඕනෙ, මෙන්න මේක තමයි **දුක නම් වූ ආර්ය සත්‍යය**. මේක තමයි **දුක හටගැනීම නම් වූ ආර්ය සත්‍යය**. මේක තමයි **දුක නැතිවීම නම් වූ ආර්ය සත්‍යය**. මේක තමයි **දුක නැතිවීමේ මග නම් වූ ආර්ය සත්‍යය** කියල ඔබ කල්පනා කරන්න."

දැන් බලන්න අවිචර ධර්මය දේශනා කරද්දී බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟ පැවිදි වුන අය පවා නො මඟට වැටුන අවස්ථා ධර්මය අමතක වෙන අවස්ථා තිබිල තියෙනවා. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේට සිද්ධ වුනා ආයෙමත් ඒගොල්ලන්ට සිහිය උපද්දවල දෙන්න 'මේ කාරණයට යි පැවිදි වුනේ' කියල.

මෙන්න නුවණින් කල්පනා කරන්න ඕනෙ දේ...

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, නුවණින් මෙහෙති කරන කෙනා මේ විදිහට නුවණින් මෙහෙති කරන කොට උපන් ආශ්‍රව ප්‍රභාණය වෙනවා. නූපන් ආශ්‍රව උපදින්නෙ නෑ.

(සෝ ඉදං දුක්ඛන්ති යෝනිසෝ මහසිකරෝති) ඒ තැනැත්තා මෙය ශී දුක්ඛ ආර්ය සත්‍යය කියල නුවණින් මෙහෙති කරනවා. දැන් ඔබ නො දන්නවා වුනාට ගැඹුරින් කල්පනා නො කළාට පංච උපාදානස්කන්ධය මෙහෙති කරන කොට, අනිත්‍යය වශයෙන් ආයතන මෙහෙති කරන කොට, ධාතු වශයෙන් අනිත්‍යය මෙහෙති කරන කොට ඒ මොකක් ද ඔබ නුවණින් විමසන්නෙ. දුක්ඛ ආර්ය සත්‍යය. ඒ නිසා තමයි දුක කියල යෝනිසෝ මහසිකාරයෙ යෙදෙනවා. නුවණින් විමසනව.

(අයං දුක්ඛ සමුදයෝති යෝනිසෝ මහසිකරෝති) මේක තමයි දුක හටගන්නා කාරණාව කියල නුවණින් විමසනවා. ඒ කියන්නෙ තමන් සිතියෙන් ඉන්න කෙනෙක්. නැත්නම් මෙහෙම කරන්න පුළුවන් කමක් නෑ. ඇයි තමන්ට රාගයක්, ද්වේෂයක්, ක්‍රෝධයක්, ඊර්ෂ්‍යාවක්, වෛරයක්, චිකටෙක කිරීමක්, මාන්‍යයක්, උඩඟු කමක් ආවොත් සිතියෙන් ඉන්නව නම් දන්නව. මේ තමයි දුක හටගන්න හේතු වෙන්නා වූ කාරණා. චිතකොට වියා ඒකට කැමති වෙනව ද? නෑ. වියා මොකද කරන්නෙ ඒක ප්‍රභාණය කරනව.

දුක්ඛ සමුදය කියන්නෙ ප්‍රභාණය කළ යුතු දෙයක්. වියා ඒක වර්ධනය කරන්නෙ නෑ. වියා දුක්ඛ සමුදය ප්‍රභාණය කරනවා.

(අයං දුක්ඛ නිරෝධෝති යෝනිසෝ මහසිකරෝති) ඒ කෙලෙස් නැතිවීම, දුකේ නිරුද්ධ වීම යි කියල නුවණින් මෙහෙති කරනව.

(අයං දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදාති යෝනිසෝ මහසිකරෝති) මේක තමයි දුක නිරුද්ධ කිරීමේ ප්‍රතිපදාව කියල වියා ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය තමයි නුවණින් මෙහෙති කරන්නෙ. චිතකොට අපිට පේනව මේ චතුරාර්ය සත්‍යයට ආපු නැති කෙනාට නම් මේක අල්ලන්න පුළුවන් කමක් නෑ. මේ සම්මා දිට්ඨියට ආවොත් තමයි ඉතිරි මාර්ග අංග ඔක්කොම සම්පූර්ණ වෙන්නෙ.

චිතකොට සංයෝජන ප්‍රභාණය වෙනවා

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනව, (තස්ස ඒවං යෝනිසෝ මහසිකරෝතෝ) ඔය විදිහට නුවණින් මෙහෙති කරන කෙනාට (තිණි සංයෝජනාති පභීයන්ති) සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්ඡ, සීලබ්ධත පරාමාස කියන සංයෝජන තුන ප්‍රභාණය වෙලා යනවා.

චිතකොට අපට පැහැදිලිව පේනවා මේ චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධයත් එක්ක ම තමයි මේ කෙලෙසුන්ගෙ ප්‍රභාණය පටන් ගන්නෙ.

"(ඉමේ වුවිච්චි තික්ඛවේ, ආසවා පහාතඛිධා) මහණෙනි, මේකට තමයි කියන්නෙ දුර්ශනයෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව කියල."

හරියට ම තේරුම් ගන්න මේ 'දුර්ශනය'

දුර්ශනය කිව්වාම සමහරු හිතන්නෙ මේ ඇතැට පේන එකක් කියල. දුර්ශනය කියන වචනය ඒකට පාවිච්චි කළාට මෙතන දුර්ශනය කියන්නෙ අවබෝධයට. මේක කියන විට තේරෙන්න ඇති,

මේක තමයි දුක නම් වූ ආර්ය සත්‍යය කියල නුවණින් විමසන්න අවබෝධයක් ඕනෙ. මේක තමයි දුක හට ගැනීම කියල තමන්ගෙ සිතෙන් හට ගන්නා කෙලෙස් ගැනත් නුවණින් දකින්න අවබෝධයක් තියෙන්න ඕනෙ. මේක තමයි දුක්ඛ නිරෝධය කියල නුවණින් දකින්න අවබෝධයක් තියෙන්න ඕනෙ. මේක තමයි දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදාව කියල ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය දකින්න අවබෝධයක් තියෙන්න ඕනෙ.

තමන් දක්ෂ නම් හර...

ඒ අවබෝධයට එන්නෙ යෝනිසෝ මනසිකාරය තියෙන කෙනා විතර ම යි. වෙන කෙනෙකුට එතෙන්නට එන්න පුළුවන්කමක් නෑ. එතකොට අපි හොඳට තේරුම් ගන්න ඕනෙ, පින්වතුනි, මේ ගොතම බුදු රජාණන් වහන්සේ ව අපිට දැන් ධර්මය තුළින් මුණ ගැහෙනව. අපිට අනාගතයේ ගත්තොත් එහෙම ඉඩක් තියෙන්නෙ මෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ ව මුණ ගැහෙන්න. ඒ වෙන්නෙ මිනිස් ආයුෂ අවුරුදු 80,000 ක් ගියහම. යෝනිසෝ මනසිකාරය නැත්නම් එදාටත් බෑ. අදට ත් බෑ. එහෙම නම් පුළුවන් කමක් තිබුනොත් තියෙන්නෙ යෝනිසෝ මනසිකාරය තිබුනොත් විතරයි.

එහෙම නම් ඔබ තේරුම් ගන්න සම්පූර්ණයෙන් ම තමන්ගේ දක්ෂතාවය මත තියෙන්නෙ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය මුණ ගැහුනට පස්සේ සම්පූර්ණයෙන් ම දියුණුව තියෙන්නෙ තමන්ගෙ දක්ෂතාවය මත විතරම යි. තමන් දක්ෂ නම් කරන්න පුළුවන් ඒක. තමන් ඒ කාරණයට දක්ෂ නැත්නම් තමන්ට ඒ අවස්ථාව අහිමි වෙලා යනවා. ලෝකයේ වැඩිපුරම තියෙන්නෙ ඒ අවස්ථාව අහිමි වීම.

සංවර විමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවෙනි වක පෙන්වල දෙනව. (සංවරා පහාතඛිධා) ආශ්‍රවයන් තියෙනව සංවර විම තුළින් ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. ඒ කියන්නෙ,

"(ඉඳි හික්බවේ හික්බු පටිසංඛා යෝනිසෝ චක්ඛු ඉන්ද්‍රිය සංවර සංවුතෝ විහරති) නුවණින් විමස විමසා ඇස නැමැති ඉන්ද්‍රිය සංවර කරගෙන වාසය කරනවා." එතකොට ඇස නැමැති ඉන්ද්‍රිය අසංවරව වාසය කරද්දී හට ගන්න ආශ්‍රව හටගන්නෙ නෑ.

නෙත රැඳුන රැඳුන තැන්වල...

ඇතැට එක එක දේවල් පේනවනෙ. පින්තූර පේනවා, පොත් පත් පේනවා, පත්තර පේනවා, කැලෑ පත්තර පේනවා, හින්දා පේනවා, ප්‍රශංසා පේනවා, අපහාස පේනවා. වියා මේ ඕක්කොම ඇහෙන්න බලන්න ගත්තොත් ඇස අසංවර වෙනව. ඇස අසංවර වුන ගමන් ඒ පුද්ගලයා කිලුටු වෙනවා. එතකොට සංවර වීම තුළ කිලුටු වෙන්න බෑ.

ඊළඟට කණ සංවර කරගන්නාම කණ අසංවර කර ගැනීමෙන් හට ගන්න ආශ්‍රව හට ගන්නෙ නෑ. කණෙන් එක එක දේවල් අහන්න ලැබෙනවා. කණෙන් හොඳ අහන්න ලැබෙනවා; ධර්මය අහන්න ලැබෙනවා; අධර්මය අහන්න ලැබෙනවා; හින්දා අහන්න ලැබෙනවා; ප්‍රශංසා අහන්න ලැබෙනවා; උපවාද-අපවාද අහන්න ලැබෙනවා; කයිකතන්දර අහන්න ලැබෙනවා; ඕප-දූප අහන්න ලැබෙනවා. ඉතින් මේ ඕක්කොම අපි ඇසිය යුතු නැහැ.

කණට ඇහෙන හැම දෙයක් ම අපිට ඕනෙ නෑ

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා කණ සංවර කරගන්න ඕනෙ. දැන් එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙතිස් කතා වීජා කියල දේශනා කරල තියෙන්නෙ ඒකනෙ. ඒකෙන් කණ අසංවර වෙනව. අසංවර වුන ගමන් වියාට නූපන් ආශ්‍රව උපදිනව. ඒක වලක්වන්නයි තියෙන්නෙ. හොඳට ඒක තේරුම් ගන්න ඕනෙ.

එන එන කුණු ගොඩවල් ගන්නෙ නැතිව ඉන්න. එතකොට වියා තමයි කණ සංවර කරන එක්කෙනා. ඒ කෙනාට කණ අසංවර වීම තුළ හට ගන්න ආශ්‍රව හට ගන්නෙ නෑ. නමුත් කණ අසංවර වීම කියන එක අයෝනිසෝ මහසිකාරයට වැටෙනව කියන එක පින් තියෙන එක්කෙනාට වුනත් වෙන්න පුළුවන්.

වැරදුනොත් වැරදුනා ම යි...

අර දේවදත්ත හික්ඤ්ඤන් පන්සියක් කඩාගෙන, රවට්ටගෙන, එකකගෙන යන කොට දේවදත්ත කළුසාණ මිත්‍රයා කියලනෙ හිතුවෙ.

දේවදත්ත කියන දේවල් අහගෙන ඉන්නව. චිතකොට මොකද වෙන්නෙ මෙයාලගෙ කණ අසංවර වෙනව. චිතකොට සම්පූර්ණයෙන් ම කණට අහන්ට ලැබෙන්නෙ බුදුරජාණන් වහන්සේට චිරද්ධි දේවල්නෙ. මෙයාල ඒ බව දන්නෙ නෑ. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ සාරිපුත්ත, මොග්ගල්ලාන මහ රහතන් වහන්සේලාට කතා කරල කියනව,

“සාරිපුත්ත, මොග්ගල්ලාන වහා ම ගිහින් අර ස්වාමීන් වහන්සේලා අමාරුවේ වැටෙන්න ඉස්සර වෙලා බේරගන්න” නැත්නම් අසත්පුරුෂයෝ ගොඩට ගියහ ම පස්සෙ හොඳ කෙනත් අසත්පුරුෂයා වෙලා යනවා. චිතකොට සංවරකම කියන එක තේරුම් ගත්තු කෙනාට මේ මොකුත් වෙන්නෙ නෑ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වල දෙනවා නාසයත් එහෙමීමම යි. නාසය අසංවර වුනොත් හටගන්නව ආශ්‍රව. ඒ නිසා නාසය සංවර වුනොත් ඇති වෙන්නෙ නෑ.

අසංවර ද ඔබේ දිව න්...

දිවත් එහෙමයි. දිව අසංවර වුනොත් ආශ්‍රව හට ගන්නව. නවත්වන්න බෑ. මස් කෑමට ගිජු වෙච්ච මනුෂ්‍යයෙක් හිරිපිය, හැමදාම මස් කනවා. නිකම් මස් නැත්නම් සත්තු මරාගෙන හරි මස් කනවා. බලන්න, මේ දිව අසංවර කර ගැනීම නිසා වන විපත දවසක් මේ මනුෂ්‍යය බිල ගෙදර ගිහින් බලනකොට මස් කන්න නෑ. මෙයා කෙලින්ම ගියා ගවය බැඳලා ඉන්න තැනට. ගවයාගේ දිව ඇද්දා. දිව කැපුව. කපල කීව, ‘උයල දීපන් මේක’ කියල. උයල දුන්න. ඒ මස් කැල්ල කටට ගන්න කොට වියාගෙ දිව ගැලව්ලා වැට්ලා තියෙනවා. ඔය අතීත සිදුවීමක්.

මේ මොකක් අසංවර කර ගැනීමෙන් ද? දිව අසංවර කර ගැනීමෙන්. චිතකොට ඒ දිව අසංවර කර ගැනීමෙන් හට ගන්නා වූ ආශ්‍රව වළක්වන්න තියෙන්නෙ මොකෙන් ද? දිව සංවර කර ගැනීමෙන්.

කය ත් එහෙමයි. කය අසංවර කරගත්තොත් නූපන් ආශ්‍රව උපදිනව. උපන් ආශ්‍රව වඩා වර්ධනය වෙනව. ඒ නිසා කය සංවර කර ගැනීමෙන් ඒ ආශ්‍රව වර්ධනය වෙන්නෙ නෑ. ඒ ආශ්‍රව ප්‍රභාණය වෙනව.

සංවර කෙනා දකිනු ත් නිදහස්....

ඊළඟට මනස. දැන් මනසට එනවනෙ එක එක අරමුණු. මනස සංවර නො කොළොත් අසංවර වීමෙන් හට ගන්නා ආශ්‍රව වැඩෙනව.

චිතකොට ඒක නො වැඩෙන්න නම් මොකද කරන්න ඕනෙ. මනස සංවර කරගන්න ඕනෙ.

චිතකොට බලන්න චතුරාර්ය සත්‍යය මනසිකාර කිරීම තුළින් දුර්ශනයෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව ප්‍රභාණය වෙනව. ඊළඟට ප්‍රභාණය කරන්න තියෙන්නෙ. ඉන්ද්‍රිය සංවරය තුළින් ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මනස සංවර කිරීම තුළින්. හැබැයි සතිපට්ඨානයේ හිත පිහිටුවාගෙන ඉන්න කෙනෙකුට මේක කරන්න පුළුවන්. ඇතෙත් රූපය දකිද්දී තමන්ගෙ හිතට වන දේ සිතියෙන් ඉන්න කොට දන්නව නම් චියා වනාම සංවර කරගන්නෙ නැද්ද? ඇස සංවර කර ගන්නවා ම යි. කණෙන් ශබ්දය අසද්දී තමන්ගේ හිතට වන දේ තමන් දකිනවා නම් කණ සංවර කර ගන්නවා ම යි. නාසයෙන් ආක්‍රාණය කරද්දී, දිවෙන් රස විඳිද්දී, කයෙන් පහස ලබද්දී, මනසින් අරමුණු විඳිද්දී තමන් දන්නවා නම් ඒ ගැන සංවර කර ගන්නවා ම යි. මනසට අරමුණු විද්දී මේක ද්වේෂය. මේක කෙලෙස් මේවා අකුසල්, මේවා දුරුකළ යුතු දේ කියල තමන් සිතියෙන් ඉඳල දැක්ක නම් චියා ඒක වර්ධනය කරන්නෙ නෑ. චියා සංවර කරනවා. ඒක වර්ධනය වෙන්න දෙන්නෙ නෑ. ඒක මගහරිනවා. චිතකොට මේ සංවර කිරීමෙන් තමන් විනාශය කරා යන අකුසල් සම්පූර්ණයෙන් ම ප්‍රභාණය කරන්න පුළුවන්කම තියෙනව. ඒවා තමයි සංවර කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව.

සංවර කර ගැනීම කොයි තරම් ම හොඳ ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ හැම තැන ම මේ සංවර චීම ගැන කතා කරල තියෙනව. ඔබ දන්නව ඇති. ධර්මපදයෙන් තියෙනව.

- **චක්ඛන සංවරෝ සාධු**
 - ඇස සංවර කර ගැනීම කොයි තරම් හොඳ ද?
- **සාධු සෝතේන සංවරෝ**
 - කණ සංවර කර ගැනීම කොයි තරම් හොඳ ද?
- **ඝාණේන සංවරෝ සාධු**
 - නාසය සංවර කර ගැනීම කොයි තරම් හොඳ ද?
- **සාධු ජිව්හාය සංවරෝ**
 - දිව සංවර කර ගැනීම කොයි තරම් හොඳ ද?
- **කායේන සංවරෝ සාධු**
 - කය සංවර කර ගැනීම කොයි තරම් හොඳ ද?

● සාධු වාච්‍ය සංවරෝ

- වචන සංවර කර ගැනීම කොයි තරම් හොඳ ද?

● මනසා සංවරෝ සාධු

- මනස සංවර කර ගැනීම කොයි තරම් හොඳ ද?

● සාධු සබ්බන්තං සංවරෝ

- ඕය හැම දේ ම සංවර කර ගැනීම කොයි තරම් හොඳ ද?

● සබ්බන්තං සංවරෝ භික්ඛු

- හැම දෙයක් ම සංවර කරගත් භික්ඛුව

● සබ්බදුක්ඛා පමුච්චති

- හැම දුකින් ම නිදහස් වෙනවා.

විභෙම නම් මේ සංවර වීම කියන එක අපේ ජීවිත වලට බොහෝ ම පිහිට වන එකක්. බොහෝ ම උපකාර වෙන එකක්. මොකද හේතුව? ඒ සංවර වීම හැකිවීමෙන් ඇති වෙන ප්‍රශ්න සමහර වීට නිරයේ ඉපදිලා තමයි හවතින්නේ. එක්කො තිරිසන් අපායේ ඉපදිලා තමයි හවතින්නේ.

නුවණින් විමසා සේවනය කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව

පටිසේවනා පහාතබ්බා - නුවණින් විමසා සේවනය කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. මේකෙ විශේෂයෙන් තියෙන්නේ භික්ඛුවට.

“(විචර පටිසේවති) සිවුරු පරිහරණය කරනවා, කොහොම ද? (යාවද්දේව සීතස්ස පටිඝාතාය) සීතල දුරු කිරීමට, (උණ්හස්ස පටිඝාතාය) උණුසුම දුරු කිරීමට, (ඛංසමකසවාතාතපසිරංසපසම්ඵස්සානං) මැසි, මදුරු, අච්චි, සුළං, සර්පයින්ගෙන් ආදී දේවල්වලින් වන පීඩා දුරු කිරීමට, (යාවද්දේව නිරකෝපිනපටිච්ඡාදනත්ථං) ලැජ්ජා ඇති වන තැන් වසා ගැනීම පිණිස.”

එතකොට සිවුරු පෙරවීමේ අර්ථය විචිචර යි. සිවුරු පොරවන්නේ එතකොට සමාජයේ ගෞරව ලබා ගන්න හෙමෙයි. ලාභ, සත්කාර, කීර්ති, ප්‍රශංසා ලැබීම පිණිස නොවෙයි. සිවුරු පොරවන්න හේතුව තමයි මේ තියෙන්නේ. එතකොට සිවුරු පොරවද්දී නුවණින් මේක දැක්කොත්, මතක් වුනොත් එයා සිවුරු පෙරවීමේ අර්ථය තුළ රැඳිල ඉන්නවා.

ජීවිත යාත්‍රාව සුව සේ පදවන්න...

ආහාර ගැනීම ත් ව්‍යේමයි. ආහාර ගැනීමත් නුවණින් විමසලා කළ යුතුයි.

“(නේව දවය) පවය පිණිස නො වෙයි, (න මදය) මත් වීම පිණිස නො වෙයි, (න මණ්ඩනය) සැරසීම පිණිස නො වෙයි, (න විභූසනය) වඩාත් සැරසීම පිණිස නො වෙයි, (යාවදේව ඉමස්ස කායස්ස ධීතියා) මේ කය පවත්වාගෙන යාම සඳහා, (යාපනය) යැපීම සඳහා, (විනිංසුපරතියා) වෙහෙස නැති කර ගැනීමට, (බුන්මවරයානුග්ගයා) මේ උතුම් ආර්ය මාර්ගයට අනුග්‍රහය පිණිස, (ඉති පුරාණඤ්ච ව වේදනං පටිභංඛාමි) පැරණි වේදනා නැති කර ගැනීම පිණිස, (නවඤ්ච වේදනං න උප්පාදෙස්සාමි) අළුත් වේදනා නූපදවීම පිණිස, (යාත්‍රා ව මේ භවිස්සති) ජීවිත යාත්‍රාව පවත්වාගෙන යාම පිණිස, (අහවජ්ජනා ව වාසුවිනාරෝ වා ති) නිවැරදි වූ පහසු විහරණයෙහි සිටීම සඳහා යි.”

ඔව්වරයි කියනව ආහාර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය. ව්‍යේම නැත්නම් අපට ආහාර ගැන ම කතා කර කර කල්පනා කර කර ඉන්න වෙනව.

ගොපල්ලාගේ උපෝසථය වගේ...

“අද හරි නෑ කෑම, ගල් හැපුන. ලුණු මදි. අරහෙ නම් හොඳයි.” ඒකට කියන්නේ මොන උපෝසථය ද? ගෝපාලක උපෝසථය. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුම් කළ දෙනව, ගොපල්ල හරක් පට්ටිය අරගෙන ගිහින් කල්පනා කරනවා, “රියෙ අසවල් තැන තණකොළ කැව්වා, හෙට කොහෙද තණ කොළ කන්න අරගෙන යන්නෙ, අර පැත්තට අරගෙන ගියොත් තණ කොළත් තියෙනව. වතුරත් තියෙනව.”

ඒ විදිහට සිල් ගත්තු කෙනත් කල්පනා කරනව. “අරහෙ කෑම හරි නෑ. හේ ටිකක් වත් නෑ. අතෙන්නට ගියොත් නම් හොඳට කන්න බොන්න හම්බ වෙනව. හොඳට ඉන්න පුළුවන්.” දැන් ඔන්න කෙනෙක් අහනව, “අරෙහෙ වැඩසටහන කොහොම ද?” “හරි හේක්. හොඳට කෑම බීම තිබ්බ. අයිස් ක්‍රීම් ව්‍යේමත් තිබ්බ” කියනව. ව්‍යේමයට මේ වැඩසටහන කොහොම ද කියල අහපුවාම වියාට මතක් වුනේ මොකක් ගැන ද? කෑම ගැන. ව්‍යේමයට ඒක වියාට වෙන්හෙ නෑ ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කළා නම්. ඒකට තමයි ප්‍රත්‍යවේක්ෂා තියෙන්නෙ. වියා නුවණින් විමසලා තමයි ඒක පරිහරණය කරන්නෙ.

පුංචි කුටිය හරිම සැපයිය...

ඊළඟට තියෙනව, සේනාසන පරිහරණය කරන කොට කළ යුතු ආකාරය. ඒ සඳහා සාර්පුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ තමයි හොඳ ම කතාව වදාළේ. "මට භාවනාවට වාඩිවුනාට පස්සේ දණහිස් දෙක තෙමෙන්නෙ නැත්නම් මට චිතන ඇති." කීව. චිතකොට පැහැදිලිව පේනව, අසපුවක්, සේනාසනයක් පරිහරණය කිරීමේ අර්ථය මොකක් ද කියල. මේ තියෙන්නෙ අර්ථය;

"(යාවදේව සීතස්ස පටිඝාතාය) සීතලෙන් වළකින්න, (උණ්හස්ස පටිඝාතාය) උණුසුම්ත් වළකින්න, (ඛංසමතකචතාතපසිරංසපසම්චිස්සානං පටිඝාතාය) මැසි මදුරුවන්ගෙන් වන පීඩා, අව්වෙන්, සුළඟින් වැළකීමට, (උතුපර්ස්සය විනෝදනං) සෘතු විපර්යාස වලින් වන පීඩා වලින් වැළකීමට, (පටිසල්ලානාරාමත්ථං) භාවනාවට අනුග්‍රහ පිණිස"

චිතකොට භාවනාවේ ඇලී වාසය කරන්නයි කුටියකට යන්න තියෙන්නෙ. අසපුවකට යන්න තියෙන්නෙ. එහෙම නැතුව ඒවා මේ අයිතිවාසිකම් කියාගෙන කෑ ගහන්න නෙවෙයි. මේ සඳහා පමණයි යන්න තියෙන්නෙ. චිතකොට එයා තමයි නුවණින් විමසා පරිහරණය කිරීමෙන් සේනාසන පරිහරණය කිරීම තුළ ඇති වන ආශ්‍රව ප්‍රභාණය කරන කෙනා.

බෙහෙත් ගන්න. ඒත්... ජීවිතය රෝහලක් කරගන්න එපා!

ඊළඟට බේත් හේත් ගැනීම. දැන් බෙහෙතක් හේතක් ගත්තහම එයා ඒ බේත හේත ගත්ත එතනින් ඒක ඉවරයි. මේක නැත්නම් පැය 24 ම ශරීරය ම වෙක් කර කර ඉන්න ගියොත් බෙහෙත් ගැන ම කල්පනා කර කර ඉන්න ගියොත් වෙන දෙයකට කාලයක් නෑ. එහෙම අය නැද්ද? ඉන්නව. නැම තිස්සෙම එයාගෙ ඔලුවෙ තියෙන්නෙ මොනව ද? අසනීප ම යි. බෙහෙත් ම යි. එක්කො විටමින් ම යි. ඒ මොනව හරි ඔහේ කල්පනා කර කර ඉන්නව මිසක් වෙන දෙයක් කරන්නෙ නෑ.

ඒකට හේතුව තමයි මේ ශරීරයේ උපන් වේදනා නැති කර ගන්න යි මම බෙහෙත් ගන්නෙ කියල හිතන්නෙ නෑ. චිතකොට බෙහෙතෙ ප්‍රශ්නෙ චිතනින් ඉවරයි. ඒක නිසා බෙහෙත කර ගහගෙන ඉන්නෙ නෑ. චිතකොට මේ විදිනට නුවණින් විමසන කෙනා තමයි ඒ ආශ්‍රව ප්‍රභාණය කරන්නෙ.

සිව්පසය නුවණින් පරිභෝග කිරීමෙන් (පටිසේවනා පහාතඛිධා) ඒ සිව්පසය හිසා උපදින ආශ්‍රව උපදින්නෙ නෑ. ඔලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙන ධර්මය හැදෙන කෙනෙකුට නම් හොඳට ම ප්‍රමාණවත්.

නුවණින් විමසා ඉවසීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනව, ඉවසීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනව. නුවණින් විමස විමසා ඉවසිය යුතු ආශ්‍රව තියෙනව.

සීතලට අනුවෙනව, එතකොට මොක ද කරන්න තියෙන්නෙ. ඉවසීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. රස්නයට අනුවෙනව, ඉවසීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. ඔබගින්න ඇතිවෙන, ඉවසීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. පීපාසය ඇතිවෙනව, ඉවසීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. මදුරුවො කනව, සමහර අවස්ථා වල එක මදුරුවෙක් ඇති අපේ ද්වේෂය අවුස්සන්න. ඇයි මැස්සෙකුට ඔරි ද? එතකොට ඉතින් ඉවසීම පුරුදු කළොත් තමයි ඒකෙන් අපට ගැලවෙන්නෙ තියෙන්නෙ.

බෙදාගෙන කෑම...

ඊළඟට (දුරුක්තානං දුරාගතානං වචනපට්ඨානං) නරක විදිනට, නරක ආකාරයෙන් පැමිණිවිච නින්දා අපහාස ඉවසන්න කියනව. ඉවසීමෙන් කියනව ඒවා ප්‍රභාණය කරන්න තියෙන්නෙ. එතකොට ඒ නින්දා, අපහාස වලට එකක් එකක් ගානෙ උත්තර දෙන්න ගියොත් පැටලි පැටලි යනවා. අපි ඒවා ඉවසන්න ඕනෙ. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒවාට හොඳ ලස්සනට උපදෙස් දීලා තියෙනවා.

එක දවසක් බුදුරජාණන් වහන්සේව හොයාගෙන ආවා **අක්කෝස භාරද්වාජ** කියල ඔමුණෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේට හොඳටෝ ම බැන්නා. නින්දා අපහාස කළා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒවා අහගෙන ඉඳල පස්සේ අහනවා,

“ඔබ නෑදෑ ගෙවල් වල යනව ද?” කියල.

“යනව” කිව්වා.

“ඒ යනකොට කැවිලි පෙවිල් අරන් යනව ද?”

“ගෙහියනව” කිව්වා.

“දුන්නට පස්සෙ ඒ අය ඒවා වපා කීවොත් මොකද කරන්නෙ?” කියල අහුවා.

“ආ.... ඒවා අපි කනව” කිව්වා.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ කියනව, “ච්ඡෙදනම් ඔබ ගෙනාපු ඔය කැවිලි පෙවිලි ටික මට වපා. ඔබ ම ඕක අනුභව කර ගන්න” කියල.

මගේ ක්‍රමයත් ඒකයි. යමෙක් යම් ආකාරයකට අපහාස කරනවා ද, ඒ ගොල්ලොම ඒක වළඳන එකයි ඇත්තෙ. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ තමයි ඒක ලස්සනට අපට කියා දුන්නෙ. ඒකෙ හරි ලස්සනට තියෙනවා,

“යම්කිසි කෙනෙක් කිපුණු කෙනාට පෙරලා කිපෙනවා නම් බෙදාගෙන වළඳන කෙනෙක්; ද්වේෂ කරන එක්කෙනාට පෙරලා ද්වේෂ කරනවා නම් වියා බෙදාගෙන අනුභව කරනව; වෛර කරන කෙනාට පෙරලා වෛර කරනව නම් බෙදා ගෙන අනුභව කරනවා.” මම නම් කැමති හැහැ බෙදාගෙන අනුභව කරන්න.

ධර්ම මාර්ගයෙ දියුණුවක් ලබන්න කැමති නම්... මාරාන්තික වේදනා පවා ඉවසන්න පුරුදු වෙන්න ඕනෙ

මේ සූත්‍ර දේශනාවෙ තියෙන්න ඒකනේ. හරක විදිනට මේ වචන වන කොට වියා මොකද කරන්න ඕනෙ. ඉවසන්න ඕනෙ.

“උප්පන්නං සාරිරිකානං වේදනානං දක්ඛානං තිප්පානං ධරනං කට්ඨකානං අසාතානං අමනාපං පාණහරනං අධිවාසක ජාතිකෝ හෝති” ශරීරික දුක් වේදනා වනව, ඉවසගන්න බැරි තරමේ අමාරු, කටුක, කර්කශ වේදනා. ඒවත් ඉවසන්න පුළුවන් වෙන්න ඕනෑ කියනව.

ඒ ඉවසීම තුළ තමයි වියාට හටගන්න තියෙන ආශ්‍රව ප්‍රභාණය කරන්න තියෙන්නෙ. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙත්වල දෙනවා මේ විදිනට ඉවසගෙන වාසය කරන කොට ආශ්‍රව හට ගන්නෙ හෑ. ඉවසුවෙ හැක්කම් ඒවයේ දී ආශ්‍රව වඩා වර්ධනය වෙනව. ආශ්‍රව වඩා වර්ධනය වෙන කොට වියාට තියෙන්නෙ මහා ජීඩාකාරී දෙයක්. එතකොට ඉවසන

කෙතාට ඉවසීම නිසා නො ඉවසීමෙන් හට ගන්න හැම ආශ්‍රවයක් ම ප්‍රභාණය වෙලා යනවා. ඒ නිසා ඉවසිය යුතු තැන්වල දී ඉවසන්න ඕනෙ.

නුවණින් සලකා මගහැරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, “(කතමේව නික්ඛවේ, ආසවා පරිවජ්ජනා පභාතබ්බා) මහණෙනි, මේ ආශ්‍රවයන් අතර නුවණින් සලකා පරිවජ්ජන කිරීමෙන්, ඒ කියන්නෙ ආශ්‍රයට යන්නෙ නැතිව අත්හැරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනව.

(පටිසංඛා යෝනිසෝ වණ්ඛං හත්ථිං පරිවජ්ජේති) දැන් ඒ කාලෙ ගොඩාක් ම පයින් තමයි ගමන් කළේ. ඉතින් ඒ යන කොට කැළෑ බදු පාරවල් හමිබ වෙන කොට මේවායේ ඉන්නවා, වණ්ඛ හස්ථියා - තනි ඇතා ඉන්නව. චිතකොට මෙයා “මම හය නෑ. මම සිල්වත් කෙනෙක් නෙ” කියල ඉස්සරහට යනව. වියා ඒ නුවණින් විමසල නෙමෙයි චිතෙම කරන්නෙ. වියා හිතන්නෙ වියාගෙ සීලය නිසා ඔක්කොම බය වෙලා තියෙන්න ඕනෙ කියල. ඒක තමයි වියාගෙ තියෙන ආයෝනිසෝ මනසිකාරය. වියා හිතිල්ලා අපරාදෙ අර සතාගෙන් මැරුම් කනව.

නුවණින් විමසනවා කියන්නෙ ඒක නෙමෙයි, වණ්ඛ හස්තියා නුවණින් විමසලා පරිවජ්ජනා කළ යුතුයි. ඒ පාරෙ යන්නෙ නැතුව වෙන පාරක යන්න ඕනෑ. චිතකොට (වණ්ඛ අස්සං) සමහර අස්පයො ඉන්නව, සැර අස්පයො ඔය රැලෙන් පැනපු අස්පයො, මිනිස්සු දැක්කම හිරිහැර කරනව. ඉතින් නුවණින් විමසන කෙනා මොක ද කරන්නෙ. ඒ මාර්ගයෙන් මග හැරල යන්න ඕනෙ.

මම පැනල යන්නෙ නෑ...

ඔය කොට ගහන කාලේ, අපි අඳුනන චික පවුලක් තිබුණා. ඒ පවුලෙ හිටියෙ තාත්ත යි, අම්ම යි, ඔය දරුවො කීප දෙනෙකුයි චිතරයි. ඉතින් මේ චල්.ටී.ටී.ඊ. ප්‍රදේශයේ අනතුරු චද්දි ඒ අම්ම යි, දරුවො ටික යි කීවා, “තාත්තේ, අපි ඉඳල හරියන්නෙ නෑ. අපි ඉක්මනට පැනල යමු. මේ ඉඩකඩම් දේපල ගැන කල්පනා කරල හරියන්නෙ නෑ දැන්” කියල කියපුවා ම අර තාත්තා කියනවා “උඹල පලයල්ල. මම මෙහෙ ඉන්න මිනිස්සු කාලයක් තිස්සෙ ඉඳන් අඳුනනව. මට නම් මේ මිනිස්සු මොකවත් කරන්නෙ නෑ” කියල.

ඉතින් අර අය යෝනිසෝ මහසිකාරයේ යෙදෙනවා. ඒ අය කල්පනා කළා, කරන්න දෙයක් නෑ අපි යමු කියල. අතට අනුවේච්ච දේ අරගෙන පැනලා ගියා. ඒ අම්ම යි, දුරුවො ටික යි අදටත් ජීවත් වෙනව. තාත්තාව පනුවදා ම වල්.ටී.ටී.ටී කාරයො ඇවිත් මරල දැම්ම. දැක්කද නුවණින් විමසා දුරු කළ යුතු එක දුරු නො කිරීම.

මග නො මග දැන ගෙන - සුදුසු කල ද දැන ගෙන...

ඊළඟට සැඟ ගොනා. සමහර තැන්වල ඉන්න පුළුවන් සැඟ ගොන්නු. ඒ වගේ ම සැඟ බල්ලා. ඒ වගේ අනතුරු තියෙන කොට ඒවා පෙනි පෙනි යන්න එපා කියනව. නුවණින් විමසා ඒක මග හරින්න කියනව.

ඒ වගේ ම නයානක සර්පයා දැක්කනම "ආ... මට සර්පයො පුශ්ඤයක් නෑ" කියල එහෙම යන්න එපා කියනව. මග හරින්න කියනව. ඊළඟට කාණු, කටු ලැහැබේ, ප්‍රපාත, වළවල් දැක්කනම ඒවා මග හැරල යන්න කියනව. ඒක තමයි කියනව එතනදී නුවණින් විමසල කරන්න තියෙන දේ.

ඒ වගේ ම කියනව තමන්ට ගැලපෙන්නෙ නැති තැන්වල ඉන්න එපා කියල. තමන්ට ගැලපෙන්නෙ නැති තැන්වල ඉන්නෙ නැතිව ඒක නුවණින් විමසල මඟහැරල යන්න ඕනෙ කියනව.

අකාලයේ වීදි සංචාරයන් ඒකට අයිතියි. ඒ කාලයෙන් ඕක තිබ්ල තියෙනව. දැන් චුනත් රෑ තිස්සෙ ඔන්න ඇවිදිනව, බෝක්කු ගානේ වාඩිවෙලා ඉන්නව. මොකක් හරි තොරකමක් චුන ගමන් අනුවෙන්නෙ කාව ද? ඒ කෙනාව අනුවෙනව. ඒකට හේතුව? හුසුදුසු තැන සිටීම. ඉතින් නුවණින් විමසල එයා ඒ තැන්වල ඉන්නෙ නෑ අතාරිනව.

මගහරින්න - අසත්පුරුෂයා !

ඊළඟට තියෙනවා පාප මිත්‍රය, නුවණින් විමසල අත හරින්න ඕනෙ. මොකද හේතුව? පාපමිත්‍රයා ඇසුරු කරන්න ගියොත් නුවණැති සබුන්මචාරීන් වහන්සේවත් මිනිස්සු සලකනව පව්ටු ගොඩේ දාලා. යහපත් කෙනා, නුවණැති, සිල්වත්, ගුණවත් කෙනා පවා ඒ ගොඩට දාලා සලකනවා. ඒ නිසා ඇසුරු කරන්නෙ නැතිව පාප මිත්‍රයා අසත්පුරුෂයා අයිත් කරන්න කියනවා. එතකොට මේ වගේ පාපමිත්‍රයන් නුවණින් විමසා තමන්ගේ ඇසුරෙන් බැහැර කිරීමෙන් බැහැර නො

කිරීමෙන් හට ගන්නා ආශ්‍රව මොකවත් හටගන්නෙ නෑ. එතකොට මොකද වෙන්නෙ. ඒ බැහැර නො කිරීම හිසා උපදින්න තියෙන ආශ්‍රව ප්‍රභාණය වෙලා යනවා. එතකොට ඒ විදිහට තමයි ඒ ආශ්‍රව ප්‍රභාණය වෙලා යන්නෙ.

එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ ඒ අවස්ථා වලදී මේ ප්‍රකාශ කරන දේවල් හරියට ම අපි අනුගමනය කළොත් අපට බොහෝම කරදර අඩු ජීවිතයක් නෙ තියෙන්නෙ දැන් කරදර ඇතිවෙන්නෙ මේ දේවල් වලට පැරලී සිටීමෙන්, සම්බන්ධ වීමෙන්, ඉතින් සම්බන්ධ නො වී හිටියහම කරදර හට ගන්නෙ නෑ. කරදර වලින් බේරල ඉන්න පුළුවන්.

නුවණින් විමසා බැහැර කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා (විනෝදනා පභාතබ්බා) මේක සම්පූර්ණයෙන් ම අහ්‍යන්තර එකක්. සතර සතිපට්ඨානයේ වාසය කිරීමෙන් විතරයි මේක කරන්න පුළුවන් වෙන්නෙ. ඒ තමයි නුවණින් විමසා බැහැර කළ යුතු, දුරු කළ යුතු ආශ්‍රව. ඒ තමයි, කාම විතර්කය.

"(හාධිවාසේති) වියා නුවණින් විමසල ඉවසන්නෙ නෑ ඒක. ඒ කියන්නෙ ඒක හිතින් පිළිගන්නෙ නෑ. (පජහති) අත් හරිනව, (විනෝදේති) දුරු කරනව, (බ්‍යන්තිකරෝති) අභාවයට පත් කරනවා, (අනභාවං ගමේති) ආයෙ හටගන්නෙ නැතිවෙන තත්වයට පත් කරනවා"

යුද්දෙට ගිය සෙබලා...

දේශනාවක තියෙනව උන්වහන්සේ හික්ෂුව හමුදාවට බැඳුන සෙබලෙකුට උපමා කරල. 'යෝධාපීචුපම' සූත්‍රයේ තියෙන්නෙ. ඔන්න හමුදාවට සෙබලෙක් බැඳෙනව. ඔන්න දැන් යුද්දෙට යනව. එතකොට අෂත ඇහෙනව බෙර හඬ. එතකොට ම මෙයා තැනි ගන්නව. හය වෙනව. මළ පහ වෙනව. ඊට පස්සේ මෙයාට සේනාවෙ ඉන්න බෑ. මෙයා පැනල යනව.

ඒ වගේ කියනව. ඔන්න මහණ වෙනව. මහණ වෙන්නෙ කෙලෙස් නසන්න. මහණ වෙලා ඊක කාලයක් යන කොට මෙයාට ආරංචි වෙනව 'අන්න, උඹේ යාළුව බැන්දා, ඔන්න අසවල් අය හොඳට ඉන්නව.' මේවා අහන්න ලැබෙන කොට මොකද වෙන්නෙ. මේ ශබ්දයක් නෙ ඇහැන්නෙ. බෙර හඬ ඇහුනහම තැනි ගන්නව වගේ මෙයාට කාම

විතර්ක උපදිනව, මේ කතාව ඇහුන ගමන් ම. 'අනේ මම මේ තනි වෙලා කරගත්තු දෙයක්' කියල. ඊට පස්සේ සිවුරු හැරල යනව. සේනාවෙන් පැහල ගිය සෙබලා වගේ.

සේසත්, ධජ ඔසවාගෙන ඔය එන්නේ මර සෙනග යි...

තව කෙනෙක් ඉන්නවා, වියා එහෙම ඒකට කම්පා වෙන්නෙ නැති සෙබලෙක්. ඒ සෙබලා තව ඉස්සරහට යනවා. යනකොට ඇතින් එනව ජේනව අර විරුද්ධ ජනතාව. සතුරු බලවේග කොඩි උස්සගෙන. ඒ කොඩි ජේනකොට මොකද කරන්නේ. මෙයා තැනි ගන්නවා. හය වෙනවා. මෙයාට ඉස්සරහට යන්න බෑ. ඊට පස්සේ සේනාවෙන් පැහලා යනවා.

මේ වගේ තමයි පැවිදි වුන කෙනාට ආරංචි වෙනව 'ඔන්න යාළුවා මෙහෙමයි. මෙහෙම වුනා' කියනව. ගණන් ගන්නෙ නෑ මෙයා ඒක. නමුත් මෙයා යනකොට මෙයාට ඇස් දෙකට දැකින්න ලැබෙනව, ඒ ගොල්ලො ලස්සනට සැරසිලා සන්නේෂයෙන් හිනා වෙච්ච යන විදිහ. එතකොට අයෝනිසෝ මනසිකාරයේ යෙදෙනව. එතකොට මොකද වෙන්නෙ? නූපත් කාමය උපදිනව. 'ආ... මටත් තිබුනනෙ මෙහෙම කරන්න.' ඒ කියන්නේ අයෝනිසෝ මනසිකාරයේ යෙදෙන කෙනාට පොඩි දෙයක් ඇති.

සිහින ලෝකයේ අපූරු වාර්තාව....

එක තැනක තියෙනවා පොඩි හාමුදුරු කෙනෙක්, වටාපතකුයි, පිරිකර වගේකුයි අරගෙන ආවා ලොකු හාමුදුරුවන්ට පූජා කරන්න. ලොකු හාමුදුරුවො ඒක පිළිගත්තෙ නෑ. උන්වහන්සේගේ අල්පේච්ඡකම හිස යි ඒක පිළිගත්තෙ නැත්තෙ. ඒ වුනාට පොඩි හාමුදුරුවො හිතුවෙ කොහොම ද? මේක කල් තරහට කියල. අයෝනිසෝ මනසිකාරය හිස යි එහෙම වුනේ.

ලොකු හාමුදුරුවන්ට ඉතින් ඒ පොඩි හාමුදුරුවො පවන් ගගන ඉන්න කොට කල්පනා කළා 'මම ගෙනාපු පිරිකර පිළිගත්තෙ නෑ. මට වැඩක් නෑ මෙහෙ ඉඳල.' දැන් මේ හිතන්නෙ අයෝනිසෝ මනසිකාරයෙන්. ඉතින් කල්පනා කරනවා 'මම යනව, ගිහින් වෙළඟෙළඳාමක් කරනව. ඊළඟට කුඹුරු කැල්ලක් ගන්නව. ඊට පස්සේ තව ටිකක් ඒක දියුණු කරල හරක් පට්ටියක් ගන්නව. ඒකත් මම තව ටිකක් දියුණු කරල, 'මම කසාදයක් බඳිනව. ඊට පස්සේ මම ළමයි වඩාගෙන අපේ ලොකු හාමුදුරුවන්ට බලන්න එනවා. එදා පිරිකර පිළිගත්තෙ නැති හිසා ඔන්න

මම ආව කියල පෙන්නන්න එනව. එතකොට බැරවෙලාවත් හාමිනේගේ අතින් වරදක්වත් වෙලා ළමය අතහැරුනොත් එහෙම ලොකු හාමුදුරුවො ඉස්සර කියල බලන්නෙ නෑ, මම දෙනව පාරක් කියල අර වටාපතින් ලොකු හාමුදුරුවන්ගේ ඔළුවට ගැහුවා. ලොකු හාමුදුරුවො ඇහුවා, “හා.... පොඩි නම. හාමිනේට ගහන්න බැර එකට ද මට ගැහුවේ” කියල. එතකොට දුවන්න ලැහැස්ති වුනා. එතකොට අල්ලගෙන කීවා ‘ඕක තමයි අයෝනිසෝ මහසිකාරය. ඕක නැති කරගන්න’ කියල කීව. එතකොට අපට පේනවා මේ කාම විතර්කය හටගත්තා ම ඒ කාම විතර්කය අත්හැරියෙ නැත්නම් නූපත් ආශ්‍රව උපදිනව. උපත් ආශ්‍රව වැඩි දියුණු වෙනවා.

හිරු සඳ දෙක ම අත ගෑව ද කාමයෙන් නම් බේරුමක් නැත...

කාම විතර්කය අතහරින්න හොඳම දේ තමයි කාමයන්ගේ ආදීනව මෙහෙහි කිරීම. එතකොට කාම විතර්ක හොඳට අතහරින්න පුළුවන්. අර එක තැනක තියෙනව, දැලි කුණු ගාගෙන දර මිටියක් අරගෙන වැද්දෙක් වගේ මනුෂ්‍යයෙක් එනවා පොඩි ස්වාමීන් වහන්සේලා පිරිසක් ඉස්සරහට. මේ පොඩි ස්වාමීන් වහන්සේලා මේ මනුෂ්‍යයාගේ විරූපී බව දැකල හිනාවෙන්න පටන් ගත්තා.

මේ මනුස්සයා දර මිටිය පැත්තකින් තියල පොඩි ස්වාමීන් වහන්සේලා ඉස්සරහට ගියා. ගිහින් කීවා “පොඩි හාමුදුරුවනේ, ඔබ වහන්සේලා මේ හඳ අතගාල තියෙනව ද?” කියල. “මම සෘද්ධි බලයෙන් මේ හඳ අතගාපු එක්කෙනෙක්” කීව්වා. “ඔබ වහන්සේලා හිරු මඬල අතගාල තියෙනවා ද?” ඇහුව. “මම ඕය වගේ සිවුරක් පොරවගෙන සෘද්ධි බලයෙන් හිරු අතගාපු එක්කෙනෙක්.” කීව්වා. දැන් බලන්න කීවා කාමය විසින් මාව ගෙන ආපු තැන. එදා තමයි ඒ පොඩි හාමුදුරුවන්ට ඇස් ඇරුනෙ. එතකොට කාමයේ ආදීනව සලකන කොට තමයි කාම සංකල්පනාව බැහැර වෙන්නෙ.

ගලේ කොටන අකුරු වගේ මැකෙන්නෙ නෑ...

රිළඟට ව්‍යාපාද සංකල්පය. ව්‍යාපාද සංකල්පය කීවේ තරහ. තරහ ඇතිවෙන පුද්ගලයන් ඉන්නවනෙ. තුන් දෙනෙක්. එක් කෙනෙක් ඉන්නව ගලේ කෙටුව වගේ. ආයෙ ඉතින් වියාගෙ තරහ නැතිවෙන්නෙ නෑ. පලි ගැනීමෙන් මිසක් ඒක නැති කරගන්න ක්‍රමයක් වියා දන්නෙ නෑ. එතකොට තව එක්කෙනෙක් ඉන්නව. වියා වැල්ලෙ ඉරක් ඇන්දා

වගේ ටික දවසක් යනකොට ඒක හැකි වෙලා යනවා. තව ඒකකෙනෙක් ඉන්නා ජලයේ ඇඳපු ඉරක් වගේ ඒක ඒ සැණින් ම හැකිවෙලා යනවා.

චිතකොට ව්‍යාපාද සංකල්පනාව ඇති වෙන කොට වියා ඒකේ ආදීනව මෙතෙහි කරන්න ඕනෙ. මේ ව්‍යාපාදය මනුස්ස සන්තානයෙ උපදින්නෙ හිත සුව පිණිස නොවෙයි. අහිත පිණිස, දුක පිණිස ම යි අනර්ථය පිණිස ම යි. මොකද මේ ව්‍යාපාදය හිසා ම සමහරු මව් මරණවා, පියා මරණවා, රහතුන් මරණවා, බුදුරජුන්ගේ ලේ සොලවනවා, සංඝභේදය කරනවා. මේ ඔක්කොම ව්‍යාපාදය හිසා කරන දේවල්. චිතකොට ව්‍යාපාදය හිසා නූපත් පාප කර්ම රැස් කරනව, උපදවා ගන්නවා. හිරයෙ යනවා, තිරිසන් අපායෙ යනවා, ප්‍රේත ලෝකයේ යනවා, නොයෙක් වධ බන්ධන වලට භාජනය වෙනවා.

හරහ මරහ බලාගෙනයි...

දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලෙ සිදුවුන සිදුවීම් බලනකොට, වැඩිපුර ම තියෙන්නෙ ව්‍යාපාද සංකල්පය හිසා, උන්වහන්සේට කරල තියෙන දේවල්. චිතකොට අපට පැහැදිලිව පේනවා සතර සතිපට්ඨානයේ යෙදෙන චිකිත්සා ව්‍යාපාද සංකල්පය ආපු ගමන් වියා දැකිනවා මේක අකුසල්. චිතකොට වියා ඒක ප්‍රභාණය කරන්න කල්පනා කරනවා.

දැන් අර දේවදත්තල වගේ අය ඒක පැත්තකින් බලනව විනාශ කරන්න. ඒ පැත්ත හැකි වෙන කොට තව පැත්තක් හොයනව විනාශ කරන්න. ඒ පැත්තෙන් අසාර්ථක වෙන කොට තව පැත්තක් හොයනව. අන්තිමට බලන කොට විනාශ වෙලා තියෙන්නෙ කාව ද? තමන් ම යි විනාශ වෙලා තියෙන්නෙ. චිතකොට ඉතින් මේ වගේ ද්වේෂයේ තියෙන ස්වභාවය. ඒක නුවණින් සලකල මේ දුරු කරන්න ඕනෙ. ප්‍රභාණය කරන්න ඕනෙ. නූපදවන්න ඕනෙ. අභාවයට පත් කර වන්න ඕනෙ.

සැම තිස්සෙම සැකෙන් ඉන්නෙ ඇයි?

ඊළඟට විහිංසා සංකල්පයත් තියෙනවා. විහිංසා කියන්නෙ හිංසා-පීඩා කිරීමේ කැමැත්ත මේක ඇති වෙන කොට නුවණින් සලකල දුරු කරන්න ඕනෙ.

හොඳට මෙහි යි දියුණු කිරීමෙන්, ඉවසීම දියුණු කිරීමෙන්, කරුණාව දියුණු කිරීමෙන්, මේ අකුසල් ප්‍රභාණය කරන්න පුළුවන් කම තියෙනව. හැත්තමි බද්ධ වෛරය ඇති වන පුද්ගලයාට, ද්වේෂය

ඇති පුද්ගලයාට, මහ ලොකු දෙයක් කරන්න ඕනෙ නෑ. සුළු දෙයක් කිව්වහ ම ඇති.

අර දැක්කනෙ මාගන්ධියා. සුළු දෙයක් කිව්වහම ඇති. ඒ සුළු දෙය මුල් කරගෙන වියාට විශාල විපතක් කරා යන්න ඒක ප්‍රමාණවත් වුනා. මේ හිසා නුවණින් සලකලා වියා ඒක දුරු කරන්න ඕනෙ.

නුවණින් කල්පනා කරන්න පුළුවන් නම්....

එතකොට **කාම චිතර්ක, ව්‍යාපාද චිතර්ක, විහිංසා චිතර්ක** තමයි ඒ කීවෙ, ඊළඟට තියෙනව. (උපනුපන්නේන පාපකේ අකුසලේ ධම්මේ) උපනුපන් පාපී අකුසල ධර්මයන් හඳුනගෙන වියා බැහැර කරන්න ඕනෙ.

එතකොට දැන් මේවා කරන්න තියෙන්නෙ තම තමන් විසින් ම යි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනව. මේක ශ්‍රවණ මාත්‍රයකින්, ඒ කියන්නෙ ඇසීම් පමණකින්, කතිත මාත්‍රයකින් කතා කළ පමණකින් සම්පූර්ණ වන දෙයක් නෙමෙයි, මේක කීවට පස්සෙ ඒක හිතට අරගෙන ඒක නුවණින් කල්පනා කරන්න පුළුවන් කෙනාට මේ ධර්මය දියුණු කරන්න පුළුවන්. නුවණින් කල්පනා කරන්න බැර වක්කෙනාට ඒක කරන්න බෑ. එතකොට ඒ නුවණින් කල්පනා කිරීම තමයි, කළ යුත්තෙ.

නුවණින් කල්පනා කළේ නැත්නම් හැම තිස්සෙ ම හිතන්නෙ, ධර්ම කාරණයක් කීවත්, හිතන්නෙ බැන්න කියල. කැස්සත් හිතන්නෙ අපහාස කළා කියල. බැර වෙලාවත් කෙල ගැහුවත්, හිතන්නෙ වියාට කෙළ ගැහුව කියල. ඒ කියන්නෙ නුවණින් කල්පනා නො කරන කෙනා හැම තිස්සෙ ම බලන්නෙ සැකෙත්. ඒ සැකය හිසා තමයි හොඳක් කරන්න ගියත්, වියාට පේන්නෙ මොකක් ද? නරකක් වගේ ම යි පේන්නෙ. එකට එක කළා වගේ ම යි පේන්නෙ. මොකද හේතුව? ඒ අයෝනිසෝ මහසිකාරයේ හැටි.

සමට - විදුර්ශනා භාවනා වශයෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා (කතමේ **භික්ඛවේ, ආසවා භාවනා පනාතඛිබා?**) භාවනා වශයෙන් ආශ්‍රව ප්‍රභාණය කරනව නම් මොනව ද ඒ භාවනා? (ඉධ **භික්ඛවේ, භික්ඛු පටිසංඛා යෝනිසෝ සති සම්බොජ්ඣංගං භාවේති**) මෙහිලා භික්ෂුව නුවණින් විමසල සමට විදුර්ශනා තුළ පිහිටලා චතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධය පිණිස සිහිය වඩනව.

මොකක් ද සිහිය? කය පිළිබඳව සිහිය වඩනවා, විඳීම ගැන සිහිය වඩනවා, සිත ගැන සිහිය වඩනවා, පංච නිවරණ, පංච උපාදානස්කන්ධ, ආයතන ආදිය ගැන සිහිය වඩනවා. සතර සතිපට්ඨානය වඩනව ආර්ය සත්‍යය අවබෝධය ඉලක්ක කරගෙන. ඒක තමයි **සති සම්බෝජ්ඣංගය**.

චතකොට ඒක කොහෙම ද වඩන්නෙ, (**විවේක නිස්සිතං**) ඒ සති සම්බෝජ්ඣංගය වඩන කොට, පංච නිවරණයන්ගෙන් සිත බැහැර වෙනව. චතකොට විවේකයි. (**විරාග නිස්සිතං**) නො ඇල්ලුම ඇසුරු කරගෙන (**නිරෝධ නිස්සිතං**) තණ්හා නිරෝධය ඇසුරු කරගෙන, (**වොස්සග්ග පරණාමිං**) නිවන අරමුණු කරගෙන තමයි ඒයා මේ සිහිය වඩන්නෙ.

චතකොට මේ හිතේ රැකවරණය සලසන්නෙ මොකෙන් ද? සිහියෙන්. චතකොට මේ බෝජ්ඣංග ධර්මයන්ගේ අංග එක මොකක් ද? සිහිය. සිහියෙන් තොරව බෝජ්ඣංග මොකුත් නෑ.

අවබෝධයට අනුව නුවණ හැසිරවීම...

ඊළඟට මොකක් ද? **ධම්මවිචය සම්බෝජ්ඣංගය**. විචය කියන්නෙ නුවණින් විමසීම. ධම්ම කියන්නෙ ධර්මය. සිහිය තිබුණොත් තමයි ඒක කරන්න පුළුවන් වෙන්නෙ. සිහිය නැතිනම් බෑ. චතකොට ඒයා නුවණින් විමසනවා, පංච උපාදානස්කන්ධය, ආයතන හය පටිච්ච සමුප්පාදය, ඒ විදිහට නුවණින් විමසද්දී ඒක තමයි ධම්ම විචය සම්බෝජ්ඣංගය.

අහිත්‍ය දේ අහිත්‍ය වශයෙන් අවබෝධ වීම පිණිස නුවණින් විමසද්දී, දුක් දේ දුක් වශයෙන් අවබෝධ වීම පිණිස නුවණින් විමසද්දී, අනාත්ම දේ අනාත්ම හැටියට අවබෝධ වීම පිණිස නුවණින් විමසද්දී කුසල් අකුසල් හොඳට තේරුම් ගන්නව. අකුසල් බැහැර කරනව. කුසල් වඩනව. මේ ඔක්කොම තියෙන්නෙ නුවණින් විමසීමත් එක්කයි.

අවබෝධය පිණිස සිදුකරන විරියය...

චතකොට ඒ නුවණින් විමසීම හරියට කරන කොට නිවරණ ධර්මයන්ගෙන් බැහැර වෙලා කෙලෙස් නසන මාර්ගයේ යන කොට **චීර්යා සම්බෝජ්ඣංගය** උපදිනව.

ඒ උපදින විරියය තමයි,

- උපන් අකුසලයන් ප්‍රභාණය කිරීමට මෙයාට විරියය උපදිනව.
- නූපන් අකුසල් නූපදවීමට මෙයාට විරියය උපදිනව.
- උපන් කුසල් වැඩි දියුණු කරගැනීමට විරියය උපදිනව.
- නූපන් කුසල් උපදවා ගන්න විරියය කරනව.

එහෙම නම්, වියාට කුසල් ගැනත් අවබෝධයක් තියෙනව. අකුසල් ගැනත් අවබෝධයක් තියෙනව. අවබෝධයක් නැත්නම් මෙයාට මේ විරියය කරන්න බෑ. අකුසල් හටගනිද්දී මෙයා දන්නෙ නෑනෙ මේව අකුසල් කියල. කුසල් දන්නෙත් නැත්නම්, අකුසල් දන්නෙත් නැත්නම් මෙයාට විරියය කරන්න බෑ. විරියය හරියට කරන්න නම් අකුසල් දැන ගන්න ඕනෙ. අකුසල්වල ආදීනව දැන ගන්න ඕනෙ. එතකොටයි වියාට අකුසල් ප්‍රභාණය කිරීමේ ඕනෙකමක් ඇති වෙන්නෙ.

කුසල් හඳුනාගන්න ඕනෙ. කුසල් වල යහපත අඳුනාගන්න ඕනෙ. එතකොටයි වියාට මේ කුසල මාර්ගය දියුණු කිරීමේ ඕනකමක් ඇති වෙන්නේ. එතකොට අන්න ඒ මාර්ගයෙ වියා විරියය නමැති බොජ්කඩංගය දියුණු කරනව. එතකොට අකුසල් දුරු වෙනකොට කුසල් දියුණු වෙන කොට මෙයාට මොකක් ද ඇති වෙන්නෙ.

අවබෝධය පිණිස ම යි මේ ප්‍රීතියත්...

(පීති සම්බෝජ්කඩංගං භාවේති) මෙයාට ප්‍රීතිය ඇති වෙනව. ලොකු ප්‍රීතියක් ඇති වෙනව. මම දැන් ධර්ම මාර්ගය දියුණු කරන කෙනෙක්. මම අකුසල් බැහැර කරන කෙනෙක්. කුසල් වඩන කෙනෙක්. මම මේ ධර්ම මාර්ගයේ සිතිය පිහිටුවන කෙනෙක් කියල. ඒ විදිහට සිතේ අකුසල් බැහැර වෙන කොට කුසල් වැඩෙන කොට ඇති වෙන ප්‍රීතියත් තියෙන්නෙ ආර්ය සත්‍යය අවබෝධය පිණිස ම යි.

සැහැල්ලුවෙන් යුතුව අවබෝධ කරන්න...

ඊළඟට ඒ ප්‍රීතිය නිසා ම මෙයාගෙ කයත් සැහැල්ලු වෙනව. සිතත් සැහැල්ලු වෙනව. ඒකත් තියෙන්නෙ ආර්ය සත්‍යය අවබෝධයට ම යි. එතකොට මොකද වෙන්නෙ, මෙයාගෙ සමාධිය වැඩෙනව. එතකොට සමාධිය යොමු කරල තියෙන්නේ ආර්ය සත්‍යය අවබෝධයට ම යි. මාර්ග අංගයක් හැටියට මෙයාට තියෙනව එතකොට ඒකත්. (විවේක නිස්සිතං) විවේකයෙන් යුතුව, (විරාග නිස්සිතං) ඇල්ම දුරුවෙන, (නිරෝධ නිස්සිතං) ඇල්ම නිරුද්ධ වෙන, (වොස්සග්ග පරිණාමිං) නිවන කරා යන විදිහට තමයි සමාධිය ඇති වෙන්නෙ.

අවබෝධයට හේතුවන උපේක්ෂාව...

ඊළඟට උපේක්ෂා සම්බෝධයට හේතුවන මේ විලක්ෂණය තේරෙන කොට, මේ පංච උපාදාන ස්කන්ධයක් තියෙන්නේ, ඇති වී නැති වී යන ධර්මතාවයක් තියෙන්නේ කියලා අවබෝධය ඇති වෙනකොට වියාට උපේක්ෂාවක් ඇති වෙනවා.

දැන් මේ ළඟදී දරුවෙක් මගෙන් ඇහුවා, “ස්වාමීන් වහන්ස, සැප, දුක්, උපේක්ෂා කියලා විඳිමි තුනක් තියෙනවා. එතකොට මේ විඳිමි තුනෙන් උපේක්ෂා විඳිම හේ ද දියුණු කරන්න ඕනෙ” කියලා. මම කීවා, “නෑ... නෑ... උපේක්ෂා විඳිම දියුණු කරන්න බෑ” කියලා. මොකද ඒ? ඒ සැප, දුක්, උපේක්ෂා කියලා යම් විඳිමක් තියෙනවා ද, ඒ විඳිම තුන ම තියෙන්නේ ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යයෙන්. එතකොට ස්පර්ශය නැති වෙලා යනකොට ඒ විඳිම තුන ම වෙනස් වෙලා යනවා. ඒ නිසා ඒක බුද්ධ දේශනාවේ තියෙන්නේ කොහොම ද?

සැප වේදනාව දුකක් වශයෙන් බලන්න කීවා, දුක් වේදනාව උලක් වශයෙන් බලන්න කීවා. උපේක්ෂා වේදනාව අනිත්‍යය වශයෙන් බලන්න කීවා, ඉතින් මේ අවබෝධය තුළ ඇතිවෙන උපේක්ෂාව යි අපට ඕනෙ. උපේක්ෂා වේදනාව නෙමෙයි. එතකොට මේක නිවැරදිව තේරුම් ගන්න ඕනෙ. දැන් අපට ඇතිවෙන උපේක්ෂා වේදනාව අපට තියාගන්න බෑ. ඒ ඇයි? ඒ ස්පර්ශය නැති වෙන කොට ඒ උපේක්ෂාව නැති වෙනවා. නමුත් අවබෝධයෙන් ඇති වෙන උපේක්ෂාව එහෙම එකක් ද? නෑ. ඒක අවබෝධයක්. ඒක ඤාණයක්. ඒක තමයි මෙතන උපේක්ෂා සම්බෝධයට හේතුවන කියලා කියන්නේ.

එතකොට ඒ උපේක්ෂා සම්බෝධයට (විවේක නිස්සිතං) විවේකයෙන් (විවාග නිස්සිතං) නො ඇල්මෙන් යුතුව, (නිරෝධ නිස්සිතං) ඇල්ම නිරුද්ධ වන ආකාරයට (වොස්සග්ග පරිණාමිං) නිවන කරා යොමු වෙලා ඔය සප්ත බෝධිංග දියුණු කරනවා. සති, ධම්මච්චය, චිරිය, පිති, පස්සද්ධි, සමාධි, උපේක්ෂා කියන මේ බෝධිංග ධර්මයන් දියුණු කරනවා. දියුණු කරන කොට ඒ බෝධිංග ධර්මයන් දියුණු වීම නිසා ආශ්‍රවයන් ක්ෂය වෙලා යනවා.

මනක ද ආශ්‍රව ක්ෂය වෙන ක්‍රම ටික...

එතකොට බලන්න, ආශ්‍රව ක්ෂය වෙන ක්‍රම කීයක් තියෙනවාද?

- 01. දර්ශනයෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනවා. එතකොට ඒ විදිහට වියා ඒක ප්‍රභාණය කරන්න ඕනෙ.

- 02. සංවර විමෙත් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනව. එතකොට සංවර විමෙත් තමයි ඒ ආශ්‍රව ප්‍රභාණය වන්නෙ.
- 03. නුවණින් විමසා සේවනය කිරීමෙන් සිව්පසය පරිභෝග කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනව. ඒවා සිව්පසය නුවණින් විමසා පරිභෝග කිරීම මත තමයි ප්‍රභාණය වෙන්නෙ.
- 04. ඉවසීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනව. ඒවා ප්‍රභාණය වෙන්නෙ ඉවසීමෙන් ම යි.
- 05. නුවණින් විමසා මග හැරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනව. ඒ ආශ්‍රව නුවණින් විමසා බැහැර කිරීමෙන් තමයි ප්‍රභාණය වෙන්නෙ.
- 06. නුවණින් විමසා දුරු කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනව. ඒවා දුරු වෙන්නෙ නුවණින් විමසා දුරු කිරීමෙන්.
- 07. භාවනා වශයෙන් සප්ත බොජ්ඣංග දියුණු කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රව තියෙනව. එතකොට ඒවා ප්‍රභාණය වෙන්නෙ බොජ්ඣංග ධර්මයන් දියුණු කිරීමෙන් තමයි.

කළයුතු සියල්ල කළ කෙනා...

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා "පින්වත් මහණෙනි, යම් දැවසක හික්ෂුවට, දර්ශනයෙන් ප්‍රභාණය විය යුතු ආශ්‍රවයන් ප්‍රභාණය වුනා නම්, සංවර විමෙත් ප්‍රභාණය විය යුතු ආශ්‍රවයන් ප්‍රභාණය වුනා නම්, නුවණින් විමසා පරිභෝග කිරීමෙන් ප්‍රභාණය විය යුතු ආශ්‍රවයන් ප්‍රභාණය වුනා නම්, ඉවසීම තුළින් ප්‍රභාණය විය යුතු ආශ්‍රවයන් ප්‍රභාණය වුනා නම්, නුවණින් විමසා පරිවර්ජනය කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රවයන් ප්‍රභාණය වුනා නම්, නුවණින් විමසා දුරු කිරීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රවයන් ප්‍රභාණය වුනා නම්, භාවනා වශයෙන් සප්ත බොජ්ඣංග ධර්මයන් වැඩීමෙන් ප්‍රභාණය කළ යුතු ආශ්‍රවයන් ප්‍රභාණය වුනා නම්,

(අයං චුච්චති භික්ඛවේ, භික්ඛු සබ්බාසවසංවර සංචුතෝ විහරති) එයාට තමයි කියන්නෙ සියළුම ආශ්‍රව වලින් බේරුල සංවර වෙලා වාසය කරන, (ආසවක්ඛය) සියළුම ආශ්‍රව වලින් මිදුනු කෙනා, (අච්චෝච්චි තණ්හං) එයාට තමයි කියන්නෙ තණ්හාව නැති කරපු කෙනා, (වාචත්තායි සංයෝජනං) එයාට තමයි කියන්නෙ සියලු බන්ධන ඉක්මවා

ගිය කෙනා (සම්මා මානාභිසමයා) මානස මනාකොට අවබෝධ කරල (අන්තමකාසි දුක්ඛස්සාති) මේ දුක අවසන් කරපු කෙනා කියන්නේ ඒයාට.”

යෝනිසෝ මහසිකාරය තරම් තවත් දෙයක් තියෙනවද?

අපිත් මේ ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කිරීමේ දී අපට තියෙන්නේ පුළු පුළුවන් විදිහට මේ ආශ්‍රවයන් හට නො ගන්න මාර්ගය දියුණු කරන්න තමයි ඉතින්. ඒකට මම මුලින් ම කිව්වනේ, බුදුරජාණන් වහන්සේ මුලින් ම ආශ්‍රව ගැන දේශනා කරන්න කලින් කීවා, දන්න කෙනාට යි, දකින කෙනාට යි කීවා මේක කරන්න පුළුවන්. මොකක් දන්න දකින කෙනාට ද?

යෝනිසෝ මහසිකාරය මොකක් ද කියල දන්න කෙනා, දකින කෙනා. අයෝනිසෝ මහසිකාරය මොකක් ද කියල දන්න කෙනා, දකින කෙනා විතරයි කීවා.

මේ නො දන්නා නො දකින කෙනෙකුට මේක කරන්න පුළුවන් කමක් නෑ. එතකොට ඒයා හරියට තේරුම් ගන්න ඕනේ. යෝනිසෝ මහසිකාරය නියම විදිහට සිදු වුනොත් ආශ්‍රවයන් ප්‍රභාණය වන වැඩ පිලිවෙලකට ඒයා යනව. අයෝනිසෝ මහසිකාරය තිබුණොත් ආශ්‍රවයන් වැඩෙන වැඩපිලිවෙලකට ඒයා යනවා. හරි ලස්සනට මේක තෝරගන්න පුළුවන්.

දැන් බලන්න, ආශ්‍රව හත විස්තර කරන්න කලින් බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්පූර්ණ මූලික පදනම පෙන්වුවා. එතකොට උන්වහන්සේ පැහැදිලිව දේශනා කරල තියෙනව අභ්‍යන්තරික අංගයක් විදිහට යෝනිසෝ මහසිකාරය තරම් වූ දෙයක් වෙන බුදු ඇසින් දකින්නේ නෑ කියල. එතකොට බලන්න සම්පූර්ණයෙන් ම අභ්‍යන්තර අංගයක් වශයෙන් පවතින යෝනිසෝ මහසිකාරය ම යි ප්‍රයෝජනවත් වන්නේ.

සැරියුන් හිමියන් රහන් වූ හැටි...

දැන් බලන්න සාරපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ අරහත්වයට පත් වෙන්න ඉස්සර වෙලා ගිජ්ඣකුට පර්වතේ සුකරකත කියන ලෙහේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ට පවත් සල සල හිටිය. වැඩක් කර කරනෙ හිටියේ. පවත් සලනව කියන්නේ. එතකොට දීඝනක කියන පරිබාජකයෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේව මුණ ගැහෙන්න ඇවිදිත් ධර්ම කතාවකට සම්බන්ධ වුනා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්මය දේශනා කළා. විඳීම ගැන, වේදනාවේ අතිත්‍යය ගැන, මේ සැප-දුක්-උපේක්ෂා විඳීම වල අතිත්‍යය

ගැන ධර්මයක් දේශනා කළා. චියා අහගෙන ඉන්න ගමන් යෝනිසෝ මහසිකාරයෙ යෙදෙනව. දැන් මේක අහගෙන ඉන්නව සාර්පුත්ත ස්වාමීන් වහන්සේ. උන්වහන්සේත් පවන් සල සලා යෝනිසෝ මහසිකාරයෙ යෙදෙනව. ධර්ම දේශනාව අවසන් වෙන කොට සාර්පුත්ත ස්වාමීන් වහන්සේ අරහත් ඵලයට පත් වුනා. අර දීඝනක සෝවාන් වුනා.

නුවණින් විමසීම නැත්නම්...

බලන්න චතකොට මේ භාස්කම සිදු වුනේ මොකෙන් ද? යෝනිසෝ මහසිකාරයෙන්. චතකොට දීඝනක යෝනිසෝ මහසිකාරයේ යෙදුනෙ නැත්නම්, සාර්පුත්ත ස්වාමීන් වහන්සේ යෝනිසෝ මහසිකාරයේ යෙදුනෙ නැත්නම් ඒ දේශනාවේ ඵලයක් තියෙනව ද? නෑ. ඵලයක් නෑ.

චතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ දේශනාවේ ප්‍රතිඵල සහිත වුනේ මක් නිසා ද? යෝනිසෝ මහසිකාරය ඒ ශ්‍රවණය කරන කෙනා තුළ තිබීම නිසා. ශ්‍රවණය කරන කෙනා තුළ යෝනිසෝ මහසිකාරය නැත්නම්, ඒක නිකම් ම නිකම් කණින් අහල හුළඟෙ ගිය දෙයක්. ච්චිවරයි. මොකුත් වෙන්නෙ නෑ. ඒ නිසා ශ්‍රවණය කරන කෙනා තුළ යෝනිසෝ මහසිකාරය ඇති වීම තුළ තමයි මේකෙ ඵල ලැබෙන්නෙ. චියා තමයි ඒක සිතියට අරගෙන නුවණින් විමසල තේරුම් අරගෙන අවබෝධ කරන්නෙ. චතනින් තමයි ශ්‍රාවකයා බිහි වෙන්නෙ. චතකොට යෝනිසෝ මහසිකාරය ලෝකෙ මිනිසුන් අතර නැත්නම් කිසිම දවසක මාර්ගඵල ලාභින් බිහි වෙන්නෙ නෑ. ධර්මය කොච්චර කතා කළත් බිහි වෙන්නෙ නෑ. හැබැයි යෝනිසෝ මහසිකාරය කොයි තරම් තිබ්බත් ධර්මය කතා කළේ නැත්නම් ඒත් මාර්ග ඵල ලාභින් බිහි වෙන්නෙ නෑ. චනෙමනම් මාර්ග ඵල ලාභින් බිහි වෙන්නෙ ධර්ම ශ්‍රවණය යි, යෝනිසෝ මහසිකාරය යි දෙකේ චකතුවත් චක්ක යි.

කළ යුතු දේ හඳුනාගන්න...

ඉතිං ඒ නිසා මේ පින්වතුන්ට ඒ දුර්ලභ දේ ලැබ්ලා තියෙනවා. ඒ නිසා මේ පින්වතුන් යෝනිසෝ මහසිකාරයේ යෙදෙන්න. අයෝනිසෝ මහසිකාරය අත් හරින්න. මෙතෙහි කළ යුතු දේ හඳුනා ගෙන මෙතෙහි කරන්න. මෙතෙහි නො කළ යුතු දේ හඳුනාගෙන අත් හරින්න. ආශ්‍රව හට ගන්නා ආකාරයෙන් නොව ආශ්‍රව ක්ෂය වන ආකාරයෙන් යෝනිසෝ මහසිකාරයේ යෙදෙන්නෙ.

පින්වත් සියළු දෙනාට ම මේ ගෞතම බුද්ධ රාජ්‍යයේ දී ම උතුම් වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය වන වනා අවබෝධ වේවා.

ආයු! ආයු !! ආයු !!!

ලොවට විවර වූ කොඳුරැකම දහම

-සවිච්චි විභංග සූත්‍රය-

ශ්‍රීද්ධාවන්තා විභවතුණි.

අද ඉගෙන ගන්නේ මජ්ඣිම නිකායට අයිති සූත්‍ර දේශනාවක්. මේ සූත්‍ර දේශනාව අපි කවුරුත් අහල තියෙන ප්‍රසිද්ධ දේශනාවක්. පිරිත් පොතේත් සඳහන් වෙන “සවිච්චි විභංග සූත්‍රය”. වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය විස්තර වශයෙන් පෙන්වා වදාළ දෙසුම.

බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් ලෝකයට පහළ වුනා කියන මේ කරුණ පළමුවෙන් ම අපි දැනගන්නේ කවර දේශනාවෙන් ද? “ධම්ම වක්ක පච්චන්ත” සූත්‍ර දේශනාවෙන්. එතකොට ඒ සූත්‍ර දේශනාවේ විස්තර වන්නේ වතුරාර්ය සත්‍යය යි. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය දේශනා කිරීම ධර්ම වක්‍ර ප්‍රචර්තනය යි. ධර්ම වක්‍රය දහම් රෝදය කරකැවීම යි. එතකොට ඒ කාරණය වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය ප්‍රකාශ කිරීම, ධර්ම වක්‍රය ප්‍රචර්තනය කිරීම **ධරණස ඉසිපතන මගදායේ** දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආරම්භ කළා.

අඳුරේ ඉපදන අපගේ ජීවිත...

ඒ ධර්ම වක්‍රය කරකැවීගෙන ගියා දෙව් මිනිස් ලෝකය පුරාවට ම. ඒක අවබෝධ කරගන්න අය සතර අපායෙන් මිදුනා. කෙලෙසුන්ගෙන් නිදහස් වුනා. දුකින් එතෙර වුනා. ඒ ධර්ම වක්‍රය අවබෝධ කරගන්න බැරවෙච්ච අය කරුවලේ යන ගමනක යනව. ඒ කරුවල ගමන හරිම පුදුම එකක්.

පින්වතුනි, අපි කියමු මෙහෙම එකක්. අපි කවුරුන් කරුවලේ ඉපදිලා ඉන්නවා. අපි උපන්දා සිට කරුවල නම් තියෙන්නෙ, අපි අපේ මේ කටයුතු කරගන්න පොඩි චිලියක් පත්තු කරගන්නව. දැන් හොඳට බලන්න, අපි කරුවල වෙලාවට ඉටිපන්දමක් පත්තු කරගන්නව. ඒකෙ අදහස අපේ වැඩේ කරගන්න විතරක් චිලියක් හදාගැනිල්ල. වැඩේ විතරයි, ලෝකය චිලිය කිරිල්ලක් නෑ.

සදාකාලික අඳුරේ ම ඉන්න අයට නම්...

එතකොට උපන් දවසෙ ඉඳලා වියා ජීවත් වෙන්නේ කරුවලේ නම්, වියා මැරෙන්නේ කරුවලේ නම්, වියා නවාතැනකට ගියා ම ජීවත් වෙන්න තියෙන්නේ කරුවලේ නම්, වියාට කරුවලේ විශේෂත්වයක් තියෙනව ද? කරුවලේ කිසිම අමුත්තක් නෑ. කරුවලේ හිටිය යි කියල වියාට පාඩුවක් දැනෙන්නෙ නෑ. ඒ වගේ තමයි **චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය** අවබෝධ වුනේ නෑ කියල මිනිසුන්ට පාඩුවක් දැනෙන්නේ නෑ. අපි මේ වැඩසටහන් හෙට නැවැත්තුවොත්, සුමානයක් මිනිස්සු කුණු කුණු ගගා ඉඳලා ඊට පස්සේ වයාලගේ පාඩුවේ අර කරුවලේ යන ගමන යනව.

අපේ ආච්චිලා සීයලා කවුරුන් කෑ ගහල ඇඳුව ද, අනේ මට අර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරගන්න බැරිවුනා කියල. නෑනෙ. කරුවලේ ආවා. කරුවලේ ගියා. ඒ ගොල්ලෝ කොහොම ද කිව්වෝ? ඔන්න ප්‍රමයිනට ඉගැන්නුවා. මම ඔන්න දේපල ඉඩකඩම් ටික ලියලා දුන්නා. ඔන්න ඒ ගොල්ලො දැන් හොඳට ඉන්නවා. අසවලා අසවල් රටේ, අසවලා අසවල් රටේ. දැන් ඉතින් මට සැනසිල්ලෙ ඇස් දෙක පියාගන්න පුළුවන්. ඔහොම හෙවෙයි ද කිව්වෝ? එහෙම තමයි කිව්වේ.

සැබෑම අන්ධකාරය සහ අවාසනාව....

එහෙම නම් අපට ජේනවා, කරුවලේ ඉන්න මනුස්සයට කරුවල ගැන කිසිම අනතුරක් ජේන්නෙ නෑ. උපන් දවසේ ඉඳලා කරුවලේ ජීවත් වෙලා, කරුවලේ ම මැරෙනවා. ඒ වගේ ම තමයි ආර්ය සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ වුනේ නැතැ කියල මේකෙ අනතුර ජේන්නෙ නෑ. මේ ගමන යනවා. අපායෙහි උපදිනවා. අනතුර ජේන්නේ නෑ. තිරිසනෙක් උනාට පස්සේ කොහෙද දන්නෙ. පෙරේත ලෝකෙ උපන්නට පස්සේ වියා ඒක කල්පනා කරන්නෙ නෑ. නිරයේ උපන්නට පස්සේ නෑ, මනුස්ස ලෝකෙත් නැති වකේ. එතකොට අපිට ජේනවා කරුවලේ ඉන්න මනුස්සයට ඒ කරුවල ප්‍රශ්නයක් හෙවෙයි.

නමුත් අනම්බෙත් වගේ කෙනෙකුගේ ලෝකයට ඉර පායනවා. ඉර පෑවිට පසසේ අර කරුවලේ දුටු ලෝකය විහිවිද අනතට පේනවා. හිරු විලිය නිසා දකින ලෝකය යි, කරුවලේ දකින ලෝකය යි අතර වෙනසක් නැද්ද? කරුවලේ දකින්නේ වැහිවිට ලෝකයක්. ආලෝකයෙන් දකින්නේ විවෘත වෙවිට ලෝකයක්. ඒ විවෘත වෙවිට ලෝකය පෙන්වන්න හරි අමාරුයි. ඇයි හැම තිස්සේ ම ඉන්නේ වැහිවිට ලෝකෙ නිසා.

කණාමැදිලි එළි...

කරුවලේ ගෙවන එක්කෙනාට කරුවලේ මිසක් වියාට වැඩේ කරගන්න විතරක් නැකකක් බැලුවා ම, කේන්දරේ බැලුවා ම, පුපාවක් තිබ්බා ම ඒක මහා පිහිටක් වගේ තමයි වියාට පේන්නේ. මොකද හේතුව? කරුවලේ සිටින නිසා. විලියක් ගැන වගක් නෑ. විලියේ ඉපදන නම්, සූර්යයාලෝකය පහල වුනා නම්, වියා කරුවලෙයි, හිරු විලිය පැයු ලෝකයෙ යි වෙනස හඳුනාගන්නවා. අතින් කෙනා හඳුනාගන්නේ නෑ.

පින්වතුනි, යම් කිසි කෙනෙකුට සූර්යයා ලෝකය බඳු වතුරාජය සත්‍යය ධර්මය අඳුනාගත්තොත්, නුවණින් මෙතෙහි කොට තේරුම් ගන්න මහන්සි ගත්තොත්, ඔහුගේ ජීවිතයට කෙමෙන් කෙමෙන් අඳුර බිඳගෙන ඇරුණාට උදාවෙනවා. ඒක වෙන්නේ ශ්‍රද්ධාව ඇති වීමෙන්. වහෙම හැත්තම් නෑ.

හොඳි ව්‍යංජනයක දාපු හැන්දක් වෙන්න එසා...

මේ ලෝකයේ ඉන්න පිරිස බුදුරජාණන් වහන්සේ කොටස් දෙකකට බෙදුවා. මේ ධර්මය අවබෝධ නො කරන පිරිස හරියට හැඳි වගේ. ධර්මය අවබෝධ කරන පිරිස දිව වගේ. දැන් අපි කියමු, හොඳි ව්‍යංජනයක හැන්දක් දාලා තියෙනවා. උදේත් ඒ හොද්දෙ හැන්ද තියෙනවා, දහවල් බලද්දීත් ඒ හොද්දෙ හැන්ද තියෙනවා. රාත්‍රියේ බලද්දීත් ඒ හොද්දෙ හැන්ද තියෙනවා. හොද්දෙ ම බැසගෙන තියෙනවා. හැන්ද ගැන අවබෝධයක් නැති කෙනා හිතන්න පුළුවන්, මේ හැන්ද හරිම පින්වත්ත හැන්දක්. මොකද හේතුව? මේ හැන්ද මේ රසවත් හොද්දෙ පැය විසිහතර ම බැස ගෙන තියෙනවනේ. ඒත් හොද්දෙ දාල තිබුණාට හැන්දට රස තේරෙන්නේ නෑ.

ඔබ බුද්ධිමත් නම්,

මේකෙන් හොඳ ලස්සන උදාහරණයක් බුදු රජාණන් වහන්සේ

දේශනා කරනවා. කෙනෙකුට ධර්මය ගැන හොඳ දැනුමක් තියෙන්න පුළුවනි. කථා කරන්න පුළුවන් රස කර කර. නමුත් හැන්ද වගේ. ඒකෙන් තමන්ට වැඩක් නැහැ. හැන්දෙන් නම් ඉතින් ලෝකෙට බෙදන්න පුළුවනි. ලෝකෙට නම් ලැබෙයි. එහෙම අය හරියට ඉන්නව. දිවක් වගේ ඒමෙන් තමයි, හොද්දේ රස දැනගන්න තියෙන්නෙ. ඇයි දිවට ස්පර්ශ නොවී කවර නම් රසයකින් යුක්තයි ද කියලා දැනගන්න විදිහක් නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා, නැණවතා දිවක් වගේ. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මය අපිට ලබාගන්න තියෙන්නේ දිවක් වගේ නුවණ පාවිච්චි කරල, ප්‍රඥාව පාවිච්චි කරල. එහෙම නැත්නම් අපට ඒ ධර්මය ලබාගන්න විදිහක් නෑ.

ඇයි මේ හණ මිටි කරගහගෙන....

ඉතින් චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය තමයි බුදුවරයන් වහන්සේලා ලෝකයට හෙලිදරව් කරන්නේ. ඒ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය අපට අහන්න ලැබුනොත් ඒ කෙරෙහි අපට ශ්‍රද්ධාව ඇති වුනොත්, අපේ ජීවිතයට ලොකු ම පිපිරුණක්, මාවතක් විවෘත වෙනවා. හිතන තරම් ලේසි එකක් හෙවෙයි. මොකද හේතුව, තමන් ම විශ්වාස කරපු මිත්‍යා විශ්වාස, තමන්ගේ ම මිත්‍යා කල්පනා, තමන් ම ඉගෙන ගත්තු අනවශ්‍ය දේවල්, අනවශ්‍ය මතිමතාන්තර තමයි තමන්ගේ ම විමුක්තියට බාධා වෙලා තියෙන්නේ. ඒක නිසයි, වර්තමානයේ ධර්මය අවබෝධ කරන පිරිස ඉතාමත් ම අඩු. ධර්මයේ නාමයෙන් මිත්‍යා දෘෂ්ටි රාශියකට පිරිස ගැට ගැහිලා, සිරවෙලා සිටීම නිසා.

අනුන්තර වූ ධර්ම චක්‍රය ප්‍රවර්තනය කරන ලදී...

මේ දේශනාව ඒ කිව්වේ, සවිච චිතංග සූත්‍ර දේශනාව **සාරපුත්ත මහරහතන් වහන්සේ** දේශනා කරන්නේ. ඒ දේශනාවට හේතු භූත වෙච්ච පසුබිම අපගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් සකස් කොට වදාළා.

ඒ දිනවල බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටියේ **බරණැස ඉසිපතන මගදායේ**. ඉස්සර වෙලා ම ධර්ම චක්‍රය ප්‍රවර්තනය වෙච්ච ස්ථානයේ. නික්මුන් වහන්සේලා අමතා බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙහින මේ ප්‍රකාශය වදාළා.

(තථාගන්තන නික්ඛවේ, අරහතා සම්මා සම්බුද්ධෙන බාරණසියං ඉසිපතනේ මගදායේ අනුන්තරං ධම්ම චක්කං පචත්තිතං)

"පින්වත් මහණෙනි, තටාගත අරහත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ බරණැස ඉසිපතන මිගදායේ දී අනුත්තර වූ ධර්ම චක්‍රය ප්‍රවර්තනය කරන ලදී." ප්‍රවර්තනය කරනවා කිව්වේ දහම් රෝදය කරකවනවි.

(අප්පච්චත්තියං සමණේන වා බ්‍රාහ්මණේන වා දේවේන වා මාරේන වා බ්‍රහ්මනා වා කේනච්ච වා ලෝකස්මිං)

"තටාගතයන් වහන්සේ දහම් රෝදය කරකවන්නට පටන් ගත්තට පස්සේ ලෝකයේ කිසි කෙනෙකුට, කිසි ම ශ්‍රමණයෙකුට, කිසි ම බ්‍රාහ්මණයෙකුට, කිසි ම දෙවියෙකුට, කිසි ම මාරයෙකුට, කිසිම බ්‍රහ්මයෙකුට, ලොකයේ ඒ කිසිවෙකුට වත් ඒක නවත්වන්න බෑ."

නො නැවතුන දහම් හඬ...

තටාගතයන් වහන්සේ ගේ ධර්ම ප්‍රචාරය පළවෙති දේශනාවේ ඉඳළා උන්වහන්සේ පිරිනිවන් පානා අවසාන හුස්ම පොදු දක්වා ම ඒ ධර්ම චක්‍රය ප්‍රවර්තනය කරගෙන යනවා. ලෝකයේ කිසි කෙනෙකුට ඒක නවත්වන්න බැහැ. ඒකයි මේකේ තියෙන ආශ්චර්ය.

ධාධා කරල, නින්දා කරල, අපහාස කරල, කෙණෙහිලිකම් කරල, කිසි දෙයකින් ඒ ධර්ම චක්‍රය නවත්වන්න බැහැ.

දැන් අපි බණ කියාගෙන යනවා. මේක ඕනෙ කෙනෙකුට නවත්වන්න පුළුවනි. බාහිර කෙනෙකුට මේක නවත්වන්න පුළුවන්. මේක යන එක නවත්වන්න පුළුවන්. නින්දා අපහාස කරන්න පුළුවන්. ඉවර කරල දාන්න පුළුවන්. නමුත් තටාගත අරහත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්ම චක්‍රය ලෝකයේ කිසි කෙනෙකුට, ඒ ධර්ම චක්‍රය ප්‍රවර්තනය වීම, චතුරාර්ය සත්‍යය ප්‍රකාශ කරගෙන යාම, කිසියම් ම ක්‍රමයකින් නවත්වන්න බැහැ. බලන්න කොච්චර ආශ්චර්යයක් ද කියල. ධර්මවක්ක පවත්තන සූත්‍රයේ දී මේක තමයි තියෙන්නේ **සද්ද මනුස්සාවේසුං** කියල. මේක තමයි ඒ දෙව්වරු කෑ ගහල කියන්නෙ.

බුදු රජාණන් වහන්සේ නමක් ලෝකයට පහළ වුනේ ඇයි?

ලෝකෙන් ලෝකට ඒක තමයි කියාගෙන ගියේ. චතකොට බලන්න අපට තියෙන්න ඕනෙ අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙන්න මෙහෙමයි මේ ධර්ම චක්‍රය පැවැත්වුවේ කියල අඩුගානෙ අහන්නවත්

ලැබෙන්න ඕනෙ. ශුද්ධාව පිහිටුවා ගන්න ඕනෙ. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ තවදුරටත් වදාරනවා, ඒ ධර්ම වක්‍රය තමයි, (යදිදං චතුස්තං ආර්ය සච්චානි) ඒ මේ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය යි. (ආච්ච්චනා) ප්‍රකාශ කිරීම, (දේසනා) දේශනා කිරීම, (පඤ්ඤපනා) පැහවීම, (පට්ඨපනා) පිහිටුවීම, (විවරණා) විවරණය කිරීම, (විහජනා) බෙදා බෙදා දැක්වීම, (උත්තානිකම්මං) ඉස්මතු කොට පෙන්වා දීම.

එතකොට එහෙම නම් ඉතා ම පැහැදිලිව බුද්ධි වචන වලින් ඔප්පු වෙනව, බුදුරජාණන් වහන්සේ නමක් ලෝකයට පහළ වීමේ එකම කාර්තව්‍යය, බුද්ධි කෘතිය කුමක්ද කියලා.

චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය ලෝකයෙහි මනා කොට ප්‍රවර්තනය කිරීම යි. දෙවි මිනිස් ලෝකයාට කවර ආර්ය සත්‍ය හතරක් ද, දුක නම් වූ ආර්ය සත්‍යය කියා දීම, දේශනා කිරීම, පැහවීම, පිහිටුවීම, විවරණය කිරීම, බෙද බෙදා පෙන්වීම, ඉස්මතු කොට දැක්වීම. දුකේ හට ගැනීම නම් වූ ආර්ය සත්‍යය කියා දීම, දේශනා කිරීම, පැහවීම, පිහිටුවීම, විවරණය කිරීම, බෙද බෙදා පෙන්වීම, ඉස්මතු කොට දැක්වීම. දුක නිරුද්ධි වීම නම් වූ ආර්ය සත්‍යය කියා දීම, දේශනා කිරීම, පැහවීම, පිහිටුවීම, විවරණය කිරීම, බෙද බෙදා පෙන්වීම, ඉස්මතු කොට දැක්වීම. දුක නිරුද්ධි වීම පිණිස පවතින මාර්ගය නම් වූ ආර්ය සත්‍යය කියා දීම, දේශනා කිරීම, පැහවීම, පිහිටුවීම, විවරණය කිරීම, බෙද බෙදා පෙන්වීම, ඉස්මතු කොට දැක්වීම.

කළණ මිතුරන් සමග ඇසුර...

එතකොට මේක තමයි තථාගතයන් වහන්සේ නමක් අප්‍රමාණ වචන වලින්, අප්‍රමාණ අකුරු වලින්, අප්‍රමාණ පද වලින් උන්වහන්සේ පිරිනිවන් පානා මොහෙන දක්වා ලෝකයෙහි ප්‍රවර්තනය කරගෙන යන්නේ, මේ චතුරාර්ය සත්‍යය යි. මේ දේශනාව කරල බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙහෙම දේශනා කරනවා.

"(සේවේච භික්ඛවේ, සාරිපුත්ත මොග්ගල්ලානේ) පින්වත් මහණෙනි, සාරිපුත්ත මොග්ගල්ලාන ඇසුරු කරන්න. (හජච භික්ඛවේ සාරිපුත්ත මොග්ගල්ලානේ) පින්වත් මහණෙනි, සාරිපුත්ත මොග්ගල්ලාන හජනය කරන්න. නිතර ඇසුරු කරන්න. (පණ්ඨිතා) උන්වහන්සේලා නුවණැතියි, ප්‍රඥාවන්තයි (භික්ඛු අනුග්ගාහකා සමුත්ථවාරිතං) සමුත්ථවාරි භික්ඛුන් වහන්සේලාට අනුග්‍රහ කරනවා. කොහොම ද ඒ අනුග්‍රහ කරන්නේ

(සෙය්‍යථාපි භික්ඛවේ, ජනෙත්ති ඒවං සාරිපුත්තෝ) හරියට දරුවන් වදනා මව් වගේ සාරිපුත්තයන් වහන්සේ."

සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේ දරුවන් වදනා මව් වගේ. ඒ කියන්නේ සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ තමයි, ධර්මාවබෝධයට උපකාර කරන්නේ.

“(සෙය්‍යථාපි ජාතස්ස ආපාදේනා ඒවං ඛෝ මොග්ගල්ලානෝ) මොග්ගල්ලාන මහ රහතන් වහන්සේ දරුවාව පෝෂණය කරන කිරි අම්මා වගේ.

රහතන් වහන්සේලාගේ අනුග්‍රහය...

(සාරිපුත්තෝ භික්ඛවේ, සෝතාපත්ති ඵලේ විනේති) පින්වත් මහණෙනි, සාරිපුත්තයන් ශ්‍රාවකයන් සෝවාන් ඵලයෙහි භික්මවනවා” සෝවාන් ඵලයට පත් වෙන කොට ඇති වෙන ඤාණය මොකක් ද? සත්‍යය ඤාණය ලබනව. චතුරාර්ය සත්‍යය ගැන අන්ත ඒක ලබා දෙන්න සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ තමයි කියනව දක්ෂ.

“(මොග්ගල්ලානේ උත්තමත්ථේ) මොග්ගල්ලානයන් වහන්සේ විතන ඉඳලා ඉහළට සකදාගාමී, අනාගාමී, අරහත්වය දක්වා උදව් කරනවා.

(සාරිපුත්තෝ භික්ඛවේ පනේති චත්තාරි අරිය සච්චානි චත්ථාරේන ආච්ඤ්චිතං දේසේතං පඤ්ඤපේතං, පට්ඨපේතං, විචරිතං, විහජිතං, උත්තානිකාතුන්ති) පින්වත් මහණෙනි, සාරිපුත්තයන් වහන්සේ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය විස්තර වශයෙන් කියා දීමට, දේශනා කිරීමට, පැණවීමට, පිහිටු වීමට, විචරණය කිරීමට, බෙදා දැක්වීමට ඉස්මතු කොට දැක්වීමට හරි දක්ෂයි.”

චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය ඉස්මතු කර කර පෙන්වන්න හරි දක්ෂයි කියනව සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒක දේශනා කරලා විහාරයට වැඩම කළා. ආසනයෙන් නැගිටලා උන්වහන්සේ තමන්ගේ කුටියට වැඩම කළා. දැන් මේ සිදුවීම දැන් මේ කියන දේශනාව සිදු වන්නේ කොහේද? බරණැස ඉසිපතන මිගදායේ. දැන් මෙතන ළඟ සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ වැඩ ඉන්නවා.

භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩම කොට නොබෝ වේලාවකින් සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ භික්ෂු සංඝයා අමතා වදාළා, “ප්‍රිය ආයුෂ්මත් මහණෙනි” කියල. ඊට පස්සේ සාරිපුත්තයන් වහන්සේත් අර ප්‍රකාශය කරනවා. කොතොම ද?

යළිත් වරක් තුන් ලෝකෙට දහම් ඇසෙනවා...

“පින්වත් මහණෙනි, තටාගත වූ අරහත් වූ සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ බරණැස ඉසිපතන මිගදායේ අනුත්තර වූ ධර්ම චක්‍රය ප්‍රවර්තනය කරන ලදී. අනුත්තර වූ ධර්ම චක්‍රය කරකවන ලදී. (අප්පච්චන්තියං) ඒක ප්‍රවර්තනය වීම නවත්වන්න හෝ ආපසු කරකවල දාන්නට බැහැ. ලෝකයේ වෙන කිසි ශ්‍රමණයෙකුට, දෙවියෙකුට , මාරයෙකුට හෝ බ්‍රහ්මයෙකුට හෝ වෙන කිසිවෙකුට හෝ ඒක නවත්වන්න බැ. මොකක් ද ඒ ධර්ම චක්‍රය (චතුත්තං අරියසච්චානං) චතුරාර්ය සත්‍යය කියන ධර්ම චක්‍රය ඒ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය.”

අර බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ විධියට ම සාරපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ කියා දෙනවා. හික්ෂුන් වහන්සේලාට,

“පින්වත් මහණෙනි, මේ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකයෙහි මනා කොට ප්‍රවර්තනය කරනවා. දෙවි මිනිස් ලෝකයාට කවර ආර්ය සත්‍ය හතරක් ද, දුක නම් වූ ආර්ය සත්‍යය කියා දෙනවා, දේශනා කරනවා, පනවනවා, පිහිටුවනවා, විවරණය කරනවා, බෙද බෙදා දක්වනවා, ඉස්මතු කොට දක්වනවා. දුකේ හට ගැනීම නම් වූ ආර්ය සත්‍යය කියා දෙනවා, දේශනා කරනවා, පනවනවා, පිහිටුවනවා, විවරණය කරනවා, බෙද බෙදා දක්වනවා, ඉස්මතු කොට දක්වනවා. දුක නිරුද්ධ වීම නම් වූ ආර්ය සත්‍යය කියා දෙනවා, දේශනා කරනවා, පනවනවා, පිහිටුවනවා, විවරණය කරනවා, බෙද බෙදා දක්වනවා, ඉස්මතු කොට දක්වනවා. දුක නිරුද්ධ වීම පිණිස පවතින මාර්ගය නම් වූ ආර්ය සත්‍යය කියා දෙනවා, දේශනා කරනවා, පනවනවා, පිහිටුවනවා, විවරණය කරනවා, බෙද බෙදා දක්වනවා, ඉස්මතු කොට දක්වනවා.”

මේ ලෝකයේ කාටවත් ඒක විස්තර කරන කොට වලක්වන්න බැහැ.”

හඳුනාගන්න සැබෑම ශ්‍රාවකයා...

බලන්න මේ ශ්‍රාවකය යි, ශාස්තෘන් වහන්සේ යි සම වෙලා යන ආකාරය. දැන් කිසිම රහතන් වහන්සේ නමක් මා දැකල නැහැ මේ දේශනා වලදී තමන් ව හුවා දක්වනවා. ඒ කියන්නේ මට තමයි මේක අවබෝධ වුනේ කියල කතාවක් නැහැ. හැම තැන ම කතා කරන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ඒ වචනය ම උපුටා දක්වනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වචනය උපුටා දක්වන්නෙ නැතුව තමන්ගේ දෙයක් උපුටා

දක්වනවා නම් එතන අවබෝධයක් තියෙනවා කියන කාරණය පිළිගන්න අමාරුයි. බලන්න හොඳ උදාහරණයක් තියෙනවා.

උත්තර කියන රහතන් වහන්සේ සකු දෙවියා සමඟ ධර්ම සාකච්ඡාවක් පැවැත්වුවා. ධර්ම සාකච්ඡාව අවසානයේ දී ඒකෙන් සතුවු වෙච්ච සකු දෙවියා උත්තර රහතන් වහන්සේගෙන් අහනවා, “ස්වාමීනී, හරි අගෙයිනෙ විස්තරේ. ඔබ වහන්සේට මේක ඔබ වහන්සේ තුළින් ම අවබෝධ වුනා ද?” සකු දෙවියො ඇවිල්ල වර්තමානයේ අපේ කෙනෙක්ගෙන් ඇහුව නම් මක් වෙයි ද? “සක් දෙවිඳුනි, මේවා මම පොත් වලින් අරන් නෙවෙයි කියන්නේ. මේව මම අවබෝධයෙන් ම යි කියන්නේ. මම පොත් බලාගෙන කියන ජාතියෙ කෙනෙක් නෙවෙයි” කිය යි.

මේ දහම අයිති කාට ද?

බලන් මේකෙ වෙනස. එතකොට කියනවා, “සක් දෙවිඳුනි, මේ ලෝකයේ යම්තාක් සුභාෂිත වචන ඇද්ද, ඒවා සියල්ල ම තථාගත අරහත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ වචන. අපි කරන්නේ ඒවා උපුටා දක්වල කීම විතරයි.” අන්න බලන්න රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රකාශ. අපි කරන්නේ ඒවා උපුටා දක්ව දක්වා කියන එක විතරයි කිව්වා. තව උදාහරණයකුත් කිව්වා. “රජතුමනි, ඒක හරියට අෂත තියෙන ධාන්‍ය ගොඩකින් තම තමන් ගේ ප්‍රමාණයට භාජන අරගෙන ගිහින් ධාන්‍ය අරගෙන එනවා වගෙයි” කියල.

අන්න ඒ වගේ තමයි මේ ලෝකයේ යම්තාක් සුභාෂිත වචන ඇත් ද, ඒවා ඔක්කොම තථාගත අරහත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ. ශ්‍රාවකයෝ කරන්නේ ඒවා උපුටා දක්වන එක. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකයෝ කරන්නේ බුද්ධ දේශනාව ම කථා කරන එක. බුද්ධ දේශනාව තමයි හෙලිදරව් කරන්නේ. බුද්ධ දේශනාව ම තමයි ලෝකයට දෙන්නේ.

මොකක්ද මේ දුක කියන්නේ?

දැන් බලන්න සාර්පුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ දැන් කරන්නේ ඒ දේ නෙ. සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය දේශනා කරන්න, පණවන්න, පිහිටුවන්න, විවරණය කරන්න, බෙදා දැක්වන්න, ඉස්මතු කරන්න දක්ෂයි නෙ. ඉතින් උත්වහන්සේ විස්තර කරනවා මෙන්න මෙහෙම.

"(කතමඤ්ච)වුසෝ දුක්ඛං අරියසච්ච) ආයුෂ්මතුති, දුක නම් වූ ආර්ය සත්‍යය නම් කුමක් ද? (ජාති පි දුක්ඛා) ඉපදීම දුක යි. (ජරා පි දුක්ඛා) ජරාවට පත් වීම දුක යි. (මරණම පි දුක්ඛං) මරණයට පත් වීම දුක යි. (සෝක පරදේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාසාපි දුක්ඛා) සෝක, වැළපීම, දුක්, දොමනස්, උපායාස දුක යි. (යමපිච්චං න ලහති තමපි දුක්ඛං) කැමති දේ නො ලැබීම දුක යි. (සංඛිත්තේන පංචුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා) කෙටියෙන් කීවොත් පංච උපාදාන ස්කන්ධය ම දුක යි."

ඉපදීම ගැන විවරණය මෙන්න...

"ආයුෂ්මතුති, මොකක් ද මේ ඉපදීම කියන්නේ?" සැරියුත් හාමුදුරුවෝ විසිතර කරනව බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අසා දරාගෙන ඉන්න ආකාරයට.

"(යා තේසං තේසං සත්තානං තමිති තමිති සත්ත නිකායා) ඒ ඒ සත්වයන්ගේ ඒ ඒ ලෝක තුළ (ජාති) යම් ඉපදීමක් වේද, (සඤ්ජාති) මනා කොට ඉපදීමක් වේද, (මක්කන්ති) මවිකුසක බැස ගැනීමක් ඇද්ද, (අභිතිබ්බන්ති) විශේෂ ඉපදීමක් ඇද්ද, (ඛන්ධානං පාතුභාවෝ) පංච උපාදාන ස්කන්ධයේ පහළ වීමක් ඇද්ද, (ආයතනානං පට්ටානෝ) ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මනස යන ආයතනයන්ගේ ලැබීමක් ඇද්ද, (අයං චුච්චතාවුසෝ ජාති) ආයුෂ්මතුති, ඉපදීම කියන්නේ ඕකයි."

රහතුන් ද ඉක්මවා යන අපේ කාලේ අය...

ඉතින් ඔයිට වඩා අපට විවරණය කරන්න දෙයක් නැත. බුදුරජාණන් වහන්සේ, රහතන් වහන්සේලා ඉක්මවා යන්න අපි කල්පනා කළොත් අපිට ම යි වරදින්නේ. සාරිපුත්ත මහ රහතන් වහන්සේ ආදී ප්‍රඥාවෙන් අග්‍ර රහතුන් ඉක්මවා යන්න ගියොත් අපි අමාරුවේ වැටෙනවා මිසක් වෙන එකක් වෙන්නේ නෑ.

"(කතමාවාවුසෝ ජරා) මොකක් ද ජරාව කියන්නේ? ඒ ඒ සත්වයන්ගේ, ඒ ඒ සත්ව නිකාය වල (ජරා) ජරාවට පත් වීමක් ඇද්ද, (ජීරණතා) දිරා යන බවක් ඇද්ද, (ඛණ්ඩිච්චං) දත් ආදිය කැඩීයාමක් ඇද්ද, (පාලිච්චං) කෙස්, රැවුල් ආදිය පැස් ඉදී යාමක් ඇද්ද, (වලිත්තවතා) තමේ රැලි වැටීමක් ඇද්ද, (ආයුනෝ සංභානි) ආයුෂයන්ගේ ගෙවී යාමක් ඇද්ද, (ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකෝ) ඇස්, කණ ආදී ඉන්ද්‍රියන් මෝරා යාමක් ඇද්ද, ඕක තමයි ජරාවට පත් වීම."

දැන් මේවා අපිට තේරෙන්නේ නැද්ද? බලන්න මේ තේරෙන විකක්නේ දේශනා කරන්නේ. ප්‍රෙහේලිකා නෙවෙයිනේ.

මොහොතක් මොහොතක් පාසා මැරෙනවලු...

“(කතමඤ්ඤාචුසෝ මරණං?) මොකක් ද ආයුෂ්මතුනි, මරණය කියන්නේ? ඒ ඒ සත්වයන්ගේ සත්ව ලෝක වලින් මිනිසුන්ගේ නම් මිනිස් ලෝකෙ, සතුන්ගේ නම් ඒ තිරිසන් අපායේ, (චුනි) චුතවීම, (චචනතා) චුතවන බවක් අද්ද, (හේදෝ) බිඳීයාමක් ඇද්ද, (අන්තරාධානං) අතුරුදහන් වීමක් ඇද්ද, (මච්චු මරණං) මරණයට පත් වීමක් ඇද්ද, (කාලකිරියා) කළුරිය කිරීමක් ඇද්ද, (බන්ධානං බේදෝ) පංච උපාදානස්කන්ධයේ බිඳී යාමක් ඇද්ද, (කල්ලේඛරස්ස නික්ඛේපෝ) මෘත ශරීරය බහා තැබීමක් වේද, (ජීවිතින්ද්‍රියස්සු පච්චේදෝ) ජීවිතය නම් චූ ඉන්ද්‍රිය සිඳී යාමක් ඇද්ද, මේකයි මරණය.”

මරණය කියන්නේ මේකයි කියලා බුද්ධ දේශනාවල පැහැදිලිව තියෙද්දී, අපිට මේ මොහොතක් මොහොතක් පාසා මැරෙන කථාවල් කියන්න බැහැ. ඇයි මරණය විස්තර කරලා තියෙන්නේ මේ විදිහට නෙ. දැන් අපිට තියෙන්න ඕනෙ ශුද්ධාවක්. මොකද අපිට හිතෙන හිතෙන දේවල් දාන්න නෙවෙයි, අපිට ශුද්ධාවක් තියෙන්න ඕනෙ බුද්ධ වචනය ශුද්ධාවෙන් තේරුම් ගන්න.

කල්ප ගණන් ගෙවා ඇවිත් මේ සංසාරේ...

මොකද හේතුව ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔය දේශනාව ඔය ධර්මවක්ක ප්‍රචරිතනය පිණිස, දම්සක පැවැත්වීම පිණිස උන්වහන්සේ සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයක් පෙරුම් පිරුවා. ඒ විදිහට පෙරුම් පුරාගෙන ඇවිල්ලා දේශනා කරපු ධර්මය අපේ මහිමනාන්තර වලින් වෙනස් කළොත් අපි කොහේ යයි ද? ආයෙ සදහට ම බුදුවරුන්ගේ ධර්මය නම් ලැබෙන්නෙ නැහැ. ඒ නිසා ලංකාවේ බොහෝ දෙනෙක් ඒ ඉරණම හදාගෙන තියෙන්නේ. ලෝකයේ බොහෝ බෞද්ධයෝ ඒක කරගෙන තියෙන්නේ. වතකොට අපි මේක තේරුම් ගන්න ඕනෙ. ඒ වචන වල අර්ථය තේරුම් ගන්න බුදුරජාණන් වහන්සේලා මේ දේශනාව කරන්නෙ. ආයෙ අපට මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පාලා අවුරුදු දෙදහස් පන්සියයක් ගියාට පස්සේ අලුතින් අර්ථ ගන්න එකක් මේකෙ නෑ.

ලොව ම වෙලාගත් ශෝකය ද මේ...

ඊළඟට සාර්ප්‍රත්ත මහ රහතන් වහන්සේ ශෝකය විස්තර කරනවා. “(යෝ ඛෝ ආචුසෝ, අඤ්ඤාතරඤ්ඤාතරේන ඛ්‍යසනේන සමන්නාගතස්ස. අඤ්ඤාතරඤ්ඤාතරේන දුක්ඛ ධම්මේන චුට්ඨස්ස)

ආයුෂ්මතුනි, යම් යම් කරදර කම්කටොළි වලට භාජනය වුනහම යම් යම් දුක්ඛිත දේවල් වලට මුහුණදෙන්න වුනහම ඇතිවන (සෝකෝ) ශෝකයක් ඇද්ද, (සෝචනා) සෝක කිරීමක් ඇද්ද, (සෝචතත්තං) සෝකන කරන බවක් ඇද්ද, (අන්තෝසෝකෝ) ඇතුලාන්තයෙන් වන සෝකයක් ඇද්ද, (අන්තෝපරසෝකෝ) ඇතුලාන්තය වෙලාගත් සෝකයක් ඇද්ද, ඒක තමයි ශෝකය."

දුක් දොම්නස් සහ සුසුම් හෙලීම.

මේ ඔක්කොම විස්තර කරන්නේ මොකක් ගැන ද? දුක ගැන යි. ඊළඟට විස්තර කරන්නේ පරදේව. පරදේව කියන්නේ වැලපීම. නොයෙක් කම්කටොලු විපත් වලට භාජනය වෙලා නොයෙක් විපත් වලට මුහුණ දිලා ඇතිවෙන වැලපීමක් ඇද්ද, (ආදේවෝ පරදේවෝ) නම් ගොත් කිය කියා වැලපීමක් ඇද්ද, වැලපෙන බවක් ඇද්ද, නොයෙක් ආකාරයෙන් කෂ කෝ ගසමින් වැලපෙන බවක් ඇද්ද, අපි දැකල තියෙනවා එහෙම ශෝකය ඇති වුනාට පස්සේ මේක උහුල ගන්න බැරිව, ඊට පස්සේ ඒක වැලපීම බවට පත්වෙනවා. ඊට පස්සේ පපුවට ගගන අඬනවා. සමහරු දිවි නසා ගන්නවා ශෝකය වැඩිවෙලා. වැලපිලා කෂම නොකා ඉන්නවා. කෂම කන්න බැරිව යනවා. ඇඟපත පණ හැරිව යනවා. ඒ ඔක්කොම අයිති දුකට.

ඊළඟ දුක විස්තර කරනවා, දුක්ඛ දෝමනස්සං කියන දුක. දුක කියන්නේ (කායිකං දුක්ඛං කායිකං අසාතං කාය සම්චස්සපං දුක්ඛං අසාතං වේදයිතං) කායික දුක ඉවසගන්න බැරි දුක. කායික වශයෙන් ඇතිවන, කයේ ස්පර්ශයෙන් උපදින්නා වූ දුක. අම්තිරි විඳව විඳව ඉන්න දුක. මේවා ලැබෙන්නේ නැද්ද? මේවා ලැබෙනවා. ඒවත් අයිති වෙන්නේ දුකට.

ඊළඟට දෝමනස්ස. දොම්නස කියන්නේ මානසික දුක. (වේතසිකං දුක්ඛං අසාතං, මනෝ සම්චස්සපං දුක්ඛං, අසාතං, වේදයිතං) චිතකොට සිතේ හටගන්නා දුක, මනසේ ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා දුක. ඉතින් කල්පනා කර කර දුක් වෙනවනෙ. ඒක මොකක් ද? දෝමනස්ස. මනසින් දුක් වෙවි ඉන්න එක දෝමනස්ස.

උපායාස කියන්නේ ඊළඟ එක. සුසුම් හෙලීම. නෙයෙක් කරදර, කම්කටොලු වලට භාජනය වෙලා ඔහේ බලාගත්තු අත බලාගෙන ඉන්නවා. එහෙම වෙන්නෙ නැද්ද? ජීවිතයේ වෙනව. තමන්ටවත් හිතාගන්න බැහැ, තමන්ට මොකක් ද මේ වුනේ කියලා. හිතාගන්න

බැහැර. ඔහේ බලාගෙන ඉඳලා, කල්පනා කර කර ඉඳලා සුසුම් හෙලනවා. සමහර මහන්සි ගන්නව වියාව හදන්න.

අනේ මම ආයෙ උපදින්නෙ නැන්නම්...

ඊළඟ එක තමයි (යම් පිවිටිං න ලඟති තම්පි දුක්ඛං) යමක් කැමති වෙයි ද විය හො ලැබීමේ දුක. දැන් මෙතන යමක් කැමති වේද, යමක් කියල කිව්වේ ජාති, ජරා, මරණ ආදිය මිසක් මේ ඇඳ, පුටු, මේස හෙවෙයි. දැන් ඔන්න වාහනයක් කැමතියි. දැන් වාහනයක් හම්බ වුනා. හිතුවටත් වඩා හොඳ වීකක්. එතකොට දුක ඉවරනෙ. එහෙනම්, ඒක හොවෙයි මේ කියන්නෙ. යමක් කැමති ද, කැමති දේ හො ලැබීමේ දුක කිව්වා ම මේක තේරෙන්නෙ නැහැ. ඒක අර්ථය ගන්නෙ නැහැ. එහෙනම් ඒ දුක තාවකාලික දුකක්. ඒ දුක නැතුව යනවනෙ ඒ දේ ලැබුනා ම.මෙතන කියන්නේ ඒක හෙවෙයි, මෙතන කියන්නේ කොහොම ද?

(ජාති ධම්මානං ආවුසෝ සත්තානං ඒවං ඉච්ඡා උප්පජ්ඣති) ඉපදීම උරුම කරගත් සත්වයාට මෙවන් අදහසක්, ආශාවක් උපදිනවා. (අනේ වන මයං න ජාති ධම්ම අස්සාම) අනේ මාව නම් අයෙ උපදින්න වීපා. මම නම් අපායෙ උපදින්න වීපා, හිරයෙ උපදින්න වීපා, තිරිසන් යෝනියෙ උපදින්න වීපා. පුළුවන් ද? (න ඛෝ පනේතං ඉච්ඡාය පත්තඛිධං) ඒක ප්‍රාර්ථනාවකින් ලබන්න බැහැ. ආයෙ උපදින්න වීපා කියන කාරණය අන්න යමක් කැමති ද, අන්න විය හො ලැබීමේ දුක.

ඊළඟට (ජරා ධම්මානං ආවුසෝ සත්තානං ඒවං ඉච්ඡා උප්පජ්ඣති) ජරාව උරුම කරගත්, වයසට යාම උරුම කරගත්, ඇස් පෙනීම - කණ් ඇසීම නැතිවීම - ඇඟ රැළී වැටීම - කෙස් රැවුල් ඉදීම - දත් ගැලවී යාම දත් කැඩීම - උරුම කරගත්තු සත්වයා මේක මෙහෙම වෙන්න වීපා කියලා වියා පතනවා. පැතුවට වියාට ඒක ලබන්න බැහැ.

මම දැකලා තියෙනවා, ඇස් හො පෙනෙන අය අඩනව ඇස් හො පෙනීම නිසා. කණ් ඇහෙන්නෙ නැති අය ශෝක කරනව. ඇඟපත පණ නැතිව වයසට ගිය අය ශෝක කරනව. ඒ මොකද එහෙම වෙන්නෙ. වියා දන්නෙ නෑ මේ තියෙන්නෙ යමක් කැමති ද විය හො ලැබීමේ දුක යි කියල.

(ව්‍යාධි ධම්මානං ආවුසෝ සත්තානං ඒවං ඉච්ඡා උප්පජ්ඣති) රෝග පීඩා වලට නාජනය වන ස්වභාවයෙන් යුතු සත්වයා මෙවැනි අදහසක් ඇතිවෙනව, මේ රෝග පීඩා නම් අපිට එන්න වීපා. මෙන්න මේ අනවබෝධය. දැන් ඒක දුක ගැන අවබෝධයක් නැතිකම නෙ.

ප්‍රාර්ථනාවෙන් සුවවන පිළිකා

දැන් මම හොඳට දැකලා තියෙනවා, පිළිකා රෝහල ගාව ඉන්නවා, අනභගමික කණ්ඩායම් ගිහිල්ලා සුදු ඇඳගෙන ඉන්නවා. ඉතින් චිතෙන්ට ගිහිල්ලා ඉන්න බෞද්ධ ජනතාවගෙන් ගොඩක් මේ ආර්ය සත්‍යය හතර දන්නෙ නැති අය. දැන් මේ රෝගයක් හටගත්තහම “යංපිච්චං න ලහති තම්පි දුක්ඛං” කියන කාරණය වියා දන්නව නම්, වියා බෙහෙත් කරනව තමයි. ඒත් වියා දන්නවා මේක ප්‍රාර්ථනාවකින් ලබන්න බැරි බව.

චිතෙන්ට ගිහිල්ල මිනිස්සු අඬ අඬා කථා වෙන කොට සුදු ඇඳගත්තු මිත්‍ය දෘෂ්ටික කාන්තාවෝ ඊක මොකද කරන්නේ. හොයන්න බැහැ උපාසක අම්මලා වගේ ගිහිල්ලා ඉන්නේ චිතන. “අනේ අපොයි, අනේ චිහෙම වුනා ද, බය වෙන්න වීපා. අපි සනීප කරල දෙනව. මම පිළිකාවක් හැදිලා හිටපු එක්කෙනෙක්. මම සනීප වුනා. මම යාඥා කරල සනීප වුනා. ඊට පස්සේ තමයි මම මේ දේව සේවයට ආවෙ. ඔයාටත් මේක කරන්න පුළුවන්.” දැන් මොකක් ද මේ වහන්නෙ. දුක යි වහන්නෙ. යථාර්ථය අවබෝධ වෙන්න ඉඩ නො දී.

සත්‍යයට ඉඩදෙන්න...

අපි ගත්තොත් ජීවිතයේ කාටවත් බැනෙන නො මැරී ජීවත් වෙන්න. මැරෙන්න සිද්ධ වෙනව. චිතකොට මේ යථාර්ථය දකින එක වහල බලාපොරොත්තුවක් දෙනව, ඒක ප්‍රාර්ථනාවකින් ලබන්න පුළුවන් කියලා. ඔන්න දැන් යාඥා කරන්න අර්භවා. යාඥා කරනවා දැන්. ඊට පස්සේ චිත්ත චිත්ත ම ලෙඩේ වැඩියි. ඊට පස්සේ කියනව “අනේ හරි ගියේ නෑනෙ” කියල. “හරිගියේ නැත්තෙ මොකක් වත් නෙවෙයි, තවම බැරි වුනා හරි විදිහට යාඥා කරන්න.” “චිහෙමනම් මොකද ඒකට කරන්න ඕනෙ” “ඔයා තාම හිත දෙබිඩි යි. ඔයා දෙකක් හිතේ තියාගෙන ඉන්නේ. ඔයා කලින් ආගමත් හිතේ තියාගෙන මේක කරන්න හදන්නේ. ගෙදර බුදු පිළිම තියෙනවා නේද? ඕක පොලොවේ ගහන්න.” අර මෝඩ නෝනා මොකද කරන්නේ? ඒකත් පොළොවෙ ගහලා, ලෙඩ වෙලා මැරිලා හිරයේ යනව. නැත්නම් තිරිසන් යෝනියේ තමයි නවතින්නෙ. මොකද ඒකට හේතුව? බෞද්ධ වෙලා හිටියට ආර්ය සත්‍යය හතරවත් දන්නෙ නෑ විස්තර වශයෙන්. “යං පිච්චං න ලහති තම්පි දුක්ඛං” කියන එක තථාගතයන් වහන්සේ, අපේ ශාස්තෘන් වහන්සේ, රහතන් වහන්සේලා තෝරපු හැටි දන්නෙ නැහැ.

තිසරණය අත් නො හැරිය අපේ අය...

දැන් බලන්න අර "අසවේදු"ල ඇවිල්ල පොඩි ප්‍රමයි උඩ විසි කරල කඩුව අල්ලද්දී අපේ අම්මලා ආගම වෙනස් කළා ද? ඒක ලෝක ධර්මයක් හැරීයට හඳුනාගෙන හිටිය. තිසරණය අතහැරියෙ නෑ. දැන් මේ ප්‍රමයි ඉස්කෝලෙ දාන්නත් මේ බෞද්ධ වේශයෙන් ඉන්න මේ මෝඩ දෙමව්පියෝ තිසරණය අතහරිනවා. හිතාගෙන ඉන්නේ ප්‍රමයි ඉස්කොලෙ දැමීම ම අපරාමර වෙනව කියල.

චිතකොට බලන්න කොච්චර අන්ධ වෙච්ච ජනතාවක් ද කියල. ඔබට මතකද මම මුලින් ම කිව්වා, කරුවලේ යන මිනිස්සුන්ට චිත්‍රය පහල කරගන්නා තුරු කරුවලේ අමුත්තක් නැහැ කියලා. චයා කියයි කොයි ආගමත් එක යි කියලා. ආර්ය සත්‍යය දකින්නෙ නැහැ. ආර්ය සත්‍යය දකින්නෙ කොතොම ද ව්‍යංජන වල දාපු හැඳි වගේ නෙ. ආර්ය සත්‍යය දකින්න නම් දිවක් වෙන්න ඕනෙ.

බාරහාර වෙලා මේවා විසඳන්න පුළුවන් ද?

සෝක වැලපීම් දුක් දොමනස් උරුම කරගත් සත්වයන් හට මෙවැනි අදහසක් ඇතිවෙනවා. "අනේ! අපිට සෝක වැලපීම් දුක් දොමනස් නම් එන්න ඒවා!" නමුත් ඒක (නබෝ පනේතං ඉච්ඡය පත්තබ්බං) ඒක යාඥා කරලා ලබන්න බෑ කියනව. ප්‍රාර්ථනා කරල ලබන්න බෑ කියනව. පහල ලබන්න බෑ කියනව. බාර-හාර වෙලා ලබන්න බෑ කියනව. රූපෙට රූපේ තහඩු කෑලි වලින් හදල ලබන්න බෑ කියනව. පොල් පැල වලට බෑ. හරක් පැටවුන්ට බෑ මේක කරන්න. කුරුල්ලො හිඳහස් කරලා, කුකුල් පැටව් හිඳහස් කරලා කරන්න බෑ. චිතකොට මේක ආර්ය සත්‍යයක් හැරීයට අවබෝධ කරන්න ඕනෙ. චිතකොට ඒක අවබෝධ කිරීමෙන් තමයි තේරුම් ගන්නෙ.

ඔන්න බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තුළ කොයි තරම් ලස්සනට විස්තර වෙනව ද කියලා ජීවිතයේ යථාර්ථය.

හරියට ම කියනව නම් මෙන්න මේකයි දුක...

"(කතමාවාචුසෝ සංඛිත්තේන පංචුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා) ආයුෂ්මතුති, සංක්ෂේපයෙන් කීවොත් පංච උපාදාන ස්කන්ධය ම දුක යි." මොකක් ද මේ පංච උපාදාන ස්කන්ධ දුක? ඒ තමයි, රූපය නම් වූ උපාදාන ස්කන්ධය, විඳීම නම් වූ උපාදාන ස්කන්ධය, හඳුනා ගැනීම නම් වූ උපාදාන ස්කන්ධය, වේතනා නම් වූ උපාදාන ස්කන්ධය, විඤ්ඤාණය නම් වූ උපාදාන ස්කන්ධය.

දැන් ඔය දුක මේක යි කියලා ඉස්සෙල්ලා ම ලෝකයට ප්‍රකාශ කළේ කවුද? බුදුරජාණන් වහන්සේ. උන්වහන්සේ දුක මේකයි කියලා, යම් සත්‍යයක් හෙලිදරව් කළා ද, අද වෙන කොටත් දුක ඒක නෙමෙයි ද? අදත් ඒක ම තමයි දුක. බලන්න මේ සත්‍යය. මේ ආර්ය සත්‍යය. කොච්චර සනාතන සත්‍යයක් ද?

දුක හැදෙන හැටි...

"(කතමඤ්චාචුසෝ දුක්ඛ සමුදයං) ආයුෂ්මතුවි, මේ දුකේ හට ගැනීම සමුදය කියන්නේ මොකක් ද? (යායං තණ්හා) මේ තණ්හාව, මේ තණ්හාවේ ස්වභාවය (පෝනෝභවිකා) පුනර්භවය ඇති කරල දෙනවා, ආයෙමත් භවයක් ඇති කරලා දෙනවා. ආයෙමත් භවයක් ඇතිවෙව්විහම මොකක් ද ඇතිවෙන්නෙ. (භව පච්චයා ජාති) ඉපදෙනවා. (තණ්හා පච්චයා උපාදානං - උපාදාන පච්චයා භවෝ) විභෙතම් තණ්හාවක් ඇති වෙනව නම්, භවය කරා යනවා ම යි. (නන්දිරාගත සහගතා) ආශ්වාදයෙන් ඇලෙන්නා වූ, (තත්‍රතත්‍රාභිනන්දිනී) ඒ ඒ තැන සතුටින් පිළිගන්නව. මිනිස් ලෝකෙට ආව ද, ඒ තියෙන දේවල් වියා සතුටින් පිළිගන්නව. සතෙක් සර්පයෙක් වුනා ද ඒ දේවල් සතුටින් පිළිගන්නවා. නිරයේ ගියා ද විභෙ තියෙන දේවල් සතුටින් පිළිගන්නවා. යන යන තැන සතුටින් පිළිගන්නව. ඒ ඒ තැන සතුටින් පිළිගන්නා වූ යම් තණ්හාවක් ඇද්ද එය යි.

අපේ මෙහෙම තණ්හාවක්...

මොකක් ද ඒ තණ්හාව, කාම තණ්හා - භව තණ්හා - විභව තණ්හා. දැන් කාම තණ්හාව වගේ එකක් නම්, අපට කිව්වාම තේරුම් ගන්න පුළුවන්. භව තණ්හාව හොඳට තෝරල දුන්නොත් තමයි ඒකත් තේරුම් ගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ. අපිට මෙහෙම තණ්හාවක් තියෙනව කියල තේරෙන්නෙ. විභව තණ්හාව හොයන්න ම බැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අවබෝධය කොයිතරම් අංග සම්පූර්ණ ද, මෙවැනි තණ්හා තුනක් අපේ ජීවිත වල තියෙනව කියලා, උන්වහන්සේ හොයා ගත්තේ දුකේ හට ගැනීම හැටියට.

ඒ කියන්නේ අපිට නො පවතින්න තියෙන ආශාවකුත්, ආයෙ උපතක් කරා යන්න හේතු වෙනව. ඒ නො පවතින්න තියෙන ආශාව මුල් කරගෙන තමයි අරූප ධ්‍යාන වඩල, අසංඥ සත්ව ලෝකවල උපදිනව. එතකොට අපිට පේනවා දැන්, ඒ තණ්හාව ප්‍රකාශය නො ඒ නිවන අවබෝධ වෙන්නෙ නෑ. ඒකයි මේක වටින්නෙ. කෙනෙකුට කියන්න

බැස නිවන් අවබෝධ කරන්න තණ්හාව උපකාරී වෙනව කියල. ඇයි ඒ? තණ්හාව ප්‍රභාණය වෙන්න ඕනෙ නිවන් අවබෝධ කරන්න නම්. චිතකොට කාම තණ්හාවත් ප්‍රභාණය වෙන්න ඕනෙ, භව තණ්හාවත් ප්‍රභාණය වෙන්න ඕනෙ. චිතව තණ්හාවත් ප්‍රභාණය වෙන්න ඕනෙ.

බලන්න චිතෙම තණ්හාවක් බැලූ බැල්මට අප තුළ තියෙනව ද කියලා හොයන්න බැ. දැන් සාමාන්‍යයෙන් භව තණ්හාව තිබුනට හොයන්න බැ. අනේ මට නම් ආයෙ ඉපදෙන්න ඕනෙ නැතැ කියනව. ආශාවක් නැතෙයි කියනවා.

ජපකලේ ලක්ෂයයි - ඉපදීම ඉවරයි...

මට හම්බ වෙලා තියෙනවා සාධුවරු ආයෙ උපදින්නෙ නැතැ කියල. මට හම්බ වුනා එක සාධුවරයෙක්. ඒයා "හරෙ රාමා - හරෙ ක්‍රිෂ්ණා" මන්තරය ජප කරලා ලක්ෂ වාරයක්. මට කිව්වා, "මං දැන් හරි" කියලා. ආයෙ උපදින්නෙ නෑ කිව්වා. මොකද හේතුව? මන්තරය ජප කිරීම. දැන් චිතකොට වියාට ජේනවද තණ්හාව වැඩ කරන හැටි. ඒක නිසායි ඒ දෘෂ්ටියට එන්නෙ. සායි බාබා ලඟ උන්නු කෙනෙක් මට හම්බ වුනා. ආයෙ උපදින්නෙ නැතැ කියල සායි බාබා කියලා. සායි බාබා ලඟට මෙයා ගිහිල්ලා. ඔබට මොනවද ඕනෙ කියල අහපුව ම මට උපත නැති කරගන්න ඕනෙ කිව්වලු. ටිකක් වෙලා බලාගෙන ඉඳලා කිව්වලු දැන් හරි, නිදහස් කියල. ඊට පස්සේ මෙයා ඒ මතයෙ ම ඉන්නවා. පවිනේ මිනිස්සුන්ට චිතෙම කරන එක.

චිතකොට අපි බුදුරජාණන් වහන්සේව අවබෝධ කරගන්න ඕනෙ. ඔන්න ඔය ක්‍රමයට ආර්ය සත්‍යය තුළින් තමයි උන්වහන්සේව අවබෝධ කරගන්න තියෙන්නෙ. දැන් අපි ගත්තොත් අපේ රටේ බෞද්ධ යයි කියාගන්නා ජනතාව අතර සායිබාබා අදහන අය කොච්චර ඉන්නවද? පෘතග්ජන කෙනෙක් ව අදහනව, අරහං ආදී ගුණයන්ගෙන් යුතු ශාස්තෘන් වහන්සේව අතහැරල. නැකැත්, කේන්දර පස්සේ යන කී ලක්ෂයක් ඉන්නවද? අරහං ආදී සම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය අතහැරලයි ඔය යන්නෙ.

අඳුරෙන් අඳුරට...

චිතකොට අපිට ජේන්නෙ මොකක් ද? ඉන්නෙ කරුවලේ, ආලෝකය උපදවාගෙන නෙවෙයි. ඉතින් මේ ත්‍රිවිධ තෘෂ්ණාව; කාම තණ්හා - භව තණ්හා - චිතව තණ්හා තුන තමයි අර කලින් කියපු දුක හදල දෙන්නෙ. කොච්චර ලස්සන ද?

විනෙම නම් මේ දුක දේව මැවිල්ලක් නෙවෙයි. දුක කියන්නේ මනුෂ්‍යයෙකුගේ නිර්මාණයකුත් නෙවෙයි. මේ දුක හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හට නොගත් දේකුත් නෙවෙයි. දුක කියන්නේ දැන් කියපු කාම තණ්හා, භව තණ්හා, විභව තණ්හා කියන තණ්හා තුන නිසා හටගත්ත දෙයක්. ඊළඟට සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ ලස්සනට විස්තර කරනවා,

තණ්හාවේ නැතිවීම සහ දුකෙහි අවසානය

“ආයුෂ්මතුනි, මේ දුක නැතිවීම කියන්නේ අර කියන ලද ත්‍රිවිධ තෘෂ්ණාව ම (යෝ තස්සායේව තණ්හාය අසේස විරාග නිරෝධෝ වාගෝ පටිනිස්සග්ගෝ මුත්ති අනාලයෝ) කාම තණ්හා, භව තණ්හා, විභව තණ්හා කියන තුනෙන් ම ඉතිරි නැතිව නො ඇල්මෙන් නිරුද්ධ වීම යි. (වාගෝ) අතහැරීම යි. (පටිනිස්සග්ගෝ) දුරින් ම දුරු කිරීම යි. (මුත්ති) වී ත්‍රිවිධ තෘෂ්ණාවෙන් මිදීම යි. (අනාලයෝ) ආල රහිත වීම යි.”

බලන්න කොච්චර පැහැදිලි ද කියල. විතකොට අපිට තියෙන්නේ ඕනෙ ශ්‍රද්ධාවක් මේක සත්‍යයක් කියල පිළිගන්න. මේක ආර්ය සත්‍යය කියලා පිළිගන්න, සත්‍ය ඥානයට වන්න ඕනෙ.

මෙන්න ඔබ පිය නැගිය යුතු වී සොඳුරු මාවත

“කතමඤ්චාචුසෝ දුක්ඛ නිරෝධගාමිනීපටිපදා අරිය සච්චං ආයුෂ්මතුනි, දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදා ආර්ය සත්‍යය යනු කුමක් ද? (අයමේව අරියෝ අට්ඨංගිකෝ මග්ගෝ) වී මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ම යි. මොකක් ද වී මාර්ගය? සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව, සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි”

විතකොට දැන් මේ ආර්ය සත්‍ය හතර ගැන තමයි අපට ශ්‍රද්ධාව ඇතිවෙන්න ඕනෙ, මේවා ඒකාන්තයෙන් ම සත්‍යය යි කියලා. විතකොට සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ විස්තර කරනවා සම්මා දිට්ඨිය කියන්නේ මොකක් ද කියලා.

මිසදිටු බවෙන් ඵලියට...

“(යං ඛෝ ආචුසෝ දුක්ඛේ ඤාණං) ආයුෂ්මතුනි, දුක කියල කියන්නේ මෙන්න මේක යි කියලා, වී ගැන අවබෝධයක් තියෙනව. දුක්ඛේ ඤාණය. (දුක්ඛ සමුදයේ ඤාණං) දුක හටගන්නේ මෙන්න

මේවාගෙන් කියල ආදාණයක් තියෙනව. දුක්ඛ සමුදය ගැන. (දුක්ඛ නිරෝධේ ආදාණං) දුක නැතිවීම ගැන දුක නිරුද්ධ වීම ගැන අවබෝධයක් තියෙනව මේක යි දුක්ඛ නිරෝධය කියල. (දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා ආදාණං) දුක නැතිවීමේ මාර්ගය වනාහි මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ම යි කියලා අවබෝධයක් තියෙනව. ඒක තමයි සම්මා දිට්ඨිය.

ඛලන්න කොයි තරම් පැහැදිලිව බුද්ධ දේශනා වල සඳහන් වෙනව ද, අපට අපේ ජීවිතය ගැන අවබෝධ කරගන්න ඕනෙ දේවල් ගැන.

ඉතින් මේ ශුද්ධාවට එන්න එපැයි අපි ඉස්සෙල්ලා ම. චිතකොට තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේව, ශ්‍රී සද්ධර්මය, ආර්ය මනා සංඝ රත්නය සරණ යනවා කියන්නේ. මේ තිසරණය ගැන හරියට ම අවබෝධයක් තිබුණා නම්, මරණින් මත්තේ සුගතියේ යනවා. (ඒතං ඛෝ සරණං) ඒක තමයි බය රහිත තැන, (ඒතං සරණං මුත්තමං) ඒ සරණ තමයි උතුම් ම සරණ, (ඒතං සරණං මාගමිම - සබ්බ දුක්ඛා පමුච්චති) ඒ සරණට පැමිණිලා තමයි සියලු දුකින් නිදහස් වෙන්නේ.

ලෝකයෙන් එතෙරට යාමේ අදහසක් තියෙන්න ඕනෙ...

ඊළඟට සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ විස්තර කරනවා සම්මා සංකප්ප. සම්මා සංකප්ප වලට අයිති වෙන්නේ **නෙක්ඛම්ම සංකප්ප, අව්‍යාපාද සංකප්ප, අච්චිංසා සංකප්ප.** දැන් ඛලන්න සම්ම දිට්ඨියත් සමඟ ඇතිවෙන දේ, සම්මා සංකප්ප. නෙක්ඛම්ම සංකප්ප කියන්නේ මේ ලෝකයෙන් නිදහස් වීමේ අදහස මෙයාගේ සිතේ වැඩ කරනවා. හරියට ආර්ය සත්‍යය ඇහුනා නම්, දුකින් නිදහස් වීම මෙයාගේ හිතේ වැඩ කරන්නෙ නැද්ද? ජාති, ජරා, මරණ, ව්‍යාධි, සෝක, පරිදේව, ආදිය දුක හැටියට, ආර්ය සත්‍යයක් හැටියට වියා දැක්ක නම් 'අනේ මේකෙන් මට නිදහස් වෙන්න ඕනෙ' කියන අදහස හිතේ වැඩකරන්නෙ නැද්ද? අන්න ඒ නෙක්ඛම්ම සංකප්පයට වියා වනවා.

අව්‍යාපාද සංකප්පය කියන්නේ ව්‍යාපාද රහිත බව. ඒ කියන්නේ මෙමත්‍රියට වියා වනවා. අච්චිංසා සංකප්පය කියන්නේ හිංසාවෙන් තොර බව. වියා කරුණාවට වනවා. ඔන්න ඛලන්න මෙමත්‍රී කරුණා ගුණයන්ගෙන් යුතුව තමයි වියා ලෝකෙන් නිදහස් වීමේ කල්පනාවට එන්නෙ.

හඬවන්නේ නෑ... රිදවන්නේ නෑ...

චියාට බෑ පලිගන්න, බද්දි වෙර කරන්න, එකට එක කරන්න, ඊර්ෂ්‍යා කරන්න, කුඩුකේටුකම් කරන්න, අනුන් හැසේවා, වැනසේවා කියන අදහසින් ඉන්න. තමන් සිතාගෙන සිටි දේ ඉෂ්ට වුනේ නැත්නම් පස්සෙන් පන්නගෙන ගිහින් පලි ගන්න. චියාට ඒවා කරන්න බැහැ. ඒවා කරන්නේ ආර්ය සත්‍යාවබෝධයට අවේ නැති කෙනා තමයි. චියා විනාශ කරන්න හදනව චියාට නො ලැබෙන දේ. ආර්ය සත්‍යයට ආව කෙනා තෙක්බිම්ම සංකල්පයට එනවා. අව්‍යාපාද සංකල්පයට එනවා. අවිහිංසා සංකල්පයට එනවා.

ඊළඟට සම්මා වාවා. චියා තුළ තියෙනවා සම්මා වාවා. චියා බොරු කීමෙන් වළකිනවා, ඊළඟට කේලාම් කීමෙන් වළකිනවා, අතන අහගෙන ඉඳල මෙතන කියල බිඳවන්නෙ නෑ. මෙතන තියෙන දේ අහගෙන ගිහිල්ලා අතන කියල බිඳවන්නෙ නෑ. කේලාම් කීමෙන් වළකිනවා. ඊළඟට පරුෂ වචන. පරුෂ වචන කීමෙනුත් වළකිනවා. ධර්මයේ හැසිරෙන කෙනා හිස් වචන, තේරුමක් නැති කථා වලින් වලකිනවා.

කයන් පිරිසිදු කරගන්න...

ඊළඟට සම්මා කම්මන්න. ආර්ය ශ්‍රාවකයා ප්‍රාණාසාතය කරන්නෙ නෑ. ආර්ය ශ්‍රාවකයා අතින් මිනිස් කලලයක් වත් විනාශ වෙන්නෙ නෑ. මනුෂ්‍ය ඝාතනයක් කරන්නේ නෑ. සොරකමින් වළකිනවා, අනාවාරයේ හැසිරීමෙනුත් වළකිනවා.

සරසාර පොළොව මන වැඩෙන සරු පැළය ලෙස...

බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා, සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ නමක් නො වන කෙනෙක් දේශනා කරන දෙය ලෝකයට ලැබුනාම ඒක කරමැටි සහිත නිසරු පසක් වගේ දෙයක් කියලා. සම්බුදු නො වන කෙනෙක් දේශනා කළ දෙයක් තුළින්, ඒක හක්තියෙන් අනුගමනය කරලා, ප්‍රතිඵල ලබන්න යනව නම්, ඒක කුණු වෙච්ච බීජයක් වගේ දෙයක් කියලා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා, සම්බුදු වරයෙක් තමන් විසින් ලෝකයට අවබෝධ කරල දේශනා කරන ධර්මය තුළ පිහිටියා ම සාරවත් පොලවක් වගේ ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ ධර්මය සාරවත් පොළොවක් වගේ. ඒ ධර්මය අනුගමනය කරන්න ඕනෙ කියලා කෙනෙක්

ශ්‍රද්ධාවට පැමිණිනා නම්, ධර්මානුධර්ම පටිපදාවේ යෙදෙනවා නම්, සරු බීජයක් වගේ.

ඊළඟට සම්මා ආජීවය කියන්නේ මිට්තා ආජීවයෙන් වෙන් වීම. ආර්ය ශ්‍රාවකයා මත් පැන්, මත්ද්‍රව්‍ය වෙළඳාම, අභි ආයුධ වෙළඳාම, වස විස වෙළඳාම, මස් පිණිස සතුන් වෙළඳාම, මස් වෙළඳාම, වහල් වෙළඳාම, තරාදියෙන් මිනුමෙන් කරන වංචා, ඒ සියලු දෙයින් වෙන් වෙලා වාසය කරනවා. ආර්ය ශ්‍රාවකයා සම්මා ආජීවයෙන් යුතුව වාසය කරනවා.

අකුසල් දුරලා - කුසල් වඩන්නට චීරය ගනු මැන

ඊළඟට සම්මා වාසම. දැන් අකුසල් ගැන ධර්මය තුලින් ඉගෙන ගන්නවා. මේවා තමයි කුසල්. මේවා තමයි අකුසල් කියලා විස්තර වශයෙන්. දැන් තමන් තුළ අකුසල් තියෙනවා ද කියලා බලනවා. බැලෙන්නම් ඒ අකුසල් නැහැ. එහෙනම් ඒවා නූපන් අකුසල් ද, උපන් අකුසල් ද? ධර්මයෙන් විස්තර කෙරෙනව භයානක අකුසල්. බලන කොට තමා තුළ ඒ අකුසල් නැහැ. එහෙනම් වියා ඒ අකුසල් නූපදවන්න කැමතියි. ඊළඟට ඒ අකුසල් කිසි දවසක හට නො ගැනීම පිණිස උත්සාහ කරනවා. චීරය කරනවා. සිත පිහිටුවා ගන්නවා නූපන් අකුසල් නූපදවීමට. ධර්මය තුළ විස්තර කරනව තව අකුසල්. දැන් මෙයා බලනවා තමන් තුළ මේවා තියෙනව ද කියලා. බලද්දී ජේනවා තමන්ට ඒ අකුසල් තියෙනවා.

එතකොට මොකද කරන්නේ? ඒ අකුසල් නැති වීමට, කැමැත්ත ඇතිකර ගන්නවා. වියා කැමැති ඒක තියාගන්න හෙවෙයි. ඒක නැති කරගන්න. ඒ සඳහා වෑයම් කරනවා, උත්සාහ කරනවා, චීරය කරනවා. ඊළඟට ධර්මයෙන් පෙන්නවා දෙනවා නූපන් කුසල්. දැන් බලනව තමන් තුළ ධර්මයෙන් පෙන්නව කුසල් තියෙනව ද කියලා. බැලුවහම ඒ කුසල් තාම නැහැ. දැන් වියා නූපන් කුසල් උපදවා ගන්න ආසා කරනවා. ඒකට චීරය කරනවා. බහුල වශයෙන් චීරය කරනවා. සිත දැඩි කර ගන්නවා.

එතකොට උපන් කුසල්. දැන් බලනව ධර්මය තුළින් උපන් කුසල් පෙන්නවා දෙනවා. තමන් උත්සාහ කරන කොට නූපන් කුසල් උපදිනවා. තමන් කල්පනා කරනවා, දැන් මට මේ ඉපදුනු කුසල් ඉපදිලා තියෙන්නේ. මම මේ කුසල් වැඩි දියුණු කර ගන්න ඕනෙ කියලා. ඒවා වැඩි දියුණු කරගන්න කැමැත්ත ඇති කර ගන්නවා. දියුණු කරගන්නවා. අන්න ඒක තමයි සම්මා වාසම කියන්නේ.

සිහිනුවණින් යුතුව සිත එකඟ කරගන්න...

ඊළඟට **සම්මා සති**. සම්මා සති කියන්නේ ඇලිම්, ගැටීම් වලින් තොරව කයේ යථා ස්වභාවය බලන්න පුරුදු වෙනවා. - **කායානුපස්සනාව**. ඇලිම් ගැටීම් වලින් තොරව විඳීම් වල යථා ස්වභාවය බලන්න පුරුදු වෙනවා - **වේදනානුපස්සනාව**. ඇලිම් ගැටීම් වලින් තොරව සිතේ යථා ස්වභාවය බලන්න පුරුදු වෙනවා - **චිත්තානුපස්සනාව**. ඇලිම් ගැටීම් වලින් තොරව පංච නිවරණ, පංච උපාදාන ස්කන්ධය, ආයතන ආදිය නුවණින් විමසන්න පුරුදු වෙනවා - **ධම්මානුපස්සනාව**.

එහෙම පුරුදු වෙනකොට චියාට පුළුවන් වෙනවා චිත්ත ඒකාග්‍රතාවය තුළ ඉන්න පුළුවන් වෙනවා. පළමුවෙනි ධ්‍යානය උපදවා ගන්නවා, දෙවෙනි ධ්‍යානය උපදවා ගන්නවා, තුන්වෙනි ධ්‍යානය උපදවා ගන්නවා, හතරවෙනි ධ්‍යානය උපදවා ගන්නවා. අන්න ඒක **සම්මා සමාධි** ය.

දුකින් මිඳෙන නිවන් ලබන මග පවසන විට...

සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ ඔන්න ඔය විදිහට ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය විස්තර කළා. දුක්ඛාර්ය සත්‍යය විස්තර කළා, දුක්ඛ සමුදය ආර්ය සත්‍යය විස්තර කළා. දුක්ඛ නිරෝධ ආර්ය සත්‍යය විස්තර කළා. දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා ආර්ය සත්‍යය විස්තර කළා.

පින්වතුනි, මෙන්න මේවා ගැන ශුද්ධාව උපදවා ගැනීම ඉතා ම දුර්ලභ දෙයක්. ඒ කියන්නේ මේ ධර්මය ඔය පොත්වල තිබුණට අවබෝධ කරගන්න බෑ. ඔහොම කරන්න බෑ. ඕක අවබෝධයෙන් ම කියන්න ඕනෙ. ඕකට වෙත ම පාරවල් තියෙනවා කියන ලෝකයේ බුද්ධ දේශනාව ඒ විදිහට ම අහන්න ලැබෙනවා කියන්නේ ලාභයක් හෙවෙයි ද? ඉතා ම දුර්ලභ ලාභයක්.

අසිරිමත් දම් දෙසුම....

ඉතින් එහෙම දේශනා කරලා සාර්පුත්ත මහ රහතන් මේ දේශනාව අවසන් කරන හැටි බලන්න.

"(තට්ඨගතේන ආවුසෝ, අරහං සම්මා සම්බුද්ධේන ධාරාණසියං ඉසිපතේ මිගදායේ අනුත්තරං ධම්මචක්ඛං පචත්තිතං) ප්‍රිය ආයුෂ්මත්ති, තට්ඨගත අරහත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් බරණැස

ඉසිපතන මගදායේ දී අනුත්තර වූ ධර්ම චක්‍රය ප්‍රචර්තනය කරන ලදී. මේ ධර්ම චක්‍රය කිව්වේ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයට. (අප්පතිවත්තයං සමණේන වා බ්‍රාහ්මණේන වා දේවේන වා මාරේන වා බ්‍රහ්මුනා වා කේනච්ච වා ලෝකස්මිං) මේ තටාගත අරහත් සමිමා සමීබුදු රජාණන් වහන්සේ ඒ ධර්ම චක්‍රය ප්‍රචර්තනය කරගෙන යනකොට ලෝකයෙහි කිසිවෙකුටත් උන්වහන්සේ පිරිනිවන් පානා මොහොත දැක්වා ම කිසියම් ම ක්‍රමයකට වෙත ශ්‍රමණයෙකුට හෝ බ්‍රාහ්මණයෙකුට හෝ දෙවියෙකුට හෝ මාරයෙකුට හෝ බ්‍රහ්මයෙකුට හෝ ඒ කිසිවෙකුට හෝ නවත්වන්න බැ. වියට බාධා කරන්න බැ.”

මම නිතරින් මෙන්න මේක නිසා ම යි ධර්ම චක්‍රය ප්‍රචර්තනය කරපු වෙලාවේ දමිසක් පැවතුම් සූත්‍රය දේශනා කර වදාළ වෙලාවේ දස දහසක් ලෝක ධාතුව කමිපා වුනේ. සදා අඳුරෙහි පවතින ලෝකාන්තරක නරකය පවා අලෝකමත් වුනා. චිතරම් ම මෙය ආශ්චර්ය යි. ඒ තමයි චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය පැහවීම, පිහිටුවා තැබීම, විවරණය කිරීම, විග්‍රහ කොට දැක්වීම, ප්‍රකට කරවීම, ඉස්මතු කොට දැක්වීම. ඒ තරම් දෙයක් මේ ලෝකයේ වෙත කාටවත් කරන්න බැහැ.

පුජාව පුජනීයානං - ඒනං මංගල මුත්තමං

මේ සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ කියන්නේ විශේෂ වර්තයක්. උන්වහන්සේ මහා ගුණස්කන්ධයක්. සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ හැමදාම සැතපෙන කොට එක දිසාවක් බලල කල්පනා කරල, ඒ පැත්තට වන්දනා කරලා සැතපෙනවා. අලුත පැවිදිවෙච්චි අය හිතුවා, මෙන්න අර පරණ බමුණු මතය. දිසා වලට වඳිනව කියල බුදුරජාණන් වහන්සේ ට ගිහිල්ලා කිව්වා. එන්න කියන්න එහෙනම් සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේට කියල කිව්වා. සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ වැඩියට පස්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළා, “හැබැද දිසා වලට වඳිනවා කියන්නේ?” “එහෙමයි ස්වාමීනි” “කොයි දිසාවට ද?” “ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම අතරමං වෙලා ඇවිද ඇවිද ගිය කාලෙ මට පළවෙනි බණ පදය උගන්වා වදාළ අස්සපී මහ රහතන් වහන්සේ වැඩ සිටින දිසාව බලල යි මම මේ වන්දනා කරන්නේ” “සාදු! සාදු! සාර්පුත්ත. ඔබ ඉතින් කෙළෙහි ගුණ දන්න කෙනෙක් නෙව. කෙලෙහි ගුණ දන්න සත්පුරුෂයෙක් නෙ.” කියලා වදාළා.

ඉතින් සාර්පුත්ත මහරහතන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ දෙසුම අසා සිටි නික්මුන් වහන්සේලා මහත් සංතෝෂයෙන් යුතුව මේ දෙසුම පිළිගත්තා.

මගෙ බුදු සම්ප්‍රදායෙ සසුනෙම නිවන් ලබන්නම්...

පින්වතුනි, අපි හොඳට මතක තියාගන්න ඕනෙ ප්‍රඥාව විතරක් අහිමි වෙන්න නො දෙන්න. ශ්‍රද්ධාව අහිමි වෙන්න නො දෙන්න. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෙක් බවට පත්වෙන්න තියෙන දුර්ලභ අවස්ථාව අහිමි කර නො ගන්න. ආර්ය සත්‍යය ම හිමි කරගන්න. සියලු දෙනාට මේ ගෞතම බුද්ධ රාජ්‍යය තුළ දී ම උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය වහ වහා අවබෝධ වේවා!

හෙදා! හෙදා!! හෙදා!!!